

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

ΟΜΗΡΟΥ
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1976

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

19706

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

Ἐταυρόπουλος
ΟΜΗΡΟΥ
ἑωτήρης.
ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α·Ω

ΔΩΡΕΑΝ

ΖΗΣΙΜΟΥ ΣΙΔΕΡΗ

Σταυροπούλος Έωτη
ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Α·Ω

* Άνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροτον, ὃς μάλα πολλὰ
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπαρσεν,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα δι' ἑκατόμβην,
ἀρνέμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
Ἄλλ' οὐδ' ὣς ἐτάρουν ἐρρύσατο, ἰέρμενός περ·
αἰδῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοιστο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βῆδος Ὑπερίωνος Ἡελίοιο
ἥσθιον· αὐτὰρ ὃ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἦμαρ·
τῶν ἀμύθεν γε, θεὰ θύγατερ Διός, εἰπέ καὶ ἡμῖν.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΣΧΕΔΙΟΝ ΣΙΔΕΡΗ

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ω-Α

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΑΔΙΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
ΑΘΗΝΑΙ 1978
ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ Ν. ΣΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σταυρόπουλος Γωγ.

ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ

Ρ Α Ψ Ω Δ Ι Α Α

Προοίμιον

"Ανδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα, πολύτροπον, ὃς μάλα πολλά
πλάγχθη, ἐπεὶ Τροίης ἱερὸν πτολίεθρον ἔπερσεν,
πολλῶν δ' ἀνθρώπων ἴδεν ἄστεα καὶ νόον ἔγνω·
πολλὰ δ' ὃ γ' ἐν πόντῳ πάθεν ἄλγεα δν κατὰ θυμόν,
ἀρνύμενος ἥν τε ψυχὴν καὶ νόστον ἐταίρων.
'Αλλ' οὐδ' ὧς ἐτάρους ἐρρύσατο, ἰέμενός περ·
αὐτῶν γὰρ σφετέρῃσιν ἀτασθαλίῃσιν ὄλοντο,
νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος Ἥελίοιο
ἥσθιον· αὐτὰρ ὁ τοῖσιν ἀφείλετο νόστιμον ἡμαρ·
τῶν ἀμόθεν γε, θεὰ θύγατερ Διός, εἰπὲ καὶ ἡμῖν.

Α

Τὸν ἄντρα τὸν πολύτροπο πές μου, θεά, πού χρόνια
παράδερνε, σὰν πάτησε τῆς Τροίας τ' ἅγιο κάστρο,
κι ἀνθρώπων γνῶρισε πολλῶν τοὺς τόπους καὶ τὴ γνῶμη
κι ἔπαθε πλῆθος συμφορὰς στὰ πέλαγα, ζητώντας
πῶς στὴν πατρίδα του ἄβλαβος νὰ πάη μὲ τοὺς συντρόφους. 5
Μὰ κι ἔτσι αὐτοὺς δὲ γλίτωσε, μ' ὅσον καημὸ καὶ ἂν εἶχε.

Γιατὶ μονάχοι χάθηκαν ἀπὸ δικό τους κρίμα,
οἱ ἄσεβοι, πού φάγανε τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλιου
τὰ βόδια καὶ τοὺς στέρησε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα.
Πές τα ἀπὸ κάπου καὶ σέ μᾶς, θεά, τοῦ Δία κόρη. 10

"Ολοι, ὅσοι τότε ξέφυγαν τὸ μαῦρο χάρο, πῆγαν
στὰ σπίτια τους, ἀπὸ γιालοὺς καὶ μάχες γλιτωμένοι.
Κι αὐτὸν μονάχα πόκλαιγε πατρίδα καὶ γυναῖκα
τὸν κράταε λατρευτὴ θεά, ἡ Καλυψὼ ἡ νεραίδα,
μέσα σὲ κουφωτὴ σπηλιά, γιὰ νὰ τὸν κάμη ταίρι. 15

Τέλος, σὰν ἔφτασε ὁ καιρὸς στὸ γύρισμα τῶν χρόνων,
τότε τοῦ κλώσανε οἱ θεοὶ στὸ Θιάκι νὰ γυρίση,
μὰ μήτε ἐκεῖ δὲν τοῦ ἔλειψαν στὸ σπίτι του οἱ ἀγῶνες
μὲς στοὺς δικούς του. Κι οἱ θεοὶ τὸν συμπονοῦσαν ὅλοι
ἐκτὸς τοῦ Ποσειδῶνα. Αὐτὸς μονάχα τοῦ Δυσσέα 20
πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα.

Μὰ ἐκεῖνος στοὺς ἀπόμακρους τοὺς Αἰθιόπους πῆγε,
πού χωρισμένοι κατοικοῦν, στὴν ἄκρη, χώρια ἀπ' ὅλους,
ἄλλοι κατὰ τὸ ἡλιοβγαλμα, στὸ ἡλιοβασίλεμα ἄλλοι,
πλούσια νὰ λάβῃ προσφορὰ σὲ βόδια καὶ κριάρια. 25
Ἐκατσε ἐκεῖ καὶ χαίρονταν μὲ τὴ θυσία, κι οἱ ἄλλοι
θεοὶ ἦταν ὅλοι μαζωχτοὶ τοῦ Δία τὸ παλάτι.

Κι ἄρχισε πρῶτος τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας·

γιατί ἔβαλε τὸν ἄψεγο τὸν Αἰγισθο στὸ νοῦ του,
 πού σκότωσε ὁ κοσμάκουστος Ὁρέστης τ' Ἀγαμέμνου. 30

Κι ἔτσι εἶπε στοὺς λοιποὺς θεοὺς στὸ νοῦ του φέροντάς τον ·
 «ὦ, κρίμα ἀλήθεια, οἱ ἄνθρωποι μὲ τοὺς θεοὺς νὰ τὰ 'χουν,
 γιατί θαρροῦν πῶς ἀπὸ μᾶς οἱ συμφορὲς τοὺς βρίσκουν,
 ἐνῶ παθαίνουν μόνοι τους ἀπ' ἀσυλλογισιὰ τους,
 χωρὶς νὰ φταίῃ ἡ μοίρα τους. Ὅπως καὶ τώρα, δίχως 35
 νὰ 'ναι γραφτό του, ὁ Αἰγισθος πῆρε τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα

τὸ ταίρι, κι ὅταν γύρισε κι ἐκεῖνος στὴν πατρίδα,
 τὸν σκότωσε, κι ἄς ἤξερε τί χάρος θὰ τὸν λάχῃ,
 ἀφοῦ τὸ φτεροφόρο Ἑρμῇ στείλαμε πρὶν καὶ τοῦ 'πε,
 νὰ μὴν τοῦ πάρῃ τὴ ζωὴ, τὸ ταίρι του ν' ἀφήσῃ,
 γιατί θὰ φτάσῃ ἡ ἐκδίκησιν τ' Ἀτρείδῃ ἀπ' τὸν Ὁρέστη 40
 σὰ μεγαλώσῃ καὶ ποθῇ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.
 Ἔτσι τοῦ τὰ 'λεγε ὁ Ἑρμῆς ποθώντας τὸ καλὸ του,
 μὰ δὲν τοῦ γύρισε τὸ νοῦ. Τώρα τὰ πλέρωσε ὅλα ».

Τότε ἔτσι ἡ φωτοσταλάχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα :
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε, 45
 ναί, ἐκεῖνος βρῆκε θάνατο πού τοῦ 'πρεπε νὰ λάβῃ,
 κι ἔτσι κάθε ἄλλος ἄς χαθῇ πού τέτοια κατορθώνει.
 Μὰ ἐμένα σχίζεται ἡ καρδιά γιὰ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα,
 πού χρόνια ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς φαρμάκια πίνει ὁ ἔρμος,
 σ' ἓνα γιालόκλειστο νησί, στὴ μέση τοῦ πελάγου, 50
 πολὺδεντρο, ὅπου μιὰ θεὰ τὴν κατοικιά της ἔχει,
 ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀτλαντα, πού ξέρεῖ ὁ διαστρεμμένος
 στὸ βάθος κάθε θάλασσας καὶ μόνος του σηκώνει
 τοὺς ψηλοὺς στύλους πού σὲ δυὸ γῆς κι οὐρανὸ χωρίζουν.

Ἡ κόρη ἐκείνου τὸν κρατᾷ τὸ δόλιο, κι ἄς λυπᾶται, 55
 κι ὅλο μὲ τὰ μαργιόλικα καὶ τὰ γλυκὰ τῆς λόγια
 νύχτα καὶ μέρα τὸν πλανᾷ τὸ Θιάκι νὰ ξεχάσῃ.
 Μὰ ὁ Δυσσέας καὶ καπνὸ ποθεῖ νὰ ἰδῇ ἀπ' ἀγνάντια
 νὰ βγαίνῃ ἀπ' τὴν πατρίδα του ψηλὰ κι ἄς ξεψυχήσῃ.

Κι ἄχ, μήτε ἐσένα δὲ λυγáει, Ὀλύμπιε, ἡ καρδιά σου. 60
 Μήπως δὲ σὲ καλόπιανε στ' ἀργίτικα καράβια
 κοντὰ ὁ Δυσσέας, στὴν πλατιά τὴν Τροία, μὲ θυσιές ;
 Ἔτσι λοιπὸν τί κάκιωσες μαζί του τώρα, Δία ; »

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Πῶς νὰ ξεχάσω τὸ θεῖκὸ Δυσσέα δίχως λόγο, 65
 ποὺ δὲν τὸν φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση, καὶ θυσιές
 πρόσφερε πλῆθος στοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια ;
 Μόν' ἓνα πάθος ἄσβηστο κρατάει ὁ Κοσμοσείστης
 μαζί του γιὰ τὸν Κύκλωπα, ποὺ τοῦ 'βγαλε τὸ μάτι,
 τὸ γιό του τὸν Πολύφημο πόχει τὴν πρώτη ἀξία 70
 στοὺς Κύκλωπες. Ἡ Θόωσα τὸν ἔκαμε ἡ νεράιδα,
 κόρη τοῦ Φόρκυνα, ἄρχοντα τοῦ ἀστέρευτου πελάγους,
 σὲ μιὰ σπηλιά σὰν πλάγιασε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα.
 Γι' αὐτὸ ἀπὸ τότε ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου, ἀπ' τὴν πατρίδα
 ἀλάργα τὸ Δυσσέα τραβά, μὰ δὲν τὸν θανατώνει. 75
 Μόν' ἄς σκεφτοῦμε ὅλοι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς θὰ γυρίση.
 Θ' ἀφήσῃ πιά τὸ πάθος του γι' αὐτὸν ὁ Ποσειδῶνας,
 γιατί μονάχος δὲν μπορεῖ, στοὺς ἀθανάτους ὅλους
 ἐνάντια, νὰ φιλονικᾷ χωρὶς τὸ θέλημά τους ».

Τότε ἔτσι ἡ λιοπερίχυτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα· 80
 « Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἐπουράνιων πρῶτε,
 ἂν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς αὐτὸ πιά τώρα ἀρέσῃ
 στὸ σπίτι του ὁ βαθύγνωμος Δυσσέας νὰ γυρίση,
 τότε τὸν φτεροφόρο Ἑρμῆ νὰ στείλουμε τὸν Κράχτη
 στῆς Ὠκυγίας τὸ νησί τρεχάτος νὰ μηνύσῃ 85
 στὴ νύφη τὴ λαμπρόμαλλη τὴν ἄσειστη βουλή μας,
 πῶς θὰ γυρίσῃ ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα.
 Ἐγὼ ὅμως τὸν Τηλέμαχο θὰ πάω νὰ βρῶ στὸ Θιακί,
 θάρρος νὰ βάλω πιὸ πολὺ καὶ τόλμη στὴν καρδιά του,
 τοὺς παινεμένους Ἀχαιοὺς σὲ σύνοδο νὰ κράξῃ, 90
 καὶ στοὺς μνηστήρες νὰ τοὺς πῇ νὰ φύγουν πιά, ποὺ χρόνια
 τοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἄρνια καὶ τραχηλάτα βόδια·
 νὰ πάῃ στὴ Σπάρτη θὰ τοῦ πῶ καὶ στὴν πλατιά τὴν Πύλο,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα του τὸ γυρισμὸ νὰ μάθῃ,
 κι ἔτσι στὸν κόσμον ἀθάνατο νὰ μείνῃ τ' ὄνομά του ».

Εἶπε κι ἀμέσως ἔδωσε στὰ πόδια τὰ σαντάλια,
 χρυσὰ κι αἰώνια, ποὺ μαζί μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἀνέμου
 παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριές καὶ πέλαγα τὴν πάνε.

Κι ἄδραξε τὸ μεγάλο της πολεμικὸ κοντάρι
 βαρὺ, γερὸ, μὲ κοφτερὴ μπροστὰ χαλκένια μῦτη,
 ποὺ σὰν τὸ σείνη, παραλεῖ τῶν μαχητῶν τοὺς λόχους,
 100
 ὅσους ἡ κόρη ὀχτρεύεται τοῦ ἀνίκητου πατέρα.

Χύθηκε τότε ἀπ' τὴν κορφή τὴν Ὀλυμπίσια κάτω
 κι εὐτὺς στὸ Θιάκι βρέθηκε καὶ στοῦ Δυσσέα ἐστάθη
 τὰ πρωτοπόρτια, στῆς αὐλῆς ἀπάνω τὸ κατώφλι,
 κρατώντας τὸ χαλκὸδετο κοντάρι της στὸ χέρι,
 παρόμοια μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ταφιωτῶν, τὸ Μέντη.
 105

Τοὺς φαντασμένους βρῆκε ἐκεῖ μνηστῆρες ποὺ στὶς πόρτες
 μπροστὰ τὸ ζάρι παίζανε, τὴν ὥρα νὰ σκοτώνουν,
 ἀράδα ἀπάνω σὲ βοδιῶν τομάρια καθισμένοι
 ποὺ 'χαν σφαγμένα μόνοι τους. Κι οἱ παραγιοὶ κι οἱ κράχτες
 110
 ἄλλοι κρασί νερώνανε γι' αὐτοὺς μὲς στὰ κροντήρια,
 κι ἄλλοι, μὲ τὰ πολύτροπα σφουγγάρια, τὰ τραπέζια
 καθάριζαν καὶ τὰ 'στρωναν, κι ἄλλοι ἐκοβαν τὸ κρέας.

Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὴν εἶδε.

Κάθουνταν μὲ βαριά καρδιὰ στὸν κύκλο τῶν μνηστῆρων
 κι ὁ νοῦς του συλλογίζονταν τὸν ἀκριβὸ γονιὸ του,
 νὰ 'ρθῃ ἀπὸ κάπου σπίτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες
 καὶ τὴν ἀρχὴ στὰ χέρια του νὰ πάρῃ καὶ τὸ βίός του.
 Σὰν τέτοια ἐκεῖ ποὺ κάθουνταν μαζί τοὺς συλλογοῦνταν
 κι ἀντίκρισε τὴν Ἀθηνᾶ. Στὴν πόρτα ὁλόισα τρέχει,
 120
 γιὰ τὸ τοῦ φάνηκε βαρὺ νὰ στέκῃ ἀπ' ὥρα ὁ ξένος.

Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τοῦ 'πιασε τὸ χέρι,
 τοῦ πῆρε καὶ τὸ χάλκινο κοντάρι ποὺ κρατοῦσε,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 «ὦ ξένε, καλῶς ὄρισες. Τὸ σπίτι μας δικό σου,
 125
 κι ὅταν δειπνήσης ἔπειτα λὲς τὴν ἀνάγκη πόχεις ».

Εἶπε, καὶ κίνησε μπροστὰ κι ἡ Ἀθηνᾶ ἀκλουθοῦσε. 125

Κι ὅταν ἀμέσως μπήκανε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
 σταίνει ὁ Τηλέμαχος κοντὰ στὸ στόλο τὸ κοντάρι,
 μὲς στὴν ὁμορφοσχάλιστη κονταροθήκη, ποὺ 'χε
 κι ἄλλα κοντάρια ἐκεῖ πολλὰ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα,
 130
 κι ὁδήγησε τὴν Ἀθηνᾶ σ' ἐνα θρονί νὰ κάτσῃ,
 ὁμορφο, ψιλοδοῦλευτο — λινὸ σεντόνι κάτω

ἀπλώνοντας — πού 'χε σκαμνί για ν' ἀκουμποῦν τὰ πόδια.

Κοντά της ἔβαλε σκαμνί κι ὁ ἴδιος σκαλισμένο,
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες χωριστὰ νὰ μὴν πλαντάξῃ ὁ ξένος
 μὲ τὸν πολὺ τοὺς θόρυβο καὶ τὸ φαί μπουχτίσῃ,
 πού τοὺς χωριάτες ἔσμιξε, καὶ νὰ μπορέσῃ ἀκόμα
 γιὰ τὸν ξενιτεμένο του πατέρα νὰ ρωτήσῃ. 135

Μιά παρακόρῃ με χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερό τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνῃ,
 κι ἐμπρός, τοῦ μάκρου, σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι. 140

Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα καὶ ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ, τι εἶχε.
 Κι ὁ σιτιστὴς λογιῆς ψητὰ, σηκώνοντας σὲ δίσκους,
 τοὺς ἔφερε κι ὁλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια,
 κι ὁ κεραστὴς νοιαζόντανε συχνὰ καὶ τοὺς κερνοῦσε. 145

Μπήκανε κι οἱ περήφανοι μνηστῆρες, κι ὅλοι ἀράδα
 πῆγαν ἀμέσως στὰ θρονιὰ καὶ στὰ σκαμνιά νὰ κάτσουν.
 Κι ἐκεῖ νερό τοὺς ἔχυναν στὰ χέρια τους οἱ κράχτες,
 καὶ σὲ πανέρια τὰ ψωμιὰ οἱ σκλάβες κουβαλοῦσαν,
 κι οἱ νιοὶ ὥς τὰ χεῖλια μὲ πιότὸ γεμίζαν τὰ κροντήρια. 150

Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 στὸ νοῦ τους ἔβαλαν χορὸ ν' ἀρχίσουν καὶ τραγοῦδι,
 πού 'ναι στολίδια τοῦ γλεντιοῦ. Καὶ τῇ γλυκιᾷ κιθάρα
 ὁ κράχτης πῆγε κι ἔβαλε στὰ χέρια τοῦ Φημίου,
 πού τραγουδοῦσε στανικῶς στὸν κύκλο τῶν μνηστῆρων. 155

Κι ἐνῶ τὴν ταίριαζε ὁμορφο ν' ἀρχίσῃ ἓνα τραγοῦδι
 ἔτσι ἔλεγε ὁ Τηλέμαχος στὴν Ἀθηνᾶ, κοντά της
 σκύβοντας τὸ κεφάλι του, νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·
 « Καλέ μου ξένε, κάτι τι θὰ πῶ καὶ μὴ θυμώσης· 160

νὰ γιὰ τί νοιάζονται ὅλοι αὐτοί, κιθάρα καὶ τραγοῦδι,
 χαρά τους πού τὸ ξένο βιὸς ἀπλέρωτο ἔτσι τῶνε
 ἀνθρώπου πού στίς ἐρμιῆς σαπίζουν σκορπισμένα
 τὰ κόκαλά του ἀπ' τῇ βροχῇ, γιὰ τὰ κυλάει τὸ κύμα
 στὴ θάλασσα. Κι ἂν ἄξαφνα τὸν ἐβλεπαν στὸ Θιάκι
 νὰ φτάσῃ, θὰ 'θελαν φτερά στὰ πόδια κάλλιο νὰ 'χουν
 παρά τοῦ κόσμου τ' ἀγαθὰ, χρυσάφι καὶ στολίδια. 165

Μὰ τώρα ἐκεῖνος χάθηκε πικρά, κι οὔτε ἄλλη μένει
 γιὰ μᾶς ἐλπίδα, ἂν καὶ πολλοὶ πῶς θὰ γυρίσῃ λένε.
 "Αχ, πάει, γιὰ πάντα χάθηκε τοῦ γυρισμοῦ του ἡ μέρα. 170
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Ποῦ κάθονται οἱ γονιοὶ σου ;
 Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
 στὸ Θιάκι ; Ποιὰ παινεύονταν πῶς ἦταν παλικάρια;
 Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στὸ Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες. 175
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστὰ καλὰ νὰ καταλάβω,
 ἂν εἶσαι φίλος πατρικὸς καὶ τώρα μόλις ἦρθες.
 Γιατὶ πολλοὶ στὸ σπίτι μας ξένοι μᾶς ἦρθαν κι ἄλλοι,
 γιατί ἦταν κι ὁ πατέρας μου μὲ κόσμον γνωρισμένος ».

Τότ' ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα· 180
 « Μετὰ χαρᾶς σου ἐγὼ ὅλα αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ὁ Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς παινεύομαι πῶς εἶμαι
 καὶ τοὺς Ταφιδῶτες κυβερνῶ τοὺς θαλασσοθρεμμένους
 τώρα, καὶ πάω σ' ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους, στὴν Τεμέση,
 τὴ θάλασσα ἀρμενίζοντας, χαλκὸ νὰ πάρω ἐκεῖθε. 185
 Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν τὸ γοργὸ καράβι σύραμε ὄξω,
 κάτω ἀπ' τὸ δασωμένο Νηῶ, στοῦ Ρεΐθρου τὸ λιμάνι.
 Εἴμαστε φίλοι πατρικοὶ κι οἱ δύο μας ἀπὸ πρῶτα,
 κι ἂν πᾶς στὸ γερομαχητὴ Λαέρτη ρώτησέ τον,
 ποὺ λένε πῶς δὲν ἔρχεται στὴ χώρα πιά ποτέ του, 190
 μόν' ζῇ μακριὰ στὴν ἐξοχὴ μὲ πίκρες καὶ φαρμάκια,
 μαζὶ μὲ μιὰ γερόντισσα δούλα, ποὺ τὸ τραπέζι
 τοῦ στρώνει καὶ φαῖ κρασί τοῦ βάζει, ὅταν τοῦ κόψη
 τὰ γόνατά του ἡ κούραση, τὴν ὥρα ποὺ ἀνεβαίνει
 σέρνοντας πάνω σὲ κορφὲς ἀμπελοφυτεμένες. 195
 Κι ἦρθα γιατί μοῦ λέγανε πῶς γύρισε ὁ Δυσσέας,
 μὰ νά, οἱ ἀθάνατοι θεοὶ τὸ δρόμο τοῦ ἐμποδίζουν.
 Γιατὶ δὲν πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, ὅχι ἀκόμα,
 μόν' κάπου ζῇ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ἀποκλεισμένος,
 σ' ἓνα ἀφροκύκλωτο νησί κι ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζουν 200
 ἄντρες κακοὶ κι ἀνήμεροι, θέλει δὲ θέλει ἐκεῖνος.
 Μὰ θὰ σοῦ προφητέψω ἐγώ, καθὼς μέσα στὸ νοῦ μου
 μοῦ δίνουν φῶτιση οἱ θεοὶ κι ὅπως θαρρῶ θὰ γίνουν,

κι ἀπό σημάδια ἄς μὴν κρατῶ, προφήτης ἄς μὴν εἶμαι.

Ἄλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ δὲ θά 'ναι ἀκόμα, 205

κι ἂν τὸ κορμί του μὲ δεσμὰ τὸ δέσουν σιδερένια.

Ὡς εἶναι πολυμήχανος, θὰ βρῇ νὰ φύγη τρόπο.

Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα

ἂν εἶσαι τοῦ Δυσσέα γιὸς τόσο μεγάλο ἀγόρι.

Πολὺ τοῦ μοιάζεις στ' ὁμορφο κεφάλι καὶ στὰ μάτια, 210

γιατὶ συχνὰ ἀνταμώναμε πρὶν φύγη γιὰ τὴν Τροία,

ὅπου πολλοὶ ξεκίνησαν τῶν Ἀργιτῶν οἱ πρῶτοι

ὅπλαρχηγοὶ μὲ τὰ βαθιὰ καράβια. Μὰ ἀπὸ τότε

δὲν εἶδα τὸν Δυσσέα πιά, μήτε καὶ μένα ἐκεῖνος ».

Τότ' ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε: 215

« Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.

Γιὸς του πὼς εἶμαι ἢ μάνα μου μοῦ λέει, μὰ ἐγὼ δὲν ξέρω,

γιατὶ κανεὶς τὴ φύτρα του δὲν τὴ γνωρίζει ὁ ἴδιος.

Μακάρι νὰ 'μουν γιὸς κι ἐγὼ ἀνθρώπου εὐτυχισμένου

ποὺ βρίσκουν τὰ γεράματα μὲς στὰ πολλὰ ἀγαθὰ του. 220

Μὰ τώρα ἀπ' τὸν πιὸ δύστυχο ποὺ βρέθηκε στὴν κόσμο

μοῦ λένε πὼς γεννήθηκα, γι' αὐτὸ σὰ μ' ἐξετάζεις ».

Τότ' ἔτσι ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλὰδα τοῦ 'πε:

« Δὲ θὰ ξεγράψουν οἱ θεοὶ στὸ τέλος τὴ γενιά σου,

τέτοιοι ἀφοῦ σὲ γέννησε ἡ Πηνελόπη ἑξένα. 225

Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.

Αὐτὸς τί κόσμος ; Τί φαγιά ; Γιὰ ποιοὺ σκοπὸ τὰ θέλεις ;

Ξεφάντωση ἔχεις ἢ χαρές ; Σὰν ἔρανος δὲ μοιάζει.

Μοῦ φαίνονται στὸ σπῖτι σου πὼς ἤρθαν χαροκόποι

κι ἀχόρταγα χαραμοτρῶν, κι ἂν ἄνθρωπος μὲ γνώση 230

ἔβλεπε αὐτὲς τοὺς τίς μπομπές θὰ ξάναβε ὁ θυμὸς του ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε:

« Ξένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾷς θὰ σοῦ τὰ πῶ ν' ἀκούσης.

Αὐτὸ τὸ σπῖτι ἀρχοντικὸ κι εὐτυχισμένο θὰ 'ταν

ἀνίσως στὴν πατρίδα του βρισκότανε ὁ Δυσσέας. 235

Μὰ ἀλλῶς τὸ θέλανε οἱ θεοὶ ἀπὸ κακὴ των γνώμη,

ποὺ μόνο ἐκείνον ἄφαντο τὸν ἔκαμαν ἀπ' ὅλους.

Γιατὶ ἔτσι ἐγὼ δὲν θὰ 'κλαιγα τὸ θάνατό του τόσο

μὲς στὸ στρατό του ἂν ἔχανε στὴν Τροία τὴ ζωὴ του,

ἥ, σὺν ἀπόσωσε ἡ σφαγή, στὰ χέρια τῶν δικῶν του. 240

Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ τοῦ ἔσταιναν μνημούρι
καὶ δόξα πίσω θ' ἄφηνε μεγάλη στὸ παιδί του.

Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδόξαστα τὸν ἄρπαξαν οἱ Λάμιες
κι ἄφαντος πάει κι ἀνάκουστος, ἀφήνοντας σὲ μένα
τις πίκρες καὶ τὰ βάσανα. Καὶ μήτε αὐτὸν μονάχα 245
θρηνῶ, γιατί οἱ ἀθάνατοι κι ἄλλα μοῦ δῶσαν πάθια.

Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιὰ κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι,
στὴ δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμῃ, στὸ Δουλίχι,
κι ἐδῶ ὅλα τ' ἀρχοντόπουλα στὸ βραχωμένο Θιάκι,
ὅλοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίός μου. 250

Καὶ μήτε τ' ὄχι λέει αὐτὴ στὸν ἄχαρο τὸ γάμο,
μήτε μπορεῖ νὰ παντρευτῇ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν
τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ ξεκάμουν ».

Κι ἡ Ἀθηναῖα τ' ἀπάντησε βαριά ἀγαναχτισμένη·
« Ἀχ, πόσο τοῦ Δυσσέα ἐσὺ ποὺ λείπει δὲν τὸν φτάνεις, 255

νὰ βάλῃ στοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες χέρι ἐκεῖνος.

Γιατὶ ἂν ἐρχόντανε ἄξαφνα μὲ κράνος καὶ μ' ἀσπίδα
καὶ δυὸ κοντάρια, νὰ σταθῇ στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω,
τέτοιος καθὼς τὸν γνώρισα στὸ πατρικό μου σπίτι

πρῶτῃ φορὰ, νὰ τὸ γλεντᾷ καὶ τὸ κρασί νὰ πίνη, 260

σὰ γυρίζε ἀπ' τὴν Ἑφύρα, ποὺ πῆγε μὲ καράβι
στὸν Ἴλο, γιὸ τοῦ Μέρμερου, φαρμάκι θνητοφάγο
ζητώντας του τίς χάλκινες σαῖτες του ν' ἀλείβῃ. —

Μὰ ἐκεῖνος δὲν τοῦ τό 'δωσε γιατί τοὺς ἐπουράνιους
φοβόνταν, κι ὁ πατέρας μου τοῦ τό 'δωσε ὁ δικός μου, 265

ποὺ φίλος του ἦταν καρδιακός. — Ναι, τέτοιος ὁ Δυσσέας

ν' ἄπλωνε χέρι ἀπάνω τους, θὰ καταντούσανε ὅλοι

μεμιάς γληγοροπέθαντοι καὶ πικροπαντρεμένοι.

Μὰ στῶν θεῶν εἶναι ὅλα αὐτὰ τὸ χέρι ἂν θὰ τελέψουν,
ὅταν γυρίσῃ σπίτι του, ἂν θὰ πλερώσῃ ἡ ὄχι. 270

Ἐγὼ δὲμως σὲ παρακινῶ νὰ τὸ σκεφτῇς καὶ μόνος

πῶς ὅλους ἀπ' τὸ σπίτι σου νὰ διώξῃς τοὺς μνηστῆρες.

Κι αὐτὸ ποὺ τώρα θὰ σοῦ πῶ πρόσεξε νὰ τ' ἀκούσῃς.

Σὲ σύνοδο αὔριο κάλεσε τοὺς Ἀχαιοὺς καὶ σ' ὅλους
πὲς καθαρὰ τὴ γνώμῃ σου, νὰ ναι οἱ θεοὶ μαρτύροι. 275

Στα σπίτια τους νά σκορπιστοῦν πρόσταξε τοὺς μνηστῆρες.
 Κι ἂν ἡ καρδιά τῆς μάνας σου τῆς λείει χαρὲς νά κάμη,
 πίσω ἄς γυρίσῃ στοῦ ἄρχοντα πατέρα της τὸ σπίτι
 κι ἄς πᾶνε ἐκεῖ νά παντρευτοῦν καὶ τὰ προικιά ἄς ὀρίσουν, 280
 πολλὰ κι ὅσα θὰ ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη.
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ μιὰ συμβουλὴ σοφὴ σὰ θὲς ν' ἀκούσης.
 Ἐπ' ὅλα τὸ καλῦτερο καράβι ν' ἀρματώσης
 μὲ λάμνοκόπους εἴκοσι καὶ πῆγαινε νά μάθης
 γιὰ τὸν πατέρα σου εἰδηση, ποὺ λείπει χρόνια ἀλάργα,
 κανεὶς ἂν ξέρῃ νά σοῦ πῇ, εἴτε ἀπ' τὸ Δία ἀκούσης 285
 φήμη, ποὺ φέρνει πρῶτα αὐτὴ τὰ νέα στοὺς ἀνθρώπους.
 Πάνε τὸ γερο - Νέστορά στὴν Πύλο νά ρωτήσης
 κι ἐκεῖθε πῆγαινε ἐπειτα στὴ Σπάρτη, στὸ Μενέλαο
 ποὺ ἀπ' τὸ χαλκόφραχτο στρατὸ στερνὸς ἐκείνος ἦρθε.
 Κι ἂν μάθης ὁ πατέρας σου πῶς ζῇ καὶ θὰ γυρίσῃ, 290
 μ' ὅλο ποὺ νιώθεις τὸν καημό, περίμενε ἓνα χρόνο.
 Κι ἂν πάλε μάθης πῶς δὲ ζῇ, στὴ γῇ πῶς δὲν ὑπάρχει,
 ἀμέσως στὴν πατρίδα σου νά ρθῇς καὶ νά τοῦ χρίσης
 μῆνυμα κι ἀπάνω νεκρικὲς θυσιῆς νά προσφέρῃς
 ὅσες ταιριάζει, ἀρχοντικὲς καὶ πάντρεψέ την τέλος 295
 τῇ μάνα σου. Κι ἔτσι ὅλα αὐτὰ σὰν κάμης καὶ τελέψῃς,
 σκέψου πιά τότε μόνος σου στὰ βάθρῃ τῆς καρδιάς σου,
 πῶς τοὺς μνηστῆρες σπίτι σου θὰ τοὺς χαλάσῃς ὅλους
 μ' ἀπάτῃ ἢ κι ὀλοφάνερα. Κι οὔτε σοῦ πρέπει διόλου
 νά μωροφέρνῃς, καὶ παιδί δὲν εἶσαι ἐσὺ πιά τώρα. 300
 Ἦ δὲν ἀκοῦς ὁ θεϊκὸς Ὀρέστῃς πόση δόξα
 στὸν κόσμον πῆρε, τὸ φονιά τὸν Αἴγισθον ἀπ' τὴ μέση
 σὰν ἐβγάλε ποὺ σκότωσε τὸν ξακουστὸ γονιό του ;
 Καὶ σύ, παιδί μου, — δὲς ψηλὸς, κοίτα λεβέντης πού 'σαι —
 κάμε καρδιά νά παινευτῇς ἀπ' τοὺς στερνούς ἀνθρώπους. 305
 Μὰ τώρα στοὺς συντρόφους μου καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 θὰ φύγω, ποὺ θὰ νοιάζονται πολὺ νά μὲ προσμένουν
 καὶ σύ πιά σκέψου μόνος σου κι ὅ,τι εἶπα μὴν ξεχάσῃς ».
 Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε
 « Ναί, ξένε, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τὴν καλὴ σου γνώμη, 310
 καθὼς πατέρας σὲ παιδί καὶ δὲ θὰ τὰ ξεχάσω.

Μὰ στάσου ἀκόμα μιὰ στιγμή, κι ἄς βιάζεσαι νὰ φύγης,
 ἀφοῦ λουστῇς καὶ τὴν καρδιά στὰ στήθη ἀναγαλλιάσης,
 νὰ πᾶς γιὰ τὸ καράβι σου χαρούμενος μὲ δῶρο
 πολὺτιμο, πεντάμορφο, νὰ τὸ ᾿χης γιὰ κειμήλιο, 315
 δῶρο ποὺ οἱ φίλοι συνηθοῦν στοὺς φίλους νὰ χαρίζουν».

Τότε ἔτσι ἡ φωτοστάλαχτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Μὴ μὲ κρατήσης πιὸ πολὺ καὶ βιάζομαι νὰ φύγω.
 Κι αὐτὸ τὸ δῶρο ποὺ ἡ καρδιά σου λέει νὰ μοῦ χαρίσης,
 ὅταν γυρίσω δῶς' μου το στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω 320
 κι ἄλλο θὰ σοῦ χαρίσω ἐγὼ ν' ἀξίζῃ τὸ δικό σου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἔπειτα ἡ λιόφωτη Παλλάδα
 μὲς στὰ οὐράνια σὰν αἰτός, καὶ στὴν καρδιά του ἐκείνου
 θάρρος καὶ τόλμη τοῦ ᾿βαλε καὶ πιὸ πολὺ ἀπὸ πρῶτα
 τοῦ ᾿φερε τὸν πατέρα του νὰ συλλογίζεται τώρα. 325
 Μέσα του ὁ νοῦς του σάστισε τὴν ὥρα ποὺ τὴν εἶδε,
 γιατί κατὰλαβε ἡ θεὰ πὼς ἦταν ἡ Παλλάδα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες πῆγε εὐτὺς τὸ ἰσόθεο παλικάρι.

Ὁ Ἰακχουστός τραγουδιστὴς κοντὰ τοὺς τραγουδοῦς
 κι αὐτοὶ καθότανε ἄλλοι ν' ἀκούσουν τὸ τραγούδι, 325
 γιὰ τὸν πικρὸ τῶν Ἀχαιῶν τὸ γυρισμὸ ἀπ' τὴν Τροία,
 ὅπως ἡ λιοπερίχυτη τὸν ὄρισε ἡ Παλλάδα.

Κι ὡς ἄκουσε ἀπ' τ' ἀνώγι της τ' ἀθάνατο τραγούδι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Τηλεμάχου ἡ μάνα,
 ἀπ' τὴν ψηλὴ κατέβηκε τοῦ πύργου της τὴ σκάλα,
 ἔρχε μονάχη, πῆγαιναν καὶ δυὸ μαζί της σκλάβες. 330

Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,
 στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κοντὰ τὸ στυλο,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια,
 κι εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της σκλάβα, 335
 καὶ στὸ θεῖο τραγουδιστὴ ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ᾿πε·

« Κι ἄλλα πολλά, ποὺ τοὺς θνητοὺς μαγεύουν, Φῆμιε, ξέρεις
 γιὰ ἀνθρώπων ἔργα καὶ θεῶν ποὺ τὰ ᾿καμαν τραγούδι.
 Ἕνα τραγούδα ἀπ' ὅλα αὐτὰ κι ἄφωνοι τοῦτ' ἄς πίνουν.
 Αὐτὸ ὅμως μὴν τὸ ξαναπῆς τὸ θλιβερὸ τραγούδι 340
 ποὺ πάντα μέσα τὴν καρδιά στὰ στήθια μοῦ πληγώνει.
 κι ὁ πόνος ἀλγισμόνητος τὰ σπλάχνα μου θερίζει.

Γιατί τὸν ἄντρα μου ποθῶ κι αἰώνια τὸν θυμοῦμαι,
 ποὺ ἔγαι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε 345

« Γιατί ἔτσι, μάνα, τὸν πιστὸ τραγουδιστὴ ἀποπαίρνεις
 ποὺ μᾶς ξανοίγει τὴν καρδιά καθὼς τὸ φέρνει ὁ νοῦς του ;
 Δὲν φταίει κανεὶς τραγουδιστής, μόν' φταίχτης εἶναι ὁ Δίας,
 ποὺ καθὼς θέλει ἡ γνώμη του τὰ φέρνει στοὺς ἀνθρώπους.

Ντροπὴ δὲν εἶναι καὶ γι' αὐτὸν ποὺ τραγουδᾷ τὴ μοῖρα 350

τῶν Δαναῶν τὴν ἄπονη. Γιατί κάθε καινούριο
 τραγοῦδι ποὺ θὰ πρωτοβγῇ θέλουν ν' ἀκούσουν ὅλοι.

Μόν' πάρε τὴν ἀπόφαση ν' ἀκούσης τὸ τραγοῦδι.

Δὲν εἶναι μόνος πόχασε τοῦ γυρισμοῦ τὴ μέρα
 στὸν πόλεμο ὁ πατέρας μου' κι ἄλλοι πολλοὶ χαθῆκαν. 355

Μόν' σπίτι τῶρα πῆγαινε νὰ κάτσης στὶς δουλειές σου,
 στὴ ρόκα καὶ στὸν ἀργαλειὸ καὶ βάλε καὶ τίς σκλάβες.

Κι ὅσο γι' αὐτὰ ποὺ μίλησες οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
 ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγὼ ποὺ ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καὶ γύρισε στὸν πύργο τῆς ξοπίσω, 360
 γιατί τῆς μπῆκαν στὴν καρδιά τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ τῆς.

Κι ὅταν στ' ἄνω ἀνέβηκε μὲ τίς πιστές τῆς σκλάβες
 θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσπου γλυκὸν ὕπνο
 τῆς ἔχυσε στὰ μάτια τῆς ἡ λαμπερὴ Παλλάδα.

Σάλαγο κάμαν στὸ ἱσικερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες 365

κι ὅλους τοὺς ἔτρωγε ὁ καημὸς νὰ κοιμηθοῦν κοντὰ τῆς.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε

« Μνηστῆρες σεῖς τῆς μάνας μου, ἀδιαντροπιὰ γεμάτοι,
 τῶρα ἄς χαροῦμε τὸ φαί κι ἄς λείπουν οἱ φωνές σας.

Γιατί εἶναι αὐτὸ καλύτερο ν' ἀκούσουμε ἓνα τέτοιον
 τραγουδιστὴ καθὼς αὐτὸς πόχει φωνὴ ἀθανάτου. 370

Καὶ τὴν αὐγὴ σὲ σύνοδο νὰ κάτσουμε θὰ πᾶμε,

κι ἐκεῖ μιὰ γνώμη ξάστερα θὰ πῶ ν' ἀκούσουν ὅλοι,

νὰ φύγετε ἀπ' τὸ σπίτι μου, νὰ στρῶστε ἄλλοῦ τραπέζι,

συναλλαχτὰ στὰ σπίτια σας νὰ τρῶτε βιὸς δικὸς σας. 375

Μὰ ἂν τὸ θαρρῆτε πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ὀφελος πὼς εἶναι
 τὸ ξένο μάλι ἀπλέρωτο νὰ πάη καπνὸς — μὲ γειά σας !

Κι ἐγὼ βοηθούς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράξω τοὺς οὐράνιους

κι ἄμποτε ὁ Δίας τις δουλειὲς αὐτὲς νὰ τίς πλερώσῃ
 κι ὅλους ἐδῶ ἀνερώτῃτα νὰ σᾶς θερίσῃ ὁ χάρος γ' 380

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι δάγκασαν τὰ χεῖλι κι ἀποροῦσαν
 μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ ποῦ μίλησε μὲ θάρρος.
 Τότε ὁ Ἀντίνοιο ἀρχισε τοῦ Εὐπείθου ὁ γιὸς καὶ τοῦ 'πε·
 «Ἔτσι, Τηλέμαχε, οἱ θεοὶ θὰ σ' ἔμαθαν οἱ ἴδιοι,
 νὰ ρητορεύς ἀφοβα καὶ νὰ 'σαι καυχῆσιάρης. 385
 Εἶθε ποτὲ τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι
 νὰ μὴ σὲ κάμῃ βασιλιά κι ἄς τὸ 'χῃς γονικό σου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἀντίνο, κάτι θὰ σοῦ πῶ, νὰ μὴ θυμώσης ὅμως.
 Αὐτὸ θὰ τὸ 'θελα, ἂν ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου μοῦ τὸ δώσῃ. 390
 Ἦ τὸ θαρρεῖς ἀνώφελο πῶς εἶναι στοὺς ἀνθρώπους ;
 Καλὸ νὰ γίνῃς βασιλιάς. Ἀμέσως ἀρχονταίνει
 τὸ σπίτι σου καὶ γίνεταί καθεὶς πιδὶ τιμημένος.
 Μὰ κι ἄλλα βρίσκονται πολλὰ στὸ Θιάκι ἀρχοντοπαῖδια,
 μικρὰ μεγάλα, κι ἓνα των τῇ βασιλείᾳ θὰ πάρῃ, 395
 ἀφοῦ πιά τώρα πέθανε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

Θά 'μαι κι ἐγὼ στὸ σπίτι μου ἀφέντης καὶ στοὺς σκλάβους,
 ὅσους γιὰ μένα κέρδισε μὲ τὸ σπαθὶ ὁ Δυσσέας».

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ 'πε·
 «Αὐτὰ στὸ χέρι τῶν θεῶν, Τηλέμαχε, ὅλα στέκουν 400
 ποὺς μὲς στὸ θαλασσόκλειστο θὰ βασιλέψῃ Θιάκι.

Κυβέρνα ἐσὺ τὸ σπίτι σου καὶ κοίταζε τὸ βίός σου,
 ἄς μὴν τὸ σώσῃ νὰ φανῇ ὁ ἄντρας ποῦ θ' ἀρπάξῃ
 τὰ κτήματά σου (στανικῶς) τὸ Θιάκι ὅσο νὰ στέκῃ. 405

Μὰ γιὰ τὸν ξένο, ἀγάπη μου, νὰ σὲ ρωτήσω θέλω,
 πότε ἦρθε; Ποιὰ παινεύονταν πατρίδα του πῶς εἶχε;

Ποῦ βρίσκεται τὸ γένος του κι ἡ πατρικὴ του χώρα;
 Εἶδῃση τοῦ πατέρα σου μὴν ἔφερε πῶς θὰ 'ρῃ;

Ἦ μήπως ἤθελε δουλειὰ δική του νὰ τελέψῃ;
 Πῶς ἔφυγε ἔτσι ξαφνικὰ χωρὶς νὰ γνωριστοῦμε; 410

Γιατὶ τυχόντας ἀνθρωπος δὲν ἔδειχνε στὴν ὄψην».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Εὐρύμαχε, ὁ πατέρας μου, πάει, χάθηκε στὰ ξένα.
 Μήτε μαντάτα τώρα πιά πιστεύω (θε) κι ἂν ἔρθουν,

μήτε τις μαντικὲς ψηφῶ, πού κράζει μαντολόγους
 στὸν πύργο της ἡ μάνα μου καὶ τοὺς ρωτᾷ νὰ μάθῃ.
 Ὡς γιὰ τὸν ξένο, πατρικὸς εἶναι ἀπ' τὴν Τάφο φίλος
 (ὁ Μέντης τ' Ἀγχιάλου ὁ γιὸς τοῦ πολυστοχασμένου,
 καὶ τοὺς Ταφιδῶτες κυβερνᾷ τοὺς θαλασσοθρεμμένους).

415

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν ξέχανε πὼς ἦταν ἡ Παλλάδα.
 Τότε οἱ μνηστῆρες στὸ χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι
 τὸ γύρισαν κι ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ καρτεροῦσαν.

420

Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ θαμπερὸ τὸ βράδυ,
 κι ἔφυγαν πιά στὸ σπίτι του νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας.

Μὲς στὴν πλακοστρωμένη αὐλὴ ψηλόχτιστο εἶχε πύργο

425

σὲ μέρος ξέφαντο κι ἐκεῖ πήγαινε νὰ πλαγιάσῃ
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος πολυσυλλογισμένος.

Πίσω του ἀκλούθαε μὲ δαδί φλογόφεγγο στὸ χέρι
 κι ἡ μπιστεμένη Εὐρύκλεια τοῦ Ὡπου ἡ θυγατέρα,

πού κόρη τὴν ἀγόρασε πρωτόχονοι ὁ Λαέρτης,

430

μὲ βιὸς δικό του, δίνοντας γι' αὐτὴν εἴκοσι βόδια

κι ἴσα μὲ τὴ γυναῖκα του στὸ σπίτι τὴν τιμοῦσε,

μὰ δὲν τὴν πλάγιασε ποτέ, νὰ μὴ θυμώσῃ ἐκείνη.

Αὐτὴ τοῦ πήγαινε τὸ φῶς κι ἀπὸ μωρὸ παιδάκι

μ' ἀγάπη τὸν μεγάλωσε πού ἄλλῃ δὲν τοῦ ἔχε σκλάβα.

435

Σὰν ἀνοιξε ὁ Τηλέμαχος τοῦ πύργου του τίς πόρτες

κάθισε στὸ κρεβάτι του κι ἔβγαλε τὸ χιτῶνα,

καὶ στὴν πιστὴ γερόντισσα τὸν ἔδωσε στὸ χέρι.

Κι ἐκείνη ἀφοῦ τὸν δίπλωσε, τὸν ἔστρωσε στὰ χέρια

καὶ στὸ καρφὶ τὸν κρέμασε κοντὰ στ' ὠραῖο κρεβάτι.

440

Βγῆκε ἔπειτα καὶ τράβηξε τὴν πόρτα ἀπ' τ' ἀσήμενο

κρικέλι κι ἔδεσε σφιχτὰ μ' ἓνα λουρὶ τὸ σύρτη.

Κι ἐκεῖ ὅλη νύχτα, στὴ σγουρὴ φλοκάτα αὐτὸς χαμένος,

μελέταε τὸ ταξίδι του πού ἀρμήνεψε ἡ Παλλάδα.

B

Σάν ἦρθε/ή ροδodάxτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σηκώθηκε ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ κρεβάτι ἀπάνω
 καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους
 γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια
 ἔδεσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε 5
 ἀπ' τὸ γιατάκι σὰ θεὸς παρόμοιος. Τότε ἀμέσως
 πρόσταξε τοὺς καλόφρονες τοὺς κράχτες νὰ φωνάξουν
 σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους.
 Κι αὐτοὶ λαλοῦσαν κι ἔτρεχε τὸ πλῆθος χέρι χέρι.
 Κι ἔπειτα σάν τοὺς φώναξαν καὶ συναχτήκανε ὅλοι, 10
 πῆγε κι αὐτὸς στὴ σύνοδο, στὸ χέρι του κρατώντας
 τὸ χάλκινο κοντάρι του, κι οὔτε μονάχος του ἦταν,
 παρὰ μαζί του δυὸ σκυλιὰ τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα.
 Μιά χάρη οὐράνια τοῦ ἔχυνε ἡ Ἀθηναῖ Παλλὰδα
 κι ὅλο τὸ πλῆθος θάμαζε σάν εἶδαν νὰ προβάλη. 15
 Στὸν πατρικὸ του κάθισε τὸ θρόνο κι οἱ γερόντοι
 τὸν προσηκώθηκαν κι εὐτὺς τὸ λόγο πῆρε πρῶτος
 ὁ μαχητὴς Αἰγύπτιος στοὺς ἄλλους νὰ μιλήσῃ,
 πού 'ταν ἀπ' τὰ γεράματα σκυφτὸς καὶ πολυγνώστης.
 "Ἐνας του ἀγαπημένος γιὸς στ' ἀλογοθρόφο Ἴλιο 20
 με τοῦ Δυσσέα κίνησε τὰ βαθουλὰ καράβια,
 ὁ παινεμένος Ἄγτιφος· μὰ τοῦ ὀβησε τὴ νιότη
 ὁ σαρκοφάγος Κύκλωπας κι ἔφαγε τὸ στερνὸ του
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά. Τρεῖς εἶχε γιουὺς ἀκόμα,
 κι ὁ ἕνας, ὁ Εὐρύνομος, με τοὺς μνηστῆρες ἦταν, 25
 κι οἱ ἄλλοι δυὸ δουλεύανε τὰ πατρικὰ χωράφια.
 Μὰ δὲ λησμόνησε ποτὲ νὰ κλαίῃ τὸν πεθαμένο
 καὶ δάκρυα χύνοντας γι' αὐτὸ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 αἴ· Ἀκοῦτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
 Ποτὲ δὲν εἶδα σύνοδο, μήτε βουλὴ γερόντων, 30
 ἀφότου πιά ἔφυγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας με τὰ πλοῖα.
 Ποιὸς τώρα ἐδῶ μᾶς σύναξε; Σάν ποιά μεγάλη ἀνάγκη
 βρῆκε τοὺς γεροντότερους ἢ τοὺς καινούριους ἄντρες;

Μὴν ἄκουσε εἶδ' ἡσση καλὴ γιὰ τὸ στρατὸ πῶς φτάνει
καὶ θέλει σ' ὅλους νὰ τὴν πῇ πρῶτος ἀφοῦ τὸ ξέρει; 35

Ἦ γιὰ ἄλλη τοῦ κοινοῦ δουλειὰ σκοπεύει νὰ μιλήσῃ;
Καλὸς μοῦ φαίνεται ἄνθρωπος κι ἄς εἶναι βλογῆμένος,
κι ὁ Δίας ὅλα τ' ἀγαθὰ ποὺ λαχταρᾷ ἄς τοῦ δώσῃ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε
τέτοιο σημάδι κι ἄρχισε σὲ λίγο νὰ μιλήσῃ. 40

Στάθηκε ὀρθὸς καταμεσίς στὴ σύνοδο, κι ὁ κρᾶχτης
Πεισινόρας, ποὺ κάτεχε γνῶμες σοφές ὁ νοῦς του,
σκήπτρο στὸ χέρι τοῦ ἔβαλε. Κι εὐτὺς κατὰ τὸ γέρο
γυρίζοντας πρῶτα σ' αὐτὸν τοῦ μίλησε ἔτσι κι εἶπε:

«Δὲν εἶναι, γέρο, ἀλάργα αὐτός, καὶ σύντομα θὰ μάθῃ
ποῖς τὸ λαὸ τὸν σὺνάξε. Δικὰ μου βάσανα ἔχω. 45

Μήτε ἄκουσα καλὴ εἶδ' ἡσση γιὰ τὸ στρατὸ πῶς φτάνει,
ἔτσι ἀνοιχτὰ νὰ σᾶς τὴν πῶ ποὺ πρῶτα ἐγὼ τὴν ξέρω,
μήτε ἄλλη θέλω τοῦ κοινοῦ δουλειὰ νὰ σᾶς ξηγήσω,
μόν' γιὰ δικές μου συμφορές ποὺ ῥθαν διπλές στὸ σπίτι. 50

Μιά, πόχασα τὸν ξακουστὸ πατέρα μου, ποὺ πρῶτα
σ' ὅλους ἐδῶ βασίλευε καὶ σὰν πατέρας ἦταν

γλυκός. Καὶ μιὰ ἄλλη δεύτερη, σὰν πιὸ μεγάλη ἀκόμα,
ποὺ ὅλο τὸ σπίτι γλήγορα θὰ τὸ ξεθεμελιώσῃ

καὶ θὰ μοῦ σβῆσῃ ὅλο τὸ βίος. Τὴ μάνα μου, ἄθελά της,
μνηστῆρες τὴ φορτώθηκαν, τῶν προεστῶν τοῦ τόπου 55

οἱ πολυαγαπημένοι γιοί, ποὺ δὲν τολμοῦν νὰ πᾶνε
στὸ σπίτι τοῦ πατέρα της Ἰκάριον, ν' ἀποκόψῃ

τὴν προίκα αὐτὸς τῆς κόρης του καὶ νὰ τὴ δώσῃ ἐκεῖνου
ποὺ φέρῃ δῶρα πιὸ πολλὰ καὶ τὸν διαλέξῃ ὁ ἴδιος, 60

μόν' ὅλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε,
δαμάλια σφάζοντας κι ἄρνια καὶ γίδες ὅλο πάχος,

καὶ πίνουν λαμπερὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν,
κι ἔτσι ὅλα σβῆνουν ἄπονα, γιατί δὲ βρίσκεται ἄντρας, 65

σὰν τὸ Δυσσέα, τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι.
Δὲν εἶμαστε ἄξιοι ἐμεῖς γι' αὐτό. Κι ἔτσι θὰ ρθῇ μιὰ μέρα

φτωχοὶ νὰ καταντήσουμε, χωρὶς στὸν ἥλιο μοῖρα.
Θὰ πολεμοῦσα μόνος μου τὴ δύναμη ἂν τὴν εἶχα.

Γιατὶ δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειές κανεὶς νὰ τίς βαστάξῃ,

καὶ πάει τὸ σπίτι τοῦ χαμοῦ. Ντραπῆτε πιά μονάχοι, 70
 ντραπῆτε κι ὅσους ἔχουμε γειτόνους γύρω γύρω,
 κὰν φοβηθῆτε τὴν ὀργὴ τῶν ἀθανάτων, μήπως
 θυμώσουν γιὰ τίς ὄνομες δουλειές κι ἄλλιῶς τὰ στρέψουν.
 Στὸ Δία καὶ στῆς Θέμιδας τὴ χάρη σᾶς ξορκίζω,
 ποὺ αὐτὴ συναρίζει καὶ σκόλλει τὴ σύνοδο στὸν κόσμο, 75
 πάψτε πιά, ἀδέρφια, κι ἄστε με στὴ λύπη μου νὰ λιώνω,
 ἐκτὸς ἂν ὁ πατέρας μου ἀπὸ κακογνωμιὰ του
 ἀδίκησε τοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους
 καὶ μὲ πλερώνετε γι' αὐτό, ζητώντας τὸ κακό μου
 μὲ πάθος, κι ἄλλους βάζετε. Μὰ πιδ ὄφελός μου θὰ ἔταν 80
 καὶ κινητὰ κι ἀκίνητα σεῖς ὅλα νὰ τὰ φᾶτε.
 Γιατὶ ἂν τὰ φᾶτε, γλήγορα κι ἡ πλερωμὴ θὰ φτάση.
 Τότε θὰ τ' ἀπαιτήσουμε τὸ βιός μας ἀπ' τὴ χώρα,
 ὥσottου πίσω μᾶς δοθοῦν αὐτὰ ποὺ χάσαμε ὅλα.
 Μὰ τώρα ἀγιάτρευτους καημοὺς μοῦ ἀνάψατε στὰ στήθια». 85
 Ἔτσι εἶπε μ' ἀγανάχτηση καὶ πέταξε τὸ σκῆπτρο,
 σπώντας στὰ δάκρυα καταγῆς καὶ συμπονέσανε ὅλοι.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι σώπαιναν, μηδὲ κανεὶς τολμοῦσε
 τοῦ Τηλεμάχου μὲ πικρὰ νὰ τοῦ μιλήσῃ λόγια. 90
 Κι ἀπ' ὅλους μόνος ἄρχισε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνος τοῦ πε
 «Τηλέμαχε πολυλογά, μεγάλο παλικάρι,
 πῶς μᾶς προσβέλνεις καὶ ζητᾶς νὰ μᾶς ντροπιᾶσῃς κιόλας;
 Ὅχι, οἱ μνηστῆρες δὲ σοῦ φταῖν, μόνο ἡ γλυκιὰ σου μάνα,
 ποὺ ἄλλη καμιὰ στίς πονηριές γυναίκα δὲν τὴ φτάνει.
 Ὁ τρίτος χρόνος περπατᾶ κι ὁ τέταρτος θὰ φτάσῃ 95
 σὲ λίγο, ἀφότου ξεγελᾷ τῶν Ἀχαιῶν τὴ γνώμη.
 Ὅλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾷ καὶ στὸν καθένα τάζει,
 παραγγελιές τῆς στέλνοντας, μὰ ὁ νοὺς τῆς ἄλλα βάζει.
 Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλα.
 Τὸν ἀργαλειό τῆς ἔστησε στὸν πύργο τῆς νὰ φάνῃ 100
 διπλὸ ψιλόδιαστο πανί κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε
 «Ἄφοῦ πιά πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 ἔχετε λίγη ὑπομονή, κι ἄς βιάζεστε γιὰ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,

ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ἡ μαύρη μοῖρα, 105
 μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες,
 πῶς πῆγε δίχως σάβανο κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες».

Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἄφοβη καρδιά μας.
 Κι ἔφαινε τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα. 110
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελᾷ μὲ ἀπάτη.

Κι ὁ τέταρτος σὺν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
 μιὰ σκλάβα τὴ μαρτύρησε, ποὺ μόνη τὰ ἔφερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνη.
 Τότε ἤθελε δὲν ἤθελε τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης. 115
 Μὰ τέτοια τώρα ἀπάντησέ σου δίνουν οἱ μνηστῆρες,

καὶ σὺ νὰ ξέρης κι οἱ Θιακοὶ νὰ τὴ γνωρίζουν ὅλοι.
 Στείλε τὴν στὸν πατέρα τῆς τὴ μάνα σου κι ἄς πάρῃ
 ὅποιον ἐκεῖνος προτιμᾷ κι ἄρέσει καὶ στὴν ἴδια.

Μὰ ἂν θέλῃ τ' Ἀχαιοπούλα νὰ βασανίζῃ ἀκόμα 120
 καὶ πέτεται πῶς ἡ θεὰ τῆς χάρισε ἡ Παλλὰδα
 νὰ ξέρῃ ἀμίμητες δουλειὲς καὶ νὰ ἔχῃ φρονιμάδα
 καὶ πονηριὲς ποὺ ἄλλη καμιὰ δὲν ἔχουμε ἀκουστά μας
 καὶ ἀπ' τίς γυναῖκες τίς παλιὲς νὰ ξέρῃ, ἀπ' ὅσες ζοῦσαν

Ἀχαιοπούλες στὰ παλιὰ τὰ περασμένα χρόνια, 125
 μῆτε ἡ Ἀλκμήνη κι ἡ Τυρῶ κι ἡ λυγερὴ Μυκὴνη.
 Καμιὰ δὲν εἶχε τοὺς σκοποὺς τῆς Πηνελόπης ἄλλῃ,
 ὅμως αὐτὸ δὲν τό ἔκρινε στὸ νοῦ της ὅπως πρέπει.

Γιατὶ τὸ βιός σου κι ὅλα σου θὰ σβήσουν τ' ἀγαθὰ σου,
 ὅσο κι ἐκεῖνη νὰ ἔχῃ αὐτὴ τὴ γνώμη, ποὺ τῆς βάζουν 130
 μὲς στὴν καρδιά της οἱ θεοί. Ναι μὲν, μεγάλη δόξα
 θὰ πάρῃ, μὰ σοῦ χάνονται κι ἐσένα τὰ καλὰ σου.

Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειά, μῆτε κι ἄλλοι θὰ πᾶμε,
 πρὶν κάμῃ τὴν ἀπόφασή νὰ παντρευτῇ ὅποιον θέλει». 134

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι τότε
 «Ἄντινο, αὐτὸ δὲ γίνεται νὰ διώξω ἐγὼ ἄθελά της,
 τὴ μάνα ποὺ μὲ γέννησε καὶ μ' ἔθρεψε, ἀπ' τὸ σπίτι
 Ζῆ - πέθανε ὁ πατέρας μου στὴν ξενιτιά, ποῖός ξέρει!
 Κι ὅσα μοῦ τύχουν ἔπειτα σκληρὰ νὰ τὰ πλερώσω,
 ὁ ἴδιος στὸν πατέρα της τὴ μάνα μου ἂν τὴ στείλω. 140

Γιατί κι ἀπ' τὸν πατέρα μου πολλὰ δεινὰ θὰ πάθω
 κι ἄλλα θὰ στείλουν κι οἱ θεοί, γιατί φριχτὲς κατάρεσ
 σὺν ξεπορτίζῃ ἢ μάνα μου, ἀπάνω μου θὰ ρίχνῃ
 κι ὅλος ὁ κόσμος στὰ στερνὰ θὰ μὲ κατηγορήσῃ.
 Τέτοιο ἓνα λόγο ἐγὼ ποτὲ δὲ θὰ τὸν ξεστομίσω. 145

Κι ἂν ἔχετε φιλότιμο μιὰ στάλα μὲς στὰ στήθια,
 φευγαῖτε πιά ἀπ' τὸ σπίτι μου καὶ στρώστε ἄλλου τραπέζι,
 συναλλαχτὰ στὰ σπίτια σας δικό σας βιὸς νὰ τρῶτε.
 Κι ἂν τό 'χετε γιὰ πιὸ σωστὸ καὶ πιὸ ὀφελος πὼς εἶναι
 τὸ ξένο βιὸς ἀπλέρωτο νὰ τρῶτε, - γειὰ χαρὰ σας! 150
 Κι ἐγὼ βοηθοῦς μου τοὺς θεοὺς θὰ κράξω τοὺς οὐράνιους,
 κι ὁ Δίας εἴθε τίς δουλειὲς αὐτὲς νὰ τίς πλερώσῃ,
 κι ἐδῶ ὅλους ἀνερώτητα νὰ σᾶς θερίσῃ ὁ χάρος».

Ἔτσι εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιός. Κι ὁ βροντόγαλος Δίας
 ζευγάρι αἰτῶν ἀπόλυσε ψηλὰ ἀπὸ κορφοβούνι. 155

Κι ὅλο πετούσανε οἱ αἰτοὶ μὲ τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου,
 κοντὰ κοντὰ, μὲ τίς πλατιεὲς φτεροῦγες ἀνοιγμένες.
 Κι ὅταν στῆς πολυθόρυβης τῆς σύνοδος τῇ μέσῃ
 ζυγιάσανε, κυκλόφερναν, χτυπώντας τίς φτεροῦγες
 συχνά, κι ὅλους τοὺς κοίταζαν καὶ συμφορὲς μνηοῦσαν. 160

Κι ἀφοῦ κεφάλια καὶ λαιμοὺς ξέσκισαν μὲ τὰ νύχια,
 δεξιὰ πετάζανε ἔπειτα, τὰ σπίτια καὶ τὴν πόλιν
 περνώντας, κι ὅλοι ἀπόρησαν σὺν εἶδανε τὰ ὄρνια,
 κι ὅσα νὰ γίνουν ἐμελλαν τ' ἀνάδευαν στὸ νοῦ τους.
 Τότε ἔτσι ὁ γερομαχητὴς τοὺς εἶπε ὁ Αἰθέρσης 165
 ποῦ ἀπ' τοὺς συνηλικιώτες του τοὺς ἄλλους ἤξερε ὅλους
 μόνος γιὰ ὄρνια νὰ μιᾷ, σημάδια νὰ ζηγήσῃ.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε
 «Ἀκούτε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω,
 μὰ στοὺς μνηστῆρες πιὸ πολὺ αὐτὰ θὰ τὰ ζηγήσω 170
 γιατί κυλάει ἀπάνω τους μιὰ συμφορὰ μεγάλη.

Δὲ θὰ 'ναι ἀπ' τὴν πατρίδα του καιρὸ μακριὰ ὁ Δυσσέας,
 μόν' κάπου βρίσκεται κοντὰ νὰ φτάσῃ, κι ἐτοιμάζει
 σ' ὅλους σφαγὴ καὶ θάνατο. Κι ἄλλοι πολλοὶ θὰ πάθουν
 ἐδῶ ὅσοι στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι κατοικοῦμε. 175
 Μὰ πιὸ μπροστὰ ἂς φροντίσουμε νὰ δώσουμε ἓνα τέλος,

κι ἄς πάβουν μόνοι τους κι αὐτοί. Γιατί ἔτσι τοὺς συφέρνει
καλύτερα. Κι ἀνήξερὸς ἐγὼ δὲν προφητεύω,
μόν' κάτι νιώθω. Καὶ σ' αὐτὸν καθὼς τοῦ τὰ 'πα βγῆκαν,
ὅταν στὴν Τροία κίνησαν νὰ πᾶνε ὅλοι οἱ Ἀργίτες 180
κι ἔφυγε κι ὁ πολὺσοφος μαζί τους ὁ Δυσσέας.

Θὰ πάθῃ, τοῦ 'λεγα, δεινά, θὰ χάσῃ τοὺς συντρόφους,
κι ἀπ' τοὺς δικούς του ἀγνώριστος τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο
θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του. Νά πού ἀληθεύουν ὅλα».

Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου τοῦ 'πε: 185
«Βρὲ τράβα, γέρο, σπίτι σου νὰ πᾶς νὰ προφητεύῃς
στοὺς γιούς σου, μήπως στὰ στερνὰ κάποιο κακὸ τοὺς λάχῃ.
Κι ἐγὼ εἶμαι πιὸ καλύτερος νὰ προφητεύω τέτοια.

Πουλιὰ χιλιάδες πού πετοῦν κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
χωρὶς σημάδια νὰ μνηοῦν. Μὰ χάθηκε ὁ Δυσσέας 190
ἀλάργα, κι ἄμποτες καὶ σὺ μαζί του νὰ ψοφοῦσες.

Τότες ἐδῶ δὲ θὰ 'κοβες αὐτὲς τὶς μαντοῦνες,
μηδὲ καὶ τὸν Τηλέμαχο στὴ βράση τοῦ θυμοῦ του,
θ' ἄναβες, ἴσως σπίτι σου σοῦ στείλῃ κάποιο δῶρο.
Μόν' κάτι τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη. 195

Ἄν σὺ πού ξέρεις τὰ πολλὰ καὶ τὰ παλιὰ κατέχεις,
ἄντρα ἀπὸ σένα πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια ξελογιάζεις
καὶ τοῦ ξαναβῆς τὸ θυμὸ, στὸν ἴδιον πρῶτα κάνεις
τὶς στενοχώριες πιὸ πολλές. Μὰ διάφορο δὲ θὰ 'χῃ
νὰ βγάλῃ τίποτε ἀπ' αὐτά. Κι ἐμεῖς σὲ σένα, γέρο, 200
θὰ βάλουμε ἓνα πρόστιμο νὰ σκάζῃς τὴν καρδιά σου
σὰν τὸ πλερώνῃς καὶ σκληρὸς θὰ 'ναι γιὰ σένα ὁ πόνος.

Κι ὁ ἴδιος στὸν Τηλέμαχο μιὰ συμβουλὴ θὰ δώσω
σ' ὅλους μπροστά. Τὴ μάνα του νὰ στείλῃ στὸ γονιὸ τῆς
κι ἄς πᾶνε ἐκεῖ νὰ παντρευτοῦν καὶ δῶρα γὰ τῆς φέρουν, 205
πολλὰ κι ὅσα θὰ ταίριαζαν στὴν ἀκριβὴ του κόρη.

Γιατὶ πιὸ πρὶν οἱ Ἀχαιοὶ θαρρῶ πῶς δὲ θὰ πάβουν
τὸ δυσκολοκατόρθωτο τὸ γάμο αὐτὸ νὰ θέλουν.

Γιατὶ καὶ δὲ σκιαζόμαστε κανένα, μήτε ἀκόμα
τὸν ἴδιο τὸν Τηλέμαχο, πόχει μιὰ πήχῃ γλῶσσα. 210

Μήτε θὰ βάλουμε στ' αὐτιά τὶς ψευτοπροφητεῖες
ὅσες μᾶς εἶπες, γέρο ἐσύ, καὶ γίνεσαι ἀπ' ὅ,τι εἶσαι.

πιό παραπάνω μισητός. Κι ἐξάλλου, τ' ἀγαθὰ τους
κακὴν κακῶς θὰ φαγωθοῦν κι ἀπλέρωτα θὰ σβήσουν,
ὅσο κι αὐτὴ τὸ γάμο της τὸν ἀναβάλλει αἰῶνια. 215

Κι ἐμεῖς πού τὸν προσμένουμε, γιὰ τίς γλυκιές της χάρες
πιανόμαστε καὶ μήτε ἄλλοῦ γυναῖκα δὲ ζητοῦμε,
πού ταίρι σιὸν καθένα μας τοῦ πρέπει νὰ τὴν κάμῃ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Εὐρύμαχε, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ περήφανοι μνηστήρες, 220
δὲ σᾶς ξορκίζω πιά γι' αὐτά, μήτε θὰ πῶ ἄλλη λέξη.

Γιατὶ τὰ ξέρουν κι οἱ θεοὶ κι οἱ Ἀχαιοὶ τὰ ξέρουν.
Μὰ ἐλάτε, δώστε μου γοργὸ καράβι μὲ συντρόφους
εἴκοσι, νὰ μὲ πᾶνε αὐτοὶ καὶ μὲ φέρουν πίσω,
πρῶτα στὴ Σπάρτη κι ἔπειτα στὴν ἀμμουδατὴ Πύλο, 225
νὰ μάθω ἂν ὁ πατέρας μου, πὺ χρόνια λείπει, ἂν θὰ ῥθῃ,
κάνεις ἂν ξέρῃ νὰ μοῦ πῇ, εἶτε ἀπ' τὸν Δία ἀκούσω
φήμη, πὺ φέρνει πρῶτα αὐτὴ κάθε εἰδηση στὸν κόσμο.

Κι ἂν μάθω πὺς δὲν πέθανε καὶ πὺς μιὰ μέρα θὰ ῥθῃ,
θὰ καρτερέσω, μ' ὅλο μου τὸν πόνο, ὡς ἕνα χρόνο. 230

Ἄν ὅμως μάθω πὺς δὲ ζῇ καὶ πιά πὺς δὲν ὑπάρχει
ἀμέσως θὰ ῥθῃ στὴ γλυκιὰ πατρίδα, νὰ τοῦ χτίσω
μνήμα, κι ἀπάνω νεκρικὲς θυσίες θὰ τοῦ ρίξω
ὡς εἶναι ἡ τάξη, ἀρχοντικὲς, καὶ θὰ παρακινήσω
τὴ μάνα μου νὰ παντρευτῇ, νὰ πάρῃ δεύτερο ἄντρα». 235

Εἶπε κι ἀμέσως κάθισε κι ὁ Μέντορας ἡρώθῃ,
πού φίλος ἦταν τ' ἄψεγου Δυσσέα, κι ἦταν πῆγε
στὴν Τροία τοῦ μπιστεύτηκε τὸ σπίτι του σ' ἐκεῖνον,
νὰ πείθεται στὸ γέρο του, τὸ νοῦ του σ' ὅλα νὰ ῥῃ.
Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 240

«Ἀκοῦστε με λοιπόν, Θιακοί, σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
Ἄς μὴ βρεθῇ πιά βασιλιάς στὸν κόσμον σκλητροφόρος
καλόγνωμος καὶ μαλακὸς καὶ δίκιος, καὶ στὸ νοῦ του
πάντα νὰ βάζῃ τὸ καλὸ, παρὰ σκληρὸς ἄς εἶναι
κι ἄς κάνῃ μόνο τ' ἄνομα. Πόσο κανένας τώρα 245
δὲν τὸν θυμᾶται τὸ θεϊκὸ Δυσσέα ἀπ' τοὺς λαοὺς του
πού κυβερνοῦσε καὶ γλυκὸς σάμπως πατέρας ἦταν.
Μὰ δὲν παραξενεύομαι πολὺ μὲ τοὺς μνηστήρες,

γι' αὐτὰ ποὺ κάνουν τ' ὄνομα μὲ τὴν ἀστοχασίᾳ τους.
Τοὺς τρῶνε τὰ κεφάλια τους καὶ στανικῶς τοῦ σβήθουν
τὸ σπίτι του, γιατί θαρροῦν πῶς δὲ θὰ ρθῇ πιά πίσω. 250

Μὰ μὲ τὸν ἄλλο τὸ λαὸ θυμῶνω, ποὺ δὲ βγάξει
κανεὶς μιλιὰ, τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νὰ προσάρῃ,
κι ἕνας λαὸς δλόκληρος τοὺς λίγους νὰ μαζέψῃ».

Τότε τοῦ κάνει ὁ Λιόκριτος ὁ γιὸς τοῦ Εὐηνόρου· 255

«Βρὲ Μέντορα, ἀτσαλόγλωσσε, γεροξεκουτιασμένε,
τί λόγια κάθεσαι καὶ λὲς γιὰ νὰ μᾶς ἀποκόψουν;

Σὰ δύσκολο μὲ πιὸ πολλοὺς καὶ μ' ἄντρες νὰ τὰ βάλλῃς
γιὰ τὸ φαῖ. Κι ἂν ὁ Θιακὸς ἐρχόντανε ὁ Δυσσέας
καὶ τοῦ κατέβαινε στὸ νοῦ νὰ διώξῃ τοὺς λεβέντες 260

μνηστῆρες ἀπ' τὸ σπίτι του στὸ φαγοπότι ἀπάνω,
δὲ θὰ προφτάσῃ νὰ χαρῇ καὶ τὸ γλυκὲ του ταίρι
τὸν ἐρχομὸ του, μ' ὅλη της ποὺ θὰ 'χε τὴ λαχτάρα,
μόν' θὰ 'χε τέλος ἄσκημο σ' αὐτὸ τὸ ἴδιο μέρος,
μὲ πιὸ πολλοὺς ἂν τὰ 'βαζε. Καὶ σὺ τί λὲς δὲν ξέρεις. 265

Μόν' ἄς σκορπίσῃ πιά ὁ λαὸς καθένας στὴ δουλειά του.
Καὶ τὸ ταξίδι ὁ Μέντορας κι ὁ γερο - Ἀλιθέρης
ἄς τοῦ ἐτοιμάσουν, ποὺ κι οἱ δυὸ φίλοι εἶναι πατρικοί του.

Ὅμως θαρρῶ πῶς χρόνια αὐτὸς θὰ κάθεται στὸ Θιάκι
μαντάτα ἐδῶ νὰ καρτερῇ, χωρὶς νὰ τὸ κουνήσῃ». 270

Εἶπε κι ἀμέσως σκόλασε τὴ σύνοδο καὶ πῆγαν
ὅλοι σκορπώντας σπίτι τους, καθένας στὸ δικό του.
Τότε οἱ μνηστῆρες γύρισαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.

Τράβηξε κι ὁ Τηλέμαχος ἀλάργα στ' ἀκρογιάλι
κι ἀφοῦ στὸ κύμα νίφτηκε στὴν Ἀθηνᾶ δεόνταν· 275

«Ἄκου με, ἀθάνατη θεά, ποὺ χιὲς στὸ σπίτι μου ἦρθες
καὶ μοῦ 'πες στὸ θαμπὸ γιαλὸ νὰ τρέξω μὲ καράβι,
νὰ μάθω τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμὸ, ποὺ λείπει
χρόνια στὰ ξένα. Κι οἱ Ἀχαιοὶ μοῦ φέρνουν ὅλο ἐμπόδια
κι οἱ φαντασμένοι πιὸ πολὺ μνηστῆρες ἀπ' τοὺς ἄλλους». 280

Ἔτσι δεήθη κι ἦρθε εὐτὺς ἡ Ἀθηνᾶ κοντὰ του
μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα, φωνὴ καὶ σῶμα,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ ἔδωσε θάρρος κι εἶπε.
«Μήτε δειλὸς μήτε ἄβουλος, Τηλέμαχε, θὰ δεῖξῃς.

μιά στάλα ἀπ' τοῦ πατέρα σου ἂν ἔχῃς μέσα σου αἷμα, 285
 καθὼς ἐκεῖνος ἀξίζε στα ἔργα καὶ στα λόγια.
 Τότε δὲν κάνεις ἀκαρπο μήτε ἄσκοπο ταξίδι.
 Κι ἂν μήτε ἐκεῖνου εἶσαι παιδί, μηδὲ τῆς Πηνελόπης,
 θαρρῶ πὼς ὅσα μελετᾷς δὲ θὰ τὰ βγάλῃς πέρα.
 Γιατὶ εἶναι λίγα τὰ παιδιὰ ποὺ μοιάζουν τοῦ γονιοῦ των. 290
 Τὰ πιὸ πολλὰ χειρότερα, τὰ πιὸ καλὰ εἶναι λίγα.
 Μὰ σὰ δὲν εἶσαι οὔτε δειλὸς μήτε ἄβουλος ὡς τέλος,
 κι ἡ γνώση τοῦ πατέρα σου δὲ λείπει κι ἀπὸ σένα,
 ἔχεις ἐλπίδα τίς δουλειὲς αὐτὲς νὰ τίς τελέψῃς.
 Γι' αὐτὸ τῇ γνώμῃ μὴν ψηφᾷς τῶν ἄμυαλων μνηστήρων, 295
 γιατί τοὺς λείπει ἡ στόχαση, τὸ δίκιο δὲν τὸ ξέρουν,
 μήτε νογοῦν τὸ θάνατο καὶ τῇ βαριά τους μοῖρα,
 ποὺ εἶναι κοντὰ τους, ὅλοι αὐτοὶ νὰ σβήσουν σὲ μιὰ μέρα.
 Καὶ τὸ ταξίδι πόβαλες στὸ νοῦ σου δὲ θ' ἀργήσῃ.
 Γιατὶ εἶμαι τέτοιος πατρικὸς· ἐγὼ δικός σου φίλος, 300
 ποὺ καὶ καράβι γλήγορο γιὰ σένα θὰ ἀρματώσω,
 κι ὁ ἴδιος θὰ ῥθω. Μόν' ἐσὺ στὸ σπίτι πάνε τώρα,
 μὲ τοὺς μνηστῆρες κάθισε κι ἐτοίμασε ὅσες πρέπει
 θροφές καὶ πρόσταξε στ' ἀγγεῖα νὰ τίς τοποθετήσουν,
 κρασί στίς στάμνες, σὲ σακιά κρουστά τὸ κριθαλεύρι, 305
 ποὺ 'ναι τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸ ἡ ζωὴ. Κι ἐγὼ στῇ χώρα ἀμέσως,
 παντοῦ θὰ τρέξω ἐθελοντὲς συντρόφους νὰ συνάξω.
 Πολλὰ καράβια βρίσκονται στ' ἀφροκλεισμένο Θιάκι,
 παλιά ἢ καινούρια καὶ θὰ ἰδῶ τὸ πιὸ καλὸ ποιοῦ θὰ 'ναι,
 νὰ τ' ἀρματώσῃς γλήγορα νὰ πᾶμε στὸ ταξίδι». 310
 Ἔτσι τοῦ μίλησε ἡ θεά, καὶ τῇ θεϊκῇ φωνῇ της
 σὰν ἄκουσε ὁ Τηλέμαχος, δὲ στάθηκε ἄλλο τότε,
 μόν' πῆγε γιὰ τὸ σπίτι του μὲ τὴν καρδιὰ καμένη.
 Κι ἐκεῖ ἤβρε τοὺς περήφανους μνηστῆρες συναγμένους,
 γίδες νὰ γδέρνουν στὴν αὐλὴ, νὰ καφαλίζουν χοίρους. 315
 Πάει στὸν Τηλέμαχο κοντὰ γελώντας ὁ Ἀντίνος
 κι ἀφοῦ τὸ χέρι τοῦ 'σφιξε, τοῦ μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Τηλέμαχε περήφανε καὶ πρώτο παλικάρι,
 κακὸ μὴ βάζῃς πιά στὸ νοῦ, μήτε ἔργο μήτε λόγο,
 παρὰ νὰ κάθῃσαι νὰ τρῶς, σὰν πρώτα, καὶ νὰ πίνῃς. 320

Κι ὅ,τι ζητᾷς οἱ Ἀχαιοὶ θά σοῦ τὰ φέρουν ὅλα,
πλοῖο καὶ ναῦτες διαλεχτούς, σὲ μιὰ στιγμή νὰ φτάσης
στὴν Πύλο, γιὰ τὸν ἀκριβὸς πατέρα σου νὰ μάθης».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Ἄντινο, αὐτὸ δὲ γίνεται μὲ σᾶς τοὺς φαντασμένους
νὰ ξεφαντώνω ἀθέλητα κι ἀφρόντιστα νὰ πίνω.

Δὲ φτάνει που μοῦ φάγατε τὸ βιός μου τόσα χρόνια,
ἀφότου ἤμουν ἀνήλικος μωρὸ παιδάκι ἀκόμα;
Μὰ τώρα ποὺ μεγάλωσα κι ἀκούγοντας τοὺς ἄλλους
μαθαίνω, μὲς στὰ στήθια μου φουσκώνει πιά ἡ καρδιά μου.

Κι ἔτσι θά κάμω, συμφορὲς μεγάλες νὰ σᾶς φέρω,
εἴτε στὴν Πύλο τρέχοντας εἴτε καὶ μὲς στὸ Θιάκι.
Θὰ φύγω, τὸ ταξίδι αὐτὸ ποὺ λέω δὲ θά χαλάσῃ,
σὰν ἐπιβάτης, ἐπειδὴ κι ἐγὼ караβοκύρης
γοργοῦ δὲν εἶμαι караβιοῦ, δὲν ἔχω λαμνοκόπους.

Ἔτσι ὅλοι τὸ σκεφτήκατε πὼς εἶναι πιὸ ὀφελὸς σᾶς».

Εἶπε καὶ τράβηξε εὐκόλα τὸ χέρι ἀπ' τὸν Ἄντινο.
Τότε οἱ μνηστήρες ἔστρωναν τραπέζι, στὸ παλάτι
κι ἔσκαζαν τὸν Τηλέμαχο καὶ τοῦ πετοῦσαν λόγια.

Κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
«Ἀλάθευτα ὁ Τηλέμαχος σφαγὴ μᾶς ἐτοιμάζει.

Εἴτε ἀπ' τὴν Πύλο ἐδῶ βοηθοὺς θά φέρῃ, εἴτε ἀπ' τὴ Σπάρτη,
γιατὶ σφοδρὸς τὸν ἔσπρωχε νὰ ταξιδέψῃ πόθος.

Εἴτε θά πάῃ στὴν Ἑφύρα τὴν καρπερὴ τὴ χώρα
καὶ θά ῥθῃ ἐκεῖθε φέροντας φαρμάκια θνητοφάγα
νὰ ρίξῃ στὰ κροντήρια μας κι ὅλους νὰ μᾶς ξεκάμῃ».

Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιούς πάλε ἓνας ἄλλος εἶπε·
«Ποιὸς ξέρεῖ ἐκεῖ ποῦ θά γυρνᾷ μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
σὰν τὸ Δυσσέα ἂν δὲ χαθῇ κι αὐτὸς μακριὰ στὰ ξένα.

Ἔτσι σὲ κόπους πιὸ πολλοὺς ἀκόμα θά μᾶς βάλῃ,
τὸ βιός του νὰ μοιράσουμε, μὰ τὸ ψηλὸ του σπίτι
θὰ δώσουμε στὴ μάνα του νὰ τό ᾿χη μ' ὅποιον πάρῃ».

Εἶπαν, κι αὐτὸς κατέβηκε στὴ γονικιά ἀποθήκη,
πλατιά κι ἀψηλοσκέπαστη, ποὺ ᾿χε σωρὸ χρυσάφι
καὶ στὰ σεντούκια ρουχικὰ καὶ μυρωδάτο λάδι.

Κι εἶχε χαλκὸ, καὶ στὴ σειρὰ στὸν τοῖχο ἀκουμπισμένα,

πιθάρια με παλιό κρασί γλυκόπιστο γεμάτα,
 άνέρωτο, θεϊκό πιστό, για τὸ σοφὸ Δυσσέα,
 ὅταν με βάσανα πολλὰ στὸ σπίτι του γυρίση.
 Κι εἶχε δυὸ πόρτες δίφυλλες ποὺ ταιριασμένα κλειοῦσαν, 360
 κλειστὲς καὶ μιὰ ἐπιστάτισσα κάθονταν νύχτα μέρα
 κι ὅλα τὰ πρόσεχε πιστά, τοῦ Ὡπου ἡ θυγατέρα
 Εὐρύκλεια, καὶ καλώντας τὴν τὴν πρόσταζε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἐλα στὶς στάμνες, βάρια μου, γλυκὸ κρασί νὰ βάλῃς,
 ἀπ' ὅλα τὸ πιὸ νόστιμο ποὺ κρύβεις, καρτερώντας 365
 τὸν ἄμοιρο πατέρα μου, καμιά φορὰ ὅταν ἔρθῃ,
 ἂν ἀπ' τὸ θάνατο σωθῇ κι ἀπ' τὴ βαριά του μοίρα.
 Δώδεκα στάμνες γέμισε καὶ βούλωσέ τις ὅλες.
 Βάλε μου καὶ κριθάλευρο σὲ ἀσκιὰ καλοραμμένα,
 εἴκοσι μέτρα ἀπὸ καλὸ ψιλαλεσμένο ἀλεύρι. 370
 Καὶ νὰ τὸ ξέρῃς μόνῃ σου, κι ὅλα μαζί νὰ τὰ ᾄῃς,
 γιατί θὰ ρθῶ τ' ἀπὸβραδὸ νὰ τὰ σηκώσω ὁ ἴδιος,
 ὅταν ἡ μάνα μου ἀνεβῇ σ' ἄνωί της νὰ πλαγιάσῃ.
 Θὰ τρέξω στὴν ἀμμόστρωτη τὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη,
 κάπου γιὰ τοῦ πατέρα μου τὸ γυρισμὸ νὰ μάθω». 375

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὴ βάρια εὐτὺς τὰ κλάματα τὴν πῆραν
 καὶ με λογάκια τρυφερά τοῦ λέει, πικρά θρηνώντας.
 «Παίδι μου, τέτοια ἀπόφαση πῶς ἔβαλες στὸ νοῦ σου;
 Μοναχογιὸς κι ἀκριβογιὸς τί θές νὰ πᾶς στὰ ξένα;
 Ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα του, σ' ἄγνωστη ξένη χώρα, 380
 χάθηκε ὁ θεογέννητος Δυσσέας, κι ὅταν λείψῃς,
 αὐτοὶ θὰ βάλουν πίσω σου στὸ νοῦ τους τὸ κακό σου,
 με δόλο πῶς νὰ χαλαστής, τὸ βίός σου νὰ μοιράσουν.
 Μόν' κάτσε ἐδῶ ποὺ κάθесαι. Καμιά δὲν εἶναι ἀνάγκη
 νὰ τρέχῃς στοὺς ἀστέρευτους γιालοὺς νὰ τυραγνίσαι». 385

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Βάρια μου, κάμε ὑπομονὴ κι αὐτὴ ἡ βουλὴ δὲν εἶναι
 χωρὶς τὸ θέλημα θεοῦ. Μόν' ἔλα κάμε μου ὄρκο,
 πῶς δὲ θὰ πῆς στὴ μάνα μου γι' αὐτὰ μῆτε μιὰ λέξη,
 πρὶν ἔντεκα πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσουν 390
 καὶ με ζητήσῃ μόνῃ της, πῶς ἔφυγα ἂν ἀκούσῃ,
 γιὰ νὰ μὴν κλαίῃ καὶ τ' ὁμορφὸ χαλνᾷ τὸ πρόσωπό της».

Ἔτσι εἶπε κι ἄμωσε ἡ γριά κι ὄρκο μεγάλο πῆρε.

Κι ἔπειτα σάν ὀρκίστηκε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο,
κι ἀμέσως τοῦ ἔβαλε κρασί καὶ γέμισε τὶς στάμνες. 395

Τοῦ ἔβαλε καὶ κριθάλευρο σὲ ἀσὶ καλοραμμένο.

Πῆγε ἔπειτα ὁ Τηλέμαχος καὶ βρῆκε τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλὰδα μὲ τὸ νοῦ της.

Ἴδια μὲ τὸν Τηλέμαχο στὴ χώρα τριγυρνοῦσε,
κι ὅλους τοὺς ἄντρες σίμωνε καὶ τοὺς παρακινοῦσε, 400

τὸ βράδυ βράδυ στὸ γοργὸ καράβι ν' ἀνταμῶσουν.

Κι ἀπ' τὸ Νοῆμο ζήτησε, τὸν ἄξιο γιὸ τοῦ Φρόνιου,
καράβι καὶ τῆς τὸ ἔταξε μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνος.

Κι ὁ ἥλιος πιά βασιλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
κι ἔριξε τότε στὸ γιालὸ τὸ φτερωτὸ καράβι. 405

καὶ τοῦ ἔβαλε ὅλα τ' ἄρμενα, ποὺ τὰ καλοδεμένα

ἔχουν καράβια κι ἔπειτα στοῦ λιμανιοῦ τὴν ἄκρη

τὴν ἔδεσε κι ἤρθαν μαζωχτοὶ τριγύρω του οἱ συντρόφοι

καὶ τὸν καθένα ψύχανε μὲ θάρρος ἡ Παλλὰδα.

Τότε ἡ λιοστάλαχτη Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ της ἔβαλε ἄλλο. 410

Γιὰ τὸ παλάτι κίνησε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,

κι ὕπνο γλυκὸ περίχυσε στὰ μάτια τῶν μνηστήρων.

Μὲ τὸ κρασί τοὺς ζάλισε καὶ τὰ ποτήρια κάτω

τοὺς ἐπεφταν κι ὅλοι ἔτρεχαν στὴ χώρα νὰ πλαγιάσουν,

κι ἄλλη ὥρα πιά δὲν ἔμενε κανεὶς ἐκεῖ νὰ κάτση, 415

γιατὶ ἐπεφτε στὰ μάτια τους καὶ τὰ σφαλοῦσε ἡ νύστα.

Τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο ἡ λαμπερὴ Παλλὰδα,

ἀπ' τὸ καλοκατοικητὸ παλάτι κράζοντάς τον,

παρόμοια μὲ τὸ Μέντορα σ' ὅλα. φωνὴ καὶ σῶμα·

«Ὅλοι πιά τώρα στὰ κουπιά, Τηλέμαχε, οἱ συντρόφοι 420

καθίσανε καὶ καρτεροῦν πότε θὰ ξεκινήσης.

Ἔλα λοιπὸν νὰ φεύγουμε κι ἄς μὴ χασομεροῦμε».

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησε γοργὰ ἡ Παλλὰδα πρώτη

κι αὐτὸς ξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκολουθοῦσε.

Σάν ἤρθαν κάτω στὸ γιालὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι, 425

βρῆκαν τοὺς μακρομάλληδες συντρόφους στ' ἀκρογιάλι,

κι ἐκεῖ τοὺς μίλησε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε·

«Ἐμπρός, τὰ θρόφιμα, παιδιὰ, νὰ φέρουμε στὸ πλοῖο.

"Όλα στὸ σπίτι εἶναι ἑτοιμα, μὰ τίποτε δὲν ξέρει
κι ἡ μάνα μου κι οἱ σκλάβες τῆς καὶ μόνο μὰ τὰ ξέρειν. 430

Εἶπε καὶ πρῶτος πῆγαινε κι αὐτοὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν.
Κι ὅλα μὲς στὸ καλόδετο καράβι κουβαλῶντας
τὰ ῥαλαν, ὡς τοὺς εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Ἰακχοῦστου Δυσσέα.

Σὲ λίγο μπῆκε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ κάθισε στὴν πρύμνη
κι ἀκλούθησε ὁ Τηλέμαχος καὶ κάθισε κοντά τῆς, 435

κι εὐτὺς οἱ ναῦτες ἔλυσαν τοῦ καραβιοῦ τοὺς κάβους
κι ἔπειτα ἀπάνω πῆδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.

Κι ἡ Ἀθηνᾶ τοὺς ἔστειλε πίσω τοὺς πρῶμο ἀγέρι,
τὸ Ζέφυρο, γλυκὸν καιρὸ, ποὺ κελαηδεῖ στὸ κύμα.

Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν 440
τ' ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ τοῦ ἀκοῦνε.

Κι ἀμέσως ἔστησαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι
καὶ τὸ ῥαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοδόκι.

Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
μὲ τὰ καλόστριφτα λουριά καὶ τὸ πανὶ στὴ μέση 445

ἀπ' τὸν ἀγέρα φούσκωνε, καὶ γύρω στὴν καρίνα
ἀχοῦσε, ὅπως ἀρμένιζαν στ' ἀφροντυμένο κύμα

κι ἔτρεχε τὸ καράβι ἐμπρὸς ὀργώνοντας τὸ κύμα.
Καὶ τ' ἄρμενα σὺν ἔδεσαν στὸ μελανὸ καράβι

πῆραν κροντήρια κι ἔστησαν κρασι γεμάτα ὡς πάνω 450
κι ἔσταζαν στοὺς παντοτινοὺς θεοὺς, κι ἀπ' ὅλους πρῶτα

στὴ θυγατέρα τοῦ Διὸς τὴν Ἀθηνᾶ Παλλᾶδα.
"Όλη τὴ νύχτα ἀρμένιζε κι ὡς τὴν αὐγὴ τὸ πλοῖο.

Γ

Λογισμὸς

Κι ὁ ἥλιος βγῆκε, ἀφήνοντας τὴ λίμνη τὴν πανώρια,
μὲς στὸν πολύχαλκο οὐρανό, φῶς στοὺς θεοὺς νὰ φέρη 455
καὶ στοὺς ἀνθρώπους τοὺς θνητοὺς στὴ γῇ τὴν καρποδότρα.

Κι αὐτοὶ ἦρθαν στὴν καλόχτιστη τὴ χώρα τοῦ Νηλέα,
τὴν ὥρα πόκανε ὁ λαὸς θυσία στ' ἀκρογιάλι,
ταύρους ὀλόμαυρους στῆς γῆς τὸ μαυρομάλλη Σείστη.

Ἦταν ἐννιά χωρίσματα. Καθόνταν πεντακόσιοι
σέ κάθε χώρισμα, μ' ἐννιά καθένα ἐμπρός του ταύρους.
Καί τὰ μηριά σάν κήκηκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάγχνα,
ὀλόισα μπαίνανε κι αὐτοὶ μὲ τὸ γοργὸ καράβι. 10

καὶ τὰ πανιά ἀφοῦ μάζωξαν, ἀράζουν κι ὅζω βγῆκαν,
πρώτῃ ἡ Παλλάδα κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος ξοπίσω.
Κι ἡ φωτοστάλαχτῃ θεὰ πρωτάρχισε κι ἔτσι εἶπε·
«Δὲν πρέπει πιά, Τηλέμαχε, νὰ ντρέπεσαι καθόλου.
Γιατὶ γι' αὐτὸ ταξίδεψες στὰ πέλαγα νὰ μάθης 15

ποῦ θάφτηκε ὁ πατέρας σου, ποῖο ριζικὸ τὸν βρῆκε.
Μόν' πάνε εὐτὺς τὸ Νέστορα τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.
Ἄς μάθουμε σάν τί βουλή στὸ νοῦ του κρύβει ἐκεῖνος.
Καὶ ξόρκισέ τον νὰ σοῦ πῇ μονάχα τὴν ἀλήθεια.
Εἶναι περίσσια συνετὸς καὶ δὲ θὰ πῇ τὸ ψέμα». 20

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Ἄχ, πῶς νὰ σύρω, Μέντορα, πῶς νὰ τὸν χαιρετήσω;
Ἐγὼ εἶμαι ἀκόμα ἀμάθητος στὰ μετρημένα λόγια
κι εἶναι ντροπὴ τὸ νιδὸ παιδί πιὸ γέρο νὰ ζητάζῃ». 25

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
«Τηλέμαχε, ἄλλα μόνος του θὰ κόψῃ ὁ νοῦς σου, κι ἄλλα
θὰ σὲ φωτίσουν οἱ θεοί. Γιατὶ μήτε γεννήθης,
μήτε θαρρῶ μεγάλωσες χωρὶς τὸ θέλημά των ». 30

Εἶπε, καὶ πήγαινε γοργὰ πρώτη ἡ θεὰ Παλλάδα
κι αὐτὸς ξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκλουθοῦσε. 30

Στῶν Πυλιωτῶν τῇ σύνοδο πηγαίνουν καὶ στίς ἑδρες,
ὅπου κι ὁ γέρο Νέστορας καθόνταν μὲ τοὺς γιούς του,
κι οἱ φίλοι γύρω ἐτοίμαζαν τραπέζι, κι ἄλλο κρέας
τὸ 'φαιναν κι ἄλλο κόβοντας στίς σοῦβλες τὸ περνοῦσαν.

Κι ὡς εἶδαν ξένους, ἔτρεξαν κοντὰ τοὺς μαζωμένοι 35
καὶ τοὺς καλωσορίζανε, τοὺς ἔδειχναν νὰ κάτσουν.

Κι ἀπ' ὅλους ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ γέρου, πρῶτος
πῆγε κοντὰ τοὺς Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ γέρου, πρῶτος
καὶ στὸ τραπέζι στὴ σειρὰ τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
ἀπάνω σ' ἀπαλὲς προβιές, στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο, 40

κοντὰ μὲ τὸν πατέρα του καὶ μὲ τὸ Ὀρασιμήδη
τὸν ἀδερφό του κι ἔκοψε δυὸ μερδικὰ ἀπ' τὰ σπλάγχνα

κι εὐτὸς κρασί τοὺς κέρασε σ' ἓνα χρυσὸ ποτήρι.

Καὶ τὸ ποτήρι δίνοντας στ' ἀσπιδοφόρου Δία
τὴν κόρη, τῇ θεᾷ Ἀθηνᾶ, τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 45
« Δεήσου, ξένε, τώρα ἐσὺ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα,
ποὺ σέ θυσία τύχατε δική του νὰ βρεθῇτε.

Κι ὅταν τοῦ στάξης κι εὐχρηθῇς, καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη,
δῶσε νὰ στάξῃ τὸ γλυκὸ κρασί κι ὁ σύντροφός σου,
γιατὶ κι αὐτὸς προσεύχεται θαρρῶ στοὺς ἀθανάτους. 50
Σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, τῶν θεῶν ὅλοι ἔχουν τὴν ἀνάγκη.
Μόν' εἶναι αὐτὸς μικρότερος, σὰ συνομήλικός μου,
γι' αὐτὸ θὰ δώσω τὸ χρυσὸ ποτήρι πρῶτα ἐσένα ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς ἔδωσε στὸ χέρι τὸ ποτήρι
καὶ χάρηκε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ μὲ τὸν καλὸ του τρόπο, 55
ποὺ πρῶτα ἐκείνης πρόσφερε τ' ὀλόχρυσο ποτήρι.

Κι ἀμέσως παρακάλεσε τὸν Ποσειδῶνα κι εἶπε·
« Ἄκου με, Σαλευτὴ τῆς γῆς, καὶ τίς εὐχές μας ὄλες
αὐτὲς ποὺ σοῦ δεόμαστε μὴν ἀρνηθῇς νὰ κάμῃς. 60
Δῶστε στὸ γερο Νέστορα καὶ στὰ παιδιὰ του δόξα
καὶ σ' ὅλους χάρισε ἐπειτα τοὺς ἄλλους τοὺς Πυλιῶτες
τὴν ποθητὴ ἀνταπόδοση τῆς ξακουστῆς θυσίας.

Βόηθα καὶ τὸν Τηλέμαχο κι ἐμένα, στήν πατρίδα
νὰ πᾶμε, ἀφοῦ τελέψῃ αὐτὰ ποὺ θέλει κι ἤρθε ξάργου ». 65

Ἔτσι δεήθηκε ἡ θεὰ κι αὐτὴ τὰ τέλεψε ὅλα.
Δίνει καὶ στὸν Τηλέμαχο τὸ δίχερο ποτήρι
κι ἔτσι δεήθηκε κι ὁ γιὸς τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.
Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἔβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τίς σοῦβλες,
σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
Κι ἀφοῦ πιά τέλος χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν, 70
πρῶτος τοὺς εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·

« Ναί, τώρα εἶναι καλύτερα τοὺς ξένους νὰ ρωτήσω,
ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαί νὰ μάθουμε ποιοὶ νὰ ἵναι.
Ποιὸν νὰ ἴστε οἱ ξένοι κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους
γυρᾶτε. Μήπως γιὰ δουλειά, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη, 75
καθὼς οἱ κλέφτες ποὺ γυρνοῦν σὰ πέλαγα καὶ φέρνουν
στοὺς ξένους τόπους συμφορὰς καὶ τῇ ζωῇ τους παίζουν ; »

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε, μὲ θάρρος,

πού τοῦ ἔβαλε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὰ στήθια τοῦ ἡ Παλλὰδα,
 γιὰ τὸν ξενιτεμένο τοῦ πατέρα νὰ ρωτήσῃ, 80
 κι ἔτσι μιὰ δόξα ἀθάνατῃ, στὴ γῇ νὰ τὸν στολίσῃ.
 « Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 πόθε εἴμαστε μᾶς ρώτησες κι ἐγὼ θὰ σ' ἀπαντήσω.
 Ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι ἐρχόμαστε, πόχει τὸ Νηὸ βουνό τοῦ
 καὶ γιὰ δουλειὰ πού θὰ σοῦ πῶ δική μου ὄχι τοῦ τόπου. 85
 Κάπου γιὰ τὸν πατέρα μου τὸν ἄφοβο Δυσσέα
 φήμη ν' ἀκούσω ἀναζητῶ, πού μιὰ φορά τῆς Τροίας
 τὸ κάστρο, λένε, κούρσεψε μαζί σου πολεμῶντας.
 Γιατὶ μαθαίνομε γι' αὐτοὺς τοὺς ἄλλους, πού τοὺς Τρῶες
 πολέμησαν, ποιὸ θάνατο πικρὸ ὁ καθένας βρῆκε 90
 "Ὅμως ἐκείνου τὸ χαμὸ τὸν κρύβει ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Γιατὶ πού χάθηκε κανεὶς ρητὰ νὰ πῇ δὲν ξέρει,
 ἂν ἔπεσε ἀπὸ χέρι ὀχτρῶν μὲς στῆς στεριᾶς τίς ἄκρες,
 ἢ στοῦ γιαιοῦ τὰ κύματα τ' ἀφροστεφανωμένα.
 Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, κι ἂν τὸ θέλῃς 95
 τὸ θάνατό τοῦ νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν
 ἢ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πὼς κάπου παραδέρνει.
 Γιατὶ στὸν κόσμῳ ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθη αὐτὸς ἀπ' ὅλους.
 Κι ἀπὸ σπλαχνιὰ μὴ χαριστῆς, μὴ μὲ παρηγορήσῃς,
 μόν' ὅλα πές μου τα σωστά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν. 100
 Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου ὁ ξακουστὸς Δυσσέας
 καμιά φορά σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειά σου
 στὴν Τροία, πού σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
 θυμῆσου τα πρὸς χάρη μου καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου ».
 Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης: 105
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες τὰ πάθια πού μᾶς βρῆκαν
 τ' ἀτρόμητα Ἀχαιοῦλα σ' αὐτὴ τὴ χώρα κι ὅσα
 γιὰ κοῦρσος ὅταν τρέχαμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια
 στὶς θάλασσες, μὲ κεφαλὴ τὸ φτερωτὸ Ἀχιλλέα,
 κι ὅσα τριγύρω πάθαμε στοῦ βασιλιᾶ Πριάμου 110
 τὸ κάστρο τ' ἀψηλόχτιστο στὴ βράση τοῦ πολέμου.
 τότες ἐκεῖ σκοτώθηκαν τὰ πρῶτα παλικάρια
 Ἄλλος ὁ πολεμόχαρος μὲ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα
 κι ὁ Πάτροκλος, ἰσόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση.

'Εκεῖ κι ὁ γιός μου Ἀντίλοχος ὁ πολυαγαπημένος,
 ἀντρειωμένος στὸ σπαθί, στῇ γνῶσῃ κατεχάρης,
 στὸ δρόμο φτεροπόδαρος κι ἀτρόμητος στῇ μάχῃ.
 Κι ἄλλα δεινὰ πού πάθαμε κοντὰ σ' αὐτὰ χιλιάδες.
 Ποιός ὅλα δύναται ἀνθρώπος θνητός νὰ τὰ ἱστορήσῃ ;
 Καὶ πέντε κι ἕξι ἂν ἔμενες νὰ μ' ἐξετάζης χρόνια, 115
 ὅσα τραβήξανε δεινὰ οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία,
 προτοῦ νὰ μάθῃς θά 'λεγες νὰ φύγης κουρασμένος.
 Γιατὶ μὲ δόλους πλέκαμε λογῆς πὸ πάρσιμό της,
 χρόνους ἐννιά καὶ δύσκολα μᾶς ἦρθε πιά ἀπ' τὸ Δία. 125
 Κανένας δὲν τολμοῦσε ἐκεῖ νὰ παραβγῇ στῇ γνῶσῃ
 μὲ τὸ Δυσσέα, κι ἴσος του δὲ στάθηκε στὶς τέχνες
 ἄλλος ἀπ' τὸν πατέρα σου, ἂν εἴσαι γιός του ἀλήθεια.
 "Ενας μεγάλος θαυμασμός μὲ πιάνει ὅταν σὲ βλέπω.
 Γιατὶ μὲ τάξη μίλησες καὶ δὲν τὸ λὲς πὼς ἔτσι 130
 θά 'λεγε λόγια γνωστικά μικρὸ παιδί στὰ χρόνια.
 Κι ὥς ἕνα διάστημα ποτὲ μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα,
 στῇ σύνοδο καὶ στῇ βουλῇ δὲν εἴχαμε δυὸ γνῶμες,
 μόν' εἴχαμε μιὰ θέληση, μὲ γνῶσῃ καὶ μὲ κρίση
 τὸ πιὸ καλὸ κοιτάζοντας στοὺς Ἀχαιοὺς νὰ γίνῃ. 135
 Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ τρανὸ σὰν πῆραμε τὸ κάστρο
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —
 ὁ Δίας τότε φοβερὸ μελέτησε στὸ νοῦ του
 τὸν γυρισμὸ τῶν Ἀχαιῶν, γιατί ὅλοι νοῦ δὲν εἴχαν
 μήτε τὸ δίκιο γνῶριζαν. Γι' αὐτὸ πολλοὺς τοὺς βρῆκαν 140
 κακὰ στερνά, ἀπ' τὸν ἄσπλαχνο θυμὸ τῆς θυγατέρας
 τοῦ ἀκαταδάμαστου γονιοῦ, τῆς κουκουβαγιομάτας,
 πού μιὰ διχόνοια σήκωσε στοὺς δυὸ τοὺς γιούς τ' Ἀτρέα.
 Σὲ σύνοδο καλέσανε τρελὰ κι ὅξω ἀπ' τὴν τάξη
 τοὺς Ἀχαιοὺς, σὰν πῆγαινε νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, 145
 καὶ ζαλισμένα ἀπ' τὸ πιὸ τὰ παλικάρια πῆγαν,
 κι εἶπαρ' κι οἱ δυὸ μὲ τί σκοπὸ τὸ πλῆθος συγκαλοῦσαν.
 Τότε ὁ Μενέλαος ἔλεγε, παρακινώντας ὅλους,
 νὰ πάρουν τὸν πλατὺ γιαιλὸ στὰ σπέρια τοὺς νὰ πᾶνε.
 "Ὅμως αὐτὸ δὲν ἄρεσε στὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνο. 150
 "Ἦθελε ἐκεῖνος τὸ στρατὸ νὰ τὸν κρατήσῃ ἀκόμα

και νά προσφέρῃ ἀρχοντικές θυσίες στὴν Παλλάδα,
 ἴσως καὶ τὸ μεγάλο τῆς θυμὸ καταπραυῖν.
 Ἄμυαλος, πού δὲ σκέφτηκε πῶς δὲ θὰ τὸν ἀκούσῃ.
 Γιατὶ οἱ θεοὶ τῇ γνώμῃ τους μεμίας δὲν τὴν ἀλλάζουν. 155
 Ἔτσι μ' ἀσήκωτες βρисиές λογόφεραν οἱ δυό τους.
 Κι οἱ φτεροπόδαροι Ἀχαιοὶ σηκώθηκαν μ' ἀντάρα
 καὶ σὲ δυὸ γνώμες χώρισαν. Πήραμε λίγη ἀνάσα
 τῇ νύχτα, βάζοντας στὸ νοῦ νὰ βλάβῃ ὁ ἕνας τὸν ἄλλο.
 Γιατὶ μεγάλη συμφορὰ μᾶς μελετοῦσε ὁ Δίας. 160
 Σὰν ἔφεξε, ἄλλοι σύραμε στὴ θάλασσα τὰ πλοῖα
 καὶ μπάσαμε τίς ὁμορφες γυναῖκες καὶ τὰ ζῶα.
 Κι ὁ ἄλλος ὁ μισὸς στρατὸς στάθηκε πίσω, πάλε,
 κοντὰ στὸν Ἀγαμέμνονα τὸν ἀρχηγὸ νὰ μείνῃ.
 Στὰ πλοῖα μπήκαμε οἱ μισοί, κι αὐτὰ γοργὰ πετοῦσαν 165
 κι ἡ θάλασσα μαλάκωσε μὲ τοῦ θεοῦ τὴ χάρη.
 Σὰ φτάσαμε στὴν Τένεδο προσφέραμε θυσία
 στοὺς ἀθανάτους, τῇ γλυκιᾷ πατρίδα μας ποθώντας.
 Μὰ γυρισμὸ δὲν ἔγραφε γιὰ μᾶς ἀκόμα ὁ Δίας,
 πού σήκωσε, ὁ ἀμάλαγος, μιὰ δεύτερη διχόνοια. 170
 Κι ἄλλοι στὰ ψηλοκέφαλα καράβια μπῆκαν πάλε,
 μὲ τὸ Δυσσέα τὸ σοφὸ καὶ τὸν πολυτεχνίτη,
 πίσω νὰ πᾶνε, γιὰ χαρὰ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου.
 Ἐγὼ ὅμως, μ' ὅσα γλήγορα καράβια μ' ἀκλουθοῦσαν,
 προχώρησα, γιατί ἔβλεπα κακὲς δουλειές τῆς μοίρας. 175
 Μαζί κι ὁ πολεμόχαρος γιὸς τοῦ Τυδέα κινουῖσε
 μὲ τοὺς συντρόφους του, κι ἄργα ἔσπισω κι ὁ Μενέλαος
 ἐρχόνταν καὶ μᾶς ἔφτασε στὴ Λέσβο νὰ μετροῦμε
 τὸ μακρινὸ ταξίδι μας, ἂν ἀπ' τὴ Χιὸ ἀπὸ πᾶνω
 θὰ πᾶμε τὴ βραχόσπαρτη, πρὸς τὰ Ψαρά, ἔχοντάς την 180
 ζερβά μας, ἢ νὰ πιάσουμε τὴ Χιὸ ἀπ' τὸ κάτω μέρος,
 κοντὰ στ' ἀνεμοσάλευτο τοῦ Μίμα τ' ἀκρωτήρι.
 Καὶ τοῦ θεοῦ ζητούσαμε σημάδι νὰ μᾶς δείξῃ,
 κι ἡ χάρη του μᾶς τό 'δειξε καὶ φώτισε τὸ νοῦ μας,
 νὰ κόψουμε τὴ θάλασσα στὴ μέση, πρὸς τὴν Εὐβοία 185
 κι ἔτσι μιὰν ὥρα ἀρχίτερα νὰ πάψουν τὰ δεινὰ μας.
 Πρῶμο ἀγεράκι δυνατὸ φυσοῦσε κι ἄψε σβῆσε

τὴν ψαροθρόφα θάλασσα πέρασαν τὰ καράβια
 κι ἀράξανε στὴ Γεραιστὴ τὴ νύχτα, κι ἐκεῖ τότες 190
 ἄπειρα κάψαμε μνηριὰ βοδιῶν στὸν Ποσειδῶνα,
 ποὺ τὸ ταξίδι ἦταν καλὸ. Τὴν τέταρτη πιά μέρα
 στ' Ἀργεῖοι οἱ ναῦτες ἄραξαν τοῦ μαχητῆ (Διομήδη)
 τὰ ἰσόμετρα καράβια τους. Μὰ ἐγὼ στὴν Πύκκῳ πῆγα,
 κι οὔτε ποτὲ σταμάτησε τ' ὀλόπρυμο τ' ἀγέρι, 195
 ἔτσι ὅπως τὸ 'στεῖλε ἀπ' ἀρχῆς ὁ Δίας νὰ φυσῇξ.
 "Ἐτσι ἤρθα ἀνήξερὸς ἐδῶ, παιδί μου, καὶ δὲν ξέρω
 ἀπ' ὅλους ποιοὶ σωθήκανε καὶ ποιοὺς ὁ χάρος πῆρε.
 Κι ὅσα μὲς στὸ παλάτι μου ποὺ κάθουμαι, μαθαίνῶ,
 καθὼς ταιριάζει θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ σοῦ τὰ κρύψω. 200
 Λένε καλὰ πῶς ἔφτασαν οἱ κονταροπλισμένοι
 οἱ Μυρμιδόνες σπῖτι τους, ποὺ ὁδήγαε ὁ λεβέντης
 τοῦ ἀτρόμητου Ἀχιλλέα ὁ γιός, καλὰ κι ὁ Φιλοχτήτης,
 λεβέντης γιὸς τοῦ Νόϊμαντα, κι ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 μὲ τὸ καλὸ τοὺς ἔφερε στὴν Κρήτη ὁ Ἰδομενέας, 205
 ὅσοι ἀπ' τὴ μάχη γλίτωσαν, κανένα δὲν τοῦ πῆρε
 ἡ θάλασσα. Μὰ γιὰ τὸ γιὸ τ' Αἰτρέα, καὶ μονάχοι
 τ' ἀκούσατε πὼς γλίτωσε κι ἄς κάθεστε ἔτσι ἀλάργα,
 καὶ πὼς ὁ Αἰγισθοῦς πικρὸ τοῦ 'χε ἐτοιμάσει χάρο.
 "Ὅμως κι ἐκεῖνος ἀκριβὰ τὰ πλέρωσε στὸ τέλος.
 Πόσο τ' ἀξίζει ὅταν κανεὶς πεθάνῃ γιὸ ν' ἀφήσῃ. 210
 Γιατὶ κι ἐκεῖνος τὸ φονιὰ τοῦ Ξακοῦστοῦ γονιοῦ του
 τὸ δολερὸ τὸν Αἰγισθο τὸν πλήρωσε μιὰ μέρα.
 Καὶ σύ, παιδί μου — δὲς ψηλός, κοίτα λεβέντης ποὺ εἶσαι —
 κάμε καρδιά νὰ παινευτῇς ἀπ' τοὺς στερνούς ἀνθρώπους». 215
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 «Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ναί, ἐκεῖνος ξεδικήθηκε καὶ τ' ὄνομά του τῶρα
 παντοῦ θὰ φτάσῃ κι οἱ στερνοὶ τραγοῦδι θὰ τοῦ βγάλουν.
 Εἶθε ἔτσι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ καὶ μένα νὰ μ' ἀξιώσουν 220
 νὰ ξεπλερώσω τ' ἄδικα μιὰ μέρα στοὺς μνηστῆρες,
 ποὺ τὸ κακό μου μελετοῦν κακόβουλοι ὅπως εἶναι.
 Μὰ μήτε στὸν πατέρα μου μήτε σὲ μένα κλώθουν
 τέτοια χαρὰ οἱ ἀθάνατοι. Τώρα ἄς βαστοῦμε ὡς τόσο».

Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης·
 « Παιδί μου, ἀφοῦ μοῦ θύμισες αὐτὰ κι ἔκαμες λόγο, 225

λένε πολλοὶ τῇ μάνα σου μνηστῆρες πὼς τῇ θέλουν
 καὶ μὲς στὸ σπίτι σου ζημιὲς σοῦ κάνουν ἀθελά σου.

Πές μου τὸ θέλεις καὶ βαστᾶς, ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα
 σ' ὀχτρεύεται ὅλος ὁ λαός, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;

Ποιὸς ξέρει ἐκεῖνος τ' ἄδικα σ' αὐτοὺς ἂν δὲν πλερώση, 230
 ὅταν γυρίση, ἢ μόνος του ἢ μὲ τοὺς ἄλλους ὅλους.

Εἶθε ἔτσι νὰ 'θελε ἡ θεὰ νὰ σ' ἀγαπᾷ ἡ Παλλὰδα,
 ὅπως πονοῦσε τὸ θεϊκὸ Δυσσέα μὲς στὴν Τροία

ὅπου πικρὰ μᾶς πότισαν τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
 Γιατὶ δὲν εἶδα ἀπὸ θεοὺς ἔτσι ἄλλη ἀγάπη ἀκόμα 235

πὺδ φανερὴ, καθὼς αὐτὸν προστάτευε ἡ Παλλὰδα.
 Ἔτσι κι ἐσένα ἂν σ' ἀγαπᾷ καὶ σὲ πονῇ ἡ καρδιά της,

τότε κανεῖς δὲ θὰ 'βαζε στὸ νοῦ του πιά τὸ γάμο ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Ἀχ, γέρο, αὐτὸς ὁ λόγος σου θαρρῶ πὼς δὲ θὰ γίνη, 240

γιατὶ ἀκατόρθωτα ζητᾶς καὶ ψήλωσες τὸ νοῦ μου,
 μήτε ἔχω ἐλπίδα νὰ γινοῦν κι ἔτσι οἱ θεοὶ ἂν τὸ θέλουν ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
 « Τί λόγια ποῦ σοῦ ξέφυγαν, Τηλέμαχε, ἀπ' τὸ στόμα ;

Τὸν ἄνθρωπο εὐκόλα ὁ θεὸς τὸν σώζει κι ἀπ' ἀλάργα 245
 ὅταν τὸ θέλῃ ἡ χάρη του. Κι ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα,

πολλὰ ἀφοῦ πάθω βάσανα νὰ φτάσω στὴν Πατρίδα,
 καὶ νὰ τῇ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα,

παρὰ νὰ χάσω τῇ ζωῇ στὸ σπίτι μου ὅταν ἔρθω,
 ὅπως τὴν ἔχασε κι ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα ὁ Ἀγαμέμνων, 250

μ' ἀπάτη τῆς γυναίκας του καὶ τοῦ κακούργου Αἰγίσθου.
 Μὰ ἀπ' τὸν κακὸ τὸ θάνατο μήτε οἱ θεοὶ οἱ οὐράνιοι

μποροῦν νὰ σώσουν ἄνθρωπο κι ἄς εἶναι ἀγαπητὸς τους,
 σὰν ἔρθῃ ἡ ὥρα ἡ κλαψερὴ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς εἶπε· 255
 « Μέντορα, αὐτὰ ἄς τ' ἀφήσουμε τὰ λόγια ποῦ μᾶς καῖνε.

Δὲ θὰ γυρίση ἐκεῖνος πιά, μόν' θάνατο πιά τῶρα
 τοῦ γράφουν οἱ ἀθάνατοι καὶ μαυρισμένη μοῖρα.

Μὰ τῶρα ἐγὼ τὸ Νέστορα κάτι ἄλλο θὰ ρωτήσω,

πού 'ναι στή φρόνηση ἄφθαστος καί ξέρεי πῶς νά κρίνη, 260
καί λένε πῶς βασίλεψε σέ τρεῖς γενιές ἀνθρώπων
καί σά θεός ἀθάνατος μοῦ φαίνεται στήν ὄψη.

Νέστορα, τοῦ Νηλέα γιέ, τήν πᾶσα ἀλήθεια πές μου.
Πῶς πέθανε τ' Ἀτρέα ὁ γιός ὁ βασιλιά Ἀγαμέμνος; 265
ποῦ κι ὁ Μενέλαος βρίσκονταν; Τί χάρο τοῦ σοφίστη
ὁ Αἰγισθος καί σκότωσε πολὺ καλύτερό του;

Σ' ἄλλες θά γύρναε ξενιτιές, δὲ θά 'χε φτάσει στ' Ἄργος
κι ἐκεῖνος ἔκαμε καρδιά καί τῇ ζωῇ τοῦ πῆρε ».

Κι ὁ Νέστορας τ' ἀπάντησε ὁ γεροαλογολάτης· 270
« Μετὰ χαρᾶς σου ὅλα σωστά θά σοῦ τὰ πῶ, παιδί μου.

Καί μόνος τὸ φαντάζεσαι ποῖο θά 'τανε τὸ τέλος,
ἂν πρόφθανε ἔτσι ζωντανὸ τὸν Αἰγισθο στὸ σπίτι,
ὅταν ἐρχόντανε ὁ ξανθὸς Μενέλαος ἀπ' τὴν Τροία.

Δὲ θά τοῦ σκέπαζε οὔτε γῆς ~~χρυσή~~ τὸ κορμί του, 275
μόν' ὄρνια θά τοῦ ξέσκιζαν τίς σάρκες του καί σκύλοι,

μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη, κατὰ γῆς στὸν κάμπο πεταμένον,
μῆτε καμιά θά δάκρυζε γι' αὐτὸν Ἀχαιοπούλα,
γιατὶ βαρὺ κακούρηγμα μελέτησε νά κάμη.

Ἐκεῖ λοιπὸν καθόμασταν, πολλὰ τραβώντας πάθια, 280
κι ἤσυχα αὐτὸς μὲς στὴν καρδιά τ' ἀλογοβόσκητου Ἄργους,
μὲ ~~χόγια~~ τοῦ ξελόγιαζε τὸ ταίρι τοῦ Ἀγαμέμνου.

Κι ἡ Κλυταίμνηστρα στὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρνιούντανε νά πέση
σ' αὐτὴ τὴν ἀσκήμη δουλειά, γιατί ἦταν τιμημένη.

Κι ἓνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς καθόντανε κοντά της,
ποῦ ἀρμήνειες τοῦ ὅσσε πολλές σὰν πῆγαινε στὴν Τροία 285
τ' Ἀτρέα ὁ γιός, στὸ ταίρι του τὴν προσοχή του νά 'χη.

Κι ὅταν μιὰ μέρα ἡ μοῖρα της τὴν ἐσπρωξε νά πέση,
πέταξε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἐρμηνήσι ἀπάνω
κι ἐκεῖ τὸν ἄφησε ἀσπλαχνα τὰ ὄρνια νά τὸν φᾶνε, 290
κι ἔτσι τὴν πῆρε ὁ Αἰγισθος καθὼς τὰ 'χαν ταιριάξει.

Κι ἔκαψε πλῆθος στοὺς βωμοὺς τῶν ἀθανάτων βόδια
κι ἔριξε τάματα πολλὰ, χρυσάφι καί στολίδια,
γιατὶ δουλειὰ κατάφερε μεγάλῃ ἀνέλπιστά του.
Μαζὶ ἀρμενίζαμε λοιπὸν, γυρνώντας ἀπ' τὴν Τροία, 295
ἀγαπημένα καί πιστά, ἐγὼ κι ὁ γιός τ' Ἀτρέα.

Κι ὅταν στὸ Σούνιο φτάσαμε, στῶν Ἀθηναίων τὸν κάβρο,
 σκότωσε τοῦ Μενέλαου ἐκεῖ τὸν κυβερνήτη ὁ Φοῖβος,
 χτυπώντας με σάιτες του πυκνές, ἐνῶ κρατοῦσε
 τὸ δαιάκι, κι ἔτρεχε γοργὰ στὸ κύμα τὸ καράβι,
 τὸ Φρόντι, γιὰ τοῦ Ὀνήτορα, ποῦ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος, 300
 ὅταν φουρτοῦνες πέφτανε, νὰ κυβερνᾷ καράβι.
 Στάθηκε ἐκεῖ, κι ἄς βιάζονταν νὰ φύγη, γιὰ νὰ θάψῃ
 τὸ σύντροφο καὶ νεκρικὰ νὰ τοῦ προσφέρει δῶρα.
 Στὸ ψηλοβουνὶ τοῦ Μαλιᾶ σὰν ἔφτασε τρεχάτος,
 περνώντας τὸ μαβὴ γιαλὸ με τὰ βαθιὰ καράβια, 305
 πικρὸ ταξίδι τοῦ ἔγραψε ὁ ψηλοβρόντης Δίας,
 καὶ τοῦ ἔστειλε τῶν πιδ σφοδρῶν ἀνέμων τὴν ἀντάρα
 καὶ φουσκαμμένα κύματα σὰν τὰ βουνὰ μεγάλα.
 Ἐκεῖ γὰρ πλοῖα σκόρπισαν κι ἄλλα στὴν Κρήτη πῆγαν,
 ποῦ οἱ Κυδωνιάτες κατοικοῦν στοὺς ὄχτους τοῦ Γιαρδάνου. 310
 Ἐκεῖ ἓνας βράχος γλιστερὸς ὑψώνεται κι ὀλόρθος
 μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγος, στῆς Γόρτυνας τὴν ἄκρη.
 Κι ἐκεῖ ἡ Νοτιά πρὸς τὴ Φαιστό, τ' ἀριστερὸ ἀκρωτήρι,
 πελώρια φέρνει κύματα καὶ τὴ μεγάλη ὁρμὴ τους
 τὴν κόβει ὁ βράχος ὁ μικρός. Ἐκεῖ ἦρθαν τὰ καράβια 315
 κι οἱ ναῦτες ὅλοι σώθηκαν ἀπ' τὸν πνιγμὸ με κόπο.
 Μὰ τὰ καράβια τὰ ἔσπασαν τὰ κύματα στοὺς βράχους.
 Πέντε μονάχα γλίτωσαν μαφύρόπλωρα καράβια
 κι ὁ ἄνεμος κι ἡ θάλασσα στὴν Αἴγυπτο τὰ πῆγαν.
 Ἐκεῖ μ' αὐτὰ γυρίζοντας σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους 320
 χρυσάφι σύναζε σωροὺς καὶ θησαυροὺς μεγάλους.
 Τότε ἔπιασε κι ὁ Αἰγισθος τ' ἄνομα αὐτὰ νὰ κάμῃ
 καὶ σκότωσε τ' Ἀτρέα τὸ γιὸ κι ὑπόταξε τὸν τόπο
 καὶ χρόνια ἑπτὰ βασίλεψε μὲς στὴ χρυσὴ Μυκῆνα.
 Τὸν ἄλλο χρόνον γύρισε, γιὰ συμφορὰ τοῦ Αἰγίσθου, 325
 ἀπ' τὴν Ἀθήνα κι ὁ θεϊκὸς Ὀρέστης πίσω πάλε
 καὶ τὸ φονιὰ ξεπάστρεψε τοῦ ξακουστοῦ γονιοῦ του
 καὶ στοὺς Ἀργίτες ἔκαμε νεκρώσιμο τραπέξι
 τῆς ἀπιστῆς μητέρας του καὶ τοῦ ἀναντρου Αἰγίσθου.
 Τὴν ἴδια μέρα πλάκωσε κι ὁ βοερὸς Μενέλαος, 330
 με πλοῦτος ὅσο φόρτωμα χωροῦσαν τὰ καράβια.

Καὶ σύ, παιδί μου, ἀδιάκοπα στίς ξενιτιᾶς μὴν τρέχεις,
τὰ κτήματά σου ἀφήνοντας κι ἔτσι ἄντρες διαστρεμμένους
στοῦ σπίτι σου, μήπως σιγὰ σοῦ φᾶνε ὅλο τὸ βίός σου
μοιράζοντάς το καὶ σοῦ βγῇ χαμένο τὸ ταξίδι. 325

Ὡς τόσο σὲ παρακινῶ νὰ σύρῃς στοῦ Μενέλαο,
γιατὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποὺ γύρισε ἀπὸ τόπους
ἀπόμακρυνς, ὅπου κανεῖς νὰ πάῃ δὲν ἔχει ἐλπίδα,
ὅποιον σὲ τέτοιο πέλαγος τὸν σύρουν οἱ φουρτοῦνες,
ποὺ οὔτε πουλιὰ δὲν τὸ περνοῦν καὶ σ' ἓνα χρόνον μέσα, 330
γιατὶ εἶναι κακοπέραστο καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει.

Πάνε μὲ τὸ καράβι σου καὶ τοὺς δικούς σου ἀνθρώπους.
Κι ἂν προτιμᾷς στεριά νὰ πᾶς, θά 'χῃς ἀμάξι κι ἄτια
κι εἶναι ὅλοι ρί γιοί μου πρόθυμοι νὰ γίνουν ὁδηγοί σου
στὴν πλούσια Λακεδαιμόνα ποὺ 'ναι ὁ ξανθὸς Μενέλαος. 335
Καὶ ξόρκισέ τον μόνος σου νὰ πῇ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
Εἶναι περίσσια συνετὸς καὶ δὲ θὰ πῇ τὸ ψέμα».

Εἶπε κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι.
Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Ἀθηνᾶ τοῦ ἄνει'
«Τὰ λόγια σου ὅλα, γέροντα, τὰ μίλησες μὲ γνώση. 340
Μόν' ἔλα, κόψτε τῶν σφαγτῶν τίς γλῶσσες καὶ κεράστε
στοῦ Σαλευτῆ νὰ σταῶνται καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους
κι ἔπειτα πιά ἄς φροντίσουμε, κι εἶναι ὥρα, γιὰ τὸν ὕπνο.
Πῆρε καὶ χάνεται τὸ φῶς μὲς στοῦ θολοῦ σκοτάδι,
καὶ στοῦ τραπέζι τῶν θεῶν νὰ μένουμε εἶναι κρίμα». 345

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὑπάκουσαν στῆς Ἀθηνᾶς τὰ λόγια.
Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τους νὰ νίψουν,
κι οἱ νιοὶ κροντήρια μὲ πιότη γεμίσανε ὥς τὰ χεῖλη,
καὶ λίγο πρῶτα κέρασαν γιὰ δέηση στὰ ποτήρια. 350
Βάζουν τίς γλῶσσες στὴ φωτιά κι ὀρθοὶ τίς περιχοῦσαν.
Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα,
μαζὶ νὰ πάνε κίνησαν στοῦ βαθυλοῦ καράβι.
Μὰ ὁ Νέστορας τοὺς κράτησε μὲ φιλικὰ τοῦ λόγια'
«Ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ αὐτὸ νὰ μὴν τὸ δώσουν, 355
νὰ φύγετε στοῦ γλήγορο καράβι ἀπὸ κοντά μου,
σὰν κάποιος νὰ 'μωνα φτωχός, δίχως στὸν ἥλιο μοίρα,

πού κλίνες καὶ σκεπάσματα στὸ σπίτι του δὲν ἔχει,
 γιὰ νὰ πλαγιάζουν μαλακά κι οἱ φίλοι του κι ὁ ἴδιος
 Ἐγὼ ὅμως ἔχω κι ὁμορφα στρωσίδια καὶ φλοκαῖτες. 355

Δὲ γίνεται, ὅχι, τέτοιου ἀντρός, σὰν τὸ Δυσσέα, ὁ γιὸς του
 ἐγὼ ὅσο ζῶ, νὰ κοιμηθῇ στοῦ καραβιοῦ τὰ ξύλα.

Κι ὅταν πεθάνω, πίσω μου θὰ μείνουν τὰ παιδιὰ μου
 τοὺς ξένους νὰ φιλοξενοῦν, στὸ σπίτι μου ὅποιος ἔρθῃ ».

Τότε ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Παλλὰδα τοῦ 'πε· 360

« Παππούλη, δίκια μίλησες καὶ πρέπει νὰ σοῦ κάμῃ
 τὸ λόγο σου ὁ Τηλεμαχος, κι εἶναι καλύτερα ἔτσι.

Ἄς μείνῃ στὸ παλάτι σου νὰ κοιμηθῇ κοντά σου.

Μὰ ἐγὼ θὰ σύρω στὸ γοργὸ καράβι, στοὺς συντρόφους
 νὰ πῶ ὅλα τὰ καθέκαστα καὶ νὰ τοὺς δώσω θάρρος, 365

γιατὶ εἶμαι ὁ γεροντότερος ἐγὼ στὰ χρόνια ἀπ' ὅλους.

Οἱ ἄλλοι εἶναι μικρότεροι καὶ συνομήλικοι ὅλοι
 μὲ τὸ θεῖκό Τηλέμαχο κι ἦρθαν ἀπὸ φίλια.

Ἐκεῖ κοντὰ θὰ κοιμηθῶ στὸ βαθυλὸ καράβι,

καὶ τὴν αὐγὴ στοὺς Καύκωνες θὰ τρέξω τοὺς λεβέντες, 370

πού μοῦ χρωστοῦν ἕνα καλὸ κι ὀχι καὶ λίγο χρέος.

Κι ἀτὸς σου τὸν Τηλέμαχο, στὸ σπίτι σου μιὰ κι ἦρθε,

στεῖλε τον μ' ἕνα σου παιδί κι ἀμάξι σου καὶ δῶς' του

τὰ πιὸ ταχύτερα ἄτια σου, τὰ πιὸ δυναμωμένα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἄξαφνα μὲ σχῆμα αἰτοῦ ἡ Παλλὰδα, 375

κι ὅλος ὁ κόσμος σάστισε κι ὁ Γέρος σὰν τὴν εἶδαν,

καὶ τὸν Τηλέμαχο γλυκὰ τὸν χάδεψε καὶ τοῦ 'πε·

« Δειλός, παιδί μ », κι ἀναντρος δὲ σκιαζομαι νὰ γίνης,

βοηθούς σὰν ἔχης τοὺς θεοὺς ἀπ' τὰ μικρά σου χρόνια.

Κι αὐτὸς δὲν ἦτανε θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους ἄλλος, 380

ὅξω ἀπ' τὴν κόρη τοῦ Διὸς τὴν τριτογεννημένη,

τὴ μυριοδόξαστη Ἀθηνᾶ, πού ξέχωρα τιμοῦσε

τὸν ξακουστὸ πατέρα σου μὲς στοὺς Ἀργίτες ὅλους.

Ἐλέησέ με, δέσποινα, καὶ κάμε δόξα νὰ 'χω

κι ἐγὼ καὶ τὰ παιδάκια μου καὶ τὸ πιστό μου ταίρι. 385

Καὶ θὰ σοῦ σφάξω ἐνὸς χρόνου δαμάλι κουτελάτο,

ἀμέρωτο, πού σὲ ζυγὸ δὲν τό 'βαλαν ἀκόμα.

Σοῦ σφάξω αὐτὸ χρυσώνοντας τὰ κρέατά του γύρω ».

Καὶ ἔτσι εἶπε καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ ἡ Παλλὰδα.
 Πήγαινε ἔμπρὸς ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης, 390
 γιούς του ὀδηγώντας καὶ γαμπρούς, γιὰ τ' ὁμορφὸ τοῦ σπίτι.
 Σὰν ἔφτασαν στὸ ξακουστὸ βασιλικὸ παλάτι,
 ἀράδα ἀπάνω σὲ θρονιά καὶ σὲ σκαμνιά καθίζουν,
 καὶ ἀπὸ κροντήρι ἓνα γλυκὸ κρασί κερνοῦσε ὁ γέρος, 395
 ποὺ τ' ἀνοιξε ἡ κελάρισσα στὰ δέκα ἀπάνω χρόνια,
 καὶ τοῦ ἔλυσε τὸ σιέπασμα. Κι ἓνα κροντήρι τότε
 γέμισε ὁ γέρος ἀπ' αὐτὸ καὶ στάζοντας δεόταν
 στ' ἀσπιδοφόρου τοῦ Διὸς τὴν κόρη τὴν Παλλὰδα.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 στὸν πύργο τοῦ ξεκίνησε νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένas. 400
 Μὰ τὸν Τηλέμαχο, τὸ γιὸ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 ὁ Νέστορας ἰὸν κοίμισε, ὁ γεροαλογολάτης,
 κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ σὲ τορνευτὸ κρεβάτι,
 κοντὰ στὸν πολεμόχαρο Πεισίστρατο τὸ γιὸ του,
 ποὺ ἔταν ἀκόμα ἀνύπαντρος μόνος αὐτὸς ἀπ' ὅλους. 405
 Πῆγε κι αὐτὸς νὰ κοιμηθῇ στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος
 καὶ τοῦ ἔστρωσε ἡ βασίλισσα καὶ στῶμα καὶ κρεβάτι.
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόθωρη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε σηκώθη ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης
 καὶ σὲ λιθόχτιστα θρονιά βγῆκε ὅζω νὰ καθίσω, 410
 ἄσπρα θρονιά, ἀσβεστόχριστα, ποὺ ἔταν μπροστὰ στὶς πόρτες.
 Ἐκεῖ στὰ χρόνια τὰ παλιὰ καθόντανε ὁ Νηλέας,
 ἰσόβαρος μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση τοὺς οὐράνιους.
 Κι ὅταν αὐτὸν ἡ μοῖρα τοῦ τὸν ἔστειλε στὸν Ἄδη
 ὁ γιὸς του ἐκεῖ καθόντανε στὸ σκῆπτρο τοῦ ἀκουμπώντας 415
 ἀπάνω, ὁ γέρο Νέστορας τῶν Ἀχαιῶν προστάτης.
 Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ γιοὶ του μαζωμένοι,
 ἀπ' τὰ γιγατάρια βγαίνοντας, ὁ Ἀρητος, ὁ Στράτης,
 ὁ Θρασυμήδης, ὁ θεϊκὸς Περσέας κι ὁ Ἐχέφρος. 420
 Κι ἦρθε ἔκτος ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος.
 Φέρνουν καὶ τὸ θεόμορφο Τηλέμαχο μαζί τους.
 Καὶ πρῶτος εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Παιδιά μου, ἰδεῖτε γλήγορα νὰ γίνη αὐτὸ ποὺ θέλω,
 νὰ καλοπιάσω τὴ θεὰ Παλλὰδα πρῶτα ἀπ' ὅλους,

πού κόπιασε ὀλοφάνερη στὸ θεῖκὸ τραπέζι. 425

Κι ἓνας στὸν κάμπο σύντομα γιὰ τὴ μοσκίδα ἄς τρέξῃ,
καὶ νὰ τὴ φέρῃ γλήγορα, φυλάχτης νὰ τὴ σέρνῃ.

Στοῦ Τηλεμάχου δεῦτερος ἄς τρέξῃ τὸ καράβι,
νὰ φέρῃ τοὺς συντρόφους του, ἀφήνοντας δυὸ μόνους.

Κι ἄλλος ἄς πάῃ τὸ χρυσοχὸ Λαέρκη νὰ φωνάξῃ, 430
τοῦ σφαχταριοῦ τὰ κέρατα νὰ τὰ περιχρυσώσῃ.

Μεῖνετε οἱ ἄλλοι μαζωχτοὶ κοντὰ μου καὶ στίς δοῦλες
πῆτε τραπέζι στὸ ψηλὸ παλάτι νὰ ἐτοιμάσουν,
ξύλα νὰ φέρουν καὶ θρονιαὶ καὶ ἀγνὸ νερὸ ἀπ' τὴ βρύση ».

Ἔτσι εἶπε καὶ ὅλοι τρέξανε. Τὸ βόδι ἦρθε ἀπ' τὸν κάμπο, 435
ἦρθαν καὶ ἀπ' τὸ καλὸδετο γοργόδρομο καράβι

τοῦ Τηλεμάχου οἱ θαρρετοὶ συντρόφοι καὶ σὲ λίγο
ὁ χρυσοχὸς τὰ σύνεργα τῆς τέχνης του κρατώντας,

σφυρὶ καὶ ἀμόνι, ὀλόχαλκα, καὶ τεχνικὰ τσιμπίδα,
πού δούλευε τὸ μάλαμα μ' αὐτά. Κι ἀμέσως τότε 440

ἦρθε ἡ Παλλάδα νὰ δεχτῇ τὴν προσφορά, καὶ ὁ γέρος
ἀλογολάτης Νέστορας τὸ μάλαμα τοῦ δίνει,

καὶ αὐτὸς μὲ τέχνη τοῦ σφαχτοῦ τὰ κέρατα χρυσώνει,
ν' ἀναγαλλιάσῃ ἡ Ἀθηναῖα ὅταν θὰ ἰδῇ τὸ τάμα.

Τὸ βόδι φέρνουν ὁ θεῖκός Ἐχέφρος μὲ τὸ Στράτη, 445
κρατώντας το ἀπ' τὰ κέρατα, καὶ ὁ Ἄρητος κατόπι

ἦρθε λαγῆνι σκαλιστὸ κρατώντας στὸ ἵνα χέρι
καὶ στ' ἄλλο κριθαρόσπειρα σ' ἓνα πλεχτὸ πανέρι.

Στεκόντανε καὶ ὁ ἄφοβος στὴ μέσῃ ὁ Θρασυμήδης
κρατώντας κοφτερὸ μπαλτὰ νὰ κόψῃ τὸ σφαχτάρι. 450

Νά, καὶ ὁ Περσέας μὲ σταμνί. Κι ὁ γεροαλογολάτης
ἄρχισε πρῶτος νὰ νιφτῇ καὶ πῆρε τὸ κριθάρι.

Κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχόντανε στὴν Ἀθηναῖα, πετώντας
τρίχες στὴ φλόγα, ἀπ' τοῦ σφαχτοῦ κομμένες τὸ κεφάλι.

Σὰ δεηθῆκανε ἔπειτα καὶ ἔχυσαν τὰ κριθάρια, 455
σίμωσε ὁ ψυχωμένος γιὸς τοῦ γέρου, ὁ Θρασυμήδης,

καὶ εὐτὺς τὸ βόδι χτύπησε. Κόβει ὁ μπαλτὰς τὰ νεῦρα,
στὸ ζινίχι ἀπάνω καὶ μεμιᾶς παράλυσε ἡ ζωὴ του.

Βάλανε οἱ κόρες τίς φωνὲς τοῦ Νέστορα καὶ οἱ νύφες
καὶ ἡ λατρευτὴ γυναῖκα του ἡ θεῖκιὰ Εὐρυδίκη, 460

ἀπ' ὅλες μεγαλύτερη τις κόρες τοῦ Κλυμένη.
 Τότε ἄλλοι ἀπ' τὴν πλατιά τῇ γῇ σηκώσανε τὸ βόδι
 καὶ τὸ 'σφαξε ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμοθρεμμένος.
 Τὸ αἷμα του ἄμα στράγγισε καὶ βγῆκε πιά ἡ ψυχὴ του,
 τὸ γδέρνουν, κόβουν τὰ μηριά καὶ τὰ διπλοτυλίγουν 465
 μὲ σκέπη, καὶ τὰ συγυροῦν μ' ἀπὸ παντοῦ κομμάτια.
 Κι ἀπάνω ὁ γέρος τὰ 'καιγε σὲ σκίζες περιχώντας
 ξανθὸ κρασί. Κι οἱ υἱοὶ κοντὰ πεντάσουβλα κρατοῦσαν.
 Καὶ τὰ μηριά σὰν κήκαν καὶ φάγανε τὰ σπλάχνα,
 λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σοῦβλες 470
 καὶ τὰ 'ψηναν, τίς μυτερὲς τίς σοῦβλες τους κρατώντας.

Κι ἡ Πολυκάστη ἡ ὁμορφῇ, στερνὴ τοῦ γέρου κόρη,
 ἔλυσσε τὸν Τηλέμαχο, τὸν ἔλειψε μὲ λάδι
 κι ὁμορφὰ ροῦχα τοῦ 'βαλε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ὅμοιος μ' ἀθάνατο θεοῦ ἀπ' τὸ λουτρὸ ἔζω βγῆκε 475
 κι ἦρθε κοντὰ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά νὰ κάτση.

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἐβγαλαν ψημένα πιά ἀπ' τίς σοῦβλες,
 νὰ φᾶνε τότε κάθισαν καὶ μὲ χρυσὰ ποτήρια
 κοντὰ τους υἱοὶ τοὺς κέρναγαν ἄρχοντογεννημένοι.
 Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι, 480
 ἄρχισε κι εἶπε ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογολάτης·
 « Ζέψτε, παιδιά μου, ἀλόγατα καλότριχα στ' ἀμάξι,
 νὰ πᾶνε τὸν Τηλέμαχο στὸ μέρος ὅπου θέλει ».

"Ετσι εἶπε κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Τοῦ ζέψανε ἄτια γλήγορα στ' ἀμάξι κι ἡ ἐπιστάτρα 485
 ψωμιὰ τοῦ φέρνει καὶ κρασί κι ἄλλα πολλὰ προσφάγια,
 πὺ τρῶνε οἱ θεογέννητοι μονάχα οἱ βασιλιάδες.
 'Ανέβηκε ὁ Τηλέμαχος στ' ὁμορφὸ ἀμάξι τότε.
 Κοντὰ του κι ὁ Πεισίστρατος ὁ πολεμάρχος πῆγε
 στ' ἀμάξι ἀπάνω κι ἔκατσε καὶ πῆρε καὶ τὰ γκέμια. 490
 Χτυπάει νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
 στὸν κάμπο, πίσω ἀφήνοντας τῆς Πύλος τ' ὄρθιο κάστρο,
 κι ὅλη τῇ μέρα τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι,
 σὰν ἔφτασαν μὲς στὴ (Φηρή, στοῦ Διοκλῆ) τὸ σπίτι, 495
 γιοῦ τοῦ 'Ορσιλόχου, ποῦ ὁ Ρουφιάς τὸν ἔσπειρε παιδί του,

κι ἐκεῖ τοὺς φιλεξένησε τὴ νύχτα νὰ περάσουν.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
ζέψανε τ' ἄτια κι ἔκατσαν στὸ πλουμισμένο ἀμάξι
καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι. 500
Χτυπᾷ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν,
κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε σὲ σταροβγάλη κάμπο
κι ἐκεῖ τὸ δρόμο τέλεψαν. Τόσο γόργά πετοῦσαν.
Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλειψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι.

Πολιτισμικὴ ὁδοιχία
πραγματολογικὴ ὁδοιχία

Στῆς Σπάρτης ἦρθαν τὰ στενὰ πόχει βαθιὰ φαράγγια
καὶ στὸ παλάτι πῆγανε τοῦ δοξαστοῦ Μενέλαου.
Τραπεζί ἐκεῖ τὸν ἤβρανε νὰ κάνη στοὺς δικούς του
γιά τίς χαρὲς τῆς λυγερῆς κόρης του καὶ τοῦ γιου του.
Τὴν κόρη του ἔστειλε στὸ γιό τοῦ νικητῆ Ἀχιλλέα. 5
Στὴν Τροία τοῦ τὴν ἔταξε καὶ τοῦ ἔδωσε τὸ λόγο
καὶ τώρα πιά οἱ ἀθάνατοι τοὺς τέλευαν τὸ γάμο.
Μὲ ἀμάξια καὶ μ' ἄλόγατα τὴν κόρη προβοδοῦσε
νὰ πάη στὴν κοσμοξάκουστη τῶν Μυρμιδόνων χώρα,
ὅπου βασίλευε ὁ γαμπρός. Στὸ γιό του Μεγαπένθη, 10
ποὺ γέννησε μονάκριβο μὲ μιὰ γυναίκα σκλάβα,
ταίρι ἀπ' τὴ Σπάρτη τοῦ ἔδινε τὴν κόρη τοῦ Ἀλεχτόρου.
Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ χάρισαν παιδὶ πιά στὴν Ἑλένη,
ἀφότου πρωτογέννησε χαριτωμένο πλάσμα,
τὴν Ἑρμιόνη, στὴν εἰδὴ σὰν τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτῃ. 15

Ἔτσι μὲς στὸ ψηλόχτιστο παλάτι τοῦ Μενέλαου
γλεντοῦσαν καὶ ξεφάντωναν γειτόνοι καὶ δικοὶ του.
Κι ἓνας θεϊκὸς τραγουδιστὴς κοντὰ τοὺς τραγουδοῦσε,
βαρύνοντας τὴν κιθάρα του. Καὶ κατ' αὐτοὺς στὴ μέση
δυὸ χορευτάδες χόρευαν μὲ τὸ σκοπὸ ἀρχινώντας. 20
Στὰ πρωτοπόρτια στάθηκαν κι αὐτοὶ μὲ τ' ἄλογά τους,
ὁ μαχητὴς Τηλέμαχος κι ὁ γιὸς ὁ παινεμένος
τοῦ Νέστορα. Κι ὁ Ἑτεωνιάς, τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου
ὁ μπιστεμένος παραγίος, τοὺς εἶδε ὅπως περνοῦσε,

κι ἔτρεξε εὐτὺς τὴν εἶδση στὸ βασιλιά νὰ δώση,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ πῆγε κοντὰ του κι εἶπε·
 «Ὅζω δυὸ ξένοι φτάσανε, θεόθρεφε Μενέλαε,
 καὶ λὲς πὼς εἶναι ἀπ' τὴ γενιά τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.
 Ὅρισε ἂν θὰ ξεζέφουνε τὰ γλήγορα ἄλογά τους,
 ἢ σ' ἄλλους θὰ τοὺς στείλουμε νὰ τοὺς φιλοξενήσουν».

25

30

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος θυμωμένα·
 «Γιὲ τοῦ Βοήθου Ἑτεωνιά, χαμένα πρὶν δὲν τὰ ἔχες,
 μὰ τώρα μοῦ μωρολογᾷς σὰν τὸ μικρὸ παιδάκι.
 Ἄλλοι κι ἐμᾶς μᾶς φίλεψαν στὰ ξένα τὸ ψωμί τους
 κι ἤρθαμε ἐδῶ μὲ τὸ καλὸ, ἂν δὲ μᾶς δώσῃ ὁ Δίας
 κι ἄλλες ἀκόμα συμφορὲς νὰ ἰδοῦμε στὰ στερνά μας.
 Μόν' τρέχα ἀμέσως τ' ἄλογα τῶν ξένων νὰ ξεζέψῃς,
 κι ὁδήγα αὐτοὺς πρωτότερα νὰ κάτσουν στὸ τραπέζι».

35

Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔτρεξε κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
 κράζοντας κι ἄλλους σερπετοὺς νὰ πᾶν μαζί του δούλους.
 Καὶ τὰ ἰδρωμένα ἀλόγατα ξεζέψανε ἀπ' τ' ἀμάξι.
 καὶ στὸ παχνὶ τὰ δέσανε κι ἐβαλαν βίκο ἐμπρὸς τους
 κι ἄσπρο τοὺς ἀνακάτεψαν κριθάρι, καὶ τ' ἀμάξι
 τό ἔγειραν πᾶς στὰ γυαλιστὰ ἀπόξω μπροστοτοίχια,
 κι ἐκείνους τοὺς ὁδήγησαν μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι.

40

45

Σάστισαν ὅπως εἶδανε τοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι,
 γιατί μιὰ λάμψη χύνονταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἡλιου,
 παντοῦ, μὲς στὸ ψηλόχτιστο παλάτι τοῦ Μενέλαου.
 Κι ἔπειτα ἀφροῦ χορτάσανε τὰ μάτια τους νὰ βλέπουν,
 σὲ μαρμαρένιο μπήκανε λουτροὶ γιὰ νὰ λουστούνε.
 Κι οἱ σκιάβες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
 καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἔντυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες,
 πῆγχν νὰ κάτσουν σὲ θρονιά κοντὰ στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα.
 Μιὰ παρακórη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερό· τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρῇ λεκάνῃ,
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά, μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ σιτιστὴς λογῆς ψητὰ σὲ δίσκους κουβαλώντας
 τοὺς ἔφερε κι ὀλόχρυσα τοὺς ἔβαλε ποτήρια.

50

55

60

Τότε τοὺς καλωσόρισε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε·

« Κοπιάσιτε, καλῶς ἤρθατε, καὶ μιὰ μπουκιὰ ἄμα φᾶτε
τότε θὰ σᾶς ρωτήσουμε καὶ ποιοὶ λεβέντες εἴστε.

Γιατὶ δὲν κρύβεται ἀπὸ σᾶς τῆς φύτρας σας τὸ γένος,
μόν' ἀπὸ θεογέννητους βαστάτε βασιλιάδες.

65

Γιατὶ ὁ τυχόντας δὲν μπορεῖ τέτοια παιδιὰ νὰ κάμῃ ».

Εἶπε καὶ παίρνει ἀπὸ βοδιοῦ παχιά ψημένα πάκια
καὶ τοὺς τὰ δίνει, ποὺ σ' αὐτὸν τιμὴ τοῦ τὰ ἔχ' ἰδῶσει,
κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τοὺς.

Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,

70

εἶπε ὁ Τηλέμαχος στὸ γιὸ τοῦ Νέστορα, κοντά του
σκύβοντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι·

« Θάμαξε, γιὲ τοῦ Νέστορα, πολυάκριβέ μου φίλε,

τὴ λαμπεράδα τοῦ χαλκοῦ, στ' ἀχόλαλο παλάτι,

τὸ κεκριμπάρι, τὸ χρυσό, τὸ φίλτισι, τ' ἀσήμι.

75

Παρόμοιο θὰ ἴναι σὰν κι αὐτὸ τοῦ Δία τὸ παλάτι.

Πόσα ἀλογάριαστα κι αὐτὰ ! Νὰ βλέπω μοῦ ῥθε ζάλη ».

Τὸν ἄκουσε ὅμως ὁ ξανθὸς Μενέλαος τί μιλοῦσε
κι ἔτσι εἶπε μεγαλόφωνα μὲ φτερωτά του λόγια·

« Παιδιὰ μου, ποίος μπορεῖ θνητὸς νὰ παραβγῇ τοῦ Δία :

80

Ἄθάνatoi εἶναι οἱ θησαυροὶ καὶ τὸ παλάτι ἐκεῖνου.

Μὰ παραβγαίνει ἄλλος θνητὸς στὰ πλούτη μου ναὶ κι ὄχι.

Γιατὶ μὲ βάσανα πολλὰ στίς ξενιτιὲς γυρνώντας,

ἤρθα σὲ χρόνια ὀχτῶ κλειστά καὶ τὰ ἔφερα μὲ πλοῖα.

Κύπρo, Φοινίκη κι Αἴγυπτο γυρνοῦσα κι Αἰθιοπous,

85

καὶ στοὺς Σιδῶνες κι Ἑρεμβούς καὶ στὴ Λιβύα πῆγα,

ὅπου στ' ἄρνιά τὰ κέρατα φυτρώνουν χέρι χέρι

κι οἱ προβατίνες τρεῖς φορὲς γεννοῦν στὸ χρόνο ἀπάνω.

Κι ἐκεῖ μὴδ' ἀπ' τ' ἀφεντικὸ μήτε κι ἀπ' τὸν τσοπάνη

κρέας τοῦ λείπει καὶ τυρὶ καὶ τὸ γλυκὸ τὸ γάλα,

90

καὶ πάντα τὸ ἔχουν ἄφθογο τὸ γάλα νὰ τ' ἀρμέξουν.

Κι ἐνόςσω τριγυρνοῦσα ἐκεῖ βιδὲς πλούσιο νὰ συναῶω

ἄλλος κρυφὰ κι ἀνέλπιστα τὸν ἀκριβὸ ἀδερφό μου

μὲ δόλο τῆς γυναίκας του τὸν σκότωσε τῆς ἔρμης.

Κι ἂν ἔχω τόσους θησαυροὺς, πάντα ἢ χαρὰ μοῦ λείπει.

95

Μὰ αὐτὰ κι ἀπ' τοὺς πατέρες σας θὰ τὰ ἔχετε ἀκουστά σας,

ὅποιοι κι ἂν εἶναι, πὼς πολλὰ ἔπαθα στὴ ζωὴ μου
 κι ἔχασα σπῖτι ἀρχοντικὸ μὲ θησαυροὺς γεμάτο.
 Τὸ τρίτο ἀπ' ὅλους θὰ 'θελα στὸ σπῖτι νὰ μοῦ μείνῃ
 κι οἱ ἄντρες νὰ μοῦ γλῆτωνα, ὅσοι στὴν πλοῦσια Τροία, 100
 μακριὰ ἀπ' τ' ἄλογοβόσκητο τ' Ἄργος χαθῆκαν τότε.
 Κι ὅλους ὥστόσο τοὺς θρηνώ κι ὁ πόνος τοὺς μὲ σφάζει,
 σὰν κάθομαι στὸ σπῖτι μου. Καὶ πότε τὴν καρδιά μου
 χορταίνω μὲ τὰ κλάματα πότε σωπαίνω πάλε.

105

Γιατὶ χορταίνεις γλῆγορα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρῆνο.
 Μὰ δὲν τοὺς κλαίει ὅλους αὐτοὺς τόσο βαθιὰ ἡ καρδιά μου,
 σὰν ἓνα, πού τὴν ὄρεξῃ μοῦ κόβει καὶ τὸν ὕπνο,
 ὅταν τὸν καλοθυμηθῶ. Γιατὶ Ἀχαιὸς κανένας
 δὲν τράβηξε ὅσα πέρασε κι ὑπόφερε ὁ Δυσσέας.
 Ἔτσι εἶχε ἡ μοῖρα του γραπτὸ νὰ φτύσῃ ἐκεῖνος αἷμα 110
 κι ἐγὼ τὸν πόνον ἀξέχαστο νὰ ἔχω γι' αὐτὸν αἰῶνια,
 πού χρόνια λείπει καὶ κανεὶς — ζῇ, πέθανε — δὲν ξέρει.
 Κι ἴσως θὰ τὸν μοιρολογοῦν ὁ γέρος του Λαέρτης
 κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη μὲ τὸν Τηλέμαχό του,
 πού τ' ἄφησε στὸ σπῖτι του βυζασταροῦδι ἀκόμα. 115

Εἶπε, καὶ πόθο τοῦ ἄναψε νὰ κλάψῃ τὸ γονιό του,
 κι ἔχυνε δάκρυα καταγῆς σὰν ἄκουσε γιὰ κείνον
 καὶ σκέπασε τὰ μάτια του μὲ τ' ἄλικό του ροῦχο.
 Μὰ τὸν κατάλαβε ὁ ξανθὸς Μενέλαος, καὶ στὸ νοῦ του
 ἔβαζε ἂν θὰ τὸν ἄφηνε νὰ τοῦ μιλήσῃ πρῶτος 120
 γιὰ τὸν πατέρα του, ἢ πιὸ πρὶν αὐτὸς νὰ δοκιμάσῃ.

Κι ἐνόσω αὐτὰ τ' ἀνάδευε στὸ νοῦ του, νὰ ἡ Ἑλένη
 ἦρθε ἀπ' τὸ μουσκομύριστο ψηλοχτισμένο ὄντά της,
 σὰν τὴ θεὰ τὴν Ἄρτεμιν τὴ χρυσοδόξαρη ὅμοια. 125
 Ὅμορφοσκάλιστο θρονὶ τῆς ἔφερε ἡ Ἀδράστη
 καὶ μαλακὸ ὀλομάλλινο χαλὶ μαζὶ ἡ Ἀλκίππη.
 Ἔνα ἀσημένιο κι ἡ Φυλὼ τῆς ἔφερε καλάθι,
 ἀπ' τὴν Ἀλκάντρα χάρισμα, τὸ ταίρι τοῦ Πολύβου,
 πού μὲς στῆς πλοῦσιας Αἰγύπτου τὴ Θήβα κατοικοῦσε 30
 κι εἶχε μεγάλους θησαυροὺς στ' ἀρχοντικὸ τοῦ σπῖτι.
 Δυὸ ἀσημένια χάρισε λουτροσκαφίδια ἐκεῖνος
 στὸ γιὸ τ' Ἀτρέα καὶ φλωριά δέκα καὶ δυὸ τριπόδια.

Καὶ στήν Ἑλένη χωριστὰ πολύτιμα ἄλλα δῶρα
τῆς χάρισε ἡ γυναῖκα του, μαλαματένια ρόκα
κι ἓνα καλάθι δολάργυρο μὲ ρόδες ἀπὸ κάτω,
κι ἦταν ἀπάνω ὁ γύρος του μαλαματοδεμένος. 135

Αὐτὸ ἦταν πόφερε ἡ Φυλὼ καὶ τό 'βαλε κοντά της,
γεμάτο νέμα ἀφρόξαντο κι ἀπάνω εἶχε γυρμένη
τὴ ρόκα, μὲ βαθύχρωμο ψιλὸ μαλλὶ γεμάτη.

Κάθισε ἀπάνω σὲ θρονὶ ποῦ 'χε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω, 140
κι ἔτσι μὲ λόγια της γλυκὰ τὸν ἄντρα της ρωτοῦσε·

« Τὸ ξέrouμε, θεόθρεφτε καλὲ Μενέλαε, τώρα
ποιὰ νὰ 'ναι τ' ἀρχοντόπουλα στὸ σπίτι ποῦ μᾶς ἤρθαν ;
Θὰ σφάλω τάχα ἢ θὰ τὸ βρῶ ; Μὰ προνογᾷ ἡ ψυχὴ μου.
Γιατὶ δὲν εἶδα ἀκόμα ἐγώ, οὔτε ἄντρα οὔτε γυναῖκα, 145

— θάμπως μὲ πιάνει νὰ θωρῶ — καθὼς αὐτὸς νὰ μοιάζῃ
μὲ τὸν Τηλέμαχο τὸ γιὸ τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
ποῦ σπίτι του τὸν ἄφησε βυζασταρούδι ἀκόμα,
ὅταν γιὰ μένα οἱ Ἀχαιοὶ τὴν κακομοιρισμένη
ἤρθαν στήν Τροία, πρόθυμοι τὸ αἶμα τους νὰ χύσουν ». 150

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε·
« Ἔτσι ὅπως, φῶς μου, τὸ θαρρεῖς κι ἐγὼ τὸ κρίνω τώρα.
Τέτοια κι ἐκείνου φαίνονταν τὰ πόδια του, τὰ χέρια
καὶ τῶν ματιῶν του οἱ ἀστραπὲς κι ἡ κεφαλὴ κι ἡ κόμη.
Καὶ τώρα ποῦ θυμήθηκα κι εἶπα γιὰ τὸ Δυσσέα, 155
ὅσους γιὰ μένα τράβηξε ταλαιπωριὲς καὶ κόπους,
αὐτοῦ πικρὰ στὸ πρόσωπο τὰ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
καὶ σκέπασε τὰ μάτια του μὲ τ' ἄλικό του ροῦχο ».

Τότε ὁ Πεισίστρατος ὁ γιὸς τοῦ γερο-Νέστορα εἶπε·
« Θεόθρεφτέ μου ὄπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὰ τ' Ἀτρέα, 160
γιὸς εἶναι τοῦ Δυσσέα αὐτός, ἀλήθεια, καθὼς τὸ 'πες.
Μὰ εἶναι παιδὶ μὲ φρόνηση καὶ τό 'χει σὲ ντροπὴ του,
πρῶτῃ φορὰ σὰν ἤρθε ἐδῶ, νὰ πῇ μπροστά σου λόγια
ἄπρεπα, ποῦ μᾶς μάγεψε σὰν τοῦ Θεοῦ ἡ φωνὴ σου.
Κι ἔστειλε ἐμένα ὁ Νέστορας ὁ γεροαλογόλατῃς 165
νὰ 'ρθω μαζί του ἐδῶ ὁδηγός, ποῦ νὰ σὲ ἰδῇ εἶχε πόθο
καὶ νὰ τοῦ δώσης συμβουλὴ, τὴ γνώμη σου νὰ πάρῃ.
Γιατὶ ἔχει βάσανα πολλὰ κάθε παιδὶ στὸ σπίτι

σάν τοῦ ξενιτευτῇ ὁ γονιὸς κι ἄλλους βοηθοὺς δὲν ἔχη,
 ἔτσι ὅπως ὁ Τηλέμαχος πού μίσεψε ὁ γονιὸς του 170
 κι ἄλλους μες στὴν πατρίδα του δὲν ἔχει νὰ τὸν σώσουν».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος μὲ λαχτάρα·
 «ὦ, θε μου, φίλου μου ἀκριβοῦ στὸ σπίτι μου ἦρθε ὁ γιός του,
 πού τράβηξε γιὰ χάρη μου τάλαιπωριές μεγάλες,
 κι αὐτὸν ἀπ' ὅλους ἔλεγα πιὸ πάνω ν' ἀνταμείψω 175
 σάν ἔρθη, ἂν μὲς στὰ πέλαγα ὁ βροντολάλος Δίας
 τὸ γυρισμὸ μᾶς χάριζε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.

Μιά πόλη θὰ τοῦ χάριζα κι ἓνα παλάτι στ' Ἄργος
 κι ἐδῶ ἀπ' τὸ Θιάκι θὰ 'φερνα κι αὐτὸν μὲ τ' ἀγαθὰ του, 180
 τὸ γιό του κι ὅλο τὸ λαό, ἀδειάζοντας μιὰ πόλη
 ἀπ' ὅσες ἔχω ὀλόγυρα μὲς στὴν ὑποταγὴ μου.
 Καὶ τότε ἐδῶ θὰ σμίγαμε συχνὰ πυκνὰ κι οἱ δύο μας,
 κι ἄλλο δὲ θὰ μᾶς χώριζε νὰ ζοῦμε ἀγαπημένα,
 πρὶν μᾶς σκεπᾶσθαι τὸ βαθὺ σκοτάδι τοῦ θανάτου.

Μὰ κάποιος ἔμελλε θεὸς αὐτὰ νὰ τὰ φθονέση, 185
 κι ἀρνήθηκε τὸ γυρισμὸ μόνο σ' αὐτὸν τὸν ἔρρο ».

Εἶπε, καὶ σ' ὅλους ἀναψε τὸν πόθο νὰ θρηνήσουν.
 Ἐκλαιγε ἡ θεογέννητη Ἀργίτισσα Ἑλένη,
 ἐκλαιγε κι ὁ Τηλέμαχος κι ὁ ξακουστὸς Μενέλαος,
 μήτε εἶχε ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα ἀδάκρυτα τὰ μάτια. 190

Γιατὶ τὸν ἄξιο Ἀντίλοχο θυμήθηκε μὲ πόνο,
 πού σκότωσε ὁ λεβέντης γιὸς τῆς λαμπερῆς Αὐγούλας.
 Κι ἔτσι, ὅπως τὸν θυμήθηκε, πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Τό 'λεγε ὁ γερο-Νέστορας, Μενέλαε γιὲ τ' Ἀτρέα, 195
 πῶς δὲ σὲ φτάνει ἄλλος κανεὶς στὴ γνώση μὲς στὸν κόσμο,
 ὅταν γιὰ σένα ἀνοίγαμε στὸ σπίτι του ὁμίλια.

Τώρα συμπάθα νὰ σοῦ πῶ. Γιατὶ ὕστερα ἀπ' τὸ δεῖπνο
 δὲν τ' ἀγαπῶ τὰ κλάματα. Θὰ φέξῃ καὶ σὲ λίγο.
 Ναὶ μὲν, σωστὸ κι ἐγὼ θαρρῶ νὰ κλαῖμε ὅποιον πεθάνη,
 γιατί εἶναι αὐτὸ στοὺς ἄμοιρους θνητοὺς τὸ μόνο κέρδος, 200
 νὰ χύνουν δάκρυα φλογερά καὶ τὰ μαλλιά νὰ κόβουν.

Γιατὶ ἔχασα κι ἐγὼ ἀδερφε πού ὁ πιὸ δειλὸς δὲν ἦταν
 μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς. Κι ὁ ἴδιος θὰ τὸ ξέρης.
 Μὰ δὲν τὸν εἶδα ἐγὼ ποτέ, μήτ' ἔσμιξα μαζί του.

Λένε ὅμως πῶς δὲν τοῦ 'βγαίνει κανένας τ' 'Αντιλόχου 205
 στὸ φτερωμένο πόδι του καὶ στὴν παλικάριά του ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Παιδί μου, αὐτὰ πὺ μίλησες θὰ τὰ 'λεγε ἓνας ἄντρας
 πὺ θὰ 'ταν ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γεροντότερός σου.
 Τέτοιου πατέρα εἶσαι παιδί, γι' αὐτὸ μιᾶς μὲ γνώση. 210

Εὐκολογνώριστη ἡ γενιὰ τοῦ ἀνθρώπου πὺ τοῦ ὀρίση
 στὸ γάμο καὶ στὴ γέννα του τὴν εὐτυχία ὁ Δίας.

Ὅπως στὸ γερο-Νέστορα τοῦ χάρισε — καλὴ ὥρα —
 νὰ 'χη καλὰ γεράματα στ' ἀρχοντικό του σπίτι.

καὶ γιούς νὰ κάμη γνωστικούς καὶ πρώτους στὸ κοντάρι. 215

Μὰ τώρα ἄς τὸν ἀφήσουμε τὸ θρῆνο πὺ 'χε ἀρχίσει,
 κι ἄς φᾶμε ἀκόμα μιὰ μπουκιὰ κι ἄς χύσουν νὰ νιφτοῦμε.

Κι ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τὰ λέμε κι ὅταν φέξη ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ χέρια τους νερὸ ὁ 'Ασφάλης χύνει,
 ὁ μπιστεμένος παραγίδς τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου. 220

Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιὰ στρωμένα ἐμπρός τους.

Τότε ἄλλο ἡ θεογέννητη σοφίστηκε ἡ 'Ελένη.

Κρυφὰ βοτάνι στὸ κρασί πὺ πίνανε τοὺς ρίχνει,
 πόσβηνε πόνους καὶ καημούς καὶ τὰ πικρὰ φαρμάκια.

Μὲς στὸ ποτήρι ἀνάμιχτο σὰν τό 'πινε κανένας, 225

ὅλη τὴ μέρα δὲν μποροῦν τὰ δάκρυα νὰ τοῦ τρέχουν,

κι ἂν πέθαινε ὁ πατέρας του κι ἡ μάνα του, κι ἐμπρός του
 σφαγμένο ἂν ἔβλεπε ἀδερφὸ καὶ γιό του ἀγαπημένο.

Τέτοια βοτάνια μαγικὰ εἶχε τοῦ Δία ἡ κόρη,
 παρμένα ἀπ' τὴν Πολύδαμνα τοῦ Θῶνα τὴ γυναικα 230

στὴν Αἴγυπτο, ὅπου ἡ πλοῦσια γῆς βγάζει ἀνακατωμένα
 ἄλλα βοτάνια ὠφέλιμα κι ἄλλα θανατηφόρα.

Καθένας εἶναι ἐκεῖ γιατρὸς σοφὸς κι ἀπ' ὅλους πρώτος,
 γιὰ τὸν Παίονα ἀρχικὸ προπάτορά τους ἔχουν.

Σὰν τό 'ριξε καὶ πρόσταξε νὰ φέρουν νὰ κεράσουν,
 ἄρχισε πάλε κι ἔλεγε μὲ τὸ γλυκὸ τῆς στόμα· 235

«Θεόθρεφε τ' 'Ατρέα γιέ, καὶ σεῖς ἀρχοντοπαῖδια,
 ἄλλοτε σ' ἄλλονε ὁ Θεὸς καλοτυχιά τοῦ δίνει,

καὶ σ' ἄλλον πάλε συμφορές, γιὰ τὸ τὰ δύνεται ὅλα.
 Καὶ τώρα ἐδῶ πὺ κάθεστε καὶ τρῶτε στὸ παλάτι 240

καὶ τὴν κουβέντα χαίρεστε, κάτι θὰ πῶ ν' ἀρέση.
 Κι ὅλα ποῦ νὰ τ' ἀφηγηθῶ καὶ νὰ τὰ ὀνοματίσω,
 καὶ τόσα κατορθώματα τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα!
 "Ὅμως αὐτὸ πῶς τὸ ἴκαμε ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
 στὴν Τροία, ποῦ σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια. 245
 Μὲ δυνατὲς βαρηματιῆς χάλασε τὸ κορμί του,
 φόρεσε ροῦχα φτωχικὰ ποὺ φαίνονταν σὰ δοῦλος
 καὶ μπῆκε στὴν πλατύδρομη τὴν πόλη τῶν ὀχτρῶν του.
 Κι ὅπως μεταμορφώθηκε σὰν ψωμοζήτης ἦταν,
 ποὺ τέτοιος πρὶν δὲν ἔδειχνε στ' ἀργίτικα καράβια. 250
 Ἔτσι ἀλλαγμένος τρῶπωσε στὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Οἱ ἄλλοι σὼπαιναν, κι ἐγὼ τὸν γνώρισα μονάχη
 καὶ τὸν ρωτοῦσα, ὅμως αὐτὸς μοῦ ξέφευγε μὲ τέχνη.
 Κι ὅταν τὸν ἔλουζα ἐπειτα κι ἔτριβα μὲ τὸ λάδι
 καὶ καθαρὰ τοῦ φόρεσα κι ὄρκο μεγάλο πῆρα, 255
 πῶς δὲ θὰ τὸν φανέρωνα πρωτύτερα στοὺς Τρῶες,
 πρὶν φτάσῃ στὶς καλύβες του καὶ στὰ γοργὰ καράβια,
 μοῦ ἔπε πιά τότε τὸ σκοπὸ τῶν Ἀχαιῶν ποῖος ἦταν.
 Κι ἀφοῦ μὲ τ' ἄπονο σπαθὶ σκότωσε πλῆθος Τρῶες,
 γύρισε πίσω κι ὄνομα μεγάλο πῆρε ἀπ' ὅλους. 260
 Τότες οἱ ἄλλες Τρώισες πικρὰ μοιρολογοῦσαν,
 μὰ ἐγὼ πετοῦσα ἀπὸ χαρά, γιατί εἶχε πιά γυρίσει
 μέσα ἢ καρδιά μου κι ἤθελα στὸ σπίτι νὰ γυρίσω,
 κι ἐκλαιγα ποὺ μὲ τύφλωσε τὴν ἔρμη ἢ Ἀφροδίτη,
 ὅταν στὴν Τροία μ' ἔφερε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα, 265
 κι ἄφησα ἐδῶ τὴν κόρη μου, τὸ σπίτι μου, τὸν ἄντρα,
 ποὺ ἄλλον δὲν εἶχε ἀνώτερο στὴ λεβεντιά, στὴ γνώση».
 Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ ξανθὸς Μενέλαος καὶ τῆς εἶπε:
 «Ναί, φῶς μου, αὐτὰ τὰ μίλησες μὲ τάξῃ κι ὅπως εἶναι. 270
 Τὴ γνώμη γνώρισα πολλῶν ὀπλαρχηγῶν στὸν κόσμον
 κι ἄπειρες χῶρες γύρισα. "Ὅμως κανένα ἀκόμα
 δὲν εἶδα νὰ ἔχῃ τὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Πῶς τὸ κατόρθωσε κι αὐτὸ μὲ θάρρος ὁ ἀντρεῖος,
 μέσα στὸ κούφιο τ' ἄλογο, ὅπου κρυφτήκαμε ὅλοι.
 οἱ ἀρχηγοί, νὰ φέρουμε πικρὴ σφαγὴ στοὺς Τρῶες. 275
 Ἦρθε κι ἀτὴ σου τότε ἐκεῖ. Θεὸς λὲς σ' ὀδηγοῦσε,

πού 'θελε δόξα ἀσύγκριτη στοὺς Τρῶες νὰ χαρίση.
'Ακλούθαε κι ὁ θεόμορφος ὁ Δήφοβος μαζί σου.

Τρεῖς γύρους τότε τὸ 'φερες τὸ κουφωτὸ λημέρι,
τὸ ψηλαφοῦσες κι ἔκραζες τῶν Δαναῶν τοὺς πρώτους 280

μὲ τ' ὄνομά τους, τὴ φωνὴ τῶν γυναικῶν τοὺς ἴδια
κάνοντας. Τότες ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας

κι ἐγὼ καὶ τοῦ Τυδέα ὁ γιὸς, στὴ μέση καθισμένοι,
σ' ἀκούσαμε ποὺ φώναζες. Κι ὁλόρθοι ἀπάνω οἱ δυὸ μας

ἔξω νὰ βγοῦμε θέλαμε, ἢ νὰ σ' ἀποκριθοῦμε 285
ἀπ' τὸ λημέρι, μὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μᾶς κρατοῦσε.

'Αφωνοὶ τότε οἱ 'Αχαιοὶ καθόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι

κι ἤθελε μόνο ὁ 'Αντικλος σὲ σένα ν' ἀπαντήση,
μὰ τοῦ 'κλεινε τὸ στόμα του μὲ τὰ γερά του χέρια

σφιχτὰ ὁ Δυσσέας ἅπαντα, κι ἔτσι μᾶς γλίτωσε ὅλους, 290
ὥσπου ἀλάργα ἢ 'Αθηνᾶ σὲ πῆρε πιά ἢ Παλλὰδα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Θεόθρεφέ μου ὄπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' 'Ατρέα,

χαμένα πῆγαν. Τίποτε τίς συμφορὲς ποὺ βρῆκε
δὲν πρόλαβε, ἔτσι τὴν καρδιά κι ἂν εἶχε σιδερένια. 295

Μὰ ἐλάτε κι ὁδηγήστε μας νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τίς δοῦλες ἢ 'Ελένη,
στὸ λιακωτὸ νὰ βάλουνε κρεβάτι καὶ νὰ στρώσουν

ἡμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες, 300
κι ἀπάνω σκέπασμα σγουρὲς νὰ βάλουνε φλοκάτες.

Κι ἐβγαίνουν ἀπ' τὴ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας,
καὶ τὸ κρεβάτι στρώσανε, κι ἐκεῖ τοὺς πῆγε ὁ κράχτης.

Καὶ τότε οἱ δυὸ στὸ πρόσπιτο νὰ κοιμηθοῦν πλαγιάζουν,
τοῦ Νέστορα ὁ λεβέντης γιὸς καὶ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 305

Πλάγιασε καὶ τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς στοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος
μὲ τὴν 'Ελένη στὸ πλευρὸ τὴ θεϊκιὰ γυναίκα.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
σηκώθηκε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος ἀπ' τὸ στρώμα

καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 310
γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθὶ καὶ στὰ παχιά του πόδια

ἔδεσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ βγῆκε

ἀπ' τὸ γιγατᾶκι σὰ θεὸς λὲς κι ἦτανε παρόμοιος,
καὶ στὸν Τηλέμαχο κοντὰ πάει, στέκει καὶ τοῦ κάνει·
«Ἐδῶ ποιά ἀνάγκη σ' ἔφερε, Τηλέμαχε λεβέντη, 315
στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα μὲς στοῦ γιαιλοῦ τὰ πλάτια;
Δουλεῖα δική σου ἢ τοῦ κοινοῦ; Τὴν πᾶσα ἀλήθεια πὲς μου».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Θεόθρεφτέ μου ὅπλαρχηγέ, Μενέλαε, γιὲ τ' Ἀτρέα,
ἦρθα γιὰ τὸν πατέρα μου νὰ μάθω κάποια φήμη. 320
Ρημάζεται ὅλο μου τὸ βιὸς καὶ τὰ καλὰ μου σβήνουν
κι εἶναι ἀπ' ὀχτροῦς τὸ σπίτι μου γεμάτο, ποῦ ὅλη μέρα
μοῦ σφάζουν κοπαδίσια ἀρνιά, στριφτόποδα δαμάλια,
οἱ βάρβαροι κι ἀστόχαστοι τῆς μάνας μου οἱ μνηστῆρες.
Τώρα γι' αὐτὸ στὰ πόδια σου προσπέφτω, ἂν τὸ θελήσης, 325
τὸ θάνατό του νὰ μοῦ πῆς, τὰ μάτια σου ἂν τὸν εἶδαν,
ἢ κι ἂν ἀπ' ἄλλον ἄκουσες πῶς κάπου παραδέρνει,
γιατὶ στὸν κόσμῳ ὁ πιὸ πικρὸς γεννήθηκε ἀπ' τοὺς ἄλλους.

Κι ἀπὸ σπλαχνιὰ καὶ σεβασμὸ τίποτε μὴ μοῦ κρύψης,
μόν' πὲς μου τα ὅλα καθαρὰ, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν. 330
Σ' ὀρκίζω, ἂν ὁ πατέρας μου, ὁ ξακουστὸς Δυσσέας,
καμιὰ φορὰ ἂν σοῦ τέλεψε τὸ λόγο σου ἢ δουλειά σου,
στὴν Τροία, ὅπου σᾶς πλάκωναν τοὺς Ἀχαιοὺς τὰ πάθια,
θυμῆσου τα κὰν τώρα αὐτὰ καὶ τὴν ἀλήθεια πὲς μου».

Τότε βαθιὰ ἀναστέναξε κι ἔτσι ὁ Μενέλαος εἶπε· 335
«Μωρέ, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδου παλικαριοῦ τὸ στρῶμα
θελήσανε νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα!
Πῶς, σὰν κοιμίσῃ σὲ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἢ λαφίνα
τὰ δυὸ της βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα, 340
πάει νὰ βοσκήσῃ σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένους τόπους,
κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του
κι ἄσπλαχνα τὰ λαφόπουλα ξεσκίζει μὲ τὰ νύχια,
ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς χάρο σκληρὸ θὰ φέρῃ.
Ἔ, τέτοιος νὰ 'ταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἀθηναῖ κι Ἀπόλλο, 345
ὅπως στὴ Λέσβο μιὰ φορὰ τὴν ὁμορφοχτισμένη
πάλεψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸ Φιλομηλεΐδη
καὶ καταγῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
τέτοιος σὰν τότε ν' ἄπλωνε τὸ χέρι στοὺς μνηστῆρες

λιγόζωοι ὅλοι θά γινοῦν καὶ πικροπαντρεμένοι.

Κι ὅσο γι' αὐτὰ ποῦ μὲ ρωτᾷς καὶ μοῦ ζητᾷς νὰ μάθης, 350
ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θά πῶ, μήτε θά σέ γελάσω,
κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγίσσιος γέρος
δὲ θά σκεπάσω τίποτε, μιὰ λέξη δὲ θά κρύψω.

Ἐνῶ γιὰ τὴν πατρίδα ἐδῶ κινουσα μὲ λαχτára,
στὴν Αἴγυπτο οἱ ἀθάνατοι μ' ἐμπόδισαν ἀκόμα, 355
γιατὶ δὲν ἔκαμα σ' αὐτοὺς λυτρωτικές θυσίες
καὶ πάντα θέλανε οἱ θεοὶ νὰ μὴ ξεχνῶ τὸ τάμα.

Στὴ θάλασσα εἶναι ἓνα νησί τὴν πολυκυματούσα,
μπροστὰ μπροστὰ στὴν Αἴγυπτο καὶ Φάρο τ' ὀνομάζουν, 360
ἀλάργα τόσο ὅσο μπορεῖ νὰ φτάσῃ σέ μιὰ μέρα
κοῖλο καράβι ἂν πίσω του φυσάῃ τ' ἀγέρι πρύμο.
Κι ἔχει λιμάνι σφαλιστὸ ὅθε τὰ μαῦρα πλοῖα
τὰ ρίχνουν μὲς στὸ πέλαγο, νερὸ γλυκὸ ὅταν πάρουν.

Εἴκοσι μέρες οἱ θεοὶ μ' εἶχανε ἐκεῖ κλεισμένον,
μήτε ἔπαιρνε ἀπ' τὴ θάλασσα ἀγέρας νὰ φυσήξῃ, 365
ποῦ τὰ καράβια στοῦ γιालοῦ ξεπροβοδάει τὰ πλάτια.

Θὰ μᾶς σωόντανε οἱ θροφές καὶ τῶν ἀντρῶν τὸ θάρρος,
ἂν μιὰ θεὰ δὲ μ' ἔσωνε, πονώντας, ἡ Εἰδοθεά,
τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ ἡ κόρη τοῦ Πρωτέα
ποῦ τὴν καρδιά τῆς τάραξα στὰ τρυφερά της στήθια. 370

Μὲ βρῆκε ποῦ παράδερνα ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
ποῦ πάντα γύρω στὸ νησί ψαρεύανε μ' ἀγκίστρια,
γιατὶ μιὰ πείνα μελανὴ τοὺς θέριζε τὰ σπλάχνα.

Σιμά μου στάθηκε ἡ θεὰ καὶ μοῦ 'πε δυό της λόγια·
«Τόσο πολὺ εἶσαι ἀστόχαστος κι ἄμυαλος ξένε, τόσο, 375
ἢ θέλοντας ἀναμελᾶς καὶ χαίρεσαι στὰ πάθια,
ἔτσι ὅπως χάνεσαι καιρὸ μὲς στὸ νησί κλεισμένους
κι οὔτε ἄκρη δὲν μπορεῖς νὰ βρῆς κι οἱ ναῦτες σου δειλιάζουν;»

Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυό μου λόγια·
«Θὰ σοῦ τὰ πῶ μετὰ χαρᾶς, ὅποια θεὰ κι ἂν εἶσαι, 380
πῶς δὲν τὸ θέλει ἡ γνώμη μου νὰ χάνω τὸν καιρὸ μου,
μὰ στοὺς θεοὺς ἀμάρτησα ποῦ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρουν —
ποίός ἔτσι μ' ἔδесе θεὸς καὶ μοῦ 'κλείσει τὸ δρόμο,

καὶ πῶς θὰ φύγω στὸ γιὰλὸ τὸν ψαροθρόφο ἀπάνω ; » 385

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλαι·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ἐδῶ συχνάζει ἓνας θεὸς καὶ τοῦ πελάγου γέρος,
 ἄψευτος ἀπ' τὴν Αἴγυπτο προφῆτης, ὁ Πρωτέας,
 ποὺ ξέρεи ὅλης τῆς θάλασσας τὰ βάρη κι εἶναι δοῦλος 390
 τοῦ Ποσειδῶνα. Λένε αὐτὸς πατέρας μου πῶς εἶναι.
 Ἄν σύ, καρτέρι σταίνοντας, μπορέσης νὰ τὸν πιάσης,
 αὐτὸς τὸ δρόμο θὰ σοῦ πῇ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μάκρος
 καὶ στὴν πατρίδα πῶς θὰ πᾶς μὲς στ' ἀφρισμένο κύμα.
 Καὶ θὰ σοῦ πῇ, θεόθρεφτε, ἀνίσως τὸ θελήσης, 395
 ὅ,τι καλὸ στὸ σπίτι σου κι ὅ,τι κακὸ ἔχει γίνει,
 ἀφότου ἀλάργα στὰ πικρὰ στὰ μαῦρα ξένα λείπεις ».

Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 « Μονάχη τώρα σκέψου ἐσὺ τοῦ γέρου τὸ καρτέρι,
 νὰ μὴν ξεφύγῃ ὅταν μὲ ἰδῇ ἢ καὶ τὸ προνοήσῃ. 400
 Γιατὶ εἶναι δύσκολο ὁ θνητὸς θεὸ νὰ καταβάλλῃ ».

Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ὅταν ὁ ἥλιος ανεβῇ στὰ μεσουράνια ἀπάνω,
 βγαίνει ἀπ' τὸ κύμα ὁ ἄψευτος τῆς θάλασσας ὁ γέρος, 405
 ἀπ' τοῦ Ζεφύρου τὴν πνοὴ θολοῦρα σκεπασμένος,
 καὶ πάει σὲ κουφωτὲς σπηλιὰς τὸν ὕπνο του νὰ πάρῃ.
 Γύρω του φῶκες σωρευτές, βγαλμένες ἀπ' τὸ κύμα,
 κοιμούνται, φάρες τῆς καλῆς Θαλασσογεννημένης,
 μιὰ βρώμα ἀφήνοντας βαριά τοῦ τρίσβαθου πελάγου. 410
 Ἐκεῖ κι ἐγὼ ὀδηγώντας σε, τὴν ὥρα ποὺ χαράζει,
 θὰ σὲ ξαπλώσω στὴ σειρά. Διάλεξε ἐσὺ τρεῖς ναῦτες,
 τοὺς πιὸ καλοὺς ποὺ βρίσκονται στ' ἀνάφρουδα καράβια,
 κι ὅλα του τὰ φερσίματα θὰ σοῦ τὰ πῶ τοῦ γέρου.
 Πρῶτα τίς φῶκες στὴ σειρά θὰ πάῃ νὰ τίς μετρήσῃ. 415
 Κι ὅταν στὰ πέντε δάχτυλα ὅλες μιὰ μιὰ μετρήσῃ,
 σὰν τὸ βοσκὸ στὰ πρόβατα θὰ πέσῃ ἀνάμεσὸ τους.
 Σὰ δῆτε πῶς κοιμήθηκε, τὴ δύναμή σας ὅλη
 νὰ βάλτε τότε καὶ γερά νὰ τὸν κρατᾶτε πάντα,
 κι ἄς πολεμᾷ νὰ λυτρωθῇ κι ἄς θέλῃ νὰ γλιτώσῃ. 420

Σ' ὅλα θὰ μεταμορφωθῇ γιὰ νὰ ξεφύγῃ, ἀπ' ὅσα
 στὸν κόσμον βρίσκονται θεριὰ καὶ σὲ νερὸ θ' ἀλλάξῃ
 καὶ σὲ θεόκαυτῃ φωτιά. Μὰ ἐσεῖς γερὰ βαστάτε
 καὶ πιὸ πολὺ νὰ σφίγγετε. Κι ὅταν πιά σὲ ρωτήσῃ,
 κι ἔτσι εἶναι ὅπως τὸν εἶδατε σὰν πῆγε νὰ πλαγιάσῃ, 425
 ἀφῆστε τότε τὸ στανιό, τὸ γέρο λευτερώστε,
 καὶ ρώτησέ τον ποῖος θεὸς βαστάει μαζί σου πάθος·
 καὶ πῶς θὰ βρῆς τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κύμα».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα,
 καὶ στὸ καράβι πῆγα ἐγὼ ποὺ στέκονταν στὴν ἄμμο, 430
 μὲ συλλογές πολλές στὸ νοῦ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθα κάτου στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἤρθε ἔπειτα κι ἡ νύχτα.
 Καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλῃ νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα 435
 πῆρα τ' ἀπλόχωρου γιαλοῦ τὴν ἀμμουδιά ἄκρη ἄκρη,
 τάζοντας στοὺς θεοὺς πολλὰ, μὲ τρεῖς μαζί συντρόφους,
 ποὺ 'χα, σὲ κάθε ἀνάγκη μου, τὸ θάρρος μου σ' ἐκείνους.
 Βγῆκε ὅξω τότε ἀπ' τοῦ γιαλοῦ τοὺς κόρφους κι ἡ Εἰδοθέα,
 φέροντας τέσσερα φωκῶν τομάρια νιογδαρμένα, 440
 τὸ τέχνασμα τοῦ γέρου της πατέρα μελετώντας.
 Τέσσερες λάγκους ἄνοιξε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο
 κι ἔκατσε καὶ περίμενε. Πᾶμε κοντά της τότε
 καὶ στὴ σειρά μᾶς ξάπλωσε, σκεπάζοντας καθένα
 μ' ἓνα τομάρι. Ἐκεῖ φριχτὸ μᾶς βγῆκε τὸ καρτέρι, 445
 γιὰτὶ μᾶς ἔπνιγε βαριά καταραμένη βρώμα
 τῶν θαλασσοθρεπτῶν φωκῶν. Γιὰτὶ ποῖος θὰ βαστοῦσε
 κοντά σ' ἓνα θεριόψαρο νὰ πέσῃ τοῦ πελάγου;
 Μὰ πάλε αὐτὴ μᾶς ἔσωσε, μεγάλη ἀνάσα βρῆκε.
 Μιὰ μυρουδιά μᾶς ἔβαλε στὴ μύτη μας οὐράνια 450
 ποὺ μοσκομύριζε ὁμορφα, τὴν ψαροβρώμα σβοῦσε.
 Προσμέναμε ὅλο τὸ πρωὶ μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα.
 Κι ἤρθαν οἱ φῶκες σωρευτὲς ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀράδα
 ξαπλώθηκαν στῆς θάλασσας τ' ἀμμουδερὸ ἀκρογιάλι.
 Καὶ στὸ καταμεσήμερο βγῆκε κι ὁ γέρος ὅξω 455
 ἀπ' τὸ γιαλὸ κι ἀπάντησε τίς φῶκες τίς θρεμμένες,

κι ὅλες σὰν τὶς γυρόφερε μετροῦσε πόσες ἦταν.
 Πρώτους μὲ τὰ θεριόψαρα μαζί κι ἐμᾶς μετροῦσε,
 χωρίς νὰ βάλῃ μέσα του πὼς τοῦ 'χαμε παγίδα,
 κι ἔπειτα πλάγιασε κι αὐτός. Χυμοῦμε ἀπάνου τότε 460
 σκούζοντας καὶ τὸν πιάσαμε μὲ τὰ γερά μας χέρια.
 Μὰ ὁ γέρος δὲν τὶς ξέχασε τὶς δολερές του τέχνες·
 καὶ πρῶτα πρῶτα γίνεται πυκνόμαλλο λιοντάρι,
 κι ἔπειτα δράκος, πάρδαλη, τρανὸς μεγάλος κάπρος,
 γίνεται γάργαρο νερὸ καὶ φυλλωμένο δέντρο, 465
 κι ἐμεῖς γερά τὸν σφίγγαμε μὲ θάρρος στὴν καρδιά μας.
 Στὸ τέλος σὰν ἀπόκαμε ὁ πονηρὸς ὁ γέρος
 τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του μὲ ρώτησε καὶ μοῦ 'πε·
 «Μὲ ποιό θεὸ μοῦ σκάρωσες τὸ δόλο, γιὲ τ' Ἀτρέα,
 καὶ στὴν παγίδα μ' ἐπιάσες μὲ τὸ στανιὸ ; Τί θέλεις ; » 470
 Ἔτσι εἶπε, καὶ τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
 «Τὰ ξέρεις, γέρο· τί ρωτᾷς καὶ θὲς νὰ μὲ γελάσης ;
 Μὲς στὸ νησί ἀποκλείστηκα καιρὸ κι οὔτε ἄκρη βρίσκω,
 κι ἔσβησε μὲς στὰ στήθια μου τὸ θάρρος τῆς καρδιάς μου.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα ἐσύ — ὅλα οἱ θεοὶ τὰ ξέρουν — 475
 ποιὸς ἔτσι μ' ἔδωσε θεὸς καὶ μοῦ 'κλεισε τὸ δρόμο,
 καὶ πὼς θὰ βρῶ τὸ γυρισμὸ στὸ ψαροθρόφο κύμα ; »
 Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 «Εἶχες στὸ Δία χρέος σου καὶ στοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους,
 σὰν ξεκינוῦσες ὁμορφα σφαχτὰ νὰ θυσιάσης,
 νὰ πᾶς μιὰν ὥρα ἀρχίτερα στὸν τόπο σου, περνώντας
 τὴν ἀφρισμένη θάλασσα. Γιατὶ γραπτὸ δὲν εἶναι,
 νὰ ἰδῇς πατρίδα καὶ δικούς καὶ τὸ ψηλὸ σου σπίτι,
 προτοῦ γυρίσης στὰ νερὰ τοῦ Διοθρεμμένου Νείλου
 κι ἐκεῖ νὰ κάμῃς στοὺς θεοὺς λυτρωτικὲς θυσίες 485
 Τότε θὰ δώσῃ ἡ χάρη τους νὰ πᾶς ἐκεῖ πού θέλεις ».
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλο πάγωσε τὸ αἷμα μου στὶς φλέβες,
 πού τὸ γεράνιο πέλαγο πάλε ἔλεγε νὰ πάρω,
 νὰ πάω στὴν Αἴγυπτο, κακὸ καὶ δύσκολο ταξίδι.
 Μὰ κι ἔτσι, μὲ δυὸ λόγια μου γυρίζω καὶ τοῦ κᾶνω 490
 «Ἔτσι ὅλα θὰ τὰ κάμω αὐτὰ καθὼς ὀρίζεις, γέρο.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,

ἄν ἄβλαβοι ὅλοι οἱ Ἀχαιοὶ μὲ τὰ καράβια πῆγαν,
 ὅσους ἐγὼ κι ὁ Νέστορας ἀφήσαμε στὴν Τροία,
 ἢ σὺ καράβια ἂν θάνατο πικρὸ κανέννας βρῆκε,
 ἢ πέθανε στὸ σπίτι του σὺν τέλεψαν οἱ μάχες ». 495

Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ἀμέσως·
 « Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ; Τί θέλεις νὰ τὰ μάθης
 αὐτὰ ποὺ κρύβω μὲς στὸ νοῦ, ποὺ σὺν τ' ἀκούσης ὅλα
 σοῦ τὸ προλέγω, ἀδάκρυτος ὥρα πολλή δὲ θά 'σαι. 500
 Γιατὶ πολλοὶ χαθήκανε, πολλοὶ σωθήκανε ἄλλοι.
 'Απ' ὅλους τοὺς ὀπλαρχηγοὺς τῶν Ἀχαιῶν δυὸ μόνοι
 στὸ γυρισμὸ χαθήκανε. Στὸν πόλεμο... τὰ ξέρεις.
 Κι ἓνας ἀκόμα ζωντανὸς στὸ πέλαο παραδέρνει.
 'Ο Αἴας στὰ μακρόκουπα σκοτώθηκε καράβια. 505
 Στίς μεγαλόπετρες Γυρὲς τὸν πῆγε ὁ Ποσειδῶνας
 κι ἀπ' τῇ φουρτούνα γλίτωσε Θά ξεφευγε τῇ μοίρα,
 κι ἄς τὸν μισοῦσε ἡ Ἀθηνᾶ Παλλάδα, ἂν ἓνα λόγο
 ἀγέρωχο δὲν ἔλεγε, τρελὸ τὸ νοῦ ἂν δὲν εἶχε,
 πὼς θὰ σωθῇ ἀπ' τῇ θάλασσα καὶ σῶν θεῶν τὸ πεῖσμα. 510
 Μὰ ὁ Ποσειδῶνας ἄκουσε τὴν καύχησή του ἐκεῖνη
 κι ἀδράχνοντας τὴν τρίαινα στὰ στιβαρά του χέρια
 χτύπησε τῇ Γυρόπετρα, κομμάτια δυὸ τὴν κάνει.
 'Εμεινε τό 'να ἀσάλευτο, καὶ τὸ κομμάτι τ' ἄλλο,
 ποὺ ἀπάνου ὁ Αἴας κάθουνταν καὶ τὸ βαρὺ εἶπε λόγο, 515
 ἔπεσε μὲς στὴ θάλασσα καὶ πέταξε τὸν Αἴα
 στὸ πέλαγος τ' ἀπέραντο τὸ κυματοδαρμένο.
 'Ετσι ἐκεῖ τότε χάθηκε πικρὴ ροφώντας ἄρμη.
 'Ο ἀδερφός σου ξεφύγε μὲ τὰ βαθιὰ καράβια
 τὸ θάνατο. Τὸν ἔσωσε ἡ πολυσέβαστη Ἥρα. 520
 Μὰ στοῦ Μαλιᾶ σὰ ζύγωνε κοντὰ τὸ ψηλοβούνι,
 φουρτούνα ἐκεῖ τὸν πέταξε στὸ φαροθρόφο κύμα,
 ἐνῶ βαριά ἀναστέναζε, καὶ στῆς στεριᾶς μιὰν ἄκρη
 τὸν πῆγε, ὅπου πρωτότερα ὁ Θυέστης κατοικοῦσε
 καὶ τότε ἐκεῖ καθόντανε ὁ Αἰγισθος ὁ γιός του. 525
 Κι ὅταν φαινόντανε ἄπαθος ὁ γυρισμός του ἐκεῖθε
 καὶ πρύμος γύρισε ὁ καιρὸς καὶ πῆγαν στὴν πατρίδα,
 χαρὰ γεμάτος ἔφτασε στὴν ποθητὴ του χώρα

κι ἔσβησε καὶ τὸ χῶμα τῆς φιλοῦσε μὲ λαχτάρᾳ,
 κι ἔχυνε δάκρυα φλογερὰ στὴ γῆς ἀπ' τὴ χαρὰ του. 530
 Τότε ἀπ' τὴ βίγλα ἕνας σκοπὸς τὸν εἶδε, ποὺ 'χε βάλει
 ὁ δολοπλόκος Αἰγισθος καὶ ρόγα τοῦ 'χε τάξει
 πῶς θὰ τοῦ δώσῃ δυὸ φλουριά, κι ὀλοχρονίς φυλοῦσε,
 μὴν ἔρῃη πίσω ἀπάντεχος κι ἀδράξῃ τ' ἄρματα του, 535
 κι ἔτρεξε στοὺ παλάτι εὐτὺς τὴν εἶδησῃ νὰ φέρῃ,
 κι ἀμέσως βρῆκε ὁ Αἰγισθος τὴ δολερὴ του τέχνη.
 Εἵκοσι διάλεξε παιδιὰ τὰ πιὸ γερά στὴ χώρα
 κι ἕνα καρτέρι τοῦ 'στησε. Κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πάλε
 τραπέζι εἶπε κι ἐτοίμασαν, καὶ πῆγε νὰ καλέσῃ
 μ' ἀμάξια καὶ μ' ἀλόγατα τὸ βασιλιά 'Αγαμέμνο, 540
 ὁ ἴδιος μὲ κακὸ σκοπὸ. Καὶ στοὺ τραπέζι ἀπάνω
 ἀνύποπτο τὸν σκότωσε ὅπως κανεῖς τὸ βόδι
 ἀκοτώνει μέσα στοὺ παχνί. Κι ἀπ' τοὺς συντρόφους ποὺ 'χαν
 τ' 'Ατρέα ὁ γιὸς κι ὁ Αἰγισθος δὲ γλίτωσε κανένας,
 μόν' ὅλοι σκοτωθῆκανε μὲς στοὺ ψηλὸ παλάτι ». 545

"Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου ραγίστηκε ἡ καρδιά μου
 κι ἔκλαιγα ἀπάνω στοῦ γυαλοῦ τὴν ἄμμο καθισμένος,
 μήτε ἤθελα πιά τὴ ζωὴ κι ἡλιου νὰ βλέπω ἀχτίδα.
 Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασα νὰ κλαίω καὶ νὰ κυλιέμαι
 τότε ἔτσι μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ γέρος τοῦ πελάγου. 550
 « Ἔτσι μὴν κλαῖς ἀδιάκοπα κι αἰώνια, γιὲ τ' 'Ατρέα,
 γιὰτὶ δὲ βγάζουμε ὄφελος. Κι ἔλα — καιρὸ μὴ χάνῃς —
 κοίταξε στὴν πατρίδα σου πῶς γλήγορα θὰ φτάσῃς.
 Γιατὶ δὲν ξέρω ἂν ζωντανὸ τὸν Αἰγισθο ἐκεῖ θὰ 'βρῃς
 ἢ νὰ τὸν κόψῃ ἂν πρόφτασε ὁ θεϊκὸς 'Ορέστης, 555
 καὶ τότε στοὺ νεκρώσιμο τραπέζι θὰ καθίσῃς ».

"Ἔτσι εἶπε καὶ στὰ στήθια μου, μ' ὅσο κι ἂν εἶχα πόνο,
 πάλε μοῦ γλύκανε ἡ καρδιά κι ἡ ἄφοβη ψυχὴ μου,
 κι ἔτσι στοὺ γέρο μίλησα μὲ πεταχτά μου λόγια.
 « Αὐτοὺς τοὺς ἔμαθα τοὺς δυὸ Τὸν τρίτο τώρα πὲς μου, 560
 ποὺ παραδέρνει ζωντανὸς στῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 ἢ πέθανε. Θέλω κι αὐτό, κι ἂς κλάψω, νὰ τ' ἀκούσω ».

Εἶπα κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ δυὸ του λόγια ὁ γέρος·
 « Ὁ τρίτος τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς ποὺ κατοικεῖ στοὺ Θιάχι.

Τὸν εἶδα ἀπάνου σὲ νησὶ δάκρυα πικρὰ νὰ χύνῃ 565
 μὲς στῆς νεραίδας Καλυψῶς τὸ σπίτι, ποὺ ἄθελά του
 τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα
 γιατί δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μῆτε ναῦτες
 στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιά νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.
 Μὰ τὸ δικό σου ριζικὸ δὲν εἶναι, γιὲ τ' Ἀτρέα, 570
 νὰ βρῆς ἐδῶ τὸ θάνατο στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος,
 μόν' θὰ σὲ στείλουν οἱ θεοὶ μὲς στὸν Ἥλυσιο κάμπο,
 ὅπου ὁ ξανθὸς Ραδάμανθος, στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,
 κι ὅπου χαροῦμενη ἡ ζωὴ διαβαίνει τῶν ἀνθρώπων.
 Δὲν πέφτει χιόνι οὔτε βροχὴ κι οὔτε βαρὺς χειμῶνας, 575
 μόν' πάντα χύνει ὁ Ὠκεανὸς γλυκόπνευτου Ζεφύρου
 ἥσυχο ἀγέρι φέροντας ἀνάσα στοὺς ἀνθρώπους,
 γιατί τοῦ Δία εἶσαι γαμπρὸς μιὰ πόχεις τὴν Ἑλένη».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.
 Τότε κι ἐγὼ στοὺς ναῦτες μου καὶ στὰ καράβια πῆγα 580
 μ' ἄπειρες συλλογές στὸ νοῦ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Σὰν ἤρθαμε στὴ θάλασσα καὶ στὰ καράβια κάτου
 λίγο στὸ πόδι φάγαμε κι ἡ ἄφθαρτη ἤρθε ἡ νύχτα,
 καὶ τότε κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 585
 ρίξαμε πρῶτα στὸ γιαλὸ τὰ ἰσόμετρα καράβια
 καὶ τὰ πανιά σηκώσαμε, σὰν μπῆκαν τὰ κατάρτια,
 κι οἱ ναῦτες μέσα πῆδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα καὶ τὰ κύματα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Πίσω στὸ Νεῖλο ἀράξαμε, τὸ διόθρεφτο ποτάμι, 590
 πάλε τὰ πλῆϊα κι ἔκαμα λυτρωτικὲς θυσίες
 κι ἔχτισα μνηῆμα, τῶν θεῶν σὰν ἔπαψε τὸ πείσμα,
 στὸν Ἀγαμέμνο, ἀθάνατη ἡ δόξα του νὰ μείνῃ.
 Κι ὅταν τὰ τέλειωσα ὅλα αὐτά, ξεκίνησα, μὲ πρύμο
 ἀγέρι πόστειλε ὁ θεὸς κι ἔφτασα στὴν πατρίδα. 595
 Μόν' στάσου ἀκόμα σπίτι μου δέκα δώδεκα μέρες
 νὰ σ' ἐτοιμάσω κι ὁμορφα νὰ σοῦ χαρίσω δῶρα
 τρία γοργόδρομα ἄλογα καὶ τορνεμένο ἄμάξι
 κι ἓνα ποτήρι στοὺς θεοὺς νὰ στάζῃς τοὺς οὐράνιους
 νὰ τό'χῃς ὅσο ποὺ νὰ ζῆς κι ἐμένα νὰ θυμᾶσαι». 600

Τότε ἔτσι πάλε ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τοῦ κάνει
 «Μὴ μ' ἐμποδίζεις πῖο πολὺ νὰ φύγω, γιὰ τ' Ἀτρέα.
 Θὰ 'θελα χρόνο ὁλόκληρο νὰ κάθουμαι κοντά σου,
 χωρὶς νὰ θυμηθῶ γονιούς καὶ νὰ ποθήσω σπίτι,
 τόσο πολὺ πού χαίρουμαι τὰ λόγια σου ν' ἀκούγω. 605

Μὰ στενοχωρηθήκανε οἱ ναῦτες μου στὴν Πύλο
 κι ἀτός σου ἐδῶ μὲ κράτησες πολὺν καιρὸ κοντά σου.
 Κι ὅ,τι μοῦ δώσης δῶρο σου θὰ τό 'χω θησαυρό μου.
 "Ὅμως μαζί μου τ' ἄλογα στὸ Θιάκι δὲν τὰ παίρνω,
 μόν' θὰ τ' ἀφήσω πάλε ἐδῶ καμάρι σου νὰ τὰ 'χης. 610
 Γιατὶ ἔχεις κάμπο ἀπλόχωρο πού βγάζει πλήθιο στάρι,
 βίκο, τριφύλλι, κάπαρη, φιλόσταχο ἀσπροκρίθι.
 Τὸ Θιάκι δρόμους ἀνοιχτοὺς δὲν ἔχει οὔτε λιβάδια.

Τόπως κατσικοβόσκητος, μὰ πῖο χαριτωμένος
 ἀπ' ἄλλους ἀλογότοπους. Γιατὶ νησὶ κανένα 615
 ὅσα κυκλώνει ἢ θάλασσα δὲν εἶναι ἀλογοθρόφο
 μήτε λιβάδια ἔχει καλὰ καὶ πῖο πολὺ τὸ Θιάκι ».

Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ βοερὸς Μενέλαος
 κι εὐτὺς τὸ χέρι τοῦ 'σφίξε κι ἀγαπημένα τοῦ 'πε'
 «Εἶσαι ἀπὸ αἶμα ἀρχοντικὸ κι ἔτσι μιλάς, παιδί μου. 620
 Μετὰ χαρᾶς—γιατὶ μπορῶ—τὰ δῶρα θὰ τ' ἀλλάξω.
 Κι ἀπ' ὅσα ἔχω πολὺτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὁμορφότερο καὶ πῖο πολὺ πού ἀξίζει.
 "Ενα ἀσημένιο σκαλιστὸ κροντήρι θὰ σοῦ δώσω, 625
 πού μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλια του εἶναι δεμένα ἀπάνω,
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος·μοῦ τό 'δωσε ὁ γενναῖος,

τῶν Σιδονιῶν ὁ βασιλιάς, σὰ μὲ φιλοξενοῦσε
 στὸν γυρισμὸ στὸ σπίτι του. Κι αὐτό, θὰ σ' τὸ χαρίσω ».

Σὰν τέτοια οἱ δύο τους ἔλεγαν μιλώντας μεταξύ τους. 630
 Κι οἱ παραγιοὶ πηγαίνανε στοῦ βασιλιά τὸ σπίτι
 κι ἔφερναν δυνατὸ κρασί, ἀρνιά πηγαίνανε ἄλλοι,
 κι οἱ ὁμορφομαντῖλωτες γυναῖκες κουβαλοῦσαν
 ψωμιά, κι ἐκεῖνοι ἐτοίμαζαν τραπέζι στὸ παλάτι.

Μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ ψηλὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες 635
 μὲ δίσκους διασκέδαζαν κι ἄλλοι ἔριχναν κοντάρι
 ὅπου καὶ πρὶν, σὲ γῆς στρωτῇ, γεμάτοι μὲ περφάνιες

Κάθουνταν κι ὁ θεόμορφος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνοσ,
 ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχηγοὶ καὶ στὴν ἀντρεία πρῶτοι.
 Τότε ὁ Νοῆμος ἔφτασε τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς κοντά τους
 καὶ τὸν Ἀντίνο ρώτησε μὲ δυὸ του λόγια κι εἶπε· 640
 « Ἐέρεις ἐδῶ ὁ Τηλέμαχος, Ἀντίνο, ἢ δὲν τὸ ξέρεις
 ποιά μέρα ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο θὰ γυρίσῃ ;
 Μοῦ πῆρε τὸ καράβι μου καὶ τὸ 'χω ἀνάγκη τῶρα
 νὰ σύρω στὴν ἀπλόχωρη τὴν Ἥλιδα, ὅπου βόσκουν
 δώδεκα ἐκεῖ φοράδες μου μαζί μὲ τὰ μουλάρια 645
 ἄστροντα, δουλευτάδικα, νὰ φέρω ἓνα νὰ στρώσω ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι σάστισαν γιατί δὲν τὸ θαρροῦσαν
 στὴν Πύλο πῶς θὰ πήγαινε, μόν' κάπου ἐδῶ πῶς θὰ ἴσαν
 στ' ἀρνιά του ἢ στὸ χοιροβοσκὸ ἢ καὶ στὰ κτήματά του.
 Τότε ὁ Ἀντίνοσ γύρισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς κι ἔτσι εἶπε· 650
 « Μίλα καλά. Πότε ἔφυγε ; Ποιοὶ πῆγαν ἀπ' τὸ Θιάκι
 παιδιὰ μαζί του διαλεχτά ; Σκλάβους ἢ παραγιούς του
 πῆρε ὅταν ἔφυγε ; Κι αὐτὸ μποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ.
 Κι ἓνα ἄλλο μίλα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω·
 δίχως νὰ θέλῃς, στανικῶς σοῦ πῆρε τὸ καράβι 655
 ἢ τὸ 'θελες καὶ τὸ 'δωσες πού χάρη σοῦ ζητοῦσε ; »

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Φρόνιου ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Νοῆμος·
 « Τό 'δωσα μὲ τὴ γνώμη μου. Τί θὰ 'κανε ὅποιος ἄλλος,
 ὅταν τέτοιο ἀρχοντόπαιδο, μὲ λύπες στὴν καρδιά του,
 τοῦ τὸ ζητοῦσε ; Δύσκολο νὰ πῆς πῶς δὲν τὸ δίνεις. 660
 Καὶ τὰ παιδιὰ πού ἀκλούθησαν μαζί του εἶναι τὰ πρῶτα
 τοῦ τόπου, καὶ τὸ Μέντορα εἶδα ἀρχηγό τους νὰ 'χουν,
 εἶτε θεό. Τόσο πολὺ μ' ἐκείνον ἦτανε ὅμοιος.
 Μὰ αὐτὸ μὲ κάνει ν' ἀπορῶ. Γιατὶ εἶδα ἐδῶ χτὲς πάλε
 αὐγὴ αὐγὴ τὸ Μέντορα. Καὶ στὸ καράβι τότε 665
 μπῆκε κι αὐτὸς καὶ πήγαινε στὴν Πύλο μὲ τοὺς ἄλλους ».

Εἶπε, καὶ πήγαινε ἔπειτα στὸ πατρικὸ του σπίτι,
 κι ἀγαναχτοῦσε αὐτῶν τῶν δυὸ στὰ σωθικά ἢ καρδιά τους
 καὶ τοὺς μνηστῆρες κάθισαν κι ἔπαψαν τοὺς ἀγῶνες.
 Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τοὺς μίλησε ὁ Ἀντίνοσ, 670
 ἀφρίζοντας κι ἀπ' τὸ θυμὸ· τὰ μαῦρα σωθικά του
 φούσκωναν κι ἔχυναν φωτιᾶς τὰ μάτια του καὶ σπίθες.

- «Μωρέ, παράτολμη δουλειά, νά κάμη τὸ ταξίδι
αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος κι ἐμεῖς δὲν τὸ ψηφίσαμε ὅλοι.
Κι ἔτσι ἓνα ἀνήλικο παιδί, στὸ πείσμα τόσων ἄλλων, 675
μας ἔφυγε κι ἐτοίμασε καράβι κι ἀπ' τὸν τόπο
διάλεξε τὰ καλύτερα παιδιὰ νὰ πᾶν μαζί του.
Καὶ σ' ἄλλα ἀκόμα βάσανα πὺδ πέρα θὰ μᾶς βάλῃ.
Μὰ πρὶν τῇ νιότη του χαρῇ ἄς τοῦ τῇ σβήσῃ ὁ Δίας.
Κι ἐλᾶτε, δῶστε μου γοργό, μ' εἴκοσι ναῦτες, πλοῖο, 680
ὅταν γυρίζῃ νὰ ῥχεται, καρτέρι νὰ τοῦ στήσω,
ὅπου χωρίζει τὸ στενὸ τῇ Σάμῃ καὶ τὸ Θιάκι,
καὶ τὸ ταξίδι νὰ τοῦ βγῇ κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του».
- Ἔτσι εἶπε, κι ὅπως ὄριζε, ναὶ τ' ἀπαντήσανε ὅλοι.
Κι εὐτὺς σηκώθηκαν νὰ πᾶν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 685
- Ὡρα δὲν ἔκαμε πολλὴ νὰ μάθῃ ἡ Πηνελόπη,
ὅσα οἱ μνηστῆρες στῆς καρδιάς τὰ βάθῃ μελετοῦσαν.
Τῆς τὰ πε ὁ κράχτης Μέδοντας ποὺ ἄκουσε τῇ βουλή τους,
ἐνῶ ἦταν ὄξω στὴν αὐλή, κι ἐκεῖνοι μὲς στὸ σπίτι
τὰ ψαίνουν καὶ τὰ πρόφτασε τῆς Πηνελόπης ὅλα. 690
- Καὶ στὸ κατώφλι ὡς πάτησε, τοῦ κάνει ἡ Πηνελόπη·
«Κράχτη, γιατί σὲ στείλανε οἱ ἄχαιοι μνηστῆρες;
Ἦ μήπως ἤρθες γιὰ νὰ πῆς στίς δοῦλες τοῦ Δυσσέα
ν' ἀφήσουν κάθε τους δουλειά, τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν.
Μήτε κι ἐδῶ νὰ ἰδοῦν χαρὲς μήτε κι ἄλλοῦ νὰ σώσουν, 695
κι ἄς εἶναι τὸ τραπέζι αὐτὸ ποὺ κάνουν τὸ στερνό τους,
ποὺ κουβαλιέστε ἐδῶ συχνὰ κι ἀχόρταγα τοῦ τρῶτε
τοῦ Τηλεμάχου μου τὸ βιός. Μήτε ἔχετε ἀκουστά σας
ἄλλοτε, ἀπ' τοὺς πατέρες σας, ποιός ἦταν ὁ Δυσσέας,
ποὺ δὲν ἀδίκησε ἄνθρωπο, κακὸ δὲν εἶπε λόγο, 700
σ' ὅλο τὸν τόπο, ὅπως συχνὰ τό'χουν οἱ βασιλιάδες
ἄλλους ἀνθρώπους ν' ἀγαποῦν, νὰ κατατρέχουν ἄλλους.
Μὰ ἐκεῖνος σὲ ἄνθρωπο κακὸ δὲν ἔκαμε ποτέ του.
Σᾶς ὅμως φαίνεται ἡ ψυχὴ καὶ τ' ἀπρεπά σας ἔργα.
Μήτε στὸν εὐεργέτη σας στερνὰ χρωστᾶτε χάρη».
- Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τῇ σοφῇ του γνώμῃ·
«Ἄμποτε αὐτό, βασιλίσσα, τὸ πὺδ κακὸ καὶ νὰ 'ταν.
Μόν' ἄλλο μεγαλύτερο σοφίζονται οἱ μνηστῆρες,

705

κι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πιὸ φριχτό, πού ἄς μὴν τὸ δώσῃ ὁ Δίας.
 Σκοπεύουν τὸν Τηλέμαχο στὸ γυρισμό του ἀπάνω, 710
 νὰ τὸν χαλάσουν μ' ἄπονο μαχαίρι, πού νὰ μάθῃ
 πῆγε γιὰ τὸν πατέρα του στὴν Πύλο καὶ στὴ Σπάρτη ».

Εἶπε, κι αὐτῆς τὰ γόνατα κοπῆκαν κι ἡ καρδιά της
 κι ὥρα πολλή δὲν μπόρεσε μιὰ λέξη νὰ μιλήσῃ.
 Τῆς πιάστηκε ἡ γλυκιὰ φωνή, τῆς βουρκώσαν τὰ μάτια, 715
 κι ἀργὰ πιά τέλος ἄνοιξε τὸ στόμα της κι ἔτσι εἶπε.
 « Κράχτη, γιατί μοῦ μίσεψε—γιὰ πές μου—τὸ παιδί μου;
 Δὲν εἶχε ἀνάγκη στὰ γοργὰ νὰ μπαίνει τὰ καράβια
 πού γίνονται τῆς θάλασσας ἀμάξια γιὰ τοὺς ἄντρες,
 καὶ στ' ἀφρισμένα πέλαγα τ' ἀτέλειωτα τοὺς πᾶνε. 720
 Ἦ θέλει νὰ χαθῇ ἀπ' τὴ γῆς καὶ τ' ὄνομά του ἀκόμα ; »

Κι ὁ Μέδοντας ἀπάντησε μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
 « Δὲν ξέρω ἂν τὸν ξεσήκωσε κανεὶς θεὸς ἢ μῖνος
 νὰ πάῃ στὴν Πύλο κίνησε νὰ μάθῃ, ἂν θὰ γυρίσῃ
 στὸ σπίτι του ὁ πατέρας του, ἢ ποιά τὸν βρῆκε μοίρα ». 725

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι.
 Κι αὐτῆς στὰ στήθια χύθηκε καρδιοφλογίστρα λύπη
 κι οὔτε βαστοῦσε σὲ θρονὶ νὰ κάτῃ—πού 'χε πληθὸς—
 μόν' στὸ κατώφλι κάθονταν τοῦ καλοκατωμένου
 κοιτώνα της κι ἔκλαιγε ἐκεῖ κι οἱ σκλάβες, ὅσες εἶχε 730
 στὸ σπίτι της, γριεὲς καὶ νιές, σιγὸκλαιγαν μαζὶ της.
 Μοιρολογοῦσε κι ἔλεγε σ' αὐτὲς ἡ Πηνελόπη·

« Καλές μου, ἀκοῦστε, ἄχ, οἱ θεοὶ τὰ πιὸ πικρὰ φαρμάκια
 σὲ μένα ἀπ' ὅλες μοῦ ἔδωσαν τίς συνανάθροφές μου,
 πόχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ψυχωμένο μου ἄντρα 735
 πού σὲ λογῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε
 κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα·
 καὶ τώρα πάλε μ' ἄρπαξαν οἱ μπόρες τὸ παιδί μου,
 ἀπ' τὸ παλάτι, ἔτσι ἄδοξα, χωρὶς νὰ ξέρω ἢ ἔρμη
 πὼς ἔφυγε. Καὶ σᾶς καμιᾶς δὲ βάσταξε ἡ καρδιά της, 740
 καημένες, στὸ κρεβάτι μου νὰ ῥθῇ νὰ με ζυπνήσῃ,
 πού ξέρατε πὼς ἔφυγε μὲ μελανὸ καράβι.

Γιατὶ ἂν τὸ μάθαινα σ' αὐτὸ πὼς τρέχει τὸ ταξίδι,
 τὸ δίχως ἄλλο θὰ ἔμενε κι ἄς τὸ θελε νὰ φύγῃ,

ἦ μὲς στὸ σπίτι μου νεκρὴ θ' ἄφηνε ἐμένα πρῶτα. 745
 Μὲν' μιὰ ἄς φωνάξῃ σερπετὴ τὸ γέρο τὸ Δολίον,
 τὸ δοῦλον ποὺ ὁ πατέρας μου μοῦ ἔδωκε ἐδῶ ὅταν ἦρθα
 κι εἶναι μὲς στὸν πολὺδεντρο τὸν κῆπο καὶ δουλεύει,
 νὰ τρέξῃ κι ὅλα νὰ τὰ πῇ στὸ γέρο τὸ Λαέρτη.
 Ἴσως ἐκεῖνος στοχαστῇ καμιὰ βουλὴ στὸ νοῦ του 750
 κι ἐδῶ ὅταν ἔρθῃ νὰ κλαυτῇ στὸν κόσμον, πῶς γυρεύουν
 ἰὰ τοῦ χαλάσουν τὸ παιδί τοῦ γιοῦ του τοῦ Δυσσέα».

Τότε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·
 «Θέλεις, κυρά μου, σφάξε με μὲ τ' ἄπονον μαχαίρι,
 θὲς χάρισέ μου τὴ ζωὴ. Μὰ δὲ θὰ κρύψω λέξη. 755
 Τὰ γινώριζα ὅλα κι ἔδωσα σ' αὐτὸν ὅσα ζητοῦσε
 θροφές καὶ κόκκινο κρασί κι ὄρκο μεγάλο πῆρα
 νὰ μὴ σοῦ πῶ πρὶν δώδεκα μερόνυχτα περάσουν
 ἢ τὸν ποθήσης μόνη σου, πῶς ἔφυγε ἂν ἀκούσης,
 γιὰ νὰ μὴν κλαῖς καὶ τ' ὄμορφο χαλᾶς τὸ πρόσωπό σου. 760
 Κι ἀφοῦ λουστῇς καὶ καθαρὰ φορέσης στὸ κορμί σου
 ἀνέβα μὲ τίς δοῦλες σου στὸ σπίτι σου κι εὐχῇσου
 στὴν κόρη, τὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 κι ἄς τὸν φυλάξῃ ἡ χάρη τῆς ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ χάρο.
 Καὶ μὴν πικραίνῃς τὸν πικρὸ τὸ γέρο τὸ Λαέρτη, 765
 γιὰτὶ θαρρῶ πῶς οἱ θεοὶ τὸ γένος τοῦ Ἀρκεισία
 δὲ θὰ τ' ἀφήσουν νὰ χαθῇ, μόν' κάποιος θ' ἀπομείνῃ
 νὰ ἔχῃ τὰ σπίτια τὰ ψηλά, τὰ καρπερὰ χωράφια».

Εἶπε, καὶ τῆς μαλάκωσε τὸ θοῆνον καὶ τὰ δάκρυα
 τὰ παψε, κι ἀφοῦ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια 770
 στ' ἄνωι μὲ δοῦλες πῆγαινε καὶ σὲ πανέρι μέσα
 βάζοντας κριθαρόσπυρα στὴν Ἀθηνᾶ δεόνταν·
 «Ἄκου με, κόρη ἀνίκητη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
 ἂν σοῦ ἔκαψε ὁ πολὺσοφος στὸ σπίτι τοῦ ὁ Δυσσέας
 καμιὰ φορὰ παχιά μηριὰ βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 775
 θυμῆσου τα κἂν τώρα αὐτὰ καὶ σῶσε τὸ παιδί μου,
 κι ἀπ' τοὺς κακόβουλους αὐτοὺς μνηστῆρες λύτρωσέ μας».

Εἶπε μὲ θρήνους κι ἄκουσε τὴ δέηση ἡ Παλλὰδα.
 Σάλαχο κάμαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι κι οἱ μνηστῆρες
 κι ἔτσι ἓνας ἄρχισε ἀπ' τοὺς νιούς τοὺς φαντασμένους κι εἶπε· 780

«Τὸ γάμο ἡ πολυγύρευτη βασίλισσα ἐτοιμάζει,
χωρὶς νὰ ξέρῃ τί χαμὸς τὸ γιό της περιμένει».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔφερε κανεὶς τὸ τί εἶχε τρέξει.

Τότε ὁ Ἀντίνοος ἄρχισε κι ἔτσι στοὺς ἄλλους εἶπε:
«Καημένοι, ἀφήστε τὰ παχιά τὰ λόγια αὐτὰ πού λέτε, 785

μὴν τρέξῃ μέσα καὶ τὰ πῆ κανεὶς τῆς Πηνελόπης.

Κι ἄς σηκωθοῦμε ἀθόρυβα νὰ βάλουμε στὸ δρόμο,
αὐτὸ πού σ' ὅλους ἄρεσε τὸ σχέδιο νὰ τελέψῃ».

Ἔτσι εἶπε κι εἰκοσι παιδιὰ τὰ πρῶτα ξεχωρίζει
καὶ κίνησαν στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ γοργὸ καράβι. 790

Τὸ ρίχουν πρῶτα στὸ γιαλὸ καὶ τὸ κατάρτι σταῖνουν

καὶ τὰ πανιά σηκώσανε στὸ μελανὸ καράβι

καὶ στὰ κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,

ὅλα μὲ τάξῃ κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιά του ἀπάνω.

Κι οἱ μπιστεμένοι παραγιοὶ θροφές τοὺς κουβαλοῦσαν. 795

Κι ἀφοῦ τ' ἀράξανε ἀνοιχτὰ καὶ βγήκανε ὅζω οἱ ναῦτες,

λίγο στὸ πόδι φάγανε, ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ.

Κι ἡ Πηνελόπῃ ἡ φρόνιμῃ στ' ἀνῶι ἦταν ἀπάνω

δίχως φαί, δίχως νερό κι ὅλο στὸ νοῦ της εἶχε

ἂν ὁ μονάκριβός της γιὸς θὰ γλίτωνε ἀπ' τὸ χάρο, 800

ἢ θὰ ὀσβηναν τὴ νιότη του οἱ ἄχαροι μνηστῆρες.

Κι ὅσα μὲς στὸ κεφάλι του λιοντάρι τρομασμένο

στριφογυρίζει ὅταν βρεθῇ σὲ πλῆθος μέσα ἀνθρώπων

πού τὸ κυκλώνουν δολερά, τόσα κι ἡ Πηνελόπῃ, 805

κι ἔπεσε καὶ κοιμήθηκε καὶ λύθηκαν οἱ ἄρμοί της.

Τότε ἄλλο ἡ λιοπερίχυτῃ σοφίστηκε ἡ Παλλὰδα.

Φάντασμα φτιάνει πόμοιαζε μὲ τὴν Ἰφθίμῃ σ' ὅλα,

τὴν κόρη τοῦ καλὸψυχου Ἰκάριου, πού γυναίκα

τὴν εἶχε πάρει ὁ Εὐμηλὸς μὲς στὶς Φερές ἀφέντης,

καὶ στὸ παλάτι τὸ ἔστειλε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα 810

νὰ σταματήσῃ τὸν πικρὸ τῆς Πηνελόπης θρήνο,

πόκλαιγε καὶ χτυπιούντανε κι ἔχυνε δάκρυα μαῦρα.

Κοντὰ ἀπ' τοῦ σύρτῃ τὸ λουρὶ μὲς στὸν ὄντ' αὐτῆς μπῆκε

κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει καὶ τῆς κάνει.

«Κοιμᾶσαι, Πηνελόπῃ μου, μὲ τὴν καρδιὰ καμένη. 815

Μὰ δὲ σ' ἀφήνουν οἱ θεοὶ νὰ κλαῖς καὶ νὰ χτυπιέσαι

καὶ θὰ τὸν δῆς μὲ τὸ καλὸ τὸ γιό σου νὰ γυρίσῃ.

Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω του κατάρρα ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,
μὲς στὸ βαθὺ τὸν ὕπνο της καὶ στὸ γλυκὸ ὄνειρό της· 820

« Γιατὶ ἦρθες, ἀδερφοῦλα μου; Συχνὰ δὲ μᾶς θυμᾶσαι,
γιατὶ κι ἀλάργα κάθεσαι, σὲ ἀπόμακρο παλάτι.

Μοῦ λὲς ν' ἀφήσω τοὺς καημοὺς, τοὺς πόνοὺς νὰ ξεχάσω,
ποῦ μοῦ σαλεύουν τὸ μυαλὸ καὶ τὴν καρδιά μου σφάζουν,
πόχασα πρῶτα τὸν καλὸ τὸν ξακουσμένο μου ἄντρα, 825

ποῦ σὲ λογῆς χαρίσματα τοὺς Δαναοὺς περνοῦσε

κι εἶναι μεγάλη ἡ δόξα του στ' Ἄργος καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Καὶ τώρα πάλε μὲ βαθὺ καράβι πῆγε ὁ γιός μου,

ποῦ ἔναι μικρὸς κι ἀμάθητος στὸν κόσμον καὶ στοὺς κόπους.

Γι' αὐτὸν πονῶ τὸ πιὸ πολὺ, παρὰ γιὰ τὸ Δυσσέα 830

καὶ τρέμω κι ὅλο νοιάζομαι μήπως κακὸ μοῦ πάθῃ,

στά πέλαγα ποῦ βρίσκεται, στίς ξενιτιές ποῦ τρέχει.

Γιατὶ εἶναι ἀρίφνητοι οἱ ὄχτροι ποῦ τὸ κακὸ του θέλουν

καὶ νὰ τοῦ σβήσουν τὴ ζωὴ πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα ».

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε· 835

« Κάμε καρδιά κι ἄς μὴ δειλιά τόσο πολὺ ἡ ψυχὴ σου

γιατὶ ἔχει ἐκεῖνος ὁδηγὸ ποῦ κι ἄλλοι θὰ ποθοῦσαν,

τὴ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ, ποῦ σώνει ἡ δυνάμη της.

Αὐτὴ καὶ σένα πόνεσε, ποῦ σὲ σπαράζει ἡ λύπη

κι ἐδῶ κοντὰ σου μ' ἔστειλε γι' αὐτὰ νὰ σοῦ μιλήσω ». 840

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·

« Θεὰ κι ἂν εἶσαι κι ἄκουσες φωνὴ θεοῦ ἀθανάτου,

ἄχ, ἔλα γιὰ τὸ δύστυχο Δυσσέα μίλησέ μου,

ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἂν βλέπῃ

ἢ πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἀδῆ ». 845

Καὶ τὸ ἱσκιερὸ τὸ φάντασμα τῆς ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε·

« Ἄν ζῇ ἢ ἂν πέθανε, ἀνοιχτὰ δὲ θὰ σοῦ πῶ γιὰ κεῖνον.

Κακὸ εἶναι ἀνεμοσκόρπιστα τὰ λόγια μας νὰ βγαίνουν ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὸ σύρτη εὐτύς, κοντὰ ἀπ' τὸν παραστάτη,

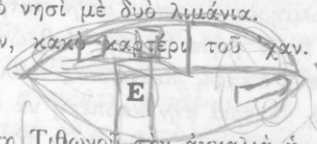
μὲς στὸν ἀέρα χάθηκε. Κι ἡ Πηνελόπη τότε 850

σηκώθηκε ἀπ' τὸν ὕπνο της καὶ χάρηκε ἡ καρδιά της,

ποῦ εἶδε ὀλοφάνερο ὄνειρο μὲς στὴ βαριά τὴ νύχτα.

Τότε οἱ μνηστῆρες ἔφυγαν στ' ἄφροντυμένο κύμα,
τοῦ Τηλεμάχου τὸ χαμὸ στὸ νοῦ τους μελετώντας.

Βρίσκεται ἓνα πετρόνησο στὴ μέση τοῦ πελάγου,
στὴ βραχωμένη ἀνάμεσα τῇ Σάμῃ καὶ στὸ Θιάκι,
ἢ Ἀστεριδα, ἓνα μικρὸ νησί μετ' ἑνὶ λιμάνι.
Ἐκεῖ τὸν παραμόνευαν, κατὰ κατῆρι τοῦ χαν.

Κι ἀπ' τοῦ λεβέντη Τιθωνοῦ τὴν ἀγκυλιά ἡ Αὐγούλα
σηκώνουνταν νὰ φέρῃ φῶς σ' ὅλους, θεοὺς κι ἀνθρώπους.

Τότε βουλή εἶχανε οἱ θεοί, κι ὁ ψηλοβρόντης Δίας
στὴ μέση, ὡς παντοδύναμος, καθόταν, κι ἡ Παλλάδα
θυμοῦνταν καὶ τοὺς ἔλεγε τὰ πάθια τοῦ Δυσσέα.

Γιατὶ νοιάζονταν πόμενε στὸ σπίτι τῆς νεραίδας.

«Δία πατέρα κι οἱ ἄλλοι ἐσεῖς, μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
ἄς μὴ βρεθῇ πιά βασιλιάς στὸν κόσμον σκηπτροφόρος,
πράος, γλυκός, καλόγνωμος, τὸ δίκιο ἄς μὴν τὸ ξέρῃ,
μόν' πάντα ἄς κἀνῃ τ' ἄνομα κι ἄς εἶναι ἓνας δυνάστης.

Πόσο κανεῖς πιά τὸ θεῖκὸ Δυσσέα δὲν τὸν θυμᾶται,
ἀπ' ὅσους ὄριζε λαοὺς καὶ σὰν πατέρας ἦταν

καλός. Μὰ τώρα βρίσκεται σ' ἓνα νησί κλεισμένος,
πικρὰ φαρμάκια πίνοντας στὸ σπίτι τῆς νεραίδας
τῆς Καλυψῶς, ποὺ στανικῶς ἐκεῖ τὸν ἐμποδίζει,
καὶ δὲν μπορεῖ στὴν ποθητὴ πατρίδα νὰ γυρίσῃ,
γιατὶ δὲν ἔχει μετ' κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιά νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου.

Καὶ τώρα πάλε μελετοῦν τ' ὀλάκριβο παιδί του
νὰ τὸ χαλάσουν, σὰ γυρᾶ στὸν τόπο του, ποὺ πῆγε
γιὰ τὸν πατέρα του εἶδησῃ, τί γίνεται, νὰ μάθῃ
στὴν πλοῦσια Λακεδαίμονα καὶ στὴ θεϊκιά τὴν Πύλον».

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·

«Παῖδι μου, πῶς τὰ λόγια αὐτὰ σοῦ φεύγουν ἀπ' τὸ στόμα;

Ἄτῃ σου δὲν τὴν ἔκαμες τὴν σκέψῃ αὐτὴ στὸ νοῦ σου,
πῶς ὁ Δυσσέας σπίτι του σὰν πάῃ νὰ τοὺς πλερώσῃ;
Φέρ' τα ἐσὺ τώρα βολικὰ—γιατὶ μπορεῖς—στὸ γιό του,
ἄβλαβος στὴν πατρίδα του νὰ φτάσῃ, κι οἱ μνηστῆρες

ἄπραχτοι μὲ τὸ γλήγορο καράβι νὰ γυρίσουν».

Ἔτσι εἶπε, καὶ στὸ γιό του Ἑρμῇ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει:

«Ἑρμῇ, καὶ σ' ἄλλα ἐσύ σωστὸς μαντατοφόρος μου εἶσαι.

Σύρε νὰ πῆς στὴν Καλυψῶ τὴν ἄσειστη βουλή μας,
πῶς νὰ γυρίσῃ ὁ τολμηρὸς Δυσσέας στὴν πατρίδα,
δίχως τῇ συνοδείᾳ θεῶν μήτε θνητῶν ἀνθρώπων,

παρὰ μ' ἓνα καλὸδετο σκαφί, περνόντας πάθια,

σὲ εἴκοσι μέρες στὴ Σχεριὰ τὴν καρπερὴ νὰ φτάσῃ,
ἔπου οἱ Φαίάκοι κατοικοῦν, ἀπ' τῶν θεῶν τὸ γένος.

Ἄπ' τὴν καρδιά τους σὰ θεὸ θὰ τὸν τιμήσουν ὅλοι

καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκιὰ πατρίδα θὰ τὸν στείλουν,

ἀφοῦ τοῦ δώσουν ἄρκετά, χαλκὸ, χρυσὸ καὶ ροῦχα,

πολλά, κι ὅσα δὲ θὰ παίρνῃ ποτέ του κι ἀπ' τὴν Τροία

στὸ μερδικὸ του λάφυρα, κι ἂν ἄβλαβος γυρνοῦσε.

Γιατὶ τοῦ γράφει ἡ μοῖρα του νὰ ἰδῇ τοὺς ποθητοὺς του,

νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ στὸ ψηλὸ του σπιτί».

Εἶπε, κι ὑπάκουσε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρας.

Κι ἔδесе εὐτὺς στὰ πόδια του τὰ δυὸ ὁμορφα σαντάλια,

χρυσὰ κι αἰώνια ποὺ μαζὶ μὲ τὴν πνοή τοῦ ἀνέμου,

παντοῦ, σὲ ἀτέλειωτες στεριές καὶ πέλαγα τὸν πᾶνε.

Ἐπειτα πῆρε τὸ ραβδί, ποὺ ἀνθρώπων— ὅσους θέλει—

μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾷ πάλε ἄλλους κριμισμένους.

Μ' αὐτὸ στὰ χέρια ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς πετοῦσε.

Κι ἀπ' τὴν Πιερίᾳ σὰν πέρασε χύθηκε ἀπ' τὸν αἰθέρα

στὸ πέλαγο καὶ πῆγαινε στὸ κύμα σὰν τὸ γλάρο,

ποὺ μὲς στοῦ ἀστέρευτου γιалоῦ τοὺς ἀφρισμένους κόρφους

ψάρια ζητᾷ καὶ τὰ πυκνὰ πτερά του βρέχει ἡ ἄρμη.

Ἔτσι ὁμοίος πῆγαινε ὁ Ἑρμῆς στὰ κύματα τὰ πλήθια.

Σὰν ἔφτασε στ' ἀπόμακρο νησί βγῆκε ὄξω τότε

ἀπ' τὸ γαλάζιο πέλαγο καὶ στὴ στεριὰ τραβοῦσε,

ὅσο ποὺ βρῆκε μιὰ σπηλιά μεγάλη, ἔπου ἡ νεράιδα

καθόντανε ἢ λαμπρόμαλλη καὶ μέσα ἐκεῖ τὴν ἔβρε

Φωτιά μεγάλη εἶχε στὴ στία καὶ μιὰ εὐωδιά ἀπ' ἀλάργα

μοσκοβολοῦσε στὸ νησί, κέδρου κι ἀφράτης θούγιας

ποὺ καίγουνταν. Κι ἡ Καλυψῶ, μ' ὁλόχρυσή σαῖτα

στὸν ἀργαλειό της ὕφαινε καὶ γλυκοτραγουδοῦσε.

- Φούντωνε γύρω στή σπηλιά δροσολουσμένο δάσος
 65 με κυπαρίσσια εύδιαστά, με πεύκες και με σκληῆθρα,
 ὅπου πλατύφτερα πουλιά φωλιάζανε ἐκεῖ πάντα,
 γεράκια κι ἀνοιχτόφωνες κουρούνες, βαρδολοῦπες,
 θαλασσοπούλια πού ἀγαποῦν τὰ πέλαγα νὰ σιίζουν,
 70 Κι ὁλόγυρα στήν κουφωτή σπηλιά ἦταν ἀπλωμένη
 κληματαριά πολύβλαστη σταφύλια φορτωμένη.
 Τέσσερεῖς βρύσες στή στεριά γλυκὸ νερὸ ἀναβρύζαν,
 κοντὰ - κοντὰ, κι ἄλλη ἀπ' ἄλλου κυλοῦσε τὰ νερά της.
 75 Κι ἀνθοῦσχαν γύρω στή σειρά λιβάδια με γιοφύλια
 καὶ σέλινα, πού ἂν τὰ ᾤλεπε κι ἀθάνατος ἀκόμα,
 θὰ σάστιζε καὶ μέσα του θὰ ξάνοιγε ἡ καρδιά του.
 Ἐκεῖ στεκόντανε ὁ Ἑρμῆς καὶ θάμαζε θωρώντας.
 Κι ὅλα πιά σὰν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νὰ βλέπουν.
 80 μῆλκε στήν ἀπλωτὴ σπηλιά, κι ἡ λατρευτὴ νεράιδα,
 ὅπως τὸν εἶδε ἀγνάντια της, τὸν γνώρισε ποιὸς ἦταν.
 Γιατὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξέρουν ἓνας τὸν ἄλλο,
 κι ἀνίσως κάθετα κανεῖς σ' ἀπόμακρα παλάτια.
 Μὰ ἐκεῖ τὸ μεγαλόκαρδο Δυσσέα δὲν τὸν βρῆκε,
 85 μόν' στ' ἀκρογιάλι κάθονταν, σὰν πάντα, καὶ θρηνοῦσε,
 με κλάμα, πόνους, στεναγμούς σπαράζοντας στὰ στήθια.
 Κι ἔχυνε δάκρυα βλέποντας τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα.
 Ρώτησε τότε τὸν Ἑρμῆ κι ἡ Καλυψώ ἡ νεράιδα,
 90 σὲ λαμπροσχάλιστο θρονὶ νὰ κάτση βάζοντάς τον·
 «Καὶ πῶς μᾶς κόπιασες, Ἑρμῆ, χρυσόραβδε, ἀκριβέ μου
 καὶ σεβαστέ; Γιατὶ συχνὰ δὲ μᾶς πολυθυμᾶσαι.
 95 Πῆς τί ὀρίζεις; Θὰ γενῇ, σοῦ τάζω, ὅ,τι προστάξης,
 ἂν γίνεται ἡ δουλειὰ πού θές κι ἂν μοῦ περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι.
 Μόν' ἔλα μέσα, κόπιασε νὰ σὲ φιλέψω κάτι.»
 Ἔτσι εἶπε κι ἔστρωσε ἡ θεὰ τραπέζι με ἀμβροσία
 95 γεμάτο, κι ἓνα κόκκινο τὸν κέρασε νεχτάρι,
 κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.
 Σὰν ἔφαγε καὶ χάρηκε με τὸ φαί ἡ καρδιά του,
 τότε με λόγια φιλικὰ τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Θεά, θεὸ με ρώτησες γιατί ἤρθα, κι ὥς τὸ θέλεις,
 100 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ μετὰ χαρᾶς σου.

ἔστειλε ἐδῶ τοῦ Κρόνου ὁ γίος, χωρὶς νὰ θέλω νὰ ῥθω.
 ὅς τόση πικροθάλασσα, ποῦ τελειωμὸ δὲν ἔχει,
 τὴν περνοῦσε αὐτόθελα; Μῆτε ἔχει κὰν στὸ δρόμο
 θρώπων χώρες, ποῦ σφαχτὰ καὶ διαλεχτὲς θυσιές
 105 πολλὲς προσφέρουν στοὺς θεούς. Μὰ τ' ἀσπιδάτου Δία
 ἄλλος τὴ γνώμη δὲν μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ἢ νὰ μὴν κάμῃ.
 Λέει πῶς κοντὰ σου ὁ πιδ πικρὸς ἀπ' ὅλους ζῇ τοὺς ἄντρες,
 ποὺ χρόνια ἐννιά πολέμησαν στὴ χώρα τοῦ Πριάμου,
 110 καὶ ὅταν τὸ κάστρο κάψανε τὸ δέκατο πιά χρόνο,
 γιὰ τὴν πατρίδα κίνησαν. Μὰ στὸ ταξίδι ἀπάνω
 φταῖζανε στὴ θεὰ Ἀθηνᾶ, καὶ σήκωσε ἓνα ἀγέρα
 γι' αὐτοὺς κακοταξίδευτο καὶ κύματα ἀφρισμένα.
 Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι θαρρετοὶ συντρόφοι τοῦ χαθῆκαν,
 115 καὶ αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔφερε τὸ κύμα καὶ ὁ ἀγέρας.
 Τώρα νὰ φύγῃ στὴ στιγμή ζητᾶ νὰ τὸν ἀφήσῃς.
 Γιατί δὲ γράφει ἡ μοῖρα του, ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 νὰ κλείσῃ ἐδῶ τὰ μάτια του, μόν' εἶναι ριζικό του
 νὰ ἰδῇ πατρίδα καὶ δικούς καὶ τ' ἀρχοντόσπιτό του».

Ἔτσι εἶπε, καὶ ὅλο πάγωσε τῆς Καλυψῶς τὸ αἷμα
 120 καὶ κρᾶζοντάς τον τοῦ ἔλεγε μὲ θυμωμένα λόγια·
 «Σκληροὶ θεοί, ζηλιάρηδες, πιδ πάνω σεῖς ἀπ' ἄλλους,
 ποὺ σκάζετε μὲ τίς θεές ἂν μὲ θνητὸ πλαγιάσουν
 καὶ ἀνίσως κάμῃ ὁμόκλινο καμιά τὸν ποθητὸ της.
 125 Καὶ ἡ ροδοδάχτυλῃ Αὐγὴ τὸν Κυνηγὸ ὅταν πῆρε,
 ἔτσι οἱ γλυκίόζωοι θεοὶ ζουλέψατε ὅλοι, ὥστόσο
 ἡ Ἀρτεμὴ, ἡ χρυσόθρονη παρθένα, μὲ σαῖτες
 πυκνὲς χτυπώντας, τὴ ζωὴ στὴν Ὀρτυγίᾳ τοῦ πῆρε.
 130 Ἔτσι καὶ ὅταν ἡ Δήμητρα, μὲ τίς σγουρὲς πλεξοῦδες,
 πῆγε σὲ βαθυχόρταρο χωράφι νὰ πλαγιάσῃ
 μὲ τὸ Φιφσίονα ἀγκαλιά, καμένη ἀπ' τὴν ἀγάπη,
 135 τό μ' αὖθις ὁ Δίας στὴ στιγμή, καὶ μ' ἓνα ἀστροπελέκι
 καυτὸ χτυπώντας, τοῦ ὠβῆσε τὴ νιότη του καὶ ἐκείνου.
 Τώρα ἔτσι πάλε σκάσατε, θεοί, μαζί μου, πόχω
 ἄντρα θνητόν. Ὅμως ἐγὼ τὸν ἔσωσα, ὅταν ἔρμος
 σὲ μιά καρίνα ἐρχόντανε καβάλα καθισμένος,
 140 γιὰτὶ μὲ κεραυνὸ καυτὸ στὴ μέση τοῦ πελάγου

τοῦ ὅσπασε τὸ γοργόδρομο καράβι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
Τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι του χαθῆκαν,
καὶ μόνο του τὸν ἔφερε τὸ κύμα ἐδῶ κι ὁ ἀγέρας.

Τὸν φίλευα, τὸν ἔθρεφα καὶ τό ἄεγα μονάχη
ἀθάνατο κι ἀγέραστο γιὰ πάντα νὰ τὸν κάμω. 140
Ὅμως τῇ γνώμῃ ἂν δὲν μπορῇ τ' ἀσπιδοφόρου Δία
νὰ τὴν ἀλλάξῃ ἄλλος θεὸς ἢ νὰ τὴν παρακούσῃ,
ἅς φύγῃ, ἀφοῦ τὸ πρόσταξε κι ἔτσι τ' ὀρίζει ἐκεῖνος,
στ' ἀστέρευτο τὸ πέλαγος. Ἐγὼ ὅμως δὲν τὸν στέλνω.

Γιατὶ δὲν ἔχω μὲ κουπιὰ καράβι οὐδὲ συντρόφους
ποὺ θὰ τὸν πᾶνε στὰ πλατιά τῆς θάλασσας τὰ στήθια.
Μὰ πρόθυμα μιὰ συμβουλή—τὸ τάζω—θὰ τοῦ δώσω,
πῶς ἄβλαβος στὴν ποθητὴ πατρίδα του νὰ φτάσῃ. 145

Τότε ἔτσι πάλαι ὁ δυνατὸς Ἀργοφονιάς τῆς εἶπε·
«Στεῦλε τον τώρα. Τὸ θυμὸ τοῦ Δία συλλογίσου,
μὴ σοῦ κακιώσῃ στὰ στερνὰ καὶ θέλῃ νὰ σὲ βλάβῃ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ὁ γοργὸς τοῦ Δία ἀποκρισάρης.

Πῆγε κι ἡ νύφη ἡ σεβαστή, τὸν ἄφοβο Δυσσέα
ζητώντας, ὅταν ἄκουσε τὴν προσταγὴ τοῦ Δία. 155

Τὸν ἔβρε ποὺ καθόντανε κοντὰ στ' ἀκροθαλάσσι
κι οὔτε στιγμή τοῦ στέγωναν τὰ μάτια του ἀπ' τὰ δάκρυα,
καὶ τοῦ ὄσβηνε ἡ γλυκιὰ ζωὴ στοῦ γυρισμοῦ τὸν πόνο,
γιατὶ τοῦ γύρισε ἡ καρδιά νὰ ζῇ μὲ τὴ νεράιδα.
Μόνο ἀπ' ἀνάγκη στὴ βαθιὰ σπηλιά μ' αὐτὴ τίς νύχτες
ἀθέλητά του πλάγιαζε, κι ἅς τὸν ποθοῦσε ἐκεῖνη. 160

Ὅμως τῇ μέρᾳ κάθουνταν σὲ βράχους, σ' ἀκρογιαλίες,
μὲ κλάμα, πόνους, στεναγμούς σπαράζοντας τὰ στήθια,
κι ἔβλεπε, δάκρυα χύνοντας, τὰ πέλαγα τὰ στεῖρα.
Σιμὰ του στάθηκε ἡ θεὰ καὶ λυπημένα τοῦ ἔπε· 165

«Καημένε, ἐδῶ ὅλο πιά μὴν κλαῖς, μὴ λιώνεις τὴ ζωὴ σου,
κι ἤρθε ὁ καιρὸς ποὺ πρόθυμα νὰ φύγῃς θὰ σὲ στείλω.

Μόν' ἔλα κόψε μὲ μπαλὰ ξύλα χοντρά, νὰ φτιάσῃς
βάρκα πλατιά καὶ τὸ σκαρὶ ψηλά νὰ τῆς τὸ χτίσῃς,
μὲς στὸ γαλάζιο πέλαγο νὰ πᾶς. Κι ἐγὼ γιὰ σένα
ψωμί, νερὸ καὶ κόκκινο κρασί θὰ βάλω μέσα,
ἄλλα ἄφθονα, νὰ μὴν πεινᾷς, καὶ ρούχα θὰ σὲ ντύσω. 170

καὶ θ' ἀπολύσω πίσω της ἓνα ἀεράκι πρύμο,
 ἔτσι ἄβλαβος στὴν ποθητὴ πατρίδα σου νὰ φτάσης,
 ἂν τὸ θελήσουν οἱ θεοί, τῶν οὐρανῶν οἱ ἀφέντες, 175
 πού 'ναι ἀπὸ μένα ἀνώτεροι νὰ κρίνουν, νὰ φροντίσουν ».

Εἶπε, καὶ πάγωσε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπε κράζοντάς την·
 « Ἄλλο, θεά, θὰ μελετᾷς μ' αὐτά, κι ὄχι ταξίδι,
 ἐνῶ μοῦ ὀρίζεις μὲ σκαφὶ τῆς θάλασσας τὸ πλάτος 180
 νὰ πάρω αὐτό, τ' ἀτέλειωτο καὶ φοβερό, πού μῆτε
 γοργὰ καράβια ἰσόμετρα δὲν τὸ περνοῦν, πού τρέχουν
 χαρούμενα στὸν ἄνεμο. Μὰ ἐγώ, θεά, ποτέ μου
 δὲ θὰ πατήσω στὸ σκαφί, χωρὶς τὸ θέλημά σου,
 ἀνίσως καὶ δὲ μοῦ ὀρκιστῇς τὸν πιὸ μεγάλο σου ὄρκο 185
 πῶς ἄλλο δὲ μοῦ μελετᾷς πάθος φριχτὸ νὰ πάθω ».

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε στὰ λόγια του ἡ νεράιδα
 καὶ τρυφερὰ τὸν χάιδεψε καὶ τοῦ 'πε ἀγαπημένα·
 « Ἄ, τετραπέρατο κορμί, πού κόβει ὁ νοῦς σου πάντα.
 Τί λόγια πού σοφίστηκες νὰ βγάλῃς ἀπ' τὸ στόμα ! 190
 Ναί, μάρτυράς μου ἄς εἶναι ἡ γῆ καὶ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια,
 καὶ τὸ τρεχάμενο νερὸ τῆς Στύγας, πού 'ναι ὁ ὄρκος
 ὁ πιὸ μεγάλος, πιὸ φριχτὸς τῶν ἀθανάτων ὅλων,
 πῶς ἄλλο δὲ σοῦ μελετῶ πάθος κακὸ νὰ πάθῃς.
 Καὶ μόνο αὐτὰ στοχάζομαι ὅσο κι ἐγὼ ἡ ἴδια 195
 στὸν ἑαυτό μου θὰ 'βρισκα, σὲ τόση ἀνάγκη ἂν ἦμουν.
 Γιατὶ εἶναι ἡ γνώμη μου καλὴ καὶ νιώθω μὲς στὰ στήθια
 νὰ 'χω ψυχόπονη καρδιά, δὲν ἔχω σιδερένια ».

Εἶπε καὶ πῆγαινε ἡ θεά, στὴ στράτα αὐτὴ ὁδηγώντας 200
 γοργὰ, κι αὐτὸς σ' ἀχνάρια της ξοπίσω ἀκολουθοῦσε,
 κι ἔφτασαν στὴ βαθιὰ σπηλιά, μαζί ἡ θεά κι ὁ ἄντρας.
 Ἐκάτσε ἐκεῖνος στὸ θρόνι πού 'χε ὁ Ἑρμῆς ἀφήσει,
 κι ἐμπρὸς του ἡ νύφη τοῦ 'βαλε κάθε λογῆς προσφάγια,
 νὰ τρῶν, νὰ πίνῃ, πού οἱ θνητοὶ θέλουν νὰ τρῶν οἱ ἄντρες.
 Κι ἡ ἴδια ἀγνάντια κάθισε στὸ θεϊκὸ Δυσσέα 205
 κι οἱ παρακόρες ἔφεραν νεχτάρι κι ἀμβροσία.
 Τότε στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.
 Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα νὰ τρῶν καὶ νὰ πίνουν,

ἄρχισε πρώτη ἡ Καλυψώ κι ἔτσι εἶπε λυπημένα·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεῖκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,
ἔτσι λοιπόν, στὸ σπίτι σου καὶ στὴ γλυκιὰ πατρίδα,
θέλεις πιά γρήγορα νὰ πᾶς. Θεὸς μαζί σου ὡς τόσο.

210

Ἄν ὅμως ὅλα τὰ ἔξερес, ὅσα πικρὰ φαρμάκια
θὰ σὲ ποτίσῃ ἡ μοῖρα σου, πρὶν φτάσῃς στὴν πατρίδα,
μαζί μου θὰ ἔθελες σ' αὐτὸ νὰ κάθῃσαι τὸ σπίτι,
κι ἀθάνατο θὰ σ' ἔκανα, μ' ὅσον καημὸ κι ἂν ἔχῃς,
νὰ πᾶς νὰ ἰδῇς τὸ ταίρι σου ποὺ λαχταρᾷ αἰώνια.

215

Θαρρῶ δὰ πὼς χειρότερη δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀπὸ κείνη,
στ' ἀνάστημα καὶ στὸ κορμί, μήτε ταιριάζει κι ὅλας,
νὰ παραβγαίνουν οἱ θνητὲς μὲ τίς θεὲς στὰ κάλλη ».

220

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
« Συμπάθα, λατρευτὴ θεά. Καλὰ κι ἐγὼ τὸ ξέρω
σὰν πόσο φαίνεται ἄσχημη μπροστὰ σου ἡ Πηνελόπη,
στ' ἀνάστημα καὶ στὴ μορφή, τίς δυὸ ὅποιος σὰ συγκρίνῃ.
Θνητὴ εἶναι ἐκείνη, μὰ θεὰ κι ἀγέραστη εἶσαι ἀτὴ σου.

225

Μὰ κι ἔτσι πάντα λαχταρῶ νὰ φτάσω στὴν πατρίδα
καὶ νὰ τῇ δοῦν τὰ μάτια μου τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα.
Κι ἀνίσως πάλε ἀθάνατος κανένας μὲ τσακίσῃ
μὲς στὸ κρασάτο πέλαγος, κι αὐτὸ θὰ τὸ βασταῶ,
γιατὶ εἶναι μὲς στὰ στήθια μου καρτερικιά ἡ καρδιά μου.

230

Κι ἄλλα πολλὰ ποὺ πέρασα, πολλὰ ἔχω τραβηγμένα
στὶς μάχες καὶ στὴ θάλασσα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ ».

Εἶπε, κι ὁ ἥλιος βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
καὶ τότε στῆς βαθυλωτῆς σπηλιᾷς τὸ βάθος πῆγαν,
καὶ τὴν ἀγάπη χάρηκαν ἀγκαλιασμένοι οἱ δύο τους.

235

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
τότε ὁ Δυσσέας φόρεσε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ἡ Καλυψώ μακρόσυρτο χιονόλευκο φουστάνι,
χαριτωμένο καὶ ψιλὸ καὶ μιὰ μαλαματένια

ζώνη ὁμορφὴ στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι,
καὶ τὸ ταξίδι ἐτοίμαζε τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.

240

Μεγάλου τοῦ ἔδωσε μπαλὰ ποὺ τοῦ ἔρχονταν στὴ χούφτα,
ὀλόχαλκο καὶ διστομο ποὺ ἔχε ὁμορφο στειλιάρι
μέσα μπηγμένο ἐλίτικο, μὲ τέχνη σφηνωμένο.

Στὸ χέρι τοῦ ὅδωσεν ἔπειτα σκεπάρνι ἀκονισμένο
 καὶ γὰρ τὴν ἄκρην τοῦ νησιοῦ πῆρε τὸ δρόμο πρώτῃ.
 ὅπου πολλὰ φυτρῶναν ψηλὰ μεγάλα δέντρα,
 σκληθρα καὶ λεῦκες καὶ ἔλατα οὐρανοκαρφωμένα,
 στεγνὰ ἀπὸ χρόνια, ὀλόξῃρα, φύλλα στὸ κύμα ἀπάνω.
 Κι ὅταν τὸ μέρος τοῦ ὅειξε πού φύτρωναν τὰ δέντρα,
 γύρισε πίσω ἢ Καλυψὼ στὸ σπίτι, καὶ ὁ Δυσσέας
 ἔκοβεν καραβόξυλα καὶ πρόκοβεν ἢ δουλειὰ του.
 Ἔκοβεν ἀπ' ὅλα ὡς εἴκοσι, τὰ χαλκοπελεκοῦσεν
 μετὰ τέχνην, τὰ σκεπάρνισεν, στὴ στάφην ἰσώνοντάς τα.

245

250

255

Τότε ἢ νεράϊδα ἢ Καλυψὼ τοῦ φέρνει ἕνα τρυπάνι,
 καὶ ὅλα σὰν τὰ τρυπάνισεν καὶ τὰ ὕψεν ἐνωμένα,
 μετὰ ξυλοκάρφια ταίριαζεν τῇ σκάφῃ καὶ δαβίδι.
 Κι ὅσο πλατιά τὴν πατωσιά σὲ φορτηγὸ καράβι
 τῇ σημαδεύει ὅποιος καλὰ ξυλουργικὴ γινώρξει,
 τόσο πλατεῖα τῇ σκάρωσεν τῇ σκάφῃ καὶ ὁ Δυσσέας.
 Καὶ τὰ σκαριὰ σὰν ἔστησεν, κοντὰ κοντὰ, κατόπι
 κάρφωσεν τὰ στραβόξυλα καὶ δούλευεν τὸ σκάφος.
 καὶ τέλειωσεν ὅταν κάρφωσεν καὶ τὰ μακριὰ μαδέρια.
 Κατάρτι τότε πελεκᾷ καὶ ἀντένα τῆς ταιριάζει,
 καὶ τὸ τιμόνι ἐτοίμασεν νὰ κυβερνᾷ τῇ σκάφῃ,
 καὶ ὀλόγυρα τὴν ἔφραξεν μετὰ λυγαριᾶς κλωνάρια,
 γὰρ νὰ μὴν μπαίνει ἢ θάλασσα καὶ φόρτωσεν σαβοῦρα.
 Τότε ἕνα καραβόπανον φέρνει ἢ θεὰ, νὰ κάμῃ
 μ' αὐτὸ πανιά καὶ τεχνικὰ τὰ ἐτοίμασεν ὁ Δυσσέας.
 Σκότεις τῆς ἔδωκε ἔπειτα καὶ ἀπλὲς καὶ ξάρτια βάζει
 καὶ μετὰ λωστοὺς τὴν ἔριξε στ' ἀφροντυμένο κύμα

260

265

270

Τέσσερεις μέρες πέρασαν καὶ τὰ ἔχεν ὅλα τελέψει.
 Τὴν πέμπτῃ, ἀπ' τὸ νησι ἢ θεὰ τὸν ἀποχαιρετοῦσεν.
 Τοῦ ὅδωσεν ροῦχα εὐωδιαστά, τὸν ἔλυσεν μονάχῃ,
 τοῦ ὅβαλε μέσα σ' ἕνα ἀσκή μαῦρον κρασί καὶ σ' ἄλλο
 μεγάλο τοῦ ὅβαλε νερὸ καὶ μέσα σὲ ταγάρι

275

θοφές καὶ ὅλο τὸ γέμισεν μετὰ πληθερὰ προσφάγια,
 καὶ ἕνα ἀεράκι ἀπόλυσεν γλυκόντευτο καὶ πρῦμο.
 Ἄνοιξεν τότε τὰ πανιά χαρούμενα ὁ Δυσσέας
 καὶ στὸ τιμόνι καθύπερθε μετὰ τέχνην κυβερνοῦσεν,

280

καὶ μήτε ὁ ὕπνος τοῦ ἔκλεινε τὰ μάτια, ἐνῶ τὴν Πούλια
ἀγνάντευε καὶ τὸ Βοσκό, ποῦ ἀργεῖ νὰ βασιλέψῃ,
καὶ τὴν Ἀρχοῦδα, ποῦ πολλοὶ κι Ἀμάξι τήνε κράζουν
καὶ πάντα αὐτοῦ κλωθογυρνᾷ τὸν Κυνηγὸ θωρώντας,
καὶ μόνῃ αὐτῇ δὲ λούζεται στοῦ Ὠκεανοῦ τὸ κύμα.

285

Γιατὶ ἡ νεράιδα τοῦ ἔλεγε, τ' ἀστέρι ἐκεῖνο νὰ ἔχῃ,
σὰν ἀρμενίζῃ στὸ γιᾶλό, στ' ἀριστερό του χέρι.
Μέρες τραβοῦσε δεκαφτὰ στῆς θάλασσας τὰ πλάτια.

Στὶς δεκοχτὼ φανήκανε τῆς χώρας τῶν Φαιάκων

τὰ βαθιοτοκίωτα βουνὰ στὸ πιδ κοντὰ του μέρος
καὶ σὰ θολοῦρα φαίνονταν στὸ θάμπος τοῦ πελάγου.

290

Εὐρνώντας τότε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἀπ' τοὺς Αἰθίοπους,
ἀλάργα ἀκόμα, ἀπ' τὰ βουνὰ τὸν εἶδε τῶν Σολύμων
ποῦ ἀρμένιζε στὴ θάλασσα καὶ ξάναψε ὁ θυμὸς του,
κι ἔτσι μονάχος του ἔλεγε κουνώντας τὸ κεφάλι :

295

« Ἀχ, οἱ θεοὶ τὴν ἄλλαξαν τῇ γνώμῃ τους στὸ τέλος
γιὰ τὸ Δυσσέα, ὅταν ἐγὼ στοὺς Αἰθίοπους ἤμου.

Νά, στῶν Φαιάκων σίμωσε τῇ χώρα, ὅπου γραφτό του
εἶναι νὰ τὰ ξεφύγῃ ἐκεῖ τοῦ χάρου τὰ πλεμάτια.

Ὅμως, τὸ τάξω, συμφορὲς νὰ τὸν χορτάσω ἀκόμα ».

300

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ σύγνεφα συνάζει, καὶ στὰ χέρια
τὴν τρίαينά του ἀδράχνοντας, τὸ πέλαο συνταράζει,
κι ὅλες τίς μπόρες σήκωσε κάθε λογῆς ἀνέμου
καὶ σκέπασε στεριά μαζὶ καὶ θάλασσα μὲ νέφια.

Ἀπ' τὰ οὐράνια χύθηκε σκοτάδι καὶ φουσοῦσαν

305

μαζὶ ὁ Σιρόκος κι ἡ Νοτιά κι ὁ Ζέφυρος, ἄερας
φουρτουνιασμένος, κι ὁ Βοριάς ποῦ φέρνει παγοκαίρι,
θεριὰ μεγάλα κύματα στὸ διάβα του κυλώντας.

Γόνατα τότε κι ἡ καρδιά κόπηκαν τοῦ Δυσσέα,

κι εἶπε, βαριά στενάζοντας στὴν ἀφοβὴ ψυχῇ του.

310

Ἀλίμονό μου ὁ δύστιχος! Στὸ τέλος τί θὰ γίνω;

Φοβοῦμαι ἀλάθευτα ἢ θεὰ μὴ μοῦ τὰ πρόβλεψε ὅλα,

ποῦ μοῦ ἔλεγε πὼς συμφορὲς στὰ πέλαγα θὰ πάθω,

πρὶν φτάσω στὴν πατρίδα μου. Νά ποῦ ἀλγθεύουν ὅλα.

Ὁ Δίας μὲ τί σύγνεφα τὸν οὐρανὸ σκεπάζει,

315

καὶ τάραξε τὴ θάλασσα κι ὅλες φουσοῦν οἱ μπόρες

τοῦ κάθε ἀνέμου. Ἄχ, τώρα πιά, πάει, γλιτωμὸ δὲν ἔχει.
Χίλιες φορές οἱ Δαναοὶ πὺ καλοτυχεροὶ μου
ποὺ μὲς στὴν Τροία χάθηκαν γιὰ τοὺς δυὸ γιούς τ' Ἀτρέα.
Ἔτσι εἶθε νὰ 'πεφτα κι ἐγὼ τὴν ὥρα ποὺ χιλιάδες
τὰ χάλκινα κοντάρια τοὺς οἱ Τρῶες μοῦ πετοῦσαν
γιὰ τ' Ἀχιλλέα τὸ νεκρό. Μνημούρι τότε θὰ 'χα
κι οἱ Ἀχαιοὶ τὴ δόξα μου παντοῦ θὰ τὴ σκορποῦσαν.
Μὰ τώρα γράφει ἡ μοῖρα μου ν' ἀδικοθανατίσω».

Ἔτσι εἶπε καὶ κατὰκορφα τὸν χτύπησε ἄγριο κύμα,
μὲ λύσσα ὀρμώντας φοβερή, ποὺ τράνταξε ὅλη ἡ σκάφη,
καὶ πέρα μὲς στὰ κύματα τὸν πέταξε τὸν ἴδιο,
καὶ τοῦ 'φυγε ἀπ' τὰ χέρια του τὸ δοιάκι ποὺ κρατοῦσε,
καὶ τὸ κατάρτι τοῦ 'σπασε στὴ μέση ἡ ἀνεμοζάλη,
ποὺ ἀπ' τῶν ἀνέμων πλάκωσε τὸ πάλεμα μὲ λύσσα,
κι ἔπεσε ἀλάργα τὸ πανὶ στὸ κύμα κι ἡ ἀντένα.

Ὡρα πολλὴ κατὰπατα τὸν εἶχε βυθισμένον,
καὶ μήτε μπόρεσε εὐκόλα νὰ ξενερίση ἀπάνω,
ὅπως τὸν χτύπησε μὲ ὀρμὴ τὸ φουσκωμένο κύμα.
Γιατὶ τὸν βάραιναν πολὺ τὰ ροῦχα, ποὺ δοσμένα
τοῦ 'χε ἡ νεράιδα ἡ Καλυψώ. Κι ἀργὰ πιά βγῆκε ἀπάνω,
φτύνοντας ἀπ' τὸ στόμα του πικρὴ χολὴ τὴν ἄρμη,
ποὺ ἀπάνω στὸ κεφάλι του σὰ βρύση κελαηδοῦσε.
Μὰ τὸ σκαφὶ δὲν ξέχασε, κι ἄς ἔβγαине ἡ ψυχὴ του,
μόν' χύθηκε στὰ κύματα καὶ πιάστηκε ἀπὸ πάνω,
καὶ μὲς στὴ μέση κάθισε τὸ χάρο νὰ ξεφύγη,
ἐνῶ τὸ κύμα ἐδῶ κι ἐκεῖ τὸ πέταε στὴν ὀρμὴ του...

Πῶς χινοπωρινὸς βοριάς σαρώνει μὲς στὸν κάμπο
τ' ἀγκάθια κι ὅλα γίνονται κουβάρι ἕνα μὲ τ' ἄλλο,
ἔτσι ἔδερναν οἱ ἄνεμοι στὴ θάλασσα τὴ σκάφη.
Πότε τὴν ἔπαιρνε ὁ Βοριάς ἀπ' τὸ Νοτιὰ σπρωγμένη,
πότε κυνήγι ὁ Ζέφυρος τὴν πέταε στὸ Σιρόκο.

Τὸν εἶδε ἡ κρουσταλλόποδη Ἰνώ, τοῦ Κάδμου ἡ κόρη,
ἡ Λευκοθέα, ποὺ θνητὴ πρὶν ἦταν καὶ μιλοῦσε
καὶ τώρα δόξα ἀπ' τοὺς θεοὺς μέσα στὰ πέλαγα εἶχε,
καὶ τοῦ Δυσσέα πόνεσε τὰ πάθια ποὺ τραβοῦσε.
Καὶ σὰν τὴν πάπια πεταχτὴ βγῆκε ἀπ' τὰ κύματα ὅζω

καὶ στὸ καλὸδετο σκαφὶ κάθισε ἀπάνω κι εἶπε·
 « Γιατί, καημένε, θύμωσε μαζί σου ὁ Κοσμοσείστης ; 355
 ἔτσι βαριά καὶ μὲ πικρά φαρμάκια σὲ ποτίζει ;
 Μὰ κι ἂν λυσσάξῃ ἀπ' τὸ θυμὸ δὲ θά σοῦ φάῃ τὸ μάτι.
 Μόν' ἔτσι κάμε γλήγορα—θαρρῶ πῶς κόβει ὁ νοῦς σου.
 Βγάλε τὰ ροῦχα πού φορεῖς κι ἀμόλα στους ἀνέμους
 νὰ παραδέρνῃ τὸ σκαφὶ καὶ πάντα κολυμπώντας 360
 προσπάθῃσε πῶς θὰ βρεθῇς στὴ χώρα τῶν Φαιάκων
 ὅπου γραφτὸ εἶναι νὰ σωθῇς. Πάρε κι αὐτὸ ν' ἀπλώσης
 κατάσαρκα στὰ στήθια σου τ' ἀθάνατο μαντίλι.
 Δὲν ἔχεις φόβο νὰ πνιγῇς μήτε κακὸ νὰ πάθῃς.
 Κι ὅταν ἀγγίξῃς στὴ στεριά τὰ χέρια σου, τὸ λύνεις
 καὶ πίσω μὲς στὰ κύματα τὸ ρίχνεις τ' ἀφρισμένα, 365
 ἀλάργα ἀπ' τὴν ἀκρογιαλιά καὶ στρέψε ἄλλου νὰ βλέπῃς ».
 Εἶπε καὶ τοῦ ἴδωσε ἡ θεὰ τ' ἀθάνατο μαντίλι
 καὶ βούτηξε στὴ θάλασσα τὴν ἀφροκυματοῦσα,
 ὅμοια μὲ πάπια, κι ἄξαφνα τὴ σκέπασε τὸ κύμα.
 Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺπαθος Δυσσέας συλλογιόυνταν 370
 κι εἶπε, βαριά στεναζόντας, στὴν ἀφοβὴ ψυχὴ του·
 « Ἀλί μου, πάλε ἀθάνατος κανεῖς καινούρια ἀπάτη
 μοῦ πλέκει, ἐνόςω μοῦ ζητᾷ ὅζω νὰ βγῶ ἀπ' τὴ σκάφη.
 Μὰ ἀκόμα δὲ θὰ γελασῶ, γιατί ἡ στεριά εἶναι ἀλάργα,
 ὅπου μοῦ πρόβλεψε ἡ θεὰ καταφυγὴ πῶς θὰ ἴβρω. 375
 Μόν' ἄλλο πιὸ καλὺτερο μοῦ φαίνεται θὰ κάμω.
 Ὅσο τὰ ξύλα στους ἄρμους εἶναι ἐνωμένα ἀκόμα,
 θὰ μείνω αὐτοῦ καὶ θὰ βαστῶ, στὰ βάσανα χωμένος.
 Κι ὅταν τὴ σκάφη ὀλότελα τὰ κύματα χωρίσουν,
 θὰ κολυμπήσω, πιὸ καλὸ νὰ κάμω ἀφοῦ δὲν ἔχω ». 380
 Κι ἐκεῖ πού τέτοια ἀνάδευε μὲς στῆς καρδιάς τὰ βάθη
 σήκωσε ὁ Σαλευτῆς τῆς γῆς ἓνα πελώριο κύμα,
 ὄρθιο, σκαστό, καμαρωτό, κι ἀπάνω του ἔπεσε ὅλο.
 Κι ὅπως σαρώνει τ' ἄχυρα τῆς θημωνιάς, σὰν πιάσῃ
 σφοδρὸς ἀέρας, κι ἄλλα ἄλλου τῆς τ' ἀνεμοσκορπίζει, 385
 ἔτσι τῆς σκάφης τὰ μακριὰ τῆς σκόρπισε τὰ ξύλα.
 Τότε ὁ Δυσσέας κάθισε καβάλα σ' ἓνα ξύλο
 σὰ νὰ ἔταν ἄτι τρεξιμὸ κι ἔβγαλε εὐτὺς τὰ ροῦχα

πού τοῦ 'χε δώσει ἡ Καλυψὼ κι ἄπλωσε τὸ μαντίλι
στὰ στήθια του καὶ πέφτοντας στὴ θάλασσα τὰ μπρούμπα 390
τὰ χέρια κλειοῦσε κι ἀνοίγε νὰ κολυμπᾷ ζητώντας.

Τὸν εἶδε τότε ὁ Σαλευτὴς τῆς γῆς ὁ Ποσειδῶνας
κι ἔτσι ἔλεγε μονάχος του κουνώντας τὸ κεφάλι:
«Ἔτσι χορτάτος βάσανα στὸ πέλαο τώρα τράβα, 395
ὥσπου θεογέννητους ἀνθρώπους ν' ἀπαντήσης.

Μὰ κι ἔτσι μ' ὅσα τράβηξες, παράπονο δὲ θά 'χης».

Εἶπε καὶ τὰ καλὸτριχα χτυπώντας ἄλογά του,
πῆγε τρεχάτος στὶς Αἰγὲς πού 'χε ἀκουστὸ ναὸ του.

Τότε ἄλλο σκέφτηκε ἡ θεὰ Παλλὰδα μὲ τὸ νοῦ της. 400

Ἔκοψε κάθε ἀνέμου ὁρμὴ κι ὅλοι εἶπε νὰ λαγιάσουν
καὶ τὸ γλυκόπνευτο Βοριά ξεσήκωσε μονάχο,
κι ἔσπασε ἐμπρὸς τὰ κύματα ὥσπου πιά ὁ Δυσσέας
νὰ πάη νὰ βρῇ τοὺς Φαίαικες τοὺς θαλασσοθερμεμένους
ἀπ' τὸ χαμὸ γλιτώνοντας κι ἀπ' τὴ βαριά του μοίρα.

Στὰ φουσκωμένα κύματα δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες 405
παράδερνε κι ἀντίκρισε χίλιες φορές τὸ χάρο.

Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα
ἔπαψε τότε ὁ ἄνεμος κι ἤρθε ἄπνευτη γαλήνη.

Τότε εἶδε τὴ στεριά κοντά, μὲ μιὰ γοργὴ ματιά του,
ὅπως τὸν σήκωσε ψηλὰ τὸ φουσκωμένο κύμα. 410

Πῶς εἶναι τοῦ πατέρα ἡ γειὰ γλυκιὰ γιὰ τὰ παιδιὰ του,
πού κείτεται βαριάρρωστος καὶ λιώνει μὲς στοὺς πόνους
χρόνια καὶ χρόνια καὶ πικρὴ τὸν βασανίζει μοίρα,
μὰ τὸν γλιτώνουν οἱ θεοὶ χαρούμενα ἀπ' τὸ χάρο,
ἔτσι τὰ δένδρα κι ἡ στεριά τρισπόθητα φανήκαν 415
καὶ στὸ Δυσσέα, κι ἔπλεγε γοργὰ στὴ γῇ νὰ φτάση.

Κι ὅταν πιά τόσο ἦταν κοντὰ πού ἀκοῦνε ὅταν φωνάζης,
τότε ἀκούσε τῆς θάλασσας τοὺς χτύπους στ' ἀκροβράχια.
Βαριά βογγοῦσαν στὴ στεριά τὰ κύματα ἀφρισμένα 420
χτυπώντας, κι ὅλα τὰ 'κρυβε τῆς θάλασσας ἡ ἄχνα.

Γιατὶ δὲν εἶχε ἀπόσκειπα λιμάνια μήτε κόρφους,
μόν' ἀκροβράχια πρόβελναν, φαγώματα καὶ πέτρες.
Γόνατα τότε καὶ καρδιὰ κοπῆκαν τοῦ Δυσσέα
κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἀφοβὴ καρδιὰ του·

- « Ἄλὶ μου, καὶ ἂν ἀνέλπιστα μοῦ ᾿δωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου 425
 νὰ ἰδῶ στεριά καὶ πέρασα τὸ βάθος τοῦ πελάγου,
 τὸ ἔβγα ὅμως δὲν φαίνεται ἀπ' τ' ἀφρισμένο κύμα.
 Τὰ βράχια εἶναι ὤξω κοφτερά καὶ γύρω τους μουγγρίζουν
 τὰ κύματα ἄγρια καὶ ἀρχινοῦν ἀπότομες οἱ πέτρες,
 καὶ εἶναι ἄπατα ὤξω τὰ ρηχά, μήτε καὶ ὑπάρχει τρόπος 430
 στὰ δύο μου πόδια νὰ σταθῶ γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο,
 μήπως σὲ πέτρα ἀγκαθωτῇ τὸ κύμα μὲ χτυπήσει,
 καθὼς θὰ βγαίνω, ἀρπώντας με καὶ πάει χαμένη ἡ ὁρμή μου.
 Κι ἂν κολυμπήσω παρακειῖ, κάπου νὰ ξεδιαλύνω
 ἀκρογιαλιά ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι, 435
 φοβοῦμαι πάλε ὁρμητικὰ μήπως μ' ἀρπάξῃ ἡ ἀντάρα
 καὶ ἐνῶ βογγῶ στὸ πέλαγος μὲ πάη τὸ ψαροθρόφο,
 ἥ καὶ τρανὸ θειόψαρο μοῦ βγάλῃ ἐμπρὸς μου ἡ μοῖρα,
 ἀπ' ὅσα θρέφει ἀμέτρητα τῆς θάλασσας τὸ βάθος.
 Γιατὶ τὸ ξέρω τί θυμὸ βαστάει γιὰ μένα ὁ Σείστης ». 440
- Κι ἐκεῖ ποῦ τέτοια ἀνάδευε στὰ βάθη τῆς καρδιάς του,
 κύμα σκαστὸ τὸν πέταξε στ' ἀνώμαλα ἀκροβράχια.
 Θά' σπαξε ἐκεῖ τὰ κόκαλα καὶ θά' γδερνε τίς σάρκες,
 ἂν ἡ λιothώρητῃ Ἀθηναῖα δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του.
 Ἀπὸ ἴνα βράχο πιάστηκε μὲ τὰ γερά του χέρια, 445
 χυμώντας καὶ κρατήθηκε μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα,
 ὅσο ποῦ πέρασε γοργὸ τ' ἀφροντυμένο κύμα.
 Ἔτσι τὸ ξέφυγε. Μὰ εὐτὺς ξανάστροφα γυρνώντας
 τὸν χτύπησε καὶ στοῦ γιालοῦ τὸν πέταξε τὸ βάθος.
 Πῶς, τὸ χταπόδι ὅταν τραβοῦν ἀπ' τὸ θαλάμι του ὤξω, 450
 πετράδια ἀμέτρητα κολλοῦν ἀπάνου στὰ βυζιά του,
 ἔτσι στὸ βράχο κόλλησαν ἀπ' τὰ γερά του χέρια
 οἱ σάρκες καὶ τὸν σκέπασε τὸ φουσκαμένο κύμα.
 Γραφτό του θά' ταν νὰ χαθῇ τότε ὁ πικρὸς Δυσσεάς,
 ἂν ἡ λιothώρητῃ Ἀθηναῖα δὲ φώτιζε τὸ νοῦ του. 455
- Σὰ βγῆκε ἀπάνω στὸν ἀφρό, πιδ πέρα κολυμποῦσε,
 πρὸς τὴ στεριά κοιτάζοντας ἂν θ' ἀντικρίσῃ κάπου
 ἀκρογιαλιά ἀπαλόστρωτη καὶ σφαλιστὸ λιμάνι.
 Σὲ ποταμοῦ γοργότρεχου σὺν ἦρθε κολυμπώντας
 τὸ στόμα, ὁ τόπος βολικὸς τοῦ φάνηκε πῶς ἦταν, 460

ἀμμονδερὸς κι ἀπάνεμος κι ἔνιωσε ποὺ κυλοῦσε
ὁ ποταμὸς κι ἄρχισε εὐτὺς παράκληση νὰ κάνῃ·
« Σῶσε με, ἀφέντη, ὅποιος ἐσὺ κι ἂν εἶσαι, ποὺ σὲ βρῆκα
μπροστά μου πολυπόθητο, ζητώντας νὰ ξεφύγω
τοῦ Ποσειδῶνα τὸ θυμὸ στῆς θάλασσας τὰ βάθια. » 465

Ἄπ' τοὺς παντοτινοὺς θεοὺς ὁ πολυπλανεμένος
παίρνει τὴ χάρη ποὺ ζητᾷ, καθὼς κι ἐγὼ ποὺ τώρα
στοῦ ρέμα σου, στὰ πόδια σου προσπέφτω ἀπ' τὰ δεινὰ μου.
Ἐλέησέ με, ἀφέντη μου, προστάτη μου σὲ κράζω ».

Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἔκοψε ἀμέσως τὴν ὁρμή του,
τὸ κύμα κράτησε κι ἐμπρὸς ἔκαμε στοῦ Δυσσέα
γαλήνη καὶ τὸν γλίτωσε στοῦ ποταμοῦ τὸ στόμα
κι ἐκεῖ στὴ γῆς γονάτισε καὶ κρέμασε τὰ χέρια,
γιατὶ στοῦ κύμα ἀπόκαμε κι ἦταν πρησμένος ὅλος
κι ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ στόμα του κι ἀπ' τὰ ρουθούνια ἢ ἄρμη. 475
Δίχως πνοή, δίχως λαλιά καὶ λιγοθυμισμένος
κεῖτονταν κι ἀπ' τὴν κούραση πονοῦσε τὸ κορμὶ του.

Κι ὡς πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνέφερε στὰ στήθια
τότε ἔλυσε ἀπὸ πάνου του τὸ θεϊκὸ μαντῖλι
καὶ στοῦ θαλασσοφλοίσβιστο τ' ἀπόλυσε ποτάμι, 480
κι ἀμέσως κύμα φουσικωτὸ τὸ πῆρε στὴν ὁρμή του
κι ἡ Λευκοθέα τ' ἄρπαξε στὰ τρυφερά της χέρια.

Ἄπ' τὸ ποτάμι ἀλάργεψε καὶ πλάγιασε στὰ βοῦρλα
κι ἐκεῖ φιλοῦσε σκύβοντας τὴ γῆς τὴν καρποδότρα
κι εἶπε, βαριά στενάζοντας, στὴν ἄφοβη καρδιά του· 485

« Ἀλί μου, τί θὰ πάθω πιά ; Στὸ τέλος τί θὰ γίνω ;

Ἄν τὴν πολὺπικρη νυχτιὰ περάσω στοῦ ποτάμι,
ψυχρὴ θὰ μ' ἔβρη παγωνιά καὶ παγερὴ δροσοῦλα
τὴ λιγωμένη μου καρδιά νὰ μοῦ τὴν παραλύσουν.
Ἄπ' τὸ ποτάμι τὴν αὐγὴ φυσάει ψυχρὸ τ' ἀγιάζει. » 490

Κι ἂν στὴ βουνοπλαγιά ἀνεβῶ καὶ στοῦ ἱσκιερὸ λαγκαδι
νὰ κοιμηθῶ μὲς στὰ πυκνὰ χαμόκλαδα, ἂν μ' ἀφήσῃ
τὸ τούρτουρο κι ἡ κούραση κι ὕπνος βαθὺς μὲ πᾶρη,
τρέμω μὴν πέσουν τὰ θεριὰ καὶ δὲ μ' ἀφήσουν σκληῖδα ».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια ἀνάδευε, καλύτερό του βρῆκε 495
νὰ πάη στοῦ δάσος καὶ κοντὰ τὸ βρῆκε στοῦ ποτάμι,

σέ μιὰ κορφή καὶ τρύπωσε σέ δυὸ ἀπὸ κάτω δέντρα
 μαζί βγαλμένα, τὸ 'να ἐλιά καὶ τ' ἄλλο ἦταν ἀγρέλα.
 Ποτὲ δὲν τὰ 'πιανε ἡ ὀρμὴ τοῦ νοτισμένου ἀνέμου,
 μήτε κι ὁ ἥλιος τὰ 'φρυγε μὲ τίς λαμπρές του ἀχτίδες, 500
 μήτε περνοῦσε κι ἡ βροχὴ στὴ ρίζα τους νὰ φτάσῃ.
 Τόσο πυκνά ποὺ φύτρωναν πλεγμένα ἓνα μὲ τ' ἄλλο.
 Κάτω ὁ Δυσσέας τρύπωσε, καὶ μὲ τὰ δυὸ του χέρια
 στοίβιασε στρῶμα ἀπλόχωρο - γιατί εἶχε ἐκεῖ χυμένα
 σωρὸ τὰ φύλλα ποὺ καὶ δυὸ καὶ τρεῖς θὰ φυλαγόνταν 505
 μὲς στοῦ χειμῶνα τὴν καρδιά κι ἄς φρένιαζε φυσώντας.
 Τό εἶδε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 κι ἐκεῖ στὴ μέση πλάγιασε κι ἀπάνου του μὲ φύλλα
 σκεπάστηκε. Κι ὅπως κανεὶς χώνει στὴ μαῦρη στάχτη
 δαυλὶ μὲς στ' ἀκροχώραφο, γειτόνους ἂν δὲν ἔχῃ, 510
 γιὰ νὰ φυλάξῃ τὴ φωτιά, νὰ μὴ γυρεύῃ ἀπ' ἄλλους,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας χώθηκε στὰ φύλλα. Κι ἡ Παλλάδα
 ὕπνο στὰ μάτια τοῦ 'χυνε, γιὰ νὰ τὸν ξαποστάσῃ
 ἀπ' τὴ βαριά του κούραση, τὰ βλέφαρά του κλειώνοντας. 514

Ζ

Ἔτσι κοιμόντανε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 κοιμένος ἀπὸ κούραση κι ἀγρύπνια. Αὐτὴ τὴν ὥρα
 ἔφτασε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὴ χώρα τῶν Φαιάκων,
 ποὺ στὴν ἀπλόχωρη ἀπ' ἀρχῆς Ὑπέρεϊα κατοικοῦσαν,
 γειτονικά στοὺς Κύκλωπες, ἀνθρώπους διαστρεμμένους, 5
 ποὺ ὅλο τοὺς κλέβανε, ἐπειδὴ πιὸ δυνατοὶ τῶν ἦσαν.
 Μὰ ἐκεῖθε τοὺς ξεσήκωσε ὁ θεομορφος Ναυσίθος
 καὶ στὴ Σχεριὰ τοὺς ἔφερε, μακριὰ ἀπ' ἀνθρώπους κλέφτες.
 Σήκωσε κάστρο ὀλόγυρα στὴν πόλῃ, ἔχτισε σπίτια,
 ἔφτιασε τῶν θεῶν ναοὺς καὶ μοίρασε χωράφια. 10
 Μὰ τότε αὐτὸν ἡ μοῖρα του τὸν ἔστειλε στὸν Ἀδῆ
 κι ἦρθε ὁ Ἀλκίνοος βασιλιάς μὲ γνώση προικισμένος.
 Σ' ἐκείνου πῆγε ἡ λιόφωτη Παλλάδα τὸ παλάτι,
 τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάσῃ.

Μπῆκε σὲ λαμπροσκάλιστο κοιτώνᾳ, ὅπου μιὰ κόρη
 κοιμόντανε ὅμοια μὲ θεὰ στ' ἀνάστημα, στὰ κάλλη,
 ἢ Ναυσικᾶ, τοῦ ἀντρώψυχου τ' Ἀλκίνου ἢ θυγατέρα,
 μὲ δυό της σκλάβες, πόλαμπαν ἀπ' ὁμορφιᾶς καὶ χάρες,
 στὰ πλάγια πόρτας λαμπερῆς ποὺ ἦταν κλειστὰ τὰ φύλλα.
 Μὰ σὰν ἀεροφύσημα στῆς κόρης τὸ κρεβάτι
 πῆγε καὶ στὸ κεφάλι της στάθηκε ἀπάνω κι εἶπε,
 μοιασμένη μὲ τοῦ Δύμαντα τοῦ θαλασσοκουσμένου
 τὴν κόρη, ποὺ 'χε ὁμήλικη καὶ τὴν πολυαγαποῦσε.
 Μ' αὐτὴ παρόμοια ἡ λυφωτὴ θεὰ Ἀθηνᾶ τῆς εἶπε·
 « Πῶς σ' ἔκαμε ἔτσι, Ναυσικᾶ, ἡ μάνα σου ἀκαμάτρα; 20
 Παραριμμένα κείτονται τὰ λιμπιστὰ σου ροῦχα,
 κι ἡ ὥρα εἶναι τοῦ γάμου σου κοντά, ποὺ πρέπει τότε
 καὶ σὺ νὰ βάλῃς ὁμορφα κι ὁμορφα νὰ χαρίσῃς
 σ' αὐτοὺς ποὺ θὰ ῥθουν σπίτι σου νὰ σ' ὀδηγήσουν νύφη.
 Μ' αὐτὰ ὁ καθένας ὄνομα καλὸ στὸν κόσμον παίρνει 30
 καὶ χαίρεται ὁ πατέρας του κι ἡ λατρευτὴ του ἡ μάνα.
 Μόν' ἔλα, πᾶμε τὴν αὐγὴ νὰ πλύνουμε. Μαζί σου
 θὰ ῥθω βοηθός σου, γρήγορα τὴν πλύση ν' ἀποσώσης.
 Γιατὶ εἶναι λίγος ὁ καιρὸς ποὺ θὰ ῥσαι ἀκόμα κόρη.
 Ταῖρι ἀπὸ τώρα σὲ ζητοῦν τὰ πρῶτα τῶν Φαιάκων 35
 ἀρχοντοπαῖδια, ὅθε βασιτᾶ καὶ τὸ δικό σου γένος.
 Μόν' πάνε στὸν πατέρα σου νὰ τὸν παρακαλέσῃς
 νὰ σοῦ ἐτοιμάσῃ τὴν αὐγὴ μουλάρια κι ἓνα ἀμάξι
 νὰ πάρουν τὰ φουστάνια σου, τίς ζῶστρος, τὰ σεντόνια.
 Κι ἔτσι καλύτερα καὶ σὺ νὰ πᾶς μαζί μὲ ἀμάξι 40
 παρὰ πεζή, γιατί μακριὰ εἶναι ἀπ' τὴ χώρα οἱ πλύστρος ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν Ὀλυμπο πῆγε ἔπειτα ἡ Παλλὰδα,
 ὅπου εἶναι πάντα τῶν θεῶν τ' ἀσάλευτο λημέρι,
 ποὺ δὲν τὸ δέρνουν ἄνεμοι, βροχὲς δὲν τὸ μουσκεύουν,
 μήτε τὰ χιόνια τὸ πατοῦν, μόν' ἔχει μιὰ ἀπλωμένη 45
 καλοκαιριὰ ἀσυνέφιαστη κι ἀσπροβολᾶ καὶ λάμπει.
 Ἐκεῖ οἱ μακαριστοὶ θεοὶ χαίρονται ἀπάνω αἰώνια.
 Ἐκεῖ πῆγε κι ἡ Ἀθηνᾶ σὰ φώτισε τὴν κόρη.
 Ἦρθε ἡ καλόθρονη Αὐγὴ καὶ ξύπνησε ἡ πανώρια
 ἢ Ναυσικᾶ καὶ τ' ὄνειρο θυμόταν κι ἀποροῦσε 50

κι ἔτρεξε ἀμέσως νὰ τὸ πῇ, περνώντας ἀπ' τὶς σάλες,
 στὸ λατρευτὸ πατέρα της καὶ στὴ γλυκιὰ της μάνα.

Μέσα τοὺς ἤβρε καὶ τοὺς δυό. Κοντὰ στὴ σιὰ μὲ σκλάβες
 ἢ μάνα της καθόντανε κι ἔστριβε μὲ τ' ἀδράχτι

θαλασσογάλανο μαλλί. Στὴν πόρτα τὸ γονιό της
 ἀντάμωσε ποὺ πῆγαινε τοὺς πρωταρχόντους νὰ βρῇ
 στὴ σύνοδο, ὅπου οἱ ἑξακουστοὶ Φαίακοι τὸν καλοῦσαν.

55

Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε καὶ τρυφερὰ τοῦ κάνει.

« Καλὲ παπάκη, δὲ θὰ πῆς νὰ ζέψουν ἓνα ἀμάξι,

μεγάλο καὶ καλότροχο, τὰ ροῦχα μου νὰ πάρω,

ὅσα μοῦ κείτονται λερά, στὸ ρέμα νὰ τὰ πλύνω;

60

«Ὅταν πηγαίνης στὴ βουλή μὲ τ' ἄλλα τὰ πρωτάτα

κι ἀποφασίζης, καθαρὰ πρέπει νὰ βάζης ροῦχα.

Ἔχεις καὶ πέντε ὀλάκριβους μὲς στὸ παλάτι γιούς σου,

δυὸ παντρεμένους κι ἄλλους τρεῖς μὲς στὸν ἄθδ τῆς νιότης,

65

ποὺ σὰν πηγαίνουν στὸ χορὸ θέλουν νὰ βάζουν πάντα

νιόπλυτα ροῦχα. Κι ὅλα αὐτὰ δικές μου εἶναι φροντίδες ».

Ἔτσι εἶπε, γιατί ντράπηκε γιὰ τὸ γλυκὸ τὸ γάμο

νὰ κάμη λόγο. «Ὅμως αὐτὸς τὴ νιώθει καὶ τῆς εἶπε·

« Μῆτε μουλάρια, κόρη μου, θὰ λυπηθῶ, μῆτε ἄλλο.

70

Μόν' πῆγαινε κι οἱ παραγιοὶ θὰ ζέψουν ἓνα ἀμάξι,

νὰ 'ναι ψηλό, καλόροδο κι ἀπάνω σκεπασμένο ».

Εἶπε κι εὐτὺς τοὺς παραγιοὺς προστάζει κι ὅλοι ἀκοῦνε.

Κι ὄξω τὸ μουλάρσυρτο καλοφτιασμένο ἀμάξι

συγύρισαν καὶ φέρανε νὰ ζέψουν τὰ μουλάρια.

75

Φέρνει ἀπὸ μέσα ἡ Ναυσικᾶ τ' ἀστραφερά της ροῦχα

κι ἀπάνω στὸ καλόξυστο τ' ἀμάξι τὰ φορτάνει.

Σ' ἓνα καλάθι ἡ μάνα της κάθε λογῆς προσφάγια

τῆς ἔβαλε, καὶ σ' ἓνα ἀσπί γιδίσιο, κρασί μαῦρο.

Τότε ἡ κοπέλα ἀνέβηκε καὶ κάθισε στ' ἀμάξι.

80

Τῆς ἔδωσε κι ἓνα ροῦ χρυσό, γεμάτο λάδι

νὰ τρίψῃ αὐτὴ κι οἱ σκλάβες της τὸ σῶμα ἀφοῦ λουστοῦνε.

Ἐπιασε ἡ κόρη τὸ καμτοῖ καὶ τὰ λαμπρὰ τὰ γκέμια

καὶ τὰ μουλάρια χτύπησε καὶ ξεκινοῦν μὲ κρότο

κι ἀπαντα τρέχαν φέρνοντας τὰ ροῦχα καὶ τὴν κόρη,

85

ὄχι μονάχη — πῆγαιναν μαζί της κι ἄλλες σκλάβες.

Στὰ κρουσταλλότρεχα νερά τοῦ ποταμοῦ σὰν πῆγαν,
 ποὺ γοῦρνες εἶχε στὴ σειρὰ κι ἀνάβρυζε ἀπ' τὸ ρέμα
 καθάριο, ἀστέρευτο νερό, πόβγαζε κάθε λέρα,
 ἐκεῖ τ' ἀμάξι ξέζεψαν κι ἀπόλυσαν τὰ ζῶα 90
 νὰ βόσκουν στ' ἀφροκῦλιστου τοῦ ποταμοῦ τὶς ἄκρες
 γλυκιὰ ἀγριάδα. Πήρανε κι οἱ κόρες ἀπ' τ' ἀμάξι
 τὰ ροῦχα καὶ μὲς στὸ νερὸ τὰ βούτηξαν καὶ τότε
 ποιά νὰ περάσῃ βιαστικὰ στὶς γοῦβες τὰ πατοῦσαν. 95
 Σὰν τὰ 'πλυναν κι ὅλες καλὰ καθάρισαν τὶς λέρες,
 ἀράδα ἀράδα τ' ἀπλῶσαν στῆς ἀμμουδιᾶς τὴν ἄκρη,
 ὅπου τὸ κύμα στὴν ξηρὰ ξεπλύνει τὰ χαλίκια.
 Κι ἀφοῦ λουστήκανε ἔπειτα καὶ τρίφτηκαν μὲ λάδι
 κοντὰ στὴν ἀκροποταμιὰ στρώνουν νὰ φᾶνε λίγο
 καὶ τὰ σκουτιὰ περίμεναν νὰ τὰ στεγνώσῃ ὁ ἥλιος. 100
 Κι ἀφοῦ χαρῆκαν τὸ φαῖ κι αὐτὴ κι οἱ παρακόρες
 βγάλανε τὶς μαντιλωσὲς νὰ παίξουνε τὸ τόπι.
 Κι ἄρχισε πρώτη ἡ Ναυσικᾶ νὰ ρίξῃ τραγουδώντας.
 Πῶς ὅταν τρέχῃ ἡ Ἄρτεμη στὰ ὄρη ἢ σαῖτεῦτρα
 ἢ στὸν ψηλὸ Ταῦγετο ἢ στοῦ Ὠλονοῦ τὶς ράχες 105
 καὶ χαίρεται μὲ τὰ γοργὰ τὰ λάφια καὶ τοὺς κάπρους,
 κι οἱ λαγκαδόθρεφτες Ἐωθίες, τοῦ Δία οἱ θυγατέρες,
 παίζουν μαζί της κι ἡ Λητώ κοιτάει κι ἀναγαλλιάζει
 κι ἀπάνω ἀπ' ὅλες πιὸ ψηλὰ τῆς ἔχει τὸ κεφάλι
 καὶ τὴ γνωρίζεις μὲς σ' αὐτές, κι ἄς εἶναι ὅλες πανώριες, 110
 ἔτσι κι ἡ κόρη ἡ ἀπάρθρευτη ξέκρινε μὲς στὶς δοῦλες.
 Σὰν ἦρθε ἡ ὥρα πόμελλε στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
 νὰ ζέψῃ τὰ μουλάρια της, τὰ ροῦχα νὰ διπλώσῃ,
 τότε ἄλλο βρῆκε ἡ λιόφωτη Παλλάδα, πῶς τὴν κόρη
 νὰ ἰδῇ μπροστά του ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σὰν ξυπνήσῃ, 115
 ποὺ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ αὐτὴ στὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
 Τὸ τόπι σὲ μιὰ σκιάβα της πετάει ἡ βασιλοπούλα,
 μὰ ἀστόχησε καὶ τό 'ριξε μὲς στὸ βαθὺ ποτάμι
 κι ὥρες γελοῦσαν. Εὐπνήσε τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
 καὶ κάθισε καὶ στῆς καρδιᾶς τὰ βάθη συλλογοῦνταν· 120
 « Ἀλί μου, σὲ ποιῶν βρέθηκα τὴ χώρα ἀνθρώπων πάλε;
 Νά 'ναι ἄγριοι τάχα καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν,

ἢ νὰ φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;

Γλυκιῆς φωνῆς σὰ ν' ἄκουσαν τ' αὐτιά μου ἀπὸ κορίτσια,
ἀπὸ Ἐωθιῆς ποὺ τὰ ψηλὰ χαίρονται κορφοβούνια 125
καὶ βρύσες καὶ νερῶν πηγές καὶ δροσερὰ λιβάδια.

Ἡ νὰ 'μαι σὲ θνητοὺς κοντὰ ποὺ ἀνθρώπινα μιλοῦνε ;

Ἄς πᾶω μονάχος μου νὰ ἰδῶ καὶ νὰ καλοξετάσω ».

Εἶπε, κι ἀπ' τὰ χαμόκλαδα ξετρώπωσε ὁ Δυσσέας
κι ἀπ' τὸ λαγκάδι τὸ πυκνὸ μὲ τὸ γερό του χέρι 130
κόβει κλωνάρι φουντωτὸ νὰ κρύψη τ' ἀχαμνά του.

Λιοντάρι πῶς βουνόθρεφτο, στὰ νύχια του θαρρώντας,
χυμάει μὲ τ' ἀνεμόβροχα κι ἀστράφτουν οἱ ματιές του
κι ἀρπάζει βόδια ἀπ' τὸ σωρό, πρόβατα κι ἄγρια λάφια 135

καὶ τ' ἀναγκάζει ἡ πείνα του νὰ πάη νὰ δοκιμάσῃ
ἀρνιά, κι ἂν εἶναι ἓνα γερὸ μαντρί νὰ τὸ πατήσῃ,
ἔτσι ὁ Δυσσέας ἔμελλε τίς κόρες ν' ἀνταμώσῃ,

μ' ὅλη τῇ γδύμνια του, γιατί τὸν ἔσπρωχνε ἡ ἀνάγκη.
Μὰ σ' ὅλες φάνηκε φριχτός, ἀπ' ἄρμες ρημασμένος,
καὶ τρομαγμένες σκόρπισαν ἄλλη ἀπ' ἄλλου στοὺς λόφους. 140

Μονάχη ἡ κόρη στάθηκε τ' Ἀλκίνου, γιατί θάρρος
τῆς ἔδωσε ἡ θεὰ Ἀθηνα τὸ φόβο παίρνοντάς της.
Στάθηκε ἐμπρός του ἀσάλευτη. Κι ἀνάδευε ὁ Δυσσέας,

τῆς κόρης τῆς ροδόθωρης τὰ γόνατα νὰ πιάσῃ,
εἶτε ἀπ' ἀλάργα μὲ γλυκὰ νὰ τῆς μιλήσῃ λόγια, 145
ποῦ πέφτει ἡ χώρα νὰ τοῦ πῇ καὶ νὰ τοῦ δώσῃ ροῦχα.

Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε
μὲ γλυκὰ λόγια ἀπὸ μακριὰ νὰ τὴν παρακαλέσῃ,
μήπως καὶ τῆς κακοφανῇ τὸ γόνα ἂν τῆς ἀγγίξῃ.

Κι εὐτὺς τῆς εἶπε μὲ γλυκὰ πονηρεμένα λόγια· 150
« Σπλαχνίσου με, βασίλισσα, Ὦνητὴ γιὰ ἀθάνατη εἶσαι ;

Ἄν εἶσαι κάποια ἀπ' τίς θεές ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια,
μονάχα μὲ τὴν Ἀρτεμὶν τοῦ Δία ἐγὼ τὴν κόρη,
σὲ προσομοιάζω, στὴ μορφή, σι' ἀνάστημα, στὰ κάλλη.

Κι ἂν εἶσαι πάλε ἀπλὴ θνητὴ, ποὺ κατοικᾷς στὸν κόσμο, 155
μακάριος ὁ πατέρας σου κι ἡ σεβαστὴ σου ἡ μάνα,
μακάρια καὶ τ' ἀδέρφια σου. Πόσο ἡ καρδιά τους πάντα
θ' ἀναγαλλιάζῃ μέσα τους, ἀπὸ χαρὰ γιὰ σένα,

τέτοιο βλαστάρι στο χορό νά μπαίνει ἅμα τὸ βλέπουν.
 Κι ἀπ' ὅλους πιὸ μακαριστὸς ἀσύγκριτα τοὺς ἄλλους 160
 ποὺ βγῇ στὰ δῶρα νικητῆς καὶ σὲ κερδίσει ταίρι.
 Γιατὶ ποτὲ τὰ μάτια μου δὲν εἶδαν τέτοιο πλάσμα,
 ἄντρα ἢ γυναῖκα. Θάμπωσαν τὰ μάτια μου ὅταν σ' εἶδα.
 Μόνο στὴ Δῆλο μιά φορά πλάι στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλου,
 τέτοιο δροσάτο φοινικιάς βλαστάρι εἶδα ν' ἀνθίζει. 165
 Πῆγα κι ἐκεῖ. Λαὸς πολὺς μ' ἀκλούθαε στὸ ταξίδι,
 ὅπου γραφτὸ τίς πιὸ βαριὲς νὰ δοκιμάσω πίκρες.
 Κι ὅπως ἐκεῖνο ὥρα πολλὴ μὲ θάμπωσε ὅταν τό 'δα,
 γιατί ἀπ' τῇ γῆς δὲ φύτρωσε φυτὸ παρόμοιο ἀκόμα, 170
 ἔτσι καὶ σὺ μὲ θάμπωσες, παρθένα, κι ὅλος τρέμω,
 μ' ὅσες κι ἂν ἔχω συμφορὲς, τὸ γόνα σου νὰ πιάσω.
 Ψὲς γλίτωσα ἀπ' τῇ θάλασσα τὴν εἰκοστὴ πιά μέρα
 ποὺ μ' ἔδερναν τὰ κύματα κι οἱ πιὸ σφοδρὲς ἀντάρες
 μέσα ἀπ' τοῦ Ὠγύγη τὸ νησί. Καὶ μ' ἔριξε ἐδῶ τώρα 175
 ἢ μοῖρα κι ἄλλες συμφορὲς νὰ δοκιμάσω ἀκόμα,
 γιατί θαρρῶ πὼς οἱ θεοὶ κι ἄλλα πολλὰ μοῦ γράφουν.
 Κάμε ἓνα ἔλεος, Κυρά. Μὲ τὴν ψυχὴ στὸ στόμα
 στὰ χέρια σου πρωτόπεσα κι ἄλλους δὲν ξέρω ἀνθρώπους
 ποὺ κατοικοῦν τὴ χώρα αὐτὴ καὶ χαίρονται τὸν τόπο.
 Ἔλα τὴν πόλιν δεῖξε μου καὶ δῶσ' μου ἓνα ἀποφορί, 180
 μαζὶ σου ἂν ἔφερες ἐδῶ τὰ ροῦχα νὰ τυλίξης.
 Κι ἂς σοῦ χαρίσουν οἱ θεοὶ ὅσα ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
 ἄντρα καὶ σπίτι, καὶ γλυκιὰ μέσα τοῦ ἀγάπη ἂς κλείσουν.
 Γιατὶ δὲν ἔχει πιὸ ὁμορφο παρ' ὅταν μὲ μιά γνώμη
 ἀγαπημένο ἀντρώγυνο φροντίζει γιὰ τὸ σπίτι. 185
 Καημὸς μεγάλος στοὺς ὀχτροὺς, στοὺς συγγενεῖς λαχτára,
 ποὺ πρῶτα αὐτοὶ μὲς στὴν καρδιὰ καλύτερα τὴ νιώθουν».

Κι ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικᾶ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ξένε, δὲ φαίνεσαι ἄκριτος μήτε ἀνθρώπος τυχόντας.
 Στὸν κόσμῳ ὁ Δίας μόνος τοῦ μοιράζει τ' ἀγαθὰ του, 190
 σὲ βασιλιάδες καὶ φτωχοὺς, καθὼς τὸ θέλει ἐκεῖνος.
 Αὐτὰ καὶ σένα σοῦ δῶσε καὶ πρέπει νὰ ὑπομένης.
 Καὶ τώρα τῆς πατρίδας μου σὰν πάτησες τὸ χῶμα,
 δὲ θὰ σοῦ λειψῇ φόρεμα μήτε ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπει

νά λάβη ξένος δύστυχος πού θά μᾶς συναντήσῃ. 195

Καί θά σοῦ δείξω πρόθυμα τήν πόλη καί θά μάθῃς
καί τοῦ λαοῦ τῆς τ' ὄνομα. Τῇ χώρᾳ αὕτῃ οἱ Φαιάκοι
τήν ἔχουν κι εἰμαι κόρη ἐγώ τοῦ Ξακουσμένου Ἀλκίνου,
πού θάρρος καί ζωῇ ἀπ' αὐτὸν κρατιέται τῶν Φαιάκων».

Εἶπε καί τίς σγουρόμαλλες φωνάζει παρακóρες· 200

«Σταθῆτε· γιατί φύγατε, κορίτσια, πού εἶδατε ἄντρα;

Μήπως καί φοβηθήκατε κανεῖς ὀχτρός πὼς εἶναι;

Δέ βρίσκεται οὔτε θά βρεθῇ τὸ παλικάρι τ' ἄξιό,
πού θά ῥθῃ ἐδῶ τὸν πόλεμο νά φέρῃ στοὺς Φαιάκους,

γιατί οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μᾶς προστατεύουν ὅλοι 205

κι ἀλάργα μὲς στὸ πέλαγο τ' ἀφροπερικλεισμένο

καθόμαστε παράμεροι, μήτε μᾶς σμίγουν ἄλλοι.

Μὰ αὐτὸς ὁ δύστυχος ἐδῶ ναυαγισμένος ἦρθε

καί πρέπει νά τὸν σώσουμε. Γιατί τοὺς στέλνει ὁ Δίας

φτωχοὺς καί ξένους. Πρόσχαρο τὸ λίγο πού θά δώσῃς. 210

Μὰ ἐλάττε, κόρες, δώστε του φαῖ-πιστὸ τοῦ ξένου

καί στὸ ποτάμι λοῦστε τον, σὲ ἀπάνεμο ἓνα μέρος».

Εἶπε, κι οἱ κόρες στάθηκαν κι ἐσπρωχνε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη,

καί σ' ἓνα ἀπόσκιο ὁδήγησαν τὸ θεϊκὸ Δυσσέα,

καθὼς τοὺς εἶπε ἡ Ναυσικᾶ, τοῦ Ἀλκίνου ἡ θυγατέρα. 215

Κοντά του ροῦχα τοῦ βαλαν, χιτῶνα καί χλαμῦδα,

τοῦ δῶσαν καί ροῖ χρυσὸ μὲ λάδι ὑγρὸ γεμάτο,

καί τὸν καλοῦσαν νά λουστῇ στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.

Τότε ὁ Δυσσέας γύρισε στὶς παρακóρες κι εἶπε·

«Κορίτσια, λίγο ἀπόμερα σταθῆτε νά ξεπλύνω 220

τὴν ἄρμη αὐτ' ἀπ' τίς πλάτες μου καί νά τριφτῶ μὲ λάδι

κι ἔχω καιρὸ σταλιά ἀλοιφῇ νά βάλω στὸ κορμί μου.

Στὸ φανερό δὲ λούζομαι. Γιατί ντροπὴ μου τὸ ἔχω

μπροστά σὲ σγουροπλέξουδα νά γυμνωθῶ κορίτσια».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγαν μακριὰ καί τὰ ἔπανε τῆς κόρης. 225

Τότε ὁ Δυσσέας ἔλουζε τὴν ἄρμη στὸ ποτάμι,

πού σκέπαζε τίς πλάτες του καί τοὺς θρεμμένους του ὤμους,

κι ἀπ' τὸ κεφάλι σφούγγιζε τῆς θάλασσας τὴν ἄχνα.

Σὰν ἔλουσε ὅλο τὸ κορμί καί τρίφτηκε μὲ λάδι,

τὰ ροῦχα τότε φόρεσε πού τοῦ δῶσε ἡ παρθένα, 230

κι ἡ Διογέννητη Ἀθηνᾶ τὸν ἔκανε νὰ δείχνῃ
 σὰν πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ παχὺς καὶ τὰ σγουρὰ μαλλιά του
 πέφτανε ἀπ' τὸ κεφάλι του ποὺ μοιάζανε ζουμπούλια.
 Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστός μὲ μάλαμα χρυσώνει
 τ' ἀσήμι, ποὺ τὸν ἐμαθαν λογῆς νὰ ξέρῃ τέχνης 235
 ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ Ἥφαιστος, κι ἔργα πανώρια φτιάχνει,
 ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε κι ἐκείνου στὸ κορμί του.
 Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
 χάρες γεμάτος κι ὁμορφιὲς ποὺ σάστιζε ἡ παρθένα.
 Τότε ἔτσι στὶς σγουρόμαλλες τὶς παρακόρες εἶπε 240

« Ἀκοῦστε κάτι νὰ σᾶς πῶ, κρινόχερα κορίτσια.
 Δίχως τὴ γνώμη τῶν θεῶν ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 δὲν ἦρθε αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος στὴ χώρα τῶν Φαίακων.
 Πρωτότερα μοῦ φάνηκε πὼς εἶναι ἀσκημοῦρης,
 μὰ τώρα μοιάζει τῶν θεῶν ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια. 245
 Μακάρι τέτοιος νὰ 'τανε γραφτὸς γιὰ μένα ὁ ἄντρας
 τοῦ τόπου κάτοικος κι ἐδῶ νὰ 'θελε αὐτὸς νὰ μείνῃ.
 Μὰ ἔλατε, κόρες, δώστε τοῦ φαῖ-πιετὸ τοῦ ξένου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλες πρόθυμα τῆς ἄκουσαν τὰ λόγια, 250
 καὶ στὸ Δυσσέα βάλανε μπροστὰ του φαγοπότι.

Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 γιατί εἶχε μέρες ποὺ μπουικιά δὲν ἔβαλε στὸ στόμα.
 Κι ἡ ἀσπροχέρα ἡ Ναυσικᾶ σκέφτηκε τότε ἓνα ἄλλο.

Τὰ ρούχα πρῶτα δίπλωσε καὶ τὰ 'βαλε στ' ἀμάξι 255
 κι ἔξεψε τὰ χοντράνυχα μουλάρια καὶ μονάχη
 ἀπάνου ἀνέβηκε ἔπειτα κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα:

« Σῆκω νὰ πᾶμε, ξένε, πιά στὴ χώρα, νὰ σὲ στείλῳ
 στοῦ συνετοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι, ὅπου τοὺς πρώτους
 Φαίακους ὅλους μαζωχτοὺς θαρρῶ πὼς θὰ γνωρίσης. 260

Μόν' ἔλα κάμε ὅπως σοῦ πῶ. Θαρρῶ πὼς κόβει ὁ νοῦς σου.
 Χωράφια ἐνόσω παίρνουμε καὶ δουλεμένους τόπους,
 πίσω ἀπ' τ' ἀμάξι νὰ ῥχεσαι τρεχάτα μὲ τὶς δοῦλες,
 κι ἐγὼ μπροστὰ πηγαίνοντας θὰ σ' ὀδηγῶ στὸ δρόμο.
 Κι ὅταν στὴν πόλῃ φτάσουμε μὲ τοὺς ψηλοὺς τῆς πύργους,
 ἐκεῖ λιμάνι ἔχει ὁμορφο στὸ 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος, 265
 πόχει τὸ ἔμπα του στενὸ κι ἔχουν ἐκεῖ τραβήξει.

τὰ τρεχαντήρια στή στεριά, καθένα στή σκεπή του.
 Γύρω στὸν ὁμορφο ναὸ τοῦ Ποσειδῶνα ὑπάρχει
 κι ἡ ἀγορὰ μ' ἀσήκωτες πέτρες στή γῆς χωμένες
 στρωμένη, ὅπου τῶν καρabiών τ' ἄρμενα μέσα φτιάχνουν, 270
 τὰ παλαμάρια, τὰ πανιά καὶ ξύνουν τὰ κουπιὰ τους.

Γιατὶ οἱ Φαιάκοι γιὰ σπαθιά δὲ νοιάζονται ἢ δοξάρια,
 μόν' γιὰ κατάρτια καὶ κουπιὰ κι ισόμετρα καράβια,
 ποὺ στὸν ἀφρὸ τῆς θάλασσας τὰ χαίρονται νὰ τρέχουν.
 Δὲ θέλω αὐτοὶ ξοπίσω μου πικρὰ ν' ἀρχίσουν λόγια, 275
 γιατί κανένας δὲν ψηφᾷ τὸν ἄλλο μὲς στή χώρα.

Κι ἔτσι ἴσως ποῦνε οἱ πιὸ κακοὶ ὅταν μὲ ἰδοῦν στὸ δρόμο·
 « Ποιὸς νὰ 'ναι ἐκεῖνος ὁ ψηλὸς κι ὁμορφοκαμωμένος
 πόρχεται μὲ τῇ Ναυσικᾷ ; Ποῦ νὰ τὸν βρῆκε τάχα ;
 Ἴσως τὸν πάση κι ἄντρα της. Μπορεῖ ναυαγισμένος 280
 τὸν πῆρε ἀπ' τὸ καράβι του νὰ τὸν φιλοξενήσῃ
 ξενομερίτῃ, ἀφοῦ κοντὰ δὲν ἔχουμε γειτόνους.

Ἡ θὰ 'ναι ἀθάνατος θεὸς ποὺ μὲ τίς προσευχὲς τῆς
 κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανὸ γιὰ πάντα νὰ τὴν ἔχῃ.
 Κάλλιον ἂν τὸ πέτυχε ἀπ' ἄλλου τὸ ταίρι τῆς ἡ ἴδια, 285
 ἀφοῦ τοὺς ντόπιους δὲν ψηφᾷ κι ἂς τῇ ζητοῦν τὰ πρῶτα
 τοῦ τόπου τ' ἀρχοντόπουλα μὲς στοὺς Φαιάκους ὅλους ».

Ἔτσι ἴσως ποῦνε, καὶ ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ ν' ἀκούσω.
 Γιατὶ κι ἐγὼ κατηγορῶ τίς ἄλλες ποὺ τὰ κάνουν,
 ποὺ δίχως τοῦ πατέρα τους τῇ γνώμῃ καὶ τῆς μάνας 290
 καὶ πρὶν ἀκόμα παντρευτοῦν τὰ παλικάρια σμίγουν.

Μόν' ἄκου, ξένε, γλήγορα νὰ ἰδῆς πῶς θὰ σὲ στείλῃ
 μὲ τὸ καλὸ ὁ πατέρας μου νὰ πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα.
 Στὸ δρόμο τ' ὁμορφο θὰ ἰδῆς τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δάσος
 ὅλο ἀπὸ λεῦκες, μὲ πηγὴ κι ὀλόγυρα λιβάδι. 295

Ἐκεῖ εἶναι τοῦ πατέρα μου τὸ δροσερὸ περβόλι,
 τόσο ἀπ' τῇ χώρα ἀλαργινὸ ποὺ ἀκοῦνε ὅταν φωνάζῃς.
 Κάτσε νὰ καρτερῇς ἐκεῖ λιγάκι ὅσο νὰ πᾶμε
 στή χώρα καὶ νὰ φτάσουμε στὸ πατρικὸ μου σπίτι.

Κι ἀπάνω κάτω ὅταν σκεφτῇς πῶς εἴμαστε φτασμένοι,
 ξεκίνα τότε πιά νὰ ρθῇς στή χώρα τῶν Φαιάκων,
 καὶ ρώτα τοῦ πατέρα μου τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξουν. 300

Νὰ τό 'βρης εὐκολα μπορεῖς. Καί τὰ μωρὰ τὸ ξέρουν,
γιατὶ ἄλλο σπῖτι δὲ θὰ βρῆς κανένα μὲς τῇ χώρᾳ
νὰ μοιάζῃ μὲ τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι. 305

Κι ὅταν περάσῃς τὴν αὐλὴν, στὸ πρόσπιτο ὅταν φτάσῃς,
πέραν ἀπ' τὶς σάλες γλήγγορα στὴ μάνα μου νὰ φτάσῃς.
Κοντὰ στὴ στιὰ θὰ κάθεται καὶ στῆς φωτιᾶς τῇ λάμπῃ,
θαλασσογάλανο μαλλὶ στ' ἀδράχτι τῆς θὰ κλώθῃ,
στὸ στύλο ἀπάνου ἀκουμπιστῇ, πού θὰ σαστίσῃ ὁ νοῦς σου, 310
κι ὁλόγυρά τῆς κάθονται κοντὰ τῆς κι ἄλλες σκλάβες.
Κοντὰ τῆς κι ὁ πατέρας μου τὸ θρόνο του ἔχει στήσει
καὶ κάθεται σάμπως θεὸς καὶ πίνει τὰ κρασί του.

Προσπέρασέ τον κι ἄγγιξε τῆς μάνας μου τὸ γόνα,
γοργὰ νὰ ἰδῆς χαρούμενος τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρᾳ, 315
κι ὡς εἶναι ἀλάργα ὁ τόπος σου. Κι ἀπὸ καλὸ ἂν σὲ πάρῃ,
ἔχεις ἐλπίδα σύντομα νὰ ἰδῆς τοὺς ποθητούς σου,
νὰ φτάσῃς στὴ πατρίδα σου καὶ στ' ἀρχοντόσπιτό σου ».

Εἶπε, καὶ μὲ λαμπρὸ καμτσὶ βάρεσε τὰ μουλάρια
καὶ πίσω ἀφήσανε μεμιᾶς τ' ἀφρότρεχο ποτάμι 320
καὶ τρέχανε ἀκατάπαυτα τὰ πόδια τους χτυπώντας.
Κρατοῦσε ἡ κόρη τὰ λουριὰ κι' ἀλαφροσαλαγῶσε,
πεζοὶ ξοπίσω νὰ 'ρχονται οἱ δοῦλες κι ὁ Δυσσέας.
Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε σὰν ἤρθανε στὸ δάσος
τὸ δοξαστὸ τῆς Ἀθηνᾶς, κι ἔκατσε ἐκεῖ ὁ Δυσσέας 325
κι ἔτσι ἄρχισε παράκληση νὰ κάνῃ στὴν Παλλάδα·

« Ἄκου με, κόρη ἀνίκητῃ τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
τώρα κὰν ἄκου με ἀφοῦ πρὶν δὲ μ' ἄκουσες ποτέ σου
ὅταν μὲ θαλασσόπνιγε ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου.
Κάμε νὰ βρῶ ἀπ' τοὺς Φαίακες λίγη σπλαχνιὰ κι ἀγάπῃ ». 330

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ ξάκουσε ἡ Παλλάδα,
μὰ δὲν τοῦ φανερώθηκε, γιατί τὸν ἀδερφό τῆς
τὸν πατρικὸ σεβόντανε, πού τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
πάθος τοῦ κράταε ἄσβηστο πρὶν φτάσῃ στὴν πατρίδα.

Η

Περικλήτικα

✓ Τότε ἔτσι εὐχόντανε ὁ θεϊκὸς πολυπαθὸς Δυσσέας,
καὶ τὰ μουλάρια φέρανε τῇ Ναυσικᾷ στὴ χώρα.

Σὰν ἦρθε στοῦ πατέρα της τὸ ξακουστὸ παλάτι,
στάθηκε στὶς αὐλόπορτες κι ὅμοιοι θεοὶ σταθῆκαν
τ' ἀδέρφια της ζερβόδεξα κι ἔλυσαν ἀπ' τ' ἀμάξι
τὰ ζῶα καὶ κουβάλησαν ὅλα τὰ ροῦχα μέσα.

5

Πῆγε κι αὐτὴ στὸν πύργο της. Φωτιά τῆς εἶχε ἀνάψει
μιὰ Ἑπειρώτισσα γριά, ἡ δούλα τῆς Βρυμέδης,
πού μιὰ φορά ἀπ' τὴν Ἑπειρὸν τὴν ἔφεραν τὰ πλοῖα
καὶ δῶρο τοῦ τὴν ἔκαμαν τοῦ βασιλέα Ἀλκίνου,
πού σὰν ἀθάνατο θεὸ τὸν λάτρευε τὸ πλῆθος.

10

Τὴν ἀσπροχέρα Ναυσικᾷ αὐτὴ εἶχε μεγαλῶσει
κι αὐτὴ φωτιά τῆς ἀνάψε κι ἐτοίμασε τραπέζι.

Κίνησε τότε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας γιὰ τὴ χώρα,
κι ἡ Ἀθηναῖ μ' ἓνα θολὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι

15

γιὰ τὸ καλὸ του, μὴ τὸν δῇ κανεὶς ἀπ' τοὺς Φαιάκους
καὶ τὸν πειράξῃ ὁ λόγος του καὶ τὸν ρωτοῦν ποῖός εἶναι.

Κι ὅτι ἐμελλε στὴν ποθητὴ νὰ μπῇ τὴ χώρα μέσα,
νά ! βγῇκε ἡ φωτοστάλαχτη θεὰ Παλλὰδα ἐμπρὸς του,
ὅμοια μὲ κόρη ἀπάρθνη πού σήκωνε μιὰ στάμνα.

20

Μπροστά του στάθηκε κι εὐτὺς τὴ ρώτησε ὁ Δυσσέας·
« Δὲ θὰ μοῦ δείξῃς, λυγερή, τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
πού βασιλεύει ἐδῶ σ' αὐτοῦ τοῦ τόπου τοὺς ἀνθρώπους ;

Ἐνός ἐγώ, ταλαίπωρος, πρώτη φορά μου τώρα
ἦρθα ἀπὸ τόπους μακρινούς, γι' αὐτὸ κι ἐδῶ κανένα

25

δὲν ξέρω, ἀπ' ὅσους κατοικοῦν στὴ χώρα καὶ στὸν τόπο ».

Πάλε ἡ κουκουβαγιόθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
« Ἐνὲ πατέρα, πρόθυμα τὸ σπίτι νὰ σοῦ δείξω

πού θέλεις, γιατί βρίσκεται κοντὰ στὸ πατρικό μου.

Μόν' ἔλα ἀκλόυθα ἐσὺ σιγὰ κι ἐγὼ ὁδηγῶ στὸ δρόμο.

30

Καὶ σὲ κανένα μὴ μιλᾷς, μὴ στρέφῃς νὰ τοὺς βλέπῃς.

Γιατὶ τοὺς ξένους ὅλοι ἐδῶ δὲν τοὺς πολυχωνεύουν,

μῆτε τοὺς παίρνουν μὲ χαρὰ νὰ τοὺς φιλοξενήσουν.

Πέτονται μόνο στὰ γοργά, τὰ φτερωτὰ καράβια,

πού διαπερνούν τὰ πέλαγα. Γιατί μιὰ τέτοια χάρη
ὁ Σαλευτῆς τοὺς χάρισε. Καὶ τὰ γοργὰ τοὺς πλοῦα
σάν τὰ πουλιά στὴ θάλασσα καὶ σάν τὴ σκέψη τρέχουν ».

Εἶπε καὶ κίνησε γοργὰ πρώτη μπροστὰ ἡ Παλλάδα
κι αὐτὸς ξοπίσω στῆς θεᾶς τὰ βήματα ἀκολουθοῦσε.

Κι ὅπως στὴ χώρα ἐρχόντανε, περνώντας μὲς στὸν κόσμον, 40
κανεὶς ἀπ' τοὺς κοσμάκουστους Φαιάκους δὲν τὸν εἶδε,
γιατί δὲν ἄφηνε ἡ θεὰ ἡ λατρευτὴ Παλλάδα,
καὶ γιὰ καλὸ του μὲ θεϊκὸ τὸν σκέπαζε σκοτάδι.

Θάμαζε ἐκεῖνος τὰ γοργὰ καράβια, τὰ λιμάνια, 45
τὶς ἀγορὲς τῶν ἀρχηγῶν καὶ τὰ ψηλὰ τὰ κάστρα,
—θάμα νὰ βλέπης—διάπλατα, φραγμένα μὲ παλούκια.
Σάν ἔφτασαν στοῦ βασιλιᾶ τὸ ξακουστὸ παλάτι,

πρῶτη ἡ κουκουβαγιόθωρη θεὰ Παλλάδα τοῦ 'πε·
« Νὰ τὸ παλάτι πού ζητᾶς, πατέρα, νὰ σοῦ δείξω, 50
ὅπου τοὺς θεογέννητους τοὺς πρωταρχόντους θὰ 'βρης
τραπέζι νὰ 'χουν, κι ἄφοβα πῆγαινε κι ἔμπα μέσα.

Ὁ θαρρεμένος ἄνθρωπος καλύτερα τελειώνει
κάθε δουλειά, κι ἂς ἔρχεται μακριὰ ἀπὸ ξένους τόπους.
Πρόσπεσε στὴ βασίλισσα μὲς στὸ παλάτι πρῶτα. 55

Τὴ λένε Ἀρήτη, καὶ βαστᾶ κι ἡ ἴδια ἀπ' τοὺς προγόνους,
πού τὸν Ἀλκίνο γέννησαν, τὸ βασιλιά τοῦ τόπου.

Ἔκαμε πρῶτα ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου τὸ Ναυσίθο
μὲ τὴν Περίβοια, ἀσύγκριτη στὴν ὁμορφιά γυναίκα,
στερνὴ τοῦ μεγαλόκαρδου Βρυμέδου θυγατέρα, 60
πού μιὰ φορὰ βασίλεψε στοὺς ἄφοβους Γιγάντους.

Μὰ μὲ τὸν ἄσεβο λαὸ χαλάστηκε κι ὁ ἴδιος.
Μὲ ἐκείνη ὁ Σείστις πλάγιασε κι ἔκαμε τὸ Ναυσίθο,
πού στοὺς Φαιάκους ἔπειτα βασίλεψε, καὶ γιούς του
ἔκαμε τὸ Ρηξήνορα καὶ τὸν ἀφέντη Ἀλκίνο.

Νιόπαντρο ἀκόμα, δίχως γιό, πῆρε τὸν πρῶτο ὁ Φοῖβος, 65
κι ἓνα κορίτσι πρόφτασε ν' ἀφήσῃ, τὴν Ἀρήτη,
πού ταίρι του τὴν ἔκαμε ὁ βασιλιάς Ἀλκίνος,
καὶ τὴν τιμοῦσε ὅπως καμιὰ στὸν κόσμον ἄλλη γυναίκα,
ἀπ' ὅσες παντρευτήκανε καὶ κυβερνῆσαν σπίτι,
ἀκόμα δὲν τιμήθηκε. Ἔτσι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά τους, 70

καὶ τὰ παιδιά της κι ὁ λαὸς κι ὁ βασιλιάς Ἀλκίνος,
τῇ σέβονται καὶ σὰν θεὰ νὰ βλέπουν τῇ δοξάζουν,
ὅταν στὴν πόλῃ φαίνεται. Γιατὶ εἶναι στολισμένη
μὲ γνώση, κι ὅσες ἀγαπᾷ, ἀκόμα καὶ στοὺς ἄντρες,
λύνει ὅλες τοὺς τίς διαφορές. Ἀπὸ καλὸ ἂν σὲ πάρῃ, 75
ἔχεις ἐλπίδα στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ γυρίσης,
νὰ ἰδῇς ξανὰ τοὺς φίλους σου, νὰ πᾶς στ' ἀρχοντικό σου».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε· ἔπειτα ἡ λαμπερὴ Παλλάδα
μὲς στὸν ἀστέρευτο γυαλὸ καὶ τῇ χαριτωμένη
Σχεριὰ Ἰοπίσω ἀφήνοντας, στὸν Μαραθῶνα πῆγε, 80
κι ἔπειτα στὴν πλατύδρομην Ἀθήνα κι ἐκεῖ μπῆκε
μὲς στοῦ Ἑρεχθέα τὸ ναὸ τὸ μαρμαροχτισμένο.
Στ' Ἀλκίνοῦ πῆγε τὸ λαμπρὸ παλάτι κι ὁ Δυσσεάς,
κι ὅπως στεκόντανε πολλὰ λογάριαζε στὸ νοῦ του,
προτοῦ πατήσῃ τῇ μπασιά τῇ χαλκοκαμωμένη. 85
Γιατὶ μιὰ λάμψη χύνονταν σὰ φεγγαριοῦ, σὰν ἡλίου,
ἀπ' ὅλο τ' ἀψηλόσκεπο τ' Ἀλκίνοῦ τὸ παλάτι.

Χάλκινοι οἱ τοῖχοι πῆγαιναν ἀπ' τῇ μπασιά ὡς τὸ βάθος,
κι εἶχαν μιὰ ζώνη ἀπὸ γυαλὶ γαλάζιο γύρω γύρω.
Χρυσὲς οἱ πόρτες τὸ ψηλὸ παλάτι μέσα κλειοῦσαν, 90
καὶ σὲ κατῶφλι χάλκινο στεκόντανε ἀσημένιοι
οἱ παραστάτες κι ἀργυρὸ τ' ἀνώφλι ἦταν ἀπάνω,
καὶ τὸ κρικέλι ὀλόχρυσο. Στὸ 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος
εἶχε σκυλιὰ ἀπὸ μάλαμα κι ἀσήμι καμωμένα,
ποὺ τὰ 'χε φτιάσει ὁ Ἥφαιστος μὲ τῇ σοφῇ του τέχνῃ, 95
νὰ τοῦ φυλοῦν τ' ἀρχοντικό τ' ἀντρειωμένου Ἀλκίνοῦ,
κι ἀθάνατα κι ἀγέραστα νὰ στέκουν ἐκεῖ πάντα.

Γύρω στὸν τοῖχο εἶχε θροινιά, στὸ 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος,
χτισμένα ἀράδα, ποὺ ἄρχιζαν ἀπ' τῇ μπασιά ὡς τὸ βάθος,
ὅλα στρωμένα μὲ ψιλὰ καλόφαντα σεντόνια, 100
τεχνίτρες ποὺ τὰ ξέφαναν, κι ἀπάνω τῶν Φαιάκων
καθόντανε οἱ πρωτάρχοντες καὶ τρώγανε καὶ πίναν,
γιατὶ εἶχαν ὅλα τ' ἀγαθὰ. Καὶ σὲ καλοχτισμένες
βάσες, ἀγάλματα χρυσὰ παιδιῶν ἦταν στημένα,
ποὺ μὲς στὰ χέρια τοῦς διαδιὰ κρατοῦσαν ἀναμμένα, 105
μ' αὐτὰ στοὺς ὁμοτράπεζους νὰ φέγγουν κάθε νύχτα.

Πενήντα σκλάβες τὸ ψηλὸ παλάτι εἶχε ὅλες ὅλες,
 κι ἄλλες σὲ μύλους ἄλεθαν στάρι ξανθὸ σὰ μῆλο,
 κι ἄλλες πάλε ἔφαιναν πανιὰ καὶ κλώθανε στ' ἄδράχτι,
 καθὼς τὰ φύλλα τῆς ψηλῆς τῆς λεύκας καθισμένες,
 καὶ τόσο τὰ 'φαιναν κρουστά, ποὺ λάδι δὲν περνοῦσε.
 Κι ὡς εἶναι ἀπ' ὅλους πιὸ καλοὶ τεχνίτες οἱ Φαιᾶκοι
 νὰ κυβερνοῦν στὴ θάλασσα τὰ φτερωτὰ καράβια,
 ἔτσι εἶναι κι οἱ γυναῖκες τους στὸν ἀργαλειὸ τεχνίτρες.
 Γιατὶ τοὺς χάρισε ἡ θεὰ Παλλὰδα αὐτὴ τὴ χάρη,
 νὰ ξέρουν ὁμορφες δουλειές, περίσσια γνῶση νὰ 'χουν.
 Στ' ἀπόξω μέρος τῆς αὐλῆς, κοντὰ στὶς πόρτες, εἶχε
 μεγάλο κῆπο, τέσσερων στρεμμάτων, κι ἓνας φράχτης
 γύρω τὸν ἔφραζε παντοῦ. Κι ἐκεῖ μεγάλα δέντρα,
 φύτρωναν δροσερά, ἀχλαδιές, ροδιές, μηλιές μὲ μῆλα,
 συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν ἀθό τους,
 ποὺ δὲν τοὺς ἔλειπε ὁ καρπὸς χειμῶνα καλοκαίρι,
 μήτε ποτὲ τὸν ἔχαναν, μόν' ἅπαντα φυσώντας
 ὁ Ζέφυρος ἄλλον γεννᾷ κι ἄλλον τὸν ὀριμάζει.
 Μετὰ ἀπ' τ' ἀχλάδια, ἀχλάδια ἀνθοῦν, μετὰ ἀπ' τὰ μῆλα, μῆλα,
 σύκο στὸ σύκο γίνεται, σταφύλι στὸ σταφύλι.
 Εἶχε κι ἓνα πολύκαρπο ἀμπέλι φυτεμένο.
 "Ἄλλες τοῦ λιᾶστρες ξήραινε σὲ γῆς στρωμένη ὁ ἥλιος
 κι ἄλλα σταφύλια ποὺ τρυγοῦν κι ἄλλα πατοῦν ξοπίσω.
 Βγάζουν τὴν ἀγουρίδα ἐμπρός, ποὺ τὸν ἀνθὸ της ρίχνει,
 κι ἄλλων γυαλίζει ἡ ράγα τους. Καὶ στοὺς στερνοὺς τοὺς ὄργους,
 λογιῆς μὲ τέχνη φύτρωναν πρασιὲς πάντα ἀνθισμένες.
 Δυὸ βρύσες ἔτρεχαν, κι ἡ μιὰ πότιζε ὅλο τὸν κῆπο,
 κι ἀπ' τὸ κατώφλι τῆς αὐλῆς, ἡ ἄλλη ἀπ' τ' ἄλλο μέρος,
 πρὸς τὸ παλάτι πῆγαινε, ὅτε ἔπαιρνε κι ὁ κόσμος.
 Τέτοια χάρισαν οἱ θεοὶ δῶρα λαμπρὰ τοῦ 'Αλκίνοῦ.
 'Εκεῖ στεκόντανε ὁ θεϊκὸς καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅλα πιά σὰν τὰ χόρτασαν τὰ μάτια του νὰ βλέπουν,
 μπῆκε πιά μέσα μὲ σπουδὴ, περνώντας τὸ κατώφλι.
 Καὶ βρῆκε ἐκεῖ τοὺς ἀρχηγούς κι ἀρχόντους τῶν Φαιάκων
 στὸν ὑπνοδότῃ τὸν 'Ερμῇ νὰ στάζουν τὰ ποτήρια,
 ποὺ τοῦ 'χαναν παράκληση στὸ τέλος πρὶν πλαγιάσουν.

Τότε ἀπ' τῇ σάλα πέρασε, μ' ἓνα πυκνὸ σκοτάδι,
 πού τοῦ περίχυνε ἡ θεὰ Παλλὰδα, σκεπασμένος,
 ὅσο πού στῇ βασίλισσα καὶ στὸν Ἀλκίνο πῆγε. 145

Στὰ γόνατά της ἀπλώσε τὰ χέρια του ὁ Δυσσέας
 καὶ τότε πιά τοῦ σκόρπισε τὸ θεϊκὸ σκοτάδι.
 "Ολοὶ σταθῆκαν ἄλλοι μπροστά του σὰν τὸν εἶδαν
 καὶ σάστιζαν νὰ τὸν θωροῦν κι αὐτὸς τοὺς ξόρκιζε ἔτσι·

« Ἀρήτη, κόρη τοῦ ἄρχοντα Ρηξήνορα, προσπέφτω 150
 στὰ πόδια σου ὁ πολὺπαθος καὶ στὸ γλυκὸ σου ταίρι
 καὶ σ' ὅλους τοὺς πρωτάρχοντες. Εἶθε ὅλα τ' ἀγαθὰ τους
 νὰ τοὺς χαρίσουν οἱ θεοί, ν' ἀσπρίσουν, νὰ γεράσουν,
 καὶ στὰ παιδιά τους ἔπειτα ν' ἀφήσουν τὰ καλὰ τους
 κι ὅλα τὰ δικαιώματα πόχει ὁ λαὸς τους δώσει. 155

Στείλε κι ἐμένα γλήγορα στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 γιατί μὲ δέρνουν συμφορὲς ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς μου ».

Εἶπε καὶ κάθισε ἔπειτα κοντὰ στῆς στιᾶς τῇ λάμπῃ,
 στῇ στάχτῃ ἀπάνω κι ἄλλοι στεκόντανε ὅλοι οἱ ἄλλοι.
 Καὶ μὲ καιρὸ τοὺς μίλησε ὁ μαχητὴς Ἑχένηςος, 160
 πού 'ταν ὁ γεροντότερος ἀπ' ὅλους τοὺς Φαιάκους,
 πρῶτος στοὺς λόγους κι ἤξερε πολλὰ καὶ περασμένα.

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικά τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν εἶναι, Ἀλκίνο, αὐτὸ σωστό, μήτε, νὰ πῆς, ταιριάζει,
 χάμω στῇ στιά νὰ κάθεται στῇ στάχτῃ ἀπάνω ὁ ξένος 165
 κι ὅλοι μουδιάζουν, λόγο σου ν' ἀκούσουν καρτερώντας.

Μόν' ἔλα τώρα σήκωσε τὸν ξένο νὰ καθίσῃ
 σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονὶ κι οἱ κράχτες ἄς κεράσουν
 πάλε κρασί, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτῃ Δία,
 πού προστατεύει ἡ χάρη του τοὺς ξένους, κι ἡ οἰκονόμα 170
 ἀπ' ὅ,τι μέσα βρίσκεται φαῖ στὸν ξένο ἄς δώσῃ ».

Τὸ λόγο αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνος,
 πῆρε ἀπ' τὸ χερί τὸ σοφὸ πολύτεχνο Δυσσέα,
 σηκώνοντάς τον ἀπ' τῇ στιά, καὶ σὲ θρονὶ πανώριο
 τὸν κάθισε, σηκώνοντας τὸ γιό του Λαοδάμα, 175
 πού δίπλα του καθόντανε κι ἀγαπημένος του ἦταν.
 Μιά παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ τοῦ χύνει νὰ νιφτῇ σὲ μιὰ ἀργυρὴ λεκάνη,

- κι ἔμπρὸς τοῦ μάκρου τοῦ ὅστωσε καὶ σκαλιστὸ τραπέζι.
 Κι ἡ σεβαστὴ κελεύρισα ψωμιὰ τοῦ κουβαλοῦσε 180
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ἔτρωγε κι ἔπινε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας.
 Τότε τὸν κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνος πρόσταξε ἔτσι·
 « Ποντόνα, κέρνα μας κρασί καὶ μοίρασέ μας σ' ὅλους
 μὲ τὴ σειρά, νὰ στάξουμε στὸ βροντορίχτη Δία, 185
 ποὺ πάντα τοὺς καλὸδεχτοὺς τοὺς ξένους συνοδεύει ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
 καὶ σ' ὅλους μοίρασε σειρά γιὰ δέηση στὰ ποτήρια.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 τὸ λόγο πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος καὶ τοὺς εἶπε 190
 « Ἀκοῦστε με, ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μοῦ ζητᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 Τώρα ποὺ φάγατε, ὁ καθεὶς στὸ σπίτι του ἄς πλαγιαίση
 καὶ τὴν αὐγὴ φωνάζουμε κι ἄλλους δημογερόντους 195
 γιὰ νὰ φιλοξενήσουμε τὸν ξένον στὸ παλάτι,
 καὶ διαλεχτὰ νὰ σφάξουμε στοὺς ἀθανάτους βόδια,
 κι ἔπειτα νὰ φροντίσουμε τοῦ ξένου τὸ ταξίδι,
 πῶς, μὲ δική μας συνοδεία, δίχως φροντίδα ἢ κόπο,
 νὰ πάη γοργὰ χαρούμενος στὴν ποθητὴ του χώρα.
 ὅσο κι ἂν εἶναι ἀπόμακρη, κι οὔτε κακὸ στὸ δρόμο 200
 νὰ μὴν τοῦ τύχη ἢ πάθημα στὸν τόπο του πρὶν φτάση.
 Κι ἐκεῖ πιά θά ἔβρη στὰ στερνά, ὅσα ἡ βαριά του μοίρα
 τοῦ ἔγραψε, ἀφότου ἡ μάνα του τὸν ἔφερε στὸν κόσμον.
 Ἄν ὁμως εἶναι τ' οὐρανοῦ θεὸς κατεβασμένος,
 τότε ἄλλο πιά σοφίζονται στὸ νοῦ τους οἱ οὐράνιοι. 205
 Γιατὶ συχνὰ ὀλοφάνεροι στὰ περασμένα χρόνια
 φαινόντανε, ὅταν εἶχαμε λυτρωτικὰς θυσίας
 κι ὅπου κι ἐμεῖς καθόντανε καὶ τρώγανε κοντὰ μας.
 Κι ἂν μόνος του πηγαίνοντας τοὺς ἔβρισκε διαβάτης,
 δὲν τοῦ κρυβόντανε οἱ θεοί, γιατί εἴμαστε γενιὰ των, 210
 ὡς οἱ Κυκλωποὶ στὴ φυλὴ τὴν ἄγρια τῶν Γιγάντων ».
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ἀλκίνο, τέτοια συλλογὴ στὸ νοῦ σου μὴν τὴν βάζης,
 γιατί δὲ μοιάζω τῶν θεῶν ποὺ χαίρονται τὰ οὐράνια,

- στ' ἀνάσθημα καὶ στή μορφή, μόν' τῶν θνητῶν ἀνθρώπων. 215
 Κι ἂν ξέρετε ποιοὶ πέρασαν τίς πιὸ μεγάλες πίκρες
 στὸν κόσμο, μόνο ἐγὼ μ' αὐτοὺς νὰ συγκριθῶ ταιριαῖζει
 καὶ πιὸ πολλὰ θὰ τὰ 'λεγα τὰ βάσανά μου ἀκόμα,
 ὅσα μοῦ τύχανε ἄπειρα κι ἀπὸ θεῶν κατάρα.
 'Αφῆστε με ὅμως μιὰ μπουκιὰ στὸ στόμα μου νὰ βάλω. 220
 Γιατὶ δὲν ἔχει ἀπ' τὴν κοιλιὰ τὴν ἔρμη ἄλλο κανένα
 στὸν κόσμον πιὸ ξεδιάντροπο, ποὺ στανικῶς σὲ βάζει
 νὰ τὴ νοιαστῇς, μ' ὅσους καημούς, μ' ὅσες κι ἂν ἔχῃς λύπες,
 ὅπως κι ἐμένα, ποὺ καημοὶ τὰ στήθια μοῦ πληγώνουν
 κι αὐτὴ ζητᾷ ἀκατάπαυτα νὰ τρώγω καὶ νὰ πίνω, 225
 νὰ λησμονῶ τὰ πάθια μου καὶ νὰ γεμίζω ἐκείνη.
 Καὶ σεῖς σὰν ξημερώση ἡ αὐγὴ νοιαστῇτε τὸ ταξίδι,
 καὶ στεῖλτε με τὸ δύστυχο στὴν ποθητὴ πατρίδα,
 ποὺ πέρασα ἄπειρα δεινά. Κι ἄς μοῦ κοπῇ ἡ ζωὴ μου,
 ὅταν πιά ἰδῶ τὸ σπίτι μου, τοὺς δούλους μου, τὸ βίός μου». 230
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεσαν καὶ εἶπαν τὸ ναί, νὰ στεῖλουν
 τὸν ξένο στὴν πατρίδα του ποὺ φρόνιμα μιλοῦσε.
 Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
 στὸ σπίτι του ξεκίνησε νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας,
 κι ἀπόμεινε ὁ πολύσοφος Δυσσέας στὸ παλάτι. 235
 Κοντὰ του κάθισε ὁ θεϊκὸς Ἀλκίνος κι ἡ Ἀρήτη,
 κι οἱ παρακόρες σήκωναν σὲ λίγο τὸ τραπέζι.
 Τότε ἔτσι πρώτῃ μίλησε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
 γιατί τὰ ροῦχα γνώρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 σὰν τὰ εἶδε, ποὺ τὰ ξέφανε μονάχη μὲ τίς σκλάβες, 240
 καὶ κράζοντάς τον τοῦ λαλεῖ μὲ φτερωμένα λόγια·
 « Ἐγὼ θὰ κάμω τὴν ἀρχὴ νὰ σὲ ρωτήσω, ξένε,
 ποῖός εἶσαι ; Πόθε κόπιασες ; Ποῖός σου ἴδωκε τὰ ροῦχα ;
 Δὲν εἶπες θαλασσοδάρτος στὸν τόπο μας πῶς ἦρθες »;
 Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας· 245
 « Σὰ δύσκολο, βασίλισσα, νὰ σοῦ τὰ πῶ ὡς τὸ τέλος,
 ὅσα μοῦ δώσανε οἱ θεοὶ νὰ δοκιμάσω πάθια·
 Κι ὅσο κι αὐτὸ ποὺ μὲ ρωτᾷς, ἐγὼ νὰ στὸ ξηγήσω.
 'Αλάργα εἶναι στὸ πέλαγο κάποιο νησί Ὠγυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ δολοτεχνίτρα μένει, 250

τοῦ Ἀτλαντα ἡ κόρη ἡ Καλυψώ μὲ τίς σγουρὲς πλεξούδες.
 Μῆτε θεὸς μῆτ' ἄνθρωπος κανένας δὲν τῇ σμίγει,
 καὶ μόνο ἐμένα μ' ἔφερε στὸ σπίτι της ἡ μοῖρα
 τὸν ἔρμο, ἀφοῦ μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι ὁ Δίας
 μοῦ ἔκαψε μισοπέλαγα τὸ γλήγορο καράβι 255
 κι ὅλοι οἱ ἄλλοι διαλεχτοὶ συντρόφοι μου χαθῆκαν,
 καὶ τὴν καρίνα ἐγὼ ἀγκαλιά τοῦ καραβιοῦ κρατώντας,
 μέρες ἐννιά παράδερνα. Τῇ δέκατῃ πιά νύχτα
 μὲ πῆγαν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὴν Ὠγυγία,
 ὅπου μιὰ φοβερὴ θεὰ πανώρια κατοικοῦσε, 260
 ἡ Καλυψώ καὶ πρόθυμα νὰ μὲ φιλοξενήσῃ
 μὲ πῆρε αὐτὴ καὶ μ' ἔφερε καὶ σ' ὅλη τῇ ζωῇ μου
 ἀθάνατο κι ἀγέραστο μοῦ ἔλεγε νὰ μὲ κάμῃ.
 Ὅμως ποτὲ δὲν ἐπείθε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.
 Ἔμεινα ἀσάλευτος ἐκεῖ μαζὶ τῆς ἑπτὰ χρόνια 265
 κι ὅλο μὲ δάκρυα μούσκευα πικρὰ ἄλιωτα ροῦχα
 ποὺ μοῦ ἔδωσε. Σὰν ἔφτασε ὁ ὄγδοος ὁ χρόνος,
 μ' ἄφησε τότε στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ γυρίσω,
 θὲς ἀπὸ θέλημα θεοῦ, θὲς ποὺ ἄλλαξε πιά γνώμη.
 Μ' ἓνα σκαφὶ καλόδετο μ' ἔστειλε ν' ἀρμενίσω 270
 κι ἄφθονο μοῦ ἔδωσε ψωμί, γλυκὸ κρασί καὶ ροῦχα
 κι ἓνα ἀγεράκι ἀπόλυσε γλυκόπνευτο καὶ πρῦμο.
 Μέρες τραβοῦσα δεκαπτὰ μὲς στοῦ γιालοῦ τὰ πλάτια.
 Στὶς δεκοχτῶ φανήκανε τ' ἀπλόσκιωτα ἀκροβούνια
 τοῦ τόπου σας καὶ χάρηκε τοῦ δύστυχου ἡ καρδιά μου. 275
 Ὅμως ἀκόμα συμφορὲς μὲ καρτεροῦσαν κι ἄλλες,
 ὅσες τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς μοῦ ἔστειλε ὁ Ποσειδῶνας,
 ποὺ σήκωσε ὅλους τοὺς καιροὺς καὶ μοῦ ἔκλεισε τὸ δρόμο,
 καὶ δυνατὰ συντάραξε τὴ θάλασσα, ποὺ μῆτε
 στὴ βάρκα ἀπάνω νὰ σταθῶ δὲ μ' ἄφηνε τὸ κύμα 280
 μὲ τοὺς πικροὺς μου στεναγμούς. Στὸ τέλος ἡ φουρτούνα
 κομματιάσε τὴ βάρκα μου. Καὶ κολυμπώντας τότε,
 αὐτὸ τὸ χάος πέρασα, ὥσότου στὴ στεριά σας
 μὲ σίμωσαν τὰ κύματα κι ὁ ἄνεμος φυσώντας.
 Μ' ἂν ἐβγαῖνα ὄξω στὴ στεριά, θὰ μ' ἔλιωνε τὸ κύμα, 285
 σὲ βράχους καὶ σ' ἀνάσβολα χτυπώντας με ἀκρογιάλια.

Τότες ἀποτραβήχτηκα καὶ κολυμποῦσα, ὥσπου
σ' ἓνα ποτάμι σίμωσα, καὶ βολικὸς ὁ τόπος
μοῦ φάνηκε καὶ ἀπάνεμος, χωρὶς μεγάλες πέτρες·
Ὅξω γιὰ ἀνάσα πλάγιασα καὶ ἐκεῖ ἤρθε ἡ μαῦρὴ νύχτα. 290

Ἔπειτα ἀπ' τὸ θεόβρεφτο ποτάμι ἀλάργα πῆγα
νὰ γύρω στὰ χαμόκλαδα καὶ ὀλόγυρά μου φύλλα
σώριασα καὶ ἔστειλε ὁ θεὸς ἓναν ἀτέλειωτο ὕπνο.
Μὲ πονεμένη τὴν καρδιὰ κοιμήθηκα στὰ φύλλα,
ὅλη τὴ νύχτα ὡς τὴν αὐγὴ καὶ ὡς τ' ἄλλο μεσημέρι. 295

Βουτοῦσε ὁ ἥλιος, τὸ γλυκὸ σὰ χόρτασα τὸν ὕπνο.
Τότε ἄκουσα στὴν ἄμμουδιὰ τῆς κόρης σου τίς δοῦλες
νὰ παίζουν, καὶ ἦταν σὰ θεὰ καὶ ἐκείνη ἀνάμεσό τους.
Τῆς πρόσπεσα. Μοῦ φέρθηκε καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη,
ὡς δὲν ἐλπίζεις τὰ παιδιὰ νὰ κάμουν σὰν τὰ λάχης. 300

Γιατὶ εἶναι πάντα ἀστόχαστοι ὅλοι οἱ μικροὶ στὰ χρόνια.
Ἄφθονο μοῦ ἔδωσε ψωμί καὶ ἓνα κρασί μοσκάτο,
καὶ στὸ ποτάμι μ' ἔλουσε καὶ μοῦ ἔδωσε τὰ ροῦχα.
Τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλησα, μ' ὅση καὶ ἂν ἔχω λύπη». 305

Πάλε ὁ Ἀλκίνοος τ' ἀπαντᾷ καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον· 305
« Νά, ξένε, ποῖο τῆς κόρης μου βρίσκω τὸ μόνο λάθος,
ποὺ μὲ τίς σκλάβες τῆς ἐδῶ στὸ σπίτι δὲ σὲ πῆρε,
ἐνῶ τὴν πρωταπάντησες καὶ χάρη τῆς ζητοῦσες ».
Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπειρος Δυσσέας καὶ ἔτσι τοῦ 'πε·
« Τ' ἀθῶο κορίτσι, βασιλιά, γι' αὐτὸ μὴν τὸ μαλῶσης, 310
γιατὶ μὲ παρακίνησε τίς σκλάβες ν' ἀκλουθήσω,
μὰ μόνος δὲν τὸ δέχτηκα, ἀπὸ ντροπὴ καὶ φόβο,
μήπως θυμώσης ἂν μὲ ἰδῇς. Γιατὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
ἔτσι εἴμαστε ὅλο ἀράθυμο τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ».

Τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια τοῦ ἀπάντησε ὁ Ἀλκίνοος· 315
« Δὲν ἔχω, ξένε, τὴν καρδιὰ σὰν τέτοια μὲς στὰ στήθια,
ν' ἀρπάχεται ἀσυλλόγιστα. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξη.
Εἶθε, πατέρα Δία μου καὶ σὺ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀπόλλο,
τέτοιος, καθὼς μοῦ φαίνεσαι καὶ θέλεις ὅ,τι θέλω,
νὰ παντρευτῇς τὴν κόρη μου καὶ νὰ σὲ πῶ γαμπρό μου, 320
καὶ ἐδῶ νὰ μείνης. Θά 'δινά καὶ σπίτι καὶ χωράφια,
ἂν μὲ τὴ γνώμη σου ἔμενες. Μὰ δὲ μπορεῖ κανένας

νά σέ κρατήσῃ στανικῶς, θεὸς νά μὴν τὸ δώσῃ.
 Κι ὥς αὔριο βάζω μὲ τὸ νοῦ — καὶ ξέρε το — νά φύγῃς
 κι ἐνῶ ἐσὺ θά 'σαι στὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο βυθισμένος, 325
 στὸ κύμα οἱ ναῦτες ἤσυχα θά λάμπουν νά σέ πᾶνε
 στὸ σπίτι σου, στὸν τόπο σου, κι ὅπου ζητᾷ ἡ καρδιά σου
 κι ἂν εἶναι ἀκόμα πιὸ πολὺ μακρύτερα ἀπ' τὴν Εὐβοία,
 πὺν λένε ὅσοι ταξίδεψαν, πῶς εἶναι μίλια ἀλάργα
 ἀπ' τὴν πατρίδα, τὸν ξανθὸ Ραδάμανθο ὅταν πῆγαν 330
 τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιό, νά ἰδῇ, καὶ σέ μιὰ μέρα
 πῆγαν καὶ πάλε γύρισαν χωρὶς νά ξαποστάσουν.
 Τότε θά ἰδῇς τὰ πλοῖα μου κι οἱ ναῦτες πόσο ἀξίζουν
 ν' ἀφοροκοποῦν τῇ θάλασσᾳ μὲ τῶν κουπιῶν τὴν πλάτῃ ».

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας 335
 κι ἀπ' τὴν καρδιά του εὐχήθηκε κι ἔτσι εἶπε μὲ λαχτάρα·
 « Εἶθε, πατέρα Δία μου, ὅσα μοῦ τάζει ὁ Ἀλκίνος
 νά τὰ τελέψῃ. Ἡ δόξα του στὸν κόσμον θά 'ναι αἰώνια,
 κι ἐγὼ πιά τέλος στὴ γλυκειὰ πατρίδα θά γυρίσω ».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους. 340
 Τότε τίς σκλάβες πρόσταξε ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη,
 στὸ λιαχωτὸ νά βάλουνε κρεβάτι καὶ νά στρώσουν,
 ὁμορφα κόκκινα χαλιά, ν' ἀπλώσουν ἀντρομίδες
 κι ἀπάνω σκέπασμα σγούρες νά βάλουνε φλοκάτες.
 Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὴ σάλα αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας. 345
 Σὰν τοῦ 'στρωσαν γοργὰ γοργὰ τὸ μαλακὸ κρεβάτι,
 κοντά του πῆγαν κι ἔπειτα κι ἔτσι εἶπαν στὸ Δυσσέα·
 « Ἔτοιμη, ξένε, ἡ κλίνη σου καὶ σήκω νά πλαγιάσῃς ».
 Εἶπαν καὶ κεῖνος μὲ χαρὰ νά κοιμηθῇ ποθοῦσε.

Τότε κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας, 350
 κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ σὲ τορνευτὸ κρεβάτι.
 Στὸ βάθος τοῦ ψηλοῦ σπιτιοῦ πλάγιασε κι ὁ Ἀλκίνος
 σὰν τοῦ 'στρωσε ἡ βασίλισσα καὶ στῶμα καὶ κρεβάτι.

Σάν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
σηκώθηκε ἀπ' τὴν κλίνη του ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
σηκώθηκε κι ὁ πορθητὴς θεόθρεφτος Δυσσέας.
Γιὰ τῶν Φαίακων κίνησαν τὴν ἀγορὰ - κι ὁ Ἀλκίνος
πήγαινε πρῶτος - ποὺ κοντὰ χτισμένη ἦταν στὰ πλοῖα. 5

Κι ἐκεῖ σάν πήγαν, κάθισαν σὲ θρόνους σκαλισμένους
κοντὰ κοντά. Κι ἡ Ἀθηνᾶ τὴ χώρα τριγυρνοῦσε,
μὲ κράχτη σ' ὅλα μοιάζοντας τοῦ βαθυνώστη Ἀλκίνου,
τὸ γυρισμὸ τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα νὰ ἐτοιμάσῃ,
καὶ στὸν καθένα πήγαινε κοντὰ καὶ τοῦ μιλοῦσε. 10
« Ἐμπρός, πηγαίνετε, ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαίακων,
στὴν ἀγορὰ, νὰ μάθετε γι' αὐτὸν τὸν ξένο ποὺ ἦρθε
νιόφερτος στοῦ βαθύγνωμου τ' Ἀλκίνου τὸ παλάτι,
δαρμένος ἀπὸ θάλασσες καὶ ἀθάνατος λὲς μοιάζει ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλων ἀναψε τὸν πόθο καὶ τὸ θάρρος 15
κι ἀμέσως γέμισαν λαὸ κι ἡ ἀγορὰ κι οἱ ἔδρες,
κι ὅλοι θαμάζανε τὸ γιὸ σάν εἶδαν τοῦ Λαέρτη,
γιατὶ μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε θεοτικιά ἡ Παλλὰδα
στοὺς ὦμους καὶ στὴν κεφαλὴ, νὰ δείχνῃ κάνοντάς τον
σάν πιὸ ψηλὸς καὶ πιὸ παχύς, καὶ στοὺς Φαίακους ὅλους 20
ἔτσι νὰ γίνῃ σεβαστὸς καὶ τιμημένος φίλος
καὶ κάθε ἀγῶνα δύσκολο νὰ βγάλῃ σὲ κεφάλι,
ποὺ θὰ βαζαν οἱ Φαίακες γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσουν.

Κι ὅταν τὸ πλῆθος ἔφτασε καὶ συναχτήκανε ὅλοι,
τὸ λόγο πῆρε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος πρῶτος κι εἶπε· 25
« Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρῶτοι τῶν Φαίακων,
γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μοῦ ζητᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια.
Αὐτὸς ὁ ξένος — μήτε ἐγὼ ποιοὺς εἶναι δὲν τὸν ξέρω,
ἂν εἶναι ἀπ' τὴν ἀνατολὴ κι ἂν ἔρχεται ἀπ' τὴ δύση —
μοῦ ῥθε στὸ σπίτι ἀπ' ἄχαρο γυρίζοντας ταξίδι, 30
καὶ τὴ βοήθεια μας ζητᾷ νὰ φύγῃ δίχως ἄλλο.
Λοιπὸν ἄς στείλουμε κι αὐτὸν ὡς κάνουμε καὶ σ' ἄλλους,
γιατὶ κανεὶς δὲν ἔμεινε στὸ σπίτι μου ὅποιος ἦρθε,

πολὺν καιρὸ νὰ κλαίγεται πῶς θὰ γυρίσῃ πίσω.

Μὰ ἐλάτε, ἔμπρός. "Ἄς ρίξουμε στὴ θάλασσα καράβι
βαμμένο, πρωτοτάξιδο, κι ἄς διαλεχτοῦνε ἀπ' ὅλους
πενήντα δυό, τὰ πιὸ γερά τοῦ τόπου παλικάρια.

Καὶ τὰ κουπιὰ μὲ τοὺς σκαρμούς σὰ δέστε ὅλα μὲ τάξῃ,
βγῆτε κι ἐλάτε γλήγορα στὸ σπίτι μου νὰ φᾶτε,
κι ἐγὼ τραπέζι ἀρχοντικὸ καὶ πλούσιο θὰ σᾶς στρώσω.

Αὐτὰ προστάζω στὰ παιδιὰ. Κι οἱ ἄλλοι σκηπτροφόροι
δημογερόντοι, στ' ὁμορφο παλάτι μου κοπιάστε
τὸν ξένο νὰ φιλέψουμε, κι ὅχι μὴν πῆ κανεῖς σας.

Καὶ τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ Δημόδοκο ἄς καλέσουν,
γιατὶ τοῦ χάρισε ὁ θεὸς τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη,
νὰ μᾶς λιγώνῃ ὅταν τοῦ πῆ νὰ τραγουδᾷ ἡ καρδιά του ».

Εἶπε κι ἔμπρός προχώρησε κι οἱ σκηπτροφόροι πίσω.

Ὁ κράχτης πῆγε τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ νὰ φέρῃ.

Κι ἔτσι ὅπως εἶπε, χώρισαν πενήντα δυὸ λεβέντες
καὶ πῆγανε στοῦ ἀστέρευτου πελάγου τ' ἀκρογιάλι.

Σὰν ἤρθανε στὴν ἀμμουδιά καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
ρίξανε στὰ βαθιὰ νερά τὸ μαῦρο τρεχαντήρι

καὶ τὸ κατάρτι στήσανε καὶ τὰ πανιά σηκώνουν,

καὶ στὰ κουπιὰ περάσανε πετσένιους τροπωτῆρες,

ὅλα μὲ τάξῃ κι ἀνοιξαν τ' ἄσπρα πανιά του ἀπάνω

καὶ στ' ἀνοιχτὰ τ' ἀράξανε, τὸ κύμα ἐκεῖ ποὺ σκάζει.

Στ' Ἀλκίνοῦ πῆγαν ἔπειτα τ' ἀρχοντικὸ παλάτι.

Λαὸ γεμίσανε οἱ αὐλὲς κι οἱ κάμαρες κι οἱ σάλες,

ποὺ συναζόνταν κι ἔφταναν χιλιάδες νιοὶ καὶ γέροι.

Δώδεκα ἀρνιά τοὺς ἔσφαξεν ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοος

κι ὀχτῶ γουρούνια ἀσπρόδοντα καὶ δυὸ θρεμμένα βόδια

καὶ τὰ ἴγδαρὰ καὶ τὰ ἴψα καὶ ἐτοίμασαν νὰ φᾶνε.

Ἦρθε κι ὁ κράχτης τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ ὀδηγώντας,

ποὺ ἡ Μούσα τὸν ἀγάπησε καὶ τοῦ ἔδωκε μιὰ χάρη

καὶ μιὰ συνάμα συμφορά. Τοῦ στέρησε τὸ φῶς του

καὶ τοῦ ἔδωσε γλυκιὰ φωνή. Κι ὁ κράχτης ὁ Ποντόνας,

σ' ἓνα ἀργυρόκαρφο θρονί τὸν ἔκατσε, στὴ μέση

τῶν καλεσμένων, στὸν ψηλὸ τὸ στύλο ν' ἀκουμπήσῃ,

καὶ στὸ παλούκι κρέμασε τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,

πιὸ ἅπάνω ἅπ' τὸ κεφάλι του καὶ τοῦ 'δειξε, ὅταν θέλῃ, 70
ν' ἀπλώσῃ ἐκεῖ τὸ χέρι του καὶ νὰ τὴν ξεκρεμάσῃ.

Πανέρι τοῦ 'φερε ἔπειτα καὶ τοῦ 'στρωσε τραπέζι
κι ἓνα ποτήρι μὲ κρασί νὰ πίνη ὅταν θελήσῃ.

Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωσαν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους. 75
Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν νὰ τρῶνε καὶ νὰ πίνουν,

φτέρωνε ἡ Μούσα τὸ θεϊκὸ τραγουδιστὴ ν' ἀρχίσῃ
νὰ τραγουδήσῃ ξακουστὸ πολεμικὸ τραγοῦδι,

πόφτανε τότε ἡ φήμη του ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
πῶς ὁ Δυσσέας μιὰ φορὰ μὲ τὸ γοργὸ 'Αχιλλέα

μὲ λόγια πιάστηκαν χοντρά σὲ ἄρχοντικὸ τραπέζι 80
καὶ μέσα του κρυφὴ χαρὰ τὸ πῆρε ὁ 'Αγαμέμνων,

πού μάλωναν οἱ ἄρχηγοὶ τῶν 'Αχαιῶν οἱ πρῶτοι.
Γιατὶ ἔτσι ὁ Φοῖβος μιὰ φορὰ τοῦ τὰ 'πε πῶς θὰ γίνουν,

στὴ βλογγιμένη τὴν Πυθῶ, τὸ πέτρινο κατώφλι
σὰν πέρασε, πού πῆγε ἐκεῖ χρησμὸ νὰ τοῦ ζητήσῃ. 85

Κι ἀλήθεια, τότες ἄρχισαν οἱ συμφορὲς νὰ πέφτουν
στοὺς Τρῶες καὶ στοὺς 'Αχαιοὺς, μὲ τὴ βουλὴ τοῦ Δία.

Ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.

Τότε ὁ Δυσσέας ἔπιασε μὲ τὸ βαρὺ του χέρι
κι ἔριξε στὸ κεφάλι του τὴν κοκκινοβαμμένη 90

μεγάλῃ κάπα κι ἔκρυψε τ' ὠραῖο πρόσωπό του,
γιατὶ ντρεπόντανε νὰ ἰδοῦν πῶς ἔκλαιγε οἱ Φαιάκοι.

Σὰν ἔπαυε ὁ τραγουδιστὴς, τὰ δάκρυα αὐτὸς σφογγοῦσε
κι ἔβγανε ἀπ' τὸ κεφάλι του τὴν κόκκινή του κάπα.

Κι ὅταν ξανάρχιζε ἔπειτα κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαιάκων 95
νὰ τραγουδήσῃ τοῦ 'λεγαν — γιατί χαιρόντανε ὅλοι

ν' ἀκοῦνε τὰ τραγοῦδια του — πάλε ὁ Δυσσέας τότε
σκέπαζε τὸ κεφάλι του, τὰ κλάματα ἀρχινοῦσε.

Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πῶς τοῦ 'τρεχαν τὰ μάτια. 100
Μόνον ὁ 'Αλκίνος, πού κοντὰ καθότανε, τὸν εἶδε

κι ἄκουσε πού ἀναστέναζε βαριά ἀπ' τὰ σωθικά του
κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους·

« Ἀκοῦστε με ὅλοι οἱ ἄρχηγοὶ κι οἱ πρῶτοι τῶν Φαιάκων.
Τώρα πού πιά χαρήκαμε τ' ἄρχοντικὸ τραπέζι

καὶ τὴν κιθάρα, ἀχώριστη συντρόφισσα στὸ γλέντι, 105

ἄς βγοῦμε τοὺς ἀγῶνες μας νὰ δοκιμάσουμε ὅλους,
νὰ πῇ κι ὁ ξένος, μιὰ φορὰ στὸν τόπο του ὅταν φτάση,
στοὺς ποθητοὺς του, πόσο ἐμεῖς τοὺς ἄλλους ξεπερνοῦμε
στὸ πάλεμα, στὸ πῆδημα, στὸ τρέξιμο, στοὺς γρόθους ».

Εἶπε καὶ πρῶτος κίνησε κι ἀκλούθησαν οἱ ἄλλοι.

110

Κρέμασε ὁ κράχτης στὸ καρφὶ τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,
καὶ τὸ θεῖκὸ Δημόδοκο κρατῶντας ἀπ' τὸ χέρι
τὸν ἐβγάλε δῆξ ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι, καὶ στὸν ἴδιο
τὸ δρόμο τὸν ὁδήγησε ποὺ πῆγαιναν κι οἱ ἄλλοι
ἄρχοντες Φαίακες νὰ ἰδοῦν τοὺς θαυμαστοὺς ἀγῶνες.

115

Κινοῦν νὰ πᾶν στὴν ἀγορὰ κι ἄπειρο ἀκλούθαε πλῆθος.

Κι ἐκεῖ πολλὰ ἀρχοντόπουλα σηκώθηκαν νὰ πᾶνε

ὁ Ἑλατρέας, ὁ Ναυτιάς, ὁ Ὠκύαλος, ὁ Ἀκρόνας,

ὁ Ἐρετμέας, ὁ Πρυμνιάς, ὁ Ἀγχίαλος, ὁ Θόας,

ὁ Ἀναβησίνος, ὁ Ποντιάς, ὁ Πλωριάς· καὶ τοῦ Πολύνα

120

ὁ ἄξιος γιὸς Ἀμφίαλος κι ὁ ἴσος μὲ τὸν Ἄρη

τὸ θνητοφάγο Εὐρύαλος, κι ὁ Ναυβουλίδης ποὺ ἦταν

ὁ πιὸ λεβέντης στὸ κορμὶ κι ὁ πιὸ ὁμορφος στὴν ὄψη

μέσα στοὺς ἄλλους Ἀχαιοὺς στερνὰ ἀπ' τὸ Λαοδάμα.

Σηκώθηκαν κι οἱ τρεῖς οἱ γιοὶ τοῦ στοχασμένου Ἀλκίνου,

125

ὁ Λαοδάμας κι ὁ θεῖκος Κλειτόνας μὲ τὸν Ἄλιο.

Οἱ τρεῖς αὐτοὶ πρωτάρχισαν νὰ παραβγοῦν στὸ δρόμο.

Ὅλοι ἀπ' τὴ μάνα χύμηξαν καὶ φτερωτοὶ πετοῦσαν

στὸν κάμπο, κι ἔναν κουρνιαχτὸ τὰ πόδια τοὺς σηκῶναν.

Κι ἦταν ἀπ' ὅλους ἄφταστος στὸ τρέξιμο ὁ Κλειτόνας.

130

Κι ὅσο χωράφι ὀργώνουνε μιὰ μέρα δυὸ μουλάρια,

τόσο τοὺς ἄλλους πέρασε κι ἀπ' ὅλους ἦρθε πρῶτος.

Ἄλλοι πιαστήκανε ἔπειτα στὴ δύσκολη παλαιίστρα.

Σ' αὐτὴ πάλε ὁ Εὐρύαλος τοὺς πιὸ καλοὺς νικοῦσε.

Στὸ πῆδημα ὁ Ἀμφίαλος περνοῦσε ὅλους τοὺς ἄλλους.

135

Στὸ δίσκο πάλε ἀνώτερο δὲν εἶχε ὁ Ἑλατρέας,

κι ὁ Λαοδάμας στίς γροθιές, τ' ἄξιο παιδὶ τοῦ Ἀλκίνου.

Κι ἀφοῦ χαρήκανε ἔπειτα μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι,

ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ ἄξιος γιὸς τ' Ἀλκίνου ὁ Λαοδάμας·

« Ἐλᾶτε νὰ ρωτήσουμε, παιδιά, τὸν ξένο τώρα,

140

κανένα ἀγῶνα ἂν ἔμαθε. Κακόπλαστος δὲν εἶναι

καὶ στὰ μηρία καὶ στὰ κανιὰ καὶ στὰ γερά του χέρια
καὶ στὶς θρεμμένες πλάτες του καὶ στὰ δεσμίματά του,
μήτε τοῦ λείπει ἡ νιότη αὐτοῦ, μόν' εἶναι τσακισμένος
ἀπ' τὰ πολλὰ τὰ βάσανα. Γιατὶ δὲ βρίσκεται ἄλλο 145
χειρότερο ἀπ' τὴ θάλασσα κακὸ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον
νὰ καταλῇ τὸν ἄνθρωπον καὶ ἄς εἶναι ἀντρεπωμένος ».

Τότε ἔτσι καὶ ὁ Εὐρύαλος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε·
« Ναί, Λαοδάμα, μίλησες καθὼς τὸ θέλει ἡ τάξη.
Προσκάλεσέ τον τώρα ἐσὺ καὶ ξήγα του τί θέλεις ». 150

Σὰν ἄκουσε ὁ λεβέντης γιὸς τ' Ἀλκίνου αὐτὰ τὰ λόγια
στὴ μέση πάει καὶ στάθηκε καὶ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
« Ξένη πατέρα, ἔλα καὶ σύ, κανένα ἄγωνα ἂν ξέρης,
νὰ δοκιμάσης. Φαίνεσαι νὰ ξέρης ἀπ' ἀγῶνες. 155
Γιατὶ δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ἀνώτερη ἄλλη δόξα,
παρὰ ἂν τὸ δεῖξη, ἐνὸσω ζῇ, στὰ χέρια καὶ στὰ πόδια.
Ἐλα λοιπὸν δοκίμασε καὶ διῶξε ἀπ' τὴν καρδιά σου
τὶς ἐννοίες. Τὸ ταξίδι σου ν' ἀργήσῃ μὴ φοβᾶσαι.
Νά, τὸ καράβι τό 'ριξαν καὶ εἶναι ἐτοιμοὶ καὶ οἱ ναῦτες ».

Τότε ἔτσι καὶ ὁ πολύπειρος τ' ἀπάντησε Δυσσέας· 160
« Γιὰ νὰ γελάσης μὲ καλεῖς σὲ τέτοια, Λαοδάμα;
Ἐγὼ ὅλο συλλογίζομαι τὰ πάθια μου, ὅχι ἀγῶνες,
ποὺ ὡς τώρα πέρασα πολλὰ, πολλὰ ἔχω τραβηγμένα.
Καὶ τώρα ἐδῶ ποὺ κάθομαι ποθῶ τὸ γυρισμὸ μου,
θερμά, λαὸ καὶ βασιλιά, γι' αὐτὸ παρακαλώντας ». 165

Τότε ὁ Εὐρύαλος πικρὰ τοῦ μίλησε καὶ ἔτσι εἶπε·
« Δὲ μοιάζεις, ξένη, μὲ ἄνθρωπον τεχνίτη στοὺς ἀγῶνες,
ἀλήθεια, ἀπ' ὅσους ἄπειρους γνωρίζει ὁ κόσμος ὅλος,
παρὰ μοῦ φαίνεσαι ἀρχηγὸς θαλασσινῶν ἐμπόρων,
ποὺ τρέχει μὲ πολύκουπο καράβι καὶ εἶναι ὁ νοῦς του 170
μονάχα στὶςπραμάτειες του καὶ στὰ συμφέροντά του,
πῶς θὰ κερδίξῃ ἀρπάζοντας. Γιὰ ἀγωνιστὴς δὲ μοιάζεις ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε καὶ ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
« Σύντροφε, δὲ μιλαῖς σωστὰ καὶ μ' ἄντρα αὐθάδη μοιάζεις.
Ἐτσι ὅλα τὰ χαρίσματα δὲ δίνουν στοὺς ἀνθρώπους 175
σωρὸ οἱ θεοί, τὴν ὁμορφιά, τὴ γνώση καὶ τὸ λόγο.
'Ὁ ἕνας εἶναι στὴ μορφὴ πιὸ ἄσκημος ἀπ' ἄλλους,

μὰ τοῦ στολίζουσι οἱ θεοὶ τὰ λόγια του μὲ χάρη,
 ποὺ χαίρονται ὅσοι τὸν ἀκοῦν κι ἐκεῖνος ρητορεύει
 ἀσκόνταφτα μὲ συστολὴ κι ἀπ' ὅλους ξεχωρίζει, 180
 καὶ σὰ θεό, ὅταν περπατᾷ στὴν πόλιν, τὸν κοιτάζουν.

Ἄλλος πάλι εἶναι μὲ θεὸ στὸ πρόσωπο παρόμοιος,
 ὅμως αὐτοῦ τὰ λόγια του δὲν τὰ στολίζει ἡ χάρη.
 Καθὼς καὶ σύ, τὸ πρόσωπο χαριτωμένο τὸ ἔχεις,
 ποὺ κι ὁ θεὸς ἀνώτερο νὰ πλάσῃ δὲν μποροῦσε, 185
 ὅμως σταλιά δὲν ἔχεις νοῦ. Μὲ τ' ἀπρεπὰ σου λόγια
 μοῦ τάραξες τὰ σπλάχνα μου στὰ τρυφερά μου στήθια.

Ὅχι, δὲν εἶμαι ὅπως τὸ λὲς ἀνάξιος στοὺς ἀγῶνες,
 παρὰ θαρρῶ πῶς στάθηναι σ' αὐτοὺς κι ἐγὼ ἀπ' τοὺς πρώτους,
 ὅσο στὰ νιάτα θάρρευνα καὶ στὴν παλικαριά μου. 190

Μὰ τώρα πίκρες καὶ καημοὶ μὲ δέρονουν νύχτα μέρα,
 γιὰτὶ ἐπάθα στὰ πέλαγα πολλὰ καὶ στοὺς πολέμους.
 Μὰ κι ἔτσι μ' ὅσα πέρασα, θὰ μπῶ μὲς στοὺς ἀγῶνες,
 γιὰτὶ τὸ αἶμα μοῦ ἀναψες μὲ τὸν πικρὸ σου λόγο ».

Εἶπε κι εὐτὺς πετάχτηκε, τὴν κάπα του φορώντας,
 κι ἐπιασε δίσκο πιὸ τρανὸ καὶ πιὸ βαρὺ στὸ χέρι
 καὶ μεγαλύτερο ἀπ' αὐτὸν ποὺ ρίχνανε οἱ Φαιάκοι
 καὶ στρέφοντας τὸν ἔριξε μὲ τὸ γερό του χέρι.

Βρόντηξε ὁ βράχος κι ἔσκυψαν οἱ ξακουστοὶ Φαιάκοι
 κάτω στὴ γῆς, ἀπ' τὴν ὁρμὴ τοῦ δίσκου, κι ὅλα τ' ἄλλα 200
 σημάδια τὰ ξεπέρασε, ὡς πέταξε μὲ φόρα.

Ἐτρεξε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κι ἔβαλε τὸ σημάδι,
 μοιασμένη μὲ ἄντρα στὴ μορφὴ κι ἔτσι χαρούμενη εἶπε·
 «Κι ἓνας τυφλός, ξένε, θὰ βρῇ ψάχνοντας τὸ σημάδι,
 γιὰτὶ εἶναι ἀπ' ὅλα πιὸ μακριά, μῆτε ἔσμιζε μὲ τ' ἄλλα. 205
 Τώρα γιὰ τὸν ἀγῶνα αὐτὸν καμάρωνε ἐσύ, ξένε·
 δὲ θὰ τὸ φτάσῃ ἄλλος κανεὶς μῆτε θὰ τὸ περάσῃ ».

Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 πόβλεπε φίλο τῆς καρδιᾶς μὲς στοὺς ἀγῶνες νά ᾄχῃ,
 καὶ τότε πιὸ περήφανα μιλοῦσε στοὺς Φαιάκους· 210
 «Φτάστε ἐδῶ τώρα αὐτό, παιδιά, κι ὕστερα ἀμέσως πάλι
 θὰ ξαναρίξω, εἴτε ὡς αὐτοῦ εἴτε θαρρῶ πιὸ πέρα.
 Κι ἀπ' ὅλους ὅποιου τοῦ βαστᾷ μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια,

ἄς ἔρθῃ ἐδῶ νὰ παραβγῇ, σὰ μὲ πεισμώνωσατε ἔτσι, 215
 στὸ πάλεμα καὶ στὶς γροθιές, στὸ δρόμο, σ' ὅ,τι θέλει,
 ὅποιος κι ἂν εἶναι Φαίακας, ἐξὸν τὸ Λαοδάμα.
 Γιατὶ εἶναι κεῖνος φίλος μου. Ποιὸς πολεμάει μὲ φίλο ;
 "Αμυαλος εἶναι κι ἄνθρωπος στὸν κόσμο τιποτένιος
 ὅποιος σὲ ἀγώνα προσκαλεῖ στὴν ξενιτιά τὸ φίλο,
 πὺ φάει ψωμὶ στὸ σπίτι του. Κακὸ δικό του κάνει. ~ 220
 Μὰ ἄλλον κανένα δὲν ψηφῶ, δὲ σκιάζομαι ὅποιος εἶναι,
 κι ἄς βγοῦν ἐδῶ ν' ἀγωνιστοῦν μαζί μου νὰ τοὺς μάθω.
 Γιατὶ δὲν εἶμαι ἀκάτεχος ἐγὼ σὲ κάθε ἀγώνα,
 μόν' ξέρω τὸ καλόξυστο δοξάρι νὰ τὸ πιάσω
 καὶ πρῶτος ρίχνοντας χτυπῶ μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλῆθος 225
 ὅποιον θελήσω, κι ἂν πολλοὶ κοντά μου στέκουν ἄλλοι
 συντρόφοι μου καὶ στὸ σωρὸ βαροῦν μὲ τὸ δοξάρι.
 'Απ' ὅλους μ' ἔπαιρνε σ' αὐτὸ μονάχα ὁ Φιλοκτήτης,
 μὲ τὸ δοξάρι οἱ 'Αχαιοὶ σὰ ρίχναμε στὴν Τροία.
 "Ομως παρινέμαι ἄλλος κανεὶς, πὼς δὲ μοῦ βγάξει πλώρη, 230
 ἀπ' ὅσους ἄντρες βρίσκονται στὸν κόσμο σιτοφάγοι.
 Μὲ τοὺς παλιούς δὲ θά 'θελα νὰ πολεμήσω μόνο,
 τὸν 'Ηρακλῆ ἢ τὸν Εὐρυτο τῆς Οἰχαλίας ἀφέντη,
 πὺ στὸ δοξάρι τὰ 'βαζαν καὶ μὲ τοὺς ἀθανάτους.
 Γι' αὐτὸ ὁ μεγάλος Εὐρυτος πῆγε ἄκαιρα στὸν τάφο, 235
 προτοῦ χαρῇ γεράματα στ' ἀρχοντικό του σπίτι,
 γιατί βαριά θυμώνοντας τὸν σκότωσε ὁ 'Απόλλος,
 πὺ στὸ δοξάρι τοῦ 'λεγε νὰ μετρηθῇ μαζί του.
 Καὶ τὸ κοντάρι ὅσο πετῶ, ἄλλου δὲν πάει ἡ σαῖτα.
 Μόνο φοβοῦμαι οἱ Φαίακες στὸ δρόμο μὴ μὲ πάρουν, 240
 γιατί σκληρὰ μὲ δάμασαν στὰ πέλαγα οἱ φουρτοῦνες
 κι ἔλειπε ἡ καλοπέραση συχνὰ μὲς στὸ καράβι,
 γι' αὐτὸ καὶ μοῦ παράλυσαν τὰ μέλη στὸ κορμὶ μου ».

"Ετσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἀπ' ὅλους μόνο ὁ βασιλιάς τ' ἀπάντησε ὁ 'Αλκίνοος· 245
 « Τὰ λόγια, ξένε, αὐτὰ πὺ λὲς δυσάρεστα δὲν εἶναι,
 μόν' θέλεις τὴν ἀξία σου νὰ δείξης, θυμωμένος
 γιατί σὲ πρόσβαλε ἔτσι αὐτὸς νὰ βγῆς μὲς στὸν ἀγώνα,
 πὺ τὴν τιμὴ σου ἄλλος κανεὶς δὲ θὰ προσβάλῃ ἔτσι ἄντρας

- ποτέ του, ἂν ξέρῃ τὸ σωστὸ νὰ κατεβάσῃ ὁ νοῦς του. 250
 Μὰ ἄκου ἓνα λόγο νὰ σοῦ πῶ, νὰ 'χῆς νὰ λές καὶ σ' ἄλλους
 ὀπλαρχηγούς, στὸ σπίτι σου σὰν τῶς μὲ τὰ παιδιὰ σου
 καὶ τῇ γυναίκα σου κι ἐκεῖ θυμᾶσαι τὴν ἀξία,
 ποὺ στὶς δουλειὲς μᾶς χάρισε πάππου πρὸς πάππου ὁ Δίας.
 Ναὶ μὲν, δὲν εἵμαστε ἄφταστοι στὸ πάλεμα ἢ στοὺς γρόθους, 255
 μὰ δὲ μᾶς φτάνει ἄλλος κανεὶς στὸ δρόμο ἢ στὰ καράβια.
 Καὶ μᾶς ἀρέσουν οἱ χοροί, τὰ γλέντια, τὸ τραγούδι
 κι οἱ φορεσιὲς καὶ τὰ θερμὰ λουτρά καὶ τὸ κρεβάτι.
 Μὰ ἐλάτε νὰ χορέψετε οἱ πρῶτοι χορευτᾶδες,
 νὰ πῇ κι ὁ ξένος, σπíti του σὰν πάη, στοὺς ποθητοὺς του, 260
 πόσο τοὺς ἄλλους τοὺς θνητοὺς στὸν κόσμον ξεπερνοῦμε,
 στὰ ναυτικά, καὶ στὸ χορὸ, στὸ δρόμο, στὸ τραγούδι.
 Κι ἓνας ἄς φέρῃ τὴ γλυκιὰ κιθάρα νὰ τῇ δώσῃ
 γλήγορα στὸ Δημόδοκο. Κάπου στὸ σπίτι θά 'ναι ».
 Ἔτσι εἶπε ὁ θεοπρόσωπος Ἀλκίνοος, κι ἓνας κράχτης 265
 ἔφερε ἀπ' τὸ βασιλικὸ παλάτι τὴν κιθάρα.
 Κι ὅλοι ὅλοι ἐννιά σηκώθηκαν ἀπάνω ἀγωνοδίκες,
 ποὺ τοῦ λαοῦ ἦταν διαλεχτοὶ καὶ πρόσεχαν τὴν τάξη.
 Ἰσῶσαν τόπο τοῦ χοροῦ κι ἀνοίξανε τὸ μέρος.
 Κι ὁ κράχτης τῇ γλυκόλαλῃ ἔφερε τὴν κιθάρα 270
 γιὰ τὸ Δημόδοκο, κι αὐτὸς στὴ μέσῃ πῆγε τότε
 κι ὁλόγυρά του στάθηκαν πρωτόχνουδοι λεβέντες,
 ὅλοι τεχνίτες στὸ χορὸ κι ἄρχισαν νὰ χορεύουν,
 χτυπώντας μὲ τὰ πόδια τους τὴ γῆς, ποὺ λές πετοῦσαν
 φωτιές, καὶ θάμαζε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ τοὺς βλέπῃ. 275
 Κι ἄρχισε ἐκεῖνος παίζοντας γλυκὰ νὰ τραγουδήσῃ
 ὁ Ἄρης πῶς ἀγάπησε τὴν ἑμορφή Ἀφροδίτῃ
 καὶ πῶς κρυφὰ πρωτόσμιξαν στὸν πύργον τοῦ Ἥφαιστου
 κι ἀφοῦ πολλὰ τῆς χάρισε, τοῦ ἀτίμασε τὸ στρῶμα.
 Κι ἔτρεξε ὁ Ἥλιος ἄξαφνα σ' αὐτὸν μαντατοφόρος 280
 ὅταν τοὺς εἶδε ἀγκαλιαστοὺς νὰ σμίξουν ἀπ' ἀγάπῃ.
 Κι ὁ Ἥφαιστος σὰν ἄκουσε τὸ θλιβερὸ μαντάτο
 στὸ γυφταριὸ του κίνησε μὲ τὸ κακὸ στὸ νοῦ του.
 Καὶ βάζοντας στὸ κούρσουρο τ' ἀμόνι τὸ μεγάλο,
 ἄσπαστα δίχτυα κι ἄλυτα γι' αὐτοὺς σφυροκοποῦσε 285

γιὰ νὰ πιαστοῦν κι ἀσάλευτοι νὰ μείνουν ἐνωμένοι.
 Κι ἀπ' τὸ θυμὸ τοῦ ἀφρίζοντας σὰν ἔφτιασε τὰ δίχτυα,
 σπίτι τοῦ πῆγε πού 'χε ἐκεῖ τὸ νυφικὸ τοῦ στρῶμα,
 κι ἄπλωσε γύρω τὰ δεσμὰ τοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια
 κι ἀπάνω κρέμουνταν πυκνὰ κατάκορφα ἀπ' τὴ στέγη, 290
 λεπτὰ σὰν ἀραχνόπλεχτα πού καὶ τῶν ἀθανάτων
 τὸ μάτι δὲ θὰ τὰ 'βλεπε. Γιατὶ ἦταν καμωμένα
 μὲ πονηριὰ ἀξεπέραστη. Καὶ στὸ κρεβάτι κύκλο
 σὰν ἄπλωσε τὸ δολερὰ πλεμάτια, γιὰ τὴ Λῆμνο
 καμώθηκε πὼς ἔφυγε τὴν ὁμοφοχτισμένη, 295
 πού ἐξέχωρα τὴ χώρα αὐτὴ τὴν ἀγαποῦσε ἀπ' ὅλες.
 Μὰ σὰν τυφλὸς δὲ φύλαγε κι ὁ χρυσαστράφτης Ἄρης
 ὡς εἶδε τὸν καλότεχνο θεὸ πού ἀναχωροῦσε
 καὶ γιὰ τὸν πύργο κίνησε τοῦ δοξασμένου Ἡφαίστου,
 ποθώντας τῆς καλὸζωστης Κυθέρειας τὴν ἀγάπη. 300
 Μόλις ἀπ' τὸν ἀνίκητο πατέρα της τὸ Δία
 γύρισε καὶ καθόντανε κι ὁ Ἄρης μπῆκε μέσα
 κι εὐτὺς γλυκὰ τὴ χάιδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε·
 « Πᾶμε στὸ στρῶμα, ἀγάπη μου, τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε.
 'Ο Ἡφαιστος δὲν εἶναι ἐδῶ, μόν' γιὰ τὴ Λῆμνο πῆγε 305
 ἐκεῖ τοὺς ἀγριόφωνους τοὺς Σίντιες ν' ἀνταμώσῃ ».
 Εἶπε κι ἐκεῖνη μὲ χαρὰ νὰ κοιμηθοῦν ποθοῦσε
 καὶ στὸ κρεβάτι ἀνέβηκαν γλυκὸ νὰ πάρουν ὕπνο.
 Μὰ γύρω τοὺς ἀπλώθηκαν τὰ τεχνικὰ πλεμάτια
 τοῦ βαθυστόχαστου θεοῦ, καὶ μήτε νὰ σαλέψουν 310
 μποροῦσαν πιά τὰ μέλη τοὺς μηδὲ νὰ τὰ σηκώσουν,
 κι εἶδαν πιά τότε ἀδύνατο, πὼς ἦταν νὰ γλιτώσουν.
 Στὴν ὥρα πλάκωσε ἄξαφνα κι ὁ ξακουστὸς τεχνίτης,
 πίσω ξανά γυρίζοντας, προτοῦ νὰ πάῃ στὴ Λῆμνο,
 γιὰτὶ τοὺς φύλαγε σκοπὸς κι ὅλα τοῦ τὰ 'πε ὁ Ἥλιος 315
 καὶ πῆγαινε στὸν πύργο τοῦ μὲ σπλάχνα ματωμένα.
 Στάθηκε ἐμπρὸς στὶς ξώπορτες κι ἄφριζε ἀπ' τὸ θυμὸ τοῦ
 καὶ μὲ μεγάλες ἔσκουζε φωνὲς στοὺς ἀθανάτους·
 « Δία πατέρα κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι,
 ἔλα νὰ ἰδῇτε ἀβάσταχτες δουλειὲς πού νὰ τίς κλαῖτε, 320
 πὼς πάντα ἐμένα τὸ χωλὸ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα

ἡ Ἀφροδίτῃ μὲ γελᾷ κι ἀγάπησε τὸν Ἄρη
 αὐτόνε τὸν ἀφανιστή, γιατί γερός στὰ πόδια
 κι ὁμορφος εἶναι, ὅμως ἐγὼ γεννήθηκα σακάτης.
 Μόν' δὲ μοῦ φταίει ἄλλος κανείς, μόν' οἱ γονιοί μου φταῖνε, 325
 ποὺ νάθε νά μὴ μ' ἔκαναν. Μὰ ἰδεῖτε πῶς κοιμοῦνται,
 ἀπάνω στὸ κρεβάτι μου ἀγκαλιασμένοι οἱ δύο τους.
 Κι ἐγὼ λυσσάζω βλέποντας, ὅμως θαρρῶ πῶς ἔτσι,
 κι ἄς ἀγαπιοῦνται ἀπὸ καρδιᾶς ξανά δὲ θὰ πλαγιάσουν.
 Εὐτύς ὁ πόθος καὶ τῶν δυὸ θὰ σβῆση νά κοιμοῦνται. 330
 Μὰ τὰ δεσμὰ κι ἡ τέχνη μου θὰ τοὺς κρατήσῃ τώρα,
 ὥστόσο κι ὁ πατέρας της τὰ δῶρα μοῦ γυρίσῃ
 ὅσα γιὰ τὴν ξετοίπωτῃ τὴν κόρη του μοῦ πῆρε.
 Γιατί εἶναι ἡ κόρη του ὁμορφῇ, μὰ δὲν κρατάει στὰ πάθιχ ».

Εἶπε καὶ στὸ χαλκόστρωτο παλάτι συναζόνταν 335
 ὅλοι οἱ θεοὶ κι ὁ σαλευτῆς τοῦ κόσμου ὁ Ποσειδῶνας,
 ἦρθε κι ὁ σαλευτῆς Ἑρμῆς κι ὁ προφυλάχτης Φοῖβος.
 Μόνο οἱ θεὲς ἀπόμειναν ἀπὸ ντροπὴ στὸ σπίτι.
 Κι οἱ ἀγαθόδωροι θεοὶ στὴν ξώπορτα σταθῆκαν
 κι ὅλοι στὰ γέλια σκάσανε θωρώντας τοῦ Ἡφαιστου 340
 τοῦ πολυστόχαστου θεοῦ τίς τέχνες τίς πανοῦργες.
 Κι ἔτσι ὁ καθένas ἔλεγε στὸ διπλανὸ γυρνώντας :
 « Ὡστόσο οἱ ἄσκημες δουλειὲς κακὸ τὸ τέλος ἔχουν·
 τὸν φτάνει ὁ ἄργος τὸ γλήγορο καθὼς καὶ τώρα, νά τα,
 ὁ κουτσοπόδης Ἡφαιστος σοῦ τσάκωσε τὸν Ἄρη, 345
 μὲ τέχνη κι ὁ πιὸ γλήγορος ἀπ' τοὺς θεοὺς ἄς ἦταν,
 ποὺ κατοικοῦν στὸν Ὀλυμπο καὶ θὰ τὸν προτιμήσῃ ».
 Τέτοια οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μιλοῦσαν μεταξύ τους.
 Καὶ ἔτσι εἶπε στὸν Ἑρμῇ τοῦ Δία ὁ γιὸς ὁ Ἀπόλλων·
 « Τοῦ Δία στρατολάτῃ γιέ, ἀγαθοδότῃ Ἑρμῇ μου, 350
 θά 'θελες τάχα στὰ σφιχτὰ δεσμὰ πιασμένος νά 'σαι
 ἂν στὸ κρεβάτι πλάγιαζες μὲ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτῃ; »
 Κι ἀπάντησε ὁ γοργόφτερος μαντατοφόρος κι εἶπε·
 « Ἄχ, εἴθε αὐτὸ νά γίνονταν, Ἀπόλλο προφυλάχτη.
 Κι ἄλута τόσα τρεῖς φορές πλεμάτια ἄς μὲ κυκλώσουν 355
 κι ὅλοι ἄς κοιτάζατε οἱ θεοὶ μὲ τίς θεές, ἐγὼ ὅμως
 στὴν ἀγκαλιά μου τὴ χρυσὴ τὴν Ἀφροδίτῃ νά 'χω ».

Ἔτσι εἶπε κι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ξεκαρδιστῆκαν.

Κι ὁ Ποσειδῶνας μοναχὸς ἀπ' ὅλους δὲ γελοῦσε
καὶ τὸν τεχνίτη Ἥφαιστο παρακαλοῦσε πάντα 360

τὸν Ἄρη νὰ τὸν λύση πιά. Καὶ τοῦ ἔπε μὲ δυὸ λόγια·
«Λευτέρωσέ τον καὶ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι ὅπως θέλεις
μπρὸς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς τὸ δίκιο νὰ πλερώσῃ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησε ὁ ξακουστός τεχνίτης·
«Αὐτό, τοῦ κόσμου Σαλευτή, μὴ μοῦ ζητᾷς νὰ κάμω. 365

Τοῦ καπετάνιου εἶναι ἄπρεπο κι ἐγγυητὴς νὰ γίνῃς·
πῶς θὰ σὲ πιάσω ἐσένα ἐγὼ μπροστὰ στοὺς ἀθάνατους,
ἂν φύγῃ ὁ Ἄρης, σὰ λυθῇ, χωρὶς νὰ μὲ πλερώσῃ ; »

Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε ὁ Σεΐστης Ποσειδῶνας·
«Ἄν φύγῃ ὁ Ἄρης, Ἥφαιστε, καὶ δὲ σοῦ τὸ πλερώσῃ 370
ἐγὼ γι' αὐτὸν ὑπόσχομαι νὰ σοῦ πλερώσω ὁ ἴδιος».

Τότε ἔτσι πάλε ὁ ξακουστός πρωτοτεχνίτης εἶπε·
«Οὔτε ταιριάζει, οὔτε μπορῶ νὰ σ' ἀρνηθῶ τῇ χάρῃ».

Ἔτσι σὺν εἶπε ὁ Ἥφαιστος ξεσκοῦσε τὰ δεσμά τους.
Κι ἐκεῖνοι ἅμα λυθῆκαν ἀπ' τὰ ἄσπαστα πλεμάτια, 375

πετάχτηκαν, κι ἔφυγε εὐτὺς ὁ Ἄρης γιὰ τὴ Θράκη
κι ἡ Ἀφροδίτῃ γελαστή κατὰ τὴν Κύπρο πῆγε
στὴν Πάφο, πού ἔχε ἐκεῖ ναὸ βωμὸ μοσκαχισμένο.

Κι οἱ Χάρες σὺν τὴν ἔλουσαν καὶ μυρωδιὲς οὐράνιες
τὴν ἀλειψαν, πού στοὺς θεοὺς τοὺς ἀθανάτους πρέπουν 380
κι ὁλόμορφα τὴ στόλισαν, καὶ νὰ τὴ βλέπῃς θάμα.

Ὁ ξακουστός τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
Καὶ τοῦ Δυσσέα ξάνοιγε ν' ἀκούῃ βαθιά ἡ καρδιά του,
χαϊρόντανε κι οἱ ξακουστοὶ μακρόκουποι Φαιάκοι.

Τότε ὁ Ἀλκίνοος πρόσταξε τὸ Λαοδάμα κι Ἄλιο 385
μόνοι νὰ πιάσουν τὸ χορὸ, πού δὲν τοὺς ἔφτανε ἄλλος.

Κι αὐτοὶ μιὰ κόκκινη ὁμορφὴ σφαῖρα στὰ χέρια παίρνουν
πού ἔχε φτιασμένη ὁ Πόλυβος, κι ὁ ἓνας τὴν πετοῦσε,
πίσω λυγώντας τὸ κορμί, στὰ σύγνεφα τὰ μαῦρα,
κι ὁ ἄλλος ἀπ' τὴ γῇ ψηλὰ πηδώντας, στὸν ἀέρα 390

τὴν ἔπιανε εὐκόλα, προτοῦ στὸ χῶμα νὰ πατήσῃ
Κι ἀφοῦ τὴ σφαῖρα παίξανε πετώντας τὴ στὰ οὐράνια,
ἄρχισαν καὶ χορεύανε στὸ μαλακὸ τὸ χῶμα,

συχνά τὸν κάβο ἀλλάζοντας, κι οἱ ἄλλοι νιοί, πὺ γύρω
 γιὰ τὸ χορὸ στεκόντανε, τὰ χέρια τους χτυποῦσαν 395
 κι ἐκεῖ ἀπ' τοὺς κρότους τοὺς πολλοὺς ἀντιλαλοῦσε ὁ τόπος.

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸν Ἀλκίνο
 « Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὅλο τὸ λαὸ σου,
 τοὺς παῖνες ἀμίμητοι πὼς εἶναι χορευτάδες,
 κι ἦταν ἀλήθεια φανερή. Θαμάζω νὰ τοὺς βλέπω ». 400

Εἶπε, καὶ χάρηκε γι' αὐτὰ ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνος,
 καὶ στοὺς θαλασσογέννητους Φαιάκους εἶπε ἀμέσως·
 « Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ κι ἀρχόντοι τῶν Φαιάκων.
 Μοῦ φαίνεται πὼς στόχαση μεγάλη ὁ ξένος ἔχει. 405

Μὰ ἐλᾶτε νὰ τοῦ δώσουμε φιλόξενό μας δῶρο
 καθὼς ταιριάζει. Δώδεκα τῇ χώρᾳ βασιλιάδες
 πρωτάρχοντες τὴν κυβερνοῦν κι ἐγὼ δέκατος τρίτος.
 Φέρτε ὁ καθένας σας σ' αὐτὸν χιτῶνα καὶ χλαμῦδα
 καλοπλυμένη καὶ χρυσοῦ πολύτιμο κομμάτι.

Ὅλα ἄς τὰ φέρουνε μαζί, στὰ χέρια θὰ τὰ πάρη 410
 ὁ ξένος, καὶ χαροῦμενος νὰ κάτση στὸ τραπέζι.
 Κι ἄς καλοπιάσῃ ὁ Εὐρύαλος μὲ λόγια του τὸν ξένο,
 καὶ δῶρο του γιὰ τ' ἄπρεπα τὰ λόγια πού πε πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παῖνεσαν κι εἶπαν τὸ ναί, νὰ γίνη.
 Κι ἔστειλε κράχτη του ὁ καθεὶς τὰ δῶρα νὰ τοῦ φέρη. 415
 Καὶ στὸν Ἀλκίνο ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Εὐρύαλος εἶπε·
 « Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὲ ἀπ' ὅλο τὸ λαὸ σου,
 ὅπως τ' ὀρίζεις πρόθυμα τὸν ξένο θὰ μαλάξω.

Κι αὐτὸ τὸ χάλκινο σπαθί, πόχει ἀσημένια χούφτα,
 κι ἀπὸ καινούριο φίλτισι φηκάρι γύρω γύρω, 420
 θὰ τοῦ χαρίσω, πὺ γι' αὐτὸν ὅσο νὰ πῆς ἀξίζει ».

Εἶπε, καὶ τ' ἀργυρόκαρφο σπαθί στὸν ξένο δίνει
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
 « Γεῖά σου, πατέρα. Ὁ λόγος μου πειραχτικὸς ἂν βγῆκε,
 ἄς τὸν ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος κι εἶθε νὰ δώσῃ ὁ Δίας 425
 νὰ ἰδῇς ξανά τὸ ταίρι σου, νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 πὺ χρόνια βασανίζεσαι ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Γεῖά σου κι ἐσένα κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.

Καὶ τὸ σπαθὶ πού μοῦ 'δωσες, μαζί μου νὰ φιλιώσης,
εἶθε ποτέ σου ὅσο νὰ ζῇς νὰ μὴν τὸ λαχταρήσης ».

430

Εἶπε καὶ τ' ἀσημόκαρφο σπαθὶ κρεμνάει στὸν ὄμο.

Κι ὁ ἥλιος πιά βασιλεψε σὰν ἔφερναν τὰ δῶρα.

Κράχτες πιστοὶ τὰ φέρανε στοῦ 'Αλκίνου τὸ παλάτι,

κι οἱ γιοὶ του σὰν τὰ πήρανε τὰ ζηλεμένα δῶρα,

435

ἄλλα κοντὰ τὰ πήγανε στὴ σεβαστὴ τους μάνα.

Στὸ δρόμο πρῶτος κίνησε ὁ λατρευτὸς 'Αλκίνο

καὶ πῆγε εὐτὺς καὶ κάθισε στὸν ἀψηλὸ του θρόνο

κι ἐκεῖ δυὸ λόγια μίλησε καὶ τῆς 'Αρήτης εἶπε

« Φέρε ἐδῶ, φῶς μου, ἓνα καλὸ, τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι

440

καὶ βάλε μέσα καθαρὸ χιτῶνα καὶ χλαμύδα.

Ζεστάνετε ἔπειτα νερὸ σὲ χάλκινο λεβέτι

ἀφοῦ λουστῇ κι ἄλλα τὰ ἰδῇ στὴν τάξη τους τὰ δῶρα

βαλμένα, ὅσα τοῦ φέρανε οἱ ξακουστοὶ Φαῖάκοι,

μὲ τὸ τραπέζι νὰ χαρῇ, τὴν ὕμνωδία ν' ἀκούσῃ.

445

Αὐτὸ κι ἐγὼ τ' ὀλόχρυσο πεντάμορφο ποτήρι

θὰ τοῦ χαρίσω, ἐνόσω ζῇ νὰ μὲ θυμᾶται πάντα,

νὰ τὸ φυλάῃ στὸ σπίτι του καὶ στοὺς θεοὺς νὰ στάζῃ ».

Εἶπε, κι ἀμέσως πρόσταξε τίς δοῦλες ἡ 'Αρήτη,

λεβέτι ἀπάνω στὴ φωτιά μεγάλο εὐτὺς νὰ στήσουν.

450

Κι αὐτὲς λεβέτι τοῦ λουτροῦ τρίποδο πᾶν καὶ σταίνουν

καὶ μέσα χύνουνε νερό, καῖνε ἀπὸ κάτω ξύλα.

Καὶ τὴν κοιλιὰ τοῦ λεβητιοῦ χαϊδεύοντας οἱ φλόγες

ζέσταιναν μέσα τὸ νερὸ. Τότε ἔβγαλε ἡ 'Αρήτη

τὸ πιὸ ὁμορφο σεντούκι τῆς ποῦ 'χε μὲς στὸ παλάτι,

455

κι ἔβαλε μέσα στὴ σειρὰ τὰ ζηλεμένα δῶρα,

τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα ποῦ φέρανε οἱ Φαῖάκοι.

« Ὅμορφο τοῦ 'βαλε κι αὐτὴ χιτῶνα καὶ χλαμύδα

κι ἔτσι μὲ λόγια τῆς γλυκὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε

« Ὁ ἴδιος τώρα κοίταξε καὶ δέσε τὸ καπάκι,

460

μήπως στὸ δρόμο ἄλλος κανεὶς βαθιὰ σὰ θὰ κοιμᾶσαι

τ' ἀνοίξῃ, ἐνῶ στὰ κύματα θὰ τρέχῃ τὸ καράβι ».

Αὐτὰ σὰν ἄκουσε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,

ἔβαλε τὸ καπάκι εὐτὺς καὶ μὲ τριχιὰ τὸ δένει

πολύκομπα, ὅπως ἔμαθε ἀπ' τὴ σεβάσμια Κίρκῃ.

465

Τότε ἡ οἰκονόμα στὸ λουτρὸ τὸν πῆρε νὰ τὸν λούσῃ, καὶ αὐτὸς τὸ κατάχαρῆκε θερμὸ λουτρὸ ὅταν εἶδε, γιατίι συχνὰ δὲν εὕρισκε τέτοια φροντίδα, ἀφότου ἄφησε τῆς καλόπλεχτης τῆς Καλυψῶς τὸ σπίτι, ποὺ σὰν ἀθάνατος θεὸς τὰ 'χε ὅλα ἐκεῖ τὰ χάρδια. 470

Κι οἱ σκλάβες σὰν τὸν ἔλουσαν κι ἀλείψανε μὲ λάδι, καὶ μ' ὁμορφῇ τὸν ἐντυσαν χλαμύδα καὶ χιτῶνα ἀπ' τὸ λουτρὸ ξεκίνησε νὰ πάῃ στοὺς κρασοπότες. Κι ἡ Ναυσικᾶ, ποὺ μ' ὁμορφιὲς λαμποκοποῦσε οὐράνιες, στάθηκε στοῦ καλόχτιστου σπιτιοῦ τὸν παραστάτη, 475 καὶ τὸ Δυσσέα θάμαζε μὲ τὰ γλυκὰ τῆς μάτια.

Κι ἔτσι ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ πεταχτά τῆς λόγια· « Ξένε, ὁ θεὸς στὸ δρόμο σου. Καὶ κάπου στήν πατρίδα μὴ μὲ ξεχνᾷς, ποὺ τῇ ζωῇ χρωστᾷς σὲ μένα πρώτη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τῆς ἀπαντᾷ ὁ Δυσσέας· 480 « ὦ Ναυσικᾶ, τοῦ λατρευτοῦ τ' Ἀλκίνου θυγατέρα, εἶθε νὰ δώσῃ ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας, νὰ ξημερώσῃ ἡ ποθητὴ τοῦ γυρισμοῦ μου ἡ μέρα. Τότε ἐκεῖ κάτω σὰ θεὰ θὰ σὲ λατρεύω πάντα, γιατίι σὺ πρώτη μοῦ 'σωσες, παρθένα, τῇ ζωῇ μου ». 485

Εἶπε, καὶ κάθισε κοντὰ στοῦ βασιλιᾶ τὸ θρόνο. Κι ἄλλοι κομμάτια μοίραζαν, ἄλλοι κρασί κερνοῦσαν. Κι ὁ κράχτης τὸ Δημόδοκο κοντὰ τοὺς ὀδηγοῦσε τὸν ποθητὸ τραγουδιστὴ ποὺ τὸν τιμοῦσαν ὅλοι. Καταμεσίς τὸν ἔκατσε στοὺς ἄλλους καλεσμένους, 490 κατὰ τὸ στυλο τὸν ψηλὸ τῇ ράχῃ ν' ἀκουμπήσῃ.

Τότε στὸν κράχτη εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας, — ἀπ' τὴν πλάτη κόβοντας χοίρου ἀσπρόδοντου κομματί, ποὺ τὸ πάχος γυάλιζε γύρω τρυφερὸ — τὸ πιὸ πολὺ εἶχε ἀφήσει· « Πάρε καὶ στὸ Δημόδοκο δώσε τὸ κρέας, κράχτη, 495 νὰ φάῃ. Τοῦ τὸ φιλεύω ἐγώ, μ' ὅση κι ἂν ἔχω λύπη. Γιατὶ ἔχουν δόξα καὶ τιμὴ στὴ γῇ οἱ τραγουδιστάδες ἀπ' ὅλους, ποὺ τοὺς ἔμαθε νὰ τραγουδοῦν ἡ Μοῦσα κι ἀγάπησε τὸ γένος τοὺς ξέχωρα ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα ».

Εἶπε, καὶ στοῦ Δημόδοκου τὰ χέρια εὐτὺς ὁ κράχτης 500 τὸ 'βαλε καὶ τὸ πῆρε αὐτὸς καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του.

Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 γύρισε στὸ Δημόδοκο κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε·
 « Ἀπ' ὅλους σένα ἐγὼ τιμῶ, Δημόδοκε, στὸν κόσμο, 505
 ποὺ ἡ Μούσα ἢ κόρη τοῦ Διὸς σ' ἔμαθε κι ὁ Ἀπόλλος,
 τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα νὰ τραγουδᾷς μὲ χάρη,
 ὅσα στὴν Τροία κάμανε καὶ πάθανε καὶ βρῆκαν,
 ὁ ἴδιος σὰ νὰ τὰ 'βλεπες ἢ τ' ἄκουσες ἀπ' ἄλλους.
 Μόν' ἄλλαξε τὸ θέμα αὐτὸ καὶ τοῦ ξυλένιου ἀλόγου 510
 τραγούδα μας τὸ τέχνασμα ποὺ τό 'φτιασε ἡ Παλλὰδα
 κι ὁ Ἐπειός, καὶ τό 'φερε στὸ κάστρο τοῦ Πριάμου
 παγίδα τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ὅπλαρχηγούς γεμάτο,
 κι ἐκεῖνοι τότε κούρσεψαν τὴν ξακουσμένη Τροία.
 Κι αὐτὰ μὲ τάξη ἂν μοῦ τὰ πῆς θὰ τὸ κηρύξω ἀμέσως 515
 σ' ὅλα τὰ πέρατα τῆς γῆς πῶς ξέχωρα σὲ σένα
 ἢ Μούσα ἀπ' ὅλους χάρισε τοῦ τραγουδιοῦ τὴν τέχνη ».
 Εἶπε, κι ἐκεῖνος ἄρχισε — θεὸς λὲς τοῦ λαλοῦσε —
 νὰ τραγουδήσῃ, πιάνοντας ἐκεῖθε τὸ τραγούδι
 ποὺ μπήκανε στ' ἀνάφρυδα καράβια ἄλλοι νὰ φύγουν, 520
 πρῶτα ἀφοῦ βάλανε φωτιά νὰ κάψουν τίς καλύβες,
 κι ἄλλοι Ἀχαιοὶ στὴν ἀγορὰ καθίσανε τῆς Τροίας
 κρυμμένοι μέσα στ' ἄλογο μὲ τὸ σοφὸ Δυσσέα,
 ποὺ τό 'συραν μονάχοι τους μέσα στὸ κάστρο οἱ Τρῶες.
 Τ' ἄλογο ὀρθὸ στεκόντανε κι οἱ Τρῶες καθισμένοι 525
 ὀλόγυρά του λέγανε καθένας τὸ δικό του.
 Σὲ τρεῖς οἱ γνῶμες χώρισαν. Ἦ μὲ βαριοὺς μπαλτάδες
 τὸ κούφιο ξύλο πιάνοντας κομμάτια νὰ τὸ κάμουν,
 ἢ νὰ τὸ σύρουν σὲ κορφὴ στοὺς βράχους νὰ τὸ ρίξουν,
 ἢ νὰ τ' ἀφήσουν λυτρωμοῦ στοὺς ἀθανάτους τάμα, 530
 ὥς ἔγινε καὶ στὰ στερνά. Γιατὶ ἦτανε γραμμένο
 νὰ πέσῃ ἡ Τροία ὅταν δεχτῇ τ' ἄλογο τὸ ξυλένιο,
 ποὺ στὴν κοιλιά του κρύφτηκαν τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,
 σφαγὴ καὶ χάρο φέρνοντας στοὺς ἄμοιρους τοὺς Τρῶες.
 Καὶ τραγουδοῦσε, οἱ Ἀχαιοὶ πῶς ἔκαψαν τὴ χώρα 535
 χυμώντας ἀπ' τὴν κουφωτὴ ξυλένια ἀλογοκρύφτρα,
 κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ πῶς ρήμαξαν τ' ὀρθοχτισμένο κάστρο.

Πῶς ὁ Δυσσέας ὄρμησε μὲ τὸ θεῖκὸ Μενέλαο
σάν Ἄρης καὶ πῶς πάτησε τοῦ Διοκλῆ τὸ σπῆτι.

Κι ἐκεῖ μὲ θάρρος μπαίνουντας μὲς στὴ φωτιά τῆς μάχης, 540
πὼς νίκησε μὲ τῆς θεᾶς Παλλάδας τὴ βοήθεια.

Ὁ Ξακουστός τραγουδιστὴς αὐτὰ τοὺς τραγουδοῦσε.
Κι ὅλο ὁ Δυσσέας ἔλιωσε κι ὅλο δακρυολογοῦσε.

Πῶς κλαίει γυναῖκα θλιβερὴ τὸν ἄντρα της, πεσμένη
στὰ στήθια του, πού σκοτωθῇ στὴ μάχη, πολεμώντας 545

νὰ σώσῃ ἀπ' τὴν πικρὴ σκλαβιά πατρίδα καὶ παιδιὰ του,
κι ὅταν τὸν δῇ νὰ σπαρταρᾷ, νὰ ξεψυχάῃ μπροστά της,

χυμένη ἀπάνω στὸ νεκρὸ μοιρολογάει καὶ σκούζει,
κι ἄλλοι ἀπὸ πίσω τῆς χτυποῦν μὲ χάλκινα κοντάρια

τῇ ράχῃ καὶ τοὺς ὤμους της καὶ στὴ σκλαβιά τὴ σέρνουν, 550
πίκρες νὰ ἰδῇ καὶ βάσανα κι ἡ ὄψῃ της κερώνει

ἀπ' τοὺς ἀβάσταχτους καημοὺς τὸ ἴδιο τοῦ Δυσσέα
δάκρυα πικρὰ τοῦ χύνονταν ἀπ' τὰ ματόκλαδά του.

Κι οἱ ἄλλοι δὲν κατάλαβαν πῶς τοῦ ἔτρεχαν τὰ μάτια.
Μόνο ὁ Ἀλκίνοος πού κοντὰ καθόντανε τὸν εἶδε 555

κι ἄκουσε πού ἀναστέναζε βαθιὰ ἀπ' τὰ σωθικά του,
κι ἔτσι εἶπε εὐτὺς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοψημένους·

« Ἀκοῦτε με ὅλοι οἱ ἄρχηγοὶ κι ἄρχόντοι τῶν Φαίακων,
κι ἂς πάψῃ κι ὁ Δημόδοκος τὴν ἡχηρὴ κιθάρα,

γιατὶ μὲ αὐτὰ πού τραγουδᾷ δὲν πολυαρέσει σ' ὅλους. 560

Νὰ τρῶμε ἀφότου πάψαμε κι ἄρχισε τὸ τραγοῦδι,
κι ὁ ξένος δὲ σταμάτησε τὸν κλαψερό του θρήνο.

Κάποιος βαρὺς τὰ στήθια του καημὸς τοῦ τὰ πλακώνει.

Μὰ ἂς πάψῃ τὸ τραγοῦδι πιά, γιὰ νὰ χαιρόμαστε ὅλοι
κι ὁ ξένος κι οἱ φιλόξενοι. Καλύτερα ἔτσι θὰ ἴναι. 565

Γιατὶ ἐτοιμάστηκαν αὐτὰ γιὰ τὸ σεβάσμιο ξένο
ταξίδι καὶ τὰ δῶρα μας πού δώσαμε ἀπ' ἀγάπη.

Γιατὶ εἶναι σάν τὸν ἀδερφὸ ὁ ξένος κι ὁ ἱκέτης
στὸν ἄνθρωπο πού λίγο ὁ νοῦς του κόβει στὸ κεφάλι.

Γι' αὐτὸ ἀπὸ σκέψῃ πονηρὴ μὴ μοῦ τὰ κρύψῃς τώρα 570
ὅ,τι ρωτήσω. Πιὸ καλὸ νὰ μ' ἀπαντήσῃς εἶναι.

Πὲς τ' ὄνομα πού σ' ἔλεγαν ἡ μάνα κι ὁ γονιός σου
κι οἱ ἄλλοι στὴν πατρίδα σου κι ὁλόγυρα οἱ γειτόνοι.

- Γιατί ἔτσι δίχως ὄνομα δὲ βρίσκεται κανένας
 μήτε ἄρχοντας μήτε φτωχὸς ποὺ γεννηθῇ στὸν κόσμον, 575
 μόν' σ' ὅλους δίνουν ὄνομα σὰ γεννηθῇ οἱ γονιοὶ του.
 Πές μου καὶ τὴν πατρίδα σου, τὴ χώρα, τὸ χωριό σου,
 γὰ νὰ σέ πᾶνε ἐκεῖ μὲ νοῦ καὶ σκέψη τὰ καράβια.
 Γιατί δὲν ἔχουν τὰ γοργὰ καράβια τῶν Φαιάκων
 σὰν τ' ἄλλα τὰ πλεούμενα τιμόνια ἢ κυβερνήτες, 580
 μόν' βρίσκουν ἔτσι μόνα τους τὴ σκέψη τῶν ἀνθρώπων
 καὶ ξέρουν ὧν τὰ χωριά, τὰ καρπερὰ χωράφια,
 καὶ γοργοτάξιδα περνοῦν τῆς θάλασσας τὰ πλάτια,
 κρυμμένα μὲς στὴν καταχνιά καὶ στὴν πυκνὴ θολούρα
 κι οὔτε φοβοῦνται νὰ χαθοῦν μήτε κακὸ νὰ πάθουν. 585
 Μὰ τό'χω ἀπ' τὸν πατέρα μου Ναυσίθο ἐγὼ ἀκουστά μου
 πὼς θὰ θυμώσῃ μιὰ φορὰ μὲ μᾶς ὁ Ποσειδῶνας,
 γιατί ἔτσι σ' ὅλους εἵμαστε καλόβολοι περάτες.
 Μοῦ 'λεγε πὼς καλόφτιαστο καράβι τῶν Φαιάκων
 ἀπ' τὸ ταξίδι ὅταν γυρᾷ, μιὰ μέρα θὰ τὸ σπάσῃ 590
 μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος κι ὀλόγυρα τὴ χώρα
 θὰ κλείσῃ μὲ ψηλὸ βουνό. Ὁ γέρος ἔτσι μοῦ 'πε.
 Κι ὅπως τὸ θέλει αὐτὸς ὁ θεὸς θὰ γίνη ἢ θὰ τ' ἀφήσῃ.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.
 Ποῦ πῆγες, ποῦ ταξίδεψες, ποιές πολιτείες εἶδες. 595
 Πές μου γιὰ τίς καλόχτιστες χῶρες καὶ τοὺς ἀνθρώπους
 ὅσοι εἶναι ἄγριοι καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν
 καὶ ποιοὶ εἶναι ἄντρες φιλόξενοι καὶ τοὺς θεοὺς φοβοῦνται.
 Κι ἀκόμα πές μου γιατί κλαῖς καὶ βαριαναστενάξεις
 τῆς Τροίας καὶ τῶν Δαναῶν τὰ πάθια σὰν ἀκούσης. 600
 Ἔτσι οἱ θεοὶ τίς ὄρισαν τίς συμφορὰς σ' ἐκείνους
 πολύπικρες, ποὺ κι οἱ στερνοὶ τραγοῦδι νὰ τίς κάμουν.
 Κάποιον καλὸ σου συγγενὴ μὴν ἔχασες στὴν Τροία,
 γαμπρό σου ἢ καὶ πεθερὸ ; Οἱ πιδ ἀκριβοὶ μας εἶναι
 αὐτοὶ μετὰ ἀπ' τὸ αἶμα μας κι ἀπ' τὸ δικό μας γένος. 605
 Φίλο μὴν ἔχασες πιστὸ ποῦ τὸν πολυαγαποῦσες ;
 Γιατί κι ὁ φίλος ὁ πιστὸς κατώτερος δὲν εἶναι
 ἀπ' ἀδερφό μας σὰ βρεθῇ μὲ χάρες στολισμένος.

I

✕ Κι ἀπάντησε ὁ πολύπειρος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἀλκίνο, ἀφέντη βασιλιά, καὶ παινεμένε ἀπ' ὅλους,
 αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερο, ν' ἀκούσουμε ἓναν τέτοιο,
 ὡς εἶναι αὐτός, τραγουδιστὴ πόχει φωνὴ ἀθανάτου. 5
 Γιατὶ δὲν ξέρω ἄλλο σκοπὸ πιδ χαρωπὸ στὸν κόσμο,
 παρ' ὅταν μ' ἥσυχη καρδιά ζοῦν ὅλοι μὲς στὴ χώρα
 κι οἱ καλεσμένοι κάθονται μὲς στὸ παλάτι ἀράδα
 κι ἀκοῦνε τὸν τραγουδιστὴ κι ἔχουν τραπέζι ἐμπρός τους
 ψωμιὰ γεμάτα καὶ ψητὰ κι ἀπὸ κροντήρι παίρνει 10
 ὁ κεραστὴς γλυκὸ κρασί καὶ χύνει στὰ ποτήρια.
 Ἄπ' ὅλα, αὐτὸ μοῦ φαίνεται τὸ πιὸ ὁμορφο πὼς εἶναι.
 Τώρα σοῦ ζήτησε ἡ καρδιά γιὰ τὰ δικά μου πάθια
 νὰ μὲ ρωτήσης, πιδ πολὺ γι' αὐτὰ νὰ κλάψω ἀκόμα.
 Τί πρῶτο ἀπ' ὅλα νὰ σοῦ πῶ καὶ τί στερνὸ ν' ἀφήσω, 15
 ποὺ ἀμέτρητα τὰ βάσανα μοῦ δώσανε οἱ οὐράνιοι.
 Καὶ τώρα πρῶτα θὰ σοῦ πῶ νὰ μάθης τ' ὄνομά μου,
 κι ἂν στὰ στερνὰ ἀπ' τὸ μαῦρο μου τὸ ριζικὸ γλιτώσω,
 νὰ μείνω πάντα φίλος σας κι ἂς κάθουμαι ἔτσι ἀλάργα.
 Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Λαέρτη ὁ γιὸς Δυσσέας, ποὺ ὅλοι λένε 20
 τίς τέχνες μου, κι ἡ δόξα μου ὡς τὰ οὐράνια φτάνει,
 καὶ κατοικῶ στὸ ξέφαντο, τὸ φημισμένο Θιάκι,
 πόχει τὸ Νήριτο βουνό, ψηλὸ καὶ δεντρωμένο,
 κι ὀλόγυρα πολλὰ νησιά, τό 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 τὴ δασωμένη Ζάκυνθο, τὴ Σάμη, τὸ Δουλίχι. 25
 Πιδ κάτω ἀπ' ὅλα, χαμηλὸ τὸ Θιάκι, στοῦ πελάγου
 τὰ δυτικά, κι ἡλιόβγαλμα κοιτάζουν ὅλα τ' ἄλλα.
 Βραχύτοπος, μὰ ξακουστὴ παλικαριῶν γεννήτρα.
 Δὲν εἶδα ἀπ' τὴν πατρίδα μου γλυκύτερο στὸν κόσμο.
 Ἐτσι λοιπὸν ἡ Καλυψὼ μὲ κράταε ἡ νεράιδα 30
 μὲς στὴ βαθουλωτὴ σπηλιά ποθώντας με γιὰ ταίρι.
 Ἐτσι μ' ἐμπόδιζε ἔπειτα κι ἡ δολοπλέχτρα ἡ Κίρκη
 στὸ σπίτι της καὶ ταίρι της νὰ μ' ἔχη λαχταροῦσε.
 Ὅμως ποτὲ δὲν ἔπειθαν στὰ στήθια τὴν καρδιά μου.

Γιατί δὲν ἔχει πιὸ γλυκὸ στὸν κόσμον ἀπ' τὴν πατρίδα
 κι ἀπ' τοὺς γονιούς, κι ἂν κάθῃσαι σὲ ἀρχοντικὰ παλάτια, 35
 μὲς στὴν πικρὴ τὴν ξενιτιά κι ἀπ' τοὺς γονιούς σου ἀλάργα.
 Μὰ ἔλατε τὸν πολὺπαθον ν' ἀκοῦστε γυρισμὸ μου,
 ποὺ μ' ὄρισε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς σὰν ἔφυγα ἀπ' τὴν Τροία.

Στοὺς Κίκονες ὁ ἄνεμος μὲ ξώριασε ἀπ' τὴν Τροία,
 στὴν Ἰσμαρᾷ, ὅπου κούρσεψα καὶ κάστρο καὶ κατοίκους. 40
 Κι ὅσες γυναῖκες πήραμε καὶ λάφυρα ἀπ' τὴ χώρα,
 ἐξ Ἰσου τὰ μοιράσαμε, κανεὶς νὰ μὴ χολιάσῃ.

Τότε ἀπ' ἐκεῖ τοὺς ἔτρωγα νὰ φεύγουμε τρεχάτοι,
 μὰ δὲ μ' ἀκούσανε οἱ τυφλοὶ, καὶ στ' ἀκρογιάλι κάτω
 μεθοῦσαν κι ἔσφαζαν ἀρνιά καὶ κουτελάτα βόδια. 45

Τότε ἔτρεξαν οἱ Κίκονες Κικόνους νὰ φωνάζουν,
 ποὺ 'χαν γειτόνους, πιὸ πολλοὺς καὶ σὰν πιὸ ἀντρειωμένους,
 ποὺ κατοικοῦσαν στὰ χωριά, στὸν πόλεμον τεχνίτες,
 θέλεις πεζοὶ θες μ' ἄλογα, σὰν τὸ καλοῦσε ἡ ἀνάγκη. 50
 Κι ἤρθανε τόσοι τὴν αὐγὴ, ὅσα ἄνθια κι ὅσα φύλλα
 ἀνθοβολοῦν τὴν ἀνοιξή. Τότε ἄσπλαχνη τοὺς ἔρμους
 μᾶς βρῆκε μοῖρα ἀπ' τὸ θεὸ νὰ πάθουμε λαχτάρεις.

Κι ὅταν σὲ λίγο φτάσανε, παράταξαν τοὺς λόχους
 κοντὰ στὰ πλοῖα τὰ γοργὰ κι ἀρχίσανε τὴ μάχη
 κι ἓνας τὸν ἄλλον κάρφωνε μὲ χάλκινο κοντάρι. 55

Κι ὅσο βαστοῦσε ἀκόμα αὐγὴ καὶ προχωροῦσε ἡ μέρα,
 ὡς τότε τοὺς κρατούσαμε, κι ἄς ἦτανε χιλιάδες.

Κι ὅταν ὁ ἥλιος ἔγερνε, τὴν ὥρα ποὺ ξεζεύουν
 τὰ βόδια, τότε οἱ Κίκονες τοὺς Ἀχαιοὺς τσακίζουν. 60
 "Ἐξὶ λεβέντες χάθηκαν μέσα ἀπ' τὸ κάθε πλοῖο
 κι ὅλοι οἱ λοιποὶ γλιτώσαμε ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο.

Θλιμμένοι ἐκεῖθε κάμαμε πανιά νὰ προχωροῦμε,
 πρὸθυμα ποὺ γλιτώσαμε, θρηνώντας τοὺς χαμένους.
 "Ὅμως δὲν ξεκινήσανε τ' ἀνάφρυδα καράβια 65
 πρὶν τρεῖς φορὲς φωνάξουμε τοὺς ἄμοιρους συντρόφους,
 ὅσοι στὸν κάμπο ἀπὸ σπαθὶ σκοτώθηκαν Κικόνων.

Ὁ Δίας τότε σήκωσεν ὁ συγνεφοσυνάχτης
 μὲ μαύρῃ ἀντάρα τὸ Βοριά καὶ σκέπασε μὲ νέφια
 στεριὰ μαζὶ καὶ θάλασσα καὶ θάμπωσαν τὰ οὐράνια.

- Τὰ πλοῖα κατακέφαλα στὰ κύματα βουτοῦσαν, 70
 καὶ τὰ πανιά μᾶς ξέσχισε ἡ δύναμη τοῦ ἀνέμου
 σὲ τρεῖς καὶ τέσσερεις μερίες, καὶ γιὰ νὰ μὴν πνιγοῦμε,
 ὅλα τὰ κατεβάσαμε στὰ τρεχαντήρια μέσα,
 καὶ τ' ἀκρογιάλι πιάσαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας.
- Ἄσάλευτοι μείναμε ἐκεῖ δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες, 75
 καὶ οἱ ἔννοιες μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζαν τὰ σπλάχνα.
 Σὰν ἔφεξε ἡ χρυσάχιτιδὴ Αὐγὴ τὴν τρίτῃ μέρα,
 τ' ἄσπρα πανιά σηκώσαμε σὰν μπῆκαν τὰ κατάρτια,
 καὶ εἴχαμε τὸν καιρὸ ὁδηγὸ καὶ τοὺς καπετανέους.
- Ἄβλαβος τότε θὰ ᾿φτανα στὴν ποθητὴ πατρίδα. 80
 Μὰ σὰν περνοῦσα ἀπ' τὸ Μαλιά, τὸ κύμα καὶ τὸ ρέμα
 μὲ τὸ Βοριά, ἀπ' τὰ Κύθηρα μὲ ξόριασαν πιδὲ πέρα.
- Μέρες ἐννιά παράδερνα μ' ἀνάποδους ἀνέμους
 στὸ ψαροθρόφο πέλαγο. Τῇ δέκατῃ πιά μέρα 85
 στοὺς Λωτοφάγους πῆγαμε, πόχουν θροφὴ λουλούδια.
 Τότε ὅζω βγήκαμε νερὸ νὰ πάρουμε ἀπὸ βρύση,
 καὶ ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ναῦτες.
 Καὶ μιὰ μπουκιὰ ἄμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,
 τότε συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν, 90
 ποιοὶ κατοικοῦσαν ἄνθρωποι στὸν τόπο σιτοφάγοι,
 ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
 Κι ἐκεῖ πού πῆγαν τρέχοντας, τοὺς Λωτοφάγους βρῆκαν.
 Αὐτοὶ κακὸ δὲ σκέφτηκαν νὰ κάμουν στοὺς συντρόφους,
 μόνο τοὺς ἔδωσαν λωτὸ νὰ φᾶνε. Κι ἂν κανένας 95
 τὸ μελιστάλαχτο καρπὸ τὸν ἔβαζε στὸ στόμα,
 πίσω δὲν ἤθελε νὰ ρθῇ, μήτε εἰδηση νὰ φέρῃ,
 παρὰ νὰ μένουν ἤθελαν κοντὰ στοὺς Λωτοφάγους
 λωτὸ νὰ τρῶνε, τῇ γλυκιᾷ πατρίδα λησμονώντας.
- Μὰ ἐγὼ τοὺς πῆρα στανικῶς, καὶ ἄς ἐκλαιγαν, στὰ πλοῖα 100
 καὶ σέρνοντας τοὺς ἔδεσα στοὺς μπάγκους ἀπὸ κάτω.
 Τότε στοὺς ἄλλους φώναξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους,
 γλήγορα ἀπάνω στὰ γοργὰ καράβια νὰ πηδήσουν,
 λωτὸ μὴ φᾶνε καὶ ἔπειτα ξεχάσουν τὴν πατρίδα.
- Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους,
 ἀράδα καὶ τῇ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν. 105

✕ Ἐκεῖθε ἐμπρὸς τραβήξαμε μὲ σπλάχνα μαραμμένα
 καὶ στῶν ἀνόμων πήγαμε Κυκλώπων τὴν πατρίδα,
 ποὺ στῶν μακαριστῶν θεῶν τῇ δύναμει θαρρῶντας,
 φυτὸ στῇ γῇ δὲ φύτεψαν μῆτε ὀργώσαν χωράφι,
 μόν' ὅλα βγαίνουν ἄσπαρτα κι ἀνόργωτα φυτρώνουν, 110
 στάρια, κριθάρια, κλήματα ποὺ τὸ κρασί τους κάνουν,
 ἀπὸ μεγαλοστάφυλα καθὼς τὰ φέρνει ὁ Δίας.
 Δὲν ἔχουν προεστῶν βουλὲς μῆτε ἀπὸ νόμους ξέρουν,
 καὶ κατοικοῦνε στῶν βουνῶν κατάκορφα τὶς ράχες,
 μέσα σὲ βαθουλὲς σπηλιὲς καὶ τὰ παιδιὰ του ὀρίζει 115
 καθεὶς καὶ τῇ γυναίκα του, μῆτε ψηφᾷ τοὺς ἄλλους. ✕

Κι ἓνα νησάκι ἀπλώνεται πρὶ πέρα ἀπ' τὸ λιμάνι,
 οὔτε κι ἀλάργα οὔτε κοντὰ στῇ χώρα τῶν Κυκλώπων,
 πολύδεντρο, ὅπου ἀμέτρητα τ' ἄγρια γίδια βόσκουν,
 γιὰτὶ πατήματα ποτὲς ἀνθρώπων δὲν τὰ σκιαζουν, 120
 μῆτε συχνάζουν κυνηγοὶ ποὺ στὰ πυκνὰ λαγκάδια
 καὶ στὶς ψηλὲς βουνοκορφὲς πᾶν καὶ τσακοῦν τὰ πόδια.
 Κοπάδια ἀπάνω στὸ νησί δὲν ἔχει οὔτε χωράφια,
 μόν' ἄσπαρτο κι ἀνόργωτο χρόνο καιρὸ εἶναι κι ἔρμο
 καὶ μόνο θρέφει στὶς βοσκέες βελαζολάλες γίδες. 125
 Δὲν ἔχουν κοκκινόπλωρα οἱ Κύκλωπες καράβια
 μῆτε τεχνίτες καραβιῶν πλεούμενα νὰ φτιάσουν
 σὲ κάθε χρήσιμη δουλειά, νὰ πᾶνε σ' ἄλλους τόπους,
 ὅπως συχνὰ τὶς θάλασσες περνώντας τρέχουν ἄλλοι,
 νὰ φέρουν στ' ἀφροχώματο νησί νὰ τοὺς δουλέψουν. 130
 Ξερὸ δὲν εἶναι. Θά' φερνε κάθε καρπὸ στὴν ὥρα.
 Γιατὶ ἀπ' τὴν ἄκρη τοῦ γιாலοῦ ἀρχίζουν τὰ λιβάδια
 δροσάτα, ἀπαλοχώματα. Τ' ἀμπέλια αἰώνια θά' τ'αν.
 Ἡ γῆ στρωτὴ γιὰ ὄργωμα. Παντοῦ βαθιά χωράφια,
 μὲ χῶμα ἀφράτο, ποὺ ὁ καιρὸς σὰν ἔρθῃ θὰ θερίσῃ. 135
 Κι ἔχει λιμάνι ἀπάνεμο, ποὺ μῆτε παλαμάρια
 θέλεις ἐκεῖ, μῆτε ἄγκυρες, μῆτε σκοινιά νὰ δέσῃς,
 μόν' ἀραγμένος κάθεσαι καιρὸ, ὅσο πάλε οἱ ναῦτες
 γιὰ τὸ ταξίδι σηκωθοῦν καὶ πάρῃ πρῶμο ἀγέρι.
 Καὶ μιὰ πηγὴ στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος ἀναβρῶζει 140
 νεράκι, κάτω ἀπ' τῇ σπηλιά, καὶ γύρω ἀνθίζουν λεῦκες.

Πήγαμε ἐκεῖ. Κάποιος θεὸς στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι
 μᾶς ὁδηγοῦσε, οὔτε ἔφεγγε μπροστὰ νὰ ξεδιαλύνῃς.
 Γιατὶ ἦταν γύρω καταχνιά πηχτὴ καὶ τὸ φεγγάρι
 κρυμμένο μὲς στὰ σύννεφα, δὲν ἔλαμπε στὰ οὐράνια. 145
 Κανεῖς μας τότε τὸ νησί δὲν ξάνοιξε μπροστὰ του,
 μηδὲ τὰ κύματα εἶδαμε ποὺ στῇ στεριά κυλοῦσαν
 μεγάλα, πρὶν τ' ἀνάφρυδα καράβια πᾶν ν' ἀράξουν.
 Μαζώξαμε ὅλα τὰ πανιά σὰν ἄραξαν τὰ πλοῖα,
 καὶ βγήκαμε ὅξω στῇ στεριά, στῇ θάλασσα ἄκρη ἄκρη 150
 καὶ ἐκεῖ ὕπνο λίγο πήραμε νὰ φέξῃ καρτερώντας.

Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 γυρίζαμε ὅλο τὸ νησί καὶ θάμαζε ἡ καρδιά μας.
 Τότε οἱ Νεράϊδες, τοῦ Διὸς τ' ἀσπιδοφόρου οἱ κόρες,
 γίδες βουνίστιες σήκωσαν, προσφάγι τῶν συντρόφων. 155
 Κι εὐτὺς δοξάρια γυριστά, μακρόλαιμα κοντάρια
 ἀπ' τὸ καράβι ἀδράχνοντας, σὲ τρεῖς σειρὲς βαλμένοι,
 ρίχναμε κι ἄφθονο ὁ θεὸς μᾶς ἔδωσε κυνήγι.
 Εἶχα καράβια δώδεκα καὶ τὸ καθένα πῆρε
 γίδες ἐννιά καὶ χάρισαν μόνο σὲ μένα δέκα. 160
 "Ετσι ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 ἄφθονο κρέας καὶ γλυκὸ τραβούσαμε μοσχάτο,
 γιατί εἶχε ἀκόμα κόκκινο κρασί μὲς στὰ καράβια,
 δὲ σῶθηκε. Ὁ καθένας μας περίσσιο στὰ κροντήρια
 τὸ πῆρε, ὅταν πατήσαμε τὸ κάστρο τῶν Κικόνων. 165
 Καὶ στῶν Κυκλώπων βλέπαμε τῇ γῇ, ποὺ 'ταν κοντὰ μας,
 καπνὸ κι ἀκούγαμε φωνὲς γιδιῶν, ἀρνιῶν, δικές τους.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε πιά κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα, 170
 τότε συγκάλεσα βουλή κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους:
 «Οἱ ἄλλοι ἐδῶ νὰ μείνετε τώρα, πιστοὶ συντρόφοι,
 κι ἐγὼ μὲ τὸ καράβι μου καὶ τοὺς δικούς μου ἀνθρώπους,
 θὰ πάω νὰ μάθω ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ κατοικοῦν τὸν τόπο,
 ἄγριοι ἂν εἶναι κι ἄπιστοι καὶ δίκιο ἂν δὲν κατέχουν, 175
 ἢ τοὺς θεοὺς ἂν σέβονται κι ἄντρες φιλόξενοι εἶναι».

Εἶπα, κι ἀπάνω ἀνέβηκα στὸ μαῦρο τρεχαντήρι

κι εἶπα στοὺς ναῦτες ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.

Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μῆγκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
ἀράδα καὶ τῇ θάλασσᾳ μὲ τὰ κουπιά χτυποῦσαν.

180

Κι ὅταν σὲ τόπο φτάσαμε πού δὲν ἦταν ἀλάργα,

εἶδαμε ἀπόμερη σπηλιά κοντὰ κοντὰ στὸ κύμα,
ψηλὴ καὶ δαφνοσκέπαστη, κι ἄπειρα ἐκεῖ κοπάδια

γυδοπροβάτων στάλιζαν καὶ αὐλὴ εἶχε γύρω γύρω

ψηλὴ μὲ πέτρες μὲς στῇ γῆς χωμένες, καὶ μὲ πεύκους

185

μεγάλους κι ἀψηλόκορφες βελανιδιές φραγμένη.

Ἄντρας θεόρατος ἐκεῖ καθόντανε, πού μόνος

τ' ἀρνιά βοσκοῦσε ἀπόμερα μῆτε ἔσμιγε τοὺς ἄλλους,

μόν' τὸ κακὸ λογάριζε στὴν ἐρημιὰ πού ζοῦσε.

Τέρας πελώριο πλάστηκε, μῆτε ἔμοιαζε ἄλλου ἀνθρώπου,

190

μόν' ἦταν σὰν ψηλοῦ βουνοῦ ραχοῦλα φουντωμένη,

πού ξεχωρίζε ἀνάμεσα σ' ἄλλες κορφές μονάχη.

Πρόσταξα τότε τοὺς λοιποὺς ἀγαπητοὺς συντρόφους

νὰ μείνουν στὸ καράβι ἐκεῖ κοντὰ νὰ τὸ προσέχουν

καὶ δώδεκα ἀφοῦ διάλεξα τοὺς πιὸ καλοὺς ἀπ' ὅλους,

195

ἔφυγα. Πήραμε μαζὶ καὶ σ' ἓνα ἄσκι γιδίσιο

μαῦρο γλυκόπιτοτο κρασί πού μοῦ 'χε δώσει δῶρο

ὁ Μάρωνας τοῦ Εὐάνθη ὁ γιός, ὁ λειτουργὸς τοῦ Φοῖβου

πού 'χε προστάτη ἢ Ἴσμαρος, γιατί ἀπὸ σεβασμὸ μας

σώσαμε αὐτὸν καὶ τὸ πιστὸ ταίρι του καὶ τὸ γιό του,

200

πού κατοικοῦσαν σὲ πυκνὸ δάσος τοῦ Φοῖβου Ἀπόλλου.

Ἀξίας δῶρα μοῦ 'δωσε γιὰ τοῦτο, ἑπτὰ κομμάτια

καλοφτιασμένο μάλαμα, κι ἓνα ἀργυρὸ κροντήρι,

καὶ στάμνες δώδεκα κρασί μοῦ γέμισε ὡς τὰ χεῖλια,

γλυκὸ κι ἀνέρωτο, πιστὸ θεϊκό, πού μὲς στὸ σπίτι

205

σκληρά καμιά δὲν τό 'ξερε μῆτε ἄλλη παρακὸρη

ἔξδν αὐτός, τὸ ταίρι του καὶ μιὰ ἐπιστάτρα μόνη.

Κι ὅταν τὸ μελιστάλαχτο κρασί ἤθελαν νὰ πιοῦνε,

σὲ εἰκοσὶ μέτρα ρίχνανε νεροῦ κι ἓνα ποτήρι,

καὶ τότε μιὰ γλυκιὰ εὐωδιά κι οὐράνια ἀπ' τὸ κροντήρι

210

χυνότανε, πού νὰ μὴν πιῇς δὲ βάσταε ἡ καρδιά σου.

Ἄσκι μεγάλο, ἀπ' τὸ κρασί αὐτό, γεμάτο πῆρα

καὶ στὸ δισάκι μου θροφές. Γιατὶ εἶχε κόψει ὁ νοῦς μου

εὐτὺς, πὼς σὲ ἄντρα πῆγαινα μὲ δύναμη μεγάλη,
ἄγριο, ποὺ στὰ στήθια του δὲν εἶχε πίστη ἢ νόμο.

215

Φτάσαμε ἀμέσως στὴ σπηλιά, μὰ αὐτὸς δὲν ἦταν μέσα,
μόν' τὰ παχιά του πρόβατα βοσκοῦσε στὸ λιβάδι.

Καὶ στὴ σπηλιά ἅμα μπήκαμε βλέπαμε ὅ,τι εἶχε μέσα.

Γεμάτα τὰ τυρόβολα κι οἱ μάντρες στοιβαγμένες
ἀπὸ κατσίκια κι ἀπ' ἄρνιά, καὶ χώρια μαντρισμένα
τὰ πρῶιμα ἄλλοῦ, τὰ μέσα ἄλλοῦ, κι ἄλλοῦ τὰ ὄψιμα ἦταν.

220

Κι ἦταν ἀπὸ τυρόγαλο γεμάτα ὅλα τ' ἄγγειά του.
σκάφες, καρδάρες, ποὺ ἄρμεγε μέσα σ' αὐτὰ τὸ γάλα.

Τότε οἱ συντρόφοι μ' ὀρκίζαν μὲ πειστικά τους λόγια,
λίγο τυρὶ νὰ πάρουμε καὶ νὰ τραβοῦμε πίσω,

225

κι ἀπ' τὸ μαντρί ξεκόβοντας μανάρια καὶ κατσίκια
γλήγορα στὸ γοργόδρομο καράβι νὰ τὰ πᾶμε,
κι εὐτὺς νὰ κάνουμε πανιὰ καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγαῖμε.

Ἐγὼ ὅμως δὲν τοὺς ἄκουσα, ποὺ πιδ καλὸ ἔτσι θά 'ταν,
γιὰ νὰ τὸν δῶ καὶ δῶρα του φιλόξενα νὰ πάρω.

230

Μὰ στοὺς συντρόφους πρόσχαρος δὲ φάνηκε ὅταν ἦρθε.

Τότες ἀνάψαμε φωτιά καὶ κάμαμε θυσία
τυριὰ κομμάτια κόβοντας καὶ φάγαμε κι οἱ ἴδιοι,
καὶ στὴ σπηλιά καθίσαμε προσμένοντας, ὥσότου
ἦρθε κι αὐτὸς ἀπ' τῇ βοσκῇ, μὲ φόρτωμα μεγάλο
ξύλα ξηρὰ γιὰ τὸ φαῖ νὰ 'χῃ φωτιά ν' ἀνάψῃ.

235

Μὲς στὴ σπηλιά σὰν τό 'ριξε βούιξε ὁ τόπος ὅλος,
κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας χωθήκαμε στὸ βάθος

Τότε ἔμπασε μὲς στὴν πλατιά σπηλιά τὶς προβατίνες,
μὲ τὴ σειρὰ ὅσες ἄρμεγε κι ἄφησε ἐμπρὸς στὴν πόρτα
μὲς στὴν αὐλὴ τ' ἄρσενικά, κριάρια του καὶ τράγους.

240

Ἐπειτα σήκωσε ψηλὰ κι ἔβαλε ἐμπρὸς στὴν πόρτα
ἀσκήκωτη θυρόπετρα, ποὺ δὲ θά τὴν κινοῦσαν
κι εἰκοσιδυὸ τετράκυκλα καλοφτιασμένα ἀμάξια·
τόσο τεράστιο ἔβαλε μπροστὰ στὴν πόρτα βράχο.

245

Κάθισε τότες κι ἄρμεγε γίδες καὶ προβατίνες
καὶ τὸ παιδί τῆς καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.
Καὶ τὸ μισὸ ὅταν ἔπηξε τ' ἄσπρο χιονάτο γάλα,
τὸ σῦναξε καὶ τό 'βαλε μὲς στὰ πλεχτὰ καλάθια,

καί στίς καρδάρες φύλαξε τ' ἄλλο μισὸ νὰ πίνη.

Καί τίς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε,

ξάναψε τότε τὴ φωτιά κι ἐμᾶς θωρώντας εἶπε :

« Ποιοὶ εἰστε, ὁρὲ ξένοι, κι ἀπὸ ποῦ στῆς θάλασσας τοὺς δρόμους

γυρνᾶτε ; Μῆνα γιὰ δουλειές, ἢ πᾶτε ἔτσι στὴν τύχη,

ὅπως οἱ κλέφτες ποὺ γυρνοῦν στὰ πέλαγα καὶ φέρνουν

στοὺς ξένους τόπους συμφορὲς καὶ τὴ ζωὴ τους παίζουν ; »

Ἔτσι εἶπε, κι ὄλων ἡ καρδιά παράλυσε στὰ στήθια,

τρομάζοντας τὸ γίγαντα καὶ τὴ βαριά φωνή του.

Μὰ κι ἔτσι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυό μου λόγια κι εἶπα :

« Ἐμεῖς, πολύπαθοι Ἀχαιοί, γυρίζουμε ἀπ' τὴν Τροία

μὲς στὰ θαλασσοπέλαγα καὶ μὲ λογῆς ἀνέμους,

νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα μας, μὰ πῆραμε ἄλλο δρόμο.

Ἔτσι ἤθελε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς γιὰ μᾶς ν' ἀποφασίσῃ.

Ὅλοι στρατιῶτες εἵμαστε τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου,

πόφτασε τώρα ἡ δόξα του στὰ πέρατα τοῦ κόσμου,

γιατὶ λαοὺς κατὰστρεψε κι ἔριξε τέτοιο κάστρο.

Καὶ νὰ μᾶς σώσης πέφτουμε στὰ πόδια σου, ἂν θελήσῃς

μὲ δῶρα σου φιλόξενα νὰ μᾶς φιλοξενήσῃς,

ποὺ τό 'χουν ὅλοι σύστημα στὸν κόσμον γιὰ τοὺς ξένους.

Σεβάσου, βλάμη, τοὺς θεοὺς, μιά χάρη σοῦ ζητοῦμε.

Ὁ Δίας ὁ φιλόξενος τοὺς ξένους προστάτεүй,

κι ὅπου νὰ πᾶνε ἡ χάρη του μαζί τοὺς συνοδεύει ».

Εἶπα, καὶ μ' ἀσπλαχνη καρδιά μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως :

« Τά 'χεις χαμένα, σύντροφε, ἢ θά 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα,

ἐνῶ μοῦ λὲς νὰ φοβηθῶ θεοὺς καὶ νὰ πιστέψω.

Δὲν τὸν ψηφοῦν οἱ Κύκλωπες τὸν ἀσπιδάτο Δία,

μῆτε θεοὺς, γιατί εἵμαστε πολὺ πιὸ ἀνώτεροί τους.

Μῆτε ἀπ' τοῦ Δία φόβο ἐγὼ θὰ σέ πονέσω ἐσένα,

καθὼς καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἂν δὲν τὸ θέλω ὁ ἴδιος.

Μόν' πὲς μου ποῦ νὰ τ' ἄραξες τὸ καλοκαμωμένο

καράβι, ἂν κάπου ἀπόμερα γιὰ ἐδῶ κοντά, νὰ ξέρω ».

Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας, μὰ ποῦ νὰ μὲ γελάσῃ.

Κι εὐτὺς μὲ λόγια πονηρὰ τ' ἀπάντησα κι ἔτσι εἶπα :

« Ἀχ ! τὸ καράβι ὁ Σαλευτῆς μοῦ τό 'σπασε τοῦ κόσμου,

στὰ βράχια ὅπως τὸ χτύπησε σὲ μιὰ τῆς χώρας σου ἄκρη,

στον κάβο ἀφοῦ τὸ ξόριασε κι ἡ θάλασσα τὸ πῆρε,
κι ἐγὼ μονάχος ἐξέφυγα μ' αὐτοὺς τὸ μαῦρο χάρο».

Ἔτσι εἶπα, κι ὁ σκληρόφυχος δὲ μοῦ ἔβγαλε ἄλλη λέξη,
μόν' χύμηξε κι ἀπλώνοντας τὰ χέρια στοὺς συντρόφους,

290

ἄρπαξε δυὸ καὶ καταγῆς τοὺς χτύπαε σὰν κουτάβια,
καὶ τὰ μυαλά τους χύθηκαν καὶ μούσκεψαν τὸ χῶμα.

Κι ἔτσι σὰν τοὺς κομμάτιασε, τοὺς ἔβαλε στὸ δόντι.

Κι ἔτρωγε σὰ βουνόθρεφτο λιοντάρι, δίχως σκλίδα
ν' ἀφήση, σάρκες, σωθικά, κόκαλα μεδουλάτα.

295

Κι ἐμεῖς στὸ Δία κλαίοντας σηκώναμε τὰ χέρια,
θωρώντας βάρβαρες δουλειές πού χάναμε τὸ νοῦ μας.

Κι ὁ Κύκλωπας σὰ γέμισε τὴν ἄπατη κοιλιά του,
κρέας ἀνθρώπων τρώγοντας, ἀγνὸ ρουφώντας γάλα,
τεντώθηκε μὲς στὴ σπηλιά καταμεσίς στ' ἄρνιά του.

300

Τότε εἶπα μὲ τὴν ἄφοβη καρδιά μου νὰ ζυγώσω
κι ἀπ' τὸ μηρί μου βγάζοντας τὸ κοφτερὸ μαχαίρι,
στά στήθια νὰ τοῦ τό ἔμμηνα, στὸ μέρος πού τὰ σπλάχνα
κλειοῦν τὸ συκώτι, ψάχνοντας μὲ τ' ἄλλο μου τὸ χέρι

305

μὰ μ' ἔκοψε ἄλλος στοχασμός. Γιατὶ κι ἐμεῖς μαζί του
τὸ χάρο ἐκεῖ θὰ βρίσκαμε. Πῶς θὰ μπορούσαμε ὅλοι
τὸ βράχο τὸν ἀσήκωτο νὰ βγάλουμε ἀπ' τὴν πόρτα;

Ἔτσι βαριά στεναζώντας προσμέναμε νὰ φέξῃ.
Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
ἄναψε πάλε τὴ φωτιά κι ὅλες σειρὰ τίς μάνες

310

ἄρμεγε καὶ προσθήλιαζε καὶ τὰ μικρά τους κάτω.
Καὶ τίς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε,
ἄρπαξε πάλε δυὸ μαζί νὰ φάῃ τὸ κολατσό του.

Χορτάτος τότε ἀπ' τὴ σπηλιά προγοῦσε τὸ κοπάδι,
πρῶτα τὸ βράχο ἀψήφιστα σὰν ἔβγαλε ἀπ' τὴν πόρτα,
καὶ τὸν ξανάβαλε ἔπειτα σὰ σκέπασμα σὲ θήκη,

315

καὶ στὸ βουνὸ σφυρίζοντας τ' ἄρνιά του σαλαγοῦσε.

Ἔμεινα ἐγὼ τὸ χάρο του στὸ νοῦ μου ἀναμετρώντας
νὰ τὸν πλερώσω, ἂν μοῦ ἔδινε τέτοια χαρὰ ἡ Παλλάδα.

Κι αὐτὴ ἡ βουλή μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.

320

Μὲς στὸ μαντρί εἶχε ὁ Κύκλωπας ἕνα χοντρὸ μάτσουκι
χλωροκομμένο, ἐλίτικο, νὰ τὸ βαστᾷ ὅταν γίνη,

Ξερό, κι ἑμεῖς τὸ λέγαμε, θωρώντας το, πὼς ἦταν
κατάρτι σὲ εἰκοσάκουπο καράβι πισσωμένο,
ἀπ' τὰ μεγάλα φορτηγὰ πού πέλαγα ἀρμενίζουν.

325

Τόσο στὸ μάκρος φαίνονταν καὶ τόσο καὶ στὸ χόντρος.
Πιάνω καὶ κόβω ὡς μιὰν ὀργιὰ κομμάτι ἀπ' τὸ ματσούκι
καὶ στοὺς συντρόφους τὸ ἔδωσα νὰ μοῦ τὸ πελεκήσουν.
Κι ἴσιο σὰν τὸ ἄκαμαν αὐτοί, τὸ ἔϋσα ἐγὼ στὴν ἄκρη
καὶ νὰ πυρώσῃ τὸ βάλαι στὴν ἀναμμένη θράκα.

330

Ἔπειτα τὸ ἔχωσα βαθιὰ μὲς στὴν κοπριά ἀπὸ κάτω,
πού ἦταν χυμένη στὴ σπηλιά παντοῦ σωρὸς μεγάλος.
Καὶ τότε πρόσταξα λαχνὸ νὰ ρίξουν οἱ συντρόφοι,
μαζί μου ποιοὶ θὰ τύχαιναν τὸν πάλο νὰ τὸν μπήξουν
στὸ μάτι του ὅταν κοιμηθῇ κι ὕπνος βαθὺς τὸν πάρῃ.

335

Λάχανε αὐτοὶ πού θὰ ἔθελα κι ὁ ἴδιος νὰ διαλέξω,
τέσσερεις ὅλοι καὶ μ' αὐτοὺς κι ἐγὼ μαζί τους πέντε.

337

Ἦρθε τὸ βράδυ βόσκοντας τ' ἀφρόμαλλο κοπάδι,
κι ἔμπασε ἀμέσως στὴν πλατιά σπηλιά τὰ πρόβατα ὅλα
κι οὔτε ἓνα στὴ βαθιὰ του αὐλὴ δὲν ἄφησε κεφάλι,
κάτι σὰ νὰ μυρίστηκε, εἴτε ὁ θεὸς ἔτσι εἶπε.

340

Σήκωσε πάλε κι ἔβαλε τὸ βράχο ἐμπρὸς στὴν πόρτα,
καὶ καθισμένος ἄρμεγε σειρὰ τίς μάνες ὅλες
καὶ τὰ μικρά τους καθεμιᾶς προσθήλιαζε ἀπὸ κάτω.

Καὶ τίς δουλειές του βιαστικά σὰν ἔκαμε ὅσες εἶχε
ἄρπαξε πάλε δυὸ μαζί συντρόφους νὰ δειπνήσῃ.

345

Τότε κοντὰ στὸν Κύκλωπα πηγαίνω κι ἔτσι τοῦ ἴπα,
μ' ἓνα καυκὶ στὸ χέρι μου γεμάτο κρασί μαῦρο·

«Κύκλωπα, πάρε, πιὲ κρασί, σὰν ἔφαγες ἀνθρώπους,
νὰ ἰδῇς στὸ τρεχαντήρι μου σὰν τί πιωτὸ εἶχα κρύψει.

Τάμα γιὰ σένα τὸ φερνα, ἴσως καὶ μὲ πονοῦσες
καὶ μ' ἔστειλνες στὸν τόπο μου. Μὰ ἐσύ εἶσαι λυσσασμένος.

350

Ἀσπλαχνε, πὼς ἄλλος θνητός, ἀπ' ὅσους ἔχει ὁ κόσμος,
θὰ ῥθῃ σὲ σένα ἄλλῃ φορὰ, ἔτσι ἄνομα ἀφοῦ κάνεις;»

353

Εἶπα, καὶ πῆρε τὸ κρασί καὶ τὸ ἴπε μονορούφι.

Σὰν ἤπιε, τ' ἄρεσε πολὺ καὶ μοῦ ζητοῦσε κι ἄλλο·

355

«Ἀκόμα δῶσ' μου, ἔτσι νὰ ζῆς καὶ τ' ὄνομά σου πές μου
εὐτύς, νὰ λάβῃς δῶρο μου πού νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου.

Βγάξει ἡ πολύκαρπὴ μας γῆ κρασί καὶ στοὺς Κυκλώπους
ἀπὸ μεγαλοστάφυλα, καθὼς τὰ βρέξη ὁ Δίας,
ὅμως ἀπὸ νεχτάρι αὐτὸ κι ἀπ' ἀμβροσία βγῆκε ». 360

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὸ φλογερὸ κρασί τοῦ δίνω πάλε,
καὶ τρεῖς φορές τὸν κέρασα κι ἀστόχαστα τρεῖς ἤπιε.
Κι ὅταν τοῦ ζάλισε ἐπειτα καλὰ τὰ λογικά του,
τότε μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα·
« Κύκλωπα, ἀφοῦ μὲ ρώτησες, καὶ τ' ὄνομά μου μάθε 365
καὶ δῶς' μου καθὼς τὸ 'ταξες τὸ φιλικό σου δῶρο.
Κανεὶς ἐγὼ ὀνομάζομαι κι ὅλοι Κανεὶ μὲ λένε
ἡ μάνα κι ὁ πατέρας μου κι ὅλοι οἱ λοιποὶ μου φίλοι ».

Εἶπα, καὶ μ' ἀσπλαχνῆ καρδιά μ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Κι ἐγὼ στερνόνε τὸν Κανεὶ θὰ φάω ἀπ' τοὺς συντρόφους, 370
ὅμως αὐτοὺς πρωτύτερα. Νά τί σοῦ κάνω δῶρο ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τεντώθηκε τ' ἀνάσκελα πεσμένους,
κι ἔγειρε δίπλα τὸ χοντρὸ λαιμὸ κι εὐτὺς ὁ ὕπνος
τὸν πῆρε ὁ παντοδαμαστής. Κι ἔβγανε ἀπ' τὰ λαρύγγια
μπουκιές ἀνθρώπων καὶ κρασί ποὺ ξέρναε μεθυσμένους. 375
Τότε ἔχωσα τὸν πάλο εὐτὺς στὴν ἀναμμένη θράκα
νὰ πυρωθῇ καὶ ψύχωνα μὲ λόγια τοὺς συντρόφους
ὅλους, μὴ φοβηθῇ κανεὶς καὶ θέλῃ νὰ μοῦ φύγῃ.

Κι ὁ πάλος ὁ ἐλίτικος σὰν κόντευε ν' ἀνάψῃ,
ἂν καὶ χοντρὸς μὲς στῇ φωτιά καὶ φαίνονταν νὰ λάμπῃ 380
τὸν πῆρα ἀπ' τῇ φωτιά κοντὰ στὸν Κύκλωπα καὶ γύρω
στεκόντανε οἱ συντρόφοι μου. Καρδιά ὁ θεὸς μᾶς δίνει,

κι ἀφοῦ τὸν πάλο σήκωσαν, τὸ μυτερὸ στὴν ἄκρῃ,
στοὺς μάτι του τὸν ἔχωσαν. Κι ἐγὼ ἀπὸ πάνω τότε
πέφτοντας τοῦ τὸν ἔστριβα, ἔτσι ὅπως μὲ τρυπάνι 385
τρυπάει τὸ καραβόζυλο τεχνίτης κι ἀπὸ κάτω
τὸ στρέφουν ἄλλοι μὲ λουρί στοὺς 'να καὶ στ' ἄλλο μέρος
κι αὐτὸ γυρίζει ἀδιάκοπα. Ἔτσι κι ἐμεῖς στοὺς μάτι
τοῦ Κύκλωπα γυρίζαμε τὸν πυρωμένο πάλο,
κι ὅπως μπηγότανε ζεστός, τὸν μούσκευε τὸ αἷμα 390
κι ὅλα τριγύρω τοῦ ματιοῦ, ματόφυλλα καὶ φρύδια,
τοῦ τὰ καψάιζε ἡ φωτιά καὶ τοῦ 'καψε τὴν κόρη,
κι ἔτριζαν μέσα ἀπ' τῇ φωτιά οἱ ρίζες τοῦ ματιοῦ του.

Πῶς ὅταν στὸ κρύο νερὸ χώνει μπαλτὰ ἢ σκεπάρνι
γιά νά τὰ βάψῃ ὁ σιδεράς κι ἀχοῦν καὶ τσιτσιρίζουν, 395
—γιατὶ ἡ περίσσια δύναμη αὐτὴ εἶναι τοῦ σιδήρου—
ἔτσι ἔτριξε τὸ μάτι του κι αὐτοῦ στὸν πάλο γύρω.

Μούγγριζε τότε σὰ θεριὸ κι οἱ βράχοι ἀντιλαλοῦσαν,
κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν τρομάρα μας σκορπίσαμε ὅλοι ἀλάργα. 400
Τότε ἔβγαλε ἀπ' τὸ μάτι του τὸν πάλο, βουτηγμένον

στὸ αἷμα, καὶ τὸν πέταξε μακριά, χειρονομώντας
σὰ φρενιασμένος, κι ἔσκουζε στοὺς Κύκλωπες, ποὺ γύρω
στὶς ἀνεμόδαρτες κορφές, μὲς στὶς σπηλιές καθόνταν
καὶ τρέχανε ἄλλος ἀπ' ἄλλου, σὰν ἄκουσαν νὰ σκούζῃ, 405
καὶ στὴ σπηλιά σταθήκανε τριγύρω καὶ ρωτοῦσαν·

«Τί σοῦ 'τυχε, Πολύφημε, καὶ μεγαλοφωνάζεις
μὲς στὴν ἀθάνατη νυχτιά καὶ μᾶς χαλᾶς τὸν ὕπνο ;
Μὴν ἄθελά σου σ' ἄρπαξε κανένας τὸ κοπάδι ;
Μήνα σοῦ παίρνει τὴ ζωὴ μ' ἀπάτη καὶ μ' ἀντρεία ; »

Κι ὁ φοβερὸς Πολύφημος ἀπ' τὴ σπηλιά ἀπαντοῦσε· 410
«'Αδέρφια, μ' ἔφαγε ὁ Κανεῖς μ' ἀπάτη, ὄχι μ' ἀντρεία ».

Κι ἐκεῖνοι τ' ἀπαντοῦσαν μὲ πεταχτά τοὺς λόγια·
«'Αφοῦ κανεῖς δὲ σ' ἔβλαψε καὶ μέσα εἶσαι μονάχος,
ἀπ' τὴν ἀρρώστια ποιὸς μπορεῖ τοῦ Δία νὰ σέ σώσῃ ;
Δεῆσου στὸν πατέρα σου τὸ σείστη Ποσειδῶνα ».

Ἔτσι εἶπανε καὶ φεύγανε καὶ γέλασε ἡ καρδιά μου
ποῦ τ' ὄνομά μου ἀπάτησε κι ἡ πονηρή μου σκέψη. 415

Κι ὁ Κύκλωπας σπαράζοντας στοὺς πόνους καὶ βογγώντας,
πῆγε στὴν πόρτα ψάχνοντας καὶ σήκωσε τὴν πέτρα
κι αὐτὸς στὴν πόρτα κάθισε κι ἀνοιξε τὰ δυὸ χέρια,
μὲ τὸ κοπάδι ἂν ἔβγαινε κανεῖς νὰ τὸν τσακώσῃ. 420

Γιατὶ θαρροῦσε ἀστόχαστο πῶς εἶχα τὸ κεφάλι.
Μὰ ἐγὼ ὅλο τὸ καλύτερο ζητοῦσα πῶς νὰ γίνῃ,

νά 'βρῶ ἀπ' τὸ χάρο γλιτωμὸ στοὺς ἄλλους καὶ σέ μένα. 425
Κι ὅλους τοὺς δόλους ἔφαινα, γιατί ἦταν τὴ ζωὴ μας

νὰ σώσουμε, καὶ συμφορὰ μεγάλη ἦταν μπροστά μας.
Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.

Εἶχε κριάρια παχουλὰ, πυκνόμαλλα, μεγάλα,
μὲ σκοτεινόχρωμο μαλλὶ καὶ ξεχωρίζοντάς τα

σιγά, συντρία τά 'δενά με λυγαριές στριμμένες,
 πού άπάνω τους κοιμόντανε ό Κύκλωπας, τό τέρας
 με την άνήμερη ψυχή. Κι αυτό πού 'ταν στη μέση
 σήκωνε κι ένα σύντροφο και τ' άλλα δυό από δίπλα
 μαζί δεμένα πήγαιναν τούς άντρες νά γλιτώσουν.
 Τρία κριάρια σήκωναν κι από 'να σύντροφό μου.

Κι έγώ — μέσ στ' άλλα διαλεχτό κριάρι ήταν στη μάντρα,
 και πιάστηκα άπ' τά νώτα του, στη μαλλιάρη κοιλιά του
 συμμαζωμένος και γερά κρατούσα με τά χέρια
 τά φουντωμένα του μαλλιά, τό πρόσωπό μου δίπλα
 γέροντας και κρατιόμουνά μ' ύπομονη και θάρρος.

Έτσι βαριά στενάζοντας προσμέναμε νά φέξη.
 Σάν ήρθε ή ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αύγούλα

ξεκίνησε για τή βοσκή τ' άρσενικό κοπάδι
 κι άνάρμεχτα βελάζανε τά θηλυκά στις μάντρες
 με σπαργωμένα τά βυζιά. Κι ό Κύκλωπας, λιωμένος
 στους πόνους, κάθε κριαριού τή ράχη ψηλαφούσε,
 όλόρθα όπως στεκόντανε. Τυφλός, πού νά τό νιώση,
 στά λογγωμένα στήθια τους πώς δέθηκαν οί άντρες.
 Κι έφτασε άπ' όλα πιό στερνό στην πόρτα τό κριάρι,
 άπ' τά μαλλιά άργοκίνητο κι άπ' τό σοφόν έμένα.

Κι ό γίγαντας Πολύφημος τοῦ 'πε χαϊδεύοντάς το
 « Γιατί, καλό κριάρι μου, στερνό άπ' τή μάντρα βγαίνεις ;

Άλλη φορά δέν έμενες άπ' τό κοπάδι πίσω,
 μόν' πρώτο πάντα πήγαινες με δρασκειλιές μεγάλες
 τής χλωρασιῶς τά τρυφερά βλαστάρια νά βοσκήσης.

Πρώτο στο ρέμα έρχόσουνά και πρώτο μου γυρνούσες
 πάλε τό βράδυ στο μαντρί. Τώρα στερνό απομένεις.
 Θα κλαῖς και σύ τ' άφέντη σου τό μάτι, πού κακοῦργος
 άντρας μου τό 'βγαλε άσπλαχνα με ανθρώπους του χαμένους,
 άφου βαριά μου σκότισε με τό κρασί τά φρένα,

άχ, ό Κανείς, πού όρκίζομαι πώς δε θα μου γλιτώση.
 Άν είχες τή λαχτάρα μου κι αν мүρείες νά μιλήσης
 νά μου 'λεγες πού τρύπωσε άλάργα άπ' τό θυμό μου
 θα 'βλεπες τότε στη σπηλιά χυμένα τά μυαλά του
 χάμω στη γῆς, άλλα άπ' άλλου, καθώς θα τον χτυπούσα,

καὶ μὲς στὰ στήθια μου ἡ καρδιά θὰ λούφαζε ἀπ' τοὺς πόνους,
 ποὺ μοῦ τοὺς ἄναψε ὁ Κανεῖς, ἓνα κορμὶ χαμένο.»

Εἶπε κι ἀπόλυσε ἔπειτα νὰ φύγῃ τὸ κριάρι.

Σὰ βγήκαμε ὅζω ἀπ' τῇ σπηλιά κι ἀπ' τὴν αὐλὴ πιδὸ πέρα,
 πρῶτος ἐγὼ ξελόυθηκα κι ἔλυσα τοὺς συντρόφους. 470

Κι εὐτὺς ἀρνιά λιγνόποδα καὶ τρυφερά κριάρια
 γύρω πολλὰ ξεκόβοντας τὰ φέραμε στὸ πλοῖο.

Χαροῦμενοι μᾶς εἶδανε οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τὸ χάρο ὅσοι ξεφύγαμε καὶ κλαίγανε τοὺς ἄλλους.
 Μὰ νὰ θρηνοῦν δὲν ἄφηνα κι ἔγνεφα μὲ τὰ φρύδια, 475

προστάζοντάς τους γλήγορα νὰ μπάσουν στὸ καράβι
 πολλὰ κριάρια ἀφρόμαλλα καὶ στ' ἀνοιχτὰ νὰ βγοῦμε.

Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπαίνανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους
 ἀράδα, καὶ τῇ θάλασσᾳ μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.

Καὶ τόσο ἅμα ἀλαργέψαμε, ποὺ ἀκοῦνε ὅταν φωνάζεις, 480
 τότε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα μὲ πεισμιωμένα λόγια:

« Δὲ σοῦ ἦταν, Κύκλωπα, γραφτό, ἀνθρώπου τιποτένιου,
 ἔτσι ἄγρια τοὺς συντρόφους του νὰ φᾶς μὲς στὴ σπηλιά σου.

Μόν' ἀκριβὰ θὰ πλέρωνες τὰ κακουργήματά σου,
 σκυλί, ποὺ δὲ σεβάστηκες μὲς στὸ ρημαδιακό σου 485

ξένους νὰ φᾶς. Γι' αὐτὸ οἱ θεοὶ σὲ πλέρωσαν κι ὁ Δίας ».

Εἶπα, καὶ τότε πιδὸ πολὺ τοῦ λύσσαξε ἡ καρδιά του,
 καὶ ξεκολλώντας μιὰ κορφή ψηλοῦ βουνοῦ μεγάλη,

μπροστὰ στὸ μελανόπλωρο τὴν πέταξε τὸ πλοῖο,
 ποὺ πάρα λίγο νὰ 'παιρνε τῆς πλώρης του τὴν ἄκρη. 490

Γέμισε ἀφρούς ἡ θάλασσα καθὼς τῆς ἤρθε ὁ βράχος.
 Καὶ τὸ καράβι ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ ξανάστροφο τὸ κύμα

τὸ σίμωσε ὅζω στὴ στεριά. Στὰ дуό μου χέρια τότε
 μακρὺ κοντὰρι ἀδράχχοντας σκουντοῦσα ἀπ' τ' ἀκρογιάλι

καὶ στοὺς συντρόφους ἔλεγα νὰ πιάσουν τὰ κουπιὰ τους, 495
 μὲ τὸ κεφάλι γνέφοντας, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο.

Καὶ στὰ κουπιὰ τους πέφτοντας αὐτοὶ λαμνοκοποῦσαν.
 Κι ὅταν διπλὰ ἀλαργέψαμε στὸ πέλαγος τραβώντας

πάλε ἔσκουζα στὸν Κύκλωπα, κι ὅλοι οἱ συντρόφοι γύρω,
 ἄλλοι ἀπ' ἄλλου, μ' ἐμπόδιζαν μὲ μαλακά τους λόγια. 500

Καημένε, τέτοιο ἓνα θεριὸ τί θέλεις κι ἐρεθίζεις;

Νά, τώρα μὲς στὴ θάλασσα μᾶς πέταξε τὸ βράχο
 καὶ στὴ στεριά μᾶς σίμωσε τὸ πλοῖο, ποῦ εἶπαμε ὅλοι
 πὼς ἦρθε πιά τὸ τέλος μας· Κι ἂν ἀκουγε κανένα
 ἢ νὰ φωνάξῃ, εἶτε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλλῃ,
 θὰ 'σπαῖζε τὰ κεφάλια μας καὶ τ' ἄρμενα τοῦ πλοίου,
 ἄξυστη πέτρα ρίχνοντας. Τόσο βαράει ἀλάργα.»

505

«Ἔτσι εἶπαν, μὰ δὲν ἐπείθαν τὴν ἀφοβὴ καρδιά μου
 καὶ πάλε εὐτὺς τοῦ φώναξα μὲ σπλάχνα φουσχωμένα·
 «Ἄν, Κύκλωπα, κανεῖς θνητὸς στὸν κόσμον σὲ ρωτήσῃ,
 νὰ μάθῃ τὴν ἀγιάτρευτὴ τὴν τύφλα τοῦ ματιοῦ σου,
 δηγήσου πὼς σὲ τύφλωσε ὁ καστροπολεμίτης
 Δυσσέας τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησί τὸ Θιάκι.»

510

Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε κι ἐκεῖνος ξεφωνώνοντας·
 «Ἄχ, βγῆκαν τώρα τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα.
 Ἔνας προφῆτης ζοῦσε ἐδῶ, τρανὸς καὶ φημισμένος,
 ὁ Τηλέμος τοῦ Εὐρύμου ὁ γιός, στὴ μαντοσύνη πρῶτος,
 ποὺ γέρασε στοὺς Κύκλωπες νὰ προφητεύῃ χρόνια,
 καὶ μοῦ προφῆτεψε ὅλα αὐτὰ μιὰ μέρα πὼς θὰ γίνουν,
 τὸ φῶς μου πὼς θὰ στερηθῶ ἀπ' τοῦ Δυσσέα τὰ χέρια.

515

Μὰ πάντα ἐγὼ περίμενα πὼς θὰ 'ρθῇ ἐδῶ ἓνας ἄντρας
 ὁμορφος, γιγαντόκορμος, μεγάλο παλικάρι,
 καὶ μοῦ 'ρθε τώρα ἓνας κοντὸς καὶ ψόφιος καὶ χαμένος,
 ποὺ μὲ κρασὶ μὲ δάμασε καὶ μοῦ 'βγαλε τὸ μάτι.
 Μόν' ἔλα σίμωσε κοντά, Δυσσέα, νὰ σὲ φιλέσω
 καὶ νὰ δεθθῶ στὸ Σαλευτὴ νὰ σὲ καταβοδῶσῃ.

520

Γιατὶ εἶμαι ἐκείνου γιός ἐγὼ κι αὐτὸς εἶναι ὁ γονιός μου.
 Κι αὐτός, ὅχι ἄλλος δύνεται νὰ μὲ γιατρέψῃ, ἂν θέλῃ,
 ἀπ' τοὺς μακαριστοὺς θεοὺς καὶ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους».

525

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ μου λόγια πάλε·
 «Ἔτσι ἂν μποροῦσα νὰ σοῦ πιῶ τὸ αἷμα, καὶ στοῦ τάφου
 δίχως ζωὴ νὰ σ' ἔριχνα τ' ἀφώτιστὰ σκοτάδια,
 ἔτσι ὅπως μῆτε ὁ Σαλευτὴς τὸ μάτι δὲ σοῦ γιάνειν.»

530

Εἶπα, κι εὐχόντανε ἔπειτα τ' ἀφέντῃ Ποσειδῶνα,
 στὸν ἀστροστόλιστο οὐρανὸ σηκώνοντας τὰ χέρια·
 «Ἄκου με, Σαλευτὴ τῆς γῆς, πατέρα Μαυρομάλλῃ,
 ἂν εἶσαι ἐσὺ ὁ πατέρας μου κι ἐγὼ εἶμαι ἀλήθεια γιός σου,

535

καὶ δῶσ' τοῦ σπίτι νὰ μὴ δῇ ὁ καστροπολεμίτης
 Δυσσέας τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ἀπ' τὸ νησί τὸ Θιάκι.
 Κι ἂν τό'χη ἡ μοίρα του, γραπτὸ νὰ πάη στ' ἄρχοντικό του, 540
 νὰ ξαναἰδοῦν τὰ μάτια του πατρίδα καὶ δικούς του,
 μὲ χρόνια ἄς πάη κακὴν κακῶς, δίχως συντρόφους ἄλλους
 μὲ ξένο πλοῖο καὶ δεινὰ στὸ σπίτι τοῦ ἄς τοῦ τύχουν ».

Εἶπε, καὶ τὴν παράκληση τοῦ κάνει ὁ Μαυρομάλλης.
 Κι ἔπειτα πάλε ἀδράχνοντας μιὰ πιὸ βαριὰ κοτρόνα, 545
 τὴν πέταξε μὲ δύναμη στιφογυρίζοντάς την,
 κι ἔπεσε στὸ μαυρόπλωρο καράβι λίγο πίσω,
 ποὺ πάρα τρίχα νὰ 'παίρνε τοῦ τιμονιοῦ τὴν ἄκρη.
 Γέμισε ἀφρὺς ἡ θάλασσα καθὼς τῆς ἦρθε ὁ βράχος
 καὶ τὸ καράβι στὴ στεριά τὸ σίμωσε τὸ κύμα. 550

Καὶ στὸ νησί σὰν πῆγαμε ποὺ τὰ καλοστρωμένα
 τ' ἄλλα καράβια ἦταν μαζί, κι ὀλόγυρα οἱ συντρόφοι
 καθόντανε περίλυποι κι ὅλο μᾶς καρτεροῦσαν,
 σύραμε, ἐκεῖ σὰν πῆγαμε, στὴν ἄμμο τὸ καράβι
 κι ὅζω κι ἐμεῖς πηδήσαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 555
 Καὶ βγάζοντας τοῦ Κύκλωπα τ' ἄρνιά ἀπ' τὸ κοῖλο πλοῖο.
 ἐξίσου τὰ μοιράσαμε κανεὶς νὰ μὴ χολιάση.

Μόνο σ' ἐμένα, ὅταν τ' ἄρνιά μοιράζανε οἱ συντρόφοι,
 ξεχωριστὰ μοῦ δώσανε δικό μου τὸ κριάρι.
 Κι ἐγὼ στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὸ τὸ Δία, 560
 τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοῦ τό 'σφαζα στὴν ἄμμο,
 καὶ τὰ μηριά τοῦ πρόσφερα. Μὰ στὴ θυσία ὁ Δίας
 δὲν πρόσεχε, μόν' κοίταζε πῶς θὰ χανόντανε ὅλα
 τὰ φτερωτὰ καράβια μου κι οἱ ποθητοὶ συντρόφοι.

'Εκεῖ ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέση ὁ ἥλιος, 565
 ἄφθοιο κρέας καὶ γλυκὸ τραβούσαμε μοσκάτο.

Κι ὁ ἥλιος ὅταν βούτηξε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὅλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄμμο.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 πρόσταξα τοὺς συντρόφους μου ν' ἀνέβουν στὸ καράβι 570
 κι εὐτὺς νὰ λύσουν τὰ σκοινιά. Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπῆκαν
 κι ὅλοι στοὺς μπάγκους κάθισαν ἀπάνω ἀράδα ἀράδα,
 καὶ τ' ἀφρισμένα κύματα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.

Ἐκεῖθε ἐμπρὸς τραβήξαμε μὲ σπλάχνα ματωμένα,
 πρόθυμα, πού σωθήκαμε, θρηνώντας τοὺς χαμένους.

575

Κ

Φτάσαμε σὲ πλεούμενο νησί, τὴν Αἰολία,
 ποὺ κατοικοῦσε ὁ Αἰολός, τῶν ἀθανάτων φίλος.
 Εἶχε ἓνα κάστρο χάλκινο κι ἀπάτητο τριγύρω
 καὶ γλιστερὲς ἀνέβαιναν κι ἀπότομες οἱ πέτρες.
 Δώδεκα ἀπόχρησε παιδιὰ στ' ἄρχοντικό του σπίτι,
 ἕξι κορίτσια κι ἕξι γιούς μὲς στὸν ἀνθὸ τῆς νιότης.
 Τὶς κόρες του τὶς πάντρεψε, τὶς ἔδωσε στοὺς γιούς του,
 κι ὅλοι μὲ τὸν πατέρα τους καὶ τὴ γλυκιά τους μάνα
 τρώγανε πάντα ἀχώριστοι κι ἄφθονα τὰ ἔχανε ὅλα.
 Κι ἀπὸ τραγούδια ἀντιλαλεῖ τὴ μέρα τὸ παλάτι,
 τσίκνες γεμάτο, κι ἔπειτα τὴ νύχτα, ταῖρι ταῖρι
 ὅλοι κοιμοῦνται σὲ χαλιά καὶ τορνευτὰ κρεβάτια.
 Σ' αὐτοῦ τὴ χώρα φτάσαμε καὶ στὰ λαμπρὰ παλάτια.
 Μῆνα μὲ φιλοξένησε ρωτώντας γιὰ τὴν Τροία,
 γιὰ τὸν Ἀργίτικο στρατὸ καὶ γιὰ τὸ γυρισμὸ του
 κι ἐγὼ τὰ πάντα τοῦ ἔλεγα μὲ τάξη ἓνα πρὸς ἓνα.
 Κι ἔπειτα σὰν τοῦ ζήτησα τὴ χάρη νὰ μὲ στείλῃ
 νὰ φύγω, εὐτὺς ἐτοίμασε πρόθυμα τὸ ταξίδι.
 Ἐγδारे βόδι ἐννιάχρονο καὶ μοῦ ἔδωσε τ' ἄσπί του
 κι ἐκλείσε μέσα τὴν ὀρμὴ τῶν δυνατῶν ἀνέμων,
 γιὰτὶ τὸν εἶχε φύλακα σ' αὐτοὺς ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 ὁποῖον ἀπ' ὅλους ἤθελε νὰ παύῃ ἢ νὰ σηκώνῃ.
 Μὲς στὸ καράβι τό ἔδεσε μ' ἓνα λεπτὸ μερμίδι
 ὀλάργυρο, κι ἡ πῖο μικρὴ πνοὴ νὰ μὴν περάσῃ,
 κι ἄφησε νὰ φυσᾷ ἡ πνοὴ γιὰ μένα τοῦ Ζεφύρου,
 στὸ κύμα ν' ἄρμενίζουμε μὲ τὰ γοργὰ καράβια.
 Ὅμως δὲν ἤτανε γραφτὸ νὰ γίνῃ ὡς τέλος ἔτσι,
 γιὰτὶ ὅλοι ἔμεῖς χαθήκαμε ἀπ' ἀσυλλογισιά μας.
 Μέρης ἐννιά ἄρμενίζαμε ἅπαντα νύχτα μέρα,
 κι ἄρχισε πιά τὴ δέκατη νὰ φαίνεται ἡ πατρίδα,
 καὶ βλέπαμε, ὅπως φτάναμε κοντά, φωτιὲς νὰ καῖνε.

5

10

15

20

25

30

Τότε μὲ πῆρε ὕπνος γλυκός, γιατί ἤμουν κούρασμένος,
πάντα τῇ σκότα νὰ κρατῶ, κι ἄλλον ἀπ' τοὺς συντρόφους
δὲν ἄφηνα, πὶο γλήγορα νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα.

Καὶ στίς κουβέντες πόκαναν οἱ ναῦτες μεταξύ τους, 35
χρυσὸ κι ἀσήμενι λέγανε πῶς ἔφερνα στὸ σπίτι,
δῶρα ἀπ' τὸν Αἰόλο, τὸ γιὸ τοῦ ξακουσμένου Ἰππότη.

Κι ἔτσι ὁ καθένας ἔλεγε στὸ γείτονα γυρνώντας·
« Μωρέ, πῶς εἶναι ἀγαπητὸς αὐτὸς καὶ τιμημένος
ἀπ' ὅλους, ὅπου κι ἂν βρεθῇ, σ' ὅποια κι ἂν φτάσῃ χώρα. 40

Ἄπειρα πῆρε λάφυρα πολύτιμα ἀπ' τὴν Τροία,
κι ἐμεῖς, ποῦ ἴδιο κάμαμε μαζί του· τὸ ταξίδι,
γυρίζουμε στὰ σπίτια μας μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια.

Τώρα κι ὁ Αἰόλος αὐτὰ τοῦ χάρισε ἀπ' ἀγάπη.
Μόν' ἔλα, ἄς δοῦμε μιὰ στιγμὴ τί νὰ ἴναι αὐτὰ τὰ δῶρα, 45
σὰν πόσο μάλαμα στ' ἀσκι καὶ πόσο ἀσήμενι νὰ ἔχῃ ».

Εἶπαν, κι ἡ ἄσκεπτη βουλὴ νικοῦσε τῶν συντρόφων.

Λύνουν τ' ἀσκι κι οἱ ἄνεμοι ὅζω χυθῆκανε ὅλοι,
κι αὐτοὺς τοὺς πέταξε ἄξαφνα στὸ πέλαγο ἡ ἀντάρρα,
ἀλάργα πάλε ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα, ἐνῶ θρηνοῦσαν. 50

Ξύπνησα τότε κι ἔλεγα στὴν ἄφοβη καρδιά μου,
νὰ πέσω ἀμέσως νὰ πνιγῶ στὸ κύμα ἀπ' τὸ καράβι
ἢ νὰ βαστάξω ἀμίλητα καὶ στὴ ζωὴ νὰ μείνω.

Βάσταξα πάλε κι ἔμεινα στὸ πλοῖο σκεπασμένος,
καὶ πίσω πάλε στὸ νησί μᾶς γύρισε τοῦ Αἰόλου 55
ἡ μαύρη ἀντάρρα, ἐνῶ πικρά θρηνοῦσαν οἱ συντρόφοι.

Τότε ὅζω βγήκαμε νερὸ νὰ πάρουμε ἀπὸ βρύση,
κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν κοντὰ στὰ πλοῖα οἱ ἄντρες.
Καὶ μιὰ μπουκιὰ ἄμα φάγαμε καὶ βρέξαμε τὰ χεῖλια,

ἓνα καλὸ μου σύντροφο διάλεξα κι ἓναν κράχτη, 60
καὶ πῆγα στὸ κοσμάκουστο παλάτι τοῦ Αἰόλου.

Τὸν ἤβρα μὲ τὸ ταῖρι του νὰ τρώῃ καὶ τὰ παιδιὰ του,
καὶ στὸ κατώφλι κάτσαμε κοντὰ στοὺς παραστάτες.
Κι ὅπως μᾶς εἶδαν τὰ ἔχασαν κι ἔτσι ὅλοι μᾶς ρωτοῦσαν·

« Πάλε, Δυσσέα, ποιά πικρὴ σὲ βρῆκε μοίρα κι ἤρθες; 65
Σὲ στείλαμε μ' ὅ,τι ἤθελες νὰ πᾶς γιὰ τὴν πατρίδα,
στ' ἀρχοντικό σου, κι ὅπου ἄλλοῦ σοῦ ζήταε ἡ καρδιά σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ σπλάχνα μαραμμένα·
 «Ναῦτες κακοὶ μὲ τύφλωσαν κι ὁ γελαστής μου ὁ ὕπνος.
 Μὰ ἐλάτε, ἀδέρφια, σῶστε με, ποὺ σᾶς περνᾷ ἀπ' τὸ χέρι». 70

Ἔτσι γλυκὰ τοὺς μίλησα γιὰ νὰ τοὺς καλοπιᾶσω.
 Ἄφωνοι οἱ ἄλλοι ἀπόμειναν κι ἀπάντησε ὁ γονιὸς τους·
 «Γκρεμίσου ἀμέσως, σίχاما τοῦ κόσμου, ἀπ' τὸ νησί μου,
 γιατί εἶναι κρίμα νὰ δεχτῶ καὶ νὰ τὸν στείλω πίσω
 ἄντρα ποὺ κι οἱ μακαριστοὶ θεοὶ τὸν κατατρέχουν. 75
 Τσακίσου, ἀφοῦ κι ἀπὸ θεῶν ὀργὴ ἦρθες πίσω πάλε».
 Μὲ τέτοια λόγια μ' ἐδιώξε τὸν ἄχαρο ἀπ' τὸ στίτι.

Τότε τραβοῦμε ἐκεῖθε ἐμπρὸς μὲ ματωμένα σπλάχνα,
 κι ἔσβηνε στὸ σκληρὸ κουπί τὸ θάρρος τῶν συντρόφων,
 καὶ γιὰ τίς ἀμαρτίες μας δὲν εἶχε ὁ δρόμος ἄκρη. 80
 Ἀδιάκοπα ἀρμενίζαμε μέρες καὶ νύχτες ἔξι

καὶ φτάσαμε τὴν ἑβδομὴ στ' ὀρθοχτισμένο κάστρο
 τοῦ Λάμου, στὴν Τηλέπυλο, τὴ γῆ τῶν Λαιστρυγόνων,
 ὅπου σὰν ἔρχεται ὁ βοσκὸς τὰ γίδια νὰ μαντρίση,
 βοσκὸ ποὺ βγαίνει χαιρετᾷ καὶ τ' ἀπαντᾷ κι ἐκεῖνος. 85

Ἀνθρωπος ἄγρυπνος ἐκεῖ θὰ κέρδιζε δυὸ ρόγες,
 τὴ μιὰ γελᾶδια βόσκοντας, τὴν ἄλλη πρόβατα ἄσπρα,
 γιατί εἶναι οἱ δρόμοι σύκοντα τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας.
 Σὰν ἦρθαμε στὸ ξακουστὸ λιμάνι, ποὺ τριγύρω
 τὸ κλειοῦσαν βράχοι ἀπότομοι κι ἀπὸ τὰ δυὸ τὰ μέρη, 90
 κι ἔβγαιναν ἄκρες πεταχτές, ἀγνάντια ἢ μιὰ στὴν ἄλλη
 στὴ θάλασσα, κι ἦταν στενὸ τοῦ λιμανιοῦ τὸ στόμα,
 ἐκεῖ τ' ἀψηλοκέφαλα τ' ἀράξαμε καράβια,

καὶ στὴ σειρὰ τὰ δέσαμε, τό 'να κοντὰ μὲ τ' ἄλλο,
 γιατί ποτὲ δὲ φούσκωνε τὸ κύμα στὸ λιμάνι, 95
 οὔτε μεγάλο οὔτε μικρό, μόν' ἄσπρη ἦταν γαλήνη.

Μόνος ἐγὼ ὄξω κράτησα τὸ μελανὸ καράβι,
 κοντὰ σὲ κάβο κι ἔδεσα στὶς πέτρες παλαμᾶρι,
 κι ἀνέβηκα καὶ στάθηκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα.

Ὅργωμα ἐκεῖ δὲ φαίνονταν βοδιῶν μήτε ἔργα ἀνθρώπων, 100
 καὶ μόνο βλέπαμε καπνὸ ψηλὰ ἀπ' τὴ γῆ νὰ βγαίνει.
 Τότε συντρόφους ἔστειλα νὰ πᾶνε καὶ νὰ μάθουν
 ποιοὶ σιτοφάγοι κάθονταν σ' αὐτὴ τὴ χώρα ἀνθρώποι,

- ἀπ' ὅλους δυὸ διαλέγοντας καὶ τρίτον ἕναν κράχτη.
 Τὸν ἴδιο δρόμο τράβηξαν κι ἐκεῖνοι πού τὰ κάρα 105
 στῇ χώρᾳ ἀπ' τὰ ψηλὰ βουνὰ κατέβαζαν τὰ ξύλα,
 κι ἐμπρὸς στῇ χώρᾳ ἀντάμωσαν μιὰ κόρη νὰ γεμίῃ,
 τοῦ Λαιστρυγόνᾳ τ' ὁμορφο κορίτσι τοῦ Ἀντιφάτῃ.
 Στῇ δροσερῇ κατέβηκε πηγὴ τὴν Ἀρτακίᾳ
 πού ἐκεῖθε παίρνανε νερὸ καὶ πῆγαιναν στῇ χώρᾳ. 110
 Κοντὰ τῆς πᾶν καὶ στάθηκαν καὶ νὰ τοὺς πῇ ρώτοῦσαν
 ποιόν εἶχε ὁ τόπος βασιλιὰ καὶ ποιὸς τοὺς κυβερνοῦσε.
 κι ἐκείνη εὐτὺς τοὺς ἔδειξε τὸ πατρικὸ τῆς σπίτι.
 Σὰν μπῆκαν μέσα βρῆκανε μπροστά τους μιὰ γυναίκα,
 ψηλὴ σὰ μιὰ βουνοκορφὴ κι ὅλους τοὺς πῆρε ὁ φόβος. 115
 Φώναξε εὐτὺς τὸν ἄντρα τῆς, τὸν ξακουστὸ Ἀντιφάτῃ,
 ἀπ' τὴν πλατέα, πού ἔβαλε στὸ νοῦ του τὸ χαμό τους,
 κι ἄρπαξε, ὡς ἦρθε, κι ἔφαγε τὸν ἕνα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 κι οἱ δυὸ στὰ πόδια τὸ ἔβαλαν καὶ φτάσανε στὰ πλοῖα.
 Ἔβαλε τότε τίς φωνὲς στῇ χώρᾳ ὁ Ἀντιφάτῃς, 120
 κι ἄλλοι ἀπ' ἄλλου ξετρύπωναν χιλιάδες Λαιστρυγόνες
 πελώριοι, πού μὲ γίγαντες μοιάζανε κι ὄχι μ' ἄντρες.
 Ἀσῆκωτες ἀπ' τίς κορφὲς κοτρόνες μᾶς πετοῦσαν
 κι ἄξαφνα κρότοι φοβεροὶ κατὰ τὰ πλοῖα ἀχοῦσαν,
 ἀνθρώπων πού σκοτώνουνταν καὶ караβιῶν πού σποῦσαν. 125
 Σὰν ψάρια τοὺς καμάκιαζαν, φριχτὸ φαῖ νὰ φᾶνε.
 Κι ἐνόσω τοὺς συντρόφους μου χαλοῦσαν στὸ λιμάνι,
 τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ μαχαίρι
 κι ἔκοψα τὰ πρυμόσκοινα τοῦ μαύρου караβιοῦ μου,
 καὶ στοὺς συντρόφους ἔσκουζα, χωρὶς καιρὸ νὰ χάνουν, 130
 νὰ πιᾶσουν ὅλοι τὰ κουπιά, νὰ φύγουμε ἀπ' τὸ χάρο,
 κι ἐκεῖνοι ἀπ' τὴν τρομάρα τους τὸ κῆμα ἀφροκοποῦσαν.
 Χαρούμενα ἔτσι ξέφυγε τοὺς κρεμασμένους βράχους
 στὸ πέλαο τὸ καράβι μου· τ' ἄλλα χαθήκανε ὅλα.
 Τραβοῦμε ἐκεῖθε πάλε ἐμπρὸς μὲ σπλάχνα ματωμένα, 135
 μακριὰ ἀπ' τὸ χάρο, τοὺς λοιποὺς συντρόφους μας θρηνώντας.
 Στῆς Αἴας πᾶμε τὸ νησί πού κατοικοῦσε ἡ Κίρκη,
 θεὰ μεγάλη, φοβερή, πού σὰ θνητὴ λαλοῦσε,
 κι ἦταν ὁμόσπλαχνη ἀδελφὴ τοῦ δολοπλέχτη Αἰήτῃ.

Εἶχαν τὸ θνητοφωτιστὴ πατέρα τους τὸν Ἥλιο, 140
 κι εἶχαν τὴν Πέρση μᾶνα τους, τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν κόρη.
 Σ' ἓνα ἀκρογιάλι πιάσαμε σιγὰ μὲ τὸ καράβι
 σ' ἀραξοβόλι, κι ὁ θεὸς μᾶς ἔδειχνε τὸ δρόμο.
 Βγήκαμε ἐκεῖ καὶ μείναμε δυὸ μέρες καὶ δυὸ νύχτες,
 κι ὁ πόνος μὲ τὴν κούραση μᾶς θέριζε τὰ σπλάχνα. 145
 Σὰν ἔφεξε ἡ ροδόχρωμη Αὐγὴ τὴν τρίτη μέρα,
 πῆρα τὸ κοφτερὸ σπαθί καὶ τὸ γερὸ κοντάρι
 κι ἀπ' τὸ καράβι ἀνέβηκα κοφτὰ κοφτὰ σὲ βίγλα,
 ἴσως ἀκούσω μιὰ φωνὴ καὶ ἰδῶ ὀργωμένους τόπους.
 Ἀνέβηκα καὶ στάθηνκα σὲ μιὰ ψηλὴ ραχοῦλα 150
 κι ἀπ' τὴν πλατυδρομὴ τῇ γῆς εἶδα καπνὸ νὰ βγαίνει
 μὲς στὰ λαγκάδια τὰ πυκνά, στῆς Κίρκης τὸ παλάτι.
 Κι ἀμέσως συλλογίστηκα στὰ βάθη τῆς καρδιάς μου,
 σὰν εἶδα τὸ θολὸ καπνὸ, νὰ τρέξω καὶ νὰ μάθω. 155
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πὼς ἦταν,
 νὰ τρέξω πρῶτα στὸ γιαιὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 νὰ φᾶνε οἱ ναῦτες κι ἔπειτα νὰ στείλω αὐτοὺς νὰ μάθουν.
 Κι ἐκεῖ ποὺ κοντοζύγωνα στ' ἀνάφρυδο καράβι,
 κάποιος θεὸς συμπόνεσε τὴν ἐρημιὰ μου τότε, 160
 καὶ μοῦ ἔβγαλε ὀρθοκέρατο μεγάλο λάφι ἐμπρὸς μου.
 Νερὸ κατέβαινε νὰ πιῇ στὸ ρέμα ἀπὸ λαγκάδι,
 γιὰτὶ ἀπὸ τώρα τ' ἄναβε τὸ καφερὸ λιοτύρι.
 Κι ὡς πρόβαλε, τὸ χτύπησα στὸ ραχοκόκαλό του,
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε τὸ χάλκινο κοντάρι. 165
 Στῇ γῇ βογγώντας ἔπεσε καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.
 Πατώντας τότε ἀπάνω του, τράβηξα τὸ κοντάρι
 ἀπ' τὴν πληγὴ καὶ τ' ἄφησα τὸ λάφι ξαπλωμένο
 στὸ χῶμα, κι ἔκοψα ψαθιά καὶ λυγαριᾶς κλωνάρια
 κι ἐπλεξα, μᾶκρος μὴν ὀργιά, σκοινὶ καλοστριμμένο
 καὶ τοῦ ἔδεσα τὰ πόδια τοῦ τοῦ φοβεροῦ τεράτου, 170
 ὅλα μαζί καὶ τὸ ἔφερα στὴ ράχη φορτωμένος
 στὸ τρεχαντήρι, στὸ γερὸ κοντάρι μου ἀκουμπώντας,
 γιὰτὶ δὲν ἦταν βολικὸ μόνο μὲ τὸ ἔνα χέρι
 στὸν ὄμο νὰ τὸ φορτωθῶ τέτοιο θεριὸ μεγάλο.
 Τὸ ῥιζα στὸ καράβι ἐμπρὸς στῇ γῇ καὶ τοὺς συντρόφους 175

τούς ψύχωνα, λόγια γλυκὰ μιλώντας στὸν καθένα·
 « Μ' ὅλα τὰ βάσανα, παιδιὰ, δὲ θὰ μᾶς φάῃ ὁ χάρος,
 πρὶν ἔρθῃ ἡ ὥρα πόγραψε γιὰ τὸν καθένα ἡ μοίρα.
 Μὰ ἐλάτε, κι ὅσο νὰ 'χουμε φαῖ μὲς στὸ καράβι,
 νὰ φᾶμε ἄς μὴν ξεχάνουμε, νὰ μὴ μᾶς δέρνηῃ ἡ πείνα »

180

Εἶπα, κι εὐτὺς ὑπάκουσαν στὰ λόγια μου οἱ συντρόφοι
 κι ἀμέσως ξεσκεπάστηκαν καὶ θάμαζαν τὸ λάφι
 στὴν ἀμμουδιὰ τῆς θάλασσας, ποῦ 'ταν θεριὸ μεγάλο.
 Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν τὰ μάτια τους νὰ βλέπουν,
 νίβουν τὰ χέρια κι ἔστρωσαν ἀρχοντικὸ τραπέζι.

185

Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 κρέατα, ἀπ' ὅλα πληθερά, καὶ πίναμε μοςχάτο.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὅλοι κοιμηθήκαμε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάκτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 κάλεσα τότε σύνοδο κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους·
 « Ἀκοῦστε, ἀδέρφια, τί θὰ πῶ, κι ἄς εἴστε λυπημένοι.

190

Δὲν ξέρουμε ποῦ πέφτει ἡ Αὐγὴ, ποῦ νὰ 'ναι τὸ σκοτάδι,
 ποῦ βγαίνει καὶ ποῦ χάνεται ὁ φωτοδότης Ἥλιος.

Μόν' ἄς μὴ χάνουμε καιρὸ κι ἐλάτε νὰ σκεφτοῦμε,
 ἂν βρίσκεται καμιὰ βουλή ποῦ δὲν τὴ νιώθω μόνος.

195

Γιατὶ εἶδα ἀπ' τὴν ὀρθόβραχην ποῦ ἀνέβηκα ραχοῦλα
 ἓνα νησί ποῦ ἀτέλειωτος γιालὸς τὸ στεφανώνει,
 καὶ τὸ νησί εἶναι χαμηλό. Κι εἶδα καπνὸ στὴ μέση
 νὰ βγαίνει ἀπὸ πολὺ πυκνὰ λαγκάδια κι ἀπὸ δάση ».

200

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιὰ σὰ νὰ 'σπασε στὰ στήθια,
 γιατί στὸ νοῦ τους τίς δουλειὲς βάλανε τ' Ἀντιφάτη,
 καὶ τί εἶχε κάμει ὁ Κύκλωπας, τ' ἀνθρωποφάγο τέρας,
 κι ἔχυναν δάκρυα φλογερά, πικρὰ θρηνηλογώντας.

Ὅμως δὲν ἐβγαίνει ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους.

205

Τότε σὲ δυὸ ξεχώρισα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους,
 καὶ δυὸ τοὺς ἔβαλα ἀρχηγούς, στὸ κάθε σῶμα κι ἓναν.
 Στό 'να ἀρχηγὸς ὁ Εὐρύλοχος καὶ στ' ἄλλο ὁ ἴδιος ἦμιον.

Ρίξαμε τότε εὐτὺς λαχνὸ σ' ἓνα χαλκένιο κράνος
 κι ὤξω πετάχτηκε ὁ λαχνὸς τοῦ ἀτρόμητου Εὐρυλόχου.

210

Μὲ εἴκοσι δυὸ ξεκίνησε συντρόφους λυπημένους

κι ἐμᾶς ξοπίσω ἀφήσανε μὲ δάκρυα νὰ θρηνοῦμε.
 Μὲς στὸ λαγκαδί βρήκανε τῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 σὲ μιὰ κορφοῦλα ἀγναντερή, μὲ μάρμαρα χτισμένο.

Λιοντάρια λαγκαδόθρεφτα καὶ λύκους εἶχε γύρω, 215
 ποὺ μὲ βοτάνια μαγικά τὰ 'χε ὅλα μερωμένα,
 μήδ' ὄρμησαν ἀπάνω τους, μὲν' τὶς μακριὲς οὐρὲς τους
 κουνοῦσαν κι ὄρθια στάθηκαν. Κι ὅπως ἀπὸ τραπέζι,
 ὅταν κινᾷ ὁ ἀφέντης τους, οἱ σκύλοι ὀλόγυρά του

χοροπηδοῦν, γιατί βαστᾷ γλυκάδια νὰ τοὺς ρίξη, 220
 ἔτσι καὶ τὰ σκληρόνυχχα λιοντάρια μὲ τοὺς λύκους
 τοὺς χαίρουνταν. Κι ὅλοι ἔτρεμαν τέτοια θεριά σὰν εἶδαν.
 Στῆς καλοπλέξουδης θεᾶς τὶς ξώπορτες σταθῆκαν
 κι ἄκουσαν μέσα μὲ γλυκιὰ φωνή ποὺ τραγουδοῦσε,

τὴν Κίρκη κι ἔφαινε ἄφθαρτο πανὶ μεγάλο, ὡς εἶναι 225
 ὅλα τὰ ἔργα τῶν θεῶν, ψιλά, χαριτωμένα.
 Τὸ λόγο πῆρε ὁ ἀρχηγὸς Πολίτης κι εἶπε πρῶτος,
 ποὺ ἦταν ἀπ' ὅλους πιὸ στενὸς καὶ πιὸ πιστὸς μου φίλος.
 « Ἀδέρφια, κάποια μέσα ἐκεῖ στὸν ἀργαλειό της φαίνει
 καὶ τραγουδάει γλυκόλαλα ποὺ ἀντιλαλεῖ τὸ σπίτι, 230
 εἶτε γυναίκα εἶτε θεά. Μόν' ἄς φωνάξῃ κάποιος ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι φώναζαν καλώντας την, κι ἐκείνη
 ἀμέσως βγῆκε κι ἀνοίξε τὶς λαμπερὲς τῆς πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀνύποπτοι ὅλοι οἱ ἄλλοι,
 κι ἀπόμεινε ὁ Εὐρύλοχος σὰ νὰ 'νωσε παγίδα. 235
 Σὰν μπῆκαν μέσα, σὲ θρονιά τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν,
 κι ἔπειτα ἀνάμειξε τυρί, μέλι ξανθὸ κι ἀλεύρι
 κι ἓνα κρασί πραμινιώτικο. Κι ἔριξε στὸ φαί τους
 κάποια βοτάνια μαγικά, τὴν ποθητὴ πατρίδα
 νὰ λησμονήσουν. Κι ἄξαφνα, σὰν ἤπιανε οἱ συντρόφοι, 240
 μ' ἓνα ραβδί τοὺς χτύπησε καὶ μὲς στὴ χοιρομάντρα
 τοὺς ἔκλεισε. Κι εἶχαν φωνὴ καὶ τρίχες καὶ κεφάλι
 καὶ σῶμα χοίρων, μὰ γερὸς σὰν πρῶτα ὁ νοῦς τους ἦταν.
 Ἐκεῖ θρηνοῦσαν μαντριστοί, κι ἔβαλε ἡ Κίρκη ἐμπρός τους
 νὰ φᾶν περναροβέλανα κι ἀκράνια καὶ βελάνια, 245
 ὅσα τὰ χαμοκύλιστα γουρούνια τρῶνε πάντα.
 Τρέχει ὁ Εὐρύλοχος εὐτὺς στὸ μελανὸ καράβι,

- νά πῃ τῇ μαύρῃ συμφορὰ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους,
 μὰ δὲν κατόρθωνε μιλιὰ τὸ στόμα του νὰ βγάλλῃ,
 γιατί μεγάλος τὴν ψυχὴ τοῦ τὴν κρατοῦσε πόνος, 250
 κι εἶχε τὰ μάτια δλόδακρα καὶ σπάραζε ἡ καρδιά του.
 Κι ὅλοι ὅταν τὸν ρωτοῦσαμε τί τρέχει σαστισμένοι,
 μᾶς εἶπε τότε τὸ κακὸ πού βρῆκε τοὺς συντρόφους·
 « Πήγαμε, καθὼς πρόσταξες, Δυσσέα, στὸ λαγκάδι,
 καὶ μὲς στὸ δάσος βρήκαμε ψηλόχτιστο παλάτι, 255
 σὲ μιὰ κορפוῦλα ξάγναντη μὲ μάρμαρο χτισμένο.
 Ἔφαινε κάποια ἐκεῖ πανὶ καὶ γλυκοτραγουδοῦσε,
 εἶτε γυναῖκα εἶτε θεὰ καὶ φώναζαν ν' ἀκούσῃ.
 Καὶ βγῆκε ἀμέσως κι ἄνοιξε τίς λαμπερές τῆς πόρτες,
 καὶ τοὺς καλοῦσε, κι ἔτρεξαν ἀστόχαστα οἱ συντρόφοι, 260
 κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα σὰ νὰ νίωσα παγίδα.
 Μὰ πᾶνε! ὅλοι ἄφαντοι ἔγιναν, δὲν εἶδα πιά κανένα,
 κι ὥρες ἐκεῖ καθόμουνα καὶ κοίταζα τοῦ κάκου ».
 Εἶπε, κι ἀμέσως κρέμασα στὸν ὦμο τὸ μεγάλο
 χάλκινο ἀσημοκάρφωτο σπαθὶ καὶ τὸ δοξάρι, 265
 κι ἐκείνου πίσω τοῦ ἔλεγα τὸ δρόμο νὰ μοῦ δείξῃ.
 Μὰ πρόσπεσε στὰ πόδια μου καὶ μὲ παρακαλοῦσε
 κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια.
 « Ἄσε με ἐδῶ, θεόθρεφτε, κι ἄθελα μὴ μὲ πάρῃς.
 Γιατὶ τὸ ξέρω πῶς καὶ σὺ δὲ θὰ γυρίσης πίσω, 270
 μῆτε κανένα σύντροφο θὰ φέρῃς ἀπ' τοὺς ἄλλους.
 Μόν' ἔλα, ἄς φεύγουμε μ' αὐτοὺς τρεχάτοι, ἐνόσω ἀκόμα
 εἶναι καιρὸς, ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα νὰ σωθοῦμε ».
 Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυὸ πικρά μου λόγια.
 « Κάτσε λοιπόν, Εὐρύλοχε, μονάχος στ' ἀκρογιάλι, 275
 νὰ τρῶς, νὰ πίνῃς, στὸ βαθὺ κοντὰ τὸ τρεχαντήρι.
 Μὰ ἐγὼ θὰ σύρω ἀβάσταχτη μὲ σπρώχνει ἐμένα ἀνάγκη ».
 Εἶπα, κι ἀμέσως ἄφησα καράβι κι ἀκρογιάλι.
 Κι ὅ,τι ἔμελλα, διαβαίνοντας τὰ βλογημένα δάση,
 νὰ ῥθω κοντὰ στῆς μάγισσας τῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 280
 ἐκεῖ ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς στὸ δρόμο μου προβάλλει,
 ὅμοιος μὲ νιδὸ πρωτόχουδο στῆς νιότης του τῇ χάρῃ,
 κι ἔτσι γλυκὰ μοῦ μίλησε, τὸ χέρι πιάνοντάς μου·

« Ποῦ τρέχεις πάλε, δύστυχε, μονάχος στ' ἀκροβούνια,
 μέσα σέ τόπους ἄγνωστους ; Στὴ χοιρομάντρα ἡ Κίρκη 285
 τοὺς ἔχει τοὺς συντρόφους σου σὰ χοίρους μαντρισμένους.
 Νὰ τοὺς γλιτώσης πᾶς ἐκεῖ ; Θαρρῶ ὅμως πὼς κι ὁ ἴδιος
 δὲ θὰ γυρίσης, καὶ μαζὶ θὰ μείνης μὲ τοὺς ἄλλους.
 Μόν' ἔλα νὰ σὲ σώσω ἐγὼ ἀπ' τὴν κακὴ τὴν ὥρα.

Πᾶρε καὶ πήγαινε μ' αὐτὸ τὸ μαγικὸ βοτάνι 290
 στὴν Κίρκη, ἀπ' τὸ κεφάλι σου κάθε κακὸ νὰ διώχνη.
 Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὰ δολερὰ τεχνάσματά της ὅλα.
 Χυλὸ θὰ φτιάση, στὸ φαί βοτάνια θὰ σοῦ ρίξη,
 μὰ κι ἔτσι ἐσένα ἀδύνατο τὰ μάγια νὰ σὲ πιάσουν, 295
 γιὰ τὸ καλοβότανο ποὺ θὰ ἔχης, δὲ θ' ἀφήση.

Καὶ θὰ σοῦ πῶ τὸ κάθε τι, πῶς θὰ φερθῆς νὰ ξέρης.
 Σὰ θέλει ἡ Κίρκη μὲ μακρὺ ραβδί νὰ σὲ χτυπήση,
 νὰ βγάλῃς τότε ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ κοφτερὸ σπαθί σου
 καὶ νὰ χυθῆς ἀπάνω της σὰ νάθε νὰ τὴ σφάξῃς. 300
 Θὰ φοβηθῇ καὶ θὰ σοῦ πῇ νὰ κοιμηθῆς μαζί της,
 καὶ τότε ἐσὺ μὴν ἀρνηθῆς τῆς Κίρκης τὸ κρεβάτι,
 νὰ λύση τοὺς συντρόφους σου, νὰ σὲ φιλοξενήση,
 μὰ πὲς της πρῶτα τῶν θεῶν τὸν ὅρκο νὰ σοῦ ἀμώση,
 πὼς ἄλλη κάποια συμφορὰ δὲ μελετᾷ γιὰ σένα, 305
 μὴπως σοῦ πάρη ὅπως γδυθῆς καὶ δύναμη κι ἀντρεία ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ ξερίζωσε βοτάνι ὁ Φτεροφόρος,
 κάτω ἀπ' τὴ γῆς καὶ μοῦ ἔδειξε τὸ κάθε γνῶρισμά του.
 Μαύρη εἶχε ρίζα καὶ λευκὸ σὰ γάλα τ' ἄνθος του ἦταν.
 Σφλόμο τὸ λὲν οἱ ἀθάνατοι, καὶ δύσκολα ἀπ' τὸ χῶμα 310
 τὸ ξερίζωνουν οἱ θνητοί, μὰ δύνανται ὅλα ἐκεῖνοι.

Τότε ἔφυγε ὁ γοργὸς Ἑρμῆς γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
 ἀπ' τὸ πολύδεντρο νησί, κι ἐγὼ στῆς Κίρκης πῆγα,
 κι ὁ νοῦς μου ἀνάδευε πολλὰ στὸ δρόμο ποὺ τραβοῦσα.
 Στῆς καλοπλεξουδης θεᾶς σταμάτησα τὴν πόρτα 315
 καὶ φώναξα, κι ὡς ἄκουσε ἡ Κίρκη τὴ φωνή μου,
 ἀμέσως βγήκε κι ἄνοιξε τίς λαμπερές της πόρτες,
 καὶ μὲ καλοῦσε. Πήγαινα μὲ σπλάχνα μαραμένα.

Σὰν μπῆκα μέσα μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω,
 πανώριο, ἀργυροκάρφωτο, πού ἔχε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω,

- κι ετοίμασε χυλό νά πιῶ σ' ἓνα χρυσό ποτήρι 320
 κι ἔριξε μέσα μὲ κακὸ σκοπὸ τὰ μαγικά της.
 Σὰν ἤπια καὶ δὲ μ' ἐπιασαν τὰ δολερά της μάγια,
 μὲ χτύπησε μὲ τὸ ραβδί κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε·
 « Σύρε μὲ τοὺς συντρόφους σου στὴ χοιρομάντρα τώρα ».
 Εἶπε, κι ἀμέσως τράβηξα τὸ κοφτερὸ σπαθί μου 325
 καὶ χύμηξα, καμώνοντας πὼς θέλω νά τὴ σφάξω.
 Ἔβαλε τότε τὶς φωνὲς καὶ ζάρωσε μπροστὰ μου
 καὶ πέφτοντας στὰ πόδια μου μὲ δάκρυα μὲ ρωτοῦσε·
 « Ποιὸς εἶσαι ; ποιά ἡ πατρίδα σου ; πὼς λένε τοὺς γονιούς σου ;
 Θάμα, νά πιῇς τὰ βότανα καὶ νά μὴ σὲ μαγέψουν. 330
 Γιατὶ κανεὶς δὲ βάσταξε θνητὸς αὐτὰ τὰ μάγια,
 ἅμα τὰ πιῇ καὶ τὸ φραγμὸ περάσουν τῶν δοντιῶν του.
 Μὰ ἐσένα ἀμάγευτη ἡ ψυχὴ μέσα στὰ στήθια σου εἶναι.
 Ἐσὺ θά 'σαι ὁ πολὺτροπος, ἀλάθευτα, ὁ Δυσσέας
 ποῦ μοῦ 'λεγε ὁ χρυσόραβδος Ἑρμῆς πάντα πὼς θά 'ρθῃ, 335
 μ' ἓνα καράβι μελανὸ σὰν ἔρχεται ἀπ' τὴν Τροία.
 Μόν' ἔλα, βάλε τὸ σπαθὶ τὸ κοφτερὸ στὴ θήκη,
 νά πᾶμε στὸ κρεβάτι μου μαζί νά κοιμηθοῦμε,
 τὸ στρώμα καὶ τ' ἀγκάλιασμα κάθε ὑποψία νά σβήσουν ».
 Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια· 340
 « ὦ, Κίρκη, πὼς μοῦ τὸ ζητᾷς γλυκὸς μαζί σου νά 'μαι,
 ποῦ μοῦ 'καμες στὸ σπίτι σου γουρούνια τοὺς συντρόφους ;
 Καὶ μένα ἐδῶ ποῦ μὲ κρατᾷς παγίδα θά μοῦ σταίνης,
 καὶ μοῦ ζητᾷς νά κοιμηθῶ μαζί σου στὸ κρεβάτι,
 ὅταν γδυθῶ καὶ δύναμη κι ἀντρεία νά μοῦ πάρῃς. 345
 Μὰ ἐγὼ ποτὲ στὴν κλίνη σου δὲ θέλω νά πλαγιάσω,
 πρῶτα, θεά, ἂν δὲν ὀρκιστῇς τὸν πιὸ μεγάλον ὄρκο,
 πὼς ἄλλο πάθημα κακὸ δὲ μελετᾷς γιὰ μένα ».
 Εἶπα, κι ἐκείνη ὀρκίστηκε καθὼς ἐγὼ ζητοῦσα.
 Κι ἔπειτα πιά σὰν ἄμωσε καὶ τέλεψε τὸν ὄρκο, 350
 πῆγα μαζί της κι ἔπεσα στ' ὥραϊο της κρεβάτι.
 Κι ὥς τότε σκλάβες τέσσερεις ετοίμαζαν τραπέζι,
 ποὺ 'χε μὲς στὸ παλάτι της πιστὲς της παρακὸρες.
 Κοπέλες ἦταν τῶν πηγῶν, τῶν λόγγων θυγατέρες
 καὶ τῶν πανάγιων ποταμῶν ποὺ χύνονταν στὸ κύμα. 355

Ἔστρωνε ἡ πρώτη στὰ θρονιά χαλιά ἄλικά, πανώρια,
 πρώτα ἀπὸ κάτω ἀπλώνοντας ἓνα λινὸ σεντόνι,
 κι ἔστρωνε ἡ δεύτερη μπροστὰ ὀλάργυρα τραπέζια
 κι ἔφερνε ἀπάνω κι ἔβαζε χρυσόπλεχτα πανέρια.
 Ἡ τρίτη τὸ γλυκὸ κρασί κερνοῦσε, σ' ἀσημένιο
 κροντήρι καὶ τὸ μοίραζε μ' ὀλόχρυσά ποτήρια.

360

Ἐφερεν ἡ τέταρτη νερό, καὶ κάτω ἀπὸ λεβέτι
 μὲς στὸ λουτρὸ μ' ὀδήγησε καὶ μοῦ ἴλουσε τοὺς ὤμους
 καὶ τὸ κεφάλι, παίρνοντας νερὸ συγκεριασμένο
 ἀπ' τὸ μεγάλο τρίποδο, κι ἔτσι τὴν κούραση ὅλη,
 μοῦ σήκωσε ἀπ' τὰ μέλη μου, τὴν καρδιοβασάνιστρα.
 Σὰ μ' ἔλουσε καὶ μ' ἔτριψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
 μοῦ φόρεσε πεντάμορφη χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
 κι ὡς μπῆκα μέσα, μ' ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ νὰ κάτσω
 πανάριο, ἀργυροκάρφωτο, πού 'χε σκαμνὶ ἀπὸ κάτω.

365

370

Μιά παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι
 νερὸ μοῦ χύνει νὰ νιφτῶ σὲ μιὰ ἀργυρὴ λεκάνη
 κι ἔφερε ἐμπρός μου σκαλιστὸ καὶ μοῦ ἴστρωσε τραπέζι.
 Ψωμὶ κατόπι μοῦ ἔφερε κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερὰ μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Νὰ φάγω μοῦ ἔλεγε ἡ θεά, μὰ ἐγὼ καρδιά δὲν εἶχα,
 κι ἔριχνα ἄλλοῦ τὴ σκέψη μου καὶ τὰ ἔβλεπα ὅλα μαῦρα.

375

Σὰ μ' εἶδε ἡ Κίρκη μὲ βαριά νὰ κάθουμαι ἔτσι λύπη,
 δίχως καθόλου στὸ φαῖ τὸ χέρι μου ν' ἀπλώσω,
 ἦρθε κοντά μου κι ἔκατσε καὶ λυπημένη μοῦ ἔπε·
 « Γιατί, Δυσσέα, κάθεσαι βουβὸς καὶ τὴν καρδιά σου
 μακραίνεις, μήτε κι ἀγγιζες νὰ φᾶς, νὰ πιῇς μιὰ στάλα;
 Καμιὰ ἄλλη ἀπάτη σκιάζεσαι; Δὲν πρέπει νὰ φοβάσαι,
 γιὰτὶ νά, τώρα σοῦ ἄμωσα τὸν πιὸ μεγάλο μου ὄρκο ».

380

Εἶπε, καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μ' αὐτὰ τὰ λόγια·
 « Ποιός, Κίρκη, μὲ φιλότιμο στὸν κόσμον θά 'ταν ἄντρας,
 ψωμὶ ἢ κρασί πρωτότερα στὸ στόμα του νὰ βάλῃ,
 προτοῦ νὰ ἰδοῦν τὰ μάτια του λυμένους τοὺς συντρόφους;
 Μὰ ἀπ' τὴν καρδιά σου ἂν μοῦ τὸ λὲς νὰ φάω νὰ πιῶ μιὰ στάλα,
 λευτέρωσέ μου νὰ τοὺς δῶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους ».

385

390

Ἔτσι εἶπα, κι ὅξω ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι βγῆκε ἡ Κίρκη,

μ' ἓνα ραβδί στὸ χέρι της κι ἀνοίγοντας τὴ μάντρα
τοὺς ἔβγαλε ὅλους, κι ἔμοιαζαν μ' ἐννιάχρονα θρεφτάρια.
Καρσί της στάθηκαν αὐτοί, κι ἡ Κίρκη ἀνάμεσά τους
περνώντας, μ' ἄλλο μαγικὸ πασάλειβε καθένα.

395

Κι ἀπ' τὸ κορμί τους ἐπεφταν οἱ τρίχες, πού 'χαν πρῶτα
φυτρώσει, ἀπ' τὸ κατάραιο τῆς μάγισσας βοτάνι.

Κι ἔγιναν ἄνθρωποι ξανά, πιδ νιοί καὶ πιδ λεβέντες
κι ἀπ' ὅ,τι ἦταν πρωτότερα πιδ ὁμορφοκαμωμένοι.

400

Κι ἀμέσως μὲ γνωρίσανε καὶ μοῦ 'σφιγγαν τὰ χέρια
κι ἐκλαιγαν μ' ἀναφιλητά, πού ἀχοῦσε τὸ παλάτι

ὅλο τριγύρω κι ἡ θεὰ συμπόνεσε κι ἐκεῖνη,
κι εὐτὺς σιμά μου στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια μοῦ 'πε·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
πήγαινε τώρα στὸ γιαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,

405

καὶ τράβηξέ το στὴν ξηρὰ καὶ τ' ἄρμενά του κρύψε
κι ὅλο τὸ πράμα στὶς σπηλιές κι ἔλα ξοπίσω πάλε

φέρνοντας καὶ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους σου μαζί σου ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ κατάπεισε τὴν ἄφοβη καρδιά μου
καὶ κίνησα γιὰ τὸ γιαλὸ καὶ τὸ γοργὸ καράβι

410

καὶ βρῆκα ἐκεῖ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους στ' ἀκρογιάλι,
πόχυναν δάκρυα φλογερά, πικρά θρηνολογοῦσαν.

Κι ὅπως μοσχάρια μαντριστὰ τριγύρω στὶς γελάδες,
ὅταν γυρίσουν στὸ παχνὶ χορτάτες πιά γρασίδι,

415

πηδοῦν μπροστά τους σωρευτὰ κι οἱ μάντρες δὲν ἀντέχουν
νὰ τὰ κρατήσουν, μόν' χυμοῦν μὲ μουγγρητὰ στὶς μάνες,

ἔτσι κι αὐτοὶ χυθῆκανε μὲ κλάματα σὰ μ' εἶδαν
καὶ στὴν καρδιά τους φάνηκε σὰ νὰ 'τανε νὰ πῆγαν

στὴν ποθητὴ πατρίδα τους, στὸ βραχωμένο Θιάκι,
στὴ χώρα ὅπου γεννήθηκαν κι ὅπου εἶχαν μεγαλώσει

420

καὶ τέτοια λόγια μοῦ 'λεγαν στὰ δάκρυα βουτηγμένοι·
« Ἔτσι χαρήκαμε, ἀρχηγέ, κι ἐσένα πού 'ρθες πίσω,

στὸ Θιάκι σὰ νὰ φτάσαμε, στὴν ποθητὴ πατρίδα.
Μόν' ἔλα πές μας τῶν λοιπῶν συντρόφων μας τὴ μοίρα ».

Ἔτσι εἶπαν, καὶ μὲ μαλακὰ τοὺς ἀπαντοῦσα λόγια·
« Ἄς σύρουμε ὅξω στὴν ξηρὰ τὸ τρεχαντήρι πρῶτα,

425

καὶ στὶς σπηλιές ἄς κρύψουμε τ' ἄρμενα καὶ τὸ πράμα,

κι ἐτοιμαστήτε γρήγορα νὰ ρθῆτε ὅλοι μαζί μου,
νὰ ἰδῆτε τοὺς συντρόφους μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι
νὰ τρῶν καὶ πίνουν κι ἄφθονα νὰ τὰ ἔχουν ὅσα θέλουν ». 430

Ἔτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ ποὺ τοὺς μιλοῦσα
καὶ μόνος ὁ Εὐρύλοχος ἀντίκοβε τοὺς ἄλλους
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοὺς ἀποπῆρε κι εἶπε·
« Βρέ, ποῦ θὰ πᾶμε, δύστυχοι ; Τὸ χάρο σας ζητᾶτε ;
Τὸ πόδι ἂν τὸ πατήσουμε στῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 435
ποῦ θὰ μᾶς κάμη στὴ στιγμή χοίρους, λιοντάρια, λύκους,
νὰ τῆς φυλάμε στανικῶς τ' ἀρχοντικό της σπίτι,
ὡς ἔκαμε κι ὁ Κύκλωπας, σὺν πήγανε οἱ συντρόφοι
στὴ μάντρα του κι ὁ τολμηρὸς Δυσσέας ἀκολουθοῦσε·
γιατὶ κι ἐκεῖνοι χάθηκαν ἀπ' ἀνεκεφαλιά του ». 440

Ἔτσι τοὺς μίλησε, κι ἐγὼ στὸ νοῦ μου ἀνάμετροῦσα,
νὰ βγάλω εὐτὺς τὸ δίκωπο μαχαίρι ἀπ' τὸ μηρί μου
καὶ νὰ τοῦ κόψω τὸ ξερό, στὸ χῶμα νὰ κυλήσῃ,
κι ἄς μοῦ ἦταν συγγενὴς στενός. Μὰ ἐδῶθε ἐκεῖθε οἱ ἄλλοι 445
συντρόφοι μ' ἐμποδίζανε μὲ μαλακά τοὺς λόγια·
« Ἄς τὸν ἀφήσουμε, ἀρχηγέ, ἂν εἶναι κι ὀρισμός σου,
νὰ μείνῃ ἐδῶ τὸ γρήγορο καράβι νὰ προσέχῃ
καὶ σὺ τὸ δρόμο δεῖξῃ μας στῆς Κίρκης τὸ παλάτι ».

Ἔτσι εἶπαν κι ὅλοι ἀνέβαιναν μαζί μου ἀπ' τ' ἀκρογιάλι,
μῆτε ἔμεινε ὁ Εὐρύλοχος στὸ βαθουλὸ καράβι, 450
μόν' ἦρθε, γιατί τρώμαξε τὸν ἄπιαστο θυμὸ μου.

Κι ὡς τότε ἡ Κίρκη τοὺς λοιποὺς συντρόφους στὸ παλάτι,
τοὺς ἔλουσε, τοὺς ἄλειψε μὲ μυρωδάτο λάδι,
καὶ μὲ σγουρὲς τοὺς ἔντυσε χλαμύδες καὶ χιτῶνες 455
καὶ μιὰ χαρὰ τοὺς βρῆκαμε νὰ τρῶνε στὸ παλάτι.
Κι ὡς εἶδαν, ὡς ἀντίκρισαν ἀγνάντια ὁ ἓνας τὸν ἄλλο,
στοὺς θρήνους ὅλοι ξέσπασαν, ποῦ ἀχοῦσε τὸ παλάτι.
Τότε ἦρθε ἡ σεβαστὴ θεὰ κοντὰ μου κι ἔτσι μοῦ ἔπε.
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα, 460
ἀφῆστε πιά τὰ πύρινα τὰ δάκρυα. Naί, τὸ ξέρω,
στὴν ψαροθρόφα θάλασσα πόσα δεινὰ σᾶς βρῆκαν
καὶ πόσα πάθατε ἀπ' ὀχτροὺς μὲς στῆς στεριᾶς τίς ἄκρες.
Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουικιά καὶ πιῆτε καὶ μιὰ στάλα,

ὅσο νὰ συνεφέρετε στὰ στήθια τὴν καρδιά σας,
ὥς ἦταν σὰν ἀφήσατε τὸ βραχωμένο Θιάκι. 465
Τώρα θλιμμένοι, ἀδύναμοι, θυμάστε τὰ δεινὰ σας
καὶ μῆτε νιώθετε χαρὰ ποτὲ μὲς στὴν καρδιά σας,
γιατὶ πολλὰ περάσατε μαρτύρια στὴ ζωὴ σας ».

Εἶπε κι ὁ λόγος ἄρесе στὴν ἄφοβη ψυχὴ μας.
Καὶ τότε ἐκεῖ καθίσαμε ὁλόκληρο ἓνα χρόνο, 470
κρέατα πλήθια τρώγοντας, γλυκὸ κρασί ρουφώντας.
Κι ὅταν ὁ χρόνος πέρασε κι οἱ ἐποχὲς γυρνοῦσαν,
οἱ μῆνες ὅταν τέλευαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες,
παράμερα μὲ φώναξαν καὶ μοῦ 'πανε οἱ συντρόφοι·
« Καημένε, βάλε πιά στὸ νοῦ καὶ τὴ γλυκιὰ πατρίδα, 475
γραφτό σου ἂν εἶναι νὰ σωθῆς καὶ νὰ γυρίσης πίσω
στὸ σπίτι σου τ' ἀρχοντικό, στὴν πατρικιά σου χώρα ».
Ἔτσι εἶπαν καὶ κατάπεισαν τὴν ἄφοβη καρδιά μου.

Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε ὅσο νὰ πέση ὁ ἥλιος
κρέατα ἀπ' ὅλα πληθερά καὶ πίναμε μοσχάτο. 480
Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι
πῆγαν αὐτοὶ νὰ κοιμηθοῦν μὲς στὸ ἱσκιερὸ παλάτι,
κι ἐγὼ στῆς Κίρκης τ' ὁμορφο ἀνέβηκα κρεβάτι
καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια της κι ἐκεῖνη ἀφουγκραζόταν,
κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπα κρίζοντάς τη· 485
« ὦ Κίρκη, τέλεσέ το πιά τὸ τάξιμο ποῦ μοῦ 'πες
καὶ στὴν πατρίδα στεῖλε με. Τὸ λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου,
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι τὸ ζητοῦν, ποῦ καῖνε τὴν καρδιά μου
κοντὰ μου πάντα νὰ θρηνοῦν, τὴν ὥρα ἐσὺ ποῦ λείπεις ».

Εἶπα κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως· 490
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
δὲ σᾶς κρατῶ πιά σπίτι μου νὰ μένετε ἄθελά σας.
Μόν' ἄλλο πρῶτα εἶναι γραφτό νὰ κάμετε ταξίδι,
στὸν Ἄδη καὶ στὴ φοβερὴ νὰ πᾶτε Περσεφόνη,
ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ ἀόμματου προφήτη Τειρεσία 495
κάποιο νὰ πάρετε χρησμό, ποῦ 'ναι στὸν τόπο ὁ νοῦς του.
Ἡ Περσεφόνη τοῦ 'δωσε καὶ πεθαμένου ἐκείνου
τοῦ νοῦ τῇ χάρη, μὰ οἱ λοιποὶ σὰν ἴσκιοι τριγυρίζουν ».
Ἔτσι εἶπε καὶ παράλυσε στὰ στήθια τὴν καρδιά μου,

- κι ἔκλαιγα ἀπάνω καθιστός στο στρῶμα κι ἡ ψυχὴ μου 500
 δὲν ἤθελε πιά τὴ ζωὴ μηδὲ τὸ φῶς νὰ βλέπῃ.
 Κι ὅταν πιά τέλος χόρτασα νὰ κλαίω καὶ νὰ κυλιέμαι,
 τότε τῆς Κίρκης μίλησα μὲ λόγια ἀπελπισμένα·
 «ὦ, Κίρκη, στοὺς ταξίδι αὐτὸ ποιὸν ὁδηγὸ μου θὰ ᾿χω;
 Δὲν πῆγε ἀκόμα ἄλλος θνητὸς στὸν Ἄδη μὲ καράβι. » 505
 Εἶπα, κι ἡ λατρευτὴ θεὰ μ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Γιὰ τοῦ Λαέρτη θεϊκὴ, πολύτεχνη Δυσσέα,
 νὰ μὴ σέ μέλῃ ἂν ὁδηγὸ δὲ θὰ ᾿χῃς στοὺς καράβι,
 μόν' ἄνοιξε τ' ἄσπρα πανιά καὶ στήσε τὸ κατάρτι,
 καὶ κάτσε. Τοῦ Βοριά ἡ πνοὴ σιγὰ θὰ τ' ἀρμενίζει. 510
 Κι ὅταν τὸν Ὠκεανὸ διαβῇς, θὰ ἰδῇς ἕνα ἀκρογιαλὶ
 μικρὸ, μὲ γύρω φουντωτὰ τῆς Περσεφόνης δάση,
 ὅλο ἀπὸ λεῦκες λυγερὲς κι ἱτιές καρποτινάχτρες.
 Ἐκεῖ στὸν ἄπατο Ὠκεανὸ ν' ἀράξεις τὸ καράβι,
 καὶ σὺ στὸν Ἄδη πῆγαινε τὸν καταραχνιασμένο, 515
 ποὺ μέσα στὸν Ἀχέροντα τρέχει ὁ Πυριφλογάτος
 κι ὁ Κωκυτός, ἀπ' τὰ νερὰ τῆς Στύγας ξεκομμένους
 κι οἱ βροντολάλοι ποταμοὶ στὸν ἴδιο βράχο σμίγουν.
 Ἐκεῖ, λοιπόν, πολέμαρχε, κοντὰ κοντὰ περνώντας,
 ἄνοιξε λάκκο ὡς μιὰν ὀργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος 520
 καὶ χύσε γύρω τοῦ χοῆς στοὺς πεθαμένους ὅλους,
 μέλι μὲ γάλα στὴν ἀρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,
 τρίτο νερό, καὶ μὲ λευκὸ πασπάλισέ τα ἀλεύρι.
 Καὶ τάξε στὶς ἀνάζωες τῶν πεθαμένων ἀρες,
 σὰν πᾶς στοὺς Θιάκι, στέρφα σου δαμάλα νὰ τοὺς σφάζῃς, 525
 τὴν πιὸ καλὴ καὶ τὴ φωτιὰ μὲ δῶρα νὰ στολίσῃς,
 κι ἕνα κριάρι χωριστὰ στὸν Τειρεσίᾳ μαῦρο
 νὰ σφάζῃς τὸ καλύτερο ποὺ θὰ ᾿χῃς στοὺς κοπάδι.
 Καὶ στὰ σεβάσματα τῶν νεκρῶν νὰ δεηθῇς τὰ πλήθη,
 σφάζε κριάρι τότε ἐκεῖ καὶ μαύρη προβατίνια, 530
 γυρίζοντας στ' ἀφώτιστο σκοτάδι τὸ λαιμὸ τους,
 καὶ στρέψε ἄλλοῦ τὸ πρόσωπο, στοῦ ποταμοῦ τὸ ρέμα.
 Ἀπειρες τότε ἐκεῖ ψυχὲς τῶν πεθαμένων θὰ ᾿ρθουν,
 καὶ τοὺς συντρόφους πρόσταξε κατόπι νὰ σηκώσουν
 τ' ἀρνιά ποὺ κείτονται στὴ γῆς σφαγμένα μὲ μαχαίρι, 535

κι ἀφοῦ τὰ γδάρουν, στῆς φωτιᾶς τῇ φλόγα νὰ τὰ κάψουν,
 στὴν Περσεφόνῃ τάζοντας καὶ στὸν ἀνίκητο "Αἰδη.
 Καὶ σὺ τραβώντας τὸ σπαθὶ κάτσε καὶ μὴν ἀφήνης
 τίς ἄζωες κάρεις τῶν νεκρῶν στὸ αἶμα νὰ ζυγώσουν
 καθόλου, πρὶν συμβουλευτῆς τὸ γερὸ - Τειρεσίαν. 540

Τότε σὲ λίγο θὰ φανῇ, πολέμαρχε, ὁ προφήτης
 κι εὐτὺς τὸ δρόμο θὰ σοῦ πῇ, τοῦ ταξιδιοῦ τὸ μᾶκρος,
 καὶ στὴν πατρίδα πῶς θὰ πᾶς τῇ θάλασσᾳ περνώντας ».

"Ετσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτὺς Αὐγούλα.

Τότε μὲ ροῦχα μ' ἔντυσε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα. 545

κι ἡ νύφη φόρεσε λευκὸ μακρόσυρτο φουστάνι,
 χαριτωμένο καὶ φιλό, κι ἔβαλε μιὰ πανώρια
 ζώνη χρυσὴ στὴ μέση της καὶ μπόλια στὸ κεφάλι.

Καὶ τότε ἐγὼ γυρίζοντας παντοῦ μὲς στὸ παλάτι
 μὲ λόγια σήκωσα γλυκὰ τοὺς ἄλλους μου συντρόφους· 550

« Εὐπνᾶτε, μὴν κοιμάστε πιά, στὸν ὕπνο βυθισμένοι.

Μόν' πᾶμε. Ἡ σεβαστὴ θεὰ μ' ὀδήγησε ὅπως πρέπει ».

"Ετσι τοὺς εἶπα κι ἔπεισα τὴν ἄφοβη καρδιά τους.

Μὰ μήτε ἐκεῖθε ἐγὼ σωστοὺς δὲν πῆρα τοὺς συντρόφους.

Εἶχαμε κάποιον Ἑλπήνορα, στά χρόνια παλικάρη, 555

ὅχι ὅμως καὶ στὸν πόλεμο, μήτε γερὸ στὸ νοῦ του,

κι ἐκεῖνος χώρια ἀπ' τοὺς λοιποὺς συντρόφους στὸ παλάτι,

δρυσιά ποθώντας πλάγιασε, γιατί ἦταν μεθυσμένος.

Κι ὡς ἄκουσε τὴν ταραχὴ καὶ τὸν ἀχὸ τῶν ἄλλων

ὀρθὸς πετάχτηκε ἄξαφνα, μὰ ξέχασε ἀπ' τὴ σκάλα 560

νὰ κατεβῇ, κι ὡς πῆγαινε, γκρεμίστηκε ἀντικρὺ της

ἀπ' τὴ σκεπὴ, κι ὁ σβέρκος του τοῦ βγῆκε ἀπ' τὰ σφοντύλια

καὶ τοῦ βοβόλησε ἡ ψυχὴ στὸν ἄχαρο τὸν "Αἰδη.

Σὰν ἦρθαν ὅλοι, στάθηκα στὴ μέση καὶ τοὺς εἶπα·

« Τώρα θὰ λέτε, στὴ γλυκιὰ πατρίδα μας πῶς πᾶμε, 565

ὅμως ἀλλοῦ τὸν ὄρισε τὸ δρόμο μας ἡ Κίρκη,

στὸν "Αἰδη καὶ στὴ φοβερὴ νὰ πᾶμε Περσεφόνῃ,

ἀπ' τὴν ψυχὴ νὰ πάρουμε χρῆσμὸ τοῦ Τειρεσία ».

"Ετσι εἶπα, κι ὅλων ἡ καρδιὰ τοὺς κόπηκε στά στήθια

κι ἄρχισαν πάλε κι ἔκλαιγαν καὶ τὰ μαλλιά τραβοῦσαν, 570

ὅμως δὲν ἔβγαινε ὄφελος κανένα μὲ τοὺς θρήνους.

Σάν ἤρθαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ γοργὸ καράβι,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι,
 μᾶς ἦρθε ἡ Κίρκη κι ἔδесе κοντὰ στὸ μαῦρο πλοῖο
 ἓνα κριάρι καὶ μαζὶ μιὰ μαύρη προβατίνα 575
 περνώντας ἀφανέρωτη. Ποιὸς τὸ θεό, ἂν δὲ θέλῃ,
 μπορεῖ νὰ ἰδῇ στὰ μάτια του, σάν τρέχει ἐδῶθε ἐκεῖθε ;

Λ

Σάν ἤρθαμε στὴν ἀμμουδιὰ καὶ στὸ καράβι κάτω,
 τὸ σύραμε στὴ θάλασσα τὴν κυματούσα πρώτα
 καὶ τὰ πανιὰ σηκώσαμε καὶ τὸ κατάρτι ἀπάνω
 κι ἔπειτα βάλαμε τ' ἄρνια καὶ μπήκαμε κι οἱ ἴδιοι,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά, κατάκαρδα θλιμμένοι. 5
 Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι ἀγέρα πρύμο,
 πὺ φούσκωνε ὅλα τὰ πανιὰ, καλόδεχτό μας φίλο,
 μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλούσα Κίρκη.
 Τ' ἄρμενα σὰ βολεψάμε καθίσουμε στὸ πλοῖο 10
 καὶ τ' ὀδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης.
 "Ὅλη τὴ μέρα ἀρμένιζε μὲ τὰ πανιὰ ἀνοιγμένα.
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι,
 στὰ πέρατα τοῦ τρίσβαθου 'Ωκεανοῦ εἶχε φτάσει.
 Ἐκεῖ ἦταν τῶν Κιμμερινῶν ὁ τόπος κι ἡ πατρίδα, 15
 πού τοὺς σκεπάζουν σύγνεφα κι ἓνα πηχτὸ σκοταδι.
 Ποτέ, μὲ τίς ἀχτίδες του δὲν τοὺς φωτίζει ὁ ἥλιος,
 μήδ' ὅταν στὸν ἀστρόφωτο τὸν οὐρανὸ ἀνατέλλῃ,
 μήδ' ὅταν πίσω πρὸς τὴ γῆ γυρίζῃ ἀπ' τὰ οὐράνια,
 μόν' τοὺς σκεπάζει ἓνα βαθὺ τοὺς ἄμοιρους σκοταδι. 20
 Ἐκεῖ ἤρθαμε κι ἀράξαμε, καὶ παίρνοντας μαζὶ μας
 τ' ἄρνια, τραβούσαμε κοντὰ στοῦ 'Ωκεανοῦ τὸ ρέμα,
 ὥσότου φτάσαμε ἔπειτα στὸ μέρος πού 'πε ἡ Κίρκη.
 Ὁ Περιμήδης τὰ σφαχτὰ κι ὁ Εὐρύλοχος βαστοῦσαν.
 Τράβηξα τότε ἀπ' τὸ μὲρ τὸ μυτερὸ σπαθί μου
 κι ἀνοιξά λάκκο, ὥς μιὰν ὀργιὰ τὸ φάρδος καὶ τὸ μάκρος 25
 κι ἔχυσα γύρω του χοῆς στοὺς πεθαμένους ὅλους,
 μέλι μὲ γάλα στὴν ἀρχή, γλυκὸ κρασί κατόπι,

τρίτο νερό, καὶ μὲ λευκὸ τὰ πασπαλίζω ἀλεύρι.
 Κι ἔταξα στὶς ἀνάξωες τῶν πεθαμένων κάρες
 στέρφα δαμάλα, ὅταν βρεθῶ στὸ Θιάκι, νὰ τοὺς σφάξω, 30
 τὴν πιὸ καλὴ καὶ τὴ φωτιά μὲ δῶρα νὰ στολίσω,
 κι ἓνα κριάρι χωριστὰ στὸν Τειρεσία μαῦρο
 νὰ σφάξω, τὸ καλὺτερο ποὺ θά 'χω στὸ κοπάδι.
 Κι ἀφοῦ στὰ πλήθη τῶν νεκρῶν μὲ τάματα κι εὐχές μου
 δεήθηκα, πῆρα τ' ἀρνιά καὶ τὰ 'σφαξα στὸ λάκκο 35
 καὶ πότισε τὸ αἷμα τοὺς τῇ γῇ. Κι ἀπ' τὸ σκοτάδι
 τῶν πεθαμένων οἱ ψυχές συνάχτηκαν σὲ λίγο,
 κορίτσια, ἀγόρια λεύτερα, βασανισμένοι γέροι,
 παρθένες ἀπαλόκορμες μὲ νιόθωρη τῇ λύπη,
 κι ἄλλοι ποὺ μὲ τὰ χάλκινα τοὺς χτύπησαν κοντάρια, 40
 μὲ τ' ἄρματα αἱματόβρεχτα καὶ πολεμοσφαγμένοι.
 Κι ὅλοι στὸ λάκκο τρέχανε, ἄλλοι ἀπ' ἄλλοῦ χιλιάδες,
 μ' ἀλαλαγμοὺς ἀνείπωτους ποὺ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο.
 Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου νὰ γδάρουν καὶ νὰ κάψουν
 τ' ἀρνιά, ποὺ κείτονταν στῇ γῇ σφαγμένα μὲ μαχαίρι, 45
 στὴν Περσεφόνῃ τάζοντας καὶ στὸν ἀνίκητο Ἄδη.
 "Ἐπειτα βγάζω ἀπ' τὸ μηρὶ τὸ μυτερὸ σπαθί μου,
 καὶ κάθισα, μὴδ' ἄφρηνα καθόλου νὰ ζυγώσουν
 κοντὰ στὸ αἷμα οἱ ἄξωες τῶν πεθαμένων κάρες,
 προτοῦ ρωτήσω τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία. 50

Πρώτῃ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἑλπήνορα τότε ἤρθε τοῦ συντρόφου,
 γιατί δὲν εἶχε ἀκόμα ἡ γῇ σκεπάσει τὸ κορμί του.
 Στῆς Κίρκης τὸν ἀφήσαμε τ' ἀρχοντικὸ παλάτι
 ἄκλαυτο κι ἄθαφτο, ἐπειδὴ μᾶς ἔσπρωχνε ἄλλη ἀνάγκη.
 Καὶ σὰν τὸν εἶδα δάκρυσα καὶ πόνεσε ἡ καρδιά μου, 55
 κι ἔτσι ἄρχισα νὰ τοῦ μιλῶ μὲ λυπημένα λόγια·
 « Ἑλπήνορα, πῶς ἔφτασες μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι ;
 Πεζὸς ἐσὺ μὲ πρόλαβες κι ἄς εἶχα ἐγὼ καράβι ».
 Εἶπα, κι αὐτὸς μ' ἀπάντησε στὰ κλάματα ξεσπώντας·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολὺτεχνε Δυσσέα, 60
 ὀργὴ θεοῦ μὲ τύφλωσε καὶ τὸ πολὺ πιετό μου.
 Πεσμένος ὅπως βρέθηκα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι,
 δὲ σκέφτηκα νὰ κατεβῶ ἀπ' τὴν ψηλὴ τὴ σκάλα,

κι αντίκρου της ἤρθα σωρὸς ἀπ' τῇ σκεπτῇ ἵσια κάτω
 κι ὁ σβέρκος μου πετάχτηκε ἀπ' τὰ σφοντύλια του ὄξω 65
 καὶ μοῦ ροβόλησε ἡ ψυχὴ στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδῃ.
 Σ' ὀρκίζω τώρα, νὰ χαρῆς ἐκεῖνους ποὺ σοῦ λείπουν
 στὸ σπῖτι σου, τὸ ταίρι σου, τὸ γέρο σου πατέρα,
 ποὺ μαρουδάκι σ' ἔθρεφε, καὶ τὸν Τηλέμαχό σου, 70
 ποὺ στὸ ψηλὸ παλάτι σου μοναχογιὸ τὸν ἔχεις
 — γιὰτὶ τὸ ξέρω, ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν Ἄδῃ ὅταν γυρίσης,
 στῆς Κίρκης πάλε τὸ νησί θ' ἀράξεις τὸ καράβι —
 σ' ὀρκίζω, ἐκεῖ νὰ θυμηθῆς κι ἐμένα, βασιλιά μου,
 κι ἄθαφτο πίσω κι ἄκλαυτο μὴ φύγῃς καὶ μ' ἀφήσης, 75
 μήπως μὲ κάμουν οἱ θεοὶ κακὸ στοιχειὸ γιὰ σένα.
 Μόν' κάψε τὸ κουφάρι μου μὲ τὴν ἀρματωσιά μου,
 καὶ μνήμα χτίσε μου κοντὰ στ' ἀφροντυμένο κύμα,
 γιὰ νὰ θυμοῦνται κι οἱ στερνοὶ τὸ δόλιο παλικάρι.
 Κι αὐτὰ ὅταν κάμῃς, στῆσε μου κι ἓνα κουπὶ στὸν τάφο,
 αὐτὸ ποὺ ζώντας ἔλαμνα κι ἐγὼ μὲ τοὺς συντρόφους ». 80
 Ἔτσι εἶπε, καὶ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια μου θλιμμένα·
 « Σ' τὸ τάζω, δύστυχε, ὅλα αὐτὰ ποὺ θέλεις νὰ σοῦ κάμω ».
 Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς καθόμασταν νὰ λέμε,
 κι ἐγὼ κρατοῦσα τὸ σπαθὶ πάντα ἀπ' τὸ αἷμα ἀπάνω 85
 κι ἐκεῖθε τοῦ συντρόφου μου τὸ φάντασμα λαλοῦσε.
 Σὲ λίγο πρόβαλε ἡ ψυχὴ τῆς μάνας μου, ἡ Ἀντίκλεια,
 ἡ κόρη τοῦ καλὸκαρδοῦ πρωτάρχοντα Αὐτολύκου,
 ποὺ ζωντανὴ τὴν ἄφησα σὰν πῆγαινα στὴν Τροία.
 Κι ὅταν τὴν εἶδα, δάκρυσα καὶ λίγωσε ἡ καρδιά μου.
 Μὰ κι ἔτσι δὲν τὴν ἄφηνα κοντὰ στὸ αἷμα νὰ ῥθῃ, 90
 μ' ὅλο τὸν πόνο πόνιωθα, πρὶν φτάσῃ ὁ Τειρεσίας.
 Τοῦ Τειρεσία ἐκεῖ ἡ ψυχὴ τότε ἤρθε τοῦ Θηβαίου.
 Σκῆπτρο κρατοῦσε ὀλόχρυσο, μὲ γνώρισε καὶ μοῦ 'πε·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 γιὰτὶ ἤρθες, δόλιε, ἀφήνοντας τοῦ ἥλιου τὴ λαμπράδα, 95
 νὰ ἰδῇς στὸν Ἄδῃ τοὺς νεκροὺς, τὸν ἄχαρο τὸν κόσμο ;
 Τράβα ἀπ' τὸ λάκκο τὸ σπαθὶ κι ἀλάργα βάσταξέ το,
 αἷμα νὰ πιῶ καὶ νὰ σοῦ πῶ στερνὰ τὴν πᾶσα ἀλήθεια ».
 Εἶπε, κι ἐγὼ τραβήχτηκα κι ἔβαλα στὸ θηκάρι

- τ' ἀσημοκάρφωτο σπαθί. Κι αἷμα σάν ἦπие μαῦρο, 100
 ἄρχισε τότε ὁ ἄψεγος προφήτης κι ἔτσι μοῦ 'πε'
 «Τὸ γλυκοπόθητο ζητᾶς, Δυσσέα, γυρισμό σου,
 μὰ δύσκολο κάποιος θεὸς γιὰ σένα θὰ τὸν κάμῃ.
 Γιατὶ τοῦ κόσμου ὁ Σαλευτὴς θαρρῶ δὲ θὰ ξεχάσῃ
 τὸ πάθος πόχει στὴν καρδιά, ποὺ τύφλωσες τὸ γιό του. 105
 Μὰ κι ἔτσι, ἂν πάθετε δεινά, θὰ πᾶτε στὴν πατρίδα,
 ἂν κρατηθῇς στὸν πόθο σου, κι ὁ ἴδιος κι οἱ συντρόφοι,
 ὅταν τὸ καλοκάμωτο καράβι πρωταράξῃς
 στῆς Θρινακίας τὸ νησί, ἀπ' τὰ δεινὰ σωμένους 110
 τοῦ μενεξόθωρου γιαιοῦ, καὶ βρῆτε ἐκεῖ νὰ βόσκουν
 τὰ βόδια καὶ τὰ πρόβατα τὰ παχουλὰ τοῦ Ἥλιου,
 ποὺ ὅλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλὰ κι ἀκούει ὅλα τὰ πάντα.
 Ἄν δὲν τ' ἀγγίξῃς καὶ ποθῇς νὰ φτάσῃς στὴν πατρίδα,
 μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινά, θὰ φτάσετε στὸ Θιάκι. 115
 Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προλέγω τὸ χαμό σας
 συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι ἂν μόνος σου γλιτώσῃς,
 θὰ φτάσῃς κακῶς ἔχοντας, ἀργὰ, δίχως συντρόφους,
 μὲ ξένο πλοῖο καὶ θὰ βρῇς στὸ σπίτι σου ἄλλα πάθια,
 ἀνθρώπους ἀσυλλόγιστους ποὺ καταλοῦν τὸ βίός σου
 καὶ δίνουν προῖκες, τὴν πιστὴ γυναῖκα σου νὰ πάρουν. 120
 Ὅμως ἐκεῖνων τ' ἄδικα σάν πᾶς θὰ τὰ πλερώσῃς.
 Κι ὅταν ξεκάμῃς μ' ἄπονο μαχαίρι τοὺς μνηστῆρες,
 εἶτε μὲ δόλο ἢ φανερά στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 πάρε ἓνα καλοτράβηχτο κουπί καὶ φύγε τότε
 ὅσο νὰ φτάσῃς σὲ λαοὺς ποὺ θάλασσα δὲν ξέρουν 125
 καὶ τρῶνε ἀνάλατο φαῖ καὶ μήτε ἀπὸ καράβια
 κατέχουν κοκκινόπλωρα μήτε κουπιὰ γνωρίζουν
 ποὺ 'ναι φτερά τῶν καραβιῶν. Καὶ θὰ σοῦ πῶ νὰ ξέρῃς
 ἓνα σημάδι ἀλάθευτο, ποὺ δὲ θὰ κάμῃς λάθος.
 Ὅταν στὸ δρόμο ἐκεῖ ποὺ πᾶς διαβάτῃς σ' ἀπαντήσῃ 130
 καὶ λιχιστῆρι αὐτὸ σοῦ πῇ στὸν ὦμο ποὺ σηκώνεις,
 τότε τὸ καλοτράβηχτο κουπί στὴ γῇ νὰ μπῆξῃς,
 κι ἐκεῖ νὰ σφάξῃς ὅμορφα σφαχτὰ στὸν Ποσειδῶνα,
 κριάρι, ταῦρο καὶ καπρί, τῶν χοίρων ἐλατάρη,
 καὶ στὴν πατρίδα γύρισε κι ἀρχοντικὲς θυσίαις 135

νά κάμης σ' ὅλους τοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια.
 Κι ἀλάργα ἐκεῖ ἀπὸ θάλασσεσ ὁ θάνατός σου θά ῥθῃ
 σέ ἀρχοντικά γεράματα στὸ σπίτι σου νά σ' ἔβρῃ,
 καὶ γύρω σου καλότυχο θά βλέπῃς τὸ λαό σου.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια πού 'ξερα, Δυσσέα, σοῦ τὴν εἶπα ». 140

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ δυό μου λόγια πάλε·
 « ὦ Τειρεσία, αὐτὰ οἱ θεοὶ τά 'χουν κλωσμένα οἱ ἴδιοι.
 Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου.
 Αὐτὴ ποὺ βλέπω εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς θλιβερῆς μου μάνας,
 ποὺ κάθεται ἄλαλη κοντὰ στὸ αἶμα καὶ τὸ γιό της 145
 μάτια δὲ σήκωσε νὰ ἰδῇ, ποῖος εἶμαι νὰ ρωτήσῃ.
 Ἀφέντη, πές μου, πῶς μπορεῖ νὰ μὲ γνωρίσῃ ἐμένα ; »
 Εἶπα κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ δυό του λόγια ἀμέσως·
 « Εὐκόλο πράμα μοῦ ζητᾷς, κι ἐγὼ θά σέ φωτίσω.
 Ὅποιον στὸ αἶμα ἀπ' τοὺς νεκροὺς ἀφήνεις νὰ ζυγώσῃ, 150
 ὅ,τι γνωρίζει, θά σοῦ πῇ, χωρὶς νὰ σέ γελάσῃ.
 Κι ὅποιου ἀρνηθῇς τὴ χάρη αὐτὴ θά φύγῃ πίσω πάλε ».
 Ἔτσι σὰ μίλησε ἡ ψυχὴ τ' ἀφέντη Τειρεσία,
 μπῆκε στὸν Ἄδῃ, τὰ γραφτὰ τῆς μοίρας μου σὰν εἶπε.
 Κι ἔμεινα ἀσάλευτος ἐγὼ, ὥσότου ἡ μάνα μου ἦρθε, 155
 κι αἶμα σὰν ἤπιε μελανὸ μὲ γνώρισε ποῖος εἶμαι
 καὶ μοῦ 'πε, δάκρυα χύνοντας, μὲ λόγια λυπημένα·
 « Πῶς ἦρθες, γιέ μου, ζωντανὸς μὲς στὸ θολὸ σκοτάδι ;
 Δύσκολο νά ῥθουν ζωντανοὶ νὰ ἰδοῦν αὐτὰ ἐδῶ κάτω.
 Γιατὶ ἔχει ρέματα βαθιὰ καὶ ποταμούς μεγάλους 160
 στὴ μέση, πρῶτα ὁ Ὠκεανὸς, ποὺ δὲν μπορεῖ κανένας
 δίχως καράβι γλήγορο πεζὸς νὰ τὸν περάσῃ.
 Τώρα ἀπ' τὴν Τροία μὲ πιστοὺς συντρόφους καὶ καράβι
 μὴν ἦρθες παραδέρνοντας καιρὸ πολὺ ; Δὲν πῆγες
 στὸ Θιάκι ἀκόμα ; Σπίτι σου τὸ ταίρι σου δὲν τό εἶδες ; » 165
 Τότε ἔτσι τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυό μου λόγια·
 « Μάνα μου, ἀνάγκη μ' ἔφερε νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδῃ,
 χρησμὸ νὰ πάρω ἀπ' τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία.
 Κοντὰ σέ χῶμα ἐλληνικὸ δὲν πῆγα ὡς τώρα ἀκόμα
 μήτε στὸ Θιάκι πάτησα, μόν' συμφορὲς μὲ δέρνουν 170
 ἀπ' τὸν καιρὸ ποὺ ἀκλούθησα τὸν ἀρχηγὸ Ἀγαμέμνο

στήν Τροία τὴν πλατύδρομη νὰ πολεμήσω Τρῶες.
 Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα.
 Ποιά μοίρα σὲ κατάβαλε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;
 Μὴν ἦρθε ἀρρώστια ἀγιάτρευτη ; Μὴν πῆρε τὴ ζωὴ σου 175
 ἢ σαΐτεύτρα ἢ Ἄρτεμη μὲ τίς πυκνὲς σαΐτες ;
 Πές μου γιὰ τὸν πατέρα μου καὶ τὸ μοναχογιό μου,
 ἐκεῖνοι ὡς τώρα ἂν τὴν κρατοῦν τὴ βασιλεία ἀκόμα
 ἢ νὰ τὴν ἔχη ἄλλος κανεῖς κι ἐγὼ θαρροῦν δὲ θά 'ρθω ;
 Πές μου καὶ τῆς γυναίκας μου τὴ γνώμη τῆς καρδιάς της 180
 ἂν μένη στὸ παιδί κοντὰ καὶ κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
 ἢ κάποιος ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς πρωτάρχοντας τὴν πῆρε ».

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε ἢ σεβαστὴ μου μάνα.
 « Ναί, ἐκεῖνη μὲ πιστὴ καρδιά στ' ἀρχοντικό σου μένει 185
 κι οἱ νύχτες τῆς περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες τῆς θλιμμένες.
 Μῆτε τὴν ὁμορφὴ κανεῖς τὴ βασιλεία σοῦ πῆρε,
 μόν' ἤσυχα ὁ Τηλέμαχος ὀρίζει τὰ περβόλια,
 καὶ κάθεται στὰ ἰσότιμα τραπέζια, σὲ ὅσα πρέπει
 ὁ δικαιοκρίτης νὰ βρεθῇ, γιὰτὶ τὸν κράζουσι ὅλοι.
 Κι ὁ γέρος ὁ πατέρας σου στὸ ξοχικό του μένει, 190
 μήτε ἔρχεται στὴ χώρα πιά, μήτε ἔχει ἓνα κρεβάτι
 μὲ στρώμα, μὲ σκεπάσματα, μὲ κεντητὰ σεντόνια,
 μόν' τὸ χειμῶνα σπíti του κοιμᾶται ὅπου κι οἱ δούλοι,
 κοντὰ στὸ τζάκι, καταγῆς κι εἶναι φτωχὰ ντυμένος.
 Κι ὅταν τὸ καλοκαίρι ἐρθῇ κι ὁ δροσερός ὁ τρύγος, 195
 στὰ καρπερά του χτήματα, τ' ἀμπελοφυτεμένα,
 τὰ φύλλα κάνει κλίνη του πού 'ναι στὴ γῇ πεσμένα.
 Κεῖτεται ἐκεῖ μὲ στεναγμοὺς κι ὁ πόνος του πληθαίνει
 στοῦ γυρισμοῦ σου τὸν καημὸς μεγάλος στὴν καρδιά του,
 γιὰτὶ πικρὰ γεράματα τὸν πλάκωσαν τὸν ἔρμο. 200
 Ὁ ἴδιος μ' ἔριξε καημὸς κι ἐμένα μὲς στὸν τάφο.
 Δὲν ἔτρεξε στὸ σπíti μου νὰ μ' ἔβρη ἢ Σαΐτεύτρα,
 μὲ τίς πυκνὲς σαΐτες τῆς νὰ σβῆσῃ τὴ ζωὴ μου,
 μήτε ἄλλῃ ἀρρώστια τὴν καρδιά μου νέκρωσε στὰ στήθια.
 Μόνο ὁ καημὸς σου μ' ἔφαγε, λεβέντη μου Δυσσέα, 205
 ἢ γνώση πού σὲ στόλιζε κι ἡ τρυφερὴ καρδιά σου ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὰ στήθια μου μοῦ τὰ 'καιγε ἢ λαχτára,

πῶς ν' ἀγκαλιάσω τὴν ψυχὴ τῆς θλιβερῆς μου μάνας.
 Χύθηκα τότε τρεῖς φορές νὰ τὴ σφιχταγκαλιάσω
 καὶ τρεῖς φορές μοῦ πέταξε σὰν ὄνειρο, σὰν ἱσκιος, 210
 καὶ πιδ πικρὸς ἀνάβρυζε μὲς στὴν καρδιά μου ὁ πόνος.
 Κι ἔτσι μὲ λόγια θλιβερά τῆς εἶπα κράζοντάς την·
 «Μανούλα, πῶς δὲ στέκεσαι νὰ σὲ σφιχταγκαλιάσω
 κι ἀγκαλιασμένοι τρυφερά μέσα στὸν Ἄδη οἱ δύο μας
 τὸ θρῆνο νὰ χορτάσουμε τὸν κρουπαγωμένο ; 215

Μὴν εἶσαι κάποιο φάντασμα πόστειλε ἡ Περσεφόνη,
 γιὰ νὰ μοῦ κάμῃ τῆς καρδιάς τοὺς πόνους πιδ μεγάλους ; »

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε ἡ σεβαστὴ μου μάνα·
 « Ἄχ, γιέ μου, ἐσύ πιδ δύστυχε ἀπ' ὅλους μὲς στὸν κόσμο. 220
 Ἡ κόρη δὲ σ' ἀπάτησε τοῦ Δία ἡ Περσεφόνη.

Ὅμως αὐτὴ εἶναι τῶν θνητῶν ἡ μοῖρα σὰν πεθάνουν.
 Δὲ συγκρατοῦν τὰ νεῦρα τοὺς κόκαλα πιά καὶ σάρκες,
 παρὰ τὰ παίρνει ἡ δύναμη τῆς φλόγας καὶ τὰ λιώνει
 ὅταν ἀφήσῃ πιά ἡ ζωὴ τὰ κόκαλά τους τ' ἄσπρα, 225
 καὶ σάμπως ὄνειρο ἡ ψυχὴ γυρίζει ὅταν πετάξῃ.
 Μόν' ζήτα γλῆγορα τὸ φῶς, κι ἐδῶ ὅλα ἀφοῦ τὰ μάθης
 κατόπι στὴ γυναίκα σου νὰ τὰ ἔχῃς νὰ δηγᾷσαι ».

Τέτοιες κουβέντες κάναμε κι ἤρθαν γυναῖκες πλῆθος,
 πού ἡ Περσεφόνη ἡ φοβερὴ τίς ἔστειλε ἐκεῖ νὰ ῥθουν,
 ὅλες γυναῖκες ἀρχηγῶν κι ἀρχοντοθυγατέρες. 230

Γύρω στὸ αἷμα σωρευτὲς συνάχτηκαν τὸ μαῦρο
 καὶ κάθε μιὰ λογάριαζα νὰ τὴ ρωτήρῃ χώρια.
 Κι αὐτὴ ἡ βουλὴ μοῦ φάνηκε καλύτερη πῶς ἦταν.
 Τράβηξα τὸ μακρὸ σπαθί ἀπ' τὸ παχὺ μηρί μου
 καὶ δὲν τίς ἄφηνα νὰ πιοῦν ὅλες μαζί τὸ αἷμα. 235

Κι ἐρχόντανε μὲ τὴ σειρὰ καὶ καθεμιά τῆς τότε
 φανέρωνε τὸ γένος τῆς κι ἐγὼ ὅλες τίς ρωτοῦσα.

Τότε εἶδα πρώτη τὴν Τυρῶ τὴν ἀρχοντοθρεμμένη,
 πού μοῦ ἔλεγε πατέρα τῆς τὸ Σαλμωνιά πῶς εἶχε
 κι ἦταν γυναίκα τοῦ Κρηθιά, λεβέντη γιοῦ τοῦ Αἰόλου. 240
 Τὸν Ἐνιπέα ἀγάπησε, τὸ θεῖκό ποτάμι,
 ἀπ' ὅλα τ' ὁμορφότερο πού βρέθηκαν στὸν κόσμο,
 καὶ κάθε μέρα σύχναζε στὰ δροσερά νερά του.

Καὶ τῇ μορφῇ του παίρνοντας ὁ Σαλευτῆς τοῦ κόσμου,
στοῦ ποταμοῦ τ' ἀφρότρεχου τὴν πλάγιασε τὸ στόμα. 245

Κι ἄλικο κύμα, σά βουνό, καμαρωτὸ σηκώθη
κι ἔκρυψε γύρω τὸ θεὸ καὶ τὴ θνητὴ γυναῖκα,
κι ἔλυσε μὲς στὸν ὕπνο της τὴ ζώνη τῆς παρθένας.

Κι ὅταν πιά τέλεψε ὁ θεὸς τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης,
τότε γλυκὰ τὴ χάιδεψε καὶ τρυφερὰ τῆς εἶπε· 250

«Χαρὰ σὲ σένα, λυγερή, γιὰ τὴ γλυκιὰ μου ἀγάπη.

Κι ὅταν σιμώση ἡ ὥρα σου θὰ κάμης δυὸ λεβέντες,
γιατὶ δὲν εἶναι τῶν θεῶν τὸ στρώμα δίχως φύτρα.

Μεγάλωσέ τα μὲ χαρὲς καὶ θρέψε τα μὲ χάδι.

Καὶ τώρα σύρε σπῖτι σου καὶ μὴν τὸ μαρτυρήσης, 255

μόν' ξέρε το μονάχη σου πῶς εἶμαι ὁ Ποσειδῶνας».

Ἔτσι εἶπε, καὶ στὴ θάλασσα βουτάει τὴν κυματοῦσα.

Καὶ τὸν Πελία γέννησε καὶ τὸ Νηλέα ἐκείνη,

ποὺ βασιλιάδες ἔγιναν μὲ τοῦ Διὸς τὴ χάρη. 260

Στὸ Βόλο τὸν πλατύδρομο καθόντανε ὁ Πελιάς

πλούσιος σ' ἄρνια. Κι ὁ δεῦτερος στὴν ἀμμουδάτῃ Πύλο.

Μὰ κι ἄλλα ἀπόχτησε παιδιὰ ἢ βασιλογυναῖκα,

μὲ τὸν Κρητιά, τὸν Αἴσονα, τὸν Ἀμυθά, τὸ Φέρη.

Κι εἶδα τὴν κόρη τοῦ Ἀσωποῦ, τὴν ὁμορφὴ Ἀντιόπη,

πόλεγε πῶς κοιμήθηκε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Δία, 265

κι ἔκαμε τὸν Ἀμφίονα καὶ τὸ λεβέντη Ζῆθο,

ποὺ πρῶτοι τὴν ἐφτάπορτη θεμέλιωσαν τὴ Θήβα,

κι ἔχτισαν κάστρο ὀλόγυρα, γιατίι δὲ θὰ μπορούσαν,

μιὰ χώρα τόσο ἀπλόχωρη, σὰν τὴν πλατιά τὴ Θήβα,

νὰ τὴ φυλοῦν ἀτείχιστη κι ἄς ἦταν παλικάρια 270

Εἶδα καὶ τ' Ἀμφιτρύωνα τὸ ταίρι, τὴν Ἀλκμήνη,

πόκαμε τὸ λιοντόφυχο κι ἀτρόμητο Ἡρακλέα,

στὴν ἀγκαλιὰ σὰν πλάγιασε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου.

Κι εἶδα στερνὰ τοῦ Κρέοντα τὴν κόρη, τὴ Μεγάρη,

ποὺ τ' Ἀμφιτρύωνα ὁ γιὸς γυναῖκα του τὴν πῆρε. 275

Τοῦ Οἰδίπου ἡ μάνα πρόβαλε, ἡ ὁμορφὴ Ἐπικάστη,

ποὺ πῆρε μὲ ζαβὸ τὸ νοῦ, παράνομα, τὸ γιό της,

κι ἐκεῖνος τὸν πατέρα του σὰ σκότωσε τὴν πῆρε,

κι ἔξαφνα τὰ φανέρωσε στὸν κόσμο ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.

Μὲ πίκρες στήν πολύποθι βασίλεψε τῇ Θήβᾳ 280
καί κυβερνοῦσε ἀπὸ θεῶν κατάρᾳ τοὺς Θηβαίους.
Κι ἐκεῖνη στὸν ἀγύριστο κατέβηκε τὸν Ἄδῃ,
ἀφοῦ κρεμάστηκε ψηλὰ μὲ μιὰ θηλιά ἀπὸ λύπη,
ἀπ' τῇ σκεπῇ τοῦ πύργου τῆς κι ἄφησε πίσω ἐκείνου
πάθῃ, ὅσα φέρουν ἀπειρα τῆς μάνας οἱ κατάρες. 285
Τῇ Χλῶρῃ εἶδα τὴν ὁμορφῇ, πού στὰ παλιὰ ὁ Νηλέας
τὴν πῆρε γιὰ τὰ κάλλη τῆς, δίνοντας πλούσια δῶρα,
τὴν πιὸ στερνὴ τοῦ Ἀμφίωνα, τοῦ γιοῦ τοῦ Γιάσου κόρη,
πού κεῖνος στὸν Ὀρχομενὸ βασίλεψε μὲ δόξα.
Στὴν Πύλο αὐτὴ βασίλεψε κι ἔκαμε τρεῖς λεβέντες, 290
τὸ Νέστορα, τὸ Χρόμιο καὶ τὸν Περικλυμένη
καὶ τὴν Πηρῶ τῇ λυγερῇ, σ' ὅλον τὸν κόσμον θάμα,
πού ταίρι τῆς τὴν ἤθελαν ἀπ' τὰ περίχωρα ὅλοι.
Μὰ κι ὁ Νηλέας θὰ ἔδινε τὴν κόρη του σὲ κεῖνον,
πού ἀπ' τῇ Φυλάκῃ θ' ἄρπαχνε τὰ βόδια τοῦ Ἴφικλου, 295
τ' ἀμέρωτα, στριφτόποδα κι ἀνοιχτοκουτελάτα.
Κι ἓνας ἀπ' ὅλους τοῦ ἔταξε προφῆτης νὰ τ' ἄρπάξῃ,
ὁμῶς σκληρῇ τὸν ἔδεσε κι ἄπονη ἐκείνον μοῖρα
κι ἀκαταπόνετα δεσμὰ καὶ χωριανοὶ βουκόλοι. 300
Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες μὲ τοὺς μῆνες
κι ἔκλεινε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλῃ πίσω,
τὸν ἔλυσε κι ὁ Ἴφικλος ἀπ' τὰ δεσμὰ ἀφοῦ τοῦ ἔπε
τί ἦταν γραφτό του κι ἡ βουλὴ γινότανε τοῦ Δία.
Ἦ δὲ Λῆδα πρόβαλε ἔπειτα, τὸ ταίρι τοῦ Τυνδάρου, 305
πόκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸν ἀλογοτεχνίτη
τὸν Κάστορα καὶ τὸ γερὸ στοὺς γρόθους Πολυδεῦκη,
πού ζωντανούς τοὺς δυὸ ἀδερφούς τὸ χῶμα τοὺς κρατοῦσε,
κι ὁ Δίας μὲς στὸν τάφο τοὺς τοὺς ἔδωσε ἄλλῃ χάρῃ,
ἄλλοτε νὰ ἔναι ζωντανοὶ κι ἄλλοτε νὰ πεθαίνουν,
καθέννας μὲ τὴ μέρα του, κι ἔχουν τιμὴ ἀθανάτων. 310
Εἶδα τὴν Ἰφιμέδεια, τὸ ταίρι τοῦ Ἀλκεία,
πόλεγε πῶς κοιμήθηκε σιμὰ στὸν Ποσειδῶνα,
καὶ δυὸ παιδιὰ τῆς ἔφερε λιγόχρονα στὸν κόσμον,
τὸν Ὠτὸ τὸν ἱσίοθεο, τὸν Ἰακχουστὸ Ἐφιάλτη,
πού ἔταν οἱ πιὰ ψηλότεροι ἀπ' ὅσους θρέφει ἡ πλάση, 315

κι ὕστερα ἀπ' τὸν Ὠρίωνα, οἱ πιὸ ὁμορφοὶ στὰ κάλλη.
 Ἐννιά χρονῶν σὰν ἔγιναν, πῆχες ἐννιά εἶχαν πλάτος
 κι ὀργιές ἐννιά τὸ μάκρος τοὺς ποὺ κάμανε εἶχε φτάσει
 καὶ τοὺς θεοὺς φοβέρισαν πῶς στὰ ψηλά οὐράνια
 τῇ λύσσα τοῦ συνταραχτῆ θὰ στήσουν τοῦ πολέμου. 320

Νὰ βάλουν σοφιστήκανε τὸν Ὀλυμπο στὴν Ὅσσα,
 στερνὰ τὸ Πῆλιο τὸ πυκνὸ, στὸν οὐρανὸ νὰ φτάσουν.
 Κι ἂν ζοῦσαν καὶ μεγάλωναν, θὰ τὸ ἔχαν κατορθώσει.
 Μὰ ὁ γιὸς τοῦ Δία, ποὺ ἡ Λητώ τὸν γέννησε ἡ πανώρια,
 τοὺς πῆρε, πρὶν τὸ χνοῦδι τοὺς ἀνθίσῃ στὰ μηλίγγια, 325
 καὶ πρὶν φυτρώσουν τὰ πυκνὰ στὰ μάγουλά τους γένια.

Εἶδα τῇ Φαίδρα κι ἔπειτα τὴν Πρόκρη καὶ τοῦ Μίνου
 τὴν κόρη τοῦ κακὸ γνῶμου, τὴν ὁμορφὴ Ἀριάδνη,
 ποὺ ὁ ξακουστὸς τὴν ἔφερε Θησέας ἀπ' τὴν Κρήτη
 στὴν βλογημένη Ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν. Μὰ ἀκόμα 330
 πρὶν τῇ χαρῇ, τῇ σκότωσε ἡ Ἄρτεμη στὴ Δία,
 γιὰτὶ ἔτρεξε ὁ Διόνυσος νὰ τῆς τὸ μαρτυρήσῃ.

Μὲ τὴν Κλυμένη πρόβαλε ἡ Μαίρα κι ἡ Ἐριφύλη,
 ἡ ἄπιστη, ποὺ ἀτίμασε τὸν ἄντρα της γιὰ χρῆμα.
 Κι ὅλες ἐγὼ γιὰ νὰ τίς πῶ καὶ νὰ τίς ὀνομάσω 335
 ὅσες γυναῖκες ἀρχηγῶν καὶ θυγατέρες εἶδα,
 κι ἡ νύχτα αὐτὴ δὲ θὰ ἔφτανε, κι ὦρα νὰ κοιμηθοῦμε
 εἴτε ἐδῶ πέρα ἢ στοὺς γοργὸ καράβι μὲ τοὺς ναῦτες.
 Κι ἐσεῖς πιά, πρῶτα ὁ Θεός, φροντίστε τὸ ταξίδι ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν. 340
 κι ἦταν-σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στοὺς ἰσκιερὸς παλάτι.

Κι ἄρχισε πρώτη νὰ μιλᾷ ἡ λευκοχέρα Ἀρήτη·
 « Φαίακες, πῶς νὰ φαίνεται σὲ σᾶς αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου
 ἡ ὁμορφιά, τ' ἀνάστημα καὶ τὸ γερὸ μυαλό του ;
 Δικὸς μου ὁ ξένος, μὰ καὶ σᾶς τιμὴ δική σας εἶναι, 345
 γι' αὐτὸ καὶ νὰ τὸν στείλετε μὴ βιάζεστε, οὔτε δῶρα
 νὰ λυπηθῆτε ποὺ σ' αὐτὸν τοῦ κάνουν τόση ἀνάγκη.
 Καὶ δόξα νὰ ἔχουν οἱ θεοί, βιὸς ἔχουμε περίσσο ».

Τότε εἶπε ὁ γερομαχητὴς Ἐχένης μὲ δυὸ λόγια,
 ποὺ ἦταν ὁ γεροντότερος ἀπ' ὅλους τοὺς Φαίακους· 350
 « Σύμφωνα μὲ τὴ γνώμη μας, ἀδέρφια, κι ὅπως πρέπει,

ἡ γνωστικιά βασίλισσα μιᾶ κι ὅλοι ν' ἀκοῦστε.
Μὰ ὁ λόγος, ὅπως κι ἡ δουλειά, στὸ χέρι εἶναι τ' Ἀλκίνοῦ ».

Τότε ὁ Ἀλκίνοσ τ' ἀπαντᾷ κι ἔτσι εἶπε δὺό του λόγια·
«Θὰ γίνη ὁ λόγος σας αὐτὸς ἂν τύχῃ ἐγὼ νὰ ζήσω» 355
σὰ βασιλιάς στοὺς Φαίακες τοὺς θαλασσοθρεμμένους.

Κι ὁ ξένος ὅσο κι ἂν ποθῇ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα,
ὡς αὔριο ἄς κἀνῃ ὑπομονή, τὰ δῶρα νὰ συνάξω.

Κι ὅσο γιὰ τὸ ταξίδι του, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν,
ὅλοι καὶ πρῶτα πρῶτα ἐγώ, πού μὲς στὸν τόπο ὀρίζω». 360

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
«Ἀφέντη Ἀλκίνο, βασιλιά κι ἀπ' ὅλους παινεμένε,
κι ἀνίσως χρόνο ὀλάνκερο μοῦ λέγατε νὰ μείνω

καὶ νὰ μὲ στείλετε ἔπειτα μὲ τ' ἀκριβά σας δῶρα,
ἄλλο δὲ θὰ ἔθελαι κι ἐγὼ καὶ πιὸ ὀφελός μου θὰ ἔναι 365
νὰ φτάσω, μὲ τὰ χέρια μου γεμάτα, στὴν πατρίδα.

Τότε ἔτσι πιὸ καλόδεχτος, πιὸ τιμημένος θὰ ἔμαι
ἀπ' ὅλους ὅσοι θὰ μὲ ἰδοῦν στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω ».

Τότε ἔτσι πάλε ἀπάντησε ὁ σεβαστὸς Ἀλκίνοσ.

«Ὅταν, Δυσσέα, σὲ δῇ κανεὶς στὸ πρόσωπο, δὲ δείχνεις 370
γιὰ ψεύτης καὶ ξελογιαστής, ἀπ' ὅσους θρέφει ὁ κόσμος
χιλιάδες, μὲς στὰ πέρατα τῆς γῆς, παντοῦ σπαρμένους,

πού πλέκουν τέτοια ψέματα, πού δὲν τὰ βάζει ὁ νοῦς σου.

Μὰ ἐσὺ ἔχεις χάρη ὅταν μιᾶς κι εὐγενικοὺς τοὺς τρόπους
καὶ σὰν καλὸς τραγουδιστὴς τὰ ἱστόρησες μὲ τέχνη 375
τῶν Ἀχαιῶν τὰ βάσανα καὶ τὰ δικά σου πάθια.

Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
κανένα ἂν εἶδες σύντροφο, ἀπ' ὅσους μὲς στὴν Τροία
μαζί σου πολεμήσανε κι ἐκεῖ τὸ χάρο βρῆκαν.

Μεγάλη ἡ νύχτα, ἀτέλειωτη, κι ὥρα δὲν εἶναι ἀκόμα 380
νὰ πᾶμε νὰ πλαγιάσουμε. Μόν' λέγε μου ν' ἀκούσω
τίς θαυμαστὲς αὐτὲς δουλειές. Μποροῦσα νὰ βαστάξω
ὅσο νὰ φέξῃ, ἂν ἤθελες νὰ λές τὰ βάσανά σου ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύβουλος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

«Ἀλκίνο, ἀφέντη λατρευτὲ κι ἀπ' ὅλους παινεμένε, 385
τὸ κάθε τι στὴν ὥρα του κι ὁ ὕπνος κι ἡ κουβέντα.

Κι ἀκόμα ἂν θέλῃς βάσανα ν' ἀκούσῃς πιὸ μεγάλα,

μπορῶ κι αὐτὰ νὰ σοῦ τὰ πῶ, τὰ πάθια ἄλλων συντρόφων,
 ποὺ γλίτωσαν ἀπ' τῇ σφαγῇ στὸν πόλεμο τῆς Τροίας,
 καὶ χάθηκαν στὸ γυρισμὸ ἀπὸ ἄπιστες γυναῖκες.

Σὰ σκόρπισε ὅλες τὶς ψυχὲς ἡ θείσσα Περσεφόνη,
 τῶν γυναικῶν, ἦρθε ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
 θλιμμένη καὶ τριγύρω τῆς συνάχτηκαν οἱ ἄλλες
 ὅσες μαζί του χάθηκαν στοῦ Αἰγίσθου τὸ παλάτι.

Καὶ στὴ στιγμή μὲ γνώρισε αἷμα σὰν ἦπτε μαῦρο.
 Ἔκλαψε τότε μὲ λυγμοὺς καὶ δάκρυα τοῦ κυλοῦσαν
 καὶ σῆκωνε τὰ χέρια του ποθώντας νὰ μὲ φτάσῃ.

Ὅμως δὲν ἦταν σταθερὰ τὰ νεῦρα του σὰν πρῶτα,
 μήτε εἶχανε πιά δύναμη τὰ λυγρὰ του μέλη.

Κι ὅπως τὸν εἶδα, δάκρυσα καὶ μάτωσε ἡ καρδιά μου
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησα θλιμμένος.

«Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο,
 ποιά μοῖρα νὰ σέ δάμασε τοῦ ἀξύπνητου θανάτου ;

Μὴ σ' ἐπνίξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας
 σηκώνοντας ἀνίκητων ἀνέμων ἄγρια μπόρα ;

Μήπως σέ σκότωσαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριάς τὶς ἄκρες,
 βόδια κι ἄρνιά σὰν ἄρπαχνες ἀπ' ὁμορφα κοπάδια.

ἢ πολεμοῦσες, κάστρο τους νὰ πάρῃς καὶ γυναῖκες : »
 Ἔτσι εἶπα, καὶ μ' ἀπάντησε μὲ δυό του λόγια ἀμέσως :

« Γιέ τοῦ Λαέρτη, θεῖκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,
 δὲ μ' ἐπνίξε μὲ τὰ γοργὰ καράβια ὁ Ποσειδῶνας,

σηκώνοντας ἀδάμαστων ἀνέμων ἄγρια μπόρα,
 μήτε μὲ χάλασαν ὄχτροι μὲς στῆς στεριάς τὶς ἄκρες.

Ὁ Αἰγισθος μοῦ ἐτοίμασε τὸ χάρο, μὲ τῇ σκύλα
 γυναίκα μου. Μὲ κάλεσε στὸ σπίτι του νὰ φᾶμε,

καὶ μ' ἔσφαζε, ὅπως στὸ παχνὶ σφάζει κανεὶς τὸ βόδι.
 Μὲ τέτοιο θάνατο σκληρὸ μοῦ πῆρε τῇ ζωῇ μου,

κι ἔσφαζε γύρω μου ἄσπλαχνα κι ὅλους μου τοὺς ἀνθρώπους,
 ὡς σφάζουν σ' ἀρχοντόσπιτο τ' ἀσπρόδοντα γουρούνια,

σὲ γάμο, σὲ ξεφάντωση, σ' ἐπίσημο τραπέζι.
 Θὰ βρέθηκες στὸ σκοτωμὸ πολλῶν ὡς τώρα ἀνθρώπων,

ποὺ πέσανε πκράμεροι, σὲ λυσσασμένη μάχη.
 Ὅμως ἐκεῖν' ἂν τὰ βλεπες, θὰ μάτωνε ἡ καρδιά σου,

πῶς στὰ κροντήρια ὀλόγυρα, στ' ἀσήκωτα τραπέζια,
 μᾶς ξάπλωσαν καὶ κάτω ἡ γῆς ἄχνιζε ἀπὸ τὸ αἷμα. 425
 καὶ ἔφριξα στὰ ξεφωνητὰ τῆς κόρης τοῦ Πριάμου
 Κασσάντρας, ποὺ τὴ σκότωσε κοντά μου ἡ Κλυταιμνήστρα,
 καὶ ἐγὼ τὰ χέρια σήκωνα στὸ ψυχομαχητό μου
 νὰ πιάσω τὸ μαχαίρι της, μὰ δύναμη δὲν εἶχαν.
 Μ' ἄφησε ἡ σκύλα καὶ ἔφυγε, μήτε ἡ καρδιά της εἶπε 430
 τὰ μάτια καὶ τὸ στόμα μου νὰ τὰ νεκροσφαλήση.
 "Εἶσι ἄλλο πιὸ ἄπονο θεριὸ δὲν ἔχει ἀπ' τὴ γυναῖκα,
 ποὺ τέτοιο βάλη στὴν ψυχὴ κακούργημα νὰ κάμη.
 Τί ἄτιμη ποὺ σκέφτηκε δουλειὰ καὶ ἐκείνη ὥστόσο
 νὰ καταντήσῃ φόνισσα στὸν ἴδιο της τὸν ἄντρα. 435
 Καὶ ἐγὼ ἔλεγα καλόδεχτος στοὺς δούλους, στὰ παιδιὰ μου
 πῶς θὰ γυρίσω σπίτι μου. "Ὅμως αὐτὴ ἡ κακούργα
 καὶ τὸν ἀτό της ντρόπιασε καὶ τίς γυναῖκες ὅλες
 ὅσες στὸν κόσμον γεννηθοῦν, καλόγνωμες καὶ ἄς εἶναι.

Εἶπε, καὶ ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ λόγια λυπημένα 440
 «Ἄχ, ἀπαρχῆς κατὰτρεξε ὁ βροντολάλος Δίας
 γιὰ γυναικῶν φερσίματα τὴ γενεὰ τ' Ἀτρεά.
 Γιὰ τὴν Ἑλένη φτύσαμε φαρμάκια ἐμεῖς, καὶ ἐσένα
 ἡ Κλυταιμνήστρα σοῦ 'σκαβε, σὰν ἔλειπες, τὸ λάκκο».

Εἶπα, καὶ εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ πεταχτά του λόγια 445
 Γι' αὐτὸ ποτέ σου μὴ σταθῆς καλὸς πιά σὲ γυναῖκα,
 μήτε νὰ τῆς ἐμπιστευτῆς τὸ μυστικὸ ποὺ ξέρεις,
 μόν' ἄλλα πάντα νὰ τῆς λὲς καὶ ἄλλα στὸ νοῦ νὰ κρύβῃς.
 Μὰ ἐσύ, Δυσσέα, ἀπὸ σφαγὴ γυναίκας δὲ φοβᾶσαι, 450
 γιατί εἶναι φρόνιμη πολὺ καὶ ἔχει καλὴ τὴ γνώμη,
 ἡ Πηνελόπη, ἡ γνωστικιά τοῦ Ἰκαρίου ἡ κόρη.
 Νιόπαντρη τὴν ἀφήσαμε σὰν πῆγαμε στῆς Τροίας
 τὸν πόλεμον καὶ στὸ βυζὶ μωρὸ παιδί τὸ γιό σου.
 Μὰ τώρα θὰ μεγάλωσε, θὰ γίνῃ παλικάρι.
 Καλότυχον, ὁ πατέρας του θὰ τὸ χαρῇ ὅταν φτάσῃ. 455
 καὶ ἐκεῖνον τὸν πατέρα του μ' ἀγάπη θ' ἀγκαλιάσῃ.
 Μὰ μήτε τὸ παιδί μου ἐγὼ δὲ μ' ἄφησε ἡ δική μου
 νὰ τὸ χορτάσω καὶ πιὸ πρὶν μὲ σκότωσε καὶ ἐμένα.
 Καὶ ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ βάλ' το μὲς στὸ νοῦ σου.

Κρυφά κι ὄχι δλοφάνερα ν' ἀράξης τὸ καράβι
 στὸ Θιάκι. Γιατὶ πίστη πιά δὲν ἔχουν οἱ γυναῖκες. 460

Μόν' ἔλα ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,
 γιὰ τὸ παιδί μου ἂν ἄκουσες πὼς κάπου μεγαλώνει,
 ἂν εἶναι στὸν Ὀρχομενὸ ἢ στὴ δροσάτη Πύλο,
 ἢ καὶ στὴ Σπάρτῃ τὴν πλατιά κοντὰ μὲ τὸ Μενέλαο. 465

Γιατί, ὄχι, ἡ γῆ δὲ σκέπασε τὸν ἀκριβό μου Ὀρέστη».

Ἔτσι εἶπε καὶ τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·

«Τί μὲ ρωτᾷς, τ' Ἀτρέα γιέ; Ζῆ, πέθανε, δὲν ξέρω.

Κι εἶναι κακὸ τὰ λόγια μας νὰ λέμε στὸν ἄερα».

Τέτοιες κουβέντες λυπηρὲς μιλούσαμε κι οἱ δυὸ μας 470
 καὶ στέκαμε περίλυποι στὰ δάκρυα βουτηγμένοι.

Ἦρθε κατόπι κι ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα
 μὲ τοῦ Πατρόκλου τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ ἄψεγου Ἀντιλόχου
 καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Αἴαντα, ποῦ στὴ μορφῇ, στὸ σῶμα,
 περνοῦσε κάθε Δαναό, μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα. 475

Εὐτὺς μὲ γνώρισε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἀχιλλέα

κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ φτερωμένα λόγια·

«Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 καημένε, τί θὰ σοφιστῆς ἀκόμα πιὸ μεγάλο!

Πὼς βάσταξες νὰ κατεβῆς στὸν Ἄδη, ὅπου γυρίζουν 480
 οἱ πεθαμένοι ἀναίσθητοι, θνητῶν νεκρῶν εἰκόνες;»

Εἶπε, κι ἐγὼ τ' ἀπάντησα μὲ πεταχτά μου λόγια·

«ὦ φίλε, τοῦ Πηλέα γιέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
 ἦρθα ἀπ' ἀνάγκη τῇ βουλῇ τοῦ Τειρεσία νὰ μάθω
 καὶ πὼς θὰ φτάσω νὰ μοῦ πῇ στὸ βραχωμένο Θιάκι. 485

Κοντὰ σὲ χῶμα ἑλληνικὸ δὲν πῆγα ἀκόμα ὥς τώρα,
 μήτε καὶ στὴν πατρίδα μου κι ὅλο καημοὶ μὲ δέρνουν.

Μὰ σάν κι ἐσένα ἄλλος θνητὸς δὲ βρέθηκε, Ἀχιλλέα,
 στὸν κόσμον πιὸ καλότυχος, μήτε ποτὲ θὰ γίνῃ.

Γιατὶ ὅταν ζοῦσες, σὰ θεὸ τιμοῦσαμε οἱ Ἀργίτες, 490
 καὶ τώρα πάλε στοὺς νεκροὺς μεγάλη δύναμη ἔχεις.

Γι' αὐτό, Ἀχιλλέα, μὴ χολιᾷς πὼς εἶσαι πεθαμένος».

Εἶπα, κι εὐτὺς μ' ἀπάντησε μὲ λυπημένα λόγια·

«Δυσσέα, γιὰ τὸ θάνατο μὴ μὲ παρηγορήσης.

Θὰ ἔθελα νὰ μαι χωρικός καὶ νὰ ξενοδουλεύω 495

σὲ ἀφέντη δίχως κτήματα, πού 'ναι τὸ βίος του λίγο,
 παρὰ νὰ βασιλεύω ἐδῶ στοὺς πεθαμένους ὅλους.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς γιὰ τὸ λεβέντη γιό μου,
 στὴ μάχη ἂν πρῶτος χύνεται ἢ πίσω κοντοστέκει. 500
 Πές μου καὶ γιὰ τὸν ξακουστὸ πατέρα μου ὅ,τι ξέρεις,
 στοὺς Μυρμιδόνες βασιλιάς ἀνίσως εἶναι ἀκόμα,
 ἢ πιά δὲν τὸν ψηφᾷ κανεὶς στὴ Φθία καὶ στὴν Ἑλλάδα,
 γιὰτὶ τὸν καταπόνεσαν τὰ γηρατειὰ τὰ μαῦρα.
 Ἄ, καὶ βοηθὸς του νὰ 'φτανα κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 τέτοιος ὡς ἤμουν μιὰ φορὰ μὲς στὴν πλατιὰ τὴν Τροία, 505
 πού 'παλικάρια θέριζα τοὺς Ἀχαιοὺς βοηθώντας!
 Νὰ 'φτανα τέτοιος μιὰ στιγμή στὸ πατρικὸ μου σπίτι,
 θὰ τρέμανε ὅλοι σύσσωμοι τ' ἀνίκητά μου, χέρια,
 ὅσοι τὸ γέρο τυραγνοῦν καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἀρπάζουν».

Εἶπε, κι εὐτὺς τ' ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δύο μου λόγια 510
 «Τίποτε γιὰ τὸ γέρο σου Πηλέα ἐγὼ δὲν ξέρω,
 μὰ γιὰ τὸ Νεοπτόλεμο, τ' ἀγαπητὸ παιδί σου,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ, καθὼς κι ἐσύ τ' ὀρίζεις.
 Ὁ ἴδιος μ' ἓνα ἰσόμετρο καράβι μου ἀπ' τὴ Σκύρο
 τὸν ἔφερα στοὺς Ἀχαιοὺς τοὺς πολεμοθρεμμένους. 515
 Κι ὅταν γινόντανε βουλὴ στὸ κάστρο ἐμπρὸς τῆς Τροίας,
 πρῶτος μιλοῦσε πάντα αὐτός, μήτε ἔσφαλλε στὸ λόγο.
 Μονάχα ὁ Νέστορας κι ἐγὼ θαρρῶ πῶς τὸν περνοῦσα.
 Κι ὅταν τὰ ὅπλα ἀστράφτανε στὸν Τρωικὸ τὸν κάμπο,
 πίσω δὲν ἔστεκε ποτὲ στὰ τάγματα ἢ στοὺς λόχους, 520
 μόν' πάντα ἐμπρὸς χυνότανε, ἄφταστος στὴν ὁρμὴ του,
 καὶ θέριζε ἀπειρους ὀχτροὺς μὲς στὴ φωτιὰ τῆς μάχης.
 Κι ὅλους ἐγὼ πού νὰ τοὺς πῶ καὶ νὰ τοὺς ὀνομάσω,
 ὅσους ὁ γιός σου σκότωσε, βοηθώντας τοὺς Ἀργίτες
 φτάνει πού τὸν Εὐρύπυλο, γιὸ ἥρωα τοῦ Τηλέφου, 525
 μὲ τὸ σπαθὶ τὸν πέρασε κι ἄλλους μ' αὐτὸν Κητιῶτες,
 πού γράφτηκαν στὸ τάγμα του γιὰ δῶρα ἀπὸ γυναίκα.
 Αὐτὸν μετὰ ἀπ' τὸ Μέμνονα, τὸν πιὸ λεβέντη πού εἶδα.
 Καὶ στ' ἄλλογο ὅταν μπήκαμε τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι,
 πού τό 'χε φτιάσει ὁ Ἐπειός,—κι ἐγὼ ὅλη τὴ φροντίδα 530
 εἶχα ν' ἀνοίγω ἢ νὰ σφαλῶ τὴ στεριωμένη κρύφτρα—

τότε ὅλοι οἱ ἄλλοι ὀπλρχηγοὶ τῶν Δαναῶν κι οἱ πρῶτοι,
 τὰ μάτια τους σφουγγούσανε καὶ τρέμανε ἀπ' τὸ φόβο.
 "Ὅμως τοῦ γιοῦ σου ἐγὼ ποτὲ δὲν εἶδα νὰ χλωμιάση
 ἢ ὅψη του ἢ ροδόθωρη, γιὰ δάκρυο νὰ σφουγγίση, 535
 μὰ ἀπ' τ' ἄλογο νὰ πεταχτῇ μοῦ τὸ ζητοῦσε χάρη
 κι' ὅλο τὴ χούφτα τοῦ σπαθιοῦ καὶ τὸ βαρὺ κοντάρι
 ψηλάφαιε, τὴν καταστροφή τῆς Τροίας μελετώντας.
 Καὶ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πήραμε τὸ κάστρο,
 γύρισε πίσω ἀλάβωτος στὸ μαῦρο του καράβι 540
 μὲ δόξα καὶ μὲ λάφυρα, δίχως ἀπὸ κοντάρι
 νὰ χτυπηθῇ κι ἀπὸ κοντὰ καμιά πληγὴ νὰ πάρη,
 ὡς γίνεται στὸν πόλεμο, πὺ χάρη ἐκεῖ δὲν ἔχει ».

Εἶπα, καὶ γύρναε ἡ ψυχὴ τοῦ φτερωτοῦ Ἀχιλλέα
 μὲ δρασκελιές θεόρατες στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι, 545
 χαρὰ γεμάτη, πόλεγα τὸ γιό του παλικάρι.

Στέκανε οἱ ἄλλες οἱ ψυχές ἐκεῖ τῶν πεθαμένων
 περίλυπες, καὶ καθεμιὰ τὸν πόνο της ρωτοῦσε.
 Μόνη τοῦ Αἴαντα ἡ ψυχὴ, τοῦ γιοῦ τοῦ Τελαμῶνα,
 στεκόντανε παράμερα χολιώντας γιὰ τὴ νίκη 550
 ποὺ στὰ καράβια κέρδισα μαζί του πολεμώντας
 γιὰ τ' Ἀχιλλέα τ' ἄρματα πού 'χε βαλμένα ἡ Θέτη,
 κι ἔκριναν τὰ Τρωόπουλα κι ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλάδα.
 Μὰ τέτοιο ἀγῶνα ἄς ἦτανε ποτὲ νὰ μὴν κερδίσω.
 Γιατὶ γιὰ κεῖνα ἡ μαύρη γῆς σκέπασε τέτοιον ἄντρα, 555
 τὸν Αἴαντα, πὺ στὸ σπαθὶ καὶ στὸ κορμὶ περνοῦσε
 ὅλους τοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.

Μὰ ἐγὼ μὲ λόγια μαλακὰ τοῦ μίλησα καὶ τοῦ 'πα'
 «Αἴαντα, τοῦ λιοντόκαρδου τοῦ Τελαμῶνα θρέμμα,
 μήτε νεκρὸς τὸ πάθος σου δὲν ξέχασες, πὺ μοῦ 'χεις 560
 γι' αὐτὰ τὰ ἔρμα τ' ἄρματα, πὺ τὰ 'βγαλε στὴ μέση
 γιὰ συμφορὰ τῶν Ἀχαιῶν μεγάλῃ ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 πὺ τέτοιο κάστρο χάσαμε κι ὅλοι σὲ κλαῖμε πάντα
 πὺ πέθανες, ὡς κλάψαμε καὶ τὸ γοργὸ Ἀχιλλέα.
 "Ὅμως δὲ φταίει ἄλλος κανεὶς, μόνο ὁ μεγάλος Δίας, 565
 πὺ τὸ στρατὸ κατὰτρεξε τῶν Ἀχαιῶν περισσία
 καὶ σ' ἔριξε στὴ μαύρη γῆ. Μόν' ἔλα, βασιλιά μου,

νά μιληθοῦμε, δάμασε τὸ πάθος τῆς καρδιάς σου ».

Εἶπα, μὰ δὲ μ' ἀπάντησε, καὶ στὸ πηχτὸ σκοτάδι
ροβόλησε μὲ τὶς ψυχὰς τῶν ἄλλων πεθαμένων. 570

Τότε θὰ μοῦ μιλοῦσε αὐτὸς κι ἄς ἦταν θυμωμένος,
μὰ μοῦ λαχτάραι ἡ καρδιά στὰ τρυφερά μου στήθια
νά ἰδῶ τριγύρω τὶς ψυχὰς τῶν ἄλλων πεθαμένων.
Τὸ Μίνω τότε γνώρισα, γιὸ ξακουστὸ τοῦ Δία,
σκῆπτρο στὸ χέρι νὰ κρατᾷ καὶ τοὺς νεκροὺς νὰ κρίνει, 575
κι ἐκεῖνοι γύρω στὸν κριτὴ τὸ δίκιο τοὺς ζητοῦσαν,
ἄλλοι ὄρθιοι κι ἄλλοι καθιστοὶ μὲς στὸν πλατύπυλὸ Ἄδης.

Ἐπειτα τὸν Ὁρίωνα ἐκεῖ εἶδα τὸν πελώριο
ποῦ σαλαγοῦσε τὰ θεριὰ στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι,
ὅσα στ' ἀπάτητ' αὐτὰ βουνὰ τὰ ἔχε σκοτώσει ὁ ἴδιος, 580
κι ἓνα ματσούκι χάλκινο πάντα ἄσπαστο βαστοῦσε.

Τὸν Τιτυό, τῆς Γῆς τὸ γιὸ τῆς δοξασμένης εἶδα,
ἐννιά νὰ πιάνη στρέμματα στὸ χῶμα ξαπλωμένος
καὶ δυὸ καρτάλια δίπλα του τοῦ ἔρωγαν τὸ συκώτι
τὰ σωθικά του ψάχνοντας, μῆτε ἔβρισκε βοήθεια, 585
γιατὶ εἶχε ἀπλώσει στὴ Λητώ, τοῦ Δία τὴ συγκοιμήτρα,
γιὰ τὴν Πυθῶ ὅταν πήγαινε, τὸ Πανοπιὸ περνώντας.

Τότε εἶδα καὶ τὸν Τάνταλο πικρὰ νὰ τυραγιέται
σὲ λίμνη ὀρθὸς καὶ τὸ νερὸ στὰ γένια του χτυποῦσε.
καὶ διψασμένος στέκονταν κι οὔτε νὰ πιῇ μπορούσε. 590
γιατὶ, σὰν ἔσκυβε νὰ πιῇ μὲ μιὰ λαχτάραι ὁ γέρος,
ἔφευγε ἀμέσως τὸ νερὸ κι ἡ γῆ τ' ἀναρουφοῦσε
καὶ μαύρη κάτω φαίνονταν στὰ πόδια του φρυγμένη.

Δέντρα ψηλὰ ἀπὸ πάνω του κρεμοῦσαν τὸν καρπὸ τους,
δρυσάτες ἀχλαδιές, ροδιές, μηλιές γεμάτες μῆλα, 595
συκιές γλυκόκαρπες κι ἐλιές ἀπάνω στὸν καρπὸ τους,
κι ὅταν ὁ γέρος ἔκανε τὰ χέρια του ν' ἀπλώσῃ,
μὲς στὰ ἱσκιερὰ τὰ σύγνεφα τὰ ψήλωνε ὁ ἀέρας.

Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸ Σίσυφο σ' ἓνα μεγάλο ἀγώνα,
βράχο πελώριο νὰ βαστᾷ στὰ δυὸ γερά του χέρια. 600
Χέρια καὶ πόδια στύλωνε στὴ γῆ γιὰ νὰ τὸν σπρώξῃ
σὲ μιὰ κορφή. Κι ὅτι ἐμελλε στὴν ἄκρῃ τῆς νὰ φτάσῃ,
ἔστρεφε πίσω ὀρμητικὰ τότε ὁ πελώριος βράχος

καὶ κάτω πάλε στὰ ριζὰ κατρακυλοῦσε ὁ ἔρμος.

Πάλε ξανὰ ἀγωνίζονταν νὰ τὸν γυρίσῃ πίσω 605
κι ἔτρεχε ὁ Ἴδρος κι ἄγγιζε τὸ χῶμα ἢ κεφαλὴ του.

Τότε εἶδα καὶ τὸ φάντασμα τοῦ ξακουστοῦ Ἑρακλέα,
ποῦ χαίρεται μὲς στ' ἀγαθὰ μὲ τοὺς οὐράνιους ὅλους
κι ἀπόχτησε γυναῖκα του τὴν κρουσταλλόποδῃ Ἥβῃ,
κόρη τῆς χρυσοσάνταλης τῆς Ἥρας καὶ τοῦ Δία. 610

Γύρω του ἀχοῦσαν οἱ νεκροὶ σὰν τὰ πουλιά, ποῦ ὀλοῦθε
πετοῦν περίτρομα. Κι αὐτός, σὰν τὸ θολὸ σκοτάδι,
κρατοῦσε τὸ δοξάρι του γεμάτο μὲ σαῖτα
κι ἄγρια θωροῦσε, δείχνοντας πὼς θέλει νὰ τὸ ρίξῃ.

Γύρω στὰ στήθια φοβερὸ χρυσὸ λουρὶ φοροῦσε, 615
ἀπάνω μὲ παράδοξες εἰκόνες σκαλισμένο,
ἀρκοῦδες, ἀγριογούρουνα, σπιθόβολα λιοντάρια,
μάχες, πολέμους, σκοτωμούς, φόνους ἀντρωμένων.

Ἔτσι ἄλλο δὲ ματάκαμε μήτε θὰ ξαναφτιάσῃ,
ὅποιος σ' ἐκεῖνο τὸ λουρὶ τὴν τέχνη του εἶχε βάλει. 620

Μὲ γνώρισε, ὅπως ἔστρεψε τὰ μάτια του καὶ μ' εἶδε
κι ἔτσι θρηνώντας μοῦ ἔλεγε μὲ λυπημένα λόγια:

«Γιὰ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὴ, πολύτεχνη Δυσσέα,
ἂ, δύστυχε, καὶ σὺ ἀκλουθᾷς τὴν ἄπονη σου μοῖρα,
ποῦ αὐτὴ κι ἐμένα μ' ἔφερνε κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἥλιου. 625

Μεγάλες εἶδα συμφορές, κι ἂς ἔχουν γιὸς τοῦ Δία,
γιατὶ σ' ἀφέντη δούλευα πολὺ κατώτερό μου

καὶ μοῦ ἔβαζε τοὺς πιδὸ σκληροὺς ἀγῶνες νὰ τελέψω.
Μ' ἔστειλε μιὰ φορὰ κι ἐδῶ τὸ σκύλο νὰ τοῦ φέρω,

γιατὶ δὲ βρῆκε πιδὸ βαρὺ νὰ μοῦ προστάξῃ ἀγῶνα. 630
Μὰ ἐγὼ τοῦ τὸν ἀνέβασα, τὸν ἐβγάλα ἀπ' τὸν Ἀδῃ,

καθὼς μ' ὀδήγησε ὁ Ἑρμῆς κι ἡ Ἀθηναῖα ἢ Παλλάδα».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα μὲς στὸ βαθὺ τὸν Ἀδῃ
κι ἔμεινα ἀσάλευτος ἐγώ, μὴν ἔρθῃ καρτερώνας
ἄλλος κανεὶς ὀπλαρχηγὸς ποῦ ἔχανε πρὶν πεθάνῃ. 635

Θὰ ἔβλεπα ἐκεῖ τοὺς πιδὸ παλιούς τοὺς ἥρωες ποῦ ποθοῦσα,
τῶν ἀθανάτων τοὺς δυὸ γιούς Θησέα καὶ Περσέο,

μὰ πρῶτα ἐκεῖ συνάζονταν φάρες νεκρῶν χιλιάδες
μ' ἓνα μεγάλο ἀλαλαγμό, ποῦ κέρωσα ἀπ' τὸ φόβο,

τρέμοντας μήπως τῆς Γοργῶς, τοῦ φοβεροῦ τεράτου, 640
 τὴν κεφαλὴ· ἀπ' τὰ Τάρταρα μοῦ στείλῃ ἡ Περσεφόνη.
 Τράβηξα ἀμέσως στὸ γοργὸ καράβι καὶ τοὺς ναῦτες
 πρόσταξα ἀπάνω ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως πῆδησαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Στὰ κύματα τοῦ Ὠκεανοῦ κυλοῦσε τὸ καράβι 645
 μὲ τὰ κουπιά του στὴν ἀρχή, στερνὰ μὲ πρῶμο ἀγέρι.

M

Σὰν ἄφησε τὸν Ὠκεανὸ τὸ γλήγορο καράβι,
 καὶ ἦρθε ἀνοιχτὰ στὰ κύματα τοῦ ἀπλόδρομου πελάγου
 καὶ στῆς Αἰαίας τὸ νησί, ὅπου εἶναι τῆς Αὐγούλας
 τὸ σπίτι κι ὁ χορότοπος κι ὅπου ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος, 5
 σύραμε ἐκεῖ σὰν πῆγαμε στὴν ἄμμο τὸ καράβι,
 κι ὅξω πηδήσαμε κι ἐμεῖς στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη
 καὶ λίγο κοιμηθήκαμε προσμένοντας νὰ φέξῃ.

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τότε συντρόφους ἔστειλα στῆς Κίρκης τὸ παλάτι, 10
 τοῦ μακαρίτη Ἑλπήνορα νὰ φέρουν τὸ κουφάρι.
 Κόψανε ἀμέσως κούτσουρα, ἄκρη ἄκρη στ' ἀκρογιάλι,
 τὸν θάψαμε περίλυποι, χύνοντας δάκρυα μαῦρα.
 Κι ἀφοῦ πιά κἀνκε ὁ νεκρὸς μὲ τὴν ἀρματωσιά του,
 μνημοῦρι ἐκεῖ τοῦ χτίσαμε κι ὑψώσαμε μιὰ στήλη,
 κι ἴσιο κουπὶ τοῦ μπήξαμε κατάκορφα στὸν τάφο. 15

Ἔτσι ὅλα τὰ βολέψαμε. Μὰ τῆς σεβάσμιας Κίρκης
 μᾶς πῆρε ἀμέσως ἡ ματιὰ πὼς ἤρθαμε ἀπ' τὸν Ἄδη,
 καὶ ἦρθε τρεχάτη, μ' ὅλες τῆς τίς χάρες στολισμένη.
 Κι οἱ παρακόρες ἔφτασαν μαζί της, κουβαλώντας
 ψευμιὰ καὶ κόκκινο κρασί καὶ κρέατα περίσσια. 20
 Στὴ μέση ἡ σεβαστὴ θεὰ στάθηκε τότε κι εἶπε·
 «Κακότυχοι, ποὺ ζωντανοὶ βρεθήκατε στὸν Ἄδη,
 δῖταφοι, ἐνῶ ὅλοι μιὰ φορὰ στὸν κόσμῳ αὐτὸν πεθαίνουν.
 Μόν' ἔλα, φᾶτε μιὰ μπουικιά καὶ πίνετε ὅλη μέρα,
 καὶ μὲ τὰ ξημερώματα κινᾶτε γιὰ ταξίδι. 25
 Τὸ δρόμο θὰ σᾶς δείξω ἐγὼ καὶ θὰ σᾶς ὀδηγήσω,

μήπως καμιά πολύπικρη σᾶς λάχῃ μπλεξοσύνη
ἢ στῇ στεριά ἢ στῇ θάλασσα καὶ συμφορὲς σᾶς φέρῃ ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ κατάπεισε τὴν ἀφοβὴ ψυχὴ μας.

Τότε ὅλη μέρα τρώγαμε, ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος, 30
χρέατα ἀπ' ὅλα πληθερά καὶ πίναμε μοσχάτο.

Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
τότε ὅλοι κοιμηθῆκανε κοντὰ στὰ παλαμάρια,

κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι μ' ἔπιασε κι ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους
μὲ κάθισε καὶ στρίμωνε κοντὰ μου καὶ ρωτοῦσε, 35

κι ἐγὼ ὅλα τῆς τὰ ἱστόρησα μὲ τάξῃ κι ὅπως ἦταν.

Κι ἔπειτα ἡ Κίρκη ἡ σεβαστὴ μὲ δυὸ της λόγια μοῦ 'πε·

« Ἔτσι ὅλα αὐτὰ τελέφανε, μόν' ἀκουσέ με τώρα,
τί θὰ σοῦ πῶ, μὰ κι ὁ θεὸς θὰ σέ φωτίσῃ ὁ ἴδιος.

Πρῶτα στὸ δρόμο πού θὰ πᾶς, θὰ φτάσῃς στὶς Σειρῆνες, 40

πού ὅλους μαγεύουν τοὺς θνητοὺς, ὅσοι κοντὰ τους φτάσουν.

Ὅποιος ζυγώσῃ ἀνύποπτα κι ἀκούσῃ τὴ λαλιά τους,
αὐτὸν πιά δὲ θὰ τὸν χαροῦν τὸ τρυφερό του ταίρι

καὶ τὰ μικρά του τὰ παιδιὰ, στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ,
μόν' οἱ Σειρῆνες μὲ γλυκὰ τραγούδια τὸν μαγεύουν, 45

σ' ἓνα λιβάδι καθιστὲς κι ἕνας μέγας γύρω

εἶναι ἀπὸ κόκαλα σωρὸς ἀνθρώπων πού σαπίζουν

καὶ τὸ πετσί τους χάνεται. Μόν' πέρνα ἀπὸ κοντὰ τους,

καὶ πιάσε τῶν συντρόφων σου τ' αὐτιά νὰ φράξῃς ὅλων

μ' ἀπαλομάλαχτο κερί, κανεῖς νὰ μὴν ἀκούσῃ. 50

Κι ἂν θέλῃς μόνος ἀκουε τες. Μὰ στὸ κατάρτι πρῶτα

ὀλόρθον χεροπόδαρα οἱ ναῦτες νὰ σέ δέσουν,

κι ἄς σφίξουν τῶν παλαμαριῶν τίς ἄκρες ἀπὸ πάνω,

χαρούμενα τὸ λάλημα ν' ἀκούσῃς τῶν Σειρῆνων.

Κι ἂν σκούξῃς στοὺς συντρόφους σου καὶ θέλῃς νὰ σέ λύσουν, 55

ἀκόμα τότε πιδ γερὰ νὰ σφίγγουν τὰ δεσμά σου.

Κι ὅταν μὲ τὸ καράβι σου περάσῃς τίς Σειρῆνες,

δὲ θὰ σοῦ πῶ ποιὸν ἀπ' τοὺς δυὸ θὰ πάρῃς τότε δρόμο,

μόν' σκέψου καὶ μονάχος σου. Κι ἀκουε τὸ κάθε μέρος.

Στὸ 'να ἔχει πέτρες κρεμαστὲς, καὶ τοῦ μενεξεδένιου 60

πελάγου ἀπάνω τους χτυποῦν τὰ κύματα ἀφρισμένα.

Κρουστὲς οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τίς ὀνομάζουν.

Μήτε πουλιά ἀπὸ κεῖ περνοῦν, μήτε ἄγρια περιστέρια,
 ποῦ τοῦ μεγάλου τοῦ Διὸς τὴν ἄμβροσίᾳ φέρνουν, 65
 μόν' κάποιο ἢ πέτρα ἢ γλιστερὴ κάθε φορὰ θ' ἀρπάξει,
 κι ὁ Δίας στέλνει ἄλλο, σωστός νὰ γίνῃ ὁ ἀριθμὸς τους·
 θνητῶν καράβι ἐκεῖ ποτὲ δὲ γλίτωσε ὅποιον πῆγε,
 μόν' σύψυχα, ναυτῶν κορμιὰ καὶ караβοσανίδια,
 τὰ παίρνουν τ' ἄγρια κύματα κι οἱ κεραυνοὶ κι οἱ μπόρες. 70
 "Ἐνα μονάχον πέρασε πελαγοδρόμον πλοῖον,
 ἢ κοσμοξάκουστη Ἀργώ, σὺν ἦρθε ἀπ' τὸν Αἰήτη.
 Κι ἐκεῖνο τότε θὰ 'σπαζε στὶς πέτρες, ἂν ἡ "Ἡρα,
 δὲν τό 'σωζε, τὸ φίλον τῆς Ἰάσονα πονώντας.
 Στ' ἄλλο δυὸ βράχοι ὑψώνονται, κι ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια 75
 φτάνει τοῦ πρώτου ἡ μυτερὴ κορφή, ποῦ τὴ σκεπάζει
 σύγνεφον μαῦρον ποῦ ποτὲ δὲ χάνεται ἀπὸ πάνω
 μήτε ἔχει ξαστεριά ἢ κορφή χειμῶνα καλοκαιρί.
 "Ἀνθρωπος δὲ θ' ἀνέβαινε, δὲ θὰ πατοῦσε ἀπάνω,
 μ' εἴκοσι πόδια ἂν ἦτανε καὶ μ' ἄλλα τόσα χέρια.
 Γιατὶ εἶναι ὁ βράχος γλιστερός καὶ σὺν πελεκημένον. 80
 Κι ἔχει στὴ μέσῃ μιὰ σπηλιά βαθιὰ κατὰ τὴ δύση,
 καὶ στὸ σκοτάδι γυριστὴ, κι ἐκεῖθε τὸ καράβι
 κοντὰ νὰ τὸ περάσετε, λεβέντη μου Δυσσέα.
 Κι ἄντρας γερός ἂν ἔριχνε ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
 μὲ τὸ δοξάρι, τὴ σπηλιά δὲ θὰ 'φτανε τὴν κούφια. 85
 Ἡ Σκύλλα μέσα κάθεται καὶ φοβερὰ γαβγίζει.
 Εἶναι σὺν τοῦ νιογέννητου τοῦ κουταβιοῦ ἢ φωνὴ τῆς,
 μὰ τέρας εἶναι αὕτῃ φριχτὸ κι ὅποιος τὴν ἀπαντοῦσε
 μπροστά του δὲ θὰ χαίρουνταν μήτε θεὸς ἂν ἦταν.
 "Ἐχει ποδάρια δώδεκα, ποῦ στρέφουν ὅπου θέλει,
 κι ἔξι λαίμους ὀλόμακρους, καὶ στὸν καθένα ἀπάνω 90
 ἓνα κεφάλι τρομερὸ μὲ τρεῖς ἀράδες δόντια,
 πυκνὰ πυκνά, καὶ στὴ σειρὰ γεμάτα μαῦρον χάρο.
 Εἶναι ὡς στὴ μέσῃ στὴ σπηλιά τὴ βαθουλὴ χωμένῃ,
 κι ὅξω ἀπ' τὸ μαῦρον βάραθρον τίς κεφαλὰς προβάλλει.
 Κι ἐκεῖ ψαρεύει, ψάχνοντας στὸ βράχον γύρω γύρω, 95
 δελφίνια καὶ σκυλόψαρα κι ὅ,τι ἄλλο βρῇ νὰ πιᾷσῃ
 κῆτος χοντρό, ποῦ θρέφονται στὴ θάλασσα χιλιάδες.

Ναῦτες δὲν τὸ παινεύτηκαν ἀκόμα, ἀπὸ κοντά της
ἄβλαβοι πὼς περάσανε, μόν' κάθε της κεφάλι,
ἀρπάζει ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι κι ἓνα ναύτη. 100

Τὸν ἄλλο βράχο ἐκεῖ θὰ δῆς, πῶ χαμηλὸ ἀπ' τὸν πρῶτο,
τόσο κοντά, ποὺ θὰ ᾿φτανες σαῖτα σου ἂν πετάξεις.
Κι ἐκεῖ θὰ δῆς μεγάλη ὀρνιά μὲ φύλλα φουντωμένη
κι ἡ Χάρυβδη στὴ ρίζα της ἀναρουφᾷ τὸ κύμα.
Τὴ μέρα τρεῖς φορές ρουφᾷ καὶ τρεῖς ξερνᾷ μὲ φρίκη. 105
Τὴν ὥρα ποὺ θ' ἀναρουφᾷ, νὰ μὴ βρεθῇς μπροστά της,
γιατὶ ἀπ' τὸ χάρο δὲν μπορεῖ κι ὁ Δίας νὰ σέ σώσῃ.
Μόν' τὸ καράβι μὲ σπουδὴ στῆς Σκύλλας νὰ σιμώσῃς
τὸ βράχο, καὶ προσπέρασε, γιατί καλύτερό σου
νὰ χάσῃς ἔξι ἀνθρώπους σου ἢ μαζεμένους ὅλους». 110

Εἶπε καὶ τῆς ἀπάντησα κι ἐγὼ μὲ δυὸ μου λόγια·
«Κι αὐτὴ τὴ χάρη κάμε μου, θεά, νὰ μὲ φωτίσῃς.
Τὴν ὥρα ποὺ ἀπ' τὴ Χάρυβδη γλιτώσω, ἂν θὰ μπορούσα
στὴ Σκύλλα τότε νὰ χυθῶ, τοὺς ναῦτες σὰ μοῦ ἀρπάξῃ». 115

Εἶπα, κι ἀμέσως ἡ θεὰ μ' ἀπάντησε δυὸ λόγια·
«Πάλε, καημένε, βάσανα καὶ μάχες βάζει ὁ νοῦς σου.
Μὰ ἐσύ δὲν ὑποτάζεσαι μηδὲ στοὺς ἀθανάτους;
Δὲν εἶναι αὐτὴ καμιὰ θνητὴ, τέρας ἀθάνατο εἶναι,
ἄγριο, φριχτό, ἀπολέμητο. Παλικαριὲς δὲν πιάνουν. 120
Φύγε καλύτερα ἀπ' αὐτὴ. Γιατὶ σιμὰ στὸ βράχο,
ὅταν θὰ κοντοστέκεσαι νὰ βάλῃς τ' ἄρματά σου,
φοβοῦμαι πάλε ἀπάνω σου νὰ μὴν ξαναχυμῆξῃ,
καὶ μ' ὅσες ἔχει κεφαλὰς τόσους σοῦ ἀρπάξῃ ναῦτες.

Μόν' κόβε δρόμο μὲ σπουδὴ, καὶ στὴν Κραταίᾳ εὐχῆσου, 125
μὰνὰ τῆς Σκύλλας, ποὺ πληγὴ τὴν ἐβγαλε στὸν κόσμον
καὶ δὲ θὰ τὴν ἀφήσῃ αὐτὴ νὰ δευτερώσῃ πάλε.

Στὴ Θρινακία τὸ νησί θὰ φτάσῃς, ὅπου βόσκουν
βόδια καὶ πρόβατα παχιά τοῦ κοσμογυριστῆ "Ἡλιου,
κι εἶναι τὰ βόδια ἑφτά κοπές, τὰ πρόβατα ἄλλες τόσες 130
κι ἀπὸ πενήντα κάθε μιὰ κοπὴ κεφάλια θρέφει.

Μῆτε ποτὲ γεννοβολοῦν μῆτε καὶ λιγοστεύουν
κι εἶναι τσοπανοπούλες των δυὸ λυγερὲς νεραίδες,
ἡ Φωτεινὴ κι ἡ Λαμπετώ, τ' Οὐρανοδρόμου "Ἡλιου

καὶ τῆς ἀρχοντογέννητης Νεαίρας θυγατέρες. 135
 Κι ἡ μάνα ποὺ τὶς ἔκαμε, σὰν ἔγιναν κοπέλες,
 στὴ Θρινακία ἀπόμερα τὶς ἔστειλε νὰ μείνουν,
 τὰ πατρικά τους πρόβατα νὰ βόσκουν καὶ τὰ βόδια.
 Ἄν δὲν τ' ἀγγίξης, καὶ ποθῆς νὰ φτάσης στὴν πατρίδα,
 μ' ὅσα κι ἂν πάθετε δεινὰ στὸ Θιάκι θὰ γυρίστε. 140
 Μὰ ἂν βάλῃς χέρι, τότε ἐγὼ προβλέπω τὸ χαμό σας,
 συντρόφων σου καὶ καραβιοῦ. Κι ἂν μόνος σου γλιτώσης
 θὰ φτάσης κακῶς ἔχοντας, κι ἄργά χωρὶς συντρόφους».
 Ἔτσι εἶπε, κι ἡ χρυσόθρονη γλυκόμεξε ἡ Αὐγούλα.
 Τότε ἡ θεὰ τραβήχθηκε μὲς στοῦ νησιοῦ τὸ βάθος. 145
 Κι ἐγὼ σὰν πῆγα στὸ γυαλὸ καὶ στὸ γοργὸ καράβι
 εἶπα στοὺς ναῦτες ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι εὐτὺς ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 ἀράδα καὶ τὴ θάλασσα μὲ τὰ κουπιὰ χτυποῦσαν.
 Καὶ πίσω ἀπ' τὸ μαυρόπλωρο καράβι, ἀγέρι πρῦμο 150
 ποὺ φούσκωνε ὅλα τὰ πανιά, καλόδεχτό μας φίλο,
 μᾶς ἔστειλε ἡ λαμπρόμαλλη θνητολαλούσα Κίρκη,
 Τ' ἄρμενα σὰ βολέψαμε καθίσαμε στὸ πλοῖο
 καὶ τ' ὁδηγοῦσε ὁ ἄνεμος κι ὁ ἄξιος κυβερνήτης.
 Τότε εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαραμένα· 155
 « Παιδιά, μῆτε ἓνας μῆτε δυὸ πρέπει νὰ ξέρουν μόνο,
 τί εἶναι γραφτὸ τῆς μοίρας μας καθὼς μοῦ τὰ 'πε ἡ Κίρκη.
 Μόν' ὅλα ἐγὼ θὰ σᾶς τὰ πῶ νὰ ξέρουμε ἂν μᾶς τρέχῃ
 χάρος ἢ θὰ ξεφύγουμε τὴ μοίρα τοῦ θανάτου.
 Πρῶτα, τῶν γλυκοκέλαρδων Σειρήνων ν' ἀποφύγω, 160
 μοῦ 'λεγε ἡ Κίρκη, τὴ λαλιὰ καὶ τ' ἀνθηρὸ λιβάδι.
 Κι ἐγὼ μονάχος μ' ἄφησε ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ τους.
 Μὰ νὰ μὲ δέσετε σφιχτὰ ὀλόρθον στὸ κατάρτι,
 νὰ μὴν μπορῶ νὰ κινηθῶ, καὶ σφίξετε τὶς ἄκρες.
 Κι ἂν σκουζῶ καὶ παρακαλῶ νὰ λύστε τα δεσμὰ μου, 165
 σεῖς τότε νὰ μοῦ σφίγγετε πιὸ δυνατὰ τὸ σῶμα ».
 Μ' αὐτὰ τὰ λόγια κάθε τι ξηγοῦσα στοὺς συντρόφους.
 Τρεχάτο τὸ καλόφτιαστο καράβι στῶν Σειρήνων
 ἔφτασε τότε τὸ νησί, μὲ τὰ φτερὰ τοῦ ἀνέμου.
 Ἔκοψε εὐτὺς ὁ ἄνεμος κι ἀσάλευτη γαλήνη 170

ἀπλώθηκε στὰ κύματα, θεὸς λὲς τὰ κοιμοῦσε.

Κι οἱ ναῦτες σηκωθήκανε καὶ τὰ πανιά μαζώνουν
κι ὅλα μὲ τάξη τὰ ἔβαλαν στὸ βαθουλὸ καράβι,
καὶ στὰ κουπιὰ καθίσανε ἀράδα καὶ τὸ κύμα
χτυποῦσαν μὲ τὰ λάτινα καλὸξυστα κουπιὰ τους. 175

Κι ἓνα τυπάρι ἐγὼ κερὶ, μὲ κοφτερὸ μαχαίρι
μικρὰ κομμάτια τὸ ἴκοφα καὶ μὲ τ' ἀδρά μου χέρια
τὸ ζύμωνα, καὶ τὸ κερὶ μαλάκωσε στὴν ὥρα,
ἀπ' τὸ σφιχτὸ μου ζύμωμα κι ἀπ' τὴν πυρὴ τοῦ Ἥλιου,
καὶ τῶν συντρόφων ἔφραξα μὲ τὴ σειρὰ τ' αὐτιά τους. 180

Ὀλόρθον τότε μ' ἔδесαν οἱ ναῦτες στὸ κατάρτι,
χέρια καὶ πόδια, κι ἔσφιξαν ἀπάνω του τὶς ἄκρες.
Κάθισαν πάλι κι ἄφριζε τὸ κύμα ἀπ' τὰ κουπιὰ τους.
Καὶ τόσο ἅμα ζυγώσαμε, γοργὰ λαμνοκοπώντας,
ὅσο ποὺ ἀκούεται ἡ φωνή, μᾶς εἶδανε οἱ Σειρήνες, 185

καθὼς κοντὰ τους πῆγαινε τὸ φτερωτὸ καράβι,
κι ἄρχισαν τὸ γλυκὸφωνο τραγούδι τους νὰ λένε:
«Ἐλα, Δυσσέα ξακουστέ, τῶν Ἀχαιῶν καμάρι,
κι ἄραξε τὸ καράβι σου, ν' ἀκούσης τὴ λαλιά μας.
Γιατὶ κανεὶς δὲν πέρασε κοντὰ μας μὲ καράβι 190

δίχως τὴ μελιστάλαχτη ν' ἀκούση τὴ φωνή μας,
κι ἔπειτα φεύγει μὲ χαρὰ καὶ μὲ περίσσια γνώση.
Γιατὶ τὰ ξέρουμε ὅλα ἐμεῖς ὅσα στὴν πλούσια Τροία
πάθανε Τρῶες κι Ἀχαιοί, ἀπὸ θεῶν κατάρα
καὶ ξέρουμε ὅ,τι γίνεται στὴ γῇ τὴν πολυθρόφα». 195

Ἔτσι εἶπαν, μὲ γλυκιὰ φωνὴ λαλώντας, κι ἡ καρδιά μου
ν' ἀκούη ποθοῦσε κι ἔλεγα στοὺς ναῦτες νὰ μὲ λύσουν,
γνέφοντας μὲ τὰ μάτια μου. Μὰ ἐκεῖνοι στὰ κουπιὰ τους
πέφτοντας ἔλαμναν γοργὰ. Κι εὐτὺς ὁ Περιμήδης
μὲ τὸ λεβέντη Εὐρύλοχο πετάχτηκαν ἀπάνω 200

κι ἄλλα μοῦ δέσανε σκοινιά καὶ μ' ἔσφιγγαν ἀκόμα.
Κι ἔπειτα ἀφοῦ περάσαμε καὶ μήτε τὸ τραγούδι
μήτε ἡ φωνὴ ἀκουγότανε καθόλου τῶν Σειρήνων,
βγάλανε ἀμέσως τὸ κερὶ ποὺ σφάλισα τ' αὐτιά τους,
κι ἀπ' τὰ δεσμά μου μ' ἔλυσαν οἱ ποθητοὶ συντρόφοι. 205

Κι ὅπως πιά πίσω τὸ νησί τ' ἀφήσαμε, εἶδα τότε

καπνὸ καὶ κύματα χοντρά κι ἄκουσα κάποιο χτύπο.
 Τρομάζανε ὅλοι. Τὰ κουπιὰ τοὺς πέσανε ἀπ' τὰ χέρια
 καὶ χτύπησαν τὴ θάλασσα. Στάθηκε τὸ καράβι
 γιὰ τὰ πλατοφτέρουγα κουπιὰ δὲν τὸ κινοῦσαν, 210
 κι ἔτρεχα ἐγὼ καὶ ψύχωνα μὲ μαλακά μου λόγια
 τοὺς ποθητοὺς συντρόφους μου σιμώνοντας καθένα.
 « Ἀδέρφια, ἐμεῖς ἀνήξεροι δὲν εἵμαστε ἀπὸ πάθια.
 Κι αὐτὸ ποὺ τώρα πλάκωσε, χειρότερο δὲν εἶναι,
 παρ' ὅταν μὲς στὴ βαθουλὴ σπηλιά του μᾶς κρατοῦσε 215
 μὲ δύναμη ἀπολέμητη ὁ Κύνκλωπας κλεισμένους.
 Μὰ κι ἀπὸ κεῖ γλιτώσαμε μὲ τὸ δικό μου θάρρος,
 μὲ σκέψη καὶ μὲ κρίση μου, θαρρῶ θὰ τὸ θυμᾶστε.
 Καὶ τώρα, ἐμπρὸς κι ὅπως θὰ πῶ, ἔτσι νὰ κάμουμε ὅλοι.
 Τραβάτε ἐσεῖς μὲ τὰ κουπιὰ, στοὺς μπάγκους καθισμένοι 220
 ἐκεῖ. πού σκάζουν τοῦ γιалоῦ τὰ κύματα ἀφρισμένα,
 ἴσως καὶ δώση τῶν θεῶν ἡ χάρη νὰ σωθοῦμε.
 Κι αὐτὰ σέ σένα, ἀρμενιστή, προστάζω καὶ στὸ νοῦ σου
 νὰ τὰ ἔχης, μιὰ ποὺ κυβερνᾷς τοῦ καραβιοῦ τὸ δοιάκι.
 Μακριὰ ἀπὸ τοῦτον τὸν καπνὸ κι ἔξω ἀπ' τὸ κύμα, στρέψε 225
 τὸ πλοῖο κι ὅλο ζύγωνε τὸ βράχο, μὴ σοῦ φύγῃ
 στ' ἄλλο τὸ μέρος ἄξαφνα καὶ μᾶς χαλάσης ὅλους ».
 « Ἐτσι εἶπα, κι ὅλοι ὑπάκουσαν σ' αὐτὰ ποὺ τοὺς μιλοῦσα.
 Μὰ τ' ἀπολέμητο θεριὸ τὴ Σκύλλα δὲν τοὺς εἶπα,
 νὰ μὴν τρομάζουν ἄξαφνα καὶ πᾶσουν πιά νὰ λάμνουν 230
 καὶ τρέξουν μὲς στοῦ καραβιοῦ τὸ βάθος νὰ τρυπώσουν.
 Τότε τὰ λόγια ξέχασα τὰ πειστικά τῆς Κίρκης,
 ποὺ τοῦ πολέμου τ' ἄρματα δὲ μ' ἄφηνε νὰ βάλω,
 κι ἐπιασα κι ἄρματῶθηκα καὶ πῆρα δυὸ κοντάρια
 μακριὰ στὸ χέρι κι ἔτρεξα στοῦ καραβιοῦ τὴν πλώρη, 235
 γιὰτὶ ἀπὸ κεῖ περίμενα νὰ πρωτοῖδῶ τὴ Σκύλλα,
 τὸ πετροκόλλητο θεριὸ ποὺ μοῦ 'φαγε τοὺς ναῦτες.
 Μὰ δὲν μποροῦσα νὰ τὴ δῶ, μοῦ πόνεσαν τὰ μάτια
 παντοῦ τριγύρω νὰ θωρῶ τὴν πέτρα τὴ γεράνια.
 « Ἐτσι θρηγνώντας τὸ στενὸ περνούσαμε γι' ἀπάνω. 240
 Ἡ Σκύλλα ἐδῶ στὴ μιὰ μεριά κι ἡ Χάρυβδη στὴν ἄλλη
 μὲ φρίκη τ' ἄρμυρὸ νερὸ τῆς θάλασσας ρουφοῦσε,

Κι ὅταν ξερνοῦσε ὁλόκληρη χουχούλιαζε ἀφρισμένη,
καθὼς σέ δυνατὴ φωτιὰ χουχλάζει τὸ λεβέτι,
κι ἔπερτε ἡ ἄχνα ἀπὸ ψηλὰ στὶς δυὸ κορφές τῶν βράχων. 245

Κι ὅταν ρουφοῦσε τὸ πικρὸ τῆς θάλασσας τὸ κύμα,
φαίνοντανε τὸ βάθος τῆς παντοῦ συνταραγμένο,
κι ἀχοῦσε ὁ βράχος φοβερὰ τριγύρω κι ἀπὸ κάτω
ἡ γῆς τότε φαίνοντανε μὲ ἄμμο στρωμένη μαῦρο,
κι ὅλοι οἱ συντρόφοι κέρωσαν ἀπὸ χλομὴ τρομάρα. 250

Κι ἐκεῖ πού τὴν κοιτάξαμε, τρομάζοντας τὸ χάρο,
μ' ἄρπαξε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι ἔξι συντρόφους,
ἀπ' ὅλους τοὺς καλύτερους στὴ μάχη καὶ στὰ χέρια.

Κι ὅπως τὸ πλοῖο γύρισα νὰ ἰδῶ καὶ τοὺς συντρόφους,
εἶδα πού ἀνέμιζαν ψηλὰ τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια, 255
καὶ μ' ἔκραζαν στερνὴ φορὰ μὲ τ' ὄνομά μου οἱ ἔρμιοι.

Πῶς ὁ ψαράς, μ' ἓνα μακρὺ καλάμι, στ' ἀκροβράχια,
δόλωμα ρίχνει στὸ γιαλὸ γιὰ τὰ μικρὰ ψαράκια,
πετώντας βοῖδοκέρατο βοδιοῦ λιβαδοπλάνου,

κι ὅταν τὰ πιάση τὰ πετᾶ στὴ γῆς κι αὐτὰ σπαράζουν, 260
ἔτσι κι ἐκεῖνοι σπάραζαν στὸ βράχο πεταμένοι.

Μπροστὰ στὴν πόρτα τῆς σπηλιᾶς τοὺς ἔτρωγε κι οἱ δόλιοι
φωνάζανε καὶ μοῦ ἄπλωναν μὲ ἀπελπισιὰ τὰ χέρια.

Θέαμα ἀκόμα πιὸ φριχτὸ δὲν εἶδα σὰν κι ἐκεῖνο
ἀπ' ὅσα μ' ἤβραν τοῦ γιαλοῦ σὰν ἔψαχνα τοὺς πόρους. 265

Καὶ τὴ φριχτὴ τὴ Χάρυβδη, τὴ Σκύλλα καὶ τίς πέτρες

ὅταν γλιτώσαμε, ἤρθαμε στ' ὠραῖο νησί τοῦ "Ἥλιου,
ὅπου τὰ πλατυμέτωπα γελάδια ἐκεῖ βοσκοῦσαν

κι ἀρνιῶν κοπάδια ἀμέτρητα τ' οὐρανοδρόμου "Ἥλιου. 270

Τότε ἄκουσα ἀπ' τὸ πέλαγο πότρεχε τὸ καράβι

βέλασμα ἀρνιῶν καὶ μουγγρητὰ βοδιῶν πού τὰ μκντρίζουν,

κι ἤρθαν στὸ νοῦ μου τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσία

τὰ λόγια, κι ὅσες μοῦ 'κανε παραγγελιές ἡ Κίρκη,

νὰ τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ "Ἥλιου

κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους μου μὲ σπλάχνα μαραμένα· 275

«'Ακοῦστε τώρα νὰ σᾶς πῶ, πολὺπαθοὶ συντρόφοι,

τίς μαντοσύνες τοῦ τυφλοῦ προφήτη Τειρεσία

κι ὅσες ἡ Κίρκη μοῦ 'κανε παραγγελιές κι ὁρμήνειες

νά τ' ἀποφύγω τὸ νησί τοῦ φωτοδότη τοῦ Ἡλίου,
γιατί μεγάλες συμφορὲς ἐδῶ μᾶς περιμένουν. 280
Μόν' πάντα ἀλάργα ἀπ' τὸ νησί τραβάτε τὸ καράβι ».

Ἔτσι εἶπα κι ὅλων ἡ καρδιά σά νά ὅσπασε στὰ στήθια,
κι ἀμέσως ὁ Εὐρύλοχος μοῦ μίλησε μὲ πίκρα
« Εἴσαι, Δυσσέα, ἀπάνθρωπος. Τὸ πείσμα σου μεγάλο,
κι οὔτε ἀπὸ κούραση νογᾷς. Θά ἴναι ἔτσι καμωμένη 285

ἡ πλάση σου ἀπὸ σίδερο, ἀφοῦ δὲ μᾶς ἀφήνεις
κι ἐμᾶς ποῦ μᾶς ἀφάνισε ἡ κούραση κι ἡ νύστα,
ἔξω νά βγοῦμε στὴ στεριά, λίγο ψωμί νά φᾶμε
στὸ κυματόδαρτο νησί, μόν' ἔτσι πάλε ὀρίζεις 290
μὲς στὸ γεράνιο πάλαγο νά τρέχουμε ὅλη νύχτα,

ἀλάργα πάντα ἀπ' τὸ νησί. Ὅμως τὴ νύχτα παίρνουν
οἱ κακοτάξιδοι καιροὶ ποῦ πνίγουν τὰ καράβια.
Πές μου, ποῦ νά ξεφύγουμε τὴ μαύρη μας τὴν ὥρα,
ἀνίσως ἔτσι ξαφνικὰ πλακώση ἀνεμοζάλη 295

ἀπ' τὸ Νοτιά ἢ τὸ Ζέφυρο, τὸ λυσσασμένο ἀγέρα,
ποῦ τὰ καράβια αὐτοὶ βουλιοῦν καὶ τῶν θεῶν τὸ πείσμα ;
Ναί, τώρα θά σ' ἀκούσουμε τὴ σκοτεινὴ τὴ νύχτα
καὶ στὸ καράβι μένοντας κοντά, θά φᾶμε λίγο.
Μὰ τὴν αὐγὴ θά φύγουμε στῆς θάλασσας τὰ πλάτια ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρυλόχου. 300
Τότε εἶδα πιά τί συμφορὲς μᾶς εἶχε γράψει ἡ μοίρα,
κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ τ' ἀπάντησα καὶ τοῦ ἴπα :

« Μὲ βιάζεστε ἔτσι, Εὐρύλοχε, γιατί ἔμεινα μονάχος.
Μόν' ἔλα τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ μεγάλον ὄρκο,
κοπάδι ἀνίσως λάχουμε βοδιῶν ἢ καὶ προβάτων, 305
πὼς μήτε βόδι μήτε ἀρνὶ κανεὶς δὲ θά σκοτώσῃ,
ἀπ' ἀσυλλογισιὰ τυφλὴ, μόν' ἥσυχα περάστε
μὲ τίς θροφές ποῦ πήραμε ἀπ' τὴ θεὰ τὴν Κίρκη ».

Ἔτσι εἶπα κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς τοὺς τὸ ζητοῦσα. 310
Κι ὅταν πιά τέλος ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,
ἀράξαμε τὸ γλήγορο καράβι στὸ λιμάνι,
κοντὰ σὲ δροσερὸ νερὸ κι οἱ ναῦτες βγῆκαν ὄξω
κι ἐκεῖ τραπέζι ἐτοίμασαν καὶ μ' ὀρεξὴ δειπνοῦσαν.
Κι ἔπειτα πιά ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,

- θυμήθηκαν τοὺς ποθητοὺς συντρόφους καὶ θρηνοῦσαν 315
 ὅσους μᾶς πῆρε κι ἔφαγε ἡ Σκύλλα ἀπ' τὸ καράβι.
 Κι ἐκεῖ πού πικροκλαίγανε ὕπνος γλυκὸς τοὺς πῆρε.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τσάκιζε καὶ τ' ἄστρα τρεμοσβήναν,
 ἀγέρα σήκωσε σφοδρὸν ὁ συγνεφοσυναχτής
 μ' ἀνεμοζάλη φοβερὴ καὶ σκέπασε μὲ νέφια 320
 στεριά μαζί καὶ θάλασσα πού θάμπωσαν τὰ οὐράνια.
 Σὰν ἤρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 σύραμε στὴ βαθιὰ σπηλιὰ τὸ φτερωτὸ καράβι.
 Λημέρι καὶ χορότοπο εἶχαν ἐκεῖ οἱ Νεράιδες
 κι ἐκεῖ συγκάλεσα βουλὴ κι ἔτσι εἶπα στοὺς συντρόφους· 325
 « Παιδιά, μὲς στὸ καράβι μας ψωμὶ κρασί δὲ λείπει,
 λοιπὸν ἄς μὴν ἀπλώσουμε στὰ βόδια, μὴ χαθοῦμε,
 γιὰτὶ εἶναι φοβεροῦ θεοῦ, τοῦ "Ἡλίου, ἀρνιά καὶ βόδια,
 πού ὅλα τὰ βλέπει ἀπὸ ψηλά κι ἀκούει ὅλα τὰ πάντα ».
 "Ἐτσι εἶπα καὶ καταπίεθα τὴν ἄφοβη ψυχὴ τους. 330
 Κι ὡς ἓνα μῆνα ἀγύριστη πάντα Νοτιὰ φυσοῦσε,
 μὴδ' ἄλλος ἔπαιρνε καιρὸς, δῶσ' του Νοτιὰ-Σιρόκος.
 Κι ἐνόσω κόκκινο κρασί δὲν ἔλειπε ἢ προσφάγι,
 στὰ βόδια δὲν ἀπλώνανε, μὴν τ' ἀκριβοπλερώσουν.
 Μὰ σὰ σωθήκανε οἱ θροφὲς ὁλότελα, ὅσες εἶχαν, 335
 τότε ἀπ' ἀνάγκη γύριζαν κυνήγι ἀναζητώντας,
 ψάρια, πουλιά, ὅ,τι τύχαινε στὰ χέρια τους νὰ πέση.
 Τράβηξα τότε πιὸ βαθιὰ μὲς στὸ νησί μονάχος,
 τοὺς τρισμακάριστους θεοὺς νὰ τοὺς παρακαλέσω,
 ἴσως μοῦ δείξῃ ἡ χάρη τους τὸ δρόμο νὰ γυρίσω. 340
 Κι ὅταν, γυρνώντας στὸ νησί, ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,
 πῆγα σὲ τόπο ἀπάνεμο, τότε ἐνιψα τὰ χέρια
 καὶ στοὺς θεοὺς δεθήθηκα πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια,
 κι ἐκεῖνοι στὰ ματόκλαδα γλυκὸ μοῦ χύσανε ὕπνο.
 Τότε ὁ Εὐρύλοχος τυφλὰ δασκάλεψε τοὺς ἄλλους· 345
 « Ἀδέρφια, ἀκούστε τί θὰ πῶ, κι ἄς εἴστε λυπημένοι.
 "Ολοὶ πικροὶ εἶναι οἱ θάνατοι στοὺς δύστυχους ἀνθρώπους,
 μα πιὸ πικρὸς δὲ βρίσκεται, νὰ σβήσης ἀπ' τὴν πείνα.
 Μόν' ἔλα, ἐμπρός, ἄς πιάσουμε τὰ πιὸ καλὰ γελάδια
 τοῦ Ἡλίου κι ἄς τὰ σφάζουμε στοὺς ἀθανάτους ὅλους. 350

Κι ἂν πᾶμε στήν πατρίδα μας μέ τὸ καλὸ, στὸ Θιάκι,
 ὁμορφο χτίζουμε νὰ τ' οὐρανοδρόμου "Ἡλιου
 καὶ τάματα τοῦ στέλνουμε πολλὰ καὶ πού ν' ἀξίζουν.
 Μὰ γιὰ τίς ὀρθοκέρατες γελάδες ἂν θυμώση,
 καὶ θέλῃ τὸ καράβι μας νὰ σπάσῃ, μέ τὴ γνώμη 355
 κι ὅλων τῶν ἄλλων τῶν θεῶν, καλύτερά μου τό 'χω
 ρουφώντας ἄρμῃ νὰ χαθῶ στὸ κύμα μιὰ γιὰ πάντα,
 παρὰ νὰ λιώνω ἀδιάκοπα σ' αὐτὸ τὸ ἔρημονήσι ».

"Ἐτσι εἶπε κι ὅλοι παίνεψαν τὰ λόγια τοῦ Εὐρυλόχου.
 Κι εὐτὺς τοῦ "Ἡλιου ἀρπάζανε τὰ πιὸ ὁμορφα γελάδια, 360
 ἀπὸ κοντά—γιατί σιμὰ βοσκοῦσαν στὸ καράβι
 τὰ παχουλὰ, στροφόποδα καὶ κουτελάτα βόδια.—
 Κι ἀφοῦ τὰ περικινῶσαν, τὴν προσευχὴ τους κάνουν,
 φύλλα χλωρὰ ψηλόκορφης βελανιδιάς μαδώντας,
 γιὰτὶ ἔλειπε ἀπ' τ' ἀνάφρυδο καράβι τ' ἀσπροκρίθι. 365
 Σὰν ἔκαμαν τὴν προσευχὴ, τὰ σφάζουν καὶ τὰ γδέρνουν
 κι ἔπειτα κόβουν τὰ μηριὰ καὶ τὰ διπλοτυλίγουν
 μέ σκέπη, κι ἄλλα ἀπὸ παντοῦ βάλανε ὠμὰ κομμάτια.

Κι ἀφοῦ δὲν εἶχανε κρασί γιὰ νὰ τὰ περιχύσουν,
 ἔχυναν στὰ σφαχτὰ νερὸ ἢ ψένανε τὰ σπλάχνα. 370
 Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κήκῃν κι ἔφαγαν τὰ γλυκάδια,
 λιανίζουν τ' ἄλλα κρέατα καὶ τὰ περνοῦν στὶς σουβλές.
 Τότε κι ὁ ὕπνος ὁ βαθὺς μοῦ πέταξε ἀπ' τὰ μάτια
 καὶ κίνησα γιὰ τὸ γοργὸ καράβι στ' ἀκρογιάλι.

Κι ὅταν στ' ἀψηλοκέφαλο καράβι εἶχα ζυγώσει, 375
 μέ χτύπησε ὁ ζεστός καπνὸς τοῦ πάχους ποῦ καιγόταν
 κι ἀπ' τὴν καρδιὰ ἀναστένεζα καὶ στοὺς θεοὺς εὐχόμεον·
 « Δία πατέρα, κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι.
 Γιὰ συμφορὰ μου στὸ βαθὺ μέ ρίζατε τὸν ὕπνο,
 κι ἄσεβῃ σκέφτηκαν δουλειὰ νὰ κάμουν οἱ συντρόφοι ». 380

Κι ἔτρεξε εὐτὺς ἡ Λαμπετώ, μέ τὸ συρτὸ φουστάνι,
 μαντατοφόρα γλήγορη, στὸν "Ἡλιο νὰ μὴνύσῃ
 πὼς τοῦ 'σφαζαν τὰ βόδια του· κι ὁ "Ἡλιος θυμωμένος
 τοὺς ἀθανάτους φώναζε καὶ τοὺς παρακαλοῦσε·
 « Δία πατέρα, κι οἱ λοιποὶ μακαριστοὶ κι αἰώνιοι, 385
 πλερώστε ἐσεῖς τοὺς ἄσεβους συντρόφους τοῦ Δυσσέα,

πού τὰ γελάδια μοῦ 'σφαζαν, πού με χαρά θωροῦσα
 στὸν οὐρανὸ ὅταν πῆγαινα τὸν ἀστροστολισμένο,
 καὶ πίσω πάλε ὅταν στῇ γῆς γυρνοῦσα ἀπ' τὰ οὐράνια.
 Καὶ τῶν βοδιῶν τὴν πλερωμή, πού πρέπει, ἂν δὲ μαῦ δώσουν 390
 θὰ πάω στὸν Ἄδην νὰ χωθῶ καὶ στοὺς νεκροὺς νὰ φέγγω ».

Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
 « Ἦλιν μου, λάμπε στοὺς θεοὺς καὶ στοὺς θνητοὺς στὸν κόσμον,
 κι ἐγὼ μ' ἀστροπελέκι μου—στὸ τάζω—φλογισμένο
 νὰ σπάσω τὸ καράβι τους στῇ μέσῃ τοῦ πελάγου ». 395
 Αὐτὰ κι ἀπ' τῇ λαμπρόμαλλῃ τὴν Καλυψῶ εἶχα ἀκούσει
 κι ἐκείνη τὰ ἔχε ἀπ' τὸν Ἑρμῆ τὸ φτερωτὸ ἀκουσμένα.

Σὺν πῆγα κάτω στὸ γιάλδ καὶ βρῆκα τὸ καράβι,
 ὅλους σειρὰ τοὺς μάλωνα, μηδὲ εἶχε θεραπεία
 καμιὰ νὰ βροῦμε. Τώρα πιά χαλάστηκαν τὰ βόδια. 400
 Τέρατα τότες οἱ θεοὶ μᾶς δείχνουν. Τὰ τομάρια
 σερνόντανε, καὶ μούγγριζαν τὰ κρέατα στὶς σοῦβλες
 ψητὰ κι ὠμά, ἀπαράλλαχτα τὰ βόδια ὅπως μουγγρίζουν.
 Τότε ἐξί μέρες ἔτρωγαν οἱ ποθητοὶ συντρόφοι,
 τοῦ Ἥλιου τὰ πεντάμορφα γελάδια πού ἔχαν κλέψει. 405

Κι ὅταν ὁ Δίας ἔφεξε τὴν ἑβδομὴ τῇ μέρᾳ,
 ἔπαψε ἀμέσως νὰ φυσᾷ ὁ ἄνεμος μὲ λύσσα,
 καὶ στὸ καράβι μπήκαμε, στὸ πέλαγο νὰ βγοῦμε,
 τ' ἄσπρα πανιά σηκώνοντας στ' ὀλόρθο του κατάρτι.
 Κι ὅταν πιά πίσω τὸ νησί τ' ἀφήσαμε, μὴτ' ἄλλῃ 410
 καμιὰ στεριά φαινότανε, μόνο γιάλδς κι οὐράνια,
 τότε ἓνα μαῦρο σύγνεφο στὸ βαθουλὸ καράβι
 ἄπλωσε ὁ Δίας κι ὁ γιάλδς σκοτείνιασε ὅλος κάτω.

Ὡρα πολλὴ δὲν ἔτρεχε στὸ κύμα τὸ καράβι,
 γιὰτὶ ἤρθε εὐτὺς ὁ Ζέφυρος, φριχτὰ λυσομανώνοντας, 415
 κι ἔσπασε ἢ μπόρα καὶ τὰ δυὸ τοῦ караβιοῦ τὰ ξάρτια
 κι ἔπεσε πίσω. Τ' ἄρμενα χυθῆκανε στ' ἀμπάρι.
 Καὶ τὸ κατάρτι χτύπησε στοῦ караβιοῦ τὴν πρύμνη,

τοῦ κυβερνήτη τὴν κορφή, καὶ τοῦ ἔκαμε ὅλα λιῶμα
 τῆς κεφαλῆς τὰ κόκαλα κι ἔπεσε μὲς στὸ κύμα 420
 σὰ βουτηχτὴς ὁ δύστηχος καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.
 Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε καὶ τὸ γοργὸ καράβι

μέ ἀστροπελέκι χτύπησε καὶ τὸ συντάραξε ὅλο
καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς καὶ γέμισε ὅλο θειάφι.
Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι,
καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κύμα σὰν κουροῦνες,
κι ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.

Κι ἐγὼ στὸ πλοῖο γύριζα ὥσπου ἡ τρικυμία
ἀπ' τὴν καρίνα τὰ πλευρὰ ξεκάρφωσε καὶ τότε
ξυλάρμενο παράδερνε στ' ἀφροντυμένο κύμα,
καὶ τὸ κατάρτι σύριζα τοῦ τό 'σπασε ἀπὸ κάτω.
"Ὅμως βαστοῦσε ἀπάνω του γερὸς ἀκόμα ὁ στάντζος,
στριφτός ἀπὸ βουδόπετσο. Κατάρτι καὶ καρίνα
τὰ 'δеса καὶ τὰ δυὸ μαζὶ καὶ κάθισα ἀπὸ πάνω,
καὶ μ' ἔδερναν στὴ θάλασσα οἱ μπόρες τῶν ἀνέμων.

Τότε ἔπαψε πιά νὰ φυσᾷ ὁ Ζέφυρος μὲ λύσσα
καὶ ἀμέσως γύρισε Νοτιά, σὲ πόνους νὰ μὲ ρίξει,
πάλε τὴ μαύρη Χάρυβδη νὰ τὴν ξαναπεράσω.
'Ολονυχτίς παράδερνα κι ὅταν ὁ ἥλιος βγῆκε,
στῆς Σκύλλας καὶ τῆς Χάρυβδης τὸ βράχο πῆγα πάλε.

Ρούφηξε τότε ἡ Χάρυβδη τῆς θάλασσας τὸ κύμα
κι ἐγὼ ἀπ' τὰ κλώνια ἀρπάχτηκα ψηλῆς ὀρυῆς, ἀνάερα
πηδώντας, καὶ κρεμάστηκα σὰν νυχτερίδα· οὐτ' εἶχα
ποῦ νὰ σταθοῦν τὰ πόδια μου καὶ ποῦ νὰ τ' ἀκουμπήσω,
γιατὶ ἦταν πέρα οἱ ρίζες τῆς καὶ τὰ χοντρά κλωνάρια
ποὺ ἰσκιώνανε τὴ Χάρυβδη, κι ἐκεῖνα ἦταν ἀλάργα.

Γερά ἀπὸ κεῖ κρατήθηκα ὥσπου νὰ ξεράση
ξοπίσω πάλε ἡ Χάρυβδη καρίνα καὶ κατάρτι.
Κι ἐκεῖ ποῦ τὰ περίμενα βγήκανε ἀργὰ μπροστά μου.
Καὶ σὰν τὴν ὥρα ποῦ γυρᾷ στὸ σπίτι νὰ δειπνήση

ὁ δικαστὴς ἀφήνοντας τὴν ἀγορά, ποῦ δίκες
ἐκεῖ πολλὰς ξεδιάλυε ἀνθρώπων ποῦ κρινόνταν,
τὴν ὥρα ἐκεῖνη ξέρασε κι ἡ Χάρυβδη τὰ ξύλα.
Χέρια καὶ πόδια ἀπόλυσα κι ἐγὼ πιά στὸν ἀέρα,
κι ἔπεσα μὲς στὴ θάλασσα, λίγο κοντὰ στὰ ξύλα,
κι ἔκατσα ἀπάνω κάνοντας κουπιὰ τὰ δυὸ μου χέρια.

"Ὅμως τὴ Σκύλλα, τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας,
δὲν ἄφησε νὰ ξαναἰδῶ. Σωμὸ δὲ θά 'χα τότε.

Μέρες έννιά παράδερνα καί τή δεκάτῃ νύχτα
 στῆς Ὠγυγίας τὸ νησί μὲ πῆγαν οἱ οὐράνιοι, 460
 ποὺ κατοικοῦσε ἡ Καλυψώ μὲ τίς λαμπρὲς πλεξοῦδες,
 θεὰ πανώρια, φοβερή, ποὺ σὰ θνητὴ μιλοῦσε.
 Μὲ φίλευε καὶ μ' ἔθρεφε—μὰ τί νὰ τὰ ἱστορήσω ;
 Ψὲς τὰ ἴεγα στὸ σπίτι σου καὶ στὸ πιστό σου ταίρι.
 Μήτε μ' ἀρέσει δυὸ φορές νὰ ξαναλέω τὰ ἴδια. 465

Ν

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν
 κι ἦταν σὰ νὰ μαγεύτηκαν μὲς στὸ ἱσκιερὸ παλάτι.
 Τότε ὁ Ἀλκίνοσ ἀρχισε σὲ λίγο κι ἔτσι τοῦ πε·
 « Μιὰ κι ἦρθες στὸ χαλκόστρωτο παλάτι μου, Δυσσέα,
 θαρρῶ πὼς στὴν πατρίδα σου μπρὸς πίσω θὰ γυρίσης, 5
 χωρὶς πιὰ νὰ τυραγνιστῇς, ἂν καὶ πολλὰ ἔχεις πάθει.
 Καὶ στὸν καθένα χωριστὰ τοὺς ἄλλους ἔτσι ὀρίζω,
 ποὺ τὸ κρασί μου πίνετε φλογάτο, γεροντίσιο,
 κι ἀκοῦτε τὸν τραγουδιστὴ σ' ἄρχοντικό μου σπίτι.
 Βαλμένα στὸ καλόξυστο σεντούκι εἶναι τοῦ ξένου 10
 τὰ ροῦχα καὶ τὸ μάλαμα τὸ καλοδουλεμένο
 κι ὅσα ἄλλα δῶρα τοῦ ἔφεραν οἱ πρόκριτοι Φαῖακοι.
 Μὰ ἐλάτε νὰ τοῦ δώσουμε λεβέτι καὶ τριπόλι
 μεγάλο, ἀπὸ ἵνα καθενεῖς, κι ἀπ' τὸ χωριὸ κατόπι
 παίρνουμε ἐμεῖς τὴν πλερωμὴ, συνάζοντάς τη ἀπ' ὅλους, 15
 γιὰτὶ ἓνας μόνος σὰ βαρὺ τὸ χάρισμα νὰ κάμῃ ».
 Ἔτσι ὁ Ἀλκίνοσ μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Καὶ τότε σπίτι κίνησαν καὶ πῆγαν νὰ πλαγιάσουν.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 τοῦ πῆγαν τὰ πολύτιμα λεβέτια στὸ καράβι. 20
 Κι ὅλα μὲ τάξῃ τὰ βάλε ὁ λατρευτὸς Ἀλκίνοσ
 κάτω ἀπ' τοὺς μπάγκους, μπαίνοντάς ὁ ἴδιος στὸ καράβι,
 κι ἔτσι ποὺ σὰν τραβοῦν κουπιὰ οἱ ναῦτες νὰ μὴ μπλέκουν.
 Στ' Ἀλκίνου πῆγανε ἔπειτα κι ἐτοίμασαν τραπέζι.
 Κι αὐτὸς στὸ μαυροσύγνεφο τοῦ Κρόνου γιὸ το Δία,
 τὸ βασιλιά γῆς κι οὐρανοῦ, τοὺς ἔσφαξε ἓνα βόδι. 25
 Καὶ τὰ μηριὰ σὰν κάηκαν, ἀρχοντικὸ τραπέζι

έτοίμασαν καὶ μὲ χαρὰ καθίσανε νὰ φᾶνε.

Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς Δημόδοκος στὴ μέση
τοὺς τραγουδοῦσε, ποὺ ὁ λαὸς περίσσια τὸν τιμοῦσε.

Τότε ὁ Δυσσέας ἔστρεφε συχνὰ τὴν κεφαλὴ του
στὸν ἥλιο, ἀπ' τὴ λαχτάρᾳ του πότε νὰ βασιλέψῃ,
γιατὶ ἤθελε νὰ φύγῃ πιά. Κι ὡς λαχταρᾷ τὸ δεῖπνο
ζευγᾶς, ποὺ κοκκινότριχο ζευγάρι ὅλη μέρα
τραβάει τ' ἀλέτρι στὸ βαθὺ χωράφι καὶ κοιτάζει

χαρὰ γεμάτος ποὺ τὸ φῶς βασίλεψε τοῦ ἡλίου

νὰ πάῃ στὸ σπίτι γιὰ φαγὶ καὶ τοῦ λυγοῦν τὰ πόδια,
ἔτσι τὸν ἥλιο μὲ χαρὰ θωροῦσε κι ὁ Δυσσέας

νὰ βασιλέψῃ κι εἶπε εὐτὺς στοὺς ναυτικούς Φαίακους
καὶ στὸν Ἀλκίνο πιδ πολὺ, σ' αὐτὸν γυρνώντας πρῶτα·
« Ἀφέντη Ἀλκίνο, λατρευτὲ κι ἀπ' ὅλους παινεμένε,
σὰ δεηθῇτε στείλτε με, νὰ ζῆτε, στὴν πατρίδα.

“Ὅσα μοῦ ζήταε ἡ καρδιὰ τελέψανε ὅλα τώρα,
δῶρα ἀκριβὰ καὶ συνοδείᾳ, ποὺ σὲ καλὸ ἄς τὰ βγάλουν
οἱ ἐπουράνιοι καὶ γεροὺς στὸ σπίτι μου εἶθε νὰ ἴβρω
τὸ ταῖρι μου τὸ λατρευτὸ κι ὅσους ποθεῖ ἡ καρδιὰ μου.

Καὶ σεῖς ἐδῶ ποὺ μένετε, καλόκαρδοι εἶθε πάντα
νὰ ζῆτε μὲ τὰ ταῖρια σας καὶ τ' ἀκριβὰ παιδιὰ σας,
κι ἄς σᾶς χαρίσουν οἱ θεοὶ κάθε χαρὰ ποὺ ὑπάρχει
καὶ τὴν πατρίδα σας κακὸ ποτὲ νὰ μὴν τὴ λάχῃ ».

“Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι παίνεσαν καὶ νὰ τὸν στείλουν εἶπεν
τὸν ξένο στὴν πατρίδα του ποὺ γνωστικὰ μιλοῦσε.
Τότε στὸν κράχτη ὁ δυνατὸς Ἀλκίνοσ ἔτσι τοῦ ‘πε·
« Ποντόνα, κέρνα μας κρασί καὶ μοίρασέ μας σ' ὅλους
καὶ ὅταν στὸν παντοδύναμο τοῦ Κρόνου γιὸ τὸ Δία
προσευχῇθοῦμε, ἄς στείλουμε στὸν τόπο του τὸν ξένο ».

“Ἔτσι εἶπε, καὶ γλυκὸ κρασί τοὺς κέρασε ὁ Ποντόνας
καὶ στὸν καθένα μοίρασε πηγαίνοντας κοντὰ τους
κι ἔσταξαν ὅλοι στοὺς θεοὺς ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
ἀπ' τὰ θρονιά ποὺ κάθονταν. Σηκώθη κι ὁ Δυσσέας
καὶ στὴν Ἀρήτη δίχερο τῆς ἔδωσε ποτήρι
κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ τὴν ἀποχαιρετοῦσε·
« Νὰ χαίρεσαι, βασίλισσα, ὅσο νὰ ζῆς κι ὠσότου

γεράσης κι ἔρθῃ ὁ θάνατος πού 'ναι τοῦ ἀνθρώπου ἡ μοίρα.
Σ' ἀφῆνω γειά. Κι ἐδῶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι, τὰ παιδιὰ σου
καὶ τὸ λαὸ νὰ χαίρῃσαι καὶ τὸν ἀφέντῃ 'Αλκίνο ». 65

"Ετσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα, περνώντας τὸ κατῶφλι,
κι ἓνα του κράχτῃ ὁ δυνατὸς 'Αλκίνοῦς ὁδηγὸς του
τοῦ 'δωσε γιὰ τὸ γλήγορο καράβι στ' ἀκρογιάλι.

Τρεῖς παρακώρες ἔστειλε μαζί του κι ἡ 'Αρήτῃ,
κι ἡ μιὰ φλοκάτα νιόπλυτῃ βαστοῦσε καὶ χιτῶνα. 70

Στῇ δευτέρῃ εἶπε τὸ κλειστὸ σεντούκι νὰ σηκώνῃ
κι ἡ τρίτῃ κόκκινο κρασί καὶ θρόφιμα κρατοῦσε.

Σὰν ἦρθαν κάτω στὸ γιאלὸ καὶ βρῆκαν τὸ καράβι,
στὰ χέρια τους τὰ δέχτηκαν οἱ ξακουστοὶ περάτες
κι ὅλα, κρασί καὶ θρόφιμα, τὰ κουβαλοῦσαν μέσα. 75

Καὶ τοῦ Δυσσέα ἐτοίμασαν σεντόνι κι ἀντρομίδα,
στῆς πρύμης τὸ κατὰστρωμα γλυκὸν ὕπνο νὰ πάρῃ.

Μπήκε ὁ Δυσσέας ἔπειτα καὶ πλάγιασε στὴν πρύμῃ
ἤσυχα. Μπήκανε κι αὐτοὶ καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους 80

σειρὰ καὶ λύσαν τὸ σκοινὶ ὅζω ἀπ' τὸν τρύπιο βράχο
κι ἐμπρὸς τὰ πίσω γέροντας τῇ θάλασσᾳ σκορποῦσαν

κι ὕπνος γλυκὸς χυνόντανε στὰ μάτια τοῦ Δυσσέα,
ὕπνος βαθύς, ἀσάλευτος, λὲς κι ἔμοιαζε θανάτου.

Πῶς τρέχουν τέσσερα ἄλογα ζεμένα, ὁρμοῦν στὸν κάμπο
μεμιᾶς ὅταν ἀπάνω τους τὸ καμιτσί χτυπήσῃ 85

κι ἄνδρα λὲς σηκώνονται, γοργὰ τὸ δρόμο παίρνουν,
ἔτσι ἡ ψυχὴ τοῦ καραβιοῦ σηκώνονταν, ἡ πρύμῃ,

καὶ πίσω ἀφροστεφάνωτο τὸ κύμα τὸ χτυποῦσε
τοῦ πολυτάραχου γιαλοῦ, πελώριο, φουσκωμένο,

κι ἔκοβε δρόμο ἀτράνταχτο, πού μῆτε τὸ γεράκι 90
στὸ δρόμο δὲ θὰ τό 'φτανε τὸ πιὸ γοργόφτερο ὄρνι.

"Ετσι ἔτρεχε γοργότρεχο στῆς θάλασσας τὸ κύμα,
φέρνοντας ἄντρα ἰσόβαρο μὲ τοὺς θεοὺς στὴ γνώση

πού 'πτε φαρμάκια ἀρίφνητα πρωτύτερα ἢ καρδιά του
περνώντας πικροθάλασσες καὶ μάχες καὶ πολέμους. 95

Τώρα κοιμότανε ἤσυχος τὰ πάθια του ξεχνώντας.
'Ὡς βγῆκε τ' ἄστρο ὀλόλαμπρο πῶρχειται ἐκεῖνο πρῶτο

ὁ φῶς τῆς νυχτογέννητῃς Αὐγούλας νὰ μηνύσῃ,

ζύγωνε τότε στὸ νησί τ' ἀφρόχαρο καράβι.
 "Ἐνα λιμάνι βρίσκεται, τοῦ Φόρκυνα, στὸ Θιάκι, 100
 τοῦ γέρου τοῦ θαλασσινοῦ καὶ δυὸ προβάλλουν κάβοι
 ἀπότομοι στοῦ λιμανιοῦ γυρμένοι ἐμπρὸς τὸ ἔμπα,
 ποὺ ὅζω κρατοῦν τῶν δυνατῶν ἀνέμων τ' ἄγριο κύμα
 καὶ μέσα τὰ καμαρωτὰ καράβια πᾶν καὶ μένουν
 στ' ἀραξοβόλι σὰν ἐρθοῦν, χωρὶς σκοινιά νὰ δέσουν. 105
 "Ἐχει κι ἐλιά στενόφυλλη στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος
 καὶ μιὰ κοντὰ τῆς θαμπερῆ σπηλιά γεμάτη χάρες,
 πανάγιος τόπος τῶν Ξωθιῶν ποὺ τίς καλοῦν Νεραίδες.
 "Ἐκεῖ κροντήρια βρίσκονται καὶ πέτρινα πιθάρια 110
 ποὺ πᾶνε μέσα οἱ μέλισσες καὶ πλάθουν τίς κηρῆθρες.
 Κι ἔχει πετρίνιους ἀργαλειοὺς μεγάλους, ποὺ οἱ Νεραίδες
 φαίνουν θαλασσογάλανα πανιά, νὰ βλέπῃς θάμα.
 Τρέχουν ἀστέρευτες πηγές, κι ἔχει ἡ σπηλιά δυὸ πόρτες,
 μιὰ πρὸς τὸ μέρος τοῦ βοριά πού κατεβαίνει ὁ κόσμος
 καὶ μιὰ ἄλλη κατὰ τὸ νοτιὰ γιὰ τοὺς θεοὺς κι οὐτ' ἄλλος 115
 περνᾷ θνητός, μόν' τῶν θεῶν ὁ δρόμος εἶναι ἐκεῖθε.
 "Ἐκεῖ ἦρθαν τότε ξέροντας τὸ μέρος κι ἀπὸ πρῶτα.
 "Ὡς τὸ μισὸ ὅζω κάθισε στὴν ἄμμο τὸ καράβι
 καθὼς ἐρχότανε μ' ὄρμη. Τόσο γερὰ τραβοῦσαν
 οἱ λαμνοκόποι τὰ κουπιά. Καὶ στὴ στεριά πηδώντας 120
 πήρανε πρῶτα ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι τὸ Δυσσέα
 μὲ τὸ σεντόνι σηκωτὰ καὶ τὴ λευκὴ ἀντρομίδα
 κι ὅπως βαθιὰ κοιμότανε τὸν ξάπλωσαν στὴν ἄμμο,
 κι ὕστερα πῆγαν κι ἔφεραν τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων
 ὅσα τοὺς φώτισε ἡ θεὰ Παλλὰδα νὰ τοῦ δώσουν. 125
 Κοντὰ στὴ ρίζα τῆς ἐλιάς τωρὸ τὰ βάλανε ὅλα
 ὅζω ἀπ' τὸ δρόμο, μὴν τυχόν κανεὶς ἀπ' τοὺς διαβάτες
 πρὶν ὁ Δυσσέας σηκωθῇ, τὰ ἰδῇ καὶ τοῦ τὰ κλέψῃ,
 κι ἀμέσως πίσω γύρισαν γιὰ τὴν πατρίδα πάλε.
 "Ὅμως τῆς γῆς ὁ Σαλευτῆς δὲν ἔσχασε ἀπὸ πρῶτα 130
 ὅσες φοβέρες ἔκαμε τοῦ ἰσόθεου Δυσσέα
 κι ἔτσι δοκίμαζε νὰ ἰδῇ τὴ γνώμη καὶ τοῦ Δία·
 « Δία πατέρα, δίχως πιά τιμὴ θὰ καταντήσω
 μὲς στοὺς ἀθάνατους θεοὺς, ἀφοῦ οἱ θνητοὶ Φαίάκοι

δὲ μὲ ψηφοῦν, ἂν καὶ κρατοῦν ἀπ' τῇ δικῇ μου φύτρα. 135

Ἀλήθεια, τώρα τό 'λεγα, πικρὰ σὰν πιτὴ φαρμάκεια,
νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μιὰ μέρα πιά ὁ Δυσσέας.

Μὰ νὰ τοῦ σβήσω ὁλότελα τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα
σκοποῦ δὲν εἶχα ἀφοῦ ἀπ' ἀρχῆς τὸν ὄρισες ὁ ἴδιος.

Μὰ ἐνῶ βαθιὰ κοιμόντανε τὸν πῆγανε στὸ Θιάκι. 140

μ' ἓνα καράβι γρήγορο τῇ θάλασσα περνώντας
κι ἄπειρα δῶρα τοῦ 'δωσαν, λεβέτια καὶ χρυσάφι

μὲ τὸ σωρὸ καὶ πανικὰ πολλὰ καλοφασμένα
ὅσα ποτὲ δὲ θὰ 'παίρνε κι ὁ ἴδιος ἀπ' τὴν Τροία

στὸ μερδικό του λάφυρα κι ἂν ἄβλαβος γυρνοῦσε ». 145

Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης·
« Ὡχου, τί λόγο, ἀνίκητε, ποῦ μοῦ 'πες, κοσμοσείστη.

Ὅχι, οἱ θεοὶ δὲ σ' ἄψηφοῦν μηδὲ τολμᾷ κανένας
τὸν πιὸ μεγάλο, πιὸ τρανόν, νὰ τὸν καταφρονέσῃ.

Μὰ ἂν σ' ἄψηφᾷ κανεὶς θνητός, στὴν τόλμη του θαρρώντας, 150
πάντα ἀπ' τὸ χέρι σου περνᾷ στερνὰ νὰ τὸν πλερώσῃ.

Ὅπως τὸ θέλεις κάμε το κι ὡς τὸ ποθεῖ ἡ καρδιά σου ».

Τότε στὸ Δία ἀπάντησε ὁ σείστης Ποσειδῶνας·
« Ναί, μαυροσύνγεφε ὡς τὸ λὲς θὰ τό 'κανα κι ἀμέσως.

Μὰ πάντα ἐσένα σέβομαι καὶ τὸ θυμὸ σου τρέμω. 155

Καὶ τώρα θέλω τ' ὁμορφο καράβι τῶν Φαιάκων
μὲς στὸ γεράνιο πέλαγος νὰ σπάσω, ὅταν γυρίζῃ,

νὰ πάψουν πιά νὰ προβοδοῦν ἀνθρώπους σὲ ταξίδια,
καὶ γύρω μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλιν τους νὰ κλείσω ».

Κι ὁ Δίας τότε ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης· 160
« Ἔτσι, ἀδερφέ, θαρρῶ κι ἐγὼ καλύτερο πῶς εἶναι.

Τὴν ὥρα ποῦ ὅλος ὁ λαὸς θὰ βλέπουν ἀπ' τὴν πόλιν
μὲ τὰ κουπιά του νὰ ῥχεται, κάμε το βράχο ἀμέσως

κοντὰ στὴ γῇ μὲ γρήγορο καράβι ποῦ νὰ μοιάζῃ, 165
ποῦ νὰ τὸ βλέπουν ἔπειτα καὶ νὰ σασιτίζῃ ὁ κόσμος,

καὶ κλείσῃ μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλιν τους τριγύρω ».

Καὶ τότε αὐτὸ σὰν ἄκουσε ὁ σείστης Ποσειδῶνας
γιά τὴ Σχερία κίνησε τὴ χώρα τῶν Φαιάκων.
Καθότανε ὅσο πόφτασε τ' ἀφρόχαρο καράβι
σὲ λίγο, τρέχοντας γοργά. Κι ἀφοῦ κοντὰ του πῆγε 170

τό 'καμε βράχο καὶ βαθιὰ τὸ ρίζωσε χτυπώντας
 μὲ τίς παλάμες τῶν χειρῶν καὶ ἔφυγε αὐτὸς ἀλάργα.

Καὶ μεταξὺ τους ἔλεγαν κουβέντες οἱ Φαίακοι,
 οἱ ξακουστοὶ θαλασσινοὶ καὶ μακρολαμνοκόποι.
 Κι ἔτσι ἓνας τότε μίλησε στὸ διπλανὸ γυρνώντας· 175
 «ὦ θεέ μου, ποῖός σταμάτησε τὸ φτερωτὸ καράβι
 στὸ πέλαγο, ὅπως ἔτρεχε ; Τώρα φαίνοντανε ὅλο ».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνεи.
 Τότε ὁ Ἀλκίνοος ἄρχισε καὶ ἔτσι εἶπε δυὸ του λόγια·
 «Ἀχ, νά τα, βγαίνουν τὰ παλιὰ τῆς μοίρας τὰ γραμμένα, 180
 ποὺ μοῦ ἔλεγε ὁ πατέρας μου, πῶς εἶναι θυμωμένος
 μὲ μᾶς τῆς γῆς ὁ σαλευτής, γιατί γινόμαστε ὅλων
 καλοπροαίρετοι ὁδηγοί. Κι ἔλεγε πῶς μιὰ μέρα
 θὰ σπάσῃ ἓνα πεντάμορφο καράβι τῶν Φαίακων
 ἀπὸ ταξίδι ὅταν γυρνᾷ μὲς στὸ γεράνιο κύμα 185
 καὶ γύρω μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη μας θὰ κλείσῃ.
 Ὁ γέρος ἔτσι τὰ ἔλεγε, καὶ νά, ἀληθεύουν ὅλα.

Ἄς πάψουν τὰ ταξίδια αὐτὰ τοῦ καθενὸς ποὺ φτάσῃ
 στὴν πόλη μας, καὶ ἄς σφάζουνε τ' ἀφέντη Ποσειδῶνα
 δώδεκα ταύρους διαλεχτούς, ἴσως καὶ μᾶς πονέσῃ 190
 καὶ δὲ μᾶς κλείσῃ μὲ ψηλὸ βουνὸ τὴν πόλη γύρω ».

Εἶπε καὶ αὐτοὶ φοβήθηκαν καὶ ἐτοίμασαν τοὺς ταύρους.
 Ἔτσι ὄρθιοι γύρω στὸ βωμὸ τοῦ ἀφέντη Ποσειδῶνα
 εὐχόντανε ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρόκριτοι Φαίακοι.
 Εὐπνῆσε στὴν πατρίδα του τότε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 195
 μὰ δὲν τὴ γνώρισε, ἐπειδὴ φευγάτος ἦταν χρόνια
 καὶ γύρω ὁμίχλη σκόρπισε πυκνὴ ἢ θεὰ Παλλὰδα
 γιὰ νὰ τὸν κάμῃ ἀγνώριστο καὶ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ
 μήπως τὸν δῇ ἡ γυναίκα του καὶ οἱ φίλοι καὶ οἱ πολῖτες
 πρὶν ὅλα πρῶτα τ' ἄδικα πλερώσῃ στοὺς μνηστῆρες. 200

Γι' αὐτὸ ὅλα τώρα ἀλλιώτικα στὰ μάτια του φαίνονταν,
 τὰ μονοπάτια τ' ἀνοιχτά, τὰ βολικὰ λιμάνια
 καὶ οἱ βράχοι γύρω οἱ κρεμαστοὶ καὶ τ' ἀνθισμένα δέντρα.
 Πετιέται ὀρθὸς καὶ στάθηκε καὶ ἔβλεπε τὴν πατρίδα
 καὶ εὐτὺς βαριά ἀναστέναζε καὶ μ' ἀνοιχτὲς παλάμες 205
 τὰ δυὸ μηριά του χτύπησε καὶ ἔτσι ἔλεγε θρηνώντας·

- « ὦχου, σὲ ποιῶν νὰ βρέθηκα τῇ χώρᾳ ἀνθρώπων πάλε ;
 Ἄγριοι εἶναι τάχα καὶ κακοὶ καὶ δίκιο δὲν κατέχουν
 ἢ νὰ φοβοῦνται τοὺς θεοὺς καὶ ν' ἀγαποῦν τοὺς ξένους ;
 Ποῦ πάω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς κι ἐγὼ ποῦ παραδέρνω ; 210
- Ἄς τὰ χαιρόντανε ὅλα αὐτὰ καλύτερα οἱ Φαιάκοι
 καὶ γὼ σὲ βασιλιᾷ τρανοῦ θὰ πῆγαίνα ἄλλου χέρια
 νὰ μὲ φιλέψῃ καὶ στερνὰ στὸ Θιάκι νὰ μὲ στείλῃ.
 Τώρα ποῦ νὰ τὰ βάλῃ αὐτὰ κι ἐγὼ δὲν καλοξέρω,
 μήτε κι ἐδῶ θὰ τ' ἄφηνᾷ, γιατί θὰ μοῦ τὰ κλέψουν. 215
- ὦχου, δὲν τό 'κριναν καλὰ μήτε ἤξεραν τὸ δίκιο
 οἱ ἀρχηγοὶ καὶ πρόκριτοι Φαιάκοι ποῦ μὲ πῆγαν
 σὲ ξένον τόπο κι ἔλεγαν πῶς θὰ μὲ πᾶν στὸ Θιάκι,
 μὰ νά, τὸ λόγο ἀθέτησαν. Ὁ σπλαχνικὸς ὁ Δίας
 ἄς τοὺς πλερώσῃ πού τῇ γῆς ἀπ' τὰ οὐράνια βλέπει 220
 καὶ κάθε φταίχτη τιμωρεῖ. Μόν' ἔλα ἄς τοὺς μετρήσω
 τοὺς θησαυροὺς μου, γιὰ νὰ ἰδῶ κανένα μὴ μοῦ πῆραν
 στὸ βαθουλό καράβι τους κι ἐδῶθε πᾶνε οἱ ἄλλοι ».
- Εἶπε καὶ τὰ πεντάμορφα τριπόδια καὶ λεβέτια
 μετροῦσε καὶ τὸ μάλαμα καὶ τὰ καλοφτιασμένα 225
 πανιὰ κι ἀπ' ὅλα τίποτε δὲν ἔλειπε. Καὶ τότε
 ἔκλαιγε στὴν πατρίδα του καὶ σέρνονταν στὴν ἄμμο
 τοῦ πολυτάρχου γυαλοῦ πικρὰ θρηνηλογώντας.
 Κι ἤρθε κοντά του ἡ Ἀθηνᾶ μὲ νιό βοσκὸ παρόμοιον
 ποῦ σὰν τὰ βασιλόπουλα κορμὶ εἶχε χαϊδεμένο. 230
 Φυροῦσε καλοκάμωτη διπλὴ στοὺς ὤμους κᾶπα
 καὶ δυὸ στ' ἀφράτα πόδια της σαντάλια καὶ κρατοῦσε
 κοντάρι. Χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε
 κι εὐτὺς κοντά της ἔτρεξε κι ἔτσι εἶπε μὲ λαχτάρᾳ
 « ὦ φίλε, ποῦ στὴ χώρα αὐτὴ σὲ πρωτοβρίσκω ἐσένα,
 γειά σου, καὶ μ' ἄπονη καρδιὰ μὴ μὲ δεχτῆς, μόν' ἔλα
 σῶσε κι ἐμένα κι ὅλα αὐτά. Στὰ πόδια σου προσπέφτω
 καὶ σὰν ἀθάνατο θεὸ τῇ χάρῃ σου γυρεύω.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς τόπος εἶναι αὐτὸς ἐδῶ ; Ποιοὶ κατοικοῦν στὴν πόλῃ ; 240
 Νησὶ μὴν εἶναι ξέφαντο ἢ κάβος ποῦ προβάλλει
 ἀπὸ πολὺκαρπη στεριὰ κι ὡς στὸ γυαλὸ ὄξω φτάνει ; »

Τότε ἡ κουκουβαγιοῦθωρη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Ἄνθρωπος, ξένε, θά 'σαι ἀπλὸς ἢ θά 'ρχεσαι ἀπ' ἀλάργα
 γι' αὐτὴ τῇ χώρᾳ ἐνῶ ρωτᾷς ποῦ ἀνάκουσθη δὲν εἶναι. 245
 Χιλιάδες κι ὅσοι κατοικοῦν ὅπου ἀνατέλλει ὁ ἥλιος
 τὴν ξέρουν κι ὅσοι κάθονται πίσω στὴ μαύρη δύση.
 Δρόμους δὲν ἔχει ἀμαξωτούς, βραχόσπαρτη εἶναι χώρα,
 ὅμως δὲν εἶναι κι ἀκαρπη, μεγάλη κι ἄς μὴν εἶναι.
 Καὶ στάρι βγάζει πληθερὸ καὶ τὸ κρασί περίσσιο, 250
 κι ὅλο τὴ λούζουν οἱ βροχές κι οἱ λαμπερές δροσοῦλες.
 Γίδια καὶ βόδια θρέφονται κοπάδια στὶς βοσκές της
 κι ἔχει λογιῆς λογιῆς δεντρά κι ἀστέρευτες ποτίστρες.
 Γι' αὐτὸ τὸ Θιάκι ἀκούστηκε καὶ μὲς στὴν Τροία, ξένε,
 ποῦ καθὼς λένε βρίσκεται ἀλάργα ἀπ' τὴν Ἑλλάδα ». 255

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
 τὰ πατρικά του χώματα, ὡς ἡ θεὰ Παλλάδα,
 μπροστά του τὰ φανέρωσε, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.
 Κι εὐτὺς μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε,
 μὰ γύρισε τὰ λόγια του, δὲν εἶπε τὴν ἀλήθεια, 260
 πάντα βουλὴ πολὺκερδῆ στὸ νοῦ του ἀναμετρώντας·
 « Ναί, γιὰ τὸ Θιάκι μάθαινα καὶ στὴν πλατιὰ τὴν Τροία
 ἀλάργα, ἀπάνω στοὺς γιαλούς, καὶ τώρα μόλις ἤρθα
 μ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς θησαυροὺς κι ἀκόμα κι ἄλλους τόσους
 γιὰ τὰ παιδιὰ μου ἀφήνοντας κλεφτάτα πῆρα δρόμο, 265
 γιατί ἐκεῖ κάτω σκότωσα τὸ γιὸ τοῦ Ἰδομενέα
 τὸ φτεροπόδῃ Ὀρσίλοχο ποῦ στὴν πλατιὰ τὴν Κρήτη
 ὅλους περνοῦσε τρέχοντας τοὺς σιτοφάγους ἄντρες,
 γιατί ζητοῦσε ἀπ' ὅλα αὐτὸς τὰ λάφυρα τῆς Τροίας
 νὰ μὲ στερήσῃ, ποῦ γι' αὐτὰ πλῆθος κι ἐγὼ φαρμάκια 270
 ἤπια περνώντας θάλασσες καὶ μάχες καὶ πολέμους,
 γιατί στὴν Τροία παραγίδς δὲν τό 'χα τῆς τιμῆς μου
 νὰ γίνω στὸν πατέρα του, μόν' κεφαλὴ ἤμουν σ' ἄλλους
 Κι ἔτσι καθὼς κατέβαινε στὴ χώρα ἀπ' τὸ χωράφι,
 μ' ἕνα κοντάρι χάλκινον τὸν ἀφῆσα στὸν τόπο 275
 κοντὰ στὸ δρόμο, σταίνοντας καρτέρι μ' ἕνα φίλο.
 Σκέπαζε ἡ νύχτα σκοτεινὴ τὸν οὐρανὸ ἀπὸ πάνω,
 ποῦ μῆτε αὐτὸς μᾶς γνώρισε μῆτε ψυχὴ μᾶς εἶδε.

Κι ἀφοῦ τὸν ξάπλωσα στὴ γῇ μὲ τὸ σκληρὸ μαχαίρι,
κατέβηκα στοὺς Φοῖνικες καὶ βρῆκα στ' ἀκρογιαλὶ 280
καὶ πρόσπεσα στὰ πόδια τοὺς δίνοντας πλούσια δῶρα
καὶ τοὺς ζητοῦσα νὰ μὲ πᾶν στὴν Πύλο νὰ μὲ βγάλουν,
ἢ στὴ θεϊκὴ τὴν Ἥλιδα ποὺ οἱ Ἑπειγοὶ ὀρίζουν.

Μὰ ἄθελα ἐκεῖθε ἡ δύναμη τοὺς ξόριασε τοῦ ἀνέμου,
γιατὶ δὲν εἶχανε σκοπὸ αὐτοὶ νὰ μ' ἀπατήσουν. 285

Κι ἐκεῖθε παραδέρνοντας φτάσαμε ἐδῶ τὴ νύχτα,
καὶ στὸ λιμάνι μπήκαμε γοργὰ λαμνοκοπώντας
δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουικιά, κι ἄς εἶχαμε ἄγρια πείνα,
μόν' ἔτσι ξεμπαρκάραμε νὰ κοιμηθοῦμε λίγο.

Ἵπνος γλυκὸς μὲ πῆρε εὐτὺς κομμένον ἀπ' τὸν κόπο, 290
κι αὐτοὶ τὸ βίος μου βγάζοντας ἀπ' τὸ βαθὺ καράβι
κοντὰ μου ἐκεῖ πού πλάγιαζα τὸ βάλανε στὴν ἄμμο.

Κι ἔπειτα στὴν καλόχτιστη τὰ πρύμisan Σιδῶνα,
κι ἐγὼ μονάχος ἔμεινα μὲ τὴν καρδιὰ καμένη ».

Εἶπε, καὶ χαμογέλασε ἡ Ἀθηνᾶ ἡ Παλλὰδα 295
καὶ τρυφερά τὸν χαίδεψε, μοιασμένη μὲ γυναίκα
πανώρια, λυγερόκορμη καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ κάνει κρᾶζοντάς τον·

« Σοφὸς καὶ τετραπέρατος θὰ ἴναι ὅποιος σὲ περάση
στὰ χίλια σου τεχνάσματα, θεὸς κι ἂν εἶναι ἀκόμα. 300
Καημένε, πολυμήχανε καὶ μάστορη στοὺς δόλους,
μήτε μὲς στὴν πατρίδα σου τίς πονηριὲς δὲν παύεις
κι ὅσα ψευτόλογα ἀγαπᾷς ἀπὸ γεννησιμιό σου.

Μόν' ἔλα, αὐτὰ ἄς τ' ἀφήσουμε, τὸ ξέρουμε κι οἱ δύο μας
ποιὸ μᾶς συμφέρνει, ἀφοῦ καὶ σὺ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους 305
ὁ πρῶτος εἶσαι στὴ βουλὴ καὶ στὴ ρητοροσύνη,
κι ἐγὼ γιὰ τὴ σοφία μου καὶ τὴν πολλή μου γνώση
στὸν οὐρανὸ φημίζομαι στοὺς ἀθανάτους ὅλους.

Μὰ μήτε ἐσὺ δὲ γνώρισες τὴν Ἀθηνᾶ Παλλὰδα,
τὴ θυγατέρα τοῦ Διός, ποὺ παραστέκω πάντα 310
κοντὰ σου σ' ὅλες τίς δουλειὲς καὶ σ' ὅλα σὲ προσέχω,

καὶ τοὺς Φαιάκους ἔκαμα νὰ σ' ἀγαπήσουν ὅλοι.
Τώρα πάλε ἔφτασα κι ἐδῶ βουλὴ μαζί σου νὰ βρῶ
νὰ κρύψω αὐτοὺς τοὺς θησαυροὺς, ποὺ οἱ ξακουστοὶ Φαιάκοι

σοῦ δώσανε ὅταν ἔφευγες μὲ φώτιση δική μου,
 καὶ νὰ σοῦ πῶ ὅσα βάσανα γραπτὸ εἶναι νὰ περάσης
 στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου. Μὰ ἄντεχε, θεὸς δὲ θέλεις,
 καὶ σὲ κανένα νὰ μὴν πῆς, εἴτε ἄντρα εἴτε γυναίκα,
 γιατί ἦρθες ἀπ' τὴν ξενιτιά, μόν' πίνε τὰ φαρμάκια
 σωπαίνοντας κι ὑπόμενε τίς προσβολὰς τῶν ἄλλων ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Δύσκολα δύνεται, θεά, θνητὸς νὰ σὲ γνωρίση,
 κι ἂς εἶναι ὁ πιὸ πολύπειρος. Γιατὶ καὶ σ' ὅλα ἀλλάζεις.
 Μὰ ἀλήθεια αὐτὸ δὲν τὸ ξεχνῶ πὼς μὲ πονοῦσες πρῶτα,
 ἐνόσω πολεμοῦσαμε οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία.

Μὰ τοῦ Πριάμου τὸ ψηλὸ σὰν πῆραμε τὸ κάστρο
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε — θεὸς λὲς μᾶς σκορποῦσε —
 δὲ σ' εἶδα πιά στὰ μάτια μου, τοῦ Δία θυγατέρα,
 μήτε μὲς στὸ καράβι μου κατάλαβα πὼς μπῆκες
 νὰ μὲ φυλάξῃ ἢ χάρῃ σου ἀπ' τὰ πολλὰ μου πάθια.

Μόν' πάντα μὲς στὰ στήθια μου καρδιά καμένη κλειώνοντας
 γυρνοῦσα ὅσο πού μ' ἔσωσαν ἄλλοι θεοὶ ἀπ' τὸ χάρο,
 ὥσπου μὲς στὴν καρπερὴ πατρίδα τῶν Φαιάκων
 μὲ ψύχωσαν τὰ λόγια σου κι ἡ ἴδια μ' ὀδηγοῦσες.

Καὶ τώρα στὸν πατέρα σου τὸ Δία σὲ ξορκίζω,
 γιατί θαρρῶ στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι πὼς δὲν ἦρθα,
 μόν' σ' ἄλλους τόπους τριγυρνῶ καὶ θεὸς νὰ μὲ γελάσης,
 θεά, μ' αὐτὰ πού μοῦ λαλεῖς, τὸ νοῦ μου νὰ πλανέσης.
 "Αχ, πές μου, ἀλήθεια, ἂν ἔφτασα στὴν ποθητὴ πατρίδα ».

Κι ἡ λιοπερίχυτη Ἀθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα·
 « Τέτοια ἐσὺ γνώμη μέσα σου πάντα φυλάς κλεισμένη,
 γι' αὐτὸ κι ἐγὼ στίς συμφορὰς μονάχο δὲ σ' ἀφήνω,
 γιατί ἐξυπνος καὶ συνετὸς καὶ στοχασμένος εἶσαι.

"Αν ἄλλος ἀπ' τὴν ξενιτιά γυρνοῦσε, μὲ λαχάρα
 θά 'τρεχε τὴ γυναίκα του νὰ ἰδῇ καὶ τὰ παιδιὰ του
 στὸ σπίτι του. Μὰ ἀκόμα ἐσὺ δὲ θέλεις νὰ ρωτήσης,
 μόν' θέλεις τὴ γυναίκα σου νὰ δοκιμάσης πρῶτα,
 πὺ κάθεται στὸ σπίτι σου κλεισμένη καθὼς πάντα,
 κι οἱ μέρες τῆς περνοῦν πικρὲς, τίς νύχτες δάκρυα χύνει.
 'Εγὼ ὅμως πάντα πιστεύα καὶ τό 'λεγα στὸ νοῦ μου

πώς θά γυρίσης, ὅλους σου σὰ χάσης τοὺς συντρόφους.

Μὰ μὲ τὸν πατρικό μου θεῖό, τὸ σείστη Ποσειδῶνα,
δὲν ἤθελα καὶ νὰ πιαστῶ, πού πάθος σοῦ κρατοῦσε
γιατὶ τὸ γιό του τύφλωσες πού ἀγαπητὸ τὸν εἶχε.

Μόν' ἔλα τῶρα νὰ πειστῇς τὸ Θιάκι νὰ σοῦ δείξω.

355

Νά τοῦ θαλάσσιου γέροντα Φόρκυνα τὸ λιμάνι.

Νά κι ἡ στενόφυλλη ἐλιά στοῦ λιμανιοῦ τὸ βάθος.

Κοντά της εἶναι κι ἡ βαθιὰ σπηλιὰ γεμάτη χάρες,
πανάγιος τόπος τῶν Ξωθιῶν πού τίς καλοῦν Νεράιδες.

Κι αὐτὴ εἶναι ἡ θολωτὴ σπηλιὰ πού πήγαίνες κι ὁ ἴδιος
καὶ στὶς Νεράιδες ἔκανες ἀρχοντικές θυσίες.

360

Κι αὐτὸ εἶναι ἐκεῖ τὸ Νήριτο, τὸ δασοφουντωμένο ».

Εἶπε, καὶ σκόρπισε ἡ θεὰ τὴν καταχνιά κι ὁ τόπος
ἔδειξε, κι ἀναγάλλισε ὁ δύστυχος Δυσσέας

365

πόβλεπε τὴν πατρίδα του κι ἔσκυβε καὶ φιλοῦσε

τὸ καρπερὸ τὸ χῶμα της καὶ στὰ ψηλὰ οὐράνια,
σηκώνοντας τὰ χέρια του εὐχόνταν στὶς Νεράιδες·

« Καλὲς Νεράιδες, τοῦ Διὸς κοπέλες, ἄχ! ποτέ μου

δὲν τό 'λπιζα πὼς θά σᾶς δῶ κι οἱ προσευχές μου τῶρα

ἄς εἶναι καλοπρόσδεχτες. Καὶ δῶρα σὰν καὶ πρῶτα

370

θὰ σᾶς προσφέρω, ἂν τοῦ Διὸς ἡ πλουτοδότρα κόρη

ζωὴ μ' ἀφήσῃ νὰ χαρῶ, τὸ γιό μου ἂν μοῦ φυλάξῃ ».

Κι ἡ λιοπερίχυτη 'Αθηνᾶ τ' ἀπάντησε ἡ Παλλάδα.

« Θάρρος, καὶ μὴ χολιάς γι' αὐτά, στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάξης.

Κι ἔλα, ἄς μὴ χάνουμε καιρό, μὲς στῆς σπηλιάς τὸ βάθος

375

νὰ βάλουμε τοὺς θησαυροὺς, ἀνέγγιχτοι νὰ μείνουν,

κι ἔπειτα ἄς λογαριάσουμε τὸ πιὸ καλὸ νὰ γίνῃ ».

Εἶπε καὶ μπῆκε στὴ σπηλιὰ τῇ θαμπερῇ ἡ Παλλάδα,

κρύφτρα γυρεύοντας νὰ βρῇ. Κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας

380

κοντά της ὅλα τὰ 'φερε τὰ δῶρα τῶν Φαιάκων,

μάλαμα καὶ σκληρὸ χαλκὸ καὶ ὠριοφασμένα ροῦχα.

Τὰ τοποθέτησε ὁμορφα κι ἔβαλε μπρὸς στὴν πόρτα

πέτρα μεγάλη ἡ 'Αθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα.

Στὴ ρίζα τότε τῆς ἐλιάς καθίσανε κι οἱ δύο τους

385

καὶ μελετοῦσαν τὴ σφαγὴ τῶν ἄνθρωπων μνηστήρων.

Κι ἄρχισε πρώτη ἡ λαμπερὴ θεὰ Παλλάδα κι εἶπε·

« Γιε τοῦ Λαέρτη, θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
σκέψου πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες θὰ ξεκάμης
πού κυβερνοῦν τὸ σπίτι σου τρεῖς χρόνους καὶ γυρεύουν
μὲ δῶρα ν' ἀποκτήσουνε τὸ ἰσόθεό σου ταίρι.

390

Μὰ γιὰ τὸ γυρισμό σου αὐτὴ θρηνώντας νύχτα μέρα
ὅλους μ' ἐλπίδες τοὺς πλανᾷ κι ὑπόσχεται καὶ στέλνει
παραγγελιές καὶ ξεγελᾷ κι ὁ νοὺς της ἄλλα βάζει ».

Τότε ἔτσι ὁ βαθυστόχαστος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Ἄχ, σὰν τ' Ἀτρέα κι ἐγὼ τὸ γιό τοῦ βασιλιᾷ Ἀγαμέμνου
ἐμελλὰ μὲς στὸ σπίτι μου ν' ἀδικοθανατήσω
ἂν ὅλα δέ μοῦ τὰ ἔλεγες, θεά, νὰ μὲ φωτίσης.

395

Μόν' ἔλα πλέξε τὴ βουλὴ τὸ πῶς θὰ τοὺς πλερώσω
καὶ στάσου ἀτὴ σου δίπλα μου, παλικάρισιο θάρρος
νὰ χύνης μὲς στὰ στήθια μου καθὼς ὅταν τῆς Τροίας
μαζί ξεθεμελιώσαμε τὶς ἄσπρες πολεμίστρες.

400

Ἄχ, ἔτσι ἂν μοῦ παράστεκες λιθώρητη, βοηθώντας,
καὶ μὲ τρακόσους δύνομαι νὰ παλεμήσω ἄντρες
μαζί σου, σεβαστὴ θεά, στή χάρη σου θαρρώντας ».

Τότε κι ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Ἀθηνᾶ τοῦ λέει·

405

« Κοντὰ σου θὰ ἔμαι πρόθυμα, στιγμὴ δὲ θὰ μὲ χάσης.
δὲ θὰ χαθῶ ἀπ' τὰ μάτια σου κι ὅταν θ' ἀρχίσῃ ἡ μάχη
καὶ τὸ στρωμένο πάτωμα θαρρῶ πῶς θὰ λερώσουν
μ' αἵματα καὶ μυαλὰ πολλοὶ γαμπροὶ πού τρῶν τὸ βίός σου.

410

Μόν' ἔλα τώρα ἀγνώριστο στοὺς ἄλλους νὰ σὲ κάμω·

Θὰ σοῦ ζαρώσω τὸ πετσί στὸ λυγερὸ κορμί σου
καὶ θὰ χαλάσω τὰ σγουρὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς σου
καὶ θὰ σὲ ντύσω φτωχικά, νὰ σὲ σιχαίνονται ὅλοι.

Τ' ἀχτιδοβόλα μάτια σου πού λάμπουν θὰ θαμπώσω,

415

ἄσκημος ἔτσι νὰ φανῇς καὶ στοὺς μνηστῆρες ὅλους,
στὸ ταίρι σου ἢ στὸ παιδί πού τ' ἄφησες στὸ σπίτι.

Καὶ πρῶτα τὸ χοιροβοσκὸ νὰ τρέξῃς ν' ἀνταμώσης,
πού στὰ θρεφτὰ του ἐπιστατεῖ καὶ σὲ πονεῖ ἡ καρδιά του
καὶ τὸ παιδί σου πού ἀγαπᾷ καὶ τὸ πιστό σου ταίρι.

Σιμὰ στοὺς χοίρους θὰ τὸν βρῇς νὰ κάθεται, πού βόσκει

420

κοντὰ στὴν Κορακόπετρα στὴν Ἀρετούσα βρύση,
καὶ τρῶν βελάνια πληθερά, νερὸ καθάριο πίνουν,

πού φέρνουν τὸ γυαλιστερό τὸ πάχος στὰ γουρούνια.
Μεῖνε κοντά του κι ὅσα θές νὰ μάθης ξέταξέ τον,
ὥσottου στήν καλὸτσουπρη νὰ πάω ἐγὼ τῇ Σπάρτῃ 425
νὰ κράξω τὸν Τηλέμαχο τὸ γιόκα σου, Δυσσέα,
πού μές στῇ Λακεδαίμονα γιὰ τὸ Μενέλαο πῆγε ».

Κι ἀπάντησε ὁ βαθύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Πῶς δὲν τοῦ τὰ 'λεγες, θεά, πού τὰ γνωρίζεις ὅλα ;
Ἦ γιὰ νὰ πίνη τὰ πικρά φαρμάκια αὐτὸς γυρνώντ'ας, 430
γυρνώντας μές στὶς θάλασσες κι ἄλλοι νὰ τρῶν τὸ βίός του ; »

Κι εὐτὺς ἡ λιοπερίχυτη θεὰ Παλλὰδα τοῦ 'πε·
« Γι' αὐτὸν μὴ νοιάζεσαι πολὺ, ἐγὼ τὸν ὀδηγοῦσα
ἐκεῖ νὰ φτάσῃ, κι ὄνομα μεγάλο ν' ἀποχτήσῃ.
Μῆτε νὰ πῆς κακοπερνᾷ, μόν' ἥσυχος στὸ σπίτι 435
τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κάθεται κι ὅ,τι ζητήσῃ τὸ 'χει.
Ναί, μὰ καρτέρι τοῦ 'στησαν οἱ νιοὶ μ' ἓνα καράβι
νὰ τὸν χαλάσουν θέλοντας, πρὶν φτάσῃ στήν πατρίδα,
μὰ δὲ θὰ γίνη ἡ χάρη τους, θαρρῶ, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες
θὰ φάτ' τὸ χῶμα αὐτ' τοὺς γαμπροὺς πού καταλοῦν τὸ βίός σου ». 440

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸν ἄγγιξε μ' ἓνα ραβδί ἡ Παλλὰδα.
Τ' ὥραϊο του δέρμα ζάρωσε στὸ λυγερὸ κορμί του
καὶ τὰ σγουρά του χάλασε μαλλιά τῆς κεφαλῆς του
καὶ γέρου τοῦ 'βαλε πετσὶ σ' ὅλο τὸ σῶμα ἀπάνου,
καὶ θάμπωσαν τὰ μάτια του πού πρὶν λαμποκοποῦσαν 445
κι ἄλλο τοῦ φόρεσε παλιὸ κουρέλι καὶ χλαμύδα
τρύπες γεμάτῃ, λιγδερὴ καὶ μαυροκαπνισμένη
καὶ μιὰ προβιά γοργοῦ ἐλαφιοῦ τοῦ ρίχνει μαδημένη.
Στὸ χέρι τοῦ 'δωσε ραβδί καὶ μιὰ σακούλα τρύπια
παλιά, πού 'χε στὶς ἄκρες τῆς ἓνα σκοινὶ στριμμένο. 450

Ἔτσι εἶπαν, καὶ χωρίστηκαν· καὶ πῆγε ἡ Παλλὰδα
σὴν πλούσια Λακεδαίμονα τὸ γιό του ν' ἀνταμώσῃ.

Ξ

Κι αὐτὸς γοργὰ τ' ἀνώμαλο τὸ μονοπάτι ἀνέβη
ἀπ' τὸ λιμάνι, κι ἔφτασε κορφὴ κορφὴ σὲ μέρος

πολύδεντρο, ὅπου τοῦ ἔλεγε ἡ Ἀθηνᾶ Παλλὰδα
 πῶς θὰ ἔβρη τὸ χοιροβοσκό, πού πιδ πιστὰ ἀπ' τοὺς ἄλλους,
 πού ᾗχε ὁ Δυσσέας δούλους του, πονοῦσε αὐτὸς τὸ βίος του. 5
 Τὸν βρῆκε πού καθόντανε στὸ πρόσπιτο καὶ γύρω
 ἦταν χτισμένη αὐλὴ ψηλὴ σὲ ξέφαντὴ κορφοῦλα,
 αὐλὴ μεγάλῃ κι ὁμορφῇ κι ὀλόγυρα κλεισμένη,
 πόχτισε ὁ ἴδιος ὁ βοσκὸς γιὰ τὰ θρεφτὰ τοῦ ἀφέντη
 — κι οὔτε ἡ κυρά του τὸ ἔξερε μὴδ' ὁ γερο - Λαέρτης — 10
 ὅλο μὲ πέτρες κυλιστὲς κι ἀγριαπιδιὲς φραγμένη.
 Κι ἐμπηξε ἀπὸξω στὴ σειρὰ πολλὰ πυκνὰ παλούκια
 σὲ κάθε μέρος, κόβοντας βελανιδιᾶς τὴ φλούδα.
 Μὲς στὴν αὐλὴ εἶχε δώδεκα χτισμένες χοιρομάντρες,
 κοντὰ βαλμένες στὴ σειρὰ, γιατίακια γιὰ τοὺς χοίρους, 15
 κι ἀπὸ πενήντα καθεμιὰ χωροῦσε χοιρομάντρα
 γουροῦνες χαμοκύλιστες, μανάδες πού γεννοῦσαν.
 Τ' ἄρσενικά, λιγότερα, κοιμόντανε ὅλα ἀπ' ὄξω.
 Αὐτὰ λιγότευαν γιατί τὰ τρώγανε οἱ μνηστῆρες,
 πού τοὺς τὰ πῆγαινε ὁ βοσκός, διαλέγοντας ἀπ' ὅλα 20
 τὸ πιὸ παχύτερο θρεφτό. Κι ἦταν τραχύσια ἐξήντα.
 Κοντὰ τοὺς τέσσερα σκυλιά, ὅμοια θεριά, φυλοῦσαν,
 πού τὰ ἔθρεψε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης.
 Ταίριαζε ἐκεῖ στὰ πόδια του τσαρούχια, ἓνα ἀργασμένο
 τομάρι κόβοντας βοδιοῦ. Οἱ τρεῖς βοσκοὶ εἶχαν φύγει 25
 καὶ πῆγαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου τοὺς χοίρους νὰ βοσκῇσουν.
 Τὸν τέταρτο τὸν ἔστειλε στὴ χώρα, ἓνα θρεφτάρι
 νὰ φέρῃ στοὺς ξετσιπίπτους μνηστῆρες ἀπ' ἀνάγκη,
 γιὰ νὰ χορτάσουν τὴν καρδιά μὲ κρέας, σφάζοντάς το.
 Κι ἄξαφνα τὰ μαντρόσκυλα σὰν εἶδαν τὸ Δυσσέα 30
 τοῦ ρίχτηκαν γαβγίζοντας, κι ἐκεῖνος μ' ἐξυπνάδα
 κάθισε κάτω, πέταξε καὶ τὸ ραβδί ἀπ' τὸ χέρι.
 Τότε ἄσκημα στὴ μάντρα του κοντὰ θὰ τὰ περνοῦσε,
 μόν' ἔτρεξε ὁ χοιροβοσκός σὰν ἀστραπὴ στὴν πόρτα
 — τοῦ ἔπεσε κι ἀπ' τὰ χέρια του στὸ χῶμα τὸ τομάρι — 35
 κι ἐδῶθε ἐκεῖθε τὰ σκυλιὰ τὰ ἴδιωξε μὲ φοβέρες,
 πέτρες πυκνὲς πετώντας τους, κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
 « Γέρο, ἀπὸ λίγο τὰ σκυλιὰ νὰ σὲ καταξέσκοῦσαν,

τότε μπροστά θά μ' ἔστρωνες μὲ τὰ ξεφωνητά σου,
μὰ φτάνουν ὅσες οἱ θεοὶ μοῦ δώσανε ἄλλες πίκρες. 40

Γιατὶ ὅλο κλαίω καὶ θρηγῶ τὸ θεϊκό μου ἀφέντη
καὶ γι' ἄλλους θρέφω τὰ παχιά θρεφτά νὰ τοῦ τὰ τρῶνε.
Κι ἐκεῖνος κάπου τὸ ψωμί θά λαχταρᾷ, σὲ χῶρες
γυρίζοντας ἀλλόγλωσσων ἀνθρώπων, ἂν ὡς τῶρα
βρίσκεται ἀκόμα στὴ ζωή, τὸ φῶς τοῦ ἥλιου ἂν βλέπη. 45

Μόν' ἔλα, γέρο, ἀκλούθα με νὰ πᾶμε στὸ καλύβι,
κι ἐκεῖ μοῦ λές, σὰν φᾶς ψωμί, καὶ πιῆς ἕνα ποτήρι,
πόθε εἶσαι καὶ τί βάσανα σὲ βρῆκαν στὴ ζωή σου ».

Εἶπε, καὶ πρῶτος ὁ βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι μπῆκε,
καὶ τὸν Δυσσέα μπάζοντας τὸν ἔβαλε νὰ κάτση, 50
πυκνὰ κλαδιὰ σὰν τοῦ ἴστωσε καὶ ξάπλωσε ἀπὸ πάνω

πυκνόμαλλου ἀγριογιδιοῦ, προβιά σγουρή, μεγάλη,
ποὺ ἀπάνω αὐτὸς κοιμόντανε. Καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας,
γιατὶ τὸν καλοδέχτηκε, καὶ τοῦ ἔπε κρᾶζοντάς τον·
« Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ σοῦ τὰ δώσουν,
ὅσα ποθεῖς, ποὺ φιλικὰ μὲ δέχτηκες ἐμένα ». 55

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Δὲν τὸ ἔχω, γέρο, σὲ καλὸ τὸν ξένο ν' ἀψηφῇσω,
χειρότερός σου κι ἂν ἐρθῇ. Γιατὶ σταλτοὶ ἀπ' τὸ Δία
εἶναι ὅλοι οἱ ξένοι καὶ οἱ φτωχοί. Τὸ δόσιμό μας λίγο
μὰ πρόσχαρο. Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τῶν δούλων,
ποὺ ὅλο φοβοῦνται, ἀφεντικὰ καινούρια σὰν ὀρίζουν. 60

Μὰ νά, οἱ θεοὶ τοῦ κλείσανε τὸ γυρισμὸ του ἐκεῖνου,
ποὺ θά μ' ἀγάπαε γκαρδιακά, θά μοῦ ἔδινε καὶ χτῆμα
καὶ σπίτι καὶ κληρονομιά κι ὁμορφὴ γυναικούλα,
ὅσα σὲ δοῦλο του πιστὸ καλὸς ἀφέντης δίνει, 65

ποὺ τυραγνίστηκε γι' αὐτὸν καὶ τῇ δουλειᾷ του ὥστόσο
τοῦ τῇ βλογῆσανε οἱ θεοί. Ἔτσι ἡ δουλειὰ ποὺ κάνω
στά δυὸ μου χέρια πρόκοψε. Γι' αὐτό, χαρὰ σὲ μένα,
ἀνίσως ὁ ἀφέντης μου στὸ σπίτι του γυρνοῦσε. 70

Μὰ χάθηκε. Εἶθε σύρριζα τὸ γένος τῆς Ἑλένης
ἔτσι νὰ σβῆση, πῶστειλε πλῆθος ψυχὰς στὸν Ἄδην.
Γιατὶ κι αὐτὸς γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα πῆγε
στὴν Τροία τὴν πλατύδρομη νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς Τρῶες ».

Εἶπε, κι ἀμέσως ἔσφιξε μὲ ζώνη τὸ χιτῶνα 75
 καὶ κίνησε γιὰ τὸ μαντρί πού κλειοῦσε χοίρων φάρες.
 Δυὸ πῆρε ἐκεῖθε κι ἔσφαξε κι εὐτὺς τοὺς καψαλίζει
 καὶ τοὺς κομματίασε ἔπειτα καὶ τοὺς περνᾷ στὶς σοῦβλες.
 Κι ὅλα σὰν καλοψήθηκαν τὰ πῆγε τοῦ Δυσσέα,
 ζεστά στὶς σοῦβλες, μὲ λευκὸ πασπαλισμένα ἀλεύρι. 80
 Γλυκὸ κρασί τοῦ κέρασε σ' ἓνα καυκί, κι ὁ ἴδιος
 κάθισε τότε ἀγνάντια του καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον·
 « Κόπιασε, ξένε, χοιρινὸ νὰ φᾶς πού τρῶν κι οἱ δοῦλοι.
 "Ὅμως τὰ τρυφερά θρεφτά τὰ τρῶν αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες,
 δίχως νὰ νιώθουν ἢ σπλαχνιὰ ἢ θεοῦ φόβο νὰ 'χουν. 85
 Μὰ οἱ τρισμακάριστοι θεοὶ τ' ἄδικο δὲν τὸ θέλουν,
 παρὰ τὸ δίκιο τὸ τιμοῦν καὶ τίς καλὲς τίς πράξεις.
 Κι ἄσπλαχνοι κλέφτες πού πατοῦν τίς ξένες πολιτεῖες
 καὶ δώση ὁ Δίας πλιάτσικα νὰ κάμουν, καὶ ξοπίσω 90
 γυρίζουν στὴν πατρίδα τους μὲ φορτωμένα πλοῖα,
 κι αὐτοὶ περίσσια μέσα τους τῇ θεῖα δίκη τρέμουν.
 Μὰ αὐτοὶ οἱ μνηστῆρες θὰ 'μαθαν πὼς χάθηκε ὁ ἀφέντης
 ἢ θ' ἄκουσαν φωνὴ θεοῦ, γι' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ θέλουν
 γάμο νὰ κάμουν μὲ τιμὴ ἢ σπίτι τους νὰ πᾶνε, 95
 μόν' ἤσυχoi δίχως σπλαχνιὰ καὶ πόνο τρῶν τὸ βίός του.
 Γιατὶ δὲ σφάζουν ἓνα ἢ δυό, τίς μέρες πόχει ὁ χρόνος,
 καὶ τὸ κρασί ἀλογάριστο τὸ βγάζουν καὶ τὸ πίνουν.
 Κι ἦταν τὸ βίός του ἀμέτρητο. Τόσο κανεὶς ἀφέντης
 ἄλλος δὲν τό 'χει στὴ στεριά τῇ μαύρῃ, οὔτε στὸ Θιάκι, 100
 κι ἂν σμίξης εἴκοσι μαζί, τὰ πλούτη του δὲν κάνεις.
 Θὰ λογαριάσω νὰ τὸ ἰδῇς. Στούς κάμπους πέρα βόσκουν
 κοπάδια δώδεκα βοδιῶν, προβάτων ἄλλα τόσα,
 κι ὡς τόσα χοίρων καὶ γιδιῶν πλατιά κοπάδια ἀκόμα,
 ποὺ τοῦ τὰ βόσκουν μισθωτοὶ κι ἄλλοι βοσκοὶ δικοὶ του.
 Κι ἐδῶ ὅλα ὡς ἔντεκα γιδιῶν πλατιά κοπάδια θὰ 'χη, 105
 ποὺ τὰ προσέχουν πιστικοὶ νὰ βόσκουν στ' ἀκροβούνια.
 Καὶ πᾶσα μέρα ἓνα σφαχτὸ τοὺς κουβαλᾷ ὁ καθένας,
 ἀπ' ὅλα τὸ καλύτερο, ποὺ θρέφει στὸ κοπάδι
 Κι ἐγὼ φυλάω αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς χοίρους καὶ προσέχω
 καὶ τὸ καλύτερο θρεφτὸ διαλέγω καὶ τοὺς στέλνω ». 110

Εἶπε, κι ἐκεῖνος μ' ὄρεξη, χωρίς μιλιὰ νὰ βγάζω,
 ἔτρωγε κι ἔπινε ἀρπαχτά, τὸ φόνο τῶν μνηστήρων
 στὸ νοῦ του λογαριάζοντας. Σὰ χόρτασε νὰ τρώγῃ,
 τοῦ 'δωσε ἓνα καυκὶ κρασί γεμάτο, ποῦ κι ὁ ἴδιος
 ἔπινε, καὶ τὸ δέχτηκε μετὰ χαρᾶς ἐκεῖνος, 115
 κι ἔτσι μὲ λόγια φιλικὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 « ὦ φίλε, ποίος σ' ἀγόρασε, δίνοντας βιὸς δικό του,
 ἔτσι μεγάλος κι ἄρχοντας καθὼς τὸν παρασταίνεις ;
 Λὲς χάθηκε γιὰ τὴν τιμὴ κι αὐτὸς τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα.
 Πές μου, μπορεῖ νὰ γνῶρισα κι ἐγὼ ἓναν τέτοιον κάπου. 120
 Τὸ ξέρεῖ ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ πῶς δὲ θὰ κρύψω
 τὴν εἵδηση, ἂν τὸν ἔβλεπα, γιατί εἶδα πλῆθος τόπους ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 « Κανεῖς πιά, γέρο, ποῦ γι' αὐτὸν μαντάτα ἐδῶ μᾶς φέρνει,
 μήτε καὶ τὴ γυναῖκα του, μηδὲ τὸ γιό του πείθει, 125
 μόν' ἔτσι ψέματα κολνοῦν, περαστικοὶ διαβάτες,
 πόχουν ἀνάγκη ἀπὸ ψωμί καὶ τὴν ἀλήθεια κρύβουν.
 Κι ὅποιος στὸ Θιάκι ζήτουλας ἐρθῇ νὰ διακονέψῃ,
 πάει στὴν κυρά μου καὶ πλαστὰ τῆς φτιάνει παραμύθια,
 κι αὐτὴ τὸν καλοδέχεται καὶ τὸν φιλεῖ ἀπ' ὅλα 130
 καὶ κάθεται καὶ τὸν ρωτᾷ καὶ δάκρυα μαῦρα χύνει,
 ὡς πρέπει σ' ὅποια τῆς χαθῇ τὸ ταίρι τῆς στὰ ξένα.
 Εὐκόλα, γέρο, θὰ 'πλαθες, καὶ σὺ καμιὰ ἱστορία,
 ἂν ροῦχα σοῦ 'δινε κανεῖς, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Μὰ τώρα ἐκείνου τὰ σκυλιὰ καὶ τὰ γοργόφτερα ὄρνια 135
 θὰ τοῦ 'γδαρᾶν τὰ κόκαλα καὶ θὰ 'σβησῇ ἡ ζωὴ του,
 ἢ ψάρια θὰ τὸν ἔφαγαν στὰ πέλαγά κι ἡ ἄμμο
 σωρὸς στὶς ἄκρες τοῦ γιालοῦ τὰ κόκαλά του χώνει.
 "Ετσι μπορεῖ νὰ χάθηκε, καὶ σ' ὅλους τοὺς δικούς του
 ἄφησε πίκρες πίσω του καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα. 140
 Γιατὶ ποτέ μου δὲ θὰ ἰδῶ τέτοιον γλυκὸν ἀφέντη
 σ' ὅλο τὸν κόσμον, κι ἂν ἐρθῶ στὸ σπίτι τῶν γονιῶν μου,
 ὅπου γεννήθηκα κι ἐγὼ καὶ μ' ἔθρεψαν μὲ χάδια.
 Μὰ τόσο δὲν πονῶ γι' αὐτούς, κι ἄς νιώθω μιὰ λαχτάρα
 νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου καὶ νὰ τοὺς δῶ στὰ μάτια. 145
 Μὰ τοῦ Δυσσέα μ' ἔκαψε, ποῦ χρόνια λείπει, ὁ πόθος.

Καὶ τ' ὀνομά του σέβομαι νὰ πῶ, κι ἐδῶ ἄς μὴν εἶναι.

— Γιατὶ μ' ἀγάπαε περισσὰ καὶ μὲ ψυχοπονοῦσε.—

Μόν' ἀδελφό μου τὸν καλῶ κι ἄς εἶναι τόσο ἀλάργα ». 150

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας:

« ὦ φίλε, τ' ὄχι ἀφοῦ κρατᾷς καὶ λὲς πὼς πιά δὲ θά 'ρθῇ

κι ἀπιστῇ πάντα τὴν καρδιά τὴν ἔχεις μὲς στὰ στήθια,

ἔτσι στὴν τύχῃ δὲ μιλῶ, μόν' ὅρκο νὰ σοῦ κάμω

πὼς ὁ Δυσσέας ἔρχεται. Κι εὐτὺς ἅμα πατήσῃ 155

τὸ πόδι του στὸ σπίτι σου τὰ συχαρήκια δῶς' μου,

— μ' ὁμορφα ροῦχα ντύσε με, χλαμύδα καὶ χιτῶνα —

μὰ πρὶν δὲν παίρνω τίποτε κι ἄς ἔχω τόση ἀνάγκη.

Γιατὶ μισῶ ὅσο μισητὴ μοῦ 'ναι ἡ μπασιά καὶ τ' Ἀδῇ

ὅποιον τὰ ψέματα ἀγαπᾷ γιατί τὸν σπρώχνει ἡ φτώχεια. 160

Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου,

καὶ τὸ ψωμί πού μοῦ 'δωσες καὶ τοῦ σοφοῦ Δυσσέα

ἡ στιά πού με φιλοξενεῖ, πὼς ἔτσι θὰ τελέψουν

ὅλα καθὼς σοῦ τὰ μιλῶ. Σ' αὐτὸν τὸ χρόνο ἀπάνω

θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του μὲ τὸ καλὸ ὁ Δυσσέας,

— ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος, — 165

θὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα του καὶ θὰ τοὺς τιμωρήσῃ,

ὅσους τὸ ταίρι του ἀψηφοῦν καὶ τὸ λεβέντη γιό του ».

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες:

« Τὰ συχαρήκια μῆτε ἐγώ, παππού, θὰ σοῦ χαρίσω,

μῆτε ὁ Δυσσέας θὰ 'ρθῇ πιά. Μόν' πίνε δίχως ἔργονα, 170

κι ἄλλῃ κουβέντα ἄς πιάσουμε κι αὐτὰ μὴ μοῦ θυμίζεις.

Γιατὶ βαθιά στὰ στήθια μου πληγώνεται ἡ καρδιά μου,

τὸν ξακουσμένο ἀφέντη μου κανεῖς σὰν μοῦ θυμίσῃ.

Τοὺς ὅρκους ἄς ἀφήσουμε, κι εἶθε ὁ Δυσσέας νὰ 'ρθῇ,

ὅπως κι ἐγώ κι ἡ φρόνιμη τὸ θέλει ἡ Πηνελόπη 175

κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ γέρος ὁ Λαέρτης.

Τώρα πάλι ἅπαντα θρηναῖ γιὰ τὸ λεβέντη γιό του,

τὸν ἀκριβὸ Τηλέμαχο, παῦ σὰ μικρὸ φιντάνι

μὲ τοῦ θεοῦ τὴ δύναμη μεγάλωσε μὲ χάδια

κι ἔλεγα πὼς χειρότερος στὸν κόσμῳ δὲ θὰ γίνῃ 180

ἀπ' τὸ γονιό του στὸ κορμί καὶ στὴ λεβέντικῃ ὀψῇ.

Κάποιος θεὸς εἶτε ἄνθρωπος τοῦ γύρισε τὸ νοῦ του

καὶ πάει γιὰ τὸν πατέρα του νὰ μάθη μὲς στὴν Πύλο.
 Σ' αὐτὸν καρτέρι τοῦ ἴστησαν οἱ μισητοὶ μνηστήρες,
 ὅταν γυρίζῃ σπίτι του, γιὰ νὰ χαθῇ ἀπ' τὸ Θιάκι 185
 ὅλο τὸ γένος ἄχναρο τοῦ Ἰσόθεου Ἀρκεισία.

Μόν' ἄς ἀφήσουμε κι αὐτὸν ἂν θὰ σωθῇ ἢ θὰ πάθῃ,
 κι εἴθε ν' ἀπλώσῃ ἀπάνω του τὸ χέρι ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου.
 Κι ἔλα πιά, γέρο, νὰ μοῦ πῆς καὶ σὺ τὰ βάσανά σου.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω. 190

Ποῖός εἶσαι, ποῖός ὁ τόπος σου; Πόθε γονοκρατιέσαι;
 Μὲ τί καράβι ἦρθες ἐδῶ; Πῶς σ' ἔφεραν οἱ ναῦτες
 στὸ Θιάκι; Ποιὰ παινεύονταν πῶς ἦταν παλικάρια;
 Γιατὶ θαρρῶ περπατηχτὸς στὸ Θιάκι πῶς δὲν ἦρθες ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ πε· 195
 « Μετὰ χαρᾶς σου ὅλα σωστά θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι·

Ἄν εἶχαμε γιὰ κάμποσο καιρὸ μὲς στὸ καλύβι
 γλυκὸ κρασί καὶ φαγητὰ νὰ τρῶμε μ' ἡσυχία,
 κι ἄλλοι νὰ τρέχουν στὴ δουλειά, κι ὁλόκληρο ἓνα χρόνον
 νὰ ἴεγα, δὲ θὰ τέλειαν τὰ πάθια τὰ δικά μου, 200
 ὅσα μοῦ τύχανε σωρὸς ἀπὸ θεῶν κατάρα.

Παινιέμαι πῶς κατάγομαι ἀπ' τὴ μεγάλη Κρήτη
 κι εἶμαι πατέρα πλούσιου γιός. Κι ἄλλους πολλοὺς στὸ σπίτι
 μὲ τὴ γυναῖκα του ἔκαμε γιούς γνήσιους ὁ γονιός μου,
 μὰ ἐμένα μάνα ἀγοραστὴ μὲ γέννησε μιά σκλάβα, 205
 ὅμως σὰν τ' ἄλλα του παιδιὰ τὰ γνήσια μ' ἀγαποῦσε,

ὁ Κάστορας τοῦ Ὑλάκη ὁ γιός, γιατί παινιέμαι ἐκείνου
 πῶς εἶμαι γιός, πού σὰ θεὸ στὴν Κρήτη τὸν τιμοῦσαν
 γιὰ τὰ πολλὰ του τ' ἀγαθὰ καὶ τοὺς λεβέντες γιούς του.

Καὶ σὰν τὸν πῆρε ἡ μοῖρα του στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη, 210
 τὸ βίός του τότε μοίρασαν οἱ παινεμένοι γιοί του.
 καὶ σ' ὅλα βάλανε λαχνό, μὰ λιγοστὰ σὲ μένα
 μοῦ δώσανε στὴ μοιρασιά κι ἓνα του στίτι μόνον.

Ἐγὼ ὅμως βρῆκα ταῖρι μου μιὰ νοικοκυροπούλα,
 ἀπ' τὴν πολλή μου λεβεντιά, γιατί δειλὸς δὲν ἦμουν 215
 μήτε ἓνας φυγοπόλεμος. Πᾶν τώρα, σβήσανε ὅλα!

Μὰ βλέποντας τὴν καλαμιὰ βρίσκεις θαρρῶ τὸ στάχυ.
 Γιατὶ μεγάλες συμφορὲς μοῦ δέρνουν τὸ κεφάλι.

- 'Αλήθεια, μοῦ 'δωσαν καρδιά ἡ 'Αθηνᾶ κι ὁ "Αρης
 καὶ τόλμη. Κι ὅταν ἔσταινα καρτέρι μὲ τοὺς πρώτους, 220
 τὸ χάρο μαγειρεύοντας μαζί τους τῶν ὀχτρῶν μας,
 ποτὲ τῆς δὲ λογάριασε τὸ θάνατο ἡ καρδιά μου,
 μόν' πάντα ἀπ' ὅλους ἔτρεχα μπροστά μὲ τὸ κοντάρι
 κι ἄλλοι τοῦ ὀχτροῦ πού πῶ γοργὸς δὲν τύχαινε ἀπὸ μένα !
 Τέτοιος στὶς μάχες στάθηκα. "Ομως νὰ μὴν τ' ἀκούσω 225
 χωράφια καὶ νοικοκυριά πού θρέφουν παλικάρια,
 μόν' τὰ καράβια μὲ κουπιὰ νυχτόημερα ἀγαποῦσα
 καὶ μάχες καὶ καλόξυστα κοντάρια καὶ σαῖτες
 πικρές, πού κρύος τάρταρος γι' ἄλλους ἀνθρώπους εἶναι.
 Μὰ ἐγώ, ὅσα μοῦ 'βαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου, αὐτὰ ποθοῦσα. 230
 Γιατὶ στὸν ἕνα μιὰ δουλειά, στὸν ἄλλον ἄλλη ἀρέσει.
 Καὶ πρὶν νὰ πᾶνε οἱ 'Αχαιοὶ τὴν Τροία νὰ πατήσουν,
 ἐννιά φορὲς ἀρχήγεψα στοὺς κλέφτες καπετάνιος
 καὶ μὲ καράβια φτερωτὰ πατοῦσα ξένες χῶρες
 κι ἔκανα πλιάτσικα ἄπειρα κι ἔπαιρνα ἀπ' ὅλα πλῆθος 235
 κι ἄλλα στερνὰ μὲ τὸ λαχνό. Τὸ σπῖτι εὐτύς πλουτοῦσε
 καὶ δυνατὸς καὶ σεβαστὸς στὴν Κρήτη καταντοῦσα.
 Μὰ τὸ πικρὸ ταξίδι αὐτό, πόφαγε πλῆθος κόσμου,
 τοῦ Κρόνου ὁ βροντολάλος γιὸς σὰν τὸ 'βαλε σιὸ νοῦ του
 πῆρα κι ἐγὼ τότε φωτιά μὲ τὸν 'Ιδομενέα, 240
 νὰ πᾶμε μὲ τὰ γρήγορα καράβια γιὰ τὴν Τροία.
 Κι οὐδ' ἦταν τρόπος ν' ἀρνηθῆς πού τ' ἀπαιτοῦσε ὁ κόσμος.
 Καὶ πολεμούσαμε κλειστὰ ἐννιά ἐκεῖ κάτω χρόνια.
 Στὰ δέκα ἀπάνω κάψαμε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου
 καὶ στὰ καράβια μπήκαμε νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα. 245
 Μὰ λὲς μᾶς σκόρπισε ὁ θεός. Τότε στὸν ἔρμο ἐμένα
 μοῦ 'γραψε κι ἄλλες συφορὲς ὁ βροντολάλος Δίας.
 Γιατὶ ἕνα μῆνα χάρηκα μονάχα τὰ παιδιὰ μου,
 τὸ ταίρι μου τὸ λατρευτὸ καὶ τὸ νοικοκυριό μου.
 Καὶ πάλε μοῦ 'λεγε ἡ καρδιά καράβια ν' ἀρματώσω 250
 καὶ μὲ συντρόφους διαλεχτοὺς στὴν Αἴγυπτο νὰ φύγω.
 'Εννιά καράβια ἀρμάτωσα κι ὅλοι μὲ θάρρος ἦρθαν.
 Τότε ἐξί μέρες οἱ πιστοὶ συντρόφοι μου γλεντοῦσαν
 κι ἐγὼ σφαχτὰ ἀλογάριαστα τοὺς ἔβαλα νὰ κάμουν

πρώτα θυσία στοὺς θεοὺς καὶ στὸ τραπέζι νά 'χουν. 255
 Τὴν ἑβδομὴν μπαρκάραμε κι ἀπ' τὴν πλατιά τὴν Κρήτη
 ὀλόπρυμα ἀρμενίζαμε μ' ὄμορφο βοριαδάκι
 κυλώντας μὲ τὰ κύματα. Κι οὔτε ἓνα μου καράβι
 δὲν ἔπαθε, μόν' ἄβλαβα κι ὅλοι γερά τραβοῦσαν
 καὶ τὰ ὀδηγοῦσε ὁ ἄνεμος μὲ τοὺς ἀρμενιστάδες. 260
 Τὴν πέμπτη μέρα φτάσαμε στ' ἀφρότρεχο ποτάμι,
 τὸ Νεῖλο, κι ἐκεῖ δέσαμε τ' ἀνάφρυδα καράβια.
 Ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς ποθητοὺς συντρόφους
 κοντὰ στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νά 'χουν,
 κι εἶπα νὰ βάλουνε σκοποὺς κατάκορφα στὶς ράχες. 265
 Μὰ ἐκεῖνοι, ἀπὸ παλικάριά κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη,
 τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερὰ χωράφια
 καὶ πῆραν τὶς γυναῖκες τῶν καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
 κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμή στὴ χώρα
 ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θρήνους 270
 πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὅλος
 ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' ἄλογα κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη.
 Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στοὺς συντρόφους
 ἔριξε ἀβάσταχτη φυγὴ κι οὔτε ἔμεινε κανένας
 ν' ἀντισταθῇ. Γιατί ὁ χαμὸς τοὺς εἶχε ὀλοῦθε ζῶσει. 275
 Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
 κι ἄλλους ποὺ πῆραν ζωντανοὺς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους.
 Κι ὁ Δίας τότε μοῦ 'βαλε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ μου.
 — Ἀχ ! εἶθε ἐκεῖ στὴν Αἴγυπτο νὰ μ' ἔπαιρνε κι ὁ χάρος,
 γιατί ξοπίσω συμφορὲς μὲ καρτεροῦσαν κι ἄλλες.— 280
 Βγάζω τὴν καλοκάμωτη τὴν περικεφαλαία
 καὶ τὴν ἀσπίδα πέταξα στὴ γῆ καὶ τὸ κοντάρι
 κι ἔτρεξα ἐμπρὸς στοῦ βασιλιᾶ τ' ἀμάξι καὶ φιλοῦσα
 τὰ πόδια του, κι ὁ βασιλιάς μὲ γλίτωσε ἀπ' τὸ χάρο·
 κι ἀφοῦ στ' ἀμάξι μ' ἔβαλε νὰ κάτσω, στὸ παλάτι 285
 μὲ πῆρε καὶ στὴ γῆς βροχὴ τὰ δάκρυα μου κυλοῦσαν.
 Χιλιάδες τότε ἀπάνω μου χημοῦσαν λυσσασμένοι
 μὲ τὰ κοντάρια, θέλοντας κομμάτια νὰ μὲ κάμουν.
 Μὰ ἐκεῖνος τοὺς ἐμπόδιζε, γιατί εἶχε μὲς στὸ νοῦ του
 τοῦ γιοῦ τοῦ Κρόνου τὸ θυμό, τοῦ φιλοξένου Δία, 290

πού τὰ παράνομα μισεῖ. Ἐφτά ἐκεῖ κάτω χρόνια
 ἔμεινα, βίδς συνάζοντας μέσα στοὺς Αἰγυπτίους,
 γιατί μοῦ δίνανε ὅλοι τους. Στὸν ὄγδοο τὸ χρόνο
 ἦρθε ἓνας κάποιος Φοῖνικας, ξεγελαστής τοῦ κόσμου
 295
 κι ἀπατεώνας, πού πολλοὺς τοὺς ἔβαλε στὸ χέρι,
 καὶ τὰ μυαλά μοῦ σήκωσε νὰ πᾶμε στὴ Φοινίκη,
 ὅπου κι ἀμπελοχώραφα καὶ σπίτια εἶχε δικὰ του.
 Ἐκεῖ μαζί του κάθισα ὀλάκερο ἓνα χρόνο.
 300
 Κι ὅταν στὸ τέλος ἔφταναν οἱ μέρες μὲ τοὺς μῆνες
 καὶ κλειοῦσε ὁ χρόνος κι ἐποχὴ ξανάρχιζε ἄλλη πίσω,
 μὲ πῆρε στὸ καράβι του νὰ πᾶμε στὴ Λιβύα,
 τάχα πὼς θὰ φορτώσουμε, χίλιες ψευτιὲς κολωνώντας,
 μὰ γιὰ νὰ μὲ πουλήσῃ ἐκεῖ, χρήματα νὰ κερδίσῃ.
 305
 Καὶ πῆγα θέλοντας καὶ μὴ, καὶ μυρωδιὰ ἄς τὰ πῆρα.
 Μ' ὁμορφο ἀρμένιζε βοριά καὶ πρύμο τὸ καράβι
 μακριὰ ἀπ' τὴν Κρήτη. Μὰ χαμὸ τοὺς μελετοῦσε ὁ Δίας.
 Κι ὅταν πιά πίσω ἀφήσαμε τὴν Κρήτη, μήτε ἄλλη
 καμιὰ στεριά φαινόντανε, μόνο γιालὸς κι οὐράνια,
 310
 τότε ἓνα μαῦρο σύγνεφο, στὸ βαθουλὸ καράβι
 ἄπλωσε ὁ Δίας κι ὁ γιालὸς σκοτείνιασε ὅλος κάτω.
 Κι ἄξαφνα ὁ Δίας βρόντηξε καὶ τὸ γοργὸ καράβι
 μ' ἀστροπελέκι χτύπησε καὶ τὸ συντάραξε ὅλο
 καθὼς τὸ βρῆκε ὁ κεραυνὸς καὶ γέμισε ὅλο θειάφι.
 315
 Κι ἀπ' τὸ καράβι πέσανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι.
 Καὶ γύρω του παράδερναν στὸ κύμα σὰν κουροῦνες
 κι ἄχ, ὁ θεὸς τοὺς στέρησε τὴν ποθητὴ πατρίδα.
 Μὰ τότε ἡ χάρη τοῦ Διὸς, μὲς στὴν ἀπελπισιά μου,
 ἓνα κατάρτι μοῦ 'στεῖλε μεγάλο ἀπ' τὸ καράβι
 καὶ τό 'φερε στὰ χέρια μου, γιὰ νὰ σωθῶ ἀπ' τὸ χάρο.
 320
 Πιάστηκα ἀπάνω κι οἱ βαριὲς μὲ δέρνανε οἱ φουρτοῦνες.
 Μέρους ἐννιά παράδερνα. Τῇ δέκατῃ πιά νύχτα
 μὲ πῆγαν τ' ἄγρια κύματα στῶν Θεσπρωτῶν τῇ χώρᾳ.
 Ἐκεῖ μὲ πῆρε ὁ Φεῖδωνας ὁ βασιλιάς τοῦ τόπου
 νὰ μὲ νοιαστῇ φιλόξενα. Ἕνας λεβέντης γιὸς του
 325
 μὲ τράβηξε ἀπ' τὸ χέρι μου καὶ μ' ἔφερε στὸ σπίτι,
 κατάκοπο ἀπ' τὴν κούραση κι ἀπ' τῆς αὐγῆς τὸ κρύο,

κι ἐκεῖ μὲ ροῦχα μ' ἔντυσε, χλαμύδα καὶ χιτῶνα.
 Ἐκεῖ σὰν ἤμουν ἔμαθα γιὰ τὸ Δυσσέα. Ὁ ἴδιος
 ὁ βασιλιάς μου τό 'λεγε πού τὸν φιλοξενοῦσε,
 ὅταν γυρνοῦσε στὴ γλυκιὰ πατρίδα του νὰ φτάση. 330
 Μοῦ δειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς πού σύναξε ὁ Δυσσέας,
 χαλκό, χρυσάφι, σίδηρο δυσκολοδουλεμένο,
 πού ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του.
 Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βιὸς πού πῆγε στὸ παλάτι.
 Γιὰ τὴ Δωδώνη μοῦ 'λεγε πῶς ἔφυγε ὁ Δυσσέας, 335
 ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸν δρῦ τὸ θέλημα ν' ἀκούσῃ
 τοῦ Δία, πῶς θὰ πήγαινε στὸ καρπερὸ τὸ Θιάκι,
 πόλειπε χρόνια, ἂν φανερά εἶτε κρυφὰ θὰ φτάση.
 Στάζοντας στὸ παλάτι του ὀρκίζονταν μπροστά του,
 πῶς τὸ καράβι ρίξανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι 340
 κι ὅλοι ἔτοιμοι ἦταν στὴν γλυκιὰ πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρὶν, γιατί ἔτυχε καράβι
 τῶν Θεσπρωτῶν στὸ καρπερὸ Δουλίχι νὰ πηγαίνει.
 Στὸ βασιλιά τὸν Ἀκαστο τοὺς εἶπε νὰ μὲ φέρουν,
 ὅμως αὐτοὶ μελέτησαν κακὴ βουλὴ γιὰ μένα, 345
 γιὰ νὰ τὰ πιῶ τὰ πιὸ πικρά τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.
 Κι ὅταν μεσοπελάγωσε τ' ἀφρόχαρο καράβι,
 εὐτὺς στὸ νοῦ τους ἔβαλαν τὴν ὥρα τῆς σκλαβιάς μου.
 Μὲ γδύνουν καὶ μοῦ πήρανε χλαμύδα καὶ χιτῶνα
 κι ἄλλα ἀποφόρια μοῦ ἔδωσαν νὰ βάλω καὶ χιτῶνα 350
 κουρελιασμένον, νὰ τα, αὐτὰ πού τὰ θωρεῖς κι ὁ ἴδιος.
 Κατὰ τὸ βράδῃ φτάσαμε στ' ἀγναντερὸ τὸ Θιάκι.
 Τότε σφιχτὰ μὲ δέσανε μὲς στὸ γερὸ καράβι.
 μ' εἶνα καλόστριφτο σκοινὶ καὶ στὴ στεριά πηδώντας
 εὐτὺς τραπέζι ἐτοίμασαν στὴν ἄμμουδιὰ νὰ φᾶνε. 355
 Μὰ τὰ δεσμὰ οἱ ἀθάνατοι μοῦ λύσανε σὲ λίγο.
 Καὶ τὰ κουρέλια δένοντας τριγύρω στὸ κεφάλι
 κατέβηκα ἀπ' τὸ σκαλιστὸ τιμόνι καὶ τὸ στῆθος
 στὴ θάλασσα τὸ σίμωσα κι ἔπλεγα κολυμπώντας
 κι ἀμέσως ὅξω βρέθηκα ἀλάργα ἀπ' τ' ἀερογιάλι. 360
 Σ' ἓνα λαγκάδι ἀνέβηκα πυκνὸ, δροσολουσμένο
 καὶ τρύπωσα ζαρώνοντας, κι αὐτοὶ παντοῦ γυρνοῦσαν

φυσώντας τὰ ρουθούνια τους. "Ομως πιὸ πέρα λίγο
 νὰ ψάξουν βαρεθήκανε καὶ στὸ βαθὺ καράβι
 πίσω νὰ πᾶνε κίνησαν, καὶ μ' ἔκρυψαν ἐμένα
 εὐκολὰ οἱ ἀθάνατοι καὶ μ' ἔφεραν στὴ μάντρα
 ἀνθρώπου μὲ καλὴ καρδιά. Γραφτὸ νὰ ζήσω ἀκόμα ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « "Αμοιρε ξένε, τὴν καρδιά μου μάτωςες στὰ στήθια,
 καθὼς μου τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ τὰ πικροβάσανά σου.

Μὰ παραμύθια τὰ θαρρῶ καὶ μήτε τὰ πιστεύω,
 ὅσα γιὰ τὸν ἀφέντη μου Δυσσέα μου 'πες τώρα.

Τί θέλεις γέρος ἄνθρωπος καὶ λὲς ψευτιὲς τοῦ κάκου ;
 Τὸ γυρισμὸ τοῦ ἀφέντη μου κι ἐγὼ τὸν ξέρω ὁ ἴδιος,
 ποὺ τὸν μισήσανε οἱ θεοὶ ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι

καὶ δὲν τοῦ πῆραν τὴ ζωὴ σὰν πολεμοῦσε Τρῶες
 ἢ σὰν ἀπόδωσε ἡ σφαγὴ στὰ χέρια τῶν δικῶν του.

Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θά τοῦ 'σταιναν μνημούρι
 καὶ πίσω δόξα θ' ἄφηνε μεγάλῃ τοῦ παιδιοῦ του.

Μὰ τώρα αὐτὸν ἀδόξαστα τὸν ἄρπαξαν οἱ Λάμειες,
 κι ἐγὼ ἐδῶ πάντα ἀπόμερα μὲ τὰ γουρούνια μένω,

μήτε πηγαίνω στὸ χωριό, ἐξὸν ἂν μὲ καλέσῃ
 ἢ Πηνελόπη, ὅταν ἐρθοῦν κάποια ἀπ' ἄλλου μαντάτα.

"Ολοι τὸ καθετὶ ρωτοῦν καὶ τὸ συχοξετάζουν
 κι ἄλλοι γιὰ τὸν ἀφέντη κλαῖν, ποὺ χρόνια ζῇ στὰ ξένα.

κι ἄλλοι τὸ χαίρονται καὶ τρῶν ἀπλέρωτα τὸ βίός του.
 'Εγὼ ὅμως μήτε τὰ ρωτῶ, μήτε νὰ μάθω θέλω,

ἀφότου κάποιος Αἰτωλὸς μὲ γέλασε, ποὺ φόνο
 σὰν ἔκαμε καὶ γύρισε παντοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο,

ἦρθε καὶ στὸ καλύβι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα.
 Στοῦ 'Ιδομενέα μου 'λεγε τὸ σπίτι πὼς τὸν εἶδε

στὴν Κρήτη, τὰ καράβια του τ' ἀνεμοτσακισμένα
 νὰ φτιάνῃ καὶ θά 'ρχόντανε τὸ καλοκαίρι ἐκεῖνο

ἢ μέσα στὸ χινόπωρο μὲ πλούτῃ φορτωμένους
 καὶ τοὺς πιστοὺς συντρόφους του. Καὶ σύ, καημένε γέρο,

μὴ θέλεις ψέματα νὰ λὲς γιὰ νὰ μὲ καλοπιάσῃς.
 Δὲ σὲ φιλοξενῶ γι' αὐτό, παρὰ γιατί φοβοῦμαι

τὸ Δία τὸ φιλόξενο καὶ σὲ λυποῦμαι ἐσένα ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Ἄπιστη ὀλότελα καρδιά μέσα στὰ στήθια κρύβεις. 400

Τοῦ κάκου, κι ἂν ὀρκίστηκα, δὲ θέλεις νὰ πιστέψης.

Μόν' ἔλα τώρα ἄς κάμουμε μιὰ συμφωνία οἱ δυὸ μας,
κι ἄς εἶναι ἀπὸ ψηλὰ οἱ θεοὶ μαρτύροι οἱ ἐπουράνιοι.

Ἄνισως ὁ ἀφέντης σου στὸ σπίτι του γυρίσῃ
χιτῶνα τότε δῶσε μου νὰ βάλω καὶ χλαμῦδα 405

καὶ στὸ Δουλίχι στείλῃ με πού λαχταρῶ νὰ φτάσω.

Ἄνισως ὅμως δὲν ἐρθῇ, καθὼς σὲ βεβαιῶνω,
τοὺς δούλους βάλε ἀπὸ ψηλὴ κορφή νὰ μὲ γκρεμίσουν,
γιὰ νὰ φοβᾶται ἄλλος φτωχὸς νὰ ῥθῇ νὰ σὲ γελάσῃ ».

Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 410

« Κι ἔτσι πιὰ, ξένε, δόξα ἐγὼ καὶ φήμη θ' ἀποχτήσω

καὶ σήμερα καὶ στὰ στερνά, παντοῦ σ' ὅλο τὸν κόσμο,

ἀφοῦ σὲ φιλοξένησα στὸ φτωχικὸ μου πρῶτα,
μοῦ ῥθε ἔπειτα κι ἡ ὄρεξι νὰ σὲ γκρεμοτσακίσω.

Τότε τὸ Δία μὲ χαρὰ θὰ τὸν παρακαλοῦσα. 415

Καιρὸς πιὰ τώρα γιὰ φαί. Εἴθε γοργὰ οἱ συντρόφοι

νὰ ῥχονταν μιὰ μπουκιὰ ψωμί νὰ φᾶνε στὸ καλύβι ».

Σὰν τέτοια οἱ δυὸ τοὺς λέγανε μιλώντας μεταξύ τους.

Σὲ λίγο φτάσανε οἱ βοσκοί, τοὺς χοίρους σαλαγώντας,
καὶ στὸ μαντρί τοὺς ἔκλεισαν νὰ κοιμηθοῦν κι ὀλοῦθε 420

μεγάλῃ ἀντάρᾳ ἀκούγονταν μαντριζομένων χοίρων.

Κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·

« Φέρτε τὸ πιὸ καλὸ θρεφτὸ νὰ σφάξω γιὰ τὸν ξένο

καὶ νὰ καλοπεράσουμε κι ἐμεῖς πού πᾶσα μέρα 425

σακατευόμαστε γι' αὐτὰ τ' ἀσπρόδοντα γουρούνια,

κι ἄλλοι μᾶς τρῶν ξεκούραστα τὸν κόπο τὸ δικό μας ».

Ἔτσι εἶπε καὶ μὲ τὸν μπαλτὰ πιάνει καὶ σκίζει ξύλα.

Κι οἱ ἄλλοι ἓνα πεντάχρονο παχὺ θρεφτάρη φέρνουν

καὶ στὸ βωμὸ τὸ στήσανε. Ποτὲ τοὺς ἀθανάτους

δὲν ξέχανε ὁ χοιροβοσκός, γιατί πολλὴ εἶχε πίστη. 430

Κι ἄρχισε τρίχες στῇ φωτιά νὰ ρίχνῃ ἀπ' τὸ κεφάλι

τ' ἀσπρόδοντου τοῦ γουρουνιοῦ καὶ στοὺς θεοὺς εὐχόνταν,

στὸ σπίτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νὰ γυρίσῃ.

Τότε μιὰ σκίζα παίρνοντας βελανιδιᾶς, πού κάτω

τὴν εἶχε ἀφήσει σκίζοντας, χτύπησε τὸ γουρούνι
 καὶ εὐτὺς στὸ τόπο τ' ἄφησε. Τὸ σφάζουν τότε οἱ ἄλλοι
 καὶ ἀμέσως τὸ καψάλισαν καὶ τὸ 'καμαν κομμάτια.

Τότε ἔκοβε ὁ χοιροβοσκὸς ἀπ' τὸ παχὺ θρεφτάρι
 ὠμὰ κομμάτια, ἀρχίζοντας ἀπ' ὅλα του τὰ μέρη,
 καὶ τὰ 'βαζε ἄλλα στὴ φωτιά, πασπαλισμένα ἀλεύρι,
 καὶ ἄλλα σὰν τὰ κομμάτιασαν τὰ πέρασαν στὶς σουβλές,
 τὰ ψήσανε ὁμορφα ὁμορφα καὶ ἀπ' τὴ φωτιά τὰ βγάζουν
 καὶ ὅλα σὲ δίσκους τὰ 'βαλαν. Κι ὀρθὸς νὰ τὰ μοιράσῃ
 σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκός, γιατί ἤξερε τὴν τάξιν.

Ἐφτὰ χωρίζει μερδικὰ μοιράζοντας τὸ κρέας.

Γιὰ τίς Νεραίδες ἔταξε μὲ προσευχὲς τὸ πρῶτο.

Τὸ δεύτερο γιὰ τὸν Ἑρμῆ, τῆς Μαίας γιό, καὶ τ' ἄλλα

τὰ μοίρασε τοῦ καθενός. Καὶ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα

τὸν τίμησε μ' ὀλόκληρα τὰ πάκια ἀπ' τὸ θρεφτάρι

τ' ἀσπρόδοντο, καὶ γλύκανε τοῦ βασιλιᾶ τὰ σπλάχνα.

Κι ἔτσι εἶπε ὁ βαθυστόχαστος Δυσσέας κρᾶζοντάς τον·

« Εὐμαίε, ὅπως σ' ἀγάπησα νὰ σ' ἀγαπήσῃ ὁ Δίας,

ποῦ μ' ὅλα τ' ἀγαθὰ τιμᾷς τὸν καταφρονεμένο ».

Τότε, Εὐμαίε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες καὶ ἔτσι εἶπες·

« Καημένε, ἀπ' τὸ βρισκόμενο φάγε νὰ ψυχοπιᾷσης.

Τὸ 'να μᾶς δίνουν οἱ θεοὶ καὶ μᾶς ἀρνιοῦνται τ' ἄλλο,

καθὼς τὸ θέλει ἡ χάρις τους, γιατί τὰ δύνονται ὅλα ».

Εἶπε καὶ ρίχνει στὴ φωτιά γιὰ τοὺς Οὐράνιους πρῶτα

καὶ μαῦρο στάζοντας κρασὶ πρόσφερε τοῦ Δυσσέα

ποῦ δίπλα του καθόντανε. Μοίρασε καὶ ὁ Μεσαύλης

ψωμιά, ποῦ δοῦλο του ὁ βοσκὸς τὸν πῆρε ἀπ' τοὺς Ταφιῶτες

— καὶ οὔτε ἡ κυρά του τὸ 'ξερε μὴδ' ὁ γερο-Λαέρτης —

σὰν ἔλειπε ὁ ἀφέντης του δίνοντας βιὸς δικό του.

Τότε ὅλοι σ' ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρὸς τους.

Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,

πῆρε ὁ Μεσαύλης τὰ ψωμιά, καὶ ἔτσι ὅλοι πιά χορτάτοι

ἀπὸ ψωμί καὶ ἀπὸ ψητὸ πῆγαιναν νὰ πλαγιάσουν.

Κακὴ ἦρθε νύχτα, ἀφέγγαρη καὶ ἔβρεχε πάντα ὁ Δίας

καὶ βροχερὸς ὁ Ζέφυρος φυσοῦσε ἀγριεμένα.

Τότε ὁ Δυσσέας τὸ βοσκὸ δοκίμαζε, ἂν θὰ βγάλῃ

τὴν κάπα του νὰ τοῦ ὀδινε, ἣ θὰ παρακινουῖσε
 κανένα ἀπ' τοὺς συντρόφους του, ἀφοῦ τὸν πόνεσε ἔτσι·
 « Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σύ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.
 Κάτι παλιά μου θὰ σᾶς πῶ. Μὰ τὸ κρασί τὸ ἔρμο
 μὲ σπρώχνει πού τὸν πιὸ γερὸ στὸ νοῦ τὸν καταφέρνει 475
 νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ γελᾷ καὶ τὸ χορὸ νὰ πιάνη,
 νὰ λέη καὶ λόγια πού κρυφὰ καλύτερα νὰ μένουν.
 Μὰ δὲ θὰ τὰ κρατήσω πιά, μιὰ κι ἄνοιξα τὸ στόμα.
 Εἶθε ἔτσι νὰ ἔμουν τώρα νιὸς καὶ νὰ ἔμουν παλικάρι
 σὰν τὸν καιρὸ πού σταίναμε καρτέρι μὲς στὴν Τροία 480
 μὲ τὸ Δυσσέα καὶ τὸ γιὸ τ' Ἀτρέα τὸ Μενέλοιο
 πού στρατηγοῦσαν κι ἀρχηγὸ πῆραν κι ἐμένα τρίτον.
 Κι ὅταν στὴν πόλῃ φτάσαμε καὶ στὸ ψηλὸ τῆς κάστρο,
 τριγύρω στὰ πυκνὰ κλαδιά, στὸ βοῦρκο, στὰ καλάμια,
 χωμένοι στὶς ἀσπίδες μας λαγιάσαμε κι ἡ νύχτα 485
 ἦρθε ὅπως ἔπεσε ὁ βοριάς κακὴ καὶ παγωμένη
 κι ἔπεφτε ἀπάνω μας ψυχρὸ σὰν παγωνιά τὸ χιόνι
 καὶ στὶς ἀσπίδες ἔπηξε τὸ κρούσταλλο τριγύρω.
 Μαζί τους εἶχανε οἱ λοιποὶ καὶ κάπες καὶ χιτῶνες
 κι ἤσυχα κοιμηθήκανε χωμένοι στὶς ἀσπίδες. 490
 Μὰ ἐγὼ τὴν κάπα μου ἄφησα στοὺς ἄλλους μου συντρόφους
 τρελά, γιατί δὲν τό ἔλεγα πὼς θὰ ξεπάγιαζα ἔτσι
 καὶ πῆγα μόνο μὲ λευκὸ χιτῶνα καὶ μ' ἀσπίδα.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα τέλευε κι ἦταν γερμένη ἡ πούλια,
 τότε ἔτσι τοῦ Δυσσέα μιλῶ πού λάγιαζε κοντά μου, 495
 σκουντώντας μὲ τὸν ἄγκωνα κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως·
 « Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα,
 πᾶει πιά δὲ θὰ ξημερωθῶ. Μὲ τσάκισε τὸ κρύο.
 Ἡ μοίρα μου μὲ τύφλωσε τὴν κάπα μου ν' ἀφήσω
 κι ἦρθα μὲ τὸ χιτῶνα ἐδῶ. Τώρα σωμὸ δὲν ἔχει ». 500
 Εἶπα κι ἀμέσως ἔκαμε τὴ σκέψη αὐτὴ στὸ νοῦ του,
 ὡς ἦταν πρῶτος στὴ βουλή καὶ στὸ κοντάρι πρῶτος,
 κι ἔτσι μὲ σιγανὴ φωνὴ μοῦ μίλησε καὶ μοῦ ἔπε·
 « Σώπαινε τώρα μὴν τυχὸν ἄλλος κανεῖς σ' ἀκούσῃ ».
 Κι ἔτσι εἶπε, τὸ κεφάλι του στὸν ἄγκωνα ἀκουμπώντας· 505
 « Ἀκοῦτε, ἀδέρφια, νὰ σᾶς πῶ τὸ τί εἶδα στ' ὄνειρό μου.

Ἦρθαμε ἀλάργα ἀπ' τὰ γοργὰ καράβια, μόν' ἄς τρέξῃ
κάποιος στὸν Ἀγαμέμνονα νὰ πῇ, τὸν ἀρχηγό μας,
νὰ στείλῃ κι ἄλλη δύναμη νὰ φτάσῃ ἀπ' τὴν ἀρμάδα ».

Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε τοῦ Ἀντραίμου ὁ γιὸς ὁ Θόας 510
ἀπάνω ἀμέσως, κι ἔβγαλε τὴν ἄλική του κάπα
καὶ γιὰ τὰ πλοῖα τράβηξε. Κι ἐγὼ στὴν κάπα ἐκείνου
χαρούμενα τυλίχτηκα κι ἔφεγγε πιά ἡ Αὐγούλα.

Ἔτσι εἶθε νὰ ἴδω μὲν τώρα νιὸς καὶ νὰ ἴδω τὴν ἀντρεία μου. 515
Κάποιος βοσκὸς θὰ μοῦ ἴδῃ μάντρα ἐδῶ μιὰ κάπα
ἔτσι ἀπ' ἀγάπη καὶ τιμὴ σὲ τέτοιο παλικάρι.

Μὰ τώρα πιά δὲ μὲ ψηφοῦν, γιὰτὶ φορῶ κουρέλια ».

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες· 520
« Γέρο μου, ὁ λόγος σου σωστός καὶ δὲ θὰ πάῃ τοῦ κακού.
Γιὰ ἀπόψε κάπα θὰ βρεθῇ κι ὅ,τι ἄλλο ἀπ' ὅσα πρέπουν
στὸν ξένο τὸν ταλαίπωρο στὰ χέρια μας ἂν πέσῃ.

Μὰ πάλε τὰ κουρέλια σου θὰ βάλῃς ἅμα φέξῃ 525
γιὰτὶ δὲν ἔχουμε πολλοὺς χιτῶνες μήτε κάπες
ἐδῶ νὰ συναλλάζουμε. Καθεὶς ἀπὸ ἑνὸς ἔχει.
(Κι ὅταν τ' ἀγαπητὸ παιδί γυρίσῃ τοῦ Δυσσέα
αὐτὸς χιτῶνα νὰ ντυθῇς καὶ κάπα θὰ σοῦ δώσῃ
κι ὅπου σοῦ λαχταράει ἡ καρδιά νὰ φτάσῃς θὰ σὲ στείλῃ »).

Ἔτσι εἶπε καὶ σηκώθηκε καὶ τοῦ ὅστρωσε κρεβάτι 530
κοντὰ στὸ τζάκι κι ἔριξε γιδοπροβιὲς ἀπάνω.
Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας πλάγιασε καὶ μὲ σγουρὴ μεγάλη
μιὰ κάπα τοῦ τὸν σκέπασε πού ἔχε νὰ συναλλάξῃ
καὶ τὴν φοροῦσε ὅταν βαρὺς ἐρχόντανε χειμῶνας.

Ἐκεῖ κοιμήθηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ κοντὰ τοῦ 535
κοιμήθηκαν οἱ ἄλλοι νιοί. Ὅμως δὲν πῆγαινε ὕπνος
στὸν Εὐμαίῳ ἐκεῖ νὰ κοιμηθῇ, ἀλάργα ἀπ' τὰ γουρούνια,
κι ὅζω νὰ βγῇ ἐτοιμάζονταν. Καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας
πού τοῦ πονοῦσε ἔτσι τὸ βιὸς κι ἄς ἔμενε στὰ ξένα.

Στοὺς ὤμους πρῶτα κρέμασε τὸ κοφτερὸ σπαθί του 540
γύρω, καὶ φόρεσε σγουρὴ ἀνεμοδιώχτρα κάπα
καὶ μὲ προβιά τυλίχτηκε παχιοῦ μεγάλου τράγου.
Πῆρε στὸ χέρι μυτερὸ κοντάρι, ἀντρῶν καὶ σκύλων
ξεπλερωτῇ, καὶ πῆγαινε νὰ κοιμηθῇ μονάχος

στό μέρος πού κοιμόντανε τ' ἀσπρόδοντα γουρούνια
κάτω ἀπὸ βράχο θολωτό, ὅπου βοριάς δὲν πιάνει.

Ο

- Στὴν πλούσια Λακεδαίμονα πῆγε ἡ θεὰ Παλλὰδα
στό γιό τοῦ μεγάλόψυχου Δυσσέα νὰ θυμίση
καιρὸς πῶς εἶναι στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ γυρίση.
Καὶ βρῆκε ἐκεῖ τοῦ Νέστορα τὸ γιό καὶ τοῦ Δυσσέα
στό πρόσπιτο τοῦ ξακουστοῦ Μενέλαου νὰ κοιμῶνται. 5
Ἵπνος βαθὺς τοῦ Νέστορα τὸ γιό τὸν εἶχε πάρει,
ὄχι ὅμως τὸν Τηλέμαχο, μόν' ὅλο ἀνακυλοῦσε
τὴν ἔγνοια τοῦ πατέρα του μέσα στὴ μαύρη νύχτα.
Κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε κι ἔτσι ἡ Παλλὰδα τοῦ 'πε·
« Δὲν κάνει πιά, Τηλέμαχε, στίς ξενιτιές νὰ τρέχης, 10
τὰ κτήματά σου ἀφήνοντας κι ἔτσι ἀπονους ἀνθρώπους
στό σπίτι σου, μὴ σοῦ τὸ φᾶν μοιράζοντας τὸ βίός σου
καὶ τὸ ταξίδι ἀνώφελο πού κάνεις καταντήση.
Μόν' ζήτα ἀπ' τὸ βροντόφωνο Μενέλαο νὰ σὲ στείλῃ
νὰ βρῆς ἀκόμα σπίτι σου τὴν ἀκριβὴ σου μάνα. 15
Γιατὶ τῆς λὲν τ' ἀδέρφια της κι ὁ γέρος της πατέρας
νὰ πάρῃ τὸν Εὐρύμαχο, πού τοὺς μνηστῆρες ὅλους
περνᾷ στὰ δῶρα κι ἔδωσε χιλιάδες γαμποπρόικια,
μὴ σοῦ τὸ ἀδειάσῃ φεύγοντας τὸ σπίτι σου ἄθελά σου.
Γιατὶ τὴν ξέρεις τὴν καρδιὰ πῶς εἶναι τῆς γυναίκας. 20
Τὸ σπίτι ἐκείνου προσπαθεῖ νὰ τ' ἀρχονταῖνῃ μόνο
πού θὰ τὴν πάρῃ, καὶ ξεχνᾷ τὰ πρῶτα τὰ παιδιὰ της
καὶ μήτε πιά τὸν νοιάζεται τὸν πεθαμένον ἄντρα.
Κι ἐκεῖ σὰν ἔρθῃς φρόντισε νὰ πῆς τὸ μυστικὸ σου
σ' ὅποια ἀπ' τίς δοῦλες φαίνεται πιστότερη πῶς εἶναι, 25
ὥσπου δώσουν οἱ θεοὶ πιστὸ νὰ κάμῃς ταίρι.
Κι ἓνα ἄλλο λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ βάλ' τον μὲς στοῦ νοῦ σου.
Καρτέρι σοῦ 'χουν ἔτοιμο οἱ πιὸ τρανοὶ μνηστῆρες,
ἀνάμεσα στὴ βραχωτὴ τὴ Σάμῃ καὶ στοῦ Θιάκι,
νὰ σὲ χαλάσουν θέλοντας πρὶν φτάσης στὴν πατρίδα. 30

Μὰ δὲ θὰ γίνη ἡ χάρη τους, κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες πρῶτα
κάποιον θὰ φάη ἡ μαύρη γῆς, πού καταλοῦν τὸ βίός σου.

Μόν' κράτα ἀλάργα ἀπ' τὰ νησιὰ τὸ φτερωτὸ καράβι
κι ὅλο τὴ νύχτα ἀρμένιζε. Κι ἓνα ἀεράκι πρῦμο

πίσω θὰ στείλῃ ἓνας θεὸς πού σέ φυλάει, σέ σώζει.

35

Κι ὅταν στὸ Θιάκι φτάσῃς πιά, στὸ πρῶτο τοῦ ἀκρογιάλι,
στεῖλε μὲ τοὺς συντρόφους σου στὴ χώρα τὸ καράβι

καὶ πάνε τὸ χοιροβοσκὸ νὰ πρωτοβορῇ στὴ μάντρα,
πού στὰ θρεφτά σου ἐπιστατεῖ καὶ σέ πονεῖ ἡ καρδιά του.

Πέρασε ἐκεῖ τὴ νύχτα σου καὶ στείλε τον στὴ χώρα

40

στὴ συνετὴ μητέρα σου τὴν εἶδηση νὰ φέρῃ,
πὼς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισες καὶ πὼς γερός τῆς ἦρθες ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ θεὰ γιὰ τὰ ψηλὰ τὰ οὐράνια
κι αὐτὸς τὸ γιὸ τοῦ Νέστορα τὸν σήκωσε ἀπ' τὸν ὕπνο,

σκουντώντας μὲ τὸ πόδι του, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε.

45

« Εὐπνα καὶ ζέφε γρήγορα, Πεισίστρατε, σ' ἀμάξι

τ' ἄλογα τὰ μονόφυα νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».

Πάλε ὁ Πεισίστρατος, ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα, τοῦ κάνει.

« Τηλέμαχε, δὲ γίνεται κι ἄς βιάζῃ τὸ ταξίδι,

τὴ νύχτα τὴν τρισκότεινῃ νὰ φύγουμε. Σὲ λίγο

50

θὰ γλυκοφέξῃ ἡ χαραυγὴ. Καὶ μεῖνε ὅσο νὰ φέρῃ

ὁ μαχητὴς τ' Ἀτρέα γιὸς, ὁ ξακουστὸς Μενέλαος,

τὰ δῶρα του καὶ πρόσχαρα μᾶς ἀποχαιρετήσῃ.

Γιατὶ στὸν κόσμον ὅσο νὰ ζῇ θυμᾶται ὁ κάθε ξένος

τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο πού δείχνει καλοσύνη ».

55

Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόθρονη πρόβαλε εὐτύς ἡ Αὐγούλα.

Τότε ἦρθε κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος καὶ τοὺς ἤβρε,

τὸ πλάι τῆς ὁμορφόμαλλης ἀφήνοντας Ἑλένης.

Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ ἀκριβὸς γιὸς τοῦ Δυσσέα ἐμπρός του,

φόρεσε ἀμέσως βιαστικὰ τὸν κεντητὸ χιτῶνα

60

καὶ τὴ βαριὰ φλοκάτα του στὶς ἀντρειωμένες πλάτες,

καὶ πρὸς τὴν πόρτα τρέχοντας στάθηκε ἐκεῖ καὶ τοῦ ἔπε.

« Θεόβρεφε τ' Ἀτρέα γιέ, Μενέλαε πολεμάρχῃ,

καιρὸς πιά τώρα στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ μὲ στείλῃς.

Γιατὶ ἡ καρδιά μου λαχταρᾷ στὸ σπίτι μου νὰ φτάσω ».

65

Τότε ἔτσι κι ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τ' ἀπαντοῖσε.

« Ἀφοῦ ζητᾷς, Τηλέμαχε, νὰ φύγης, δὲν τὸ κάνω
νὰ σέ κρατήσω ἐδῶ πολὺ. Τὸν κατακρίνω πάντα
τὸν ἄντρα τὸ φιλόξενο ποὺ κι ἀγαπάει περίσσια
καὶ ποὺ περίσσια ὀχτρεύεται. Μ' ἀρέσει σ' ὅλα ἡ τάξη. 70

Ἴδιο νὰ λές στὸν ξένο σου νὰ φύγῃ ἂν δὲν τὸ θέλῃ
κι ἴδιο κακὸ νὰ τὸν κρατᾷς σὰ βιάζεται νὰ φύγῃ.
Τὸν ξένο πόχεις ν' ἀγαπᾷς, κι ἂν θέλῃ, νὰ τὸν στέλνης.
Μόν' στάσου ὅσο στ' ἀμάξι σου τὰ δῶρα νὰ σοῦ φέρω,
δῶρα πανώρια, νὰ τὰ ἰδῇς κι ὁ ἴδιος μὲ τὰ μάτια, 75
κι ὅσο νὰ πῶ τῶν γυναικῶν τραπέζι νὰ ἐτοιμάσουν
στὸ σπίτι, κι ὅλα τὰ καλὰ ποὺ βρίσκονται νὰ βάλουν.
Φέρνει χαρὰ καὶ δύναμη καὶ γιὰ καλὸ μας εἶναι
σὰ φᾶμε νὰ τραβήξουμε σὲ μακρινὸ ταξίδι.

Κι ἂν στὴν Ἑλλάδα ἔχῃς σκοπὸ νὰ πᾶς καὶ μέσα στ' Ἄργος, 80
ὅπως καὶ νὰ 'ναι θ' ἀκλουθῶ κι ἀλόγατα θὰ ζέψω
καὶ θὰ σοῦ γίνω ἐγὼ ὁδηγὸς στὶς χῶρες ποὺ θὰ πᾶμε.
Δὲ θὰ μᾶς διώξῃ ἐκεῖ κανεὶς μ' ἔτσι ἀδειανὰ τὰ χέρια,
μόν' θὰ μᾶς δώσῃ ἢ χάλκινο τριπόδι, εἴτε λεβέτι,
ἢ δυὸ μουλάρια ἢ καὶ χρυσὸ νὰ πάρουμε ποτήρι. » 85

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Θεοῖς ρεφετε τ' Ἀτρέα γιὲ κι ὀπλαρχηγέ Μενέλαε,
θέλω πιά νὰ 'ρθω σπίτι μου. Γιατὶ μὴδ' ἐπιστάτη
δὲν ἄφησα ὅταν ἔφυγα στὰ κτήματά μου ἀπάνου,
μήπως ἐνῶ τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου γυρεῦω, 90
χαθῶ κι ὁ ἴδιος ἢ χαθῇ κειμήλιο ἀπ' τὸ σπίτι. »

Σὰν ἄκουσε ὁ βροντόφωνος Μενέλαος τέτοιο λόγο,
ἀμέσως τὴ γυναῖκα του προστάζει καὶ τίς δοῦλες
τραπέζι, ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ, στὸ σπίτι νὰ ἐτοιμάσουν.
Τότε ἦρθε κι ὁ Ἑτεωνιάς τοῦ Βόηθου ὁ γιὸς, ξυπνώντας 95
ἀπ' τὸ κρεβάτι του, γιατί δὲν κατοικοῦσε ἀλάργα.
Τὸν πρόσταξε τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς φωτιά νὰ πάῃ ν' ἀνάψῃ
νὰ βάλῃ κρέας νὰ ψηθῇ. Κι ἄκουσε αὐτὸς ἀμέσως.
Κι ὁ ἴδιος στὴν εὐωδιαστὴ κατέβηκε ἀποθήκη,
κι ὁ Μεγαπένθης πήγαινε μαζί του κι ἡ Ἑλένη. 100
Σὰν ἦρθε ἐκεῖ ποὺ βρίσκονταν κρυμμένοι οἱ θησαυροὶ του
πῆρε ποτήρι δίχερο στὰ χέρια ὁ γιὸς τ' Ἀτρέα

- κι ἓνα ἄσημένιο πρόσταξε κροντήρι ὁ Μεγαπένθης
 νὰ πάρῃ. Τὰ σεντούκια της ἀνοίξε κι ἡ Ἑλένη
 πού 'χε κεντίδια ἀφρόπλεχτα, δουλειὰ ἀπ' τὰ δυό της χέρια. 105
 Ἕνα ἀπὸ κεῖνα διάλεξε ἡ θεϊκὰ γυναίκα,
 πού 'ταν στὰ ξόμπλια πιὸ ὁμορφο κι ἀπ' ὅλα πιὸ μεγάλο,
 ἄστρο στὴ λάμψη κι ἦτανε βαλμένο κάτω κάτω.
 Πιὸ πέρα τότε κίνησαν τὶς κάμαρες περνώντας
 καὶ βρῆκαν τὸν Τηλέμαχο κι ἔτσι ὁ Μενέλαος τοῦ 'πε· 110
 « Τηλέμαχε, ὅπως μελετᾷς στὸ νοῦ τὸ γυρισμό σου,
 ἔτσι ἂς τὰ φέρῃ ὁ βροντερός τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς ὁ Δίας.
 Κι ἀπ' ὅσα ἔχω πολῦτιμα στὸ σπίτι θὰ σοῦ δώσω
 ὅ,τι εἶναι τ' ὁμορφότερο καὶ πιὸ πολὺ πού ἀξίζει.
 Ἕνα κροντήρι σκαλιστὸ θὰ σέ φιλοδωρήσω, 115
 ὅλο ἀπ' ἄσημι μὲ χρυσὸ τὰ χεῖλη του δεμένα,
 δουλειὰ τοῦ Ἡφαίστου. Ὁ Φαίδιμος μοῦ τό 'δωσε ὁ λεβέντης,
 τῶν Σιδωνιῶν ὁ βασιλιάς, στὸ σπίτι του ὅταν πῆγα
 στὸ γυρισμό μου. Τώρα αὐτὸ θὰ σοῦ τὸ κάμω δῶρο ».
 Εἶπε καὶ τοῦ 'δωσε ἔπειτα τὸ δίχρο ποτήρι. 120
 Κι ὁ Μεγαπένθης τοῦ 'βαλε μπροστά του τὸ κροντήρι.
 Ἦρθε κι ἡ ροδομάγουλη Ἑλένη, μιὰ της μπόλια
 κρατώντας στὰ δυὸ χέρια της κι ἔτσι μὲ χάρη τοῦ 'πε·
 « Αὐτὸ κι ἐγὼ τὸ δῶρο μου, παιδί μου, σοῦ χαρίζω,
 πάντα ἀπ' τὰ χέρια ἀνάμνηση νὰ τό 'χῃς τῆς Ἑλένης, 125
 στὴν ποθητὴ τοῦ γάμου σου τὴν ὥρα, νὰ τὸ βάλῃς
 στὸ ταίρι σου. Κι ἂς τὸ φυλάῃ στὸν πύργο της ὡς τότε
 ἢ λατρευτὴ μανούλα σου. Κι ἄμποτε στὴν πατρίδα,
 στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι σου χαρούμενος νὰ φτάσης ».
 Εἶπε κι ἐκεῖνος μὲ χαρὰ στὰ χέρια του τὸ πήρε. 130
 Κι ὁ μαχητὴς Πεισίστρατος στ' ἀμάξι τὰ 'βαλε ὅλα
 μὲς στὸ κουτὶ καὶ θάμαζε τὰ μάτια του νὰ βλέπουν.
 Τότε ὁ ξανθὸς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς τοὺς πῆρε στὸ παλάτι
 καὶ σέ σκαμνιά καὶ σέ θρονιά τοὺς ἔβαλε νὰ κάτσουν.
 Μιὰ παρακórη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνι 135
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σ' ἓνα ἄσημένιο τάσι
 κι ἐμπρός, τοῦ μάκρου, σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ὡμία τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα,

κι άλλα προσφάγια πληθερά μετὰ χαρᾶς ὅ,τι εἶχε.
 Κι ὁ γιὸς τοῦ Βόηθου κόβοντας σὲ μερδικὰ τὸ κρέας 140
 τοὺς μοίρασε καὶ τὸ κρασί κερνοῦσε ὁ Μεγαπένθης.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ζέψανε ἀμέσως τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι,
 κι ὅζω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι βγῆκαν. 145
 Ἦρθε σὲ λίγο κι ὁ ξανθὸς Μενέλαος, στὸ δεξί του
 κρατώντας μελιστάλαχτο κρασί, σ' ἓνα ποτήρι
 χρυσό, νὰ στάξουν στοὺς θεοὺς προτοῦ νὰ ξεκινήσουν.
 Στάθηκε στ' ἄλογα μπροστὰ κι ἔτσι εἶπε χαιρετώντας·
 «Κοπιάστε στὸ καλὸ, παιδιὰ, καὶ νὰ μοῦ χαιρετᾶτε 150
 τὸ Νέστορα, ποὺ στάθηκε σὲ μένα σὰν πατέρας,
 ἐνὼσω πολεμοῦσαμε οἱ Ἀχαιοὶ στὴν Τροία»·

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Μετὰ χαρᾶς, ὅπως τὰ λές, θεόθρεφε Μενέλαε,
 σὰν πᾶμε θὰ τοῦ φέρουμε τὰ χαιρετίσματά σου. 155
 Εἶθε κι ἐγὼ μὲ τὸ καλὸ στὸ Θιάκι νὰ γυρίσω
 καὶ νὰ ἴβρω τὸν πατέρα μου Δυσσέα μὲς στὸ σπίτι,
 καὶ πόση ἀγάπη νὰ τοῦ πῶ πῶς βρῆκα ἐγὼ κοντά σου
 καὶ πόσα δῶρα μοῦ ἔδωσες πολῦτιμα νὰ φέρω»·

Ἔτσι ὅπως εἶπε, ἓνας αἰτὸς δεξιὰ γοργοπετοῦσε, 160
 αἰτὸς, ποὺ ἔχε στὰ νύχια του λευκὴ μεγάλη χήνα
 σπιτοθρεμμένη κι ἡμερὴ καὶ μὲ φωνές ξοπίσω
 γυναιῖκες κι ἄντρες ἔτρεχαν. Κι ὡς ζύγωσε κοντά τους,
 βουτάει δεξιὰ τους στ' ἄλογα μπροστὰ καὶ μ' ἀναγάλλια
 τὸν εἶδαν καὶ τοὺς ἔγιανε μέσα ἡ καρδιά στὰ στήθια. 165

Κι ὁ μαχητὴς Πεισίστρατος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 «Κρίνε, θεόθρεφε ἀρχηγέ Μενέλαε, ἂν τὸ σημάδι
 μᾶς τὸ ᾄδειξε ὁ θεὸς γιὰ μᾶς ἢ γιὰ τὴν ἀφεντιά σου»·

Εἶπε κι ὁ πολεμόχαρος Μενέλαος συλλογιόυνταν,
 πῶς νὰ τὸ κρίνῃ ἀλάθευτα καὶ νὰ τὸ ξεδιαλύνῃ. 170
 Μὰ πρόλαβε ἡ πεντάμορφη Ἑλένη καὶ τοὺς εἶπε·
 «Ἀκοῦστε νὰ μαντέψω ἐγὼ, καθὼς μὲς στὴν καρδιά μου
 τὰ φέρνουν οἱ ἀθάνατοι κι ὅπως θαρρῶ θὰ γίνουν.
 Τῇ χήνα ὡς ἄρπαξε ὁ αἰτὸς τῇ σπιταναθρεμμένη,

χυμώντας μέσα ἀπ' τὸ βουνό, ὅπου εἶχε τὴ φωλιά του,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας συμφορὰς πολλὰς ἀφοῦ περάσῃ
 στὰ ξένα, θὰ ῥθῃ σπίτι του κι ἐκδίκησῃ θὰ πάρῃ.
 Μπορεῖ καὶ νὰ ῥθε, θάνατο νὰ πλέκῃ στοὺς μνηστῆρες ».

175

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ὁ Δίας νὰ τὰ δώσῃ αὐτά, ὁ βροντολάλος ἄντρας
 τῆς Ἥρας. Τότε σὰ θεὰ θὰ σὲ λατρεύω αἰώνια ».

180

Εἶπε καὶ τ' ἄλογα χτυπᾷ νὰ τρέξουν καὶ πετοῦσαν
 γοργὰ τὴν πόλιν σκίζοντας καὶ χύθηκαν στὸν κάμπο.
 Κι ὅλη τὴ μέρα τὸ ζυγὸ στὸν τράχηλό τους σειοῦσαν.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασιλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι

185

καὶ στὶς Φηρὲς σταμάτησαν στοῦ Διοκλῆ τὸ σπίτι
 κι ἐκεῖ τὴ νύχτα πέρασαν καὶ τοὺς φιλοξενοῦσε.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 ζέψανε πάλε τ' ἄλογα κι ἀνέβηκαν στ' ἀμάξι
 καὶ βγῆκαν ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιανὸ κι ἀπ' τ' αὐλοπόρτι.

190

Χτυπᾷ νὰ τρέξουν τ' ἄλογα καὶ πρόθυμα πετοῦσαν
 κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στῆς Πύλου τ' ὄρθιο κάστρο.
 Τότε ἄρχισε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν Πεισίστρατο εἶπε·

« Τί μοῦ ἔταξες, Πεισίστρατε, τὸ λόγο μου νὰ κάμῃς ;

Φίλοι πατροπαράδοτοι λεγόμεστε ἀπὸ χρόνια
 κι εἴμαστε συνομήλικοι καὶ τὸ ταξίδι τοῦτο

195

θὰ μᾶς ἐνώσῃ πιὸ πολὺ. Ἀλλάργα ἀπ' τὸ καράβι
 μὴ μὲ τραβᾷς, θεόθρεφε, μόν' ἔλα ἐδῶ ἄφησέ με,
 μὴ μὲ κρατήσῃ σπίτι του ὁ γέρος σου ἄθελά μου
 νὰ μὲ φιλοξενήσῃ ἐκεῖ κι ἀνάγκη εἶναι νὰ φεύγω ».

200

Εἶπε κι ὁ γιὸς τοῦ Νέστορα κυκλόφερνε στὸ νοῦ του
 πῶς νὰ τοῦ κάμῃ τάζοντας τὴ χάρη ποῦ ζητοῦσε.

Κι ἐκεῖ ποῦ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε,
 νὰ στρέψῃ τ' ἄτια στὸ γοργὸ καράβι, στ' ἀκρογιάλι.

Πῆρε ἀπ' τ' ἀμάξι κι ἔβαλε τὰ δῶρα μὲς στὴν πρύμνη,
 χρυσὰ ποτήρια καὶ σκουτιὰ ποῦ τοῦ ἔδωσε ὁ Μενέλαος,
 κι ἔτσι τὸν παρακίνησε μὲ πεταχτά του λόγια·

205

« Ἀνέβα τώρα μὴν ἀργῆς, καὶ τοὺς συντρόφους πάρε,
 προτοῦ νὰ φτάσω σπίτι μου κι ὅλα τὰ μάθῃ ὁ γέρος.

Γιατὶ τὸ ξέρω αὐτὸ καλὰ κι οὔτε ἀπ' τὸ νοῦ μου βγαίνει,

210

ὡς ἔχει ἀράθυμη ψυχή, δὲ θά σ' ἀφήσῃ ἐκεῖνος,
μόν' θά ῥθῃ ἐδῶ στὸ σπίτι του νὰ σὲ καλέσῃ ὁ ἴδιος
κι ἔτσι θαρρῶ πῶς ἄπρακτος δὲ θά γυρίσῃ πίσω.
Γιατὶ πολὺ θά θύμωνε ἂν δὲν τὸ κάμῃ ὥστόσο».

Εἶπε καὶ τὰ καλότεριχα τ' ἀλόγατα χτυποῦσε
πίσω στὴν Πύλο κι ἔφτασε γοργὰ μὲς στὸ παλάτι. 215

Πρόσταξε κι ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους·
« Παιδιά, ἐτοιμάστε τ' ἄρμενα στὸ μελανὸ καράβι
κι ἐμπρός, ἅς μπαίνουμε κι ἐμεῖς νὰ κόβουμε πιά δρόμο ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν
κι εὐτὺς ἀπάνω ἀνέβηκαν καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους. 220

Ἔτσι ἔκανε κι εὐχόντανε, καὶ στὴ θεὰ Παλλὰδα
θυσιά πρόσφερε ἔπειτα τοῦ καραβιοῦ τὴν πρύμνη.
Τότε ἓνας ξένος ἔφτασε φυγόδικος ἀπ' τ' Ἄργος,
μάντης ποὺ σκότωσε ἄνθρωπο. Τὸ γένος του βαστοῦσε 225

ἀπ' τὸ Μελάμποδα, ποὺ πρὶν στὴν ἀρνοθρέφτρα Πύλο
καθόνταν, πρῶτος ἄρχοντας μὲς στοὺς Πυλιῶτες ὅλους.
Ἐπειτα ξενιτεύτηκε, πατρίδα παρατώντας,
ἀλάργα ἀπ' τὸν τρανὸ τῆς γῆς ἀφέντῃ τὸ Νηλέα,
ποὺ τ' ἀγαθὰ του στανικῶς τοῦ τὰ κρατοῦσε χρόνια, 230

κι ὥς τότε ἐκεῖνος ἔμενε στὸν πύργο τοῦ Φυλάκη,
κλεισμένος σὲ βαριά δεσμὰ καὶ βάσανα μεγάλα,
γιά τοῦ Νηλέα τ' ὁμορφο κορίτσι καὶ μιὰ τύφλα
βαριά, ποὺ τοῦ ἔφερε ἡ φριχτὴ Κατάρα στὸ μυαλό του.
Γλίτωσε ὥστόσο κι ἔφερε στὴν Πύλο ἀπ' τὴ Φυλάκη 235

τὰ βόδια τὰ μουγγόφωνα, καὶ τὸ θεῖκὸ Νηλέα
πλέρωσε καὶ τὴν κόρη του τὴν πῆγε τοῦ ἀδερφοῦ του
κι ὁ ἴδιος ξενιτεύτηκε στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος.
Γιατὶ ἔτσι τοῦ ἔχε ἡ μοῖρα του γραφτό, νὰ κατοικήσῃ
στ' Ἄργος καὶ στὸν Ἀργίτικο λαὸ νὰ βασιλέψῃ. 240

Ἐκεῖ παντρεύτηκε ἔπειτα κι ἔχτισε ψηλὸ σπίτι
κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες γιούς, τὸ Μάντιο κι Ἀντιφάτη.
Ὁ Ἀντιφάτης ἔκαμε τὸ δυνατό Ὀϊλέα
κι αὐτὸς τὸν Ἀμφιάραο ξεσηκωτὴ πολέμων,
ποὺ ξέχρωα ὁ Ἀπόλλωνας κι ὁ ἀσπιδάτος Δίας 245
τὸν ἀγαποῦσαν μὲ λογῆς ἀγάπη, μὰ στὸ τέλος

τῶν γηρατειῶν δὲν ἔφτασε. Χάθηκε μὲς στὴ Θήβα
 ἀπὸ γυναίκεια ξαγορά. Κι ἔκαμε δυὸ λεβέντες
 γιούς, τὸν Ἀλκμά κι Ἀμφίλοχο. Τὸν Πολυφειδῆ πάλε
 γέννησε γιό του ὁ Μάντιος καὶ δεύτερο τὸν Κλεῖτο. 250

Τὸν Κλεῖτο του ἡ χρυσόθρονη τὸν ἄρπαξε ἡ Αὐγούλα
 γιὰ τὴ μεγάλη του ὁμορφιά μὲ τοὺς θεοὺς νὰ μείνη.
 Μάντη κι ὁ Φοῖβος ἔκαμε τὸν Πολυφειδῆ, πρῶτο
 στὸν κόσμο, ἀφότου ὁ θάνατος τὸν Ἀμφιάραο πῆρε.
 Μὲ τὸ γονιό του μάλωσε καὶ στὴν Ὑπερσεία 255

πῆγε κι ἐκεῖ προφῆτευσε στοὺς ἄλλους τοὺς ἀνθρώπους.
 Ἐκείνου γιός του ἦταν αὐτὸς ποὺ στὸν Τηλέμαχο ἦρθε
 μπροστὰ καὶ Θεοκλύμενο τοῦ λέγαν τ' ὄνομά του.
 Τὸν ἦβρε ἐκεῖ παράκληση νὰ κάνῃ στ' ἀκρογιάλι
 στάζοντας, κι ἔτσι τοῦ ἔλεγε μὲ πεταχτά του λόγια 260

« ὦ φίλε, ἀφοῦ σ' ἀπάντησα στὴν ὥρα τῆς θυσίας,
 σ' ὀρκίζω στὰ θυμιάματα, στὴν πίστη, στὴ ζωὴ σου,
 καὶ στοὺς πιστοὺς συντρόφους σου ποὺ σ' ἀκλουθοῦν ξοπίσω,
 τὴν πᾶσα ἀλήθεια μίλα μου, γι' αὐτὸ ποὺ θὰ ρωτήσω.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοί σου ; » 265

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ξένε, μετὰ χαρᾶς αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Τὸ Θιάκι ἔχω πατρίδα μου, πατέρα τὸ Δυσσέα,
 ποὺ εἶθε νὰ ζοῦσε. Μὰ πικρὸς χαμὸς τὸν βρῆκε τώρα.
 Γι' αὐτὸ συντρόφους διάλεξα καὶ μελανὸ καράβι 270
 κι ἤρθα νὰ μάθω, ποὺ καιροὺς οἱ ξενιτιᾶς τὸν τρῶνε ».

Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψη·
 « Ἔτσι ἔφυγα ἀπ' τὸν τόπο μου κι ἐγὼ ποὺ σκότωσα ἄντρα
 ντόπιο, μὲ συγγενεῖς πολλοὺς στ' ἀλογοβόσκητο Ἄργος,
 κι ἀδελφία ποὺ λογίζονται τῶν Ἀχαιῶν οἱ πρῶτοι. 275

Σὰ γλίτωσα ἀπ' τὸ θάνατο κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου μοίρα
 ἔφυγα, ἀφοῦ στίς ξενιτιᾶς γραφτό μου εἶναι νὰ τρέχω.
 Μὰ σὲ ξορκίζω, πάρε με μαζί σου στὸ καράβι,
 γιὰτὶ ἔρχονται ξοπίσω μου, θαρρῶ, νὰ μὲ σκοτώσουν ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 280
 « Δὲ θὰ σὲ διώξω, ἀφοῦ ζητᾶς μὲ τὸ καράβι νὰ ῥθῃς.
 Ἔμπα. Μὲ τὸ βρισκούμενο θὰ σὲ φιλοξενήσω ».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι
καὶ δίπλα στὸ κατάστρωμα τοῦ карабиῦ τ' ἀφήκε.
'Ανέβηκε ἔπειτα κι αὐτὸς καὶ κάθισε στὴν πρῶμνη
κι εἶπε στὸ Θεοκλύμενο κοντὰ του νὰ καθίσῃ. 285

Τότε εἶπε τοῦ Δυσσέα ὁ γιὸς στοὺς ναῦτες, νὰ βολέψουν
τ' ἄρμενα κι ὅλοι πρόθυμα τὴν προσταγὴ του ἀκούουν.
Κι ἀμέσως σήκωσαν ὀρθὸ τὸ λάτινο κατάρτι
καὶ τό 'βαλαν, σηκώνοντας, στὸ τρύπιο μεσοσύλι. 290

Τὰ ξάρτια δέσανε ἔπειτα καὶ τὸ πανὶ σηκώνουν
μὲ τὰ καλόστριφτα λουριά κι ἓνα ἀεράκι πρῶμο
ποῦ ὀρμητικὸ φυσομανάει τοὺς ἔστειλε ἡ Παλλὰδα
γοργὰ τὴν πικροθάλασσα νὰ σκίσῃ τὸ καράβι,
κι ἀπ' τοὺς Κρουνούς περάσανε κοντὰ κι ἀπ' τὴ Χαλκίδα. 295

Ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
καὶ τὸ καράβι στίς Φεές τὸ σίμωσε τ' ἀέρι
καὶ τό 'φερε στὴν Ἥλιδα ποῦ οἱ Ἐπειγοὶ ὀρίζουν.
Καὶ κεῖθε πάλε τό 'στριψε στὰ μυτερὰ νησάκια,
κι ἂν θὰ σωθῇ λογάριαζε στὸ νοῦ του ἢ θὰ τὸν πιάσουν. 300

Μὲς στὸ καλύβι κι ὁ βοσκὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
δειπνοῦσαν καὶ κοντὰ σ' αὐτοὺς καὶ τὰ κοπέλια τ' ἄλλα.
Καὶ τέλος πιά σὰ χόρτασαν καλὰ τὸ φαγοπότι
εἶπε ὁ Δυσσέας στὸ βοσκό, γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ,
πρόσχαρα ἀκόμα ἂν στὸ μαντρί θὰ τοῦ 'λεγε νὰ μείνῃ 305

νὰ τὸν φιλεῦῃ ἢ θὰ τοῦ πῇ στὴ χώρα νὰ τραβήξῃ·
« Ἀκοῦστε με, Εὐμαιε καὶ σύ κι ὅλοι οἱ λοιποὶ συντρόφοι.
Στὴ χώρα θέλω τὴν αὐγὴ νὰ πάω νὰ διακονέψω,
νὰ μὴ σᾶς δίνω πιὸ πολὺ ἂν μείνω ἀκόμα βάρος. 310

Τὴ συμβουλὴ σου δῶσε μου κι ἓνα καλὸ ὁδηγὸ σου
νὰ μ' ὁδηγήσῃ, κι ἔπειτα μονάχος ἀπ' ἀνάγκη
θὰ φέρω γύρα τὸ χωριὸ γιὰ ἓνα ξερὸ κομμάτι
κι ἓνα καυκί. Θὰ πεταχτῶ καὶ στοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι
τὴν εἰδῆσῃ στὴ συνετὴ νὰ πάω τὴν Πηνελόπη,
θὰ σμίξω καὶ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, ἴσως κάτι 315

μοῦ δώσουν νὰ ψυχοπιαστῶ ποῦ τὰ 'χουν ὅλα πλήθια,
καὶ στὴ στιγμὴ κάθε δουλειὰ ποῦ θέλουν θὰ τοὺς κάμω.
Κι ἓνα ἄλλο θέλω νὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.

Ἄς ἔχῃ χάρη ὁ φτερωτὸς Ἑρμῆς ὁ στρατηλάτης,
 ποὺ στῶν ἀνθρώπων τίς δουλειῆς τιμὴ καὶ δόξα δίνει, 320
 στὴ σβελτοσύνη ἄλλος κανεῖς δὲ μὲ περνᾷ στὸν κόσμο,
 φωτιά ν' ἀνάψω στὴ στιγμή, ξερὰ νὰ σκίσω ξύλα,
 νὰ κομματιάσω τὸ σφαχτό, νὰ ψήσω, νὰ κεράσω,
 δουλειῆς ποὺ κάνουν οἱ φτωχοὶ στοὺς ἀρχοντοθρεμμένους ».

Ὁ λόγος κακοφάνηκε στὸν Εὐμαιο κι ἔτσι τοῦ 'πε' 325
 « Ὡχου μου, ξένε, αὐτὴ ἡ βουλὴ πῶς σοῦ ῥθε στὸ κεφάλι ;
 Ζητᾷς τὸ γληγορότερο τὸ θάνατό σου νὰ ῥβρης,
 ἐνῶ γυρεύεις νὰ χωθῆς στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων,
 ποὺ φτάνει ἡ περηφάνια τους στὰ σιδερένια οὐράνια.
 Δὲν εἶναι τέτοιοι οἱ παραγιοὶ πόχουν αὐτοὶ κοντά τους, 330
 μόν' εἶναι νιοὶ μ' ἀρχοντικούς χιτῶνες καὶ χλαμύδες,
 ποὺ στάζει μόσχο ἢ κόμη τους, τὸ πρόσωπό τους λάμπει.
 Ἔχουν μπροστά τους σκαλιστὰ τραπέζια φορτωμένα
 ψωμιά, κρασιὰ καὶ κρέατα. Μόν' μεῖνε. Δὲ μᾶς δίνεις
 κανένα βάρος καὶ σ' ἐμέ καὶ στοὺς λοιποὺς συντρόφους. 335
 Κι ἐδῶ τ' ἀγαπητὸ παιδί σὰν ἔρθῃ τοῦ Δυσσέα,
 αὐτὸς χλαμύδα κι ὁμορφο χιτῶνα θὰ σέ ντύσῃ
 καὶ θὰ σέ-στείλῃ ὅπου ποθῇ νὰ φτάσῃ ἡ καρδιά σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας· 340
 « Ἔτσι ὅπως, Εὐμαιε, σ' ἀγαπῶ νὰ σ' ἀγαπήσῃ ὁ Δίας,
 ποὺ κι ἀπ' τὴ γύρα μ' ἔσωσες κι ἀπ' τὴν πικρὴ μου ἀνάγκη.
 Χειρότερο ἀπ' τὴ διακονία δὲ βρίσκεται στὸν κόσμο.
 Γι' αὐτὴ τὴν ἔρμη τὴν κοιλιὰ πολλὰ τραβᾷ ὁ καθένας
 ποὺ τὸν πλακώνουν συμφορὲς καὶ βάσανα κι ἀνάγκες.
 Καὶ τώρα ἀφοῦ μὲ κράτησες ὅσο νὰ φτάσῃ ἐκεῖνος, 345
 ζητῶ μιὰ χάρη νὰ μοῦ πῆς γιὰ τοῦ Δυσσέα τὴ μάνα
 καὶ τὸν πατέρα ποὺ ἄφησε στῶν γηρατειῶν τὴ στράτα,
 ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ ἡλίου,
 ἢ πέθαναν καὶ βρίσκονται μὲς στ' Ἀδὴ τὰ λημέρια ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης· 350
 « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι.
 Ζῇ ὁ Λαέρτης καὶ συχνὰ παρακαλεῖ τὸ Δία
 νὰ σβήσῃ πιά στὸ σπίτι του κι ἡ ἄχαρη ζωὴ του.
 Γιατὶ τὸ γιό του κλαίει πικρὰ ποὺ οἱ ξενιτιῆς τὸν τρῶνε

καὶ τὴν πιστὴν γυναῖκα του, ποῦ τοῦ 'καψε τὰ σπλάχνα 355
ὁ θάνατός της, κι ἄκαιρα γεράματα τὸν βοῦχαν.

Πέθανε ἡ ἔρμη ἀπ' τὸν καημὸ τοῦ ξακουσμένου γιοῦ της,
μὲ θάνατο πολὺπικρο, ποῦ νὰ μὴ ἰδῇ παρόμοιο
κανεῖς ἐδῶ ὅποιος μ' ἀγαπᾷ καὶ τὸ καλὸ μου θέλει.

Κι ἐνὸσω ἀκόμα ζοῦσε αὐτὴ, μ' ὅση κι ἂν εἶχε λύπη, 360
τό 'χα χαρὰ νὰ τὴ ρωτῶ, τὴ γνώμη της νὰ παίρνω,

γιατὶ μ' ἀνάθρεψε μαζί μὲ τὴ στερνὴ της κόρη
Κτιμένη, τὴ βεργόλιγνη μὲ τὸ συρτὸ φουστάνι.
μαζί της μὲ μεγάλωσε κι ἔτσι ὅμοια μ' ἀγαποῦσε.

Κι ὅταν πιά φτάσαμε κι οἱ δυὸ στὴν ποθητὴ μας νιότη, 365
στὴ Σάμῃ ἐκεῖνῃ πάντρεψαν καὶ πῆραν πλοῦσια δῶρα,

κι ἐμένα, ἀφοῦ μοῦ χάρισε χλαμύδα καὶ χιτῶνα,
κι ἕνα ζευγάρι μοῦ 'δωσε τσαρούχια νὰ φορέσω,
μ' ἔστειλε δῶ στὴ μάντρα της. Καὶ πάντα μ' ἀγαποῦσε.

Τώρα μοῦ λείψανε ὅλα αὐτά. Μὰ τὴ δουλειὰ ποῦ κάνω 370
μοῦ τὴ βλογῆσανε οἱ θεοὶ κι ἀπ' ὅλα ἐδῶ ποῦ βλέπεις

ἐφαῖγα κι ἤπια κι ἔδωσα καὶ στοὺς σεβάσμιους ξένους.
Μὰ ἀπ' τὴν κυρά μου προσταγὴ δὲν παίρνεις μῆτε λόγο

καλόν, ἀφότου συμφορὰ μεγάλῃ ἦρθε στὸ σπίτι,
οἱ ἄντρες οἱ ξετσιπώτοι. Κι ἔχουν ἀνάγκη οἱ δοῦλοι 375

γιὰ καθετὶ νὰ τῆς μιλοῦν, τὴ γνώμη της νὰ παίρνουν,
νὰ φᾶν νὰ πιοῦνε κι ἔπειτα νὰ πάρουν στὸ χωράφι

ἀπ' ὅσα γιαίνουν τὴν καρδιά τῶν παραγιῶν στὰ στήθια ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·

« Ἄχ, Εὖμαιε χοιροβοσκέ, πόσο μικρὸς ἀκόμα 380

ἀπ' τὴν πατρίδα μίσεψες κι ἀπ' τοὺς γονιούς σου ἀλάργα.

Μόν' ἔλα, ξήγα μου κι αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια πές μου,

ἂν πάρθηκε ἡ πλατύδρομη πατρίδα σου, ὅπου ζοῦσε

ὁ σεβαστὸς πατέρας σου κι ἡ λατρευτὴ σου μάνα, 385

ἢ σ' ἔτυχαν ἀπόμακτρα στοὺς χοίρους καὶ στὰ βόδια

κλέφτες καὶ στὰ καράβια τοὺς σὲ πῆραν καὶ στὸ σπίτι

αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου σ' ἔφεραν μὲ βιὸς νὰ σ' ἀγοράσῃ ».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·

« Ξένε, γι' αὐτὰ σὰ μὲ ρωτᾷς καὶ θέλεις νὰ τὰ μάθης,

κάτσε ν' ἀκοῦς ἀμίλητα καὶ τὸ κρασί σου πίνει. 390

Οἱ νύχτες εἶναι ἀτέλειωτες. Ἔχει ὥρα γιὰ τὸν ὕπνο
 κι ὥρα ν' ἀκοῦς καὶ νὰ χαρῆς. Μήτε καὶ πρὶν τῆς ὥρας
 πρέπει νὰ πέσης. Κι ὁ πολὺς ὁ ὕπνος κούραση εἶναι.

Κι ἂν ἄλλος νύσταξε ἀπὸ σᾶς καὶ θέλῃ νὰ πλαγιάσῃ,
 ἅς σύρῃ. Καὶ τῇ χαραυγῇ σὰ φάῃ καὶ ψυχοπιάσῃ,
 πηγαίνει τὸ βασιλικὸ κοπάδι νὰ βοσκήσῃ.

Κι ἐδῶ μὲς στὸ καλύβι ἐμεῖς οἱ δυὸ φαγοποτώντας,
 τὰ περασμένα βάσανα χαρούμενοι θὰ λέμε.

Γιατὶ καθένas χαίρεται κατόπι καὶ στίς πίκρες,
 ὅποιος περάσῃ συμφορὰς καὶ ποὺ γυρίσῃ κόσμο.

Κι ἄκου γι' αὐτὰ ποὺ μὲ ρωτᾷς καὶ μὲ συχνοξετάζεις.

Συρία λένε ἓνα νησί, — ἂν τό 'χῃς ἀκουστά σου —
 στὴν Ὀρτυγία πὶὸ ψηλὰ στὸ γύρισμα τοῦ ἥλιου,
 ὄχι πυκνοκατοίκητο, μὰ καρποφόρο μέρος,
 βοσκότοπος, πολύσταρο μ' ἀμπέλια καὶ κοπάδια.

Πεῖνα ποτὲ δὲν ἔπεσε στὴ χώρα μήτε ἀρρώστια
 κακὴ, ποὺ τοὺς ταλαίπωρους θερίζει τοὺς ἀνθρώπους.

Μὰ σὰ γεράσουν τῶν θνητῶν οἱ φάρες τότε ὁ Φοῖβος
 θὰ 'ρθῃ ὁ ἀργυροδόξαρος κι ἡ Ἄρτεμη μαζί του

καὶ μὲ πυκνὲς σαῖτες τοὺς τοὺς γλυκοθανατώνουν.

Δυὸ πολιτεῖες εἶναι ἐκεῖ κι ὅλα σὲ δυὸ μοιράζουν
 κι εἶχανε τὸν πατέρα μου κι οἱ δυὸ γιὰ βασιλιά των,
 τὸν Κτήσιο τοῦ Ὀρμένου γιό, μὲ τοὺς θεοὺς παρόμοιο.

Τότε ἦρθαν Φοῖνικες ἐκεῖ θαλασσοξακουσμένοι
 κλέφτες, παιγνίδια φέρνοντας χιλιάδες στὸ καράβι.

Στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου μιὰ Φοινικιώτισσα ἦταν
 ὁμορφῇ, μεγαλόσωμῃ καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα.

Κι ἐκεῖνη τὴν ξελόγιασαν οἱ Φοῖνικες οἱ πλάνοι
 καὶ κάποιος, ἐκεῖ πόπλυνε κοντὰ στὸ τρεχαντήρι,

πρῶτος μαζί της πλάγιασε στὸ στρῶμα τῆς ἀγάπης,
 ποὺ τὰ μυαλὰ τῶν θηλυκῶν τὰ κάνει αὐτὸ νὰ στρίψουν

κι ἅς εἶναι πρῶτα φρόνιμα. Τῇ ρώτησε κατόπι
 ποιά νὰ 'τανε ἡ πατρίδα της καὶ πῶς τὴ λὲν τὴν ἴδια,

κι ἐκεῖνη τοῦ φανέρωσε τὸ πατρικὸ μου σπίτι.

« Παινιέμαι ἀπ' τὴν πολύχαλκῃ πῶς εἶμαι τὴ Σιδῶνα,
 κόρη τοῦ Ἀρύβαντα, μὲ βιὸς ποὺ μετρημὸ δὲν εἶχε.

“Ομως Ταφιῶτες μ’ ἄρπαξαν κουρσάροι, ἐνῶ γυρνοῦσα
ἀπ’ τὸ χωράφι καὶ σ’ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐδῶ τὸ σπίτι
μ’ ἔφεραν καὶ μ’ ἀγόρασε μὲ βιὸς ὅσο ζητοῦσαν ».

Κι αὐτὸς ποὺ πλάγιασε κρυφά μαζί της εἶπε πάλε· 430

« Τώρα μ’ ἐμᾶς δὲν ἔρχεσαι νὰ πᾶμε στὴν πατρίδα,
τὸ πατρικὸ παλάτι σου νὰ ἰδῆς καὶ τοὺς γονιούς σου ;

Γιατὶ εἶναι ἀκόμα στὴ ζωὴ κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε ».

Τότε ἡ γυναῖκα ἀπάντησε καὶ τοῦ ’πε μὲ δυὸ λόγια·

« Κι αὐτὸ θὰ γίνη, ἂν θέλετε νὰ μ’ ὀρκιστῆτε, ναῦτες, 435

πῶς θὰ μὲ φέρετε ἄβλαπτη ξοπίσω στὴν πατρίδα ».

“Ετσι εἶπε κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς αὐτὴ ζητοῦσε.

Καὶ τέλος ὅταν ἄμωσαν καὶ τέλειψαν τὸν ὄρκο,

πάλε ἡ γυναῖκα μίλησε κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια·

« Σωπᾶτε τώρα καὶ κανεῖς ἀπ’ ὅλους τοὺς συντρόφους 440

μὴ μοῦ μιλήσῃ ὅταν μὲ ἰδῇ στὸ δρόμο ἢ καὶ στὴ βρύση,

μὴν τρέξῃ κάποιος καὶ τὸ πῆ τοῦ γέρου στὸ παλάτι

κι αὐτὸς τὰ πάρῃ μυρωδιὰ καὶ πιάσῃ καὶ μὲ δέσῃ

κι ὕστερα στοχαστῇ γιὰ σᾶς πῶς νὰ σᾶς καταστρέψῃ.

Κρατᾶτε το ὅλοι μυστικό, μὲ βιάσῃ πάρτε δῶστε. 445

Κι ὅταν πιά τὸ καράβι σας γεμίστε ἀπὸπραμάτειες

ἃς τρέξῃ κάποιος νὰ μοῦ πῇ τὴν εἶδῃ στὸ σπίτι.

Κι ἐγὼ θὰ φέρω μάλαμα στὰ χέρια μου ὅσο πέσῃ

κι ἄλλον ἀκόμα πρόθυμα θὰ σᾶς μετρήσω ναῦλο.

Γιατὶ τὸ βασιλόπουλο μὲς στὸ παλάτι θρέφω, 450

κι εἶναι ἐξυπνο καὶ δίπλα μου τρέχει κι αὐτὸ ὅταν βγαίνω.

Μετὰ χαρᾶς στὸ φτερωτὸ καράβι θὰ τὸ φέρω

καὶ θὰ ’χετε ὄφελος πολὺ, θὰ πάρετε χιλιάδες,

ὅπου κι ἂν τὸ πουλήσετε σὲ ἀλλόγλωσσους ἀνθρώπους ».

“Ετσι εἶπε κι ἔφυγε ἔπειτα γιὰ τ’ ὁμορφὸ παλάτι, 455

κι ἐκεῖνοι χρόνῳ ὀλόκληρο καθίσανε κοντά μας

καὶ βιὸς σωρὸ φορτώσανε τὸ βαβουλὸ καράβι.

Κι ὅταν πιά τέλος φόρτωσαν καὶ θέλανε νὰ φύγουν

μαντατοφόρο στείλανε νὰ φτάσῃ στὴ γυναῖκα.

Κι ἐκεῖ ἦρθε ἕνας πολύτεχνος στὸ πατρικὸ μου σπίτι 460

μ’ ἕνα γιορντάνι ὀλόχρυσο, μὲ κεχριμπάρια ἀπάνω.

Κι οἱ δούλες μὲ τὴ μάνα μου τὸ πήρανε στὰ χέρια,

τό 'βλεπαν, τὸ πασπάτευαν καὶ τὴν τιμὴ ρωτοῦσαν.
 Τότε τῆς ἔγνεψε κρυφὰ καὶ στὸ βαθὺ καράβι
 ἔφυγε ἀφοῦ τῆς ἔγνεψε. Τότε κι αὐτὴ ἀπ' τὸ χέρι 465
 μὲ πῆρε κι ὄξω βγήκαμε ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι.
 Καὶ βρῆκε μὲς στὸ πρόσπιτο ποτήρια καὶ τραπέζια,
 ποὺ 'ταν γιὰ τοῦ πατέρα μου στρωμένα τοὺς συμβούλους.
 Εἶχανε πάει γιὰ τὴ βουλὴ στὴ σύνοδο νὰ κάτσουν.
 Τρία ποτήρια πῆρε εὐτὺς καὶ τὰ 'χωσε στὸν κόρφο, 470
 κι ἐγὼ ἑοπίσω, ἀστόχαστο παιδί, τὴν ἀκλουθοῦσα.
 Κι ὁ ἥλιος πιά βασίλεψε κι ἰσκιώσανε ὅλοι οἱ δρόμοι
 ὅταν τρεχάτοι φτάσαμε στὸ Ἰακοντοῦ λιμάνι.
 ποὺ 'ταν τὸ καλοθάλασσο καράβι τῶν Φοινίκων.
 Κι ἀφοῦ μὲ μᾶς ἀνέβηκαν κι ἐκεῖνοι στὸ καράβι, 475
 τραβούσανε στὸ πέλαγος μ' ἓνα ἀεράκι πρύμο.
 "Ἐξ μέρες ἀρμενίζαμε, ἅπαντα νύχτα μέρα.
 Κι ὁ Δίας σὰν ξημέρωσε τὴν ἑβδομὴ πιά μέρα,
 ἡ σαῖτεύτρα ἡ "Αρτεμὴ χτύπησε τὴ γυναῖκα 480
 καὶ βούτηξε ὅπως ἔπεσε, σὰ γλᾶρος, μὲς στὴ γλάστρα.
 Στὴ θάλασσα τὴν πέταξαν τὰ ψάρια νὰ τὴ φᾶνε
 κι ἐμεινα ἐγὼ μονάχος μου μὲ τὴν καρδιὰ καμένη.
 Στὸ Θιάκι κύτους τοὺς ἔφερε τὸ κύμα καὶ τ' ἀέρι,
 καὶ βιὸς δικό του δίνοντας μ' ἀγόρασε ὁ Λαέρτης. 485
 "Ἐτσι εἶδανε τὰ μάτια μου αὐτὴ τὴ χώρα, ξένη ».
 Τότε ἔτσι ὁ θεογέννητος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « "Αχ, Εὐμαίε, πόσο λύπησες στὰ στήθια τὴν καρδιὰ μου,
 καθὼς μοῦ τὰ 'πες ὅλα αὐτὰ τὰ πάθη ποὺ σὲ βρῆκαν.
 "Ὅμως κοντὰ στὶς συμφορὲς σοῦ 'δωσε ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου 490
 κι ἓνα καλὸ, ποὺ σ' ἔριξε σὲ σπλαχνικὸν ἀφέντη
 κι ὅλα σοῦ τὰ 'χει πληθερά, φαί, κρασί, ὅ,τι θέλεις
 καὶ ζῆς χαρούμενη ζωή. "Εγὼ ὅμως παραδέρνω
 σὲ ξένες χώρες ἀπειρες κι ἐδῶ πάλι ἦρθα ξένος ».
 Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους
 κι οὔτε κοιμήθηκαν πολὺ, μόν' ὕπνο λίγο πῆραν, 495
 γιὰτὶ ἡ καλὸθρονη Αὐγὴ δὲν ἄργησε νὰ φέξῃ.
 Αὐτὴ τὴν ὥρα τὰ πανιὰ τοῦ Τηλεμάχου οἱ ναῦτες
 δίπλωναν στὴν ἀκρογιαλιά κι ἐβγαλαν τὸ κατάρτι

καὶ τὸ καράβι λάμνοντας στ' ἀραξοβόλι φέρνουν.

Κι ὅζω τὰ βάρια ρίχνουνε καὶ δένουν τὴν πρυμάτσα

κι ὅζω κι ἐκεῖνοι βγήκανε στῆς θάλασσας τὴν ἄκρη. 500

Κι ἐκεῖ νὰ φᾶνε ἐτοίμασαν, γλυκὸ κρασί κερνοῦσαν.

Κι ἔπειτα πιά σὰ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι

ὁ συνετὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

« Τώρα στὴ χώρα φέрте ἐσεῖς τὸ μελανὸ καράβι

κι ἐγὼ θὰ τρέξω τοὺς βοσκούς νὰ ἰδῶ καὶ τὰ χωράφια. 505

Θά 'ρθω τὸ βράδυ, μιὰ ματιὰ σὰ ρίξω στὶς δουλειές μου,

καὶ γιὰ τὸ ποδοκόπι σας σὰ φέξῃ θὰ σᾶς κάμω

καλὸ τραπέζι μὲ ψητὰ καὶ μὲ γλυκὸ μοσχάτο ».

Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψι·

« Παιδί μου, ποῦ θὰ πάω ἐγώ ; Σὲ τίνος θὰ κονέσω 510

τὸ σπίτι, ἀπ' ὅσους κυβερνοῦν τὸ βραχυνόμοιο Θιάκι ;

Ἴσια νὰ πάω στὴ μάνα σου καὶ στὸ δικό σου σπίτι ; »

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Ἄλλῃ φορὰ θὰ σ' ἐπαιρνα στὸ πατρικὸ μου σπίτι.

Κι οὔτε μᾶς λείπει τίποτες ἀπ' ὅσα θέλει ὁ ξένος. 515

Μὰ σὲ κακὸ σου αὐτὸ θὰ βγῇ, γιὰτὶ κι ἐγὼ θὰ λείπω

κι ἡ μάνα μου δὲ θὰ σὲ ἰδῇ. Γιὰτὶ συχνὰ δὲ βγαίνει

μὲς στὸ παλάτι, οἱ ἄτροποι μνηστῆρες νὰ τὴ βλέπουν·

μόνο στ' ἄνωί της κάθεται μακριὰ ἀπ' αὐτοὺς καὶ φαίνει.

Μὰ θὰ σὲ στείλω ἄλλοῦ νὰ πᾶς στὸ σπίτι του νὰ μείνης, 520

στὸ φημισμένο Εὐρύμαχο, γιὸ τοῦ γερο-Πολύβου,

ποὺ σὰ θεοὺς οἱ Θιακοὶ τὸν ἔχουν σάν τὸν βλέπουν.

Γιὰτὶ εἶναι ὁ πιὸ καλῦτερος, κι αὐτὸς προπάντων θέλει

τὴ μάνα μου καὶ τὴν ἀρχὴ νὰ πάρῃ τοῦ Δυσσέα.

Μὰ αὐτὰ τὰ ξέρουν οἱ Θεοὶ ποὺ κατοικοῦν στὰ οὐράνια, 525

ἂν πρὶν τοῦ γάμου θάνατος πικρὸς δὲν τοὺς ἀρπάξῃ ».

Εἶπε καὶ πέταξε ἄξαφνα πρὸς τὰ δεξιὰ ἓνα ὄρνιο,

γεράκι, τοῦ Ἀπόλλωνα γοργὸς μαντατοφόρος.

Βαστοῦσε μὲ τὰ νύχια τοῦ ἓνα ἄγριο περιστέρι

καὶ τοῦ μαδοῦσε τὰ φτερά καὶ τὰ σκορποῦσε κάτω, 530

τοῦ Τηλεμάχου ἀνάμεσα καὶ τοῦ τρεχαντηριοῦ του.

Τὸν πῆρε ὁ Θεοκλύμενος, ἀλάργα ἀπ' τοὺς συντρόφους,

καὶ τοῦ 'σφίξε τὸ χέρι του κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·

« Ἄπ' τὸ Θεό, Τηλέμαχε, τ' ὄρνιο δεξιὰ πετοῦσε.
 Κι ὥς τό εἶδα, τὸ κατάλαβα πῶς ἦτανε σημάδι.
 Ἄλλη βασιλικότερη, δὲν εἶναι ἀπ' τῇ γενιά σου
 σ' ὅλο τὸ Θιάκι. Αἰώνια σεῖς οἱ βασιλιάδες θά 'στε ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθέψη.
 Τότε θὰ ἰδῇς τῇ γνώμῃ μου καὶ πλῆθος θὰ σοῦ δώσω
 δῶρα ποὺ νὰ τὰ βλέπουνε καὶ νὰ σέ μακαρίζουν ».

Κι εὐτὺς τὸν Πείραιο φώναξε, πιστό του φίλο, κι εἶπε·
 « Γιὲ τοῦ Κλυτία, πιὸ πολὺ ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 στὴν Πύλο ὅσοι μ' ἀκλούθησαν, τῇ γνώμῃ ἐσὺ μοῦ κάνεις.
 Πάρε τὸν ξένο σπίτι σου γιὰ τὴ δική μου χάρη
 κι ὅσο ποὺ νὰ ῥθω τίμα τον καὶ φιλοξένησέ τον ».

Κι ὁ ξακουστὸς κονταριστὴς ὁ Πείραιος ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ὅσον καιρό, Τηλέμαχε, θέλεις ἐδῶ νὰ μείνῃ,
 ἐγὼ θὰ τὸν φιλοξενῶ καὶ θὰ 'χῃ ὅ,τι θελήσῃ ».

Εἶπε κι εὐτὺς ἀνέβηκε στὸ τρεχαντήρι κι εἶπε
 καὶ στοὺς συντρόφους ν' ἀνεβοῦν καὶ τὰ σκοινιά νὰ λύσουν.
 Κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε καὶ κάθισαν στοὺς μπάγκους.
 Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὰ δυὸ ὄμορφα σαντάλια
 καὶ πῆρε τὸ χαλκόμυτο πολεμικὸ κοντάρι
 ἀπ' τὸ καράβι. Λύσανε κι οἱ ναῦτες τὶς πρυμάτσες
 καὶ στὸ γυαλὸ σὰν τό 'συραν τραβοῦσαν γιὰ τὴ χώρα,
 ὡς πρόσταξε ὁ Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.
 Κι ἐκεῖνος, δρόμο κόβοντας, πεζὸς στὴ μάντρα πῆγε
 ὅπου χιλιάδες στάλιζαν ἀμέτρητες οἱ χοῖροι,
 ποὺ βόσκαε ὁ πιστὸς βοσκὸς μὲ τὴν καλὴ τὴ γνώμῃ.

Π

Μὲ τὸ Δυσσέα κι ὁ καλὸς βοσκὸς μὲς στὸ καλύβι
 ἄναψαν τὴν αὐγὴ φωτιά κι ἐτοίμασαν νὰ φᾶνε,
 κι ἔζω τοὺς ἄλλους ἔστειλαν βοσκὰς μὲ τὸ κοπάδι.
 Καὶ τ' ἀλυχτάδικα σκυλιὰ κουνοῦσαν τὴν οὐρά τους,
 ὡς πρόβαλε ὁ Τηλέμαχος, χωρὶς νὰ τὸν γαβγίζουν.
 Εἶδε ὁ Δυσσέας τὰ σκυλιὰ ποὺ τὴν οὐρά τους σειοῦσαν,

κι ἄκουγε γύρω του ποδιῶν πατήματα πού ἄχοῦσαν
 κι εὐτὺς στὸν Εὐμαιο μίλησε μὲ πεταχτά του λόγια·
 «Εὐμαιε, ἐδῶ θὰ σοῦ ῥχεται κανένας σύντροφός σου
 ἢ κάποιος γνώριμος, γιατί δὲν ἀλυχτοῦν οἱ σκύλοι 10
 καὶ μόνο τὴν οὐρά κουνοῦν. Νά, τὰ πατήματα, ἄκου».

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε καὶ πρόβαλε στὴν πόρτα
 τ' ἀγαπημένο του παιδί, κι ἀπάνω σαστισμένος
 πετάχτηκε ὁ χοιροβοσκός καὶ τοῦ ἔπεσε ἀπ' τὰ χέρια·
 ἢ τσότρα πόβαζε κρασί μοσχάτο καὶ κερνοῦσε. 15
 Καὶ στὸν ἀφέντη του κοντὰ πετώνοντας, τοῦ φιλοῦσε
 τὰ χέρια, τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκά του μάτια,
 χύνοντας δάκρυα φλογερά. Κι ὅπως σφιχταγκαλιάζει
 κάθε πατέρας μὲ χαρὰ τὸ γιό του, πού γυρίσῃ
 πέρα ἀπὸ τόπους μακρινούς τὸ δέκατο τὸ χρόνο, 20
 στερνό του γιό, μονάκριβο, πού ἔπλε γι' αὐτὸν φαρμάκια,
 ἔτσι τὸ θεοπρόσωπο Τηλέμαχος φιλοῦσε
 κι ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σφιχταγκαλιάζοντάς τον,
 τὸ χάρο σὰ νὰ ξέφυγε, κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔπε·
 «Γλυκὸ μου φῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἦρθες πιά. Ποτέ μου 25
 δὲν τό ἔλεγα πὼς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφότου γιὰ τὴν Πύλο
 μὲ τὸ καράβι μίσεψες. Μὰ κόπιασε ἔλα μέσα,
 ἀγαπημένο μου παιδί, νὰ σὲ χαρῇ ἡ καρδιά μου,
 πού στὴν πατρίδα γύρισες κι εἶσαι κοντὰ μου τώρα.
 Γιατί συχνὰ δὲν ἔρχεσαι στὸ κτήμα, στοὺς βοσκούς σου, 30
 μόν' μὲς στὴ χώρα κάθεσαι. Ἔτσι ἡ καρδιά σου θέλει,
 τὴ διαστρεμμένη συντροφιά νὰ βλέπῃς τῶν μνηστήρων».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Μετὰ χαρᾶς σου, παππούλη. Ἐδῶ κι ἐγὼ γιὰ σένα
 ἦρθα νὰ ἰδῶ τί γίνεσαι καὶ νὰ μοῦ πῆς, ἂν μένῃ
 στὸ σπίτι ἀκόμα ἢ μάνα μου ἢ τὴν παντρεύτηκε ἄλλος, 35
 καὶ κάπου τοῦ πατέρα μου Δυσσέα τὸ κρεβάτι
 ἄστρωτο μένῃ καὶ πυκνὲς ἀράχνες τὸ σκεπάζουν».

Κι ἀπάντησε ὁ χοιροβοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης·
 «Ναί, ἐκείνῃ μὲ πιστὴ καρδιά στ' ἀρχοντικό σου μένει, 40
 κι οἱ νύχτες τῆς περνοῦν πικρὲς κι οἱ μέρες τῆς θλιμμένες».

Ἔτσι εἶπε καὶ τὸ χάλκινο τοῦ πῆρε τὸ κοντάρι.

Μπῆκε κι αὐτός, τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας,
 κι ἔτσι τοῦ παραχώρησε τὸν τόπο του ὁ Δυσσέας,
 μὰ ὁ γιὸς του τὸν σταμάτησε καὶ τοῦ 'πε κράζοντάς τον· 45
 «Κάτσε ἐσύ, ξένε. Ἐμεῖς κι ἄλλοι νὰ κάτσουμε θὰ βροῦμε
 στὴ στάνη. Πρόθυμος κι αὐτὸς ποὺ τὸ σκαμνὶ θὰ φέρη».

Ἔτσι σὰν τοῦ 'πε, γύρισε καὶ κάθισε ὁ Δυσσέας.

Καὶ στὸν Τηλέμαχο ὁ βοσκὸς χαμόκλαδα τοῦ στρώνει
 κι ἔριξε ἀπάνω τους προβίες, καὶ πῆγε ἐκεῖ νὰ κάτση. 50

Τότε σοφρὰ τοὺς ἔστρωσε μὲ κρέατα ψημένα,
 ἀπ' ὅλα κού περίσσεψαν κι εἶχε ἀπ' τὴν πρώτη μέρα
 καὶ κουβαλοῦσε τὰ ψωμιὰ μὲς στὰ πανέρια πλήθος
 κι ἓνα κρασί γλυκόπιστο μὲ τσότρα τοὺς κερνοῦσε,
 κι ἔπειτα κάθισε κι αὐτὸς ἀντίκρυ στὸ Δυσσέα. 55

Κι ὅλοι στὰ ἔτοιμα ἄπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.

Καὶ τέλος ἀφοῦ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 πρωτάρχισε ὁ Τηλέμαχος κι ἔτσι εἶπε τοῦ Εὐμαίου·
 «Παππούλη, πόθε κόπιασε κοντά σου αὐτὸς ὁ ξένος;
 Στὸ Θιάκι πῶς τὸν ἔφεραν οἱ ναῦτες; Ποιοὶ κι αὐτοὶ ἦταν;
 Γιατὶ πεζὸς ἐδῶ, θαρρῶ, δὲ θὰ μπορούσε νὰ ῥθῃ». 60

Τότε, Εὐμαιε, χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·

«Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Ἄπ' τὸ μεγάλο τὸ νησί κατάγεται, τὴν Κρήτη,
 καὶ λέει πῶς πέρασε πολλὲς ἀνθρώπων πολιτείες, 65
 γιατί ἦταν ἔτσι τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του νὰ πάθῃ.

Ἄπὸ καράβι Θεσπρωτῶν κρυφὰ φευγάτος ἦρθε
 στὴ στάνη μου, καὶ τώρα αὐτὸν θὰ σοῦ τὸν παραδώσω.
 Κάμε ὅπως θέλεις. Εὐχεται στὰ χέρια σου νὰ πέσῃ».

Κι ὁ συνेतὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε 70

«Εὐμαιε, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πίκρανε τὰ σπλάχνα.
 Τὸν ξένο πῶς στὸ σπίτι μου νὰ τὸν φιλοξενήσω;
 Παιδί εἶμαι ἐγὼ καὶ δὲ βαστοῦν τὰ δυό μου χέρια ἀκόμα,
 ἂν τὸν πειράξῃ ἄλλος κανεὶς, βοήθεια νὰ τοῦ δώσω.
 Κι ἡ μάνα μου στὰ στήθια τῆς δυὸ γνῶμες ἀναδεύει, 75
 ἐδῶ μαζί μου ἂν θὰ σταθῇ νὰ κυβερνᾷ τὸ σπίτι,
 τὸν ἄντρα τῆς σεβούμενῃ καὶ τὴν ντροπὴ τοῦ κόσμου,
 ἢ ν' ἀκλουθήσῃ ὅποιον βρεθῇ τῶν Ἀχαιῶν ὁ πρῶτος

ἀπ' τοὺς μνηστῆρες, κι ἀκριβὰ θὰ τῆς χάριση δῶρα.

Ὅμως τὸν ξένο, μιὰ φορὰ ποὺ βρέθηκε κοντά σου, 80

μ' ὁμορφο θὰ τὸν ντύσω ἐγὼ χιτῶνα καὶ χλαμύδα

καὶ θὰ τοῦ δώσω δίστομο σπαθὶ καὶ δυὸ σαντάλια

καὶ θὰ τὸν στεῖλω ὅπου ποθεῖ καὶ τὸ ζητᾷ ἡ καρδιά του,

κι ἂν θέλῃς, στὸ καλύβι σου νὰ τὸν φιλοξενήσης.

Καὶ θὰ τοῦ στεῖλω ροῦχα ἐδῶ καὶ τὴ θροφή ποὺ θέλει, 85

νὰ μὴν τὸν ἔχῃς βάρος σου καὶ σὺ καὶ τὰ κοπέλια.

Μὰ ἐκεῖ δὲ θὰ τὸν ἄφῃνα μὲ τοὺς μνηστῆρες νὰ ῥθῃ.

γιατὶ εἶναι αὐτοὶ κακότροποι, πολὺ χωριάτες ὅλοι,

μήπως τὸν βρῖσουν καὶ βαριά θὰ λυπηθῇ ἡ καρδιά μου.

Κόπος ὁ ἓνας τοὺς πολλοὺς, κι ἄς εἶναι παλικάρι, 90

νὰ καταφέρῃ, ἀφοῦ πολὺ ἀνώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι ».

Τότε ἔτσι μίλησε ὁ θεῖκός πολυπάθος Δυσσέας·

« Ὁ, φίλοι, ἀφοῦ μαθῆς κι ἐγὼ ταιριάζει νὰ μιλήσω,

μοῦ κάψατε ἔτσι τὴν καρδιά, ν' ἀκούγω αὐτὰ ποὺ λέτε

πὼς κάνουν οἱ ξετσίπωτοι μνηστῆρες στὸ παλάτι, 95

χωρὶς ν' ἀκοῦν τὴ γνώμη σου, τέτοιος λεβέντης ποὺ εἶσαι.

Πές μου, τὸ θέλεις καὶ βαστᾷς ἢ μήπως μὲς στὴ χώρα

σ' ὀχτρεύεται ὅλος ὁ λαός, φωνὴ θεοῦ ἀκλουθώντας ;

Ἡ μήπως μὲ τ' ἀδέρφια σου μαλάνεις, ποὺ στὴ μάχη

σ' αὐτοὺς καθένας πέφτει, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχῃ. 100

Ἀχ, ἔτσι νὰ ἔμουν τόσο νιός, ὅσο τὸ λέει ἡ καρδιά μου,

ἢ νὰ ἔμουν γιὸς τοῦ μαχητῆ Δυσσέα, εἴτε ὁ ἴδιος

νὰ ῥχότανε ἀπ' τὴν ξενιτιά, —γιατὶ ἔχει ἀκόμα ἐλπίδα —

κι ἄς μοῦ τὸ κόψῃ χέρι ὀχτροῦ ἀμέσως τὸ κεφάλι,

ἂν δὲ γινόμενι συφορά πικρὴ σ' ἐκείνους ὅλους, 105

ἂν ἔβαζα τὸ πόδι μου στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.

Κι ἂν πάλε ἐμένα μόνο μου μὲ δάμαζε τὸ πλῆθος,

θὰ προτιμοῦσα σπίτι μου νὰ πέσω σκοτωμένος,

παρὰ τίς βάρβαρες δουλειῆς αὐτὲς νὰ βλέπω πάντα,

τοὺς ξένους νὰ μὴ σέβονται κι ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ σέρνουν 110

τίς παρακώρες ἄπρεπα στίς ὁμορφες τίς σάλες,

νὰ κατεβάζουν τὸ κρασί καὶ νὰ περιδρομιάζουν

ἀχόρταγα κι ἀτέλειωτα, γιὰ μιὰ δουλειὰ χαμένη ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε

- « Μετὰ χαρᾶς σου, ξένε, αὐτὰ θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅπως εἶναι. 115
 Μῆτε ὁ λαὸς μ' ὀχτρεύεται καὶ τὸ κακὸ μου θέλει,
 μῆτε καὶ μὲ τ' ἀδέρφια μου μαλώνω, πού στῇ μάχη
 σ' αὐτοὺς καθένας πέφεται, μ' ὅση διχόνοια ἂν ἔχη.
 Μὰ νά, μονόκλωνη ὄρισε τῇ γενεᾷ μου ὁ Δίας.
 Μόνο του γιὸ ὁ Ἄρκεισιος ἔκαμε τὸ Λαέρτη, 120
 μονάχο πάλε γέννησε κι ἐκεῖνος τὸ Δυσσέα,
 κι ἐξάλλου ἐμένα μ' ἄφησε μοναχογιὸ ὁ Δυσσέας
 στὸ σπίτι, οὐδὲ μὲ χάρηκε. Τώρα γι' αὐτό, χιλιάδες
 μπῆκαν ὀχτροὶ στὸ σπίτι μου πού τὸ κακὸ μου θέλουν.
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι, 125
 στῇ δασωμένη Ζάκυνθο, στῇ Σάμῃ, στὸ Δουλίχι,
 κι ὅσοι εἶναι ἀρχοντογέννητοι στὸ βραχωμένο Θιάκι,
 τόσοι ζητοῦν τὴ μάνα μου καὶ καταλοῦν τὸ βίός μου.
 Κι ἐκεῖνη αὐτὸ τὸν ἄχαρο τὸ γάμο μῆτε ἀρνιέται,
 μῆτε μπορεῖ νὰ παντρευτῇ. Κι ἔτσι ὅλοι αὐτοὶ μοῦ σβήνουν 130
 τὸ σπίτι μου καὶ σύντομα κι ἐμένα θὰ χαλάσουν.
 Ὅμως στὸ χέρι τῶν θεῶν εἶναι ὅλα, ἂν θὰ τελέψουν.
 Μόν' τρέχα τώρα γλήγορα νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη,
 πῶς ἀπ' τὴν Πύλο γύρισα καὶ πῶς γερός τῆς ἦρθα.
 Ἐγὼ θὰ καρτερέψω ἐδῶ, κι ἐμπρὸς τὰ πίσω νὰ ῥθῃς, 135
 μόνο σ' αὐτῇ, τὴν εἶδηση νὰ πῆς, χωρὶς ν' ἀκούσῃ
 ἄλλος κανεὶς, γιατί πολλοὶ τὸ θάνατό μου θέλουν ».
- Τότε, Εὐμαῖε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
 « Τὰ ξέρω, τὰ στοχαζομαι, καθὼς τὰ λὲς τὰ κρίνω.
 Μόν' ἔλα πὲς μου τώρα αὐτό, νὰ ξέρω τί θὰ κάμω, 140
 μιὰ καὶ καλὴ στὸν ἄμοιρο Λαέρτη ἂν πρέπει νὰ ῥθω
 μαντατοφόρος, πού καημούς κι ἂν εἶχε γιὰ τὸ γιό του,
 κοίταζε ὡς τόσο τίς δουλειὲς καὶ μὲ τοὺς δούλους πάντα
 ἔτρωγε σπίτι κι ἔπινε σὰν ἤθελε ἡ καρδιά του.
 Μὰ τώρα, ἀφότου μίσεψες στὴν Πύλο μὲ καράβι, 145
 ψωμί μπουκιὰ δὲν ἔφαγε, κρασί δὲν ἤπιε στάλα,
 καὶ πάντα κλαίει καὶ δέρνεται καὶ τὸ κορμὶ του λιώνει ».
- Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Σκληρό, μὰ ἄς τὸν ἀφήσουμε, τὰ σπλάχνα μας κι ἂν καῖνε.
 Εἶθε ὅλα νὰ ἔταν στῶν θνητῶν τὸ χέρι. Πρῶτα πρῶτα 150

τὸν ἀκριβὸ πατέρα μου θὰ φέρναμε ἀπ' τὰ ξένα.
Μὰ ἐσὺ σὰν πᾶς τὴν εἶδηση, τρεχάτος ἔλα πίσω
κι ἀπ' τὰ χωράφια μὴν περνᾷς τὸ γέρο ν' ἀνταμώσης.
Κι ἐξὸν ἀπ' τὴν μητέρα μου, στὴν οἰκονόμα πὲς τα
κρυφά, καὶ θὰ φροντίση αὐτὴ πῶς νὰ τὰ μάθῃ ὁ γέρος ». 155

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὰ δυὸ σαντάλια πῆρε
καὶ τὰ ἔδесе στὰ πόδια του καὶ τράβηξε στὴ χώρα.
Δὲν ξέφυγε τῆς Ἀθηνᾶς πὼς κίνησε ἀπ' τὴν μάντρα
ὁ Εὐμαιοις κι ἤρθε κοντά, παρόμοια μὲ γυναῖκα
πανώρια, μεγαλόσωμη καὶ στίς δουλειὲς τεχνίτρα. 160

Στὴν πόρτα ἀντίκρου στάθηκε καὶ στὸ Δυσσέα ἐφάνη
κι οὔτε ἔνωσε ὁ Τηλέμαχος, μήτε τὴν εἶδε ἐμπρός του.
Γιατὶ οἱ θεοὶ δὲ φαίνονται καθάρια στὸν καθένα.
Μόνο ὁ Δυσσέας τὴν ἐβλεπε κι οἱ σκύλοι, οὐδὲ γαβγίζαν,
μόν' στὴν γωνιά ζαρώσανε τῆς στάνης φοβισμένοι. 165

Τοῦ ἔγνεψε μὲ τὰ μάτια της, κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας
κατάλαβε κι ἐβγῆκε εὐτὺς ἀπ' τὸ καλύβι του ὅζω,
στὸ μαντροτοίχι τῆς αὐλῆς, καὶ στάθηκε μπροστά της.
Κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε ἡ Παλλὰδα·
« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα, 170

στὸ γιό σου τώρα νὰ τὰ πῆς καὶ μὴν τοῦ τὰ σκεπάζῃς,
κι ἀφοῦ ἐτοιμάστε θάνατο στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
νὰ πᾶτε στὴν περίφημη τὴ χώρα. Δέ θ' ἀργήσω
κι ἐγὼ κοντά σας νὰ βρεθῶ, γιατί διψῶ ἀπὸ μάχη ».
Εἶπε καὶ μὲ χρυσὸ ραβδί τὸν ἄγγιξε ἡ Παλλὰδα. 175

Καὶ πρῶτα ἀφοῦ μὲ νιόπλυτη χλαμύδα καὶ χιτῶνα
τὸν ἔντυσε, τοῦ στόλισε τὸ σῶμα μὲ τὴ νιότη.
Μελαχρινὸς πάλι ἔγινε, τοῦ γέμισε ἡ θωριά του,
καὶ μαύρισαν τὰ γένια του στὸ πρόσωπό του γύρω.
Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἡ θεὰ χάθηκε, κι ὁ Δυσσέας 180

μὲς στὸ καλύβι γύρισε. Κι ὅπως τὸν εἶδε ὁ γιός του,
σάστισε καὶ τὸ πρόσωπο γύρισε ἄλλου ἀπὸ φόβο,
θεὸς μὴν εἶναι. Μίλησε στὸ τέλος μὲ δυὸ λόγια·
« Ξένε, ἀπὸ πρὶν ἀλλιώτικος μοῦ φάνηκες μπροστά μου.
Ἄλλα φορέματα φορεῖς, κι ἄλλη ἔγινε ἡ θωριά σου. 185

Θά 'σαι θεὸς ποὺ κάθεσαι μὲς στὰ πλατιά τὰ οὐράνια.

Κάμε ἔλεος, θά σοῦ δώσουμε σφαχτά πού νά σ' ἀρέσουν
καί δῶρα χρυσοσκάλιστα. Σπλαχνίσου μας, θεέ μου ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθὸς Δυσσέας·
« Θεὸς δὲν εἶμαι· μέ θεὸ γιατί μέ προσομοιάζεις ; 190
μόν' εἶμαι ἐγὼ ὁ πατέρας σου, πού πάντα κλαῖς γιὰ μένα,
καί προσβολές ὑπόφερες κι ἤπιες πολλὰ φαρμάκια ».

Εἶπε καί γλυκοφίλησε τὸ γιό του, κι ἀπ' τὰ μάτια
τὰ δάκρυα τοῦ 'πεφταν στὴ γῆς, πού πρὶν τὰ συγκρατοῦσε.
Πάλε ὁ Τηλέμαχος, — γιατί δὲν πείθουνταν ἀκόμα 195
πὼς ἦτανε ὁ πατέρας του — τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Δὲν εἶσαι σὺ ὁ πατέρας μου, παρὰ τὸ δίχως ἄλλο
κάποιος θεὸς μέ ξεγελᾷ, γιὰ νά λυποῦμαι ἀκόμα.
Γιατὶ δὲ δύνεταί ἄνθρωπος θνητὸς αὐτὰ νά πλάση 200
στοῦ νοῦ του, ἐκτὸς ἀθάνατος θεὸς στὴ γῆς ἂν ἔρθη,
εὐκόλα ἂν θέλῃ, δύνεταί νά κάμῃ· νιούς ἢ γέρους.

Γέρος προτοῦ φαίνόσουνα καί φτωχικά φοροῦσες,
μὰ τώρα μοιάζεις μέ θεοὺς πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺσοφος τ' ἀπάντησε Δυσσέας·
« Μπροστά σου τὸν πατέρα σου, Τηλέμαχε, ἐνῶ βλέπεις, 205
δὲ σοῦ ταιριάζει ν' ἀπορῆς καί νά παραθαμάζης.

Γιατὶ δὲ θά 'ρθῃ ἐδῶ κανεὶς ἄλλος ποτὲ Δυσσέας,
μόν' εἶμαι ὁ ἴδιος, πού καιροὺς παράδερνα στὰ ξένα
καί στὴν πατρίδα γύρισα τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον.

Τῆς νικηφόρας Ἀθηνᾶς εἶναι κι αὐτὸ τὸ θάμα, 210
πού μ' ἔκαμε ὅπως ᾔθελε, γιατί τὰ δύνεταί ὅλα,
πότε νά φαίνομαι ἄνθρωπος φτωχὸς πού ζητιανεύω,
καί πότε νιὸς πού στοῦ κορμὶ φορῶ πανώρια ροῦχα.
Εὐκόλα δύνονται οἱ θεοὶ πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια
νά τὸν δοξάσουν τὸ θνητὸ καί νά τὸν ταπεινώσουν ». 215

Εἶπε καί κάθισε. Κι εὐτὺς τὸν ξακουστὸ γονιό του
ἀγκάλιασε ὁ Τηλέμαχος καί ξέσπασε στοῦ κλάμα.
Τοὺς πῆρε τότε καί τοὺς δυὸ ὁ πόθος νά θρηνήσουν,
κι ἔκλαιγαν μέ πικροὺς λυγμούς, ὅσο δὲν κλαῖν τὰ ὄρνια,
θαλασσοπούλια ἢ σταυραετοὶ κυρτόνυχτοι, πού ἀρπάξαν 220
ἀπ' τὴ φωλιά τ' ἀπτέρωτα πουλιά τους οἱ χωριάτες.
Ἔτσι ποτάμι χύσανε κι αὐτοὶ τὰ μαῦρα δάκρυα.

Κι ὁ ἥλιος θά βασίλευε κι ἀκόμα θά θρηνοῦσαν,
 μὰ μίλησε ὁ Τηλέμαχος καὶ στὸν πατέρα του εἶπε·
 « Μὲ τί καράβι σ' ἔφεραν, πατέρα ἀγαπημένε, 225
 στὸ Θιάκι οἱ ναῦτες ; Ποιοί κι αὐτοὶ παinueύονταν πῶς εἶναι ;
 Γιατὶ θαρρῶ πεζὸς ἐδῶ δὲ θά μπορούσες νά ῥθης ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θά σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.
 Στὸ Θιάκι οἱ κοσμοξάκουστοι μὲ φέρανε οἱ Φαίακοι, 230
 ποὺ κάθε ξένο προβοδοῦν, στὰ χέρια τους ἂν πέση.·
 Καὶ μὲ καράβι γλήγορο, βαθιὰ ἀποκοιμισμένον,
 μὲ φέρανε ἀπ' τὰ πέλαγα καὶ μ' ἄφησαν στὸ Θιάκι,
 καὶ δῶρα μοῦ ἔδωκαν λαμπρά, χαλκὸ, χρυσάφι, ροῦχα,
 ποὺ σὲ σπηλιά, ἀπὸ φῶτιση θεοῦ, κρυμμένα τὰ ἔχω. 235

Καὶ τώρα ἐδῶ μὲ τὴ βαυλὴ πάλι ἦρθα τῆς Παλλάδας,
 γιὰ νὰ σκεφτοῦμε οἱ δυὸ μαζί τὸ φόνο τῶν ὀχτρῶν μας.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἀρίθμησε σὲ μένα τοὺς μνηστῆρες,
 νὰ μάθω πόσοι νά ἔναι αὐτοὶ καὶ ποίος καθέννας εἶναι.
 Κι ὕστερα στὴν ἀτρόμητη καρδιά μου θά μετρήσω, 240
 μονάχοι ἂν θά μπορέσουμε, οἱ δυὸ μας δίχως ἄλλους,
 νὰ πολεμήσουμε μ' αὐτοὺς ἢ θέλουμε βοήθεια ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε κι ἔτσι εἶπε·
 « Πάντα ἄκουγα, πατέρα μου, τὸ ξακουστὸ ὄνομά σου,
 πῶς εἶσαι πρῶτος στὸ σπαθὶ καὶ στὴ σοφὴ τὴ γνώμη. 245
 Μὰ λόγῳ μοῦ ξεστόμισες μεγάλο, ποὺ τρομάζω.
 Δυὸ μόνοι μ' ἄλλους πιὸ πολλοὺς πῶς θά τὰ βγάλουν πέρα ;
 Δὲν εἶναι μιά, δὲν εἶναι δυὸ δεκάδες οἱ μνηστῆρες,
 μόν' εἶναι ἀκόμα πιὸ πολλοί, κι ἄκου νὰ τοὺς μετρήσω.
 Ἄπ' τὸ Δουλίχι διαλεχτοὶ πενήντα δυὸ λεβέντες, 250
 μ' ἕξι μαζί τοὺς παραγιούς. Κι ὅσοι ἦρθαν ἀπ' τὴ Σάμη,
 εἶναι ὅλοι εἴκοσι τέσσερεις. Κι εἴκοσι βάλε ἀκόμα,
 ὅσοι ἦρθαν ἀπ' τὴ Ζάκυνθο, καὶ δώδεκα ἀπ' τὸ Θιάκι,
 ἀτρόμητοι ὅλοι στὴν καρδιά. Κι ὁ Μέδοντας ὁ κράχτης,
 κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστής. Πόχουν κι αὐτοὶ μαζί τοὺς 255
 δυὸ παραγιούς, στὸ μοῖρασμα τῶν φαγητῶν τεχνίτες.
 Σ' ὅλους ἐκείνους μαζωχτοὺς ἂν βγοῦμε ἐμεῖς μπροστά τοὺς,
 ὅ,τι σοῦ κάμανε, πικρά κι ἀδρά θά τὸ πληρώσης.

Μὰ σκέψου, ἂν κάποιον δύνεται βοηθὸ νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου,
νὰ μᾶς βοηθήσῃ πρόθυμα καὶ μ' ὅλη τὴν καρδιά του ».

Τότε τ' ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
« Θὰ σοῦ τὸ πῶ μετὰ χαρᾶς καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς,
καὶ σκέψου ἂν μόνῃ ἢ Ἀθηνᾶ μὲ τὸ μεγάλο Δία
θὰ μᾶς βοηθήσουν, ἢ βοηθὸ ἄλλον νὰ βάλῃ ὁ νοῦς μου ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Καλοὶ εἶναι ἐκεῖνοι οἱ δυὸ βοηθοί, ποὺ ὀνόμασες, πατέρα,
ποὺ κάθονται στὰ σύγνεφα ψηλά, καὶ τοὺς ἀνθρώπους
ὅλου τοῦ κόσμου κυβερνοῦν καὶ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλους ».

Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
« Ναί, δὲ θ' ἀργήσουν νὰ βρεθοῦν στὴ μάχη, καὶ θὰ δοῦμε
ὅταν πιαστοῦμε ἐμεῖς οἱ δυὸ μὲ τοὺς λοιποὺς μνηστῆρες
ποιὸς θὰ νικήσῃ. Τώρα σὺ, τὸ γλυκοχαραμέρι
στοῦ σπίτι πῆγαινε, νὰ βρῇς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες.
Ὑστερα ἐμένα κι ὁ βοσκὸς στὴ χώρα θὰ ὀδηγήσῃ,
παρόμοιο μ' ἓνα δύστυχο καὶ ψωμοζήτη γέρο.

Κι ἂν μὲ προσβάλουν σπίτι μου, μὲς στὴν καρδιά σου βάστα
κλεισμένη τὴν ὑπομονή κι ἐγὼ ἄς κακοπαθαίνω.
Κι ἂν ἀπ' τὴν πόρτα μὲ κλωτσιεῖς στοῦ δρόμο μὲ πετάξουν,
ἢ μὲ σατίτεις μὲ χτυποῦν, ὑπόφερε νὰ βλέπῃς.
Μόνο μὲ λόγια σου γλυκὰ νὰ τοὺς μιᾶς, νὰ πάψουν

τις τρέλες. Ὅμως δὲ θ' ἀκοῦν, γιατί τοὺς ζώνει ὁ χάρος.
Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ σὺ στοῦ νοῦ νὰ τὸ ἔχῃς.
Τὴν ὥρα ποὺ ἡ πολὺβουλή Παλλὰδα μὲ φωτίσῃ,
θὰ γνέψω μὲ τὰ μάτια μου κι ἅμα τὸ καταλάβῃς,
ὅσα κι ἂν βρίσκονται ἄρματα στοῦ σπίτι νὰ συνάξῃς

καὶ νὰ τὰ βάλῃς στοῦ ψηλὸ κελλάρι, μὲς στοῦ βάθους
καὶ τοὺς μνηστῆρες μὲ γλυκὰ ν' ἀποκοιμίζῃς λόγια,
σὰ σὲ ρωτοῦν γιὰ τ' ἄρματα καὶ θέλουν νὰ τὰ βλέπουν·
« Ἀπ' τὸν καπνὸ τὰ σήκωσα, γιατί δὲν ἦταν ὅμοια
ὥς τ' ἄφησε ὁ πατέρας μου σὰν πῆγε γιὰ τὴν Τροία,
μόν' ἔχασαν τὴ λάμψη τοὺς ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἄχνα.

Κι ἓνα ἄλλο ὁ Δίας μοῦ ἔβαλε στοῦ νοῦ μου πιὸ μεγάλο,
μὴ χτυπηθῆτε, ἂν ἐξαφνα πιαστῆτε ἀπὸ μεθύσι,
καὶ τὸ τραπέζι μολευτῇ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἶμα,

- γιατί καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι ». 295
 Ν' ἀφήσης μόνο δυὸ σπαθιά γιὰ μᾶς καὶ δυὸ κοντάρια
 κι ἀσπίδες δυὸ ν' ἀρπάξουμε στὰ χέρια ὅταν χυθοῦμε
 ἀπάνω τους. Καὶ στὰ στερνὰ τοὺς ἄτσαλους μνηστῆρες
 θὰ τοὺς τυφλώσῃ ἡ Ἀθηνᾶ κι ὁ βαθυγνώστης Δίας.
 Κι ἓνα ἄλλο ἀκόμα θὰ σοῦ πῶ, καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς. 300
 "Ἀν εἶσαι ἀλήθεια γιὸς μου ἐσὺ κι ἀπ' τὸ δικό μου τὸ αἷμα,
 νὰ μὴν τὸ μάθῃ ἄλλος κανεὶς, πὼς γύρισα στὸ Θιάκι,
 ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ, μήτε ὁ γερο-Λαέρτης
 μήτε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκός, μήτε κι ἡ Πηνελόπη.
 Καὶ μόνοι οἱ δυὸ νὰ μάθουμε τῶν γυναικῶν τὴ γνώμη, 305
 κι ἀπ' τοῦ σπιτιοῦ τοὺς παραγιοὺς νὰ ἰδοῦμε ποιὸς ἀκόμα.
 μᾶς σέβεται καὶ μᾶς τιμᾷ καὶ ποιὸς δὲ μᾶς φοβᾶται
 καὶ μήτε ἐσένα δὲν ψηφᾷ, ἂν καὶ μεγάλος εἶσαι ».
 Τότε ἔτσι ὁ ἀκριβὸς του γιὸς τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε.
 « Κι ἄλλη φορά, πατέρα μου, θὰ ἰδῇς ἂν ἔχω κρίση, 310
 γιατί κι ἐγὼ ἀσυλλόγιστο δὲν ἔχω τὸ κεφάλι.
 "Ὅμως αὐτὸ καὶ γιὰ τοὺς δυὸ δὲ βρίσκω ἐγὼ πὼς εἶναι
 ὠφέλιμο. Γιὰ σκέψου το. Γιατί ἔτσι δίχως λόγο,
 θὰ κάθεσαι ἄπραγος καιρὸ νὰ προσπαθῇς νὰ μάθῃς,
 κι ἥσυχά αὐτοὶ θὰ καταλοῦν δίχως σπλαχνιὰ τὸ βίος σου. 315
 Μὰ τίς γυναῖκες σύμφωνος κι ἐγὼ νὰ δοκιμάσῃς,
 ποιές τὸ ψωμί σου δὲν τιμοῦν καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρίμα.
 "Ὅμως τοὺς ἄντρες περιττό, ἀπ' τό 'να στίτι στ' ἄλλο,
 νὰ δοκιμάζουμε. "Ὅλα αὐτὰ μποροῦν στερνὰ νὰ γίνουν,
 σημάδι ἂν ἔχῃς φανερό τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία ». 320
 Τὴν ὥρα πόλεγαν αὐτά, μιλώντας μεταξύ τους,
 ἔμπαινε τὸ καλὸχτιστο καράβι μὲς στὸ Θιάκι,
 πόφερε τὸν Τηλέμαχο καὶ τοὺς συντρόφους του ὅλους
 μέσα ἀπ' τὴν Πύλο. Στὸ βαθὺ σὰν μπήκανε λιμάνι
 σύρανε πρῶτα στὴ στεριά τὸ μελανὸ καράβι 325
 καὶ τ' ἄρμενά του βγάλανε οἱ ψυχωμένοι ναῦτες,
 καὶ στοῦ Κλυτία πήγανε τὰ πανωραῖα δῶρα.
 Τότε ἓνα κράχτη στείλανε στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα,
 τὴν εἶδηση στὴ συνετὴ νὰ πῇ τὴν Πηνελόπη,
 πὼς στάθηκε ὁ Τηλέμαχος στὸ ξοχικὸ του κτῆμα 330

κι ἔστειλε τὸ καράβι πρὶν νὰ φτάσῃ στὸ λιμάνι,
τῆς λατρευτῆς βασιλίσσας μὴ φοβηθῇ ἡ καρδιά της,
καὶ χύσῃ δάκρυα τρυφερά. Τὴν ἴδια ὥρα πῆγαν
ὁ κρᾶχτης κι ὁ χοιροβοσκὸς τὴν εἶδῃσιν τὴν ἴδια
νὰ φέρουν στὴ βασιλίсса. Σὰν μπῆκαν στὸ παλάτι 335
ὁ κρᾶχτης ἔτσι φώναζε μπροστὰ στὶς παρακόρες·
« Ἐφτάσε ὁ ἀκριβὸς σου γιὸς, βασιλίсса, ἀπ' τὴν Πύλο ».
Κοντά της πῆγε κι ὁ βοσκὸς κι εἶπε στὴν Πηνελόπη
ὅσα τὸν ἔστειλε νὰ πῇ τ' ἀγαπητὸ παιδί της.

Κι ὅταν πιστὰ τὴν προσταγὴ τὴν τέλεψε, ὅπως ἦταν 340
ἄφησε μέγαρά κι αὐλὲς καὶ στὸ μαντρί του πῆγε.

Μὰ τῶν μνηστήρων χάλασε μέσα ἡ καρδιά ἀπ' τὴ λύπη
κι ἀπ' τὸ παλάτι βγαίνοντας, τὸ μακροτοίχι πῆραν
πού 'χε ἡ αὐλή, καὶ κάθισαν ἐκεῖ, μπροστὰ στὶς πόρτες.
Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος γιὸς τοῦ Πολύβου κι εἶπε· 345

« Θρασὰ ὁ Τηλέμαχος δουλειὰ κατόρθωσε μεγάλη,
τέτοιο ταξίδι, κι εἶπαμε πῶς δὲν τὰ βγάζει πέρα.
Μὰ ἐλάτε τώρα ἄς ρίξουμε τὸ πιὸ καλὸ καράβι
στὴ θάλασσα κι ἄς βάλουμε τεχνίτες λαμνοκόπους,
νὰ ποῦν στοὺς ἄλλους γλήγορα ξοπίσω νὰ γυρίσουν ». 350

Τὸ λόγο δὲν ἀπόσωσε, κι εἶδε μὲς στὸ λιμάνι,
ὡς ἔστρεψε ὁ Ἀμφίνομος, τὸ μελανὸ καράβι,
πού τὰ πανιά του μάζωναν καὶ τὰ κουπιά βαστοῦσαν.
Χάρηκε μέσα του ἡ καρδιά κι ἔτσι εἶπε στοὺς συντρόφους· 355
« Τί θέλουμε νὰ στείλουμε μαντάτο ; Νά τους, ἦρθαν ».
Εἶτε ὁ θεὸς τοὺς φώτισε εἶτε εἶδανε μονάχοι
τ' ἄλλο καράβι νὰ περνᾷ, μὰ κόπος νὰ τὸ φτάσουν ».

Ἐτσι εἶπε καὶ σηκώθηκαν καὶ πῆγαν στ' ἀκρογιάλι
καὶ στὴ στεριά τραβήξαν τὸ μελανὸ καράβι
καὶ πῆραν ὅλα τ' ἄρμενα οἱ ψυχωμένοι ναῦτες. 360
Τότε ὅλοι γιὰ τὴ σύνοδο κινούσαν μαζωμένους
κι οὔτε ἄλλον ἄφησαν ἐκεῖ νὰ κάτῃ, νιὸς ἢ γέρος.
Κι ἔτσι ὁ Ἀντίνοος ἄρχισε, ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ, κι εἶπε·
« Ἀχ, οἱ θεοὶ τὸν γλίτωσαν ἀλάθευτα ἀπ' τὸ χάρο.
Τὴ μέρα βάξαμε σκοποὺς στ' ἀγερικὰ ἀκρωτήρια, 365
πού ἀδιάκοπα συνάλλαζαν. Κι ὅταν βουτοῦσε ὁ ἥλιος

ποτὲ τῇ νύχτᾳ στῇ στεριάᾳ δὲν κλείσαμε τὸ μάτι,
 μόν' πάντα μὲς στῇ θάλασσᾳ μὲ τὸ γοργὸ καράβι
 ἐδῶ κι ἐκεῖ ἀρμενίζαμε, προσμένοντας νὰ φέξῃ,
 τοῦ Τηλεμάχου τῇ ζωῇ ζητώντας στὸ καρτέρι 370
 νὰ πάρουμε, ὅταν ἔφτανε. Ὅμως αὐτὸν ὡς τόσο
 κάποιος θεὸς τὸν γλίτωσε νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα.
 Μὰ ἐλάτε νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ τὸ θάνατό του τώρα,
 κι οὔτε νὰ μᾶς γλιτώσῃ πιά. Γιατί δὲν ἔχει ἐλπίδα,
 ἐνόσω θὰ 'ναι ζωντανός, νὰ βρῇ ἡ δουλειὰ μας ἄκρη. 375
 Γιατὶ εἶναι ἐκεῖνος φρόνιμος, στῇ γνώσῃ κατεχάρης,
 καὶ τὴν ἀγάπῃ τοῦ λαοῦ δὲν ἔχουμε ὅπως πρῶτα.
 Μὰ ἐλάτε, πρὶν σὲ σύνοδο τοὺς Ἀχαιοὺς καλέσῃ.
 Γιατὶ κι αὐτὸ ὁ Τηλέμαχος θαρρῶ δὲ θ' ἀμελήσῃ,
 μόν' θὰ βαστάξῃ τὸ θυμὸ καὶ σ' ὅλους θὰ κηρύξῃ, 380
 πὼς σκάβουμε τὸ λάκκο του καὶ γλίτωσε μὲ κόπο.
 Κι αὐτοὶ ἂν ἀκούσουν τ' ἄνομο τὸ ἔργο, θὰ μᾶς βρῖσουν
 κι ἄλλο θὰ πάθουμε κακὸ, κι ἔσως ἀπ' τὴν πατρίδα
 μᾶς διώξουν καὶ τῆς ξενιτιάς θὰ πάρουμε τὴ στράτα.
 Ἐμπρός, νὰ τὸν προφτάσουμε στὸ δρόμο ἢ στὰ χωράφια, 385
 μακριὰ ἀπ' τὴν πόλιν. Κι ἔπειτα μοιράζουμε τὸ βίος του
 καὶ τὸ παλάτι ἀφήνοῦμε στὴ μάνα του νὰ τὸ 'χῃ
 μ' ὅποιον τὴν πάρῃ. Κι ἂν αὐτὸς δὲ σᾶς ἀρέσῃ ὁ λόγος
 καὶ θέλετε ὁ Τηλέμαχος νὰ ζῇ καὶ τ' ἀγαθὰ του
 τὰ πατρικὰ νὰ χαίρεται, ἃς πάψουμε πιά τότε 390
 νὰ συναζόμεστε ὅλοι ἐδῶ, τὸ σπίτι του νὰ τρῶμε.
 Μόν' ἀπ' τὸ σπίτι του ὁ καθεὶς τὰ δῶρα τοῦ ἀρραβώνα.
 ἃς φέρῃ κι ἃς διαλέξῃ αὐτὴ νὰ παντρευτῇ στὸ τέλος
 ὅποιον τῆς φέρῃ πιὸ πολλὰ κι ὅποιον τῆς γράφῃ ἡ μοίρα. 395
 Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νὰ βγάλουν.
 Τότε ἄρχισε ὁ Ἀμφίνομος, λεβέντης γιὸς τοῦ Νίσου,
 πού 'ρθε ἀπ' τὸ χορταρόστρωτο, τὸ καρπερὸ Δουλίχι,
 ὅλων τῶν ἄλλων ἀρχηγός, καὶ τὰ γλυκὰ του λόγια
 στὴν Πηνελόπῃ ἀρέσανε κι ἦταν καλὴ ἡ καρδιά του.
 Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικὰ πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε 400
 « Ἀδέλφια, τὸν Τηλέμαχο ἐγὼ δὲν τὸν σκοτώνω.
 Στὸ γένος τὸ βασιλικό, κακὸ νὰ βάλῃς χέρι.

Μὰ ἄς δοῦμε πρῶτα τῶν θεῶν τὴ γνώμη, κι ἂν τὸ στέργουν
αὐτὸ νὰ γίνη οἱ ὀρίσμοι τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
κι ἐγὼ τοῦ παίρνω τὴ ζωὴ κι ὅλους τοὺς ἄλλους σπρώχνω. 405
Μὰ ἂν δὲν τὸ θέλουν οἱ θεοί, προτείνω νὰ μὴ γίνη ».

Εἶπε καὶ σ' ὅλους ἄρесе ὁ λόγος τοῦ Ἀμφινόμου,
κι εὐτὺς νὰ πᾶνε κίνησαν στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
καὶ σὲ θρονιά καθίσανε, σὰν ἦρθαν, σκαλισμένα.

Τότε ἄλλο βρῆκε ἡ φρόνιμη νὰ κάμῃ ἡ Πηνελόπη
στοὺς φαντασμένους νὰ φανῇ κι ἀστόχαστους μνηστῆρες,
γιατὶ ἔμαθε στὸν πύργο της τὸν κίνδυνο τοῦ γιοῦ της.
Ἔτρεξε ὁ κράχτης Μέδοντας κι ὅσα ἄκουσε τῆς τὰ 'πε.

Καὶ κίνησε ἀπ' τὸν πύργο της μὲ παρακόρες ἄλλες.
Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,
κοντὰ στῆς καλοκάμωτης σκεπῆς τὸ στύλο ἐστάθη,
σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια,
καὶ στὸν Ἀντίνοο μίλησε μὲ θυμωμένα λόγια:

« Ἀντίνο, κακοστόχαστε καὶ ψηλοφαντασμένε,
στὸ Θιάκι πρῶτο σ' ἔχουνε στοὺς λόγους καὶ στὴ γνώση 420
μὲς στοὺς συνηλικιώτες σου, μὰ σὺ δὲν εἶσαι τέτοιος.

Τρελέ, γιατί τὸ θάνατο τοῦ Τηλεμάχου θέλεις,
καὶ τοὺς ἱκέτες δὲν ψηφᾷς, ποὺ τοὺς φυλάει ὁ Δίας ;
Μεγάλο κρίμα τὸ κακὸ νὰ μελετᾷς στὸν ἄλλο.

Ἦ δὲν τὸ ξέρεις πῶς ἐδῶ, μὲ τὴν ψυχὴ στὰ δόντια,
μᾶς πρόσπεσε ὁ πατέρας σου, ποὺ τὸ λαὸ ἐφοβήθη 425

τοῦ τόπου του, γιατί ἔβλαψε, μ' ἄλλους ληστὲς Ταφιῶτες,
τοὺς Θεσπρωτοὺς, ποὺ φίλοι μας καὶ σύμμαχοί μας ἦταν ;

Νὰ τὸν σκοτώσουν ἤθελαν κι ὅλους τοὺς θησαυροὺς του
νὰ τοὺς χαροῦν, μὰ ἀντίκοψε ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας. 430

Τώρα τὸ σπίτι ἐκείνου τρῶς ἀπλέρωτα καὶ θέλεις
νὰ πάρῃς τὴ γυναῖκα του, τὸ γιό του νὰ σκοτώσῃς,
καὶ μοῦ ματώνεις τὴν καρδιά. Μὰ πάψε πιά κι ὁ ἴδιος,
κι ὅλους τοὺς ἄλλους πρόσταξε συντρόφους σου νὰ πάψουν ».

Τότε ὁ Εὐρύμαχος ὁ γιὸς τῆς εἶπε τοῦ Πολύβου· 435
« ὦ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
θάρρας καὶ τέτοια μὲς στὸ νοῦ καθόλου μὴν τὰ βάζῃς.
Δὲ βρίσκεται, οὔτε θὰ βρεθῇ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο ὁ ἄντρας

πού άπάνω στόν Τηλέμαχο τό χέρι του θ' άγγίξη,
 ὅσο πού νά 'μαι ζωντανός κι ἔχω άνοιχτά τά μάτια. 440

Γιατί τό λέγω φανερά, και νά τό ιδῆς, θά γίνη.

Τό μαῦρο του αἷμα στή στιγμή θά βάψη τό σπαθί μου,
 γιατί κι ἑμένα καθίζε στά γόνατά του άπάνω

πολλές φορές ὁ πορθητής Δυσσέας και στά χέρια
 μου 'βαζε κρέας και κρασί στά χεῖλη μου βαστοῦσε. 445

Γιά τοῦτο τόν Τηλέμαχο πιό παραπάνω άπ' ὅλους
 τοὺς φίλους μου τόν άγαπῶ και χάρο ἄς μή φοβᾶται

άπ' τοὺς μνηστήρες. Τό γραφτό κανεῖς δέν τό ξεφεύγει ».

Ἔτσι εἶπε θάρρος δίνοντας, μα τοῦ 'σκαβε τό λάκκο.

Κι ἡ Πηνελόπη άνέβηκε στό μαρμαροχτισμένο 450

άνώ κι ἐκεῖ τόν άντρα της θρηνοῦσε τό Δυσσέα,

ὥσότου στά ματόκλαδα τῆς άπλωσε ἡ Παλλάδα

ὑπνο γλυκό νά κοιμηθῇ. Κατά τό βράδυ βράδυ

ἔφτασε κι ὁ χοιροβοσκός και βρῆκε τό Δυσσέα,

πού μέ τό γιό του ετοίμαζαν νά φᾶνε, ἕνα θρεφτάρι 455

σάν ἔσφαζαν χρονιάρικο. Τότε ἡ θεά Παλλάδα

πῆγε σιμά και μέ ραβδί χτυπώντας τό Δυσσέα

γέρο ξανά τόν ἔκαμε και παλιωμένα ροῦχα

τόν ἔντυσε, μήπως τόν δῇ και τόν γνωρίση άμέσως

ὁ θεϊκός χοιροβοσκός και πάη στήν Πηνελόπη 460

νά τῆς τό πῇ και μέσα του κρυφό δέν τό κρατήση.

Και πρῶτος ὁ Τηλέμαχος τό λόγο πῆρε κι εἶπε:

« Ἦρθες, καλότυχε Εὐμαιε ; Τί λένε μέσ στή χώρα ;

'Απ' τό καρτέρι γύρισαν οἱ δολεροὶ μνηστήρες,

ἢ στήν πατρίδα νά 'ρχομαι παραφυλοῦν άκόμα ; » 465

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' άπάντησες κι ἔτσι εἶπες:

« Ἔννοια δέν εἶχα, τόν καιρό νά χάνω μέσ στή χώρα

αὐτά νά κάτσω νά ρωτῶ. Πιό σύντομα ποθοῦσα

νά κάμω τήν παραγγελιά και πίσω νά γυρίσω. 470

Κράχτης άπ' τοὺς συντρόφους σου, γοργός μαντατοφόρος

μέ βρῆκε και στή μάνα σου τήν εἰδηση εἶπε πρῶτος.

Κι ἕνα ἄλλο ξέρω νά σοῦ πῶ πού τό εἶδα μέ τά μάτια.

Ψηλά άπ' τῇ χώρα, στοῦ Ἑρμῆ τό λόφο, ὅπως ἐρχόμουν.

εἶδα καράβι γλήγορο νά μπαίνει στό λιμάνι

κόσμο γεμάτο κι ἦτανε μ' ἀσπίδες φορτωμένο 475
καὶ μὲ κοντάρια δίστομα. Κι ἔβαλα μὲς σπὸ νοῦ μου
αὐτοὶ πῶς θά 'ναι, μὰ μπορεῖ νὰ κάνω πάλε λάθος ».

Ἔτσι εἶπε κι ὁ Τηλέμαχος στὰ μάτια τὸ Δυσσέα
χαμογελώντάς κοίταξε, κρυφὰ ἀπ' τὸ χοιροτρόφο.

Καὶ τίς δουλειές σὰν τέλεψαν κι ἐτοίμασαν τραπεζί 480
τρῶν, καὶ δὲ λείπει τίποτε, ποὺ νὰ ζητᾷ ἡ καρδιά τους.
Καὶ τέλος ἅμα χόρτασαν. καλὰ μὲ φαγοπότι,
νὰ κοιμηθοῦν θυμήθηκαν, ὕπνο γλυκὸ νὰ πάρουν.

P

Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
τότε ἔδесе στὰ πόδια του τὰ δυὸ ὅμορφα σαντάλια
ὁ συνετὸς Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
καὶ πῆρε τὸ κοντάρι του, ποὺ τοῦ ἔρχονταν στὴ χούφτα,
νὰ πάη στὴ χώρα, κι εἶπε εὐτὺς δυὸ λόγια στὸ βοσκό του· 5
« Παππού, θὰ τρέξω νὰ μὲ ἰδῇ κι ἡ μάνα μου στὴ χώρα,
ποὺ δὲ θὰ πάψῃ νὰ θρηνηῇ καὶ νὰ μοιρολογιέται,
προτοῦ μὲ ἰδοῦν τὰ μάτια της. Κι αὐτὰ σέ σένα ὀρίζω.
Νὰ πάη στὴ χώρα ὁδήγα τον τὸν ἄμοιρο τὸν ξένο
νὰ διακονέψῃ ἐκεῖ ψωμί. Καθένας θὰ τοῦ δώσῃ 10
σταρόψωμο κι ἓνα καυκί. Κι οὔτε μπορῶ μονάχος
ὅλο τὸν κόσμο νὰ πονῶ πόχω καημοὺς δικούς μου.
Κι ἀνίσως τοῦ κακοφανῇ, κακὸ δικό του θά 'ναι.
Σ' ἐμένα ἀρέσει ξάστερα νὰ λέω τὴν πᾶσά ἀλήθεια ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε· 15
« Νὰ μὲ κρατήσουν μήτε ἐγώ, παιδί μου, δὲν τὸ θέλω.
Κάλλιο συμφέρει τοῦ φτωχοῦ στὴ χώρα νὰ ζητεύῃ
παρὰ στοὺς κάμπους. Ὡς ποθεῖ καθένας θὰ μοῦ δώσῃ.
Γιατὶ δὲν εἶμαι πιά παιδί νὰ κάθουμαι στὶς μάντρες
κι ἐδῶ νὰ κάνω τίς δουλειές ποὺ θὰ μοῦ πῇ ὁ τσοπάνης. 20
Πήγαινε ἐσύ, κι ὡς ὀρισε, αὐτὸς θὰ μ' ὀδηγήσῃ,
σὰν ἀμολήσω στὴ φωτιά κι ἀφοῦ ζεστάνῃ ἡ μέρα.
Γιατὶ εἶναι τρύπια ὅσα φορῶ καὶ θὰ μὲ κάψῃ ἡ πάχνη,
κι ἄκουσα πρὶν ποὺ λέγατε πῶς εἶναι ἀλάργα ἡ χώρα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος ἀπ' τὸ καλύβι βγῆκε 25
καὶ πῆγαινε κοφτὰ κοφτὰ, στὸ νοῦ του τῶν μνηστήρων
βάζοντας ὅλο τὸ κακό. Σὰν ἦρθε στὸ παλάτι,
ἔστησε τὸ κοντάρι του σὲ μιὰ ψηλὴ κολόνα
καὶ μῆθε εὐτὺς τὸ πέτρινο κατώφλι δρασκελώντας.

Ἡ βάρια τότε Εὐρύκλεια τὸν εἶδε ἀπ' ὅλες πρώτη, 30
τὴν ὥρα ποὺ ἔστρωνε προβιὲς στοὺς σκαλισμένους θρόνους,
κι ἐμπρός του ἀμέσως ἔτρεξε στὰ δάκρυα βουτημένη.

Τριγύρω του συνάχτηκαν κι οἱ ἄλλες παρὰ κόρες
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἀπ' τὸν ὄντά της βγῆκε, 35

παρόμοια μὲ τὴν Ἀρτεμη καὶ τὴ χρυσὴ Ἀφροδίτη,
κι ἀγκάλιασε μὲ κλάματα τ' ἀγαπητὸ παιδί της,

καὶ φίλαε τὸ κεφάλι του καὶ τὰ γλυκά του μάτια

κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔλεγε στὰ δάκρυα βουτημένη·

« Γλυκὸ μου πῶς, Τηλέμαχε, ἄχ, ἦρθες πιά κι ἡ ἔρμη 40

δὲν τό ἴπριζα πὼς θὰ σὲ ἰδῶ, ἀφ' ὅτου μὲ καράβι

κρυφὰ στὴν Πύλο μίσειπες χωρὶς τὸ θέλημά μου,

ἄκουσμα γιὰ τὸν ἀκριβὸ πατέρα σου νὰ μάθης.

Μόν' ἔλα τώρα πὲς μου αὐτά, τὰ μάτια σου ὅπως τὰ εἶδαν.

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 45

« Μὴ θὲς νὰ κλάψω, μάνα μου, τὰ σπλάχνα μὴ μοῦ σφάζης,

ποὺ μόλις ἀπ' τὸ θάνατο τὴ γλίτωσα μὲ κόπο.

Μόν' πῆγαινε κι ἀφοῦ λουστῆς καὶ καθαρά φορέσης,

στ' ἀνώι ἀπάνω βγαίνοντας μὲ τίς πιστές σου δοῦλες,

τάξε νὰ κάμης στοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες, 50

ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας.

Κι ἐγὼ θὰ πάω στὴν ἀγορὰ τὸν ξένο νὰ καλέσω,

ποὺ σὰν ξεκίνησα νὰ ρθῶ, ἀκλούθησε μαζί μου.

Μὲ τοὺς πιστοὺς συντρόφους μου τὸν ἔστειλα στὴ χώρα,

καὶ τοῦ Πειριχίου σύστησα νὰ τὸν φιλοξενήσῃ 55

στὸ σπίτι του, μὲ σεβασμὸ κι ἀγάπη, ὅσο νὰ φτάσω ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα.

Σὰ λούστηκε καὶ φόρεσε καθάρια στὸ κορμί της,

ἔταξε σ' ὅλους τοὺς θεοὺς σωστὲς βοδιῶν θυσίες,

ἴσως θελήσῃ τ' ἄδικα ν' ἀνταποδώσῃ ὁ Δίας. 60

Βγῆκε ὅζω κι ὁ Τηλέμαχος κρατώντας τὸ κοντάρι
 καὶ δυὸ σκυλιά ξοπίσω του τὸν ἀκλουθοῦσαν ἄσπρα,
 κι ἡ Ἀθηνᾶ μὲ θεϊκιά τὸν περιχοῦσε χάρη
 κι ὅλο τὸ πλῆθος θάμαζε σὰν εἶδαν νὰ προβάλλη.
 Συνάχτηκαν τριγύρω του κι οἱ ἄτροποι μνηστῆρες 65
 καὶ λόγια τοῦ ἴεγαν γλυκά, μὰ τοῦ ἴσκαβαν τὸ λάκκο.
 Ἐκεῖνος ὅμως ἄφησε γοργὰ τὴ συντροφιά τους
 καὶ πῆγε ἐκεῖ πού κάθονταν οἱ πατρικοὶ του φίλοι,
 ὁ Μέντορας κι ὁ Ἀντίφος κι ὁ γερο-Ἀλιθέρης,
 κι ἐκεῖ μαζί τους κάθισε κι ἐκεῖνοι τὸν ρωτοῦσαν. 70
 Κι ὁ ξακουστὸς κονταριστῆς ὁ Πείραιος ἤρθε τότε
 στὴν ἀγορά, διαβαίνοντας τὴ χώρα μὲ τὸν ξένο.
 Κι οὔτε ἄργησε ὁ Τηλέμαχος νὰ πεταχτῇ μπροστά του.
 Μ' ἄρχισε πρὶν ὁ Πείραιος κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἴπε·
 « Στείλε τίς δοῦλες σπίτι μου, Τηλέμαχε, νὰ πάρουν 75
 τὰ δῶρα πού σοῦ χάρισε ὁ ξακουστὸς Μενέλαος ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Δὲν ξέρω ἀκόμα αὐτὴ ἡ δουλειὰ πῶς θὰ τελέψῃ, Πείραιε,
 ἂν οἱ μνηστῆρες σπίτι μου μὲ δόλο μὲ σκοτώσουν,
 κι ὅλα κατόπι μοιραστοῦν τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ μου. 80
 Ἀντὶ γι' αὐτοὺς, καλύτερα νὰ τὰ χαρῆς ὁ ἴδιος.
 Κι ἂν φέρω στὸ κεφάλι τους ἐγὼ σφαγὴ καὶ χάρο,
 μὲς στὴ χαρὰ χαροῦμενος στὸ σπίτι μου τὰ φέρνεις ».

Εἶπε, καὶ πῆρε σπίτι του τὸν ἄμοιρο τὸν ξένο.
 Καὶ στὸ καλοκατοίκητο σὰν ἤρθαν τὸ παλάτι, 85
 ρίξανε ἀπάνω στὰ θρονιὰ καὶ στὰ σκαμνιά τίς κάπες
 καὶ πῆγαν στὰ καλὸξυστα λουτρὰ γιὰ νὰ λουστοῦνε.
 Κι οἱ δοῦλες σὰν τοὺς ἔλουσαν, τοὺς ἔτριψαν μὲ λάδι
 καὶ μὲ σγούρες τοὺς ἐντυσαν χλαμύδες καὶ χιτῶνες
 καὶ βγῆκαν τότε ἀπ' τὸ λουτρὸ καὶ στὰ θρονιὰ καθίσαν. 90
 Μιά παρακόρη μὲ χρυσὸ πεντάμορφο λαγῆνη
 νερὸ τοὺς χύνει νὰ νιφτοῦν σὲ μιὰ ἀργυρὴ λεκάνη
 κι ἐμπρὸς τοῦ μάκρου σκαλιστὸ τοὺς ἔστρωσε τραπέζι.
 Ψωμιὰ τοὺς ἔφερε ἔπειτα κι ἡ σεβαστὴ οἰκονόμα
 κι ἄλλα προσφάγια πληθερά μετὰ χαρᾶς ὅτι εἶχε. 95
 Ἀγνάντια του κι ἡ μάνα του σ' ἓνα σκαμνὶ καθόνταν,

στὸ στύλο ἀπάνω ἀκουμπιστή, ψιλὸ νὰ νέθη ἀδράχτι.
 Κι αὐτοὶ στὰ ἔτοιμα ἀπλωναν φαγιά στρωμένα ἐμπρός τους.
 Καὶ τέλος ἀφ' οὗ χόρτασαν καλὰ μὲ φαγοπότι,
 ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε· 100
 « Στ' ἀνῶι ἐγώ, Τηλέμαχε, καιρὸς μου εἶναι ν' ἀνέβω,
 νὰ γείρω στὸ κρεβάτι μου τὸ πολυστεναγμένο,
 ποὺ νύχτα μέρα μὲ πικρὰ τὸ βρέχω δάκρυα, ἀφότου
 πῆγε στὴν Τροία μὲ τοὺς γιούς τ' Ἀτρέα κι ὁ Δυσσέας.
 Μῆτε σοῦ βάσταξε ἡ καρδιά, πρὶν ἔρθουν οἱ μνηστῆρες· 105
 σ' αὐτὸ τὸ μέρος, νὰ μοῦ πῆς, ἂν ἄκουσες, κι ἐμένα
 κάποιον γιὰ τοῦ πατέρα σου τὸ γυρισμὸ μαντάτο ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Μετὰ χαρᾶς σου, μάνα μου, θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.
 Στὴν Πύλο καὶ στὸ Νέστορα τὸ βασιλιά της πῆγα, 110
 καὶ μὲ χαρὰ μὲ δέχτηκε μὲς στὸ ψηλὸ παλάτι
 καὶ καρδιακὰ μὲ φίλεψε, καθὼς γονιὸς τὸ γιό του,
 ποὺ μὲ τὰ χρόνια τὰ πολλὰ γυρίση πιά ἀπ' τὰ ξένα.
 Ἔτσι κι αὐτὸς μὲ δέχτηκε μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του.
 Ὅσο γιὰ τὸν ἀτρόμητο πατέρα μου Δυσσέα, 115
 ἔλεγε πῶς δὲν ἄκουσε κανένα ποὺ νὰ ξέρη
 ζῇ πέθανε. Καὶ μ' ἔστειλε στὸν ξακουστὸ Μενέλαο,
 μὲ ἀμάξι καλοκάρφωτο καὶ μ' ἄλογα δικά του.
 Ἐκεῖ εἶδα τὴν Ἀργίτισσα Ἑλένη, ποὺ γιὰ κείνη
 Τρῶες κι Ἀργεῖες ἔπαθαν ἀπὸ θεῶν κατάρρα. 120
 Κι ὁ βοερός τ' Ἀτρέα γιὸς μὲ ρώτησε κατόπι
 στὴν πλούσια Λακεδαίμονα γιὰ ποιά μου ἀνάγκη πῆγα,
 κι ἐγὼ τοῦ τὰ δηγήθηκα, τὴν πᾶσα ἀλήθεια τοῦ πα.
 Καὶ τότε αὐτὸς ἀπάντησε μὲ φτερωτὰ του λόγια·
 « Ὡχου, σὲ ποιοῦ λιοντόκαρδον παλικάρᾳ τὸ στρῶμα 125
 θέλουν νὰ πᾶν νὰ κοιμηθοῦν τέτοια κορμιὰ χαμένα.
 Πῶς, σὰν κοιμήσῃ στὴ φωλιά τοῦ λιονταριοῦ ἡ λαφίνα
 τὰ δυό της βυζανιάρικα νιογέννητα λαφάρικα,
 πάει νὰ βοσκήσῃ σὲ πλαγιὲς καὶ λογγωμένα δάση,
 κι ἄξαφνα τρέχει τὸ θεριὸ καὶ μπαίνει στὴ φωλιά του· 130
 κι ἄσπλαχνα φέρνει καὶ στὰ δυὸ λαφόπουλα τὸ χάρο,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας καὶ σ' αὐτοὺς πικρὴ σφαγὴ θὰ φέρη.

Ἄν τέτοιοις ἦταν, Δία μου, καὶ σὺ Ἀθηνᾶ καὶ Ἀπόλλο,
ὅπως στῇ Λέσβο μιά φορά τὴν ὁμορφοχτισμένη
πάλαιψε ἀπὸ φιλότιμο μὲ τὸν Φιλομηλεΐδη, 135
καὶ κατὰ γῆς τὸν ἔστρωσε κι οἱ Ἀχαιοὶ χαρῆκαν,
ἔτσι ὁ Δυσσέας μιά νὰ ἰδῇ στὰ μάτια τοὺς μνηστῆρες,
ὅλοι λιγρόζωοι θὰ γινοῦν καὶ πικροπαντρεμένοι.

Κι ὅσο γι' αὐτὰ ποὺ μὲ ρωτᾷς καὶ μοῦ ζητᾷς νὰ μάθης,
ἄλλο ἀπ' ἀλήθεια δὲ θὰ πῶ, μήτε θὰ σὲ γελάσω, 140
κι ἀπ' ὅσα μοῦ 'πε ὁ ἄψευτος ὁ πελαγίσσιος γέρος,
δὲ θὰ σκεπᾶσω τίποτε, μιά λέξη δὲ θὰ κρύψω.

Τὸν εἶδε, μοῦ 'πε, σὲ νησι δάκρυα πικρά νὰ χύνῃ,
μὲς στῆς νεράιδας Καλυψῶς τὸ σπῖτι, ποὺ ἄθελά του
τὸν ἐμποδίζει, οὔτε μπορεῖ νὰ φτάσῃ στὴν πατρίδα, 145
γιατὶ δὲν ἔχει μὲ κουπιὰ καράβι μήτε ναῦτες
στὰ στήθια ἀπάνω τὰ πλατιά νὰ φύγῃ τοῦ πελάγου ».

Ἔτσι ἔλεγε ὁ κονταριστὴς τ' Ἀτρέα ὁ γιὸς Μενέλαος.
Ἔμαθα αὐτὰ καὶ γύρισα καὶ μ' ἓνα ἄερι πρῦμο
μὲ στείλανε οἱ ἀθάνατοι στὴν ποθητὴ πατρίδα ». 150

Ἔτσι εἶπε, καὶ τῆς μάτωσε στὰ στήθια τὴν καρδιά της.
Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψῃ·
« Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ Ἰακουστοῦ Δυσσέα,
δὲν ξέρεῖ ἐκεῖνος καθαρά. Τὰ λόγια μου ν' ἀκούσης.
Μιά προφητεία θὰ σοῦ πῶ καὶ δὲ θὰ τῇ σκεπᾶσω. 155

Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου,
καὶ τοῦ Δυσσέα τὸ ψῶμι κι ἡ στιά ποὺ ἐδῶ προσπέφτω,
πὼς ὁ Δυσσέας βρίσκεται. στὴν πατρικὴ του χώρα,
εἴτε γυρίζει ἢ κάθεται καὶ τ' ἄνομα ξετάζει
αὐτὰ καὶ θάνατο πικρὸ γιὰ τοὺς μνηστῆρες πλέκει. 160
Τέτοιο σημάδι γνώρισα μὲς στὸ γοργὸ καράβι
κι ἀμέσως στὸν Τηλέμαχο τὸ ξήγησα ἀπὸ τότε ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθέψῃ.
Τότε θὰ ἰδῇς τὴ γνώμη μου καὶ πόσα θὰ σοῦ δώσω 165
δῶρα, ποὺ νὰ τὰ βλέπουνε καὶ νὰ σὲ μακαρίζουν ».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
Μπρὸς τὸ παλάτι τοῦ θεικοῦ Δυσσέα κι οἱ μνηστῆρες

μέ δίσκους διασκέδαζαν καὶ ρίχνανε κοντάρια
 σὲ γῆς στρωμένη, ὅπου καὶ πρίν, γεμάτοι περηφάνια. 170
 Σάν ἤρθε ἡ ὥρα τοῦ φαγιοῦ κι ὀλοῦθε ἀπ' τὰ χωράφια
 γυρίζανε μὲ τοὺς βοσκούς, σάν πρῶτα, τὰ κοπάδια,
 τότε τὸς εἶπε ὁ Μέδοντας, ποὺ μόνος ἀπ' τοὺς κράχτες
 τοὺς ἄρσεε καὶ κάθονταν μαζί τους στὸ τραπέζι·
 « Ἀφοῦ χαρήκαμε, παιδιά, μὲ τοὺς ἀγῶνες ὅλοι, 175
 ἐλᾶτε μὲς στὸ σπίτι πιά νὰ φᾶμε καὶ κομμάτι.

Πιὸ κάλλιο εἶναι στὴν ὥρα του νὰ μπαίνει τὸ τραπέζι ».

Εἶπε, κι αὐτοὶ σηκώθηκαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.

Καὶ στὸ καλοκατοίκητο σάν ἤρθαν τὸ παλάτι,
 ρίξανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τὶς κάπες 180
 καὶ σφάζανε μεγάλα ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος,
 κι ἓνα μοσχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουροῦνια,
 καὶ τὸ τραπέζι ἐτοίμασαν. Τὴν ὥρα αὐτὴ ἀπ' τὴ μάντρα
 σηκώθηκε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ Δυσσέα νὰ ῥθουν,
 στὴ χώρα. Κι ἄρχισε ὁ βοσκός, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης· 185
 « Θέλεις πιά, ξένε, σήμερα στὴ χώρα νὰ τραβήξεις,
 ὡς πρόσταζε ὁ ἀφέντης μου. Μὰ ἐγὼ θὰ προτιμοῦσα
 ἐδῶ στὴ στάνη φύλακα ξοπίσω νὰ σ' ἀφήσω.

Μὰ σέβομαι τὸ λόγο του, μὴ μὲ μαλώση τρέμω
 στερνά. Κι εἶναι τὸ μάλωμα βαρὺ τοῦ κάθε ἀφέντη. 190
 Μόν' ἔλα ἄς πᾶμε. Τσάκισε πολὺ πιά τώρα ἡ μέρα
 κι ὅταν βραδιάση, τσουχτερὸ θὰ σοῦ φανῇ τὸ κρῦο ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Τὸ ξέρω, τὸ στοχάζομαι. Καθὼς τὸ λὲς τὸ κρίνω.
 Μόν' ἄς πηγαίνουμε, καὶ σὺ γίνε ὁδηγὸς στὸ δρόμο. 195
 Καὶ δῶσ' μου, ἂν κάπου βρίσκεται, κομμένο ἓνα ματσούκι
 γιὰ ν' ἀκουμπῶ, γιατί κακὸς εἶπες πῶς εἶναι ὁ δρόμος ».

Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν ὄμο του κρέμασε μιὰ σακούλα
 τρύπες γεμάτη, μὲ σκοινιά νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες.
 Κι ἓνα ματσούκι ὁ Εὐμαιοὺς τοῦ δίνει ποὺ ζητοῦσε 200
 κι ἔφυγαν. Πίσω τὰ σκυλιὰ μὲ τ' ἄλλα τὰ κοπέλια
 μεῖναν τὴ μάντρα νὰ φυλοῦν. Κι ὁ Εὐμαιοὺς ὁδηγοῦσε
 στὴ χώρα τὸν ἀφέντη του μὲ γέρο φτωχὸν ὅμοιο,
 ντυμένο μὲ παλιόρουχα, ποὺ στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε.

- Κι ὅταν οἱ δύο, τ' ἀνώμαλο περνώντας μονοπάτι, 205
 στή χώρα φτάσανε κοντά, στή μαρμαρένια βρύση,
 τοῦ Ἰθάκου, τοῦ Πολύκτορα καὶ τοῦ Νηρίτου κτίσμα,
 ὅθε ἔπαιρναν τ' ἀφρότρεχο νερό της οἱ πολίτες,
 κι εἶχε ὅλο ἀπὸ νερόχαρες λευκές τριγύρω δάσος, 210
 ὁλοῦθε κυκλογύριστο, καὶ τὸ νερὸ τὸ κρῦο
 ψηλὰ ἀπ' τὸ βράχο ἀνάβρυζε, καὶ τῶν Ξωθιῶν πὺδ πάνω
 εἶχε βωμό, ποὺ κάνανε θυσίες οἱ διαβάτες,
 ἐκεῖ ὁ Μελάνθιος, ὁ γιὸς τοὺς βρῆκε τοῦ Δολίου,
 ποὺ στοὺς μνηστῆρες πήγαινε βιτοῦλες διαλεγμένες 215
 νὰ φᾶνε, κι εἶχε δυὸ βοσκούς μαζί του ποὺ ἀκλουθοῦσαν.
 Κι ὅπως τοὺς εἶδε, μ' ἄπρεπα καὶ μὲ πικρά του λόγια
 τοὺς ἀποπῆρε, κι ἔβραζε ἀπὸ θυμὸ ὁ Δυσσέας·
 « Νά, τώρα δὰ ταιριάσατε κι οἱ δυὸ σας οἱ χαμένοι,
 ὡς σμίγει πάντοτε ὁ θεὸς τὸν ὅμοιο μὲ τὸν ὅμοιο. 220
 Κι αὐτὸν τὸ χάφτη ποῦ τὸν πᾶς, χοιροβοσκὲ χαμένε,
 τὸ ζήτουλα τὸ βαρετὸ καὶ τὸν τσανακογλύφτη,
 στοὺς παραστάτες νὰ ῥχεται τίς πλάτες του νὰ τρίβη,
 νὰ ζητιανεύη μπουκωσιές, ὄχι σπαθιά ἢ λεβέτια ;
 Δῶς' τον σ' ἐμένα φύλακα στή στάνη νὰ τὸν ἔχω, 225
 νὰ μοῦ σαρώνη τὸ μαντρί, χλωρὸ κλαρὶ νὰ φέρνῃ
 στ' ἄρνιά, καὶ τσίρο πίνοντας χοντρά μηριὰ νὰ κάμη.
 Μὰ τώρα ποὺ κακόμαθε, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάσῃ,
 μόν' θὰ τ' ἄρεση στὸ χωριὸ νὰ τρέχῃ ζαρωμένος,
 νὰ βόσκη μὲ τῇ ζητιανιά τὴν ἄπατη κοιλιά του. 230
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη.
 Ἄν στὸ παλάτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα αὐτὸς πατήσῃ
 βροχὴ θὰ τοῦ ῥθουν τὰ σκαμνιά στὴν κεφαλὴ του ἅπάνω
 καὶ θὰ τοῦ σπάσουν τὰ πλευρὰ σὰν τὸν χτυποῦν οἱ ἄντρες ».
- Ἔτσι εἶπε καὶ γερὴ κλωτσιαὶ τοῦ δίνει στὰ νεφρά του
 περνώντας. Μὰ δὲ σείστηκε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας 235
 μήτε ἀπ' τὸ δρόμο σάλεψε. Κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του,
 ἢ νὰ σηκώσῃ τὸ ραβδὶ νὰ τὸν ξαπλώσῃ κάτω,
 ἢ σηκωτόνε κατὰ γῆς στίς πέτρες νὰ τοῦ δώσῃ
 νὰ λιώσῃ τὸ κεφάλι του. Μὰ βάσταξε ἡ καρδιά του.
 Τὸν ἄλλον ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔβριζε μπροστά του 240

καὶ στὸ θεὸ τὸν ἔριχνε σηκώνοντας τὰ χέρια·
 «Νεραίδες βρυσογέννητες, τοῦ Δία θυγατέρες,
 καμιά βολὰ ἂν σᾶς ἔκαψε παχιά μηριά ὁ Δυσσέας
 τράγων κι ἄρνιων, ξακούστε τὸν τώρα μου αὐτὸ τὸν πόθο.
 Ἄς ἔρθῃ κι ὁ Δυσσέας πιά, ὁ Δίας ἄς τὸν φέρῃ. 245

Τότε ὅλα τὰ στολίδια σου θὰ σοῦ χαλοῦσε ἐκεῖνος,
 πὺ κορδωμένος τὰ φορεῖς καὶ τριγυρνᾷς τῇ χώρᾳ,
 κι ἀφῆνεις σὲ κακοὺς βοσκοὺς τ' ἄρνιὰ νὰ τὰ ψοφήσουν ».

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος κι εἶπε πάψε·
 «Μωρὲ δά, τὸ λυσσιάρικο σκυλὶ τί ξεστομίζει,
 πὺ ὅζω ἀπ' τὸ Θιάκι μιὰ φορὰ θὰ πάω νὰ τὸν πουλήσω
 μ' ἓνα καράβι γλήγορο τὴν τύχη μου νὰ κάμω. 250

Εἶθε ὁ ἀργυροδόξαρος ὁ Φοῖβος ὡς τὸ βράδυ
 ἔτσι καὶ τὸν Τηλέμαχο νὰ πάρῃ, ἦ κι οἱ μνηστῆρες
 νὰ τὸν σκοτώσουν σπίτι του, καθὼς καὶ τοῦ Δυσσέα 255
 τοῦ ὀσβῆσε μὲς στὶς ξενιτιὲς τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρᾳ ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοὺς ἄφησε νὰ περπατοῦν ἀγάλια
 κι ἐκεῖνος πῆγε γλήγορα στοῦ βασιλιᾶ τὸ σπίτι.
 Κι ὡς μπῆκε μέσα κάθισε μαζί μὲ τοὺς μνηστῆρες,
 ἀγνάντια στὸν Εὐρύμαχο πὺ ξέχωρα ἀγαποῦσε. 260

Μπροστά του οἱ δοῦλοι μερδικὸ τοῦ δώσανε ἀπὸ κρέας
 κι ἡ σεβαστὴ κελάρισσα ψωμὶ νὰ φάῃ τοῦ φέρνει.
 Τότε ἔφτασε ὁ χοιροβοσκὸς μὲ τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 καὶ στάθηκαν, ὡς ἄκουσαν ἀχὸ γλυκιᾶς κιθάρας.
 Ὁ Φῆμιος ἦταν π' ἄρχιζε σ' αὐτοὺς νὰ τραγουδήσῃ. 265

Κι ἔτσι εἶπε στὸ χοιροβοσκό, τὸ χέρι πιάνοντάς του·
 «Αὐτὰ τὰ σπίτια τὰ ψηλὰ θὰ ἔναι, Εὐμαιε, τοῦ Δυσσέα.
 Τὰ ξεχωρίζεις εὐκολὰ καὶ σὲ χιλιάδες μέσα.

Τὸ ἔνα μὲ τ' ἄλλο κολλητά, καὶ τοιχογυρισμένη
 ὅλῃ ἡ αὐλὴ καὶ δίφυλλες καλόφτιαστες οἱ πόρτες. 270
 Κανέννας δὲν μπορεῖ θνητὸς νὰ τὰ καταφρονέσῃ.

Κι ἄντρες θαρρῶ πὺς κάθονται πολλοὶ καὶ τρῶνε μέσα,
 γιὰτὶ καὶ τσίκνα μοῦ ἔρχεται καὶ μιὰ κιθάρα παίζει,
 πὺ κι οἱ θεοὶ συντρόφισσα τὴν εἶπαν στὸ τραπέζι ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες· 275
 «Καλὰ τὸ βρῆκες. Καθετὶ στοχαστικὰ τὸ κρίνεις.

- Μόν' ἔλα νὰ σκεφτοῦμε ἐδῶ τί θ' ἀπογίνη τώρα.
 "Εμπα μὲς στ' ὁμορφόχτιστο παλάτι πρῶτος μέσα,
 καὶ στοὺς μνηστῆρες τρύπωσε, κι ἐγὼ θὰ μείνω πίσω.
 "Ἡ, κι ἂν τὸ θέλῃς, στάσου ἐδῶ κι ἐγὼ πηγαίνω πρῶτος. 280
 Μὰ μὴν ἀργῇς ὅξω πολὺ, κανεῖς μὴ σὲ προσβάλλῃ
 ἢ σὲ χτυπήσῃ ὅταν σὲ ἰδῇ. Νὰ 'χῃς σ' αὐτὸ τὸ νοῦ σου ».
- Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας·
 « Τὰ ξέρω. Τὰ κατάλαβα. Καθὼς τὰ λὲς τὰ κρίνω.
 Πήγαινε πρῶτος σὺ μπροστὰ κι ἐγὼ θὰ μείνω πίσω. 285
 Κι ἀπὸ πληγὲς καὶ κονταριὲς ἀμάθητος δὲν εἶμαι.
 Βαστᾷ ἡ καρδιά μου κι ἔπαθα πολλὰ δεινὰ στὸν κόσμον,
 στίς μάχες καὶ στὰ πέλαγα. Κι αὐτὸ μὲς στ' ἄλλα ἄς ἔρθῃ.
 "Ὅμως τῇ λύσσα τῆς κοιλιᾶς δὲ δύνεσαι νὰ κρύψῃς,
 ποὺ φέρνει ἡ ἔρμη βάσανα χιλιάδες στοὺς ἀνθρώπους 290
 καὶ ποὺ γι' αὐτὴ ἀρματώνονται τὰ φτερωτὰ καράβια
 καὶ στοὺς ἀστέρειτους γιालοὺς ὀχτροὺς πᾶνε νὰ βλάψουν ».
- Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξὺ τους,
 τέντωσε ὀλόρθα ἓνα σκυλὶ τ' αὐτιά καὶ τὸ κεφάλι,
 καθὼς πεσμένο κείτονταν, ὁ "Αργος τοῦ Δυσσέα, 295
 ποὺ μιὰ φορὰ τ' ἀνάθρεφε μόνάχος, μὰ στὴν Τροία
 ἔφυγε πρὶν νὰ τὸ χαρῇ. Καὶ πρῶτα οἱ νιοὶ τὸ παῖρναν
 λαγούς, ζαρκάδια, ἀγριόγιδα νὰ κυνηγοῦν, μὰ τώρα
 παρατημένο κείτονταν, σὰν ἔφυγε ὁ ἀφέντης,
 στὴν κοπριά, ποὺ 'ταν σωρὺς χυμένη ἐμπρὸς στίς πόρτες 300
 βοδιῶν μαζὶ καὶ μουλαριῶν, ποὺ σήκωναν οἱ δοῦλοι
 καὶ τὸ μεγάλο κόπριζαν μετόχι τοῦ Δυσσέα.
- κι ὁ "Αργος κοίτονταν τσιμπούρια φορτωμένος.
 Καὶ τότε, ὅπως μυρίστηκε κοντά του τὸ Δυσσέα,
 κούνησε λίγο τὴν οὐρά, κατέβασε τ' αὐτιά του, 305
 ὅμως δὲν εἶχε ἀνάκαρ νὰ τρέξῃ πιά κοντά του.
 "Εστρεψε ἐκεῖνος τότε ἀλλοῦ καὶ σφούγγισε ἓνα δάκρυ,
 χωρὶς νὰ νιώσῃ ὁ Εὐμαιος, κι ἄξαφνα ρώτησε ἔτσι·
 « Δές, Εὐμαιε, θαυμαστὸ σκυλὶ μὲς στὴν κοπριά πεσμένο !
 "Ὅμορφο πόχει τὸ κορμί, μὰ αὐτὸ καλὰ δὲν ξέρω 310
 ἂν εἶναι τόσο γλήγορο, καθὼς πεντάμορφο εἶναι,
 ἢ τάχα νὰ 'ναι ἓνα σκυλὶ σπιτίσιο ποὺ οἱ ἀφέντες

ἔτσι γιὰ λοῦσο συνηθοῦν στὰ σπίτια τους νὰ θρέφουν ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·
« Τ' ἀφέντη μου εἶναι τὸ σκυλὶ ποὺ χάθηκε στὰ ξένα. 315

Ἄν εἶχε τέτοιο τὸ κορμὶ κι ὅλες τὶς ἄλλες χάρες,
ὥς τ' ἄφησε ὅταν ἔφυγε καὶ πῆγε γιὰ τὴν Τροία,
θὰ θάμαζες τὸ θάρρος του, καὶ τὴ γρηγοροσύνη.

Γιατὶ ποτὲ δὲν τοῦ ἔφυγε, μὲς στὸ βαθὺ λαγκαδι,
τ' ἀγρίμι πῶστρωνε μπροστά, κι ἦταν νὰ ψάχνη πρῶτο. 320

Τώρα τὸ βρῆκαν συμφορές, κι ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα
τοῦ χάθηκε ὁ ἀφέντης του κι οἱ ἄπονες γυναῖκες
δὲν ἔχουν πιά τὴν ἐννοια του. Κι οἱ δοῦλοι ἄχ! μιὰ ποὺ χάσουν
οἱ βασιλιάδες τὴν ἀρχή, ξεχνοῦν πιά κάθε χρέος.

Γιατὶ τὸν γδύνει ἀπ' τὴ μισὴ ὁ βροντολάλος Δίας 325
ἀξία του τὸν ἄνθρωπο, σκλαβιά ποὺ τὸν πλακώση ».

Εἶπε καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μπῆκε μέσα
κι ὀλόισια πήγαινε νὰ βρῇ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες.
Τὸν Ἄργο τότε τοῦ πικροῦ θανάτου βρῆκε ἡ μοῖρα
ὥς εἶδε τὸ Δυσσέα εὐτὺς τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο. 330

Πρῶτος ὁ θεοπρόσωπος Τηλέμαχος τὸν εἶδε
τὸ θεϊκὸ χοιροβοσκὸ νὰ μπαίνει στὸ παλάτι
κι ἀμέσως μ' ἓνα γνέψιμο τὸν φώναζε κοντά του.
Κι αὐτός, τηρώντας γύρω του, ἓνα ἄδειο σκαμνὶ πῆρε,
ποὺ κάθονταν ὁ μοιραστής καὶ σ' ὅλους τοὺς μνηστῆρες, 335
ποὺ στὸ παλάτι τρώγανε, τοὺς μοίραζε τὸ κρέας.

Στοῦ Τηλεμάχου τὸ ἔβαλε ἀγνάντια τὸ τραπέζι
κι ἀπάνω κάθισε ἔπειτα. Κι ἀπ' τὸ πανέρι ὁ κράχτης
πῆρε ψωμὶ καὶ τοῦ ἔδωσε κι ἓνα κομμάτι κρέας.

Ξοπίσω του ἦρθε κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας στὸ παλάτι 340
ὅμοιος μὲ γέρο ζήτουλα ποὺ στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε
καὶ στὸ κορμὶ του λιγδερά φορέματα φοροῦσε.

Μέσα ἀπ' τὶς πόρτες κάθισε στὸ φράξινο κατῶφλι,
σὲ παραστάτη γέροντας κυπαρισσένιο ἀπάνω,
ποὺ ξυλουργὸς τὸν σκάλισε μὲ τέχνη ἰσιώνοντάς τον. 345

Καὶ τὸ βοσκὸ ὁ Τηλέμαχος σὰν ἔκραξε κοντά του,
ἀκέριο πῆρε ἓνα ψωμὶ ἀπ' τ' ὁμορφὸ πανέρι
καὶ κρέας ὅσο οἱ χοῦφτες του σμιχτὲς χωροῦσαν, κι εἶπε·

« Πάρε, στὸν ξένο δῶσ' τα αὐτὰ καὶ πές του στοὺς μνηστῆρες
 νὰ πάη κοντὰ μὲ τῇ σειρᾷ νὰ ζητιανέψη ἀπ' ὅλους. 350
 "Ὅποιος σὲ ἀνάγκη βρίσκεται ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χη ».

"Ἐτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς σὰν ἄκουσε τὸ λόγο,
 κοντὰ του πάει καὶ στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
 « Ξένε, ὁ Τηλέμαχος αὐτὰ σοῦ δίνει καὶ προστάζει
 ἀπ' τοὺς μνηστῆρες στῇ σειρᾷ νὰ ζητιανέψης ὅλους. 355
 "Ὅποιος ζητιάνος γίνεται, ντροπὴ δὲν πρέπει νὰ 'χη ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Κάθε εὐτυχία, Δία μου, τοῦ Τηλεμάχου δῶσ' του,
 κι ὅσα ἡ καρδιά του λαχταρᾷ ὅλα δεξιὰ του φέρ' τα ».

"Ἐτσι εἶπε καὶ τὰ δέχτηκε στὶς χούφτες του κι ἀπάνω 360
 τὰ 'βαλε στῇ σακούλα του, μπροστὰ στὰ δυὸ του πόδια.
 Κι ἔτρωγε ἐνόσω ὁ ξακουστὸς τραγουδιστὴς τραγουδάε.
 Κι ὅταν ἐκεῖνος ἔπαψε, κι αὐτὸς εἶχε ἀποφάγει,
 τότε οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βοή μὲς στὸ παλάτι.

"Ἐφτασε δίπλα κι ἡ θεὰ Παλλάδα στὸ Δυσσέα 365
 κι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες τοῦ 'λεγε κομμάτια νὰ γυρέψη,
 νὰ μάθη ποιοὶ πονόψυχοι καὶ ποιοὶ κακόγνωμοι ἦταν.

Μὰ κι ἔτσι οὔτε ἓνα ἀπ' τῇ σφαγῇ δὲν ἦταν νὰ γλιτώσῃ.
 Κι ἄρχισε τότε ἀπὸ δεξιὰ κι ἀπ' τὸν καθένα ζήταε,
 σ' ὅλους τὸ χέρι ἀπλώνοντας, σὰ νὰ 'ταν μαθημένος. 370

Κι αὐτοὶ πονώντας τοῦ 'διναν καὶ τὸν παρατηροῦσαν
 κι ἐρώτα ἓνας τὸν ἄλλονε ποιὸς ἦταν καὶ πόθε ἦρθε.

Τότε ἄρχισε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοὺς εἶπε·
 « 'Ακοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γι' αὐτὸ τὸν ξένο νὰ σᾶς πῶ. Πρωτύτερα τὸν εἶδα 375
 νὰ 'ρχεται, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἐδῶ τὸν ὀδηγοῦσε,
 ὅμως δὲν ξέρω κι ἀπὸ ποῦ νὰ τοῦ κρατᾷ ἡ σκούφιά ».

Τότε ἔτσι τὸ χοιροβοσκὸ τὸν ἔβρισε ὁ 'Αντίνο·
 « Χοιροβοσκὲ μὲ τ' ὄνομα, τί σοῦ 'ρθε καὶ στῇ χώρα 380
 τὸν ἔφερες ; Δὲν ἔφθανε τὸ πλῆθος τῶν ζητιάνων
 ποὺ μᾶς φορτώνονται ὅλοι ἐδῶ φτωχοί, τσανακογλύφτες ;

"Ἡ δὲ σὲ νοιάζει ποῦ τὸ βιὸς τ' ἀφεντικοῦ σου τρῶνε
 ἐδῶ ὅσοι φτάνουν κι ἐκραξες κι αὐτὸν ἀκόμα νὰ 'ρθῃ ; »

Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, τ' ἀπάντησες κι ἔτσι εἶπες·

« Ἀντίνο, δὲ μιᾷς σωστά κι ἄς εἶσαι ἀρχοντοπαίδι. 385

Ποιὸς ζήτησε ἀπ' ἄλλοῦ ποτὲ νὰ προσκαλέσῃ ξένο,
ἐκτὸς ἂν εἶναι χρήσιμος γιὰ τὸ κοινὸ τεχνίτης,
ἄνθρωπος μάντης ἢ γιαιτρός ἢ κονταριῶν ἐργάτης
ἢ καὶ θεϊκὸς τραγουδιστὴς ποὺ μᾶς διασκεδάζει ;

Αὐτοὺς μονάχα κι ἀπ' τῆς γῆς τὰ πέρατα φωνάζουν, 390
ὅμως φτωχὸ δὲν προσκαλεῖ κανεὶς γιὰ τὸ κακὸ του.

Μὰ πάντα, ἀπ' ὅλους τοὺς λοιποὺς μνηστῆρες, στοῦ Δυσσέα
τοὺς δούλους εἶσαι ὁ πιὸ σκληρὸς καὶ πιὸ πολὺ σὲ μένα.

Κι ἐγὼ ἓνα τό 'χω, φτάνει μου νὰ ζῇ μὲς στὸ παλάτι
ἡ Πηνελόπη ἢ φρόνιμη κι ὁ γιὸς τῆς ὁ θεόμοιος ». 395

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Σώπαινε τώρα καὶ μ' αὐτὸν πολλὰ μὴν ἔχῃς λόγια.

Τό 'χει ὁ Ἀντίνο φυσικὸ μὲ λόγια νὰ προπαίρνῃ
σκληρὰ καὶ νὰ παρακινῇ σ' αὐτὸ κι ὅλους τοὺς ἄλλους ».

Καὶ στὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε· 400
« Ἀντίνο, ἀλήθεια σὰ γονιὸς καὶ σὺ πονεῖς ἐμένα

καὶ λὲς τοῦ ξένου στὴ στιγμή νὰ φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,
μὲ λόγο σου προσταχτικό. Θὰ σ' τὸ γνωρίζω χάρη.

Μὴ φοβηθῇς τὴ μάνα μου μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 405

Ὅμως στὰ βᾶθῃ τῆς καρδιᾶς τέτοιο σκοπὸ δὲν ἔχεις.
Νὰ τρῶς ὁ ἴδιος προτιμᾷς, παρὰ νὰ δώσης σ' ἄλλον ».

Πάλε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνο εἶπε·
« Τηλέμαχε, πολυλογά, σκαρτάδε, τί φωνάζεις ;

Ἄν ὅλοι τόσο τοῦ 'διναν μὲ τὴ σειρά οἱ μνηστῆρες, 410
δὲ θὰ 'χε ἀνάγκη σπίτι σου τρεῖς μῆνες νὰ πατήσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔσυρε σκαμνὶ ἀπ' τὸ τραπέζι κάτω,
ὅπου, σὰν ἔτρωγε, ἔβαζε τὰ παχουλά του πόδια.

Κι ὅλοι τοῦ δώσανε οἱ λοιποί, καὶ μὲ ψωμιὰ καὶ κρέας
γέμισαν τὴ σακούλα του. Κι ὡς ἔμελλε νὰ στρέψῃ 415

πρὸς τὸ κατώφλι, τὰ φαγιά νὰ φάῃ αὐτὰ ποὺ πῆρε,
πρὸς τὸν Ἀντίνο γύρισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·

« Ἀφέντη, δῶσ' μου. Ὁ πιὸ στερνὸς δὲ δείχνεις ἀπ' τοὺς ἄλλους,
κι ἔτσι ὅπως μοιάζεις βασιλιᾷ, ὁ πρῶτος θὰ 'σαι ἀπ' ὅλους.

Γι' αὐτὸ κι ἀπ' ὅλους πιὸ πολὺ ταιριάζει νὰ μοῦ δώσης. 420

Κι ἐγὼ στὰ πέρατα τῆς γῆς θὰ λέω γιὰ τ' ὄνομά σου.
 Καμιὰ βολὰ ἤμουν ἄρχοντας κι ἐγὼ καὶ κατοικοῦσα
 σὲ πλούσιο σπίτι κι ἔδινα συχνὰ κάθε ζητιάνου,
 ὅποιοι κι ἂν ἦταν πρόθυμα κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη.
 Καὶ σκλάβους εἶχα ἀμέτρητους κι ἄλλα ἀγαθὰ περίσσια, 425
 πόχουν αὐτοὶ ποὺ καλοζοῦν κι ὑπέρπλουτους τοὺς λένε.
 Μὰ ὁ Δίας ὅλα τὰ ὅσθησε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη,
 ποὺ μ' ἄλλους κοσμογύριστους μὲ σήκωσε κουρσάρους
 νὰ πάω μαζί στὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ χαθῶ ἔτσι ἀλάργα.
 Στὸ Νεῖλο πῆγα κι ἔδεσα τ' ἀνάφρυδα καράβια, 430
 κι ἀμέσως τότε πρόσταξα τοὺς θαρρετοὺς συντρόφους
 στὰ πλοῖα νὰ σταθοῦν κοντά, σ' αὐτὰ τὸ νοῦ τους νὰ ἔχουν,
 κι εἶπα νὰ βάλουν καὶ σκοποὺς κατάκορφα στὴ ράχη.
 Κι ἐκεῖνοι ἀπὸ παλικάριά κι ἀπὸ κακὴ τους γνώμη 435
 τῶν Αἰγυπτίων κάψανε τὰ καρπερά χωράφια
 καὶ πῆραν τίς γυναικες τους καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
 κι ὅλους τοὺς ἄντρες σκότωσαν. Μὰ στὴ στιγμή στὴ χώρα
 ἔφτασε καὶ τ' ἀλαλητό. Κι ἀκούγοντας τοὺς θρήνους,
 πλακώσανε ὅλοι τὴν αὐγὴ κι ὁ κάμπος γέμισε ὅλος 440
 ἀπ' ἄλογα κι ἀπὸ πεζοὺς κι ἀπ' τοῦ χαλκοῦ τὴ λάμψη.
 Καὶ τότε ὁ κεραυνόχαρος ὁ Δίας στοὺς συντρόφους
 ἔριξε ἀβάσταχτη φυγὴ, κι οὔτε ἔμεινε κανένας
 ν' ἀντισταθῇ. Γιατὶ χαμὸς τοὺς εἶχεν ὅλους ζώσει.
 Πολλοὺς ἐκεῖ μοῦ σκότωσαν μὲ χάλκινα κοντάρια
 κι ἄλλους μοῦ πῆραν ζωντανοὺς νὰ τοὺς κρατήσουν σκλάβους. 445
 Σὲ ξένο ἐμένα μ' ἔδωσαν στὴν Κύπρο νὰ μὲ φέρη,
 στὸ Δμήτορα, τοῦ Ἰάσου γιό, τὸ βασιλιὰ τῆς Κύπρου.
 Κι ἔρχομαι ἐκεῖθε τώρα ἐδῶ πολυβασιανισμένος ».
 Τότε σ' αὐτὸν ἀπάντησε κι ἔτσι ὁ Ἀντίνος εἶπε·
 « Ποιὰ μοῖρα αὐτὸ τὸ βάσανο μᾶς τό ἔφερε μπροστά μας 450
 κακὴ πληγὴ τοῦ φαγητοῦ ; Στὴ μέση στάσου ὅπου εἶσαι,
 ἀλάργα ἀπ' τὸ τραπέζι μου, μήπως στὴν ὥρα φτάσης
 μὲς στὴν πικρὴ τὴν Αἴγυπτο καὶ μὲς στὴν Κύπρο πάλε,
 γιὰτὶ εἶσαι ἓνας ἀδιάντροπος καὶ βαρετὸς ζητιάνος.
 Ὅλους τοὺς παίρνεις στὴ σειρὰ κι ἀψήφιστα σοῦ δίνουν, 455
 γιὰτὶ δὲν ἔχουν καν σπλαχνιὰ τὰ ξένα νὰ χαρίζουν

κι ὅλα ὁ καθέννας πληθερά τὰ βρήκε ἐδῶ νὰ τὰ ᾿χη ».

Παραμερώντας κι ὁ σοφὸς Δυσσέας ἔτσι τοῦ ᾿πε·
 « Ὅιμέ, κοντὰ στὴν ὁμορφιά δὲν ἔχεις κι ἴδια γνώση.
 Κι ἀλάτι ἐσὺ ἀπ' τὸ σπίτι σου φτωχοῦ δὲ θὰ τοῦ δώσης, 460
 ποὺ κάθεσαι στὰ ξένα ἐδῶ καὶ δὲ βαστᾷ ἡ ψυχὴ σου
 νὰ μὲ φιλέψης μιὰ μπουκιὰ ψωμί ποὺ πλήθιο τὸ ᾿χεις ».

Εἶπε κι ἀκόμα πιὸ βαριά τοῦ θύμωσε ὁ ᾿Αντίνοσ,
 κι ἀφοῦ τὸν κοίταξε λοξὰ τοῦ κάνει μὲ δυὸ λόγια·
 « Θαρρῶ γερός πῶς δὲ θὰ βγῆς πιά τώρα ἀπ' τὸ παλάτι, 465
 ἀφοῦ τὴ γλώσσα σου πετᾷς γιὰ νὰ μᾶς βρίσης κιόλας »

Εἶπε κι ἀρπάξει ἓνα σκαμνὶ καὶ τὸν χτυπᾷ στὴν πλάτη,
 κατὰ τὸν ὦμο τὸ δεξιό. Μὰ στάθηκε ὁ Δυσσέας
 σὰν τὸ κοτρόνι ἀσάλευτος, κι ἄς πέτυχε ὁ ᾿Αντίνοσ,
 κι ἄφωνος, μέσα βράζοντας, κουνοῦσε τὸ κεφάλι. 470

Πῆγε ἔπειτα καὶ κάθισε στῆς πόρτας τὸ κατώφλι,
 κρατώντας τὴ σακούλα του γεμάτη καὶ τοὺς εἶπε·
 « Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μέσα μου μοῦ λέει ἡ καρδιά στὰ στήθια.
 Ὅχι, δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος παράπονο οὔτε λύπη, 475

σὰ χτυπηθῇ κοιτάζοντας τὸ βίος του νὰ γλιτώσῃ,
 τίς ἄσπρες προβατίνες του, εἴτε βοδιῶν κοπάδι.
 Μὰ ἐμένα ὁ ᾿Αντίνοσ χτύπησε γιὰ τὴν κοιλιά τὴν ἔρμη,
 ποὺ στοὺς θνητοὺς πολλὰ δεινὰ φέρνει ἡ καταραμένη.
 Ὅμως κατάρες καὶ θεοὺς γιὰ τοὺς φτωχοὺς ἂν ἔχῃ, 480
 πρὶν ἀπ' τὸ γάμο ὁ θάνατος ἄς πάρῃ τὸν ᾿Αντίνο ».

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ ᾿Αντίνοσ·
 « Ἦσυχα, ξένε, κάθισε νὰ τρῶς ἢ σ' ἄλλους πάνε,
 μήπως οἱ νιοὶ μ' αὐτὰ ποὺ λὲς σὲ σύρουν ἀπ' τὰ πόδια,
 κι ὅζω βρεθῆς κατάδρομα καὶ τὸ κορμί σου γδάρουν ». 485

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι θύμωσαν βαριά μὲ τὸν ᾿Αντίνο,
 κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Καλὸ δὲν ἦταν τὸ φτωχὸ ζητιάνο νὰ χτυπήσῃς.
 Γιατὶ μπορεῖ κάποιος θεὸς ἀπ' τοὺς οὐράνιους νὰ ᾿ναι.
 Συχνὰ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ μ' ἀνθρώπους ξένους μοιάζουν, 490
 κι ἀλλάζουν ἅπειρες μορφές καὶ τριγυρνοῦν τίς χῶρες
 καὶ βλέπουν ὅλα τ' ἄδικα καὶ τοὺς καλοὺς τοὺς νόμους ».

"Ετσι εἶπαν, μὰ δὲν πρόσεχε στὰ λόγια τῶν μνηστήρων.
 Τὸ χτύπημα ὁ Τηλέμαχος κατάκαρδα τὸ πῆρε,
 ὅμως δὲν ἔσταξε στὴ γῆς τὸ δάκρυ του ἀπ' τὰ μάτια 495
 κι ἄλαλος, μέσα βράζοντας, κουνοῦσε τὸ κεφάλι.
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, σὰν ἔφτασε στ' αὐτιά της
 πὼς τὸ ζητιάνο χτύπησαν, ἔτσι στὶς δοῦλες εἶπε·
 «"Ετσι κι ἐσένα, ὁ λαμπερὸς νὰ σέ χτυπήσῃ ὁ Φοῖβος».
 Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη 500
 «"Αν πιάσουν οἱ κατάρες μας, τότε ἀπ' αὐτοὺς κανέναν
 νὰ ἰδῇ τὴ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ δὲ θὰ προφτάσῃ».
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·
 «"Ολοὶ εἶναι ὄχτροί, γερόντισσα, ἀφοῦ κακὸ μᾶς θέλουν,
 μὰ κι ὁ Ἄντινος πὺδ πολὺ πού μαῦρο χάρο μοιάζει. 505
 Ἦρθε ἕνας ξένος δύστηχος στὸ σπίτι, κι ἀπ' ἀνάγκη
 γυρίζει καὶ ψωμοζητεῖ, κι ὅλοι οἱ λοιποὶ τοῦ δῶσαν,
 κι αὐτὸς στὴν ἄκρη μὲ σκαμνὶ τὸν χτύπησε στὸν ὦμο».
 Αὐτὰ μιλοῦσε ἀνάμεσα στὶς δοῦλες καθισμένη
 μὲς στὸν ὄντά της. Κι ἔτρωγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας. 510
 Κοντά της τὸ χοιροβοσκὸ προσκάλεσε καὶ τοῦ 'πε·
 «Καλέ μου Εὐμαιε, πήγαινε τὸν ξένο νὰ μοῦ φέρῃς
 ἐδῶ νὰ τὸν καλοδεχτῶ καὶ νὰ τὸν ἀρωτήσω,
 κάπου γιὰ τὸν ἀδάμαστο Δυσσέα ἂν ἔχῃ μάθει
 ἢ κι ἂν τὸν εἶδε. Μ' ἄνθρωπο κοσμοφερμένο μοιάζει» 515
 Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια·
 «Νὰ σώπαιναν πρὸς χάρη σου, βασίλισσα, οἱ μνηστήρες,
 θὰ σοῦ ἀναγάλλιαζε ἡ καρδιὰ ὅσα μιᾶ ν' ἀκούσης.
 Τὸν εἶχα στὸ καλύβι μου τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες.
 Σὲ μένα πρῶτο πρόσπεσε φευγάτος ἀπ' τὸ πλοῖο, 520
 μὰ δὲν τὰ πρόφτασε νὰ πῇ τὰ πάθια πού τὸν βρῆκαν.
 Κι ὡς βλέπεις τὸν τραγουδιστὴ, πού ἀπ' τὸ θεὸ ἔχει χάρη
 νὰ τραγουδᾷ τὰ πόθητὰ τραγούδια στοὺς ἀνθρώπους,
 κι ὅλοι ὅσοι ἀκοῦν πού τραγουδᾷ, στὰ μάτια τὸν κοιτάζουν,
 ἔτσι κι αὐτὸς μὲ λίγωνε σὰν ἦταν στὸ καλύβι. 525
 Κι ἔλεγε φίλος πατρικὸς πὼς ἦταν τοῦ Δυσσέα
 καὶ πὼς στὴν Κρήτη κατοικεῖ, τοῦ Μίνου τὴν πατρίδα,
 κι ἔφτασε ἐκεῖθε τώρα ἐδῶ μὲ βάσανα κυλώντας

καὶ λέει κοντὰ πῶς ἄκουσε γιὰ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα,
 σὰν ἔφτασε στῶν Θεσπρωτῶν τὴν καρπερὴ πατρίδα, 530
 πῶς ζῇ καὶ φέρνει θησαυροὺς στὸ σπίτι του μεγάλους ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 « Πήγαινε πές του νὰ ῥθῃ ἐδῶ γιὰ νὰ τὰ πῇ μπροστά μου.
 Κι ἐκεῖνοι ἄς παίζουν ἢ μπροστά στίς πόρτες καθισμένοι
 ἢ μὲς στὸ σπίτι, ἀφοῦ καημοὺς δὲν ἔχουν μὲς στὰ στήθια. 535

Γιατὶ ὅλο μένει ἀπείραχτο στὸ σπίτι τους τὸ βίός τους,
 τὸ στάρι, τὸ γλυκὸ κρασί, νὰ τὰ ἔχουν οἱ δικοὶ τους,
 κι ἐδῶ ὅλη μέρα κάθονται στὸ σπίτι μου καὶ τρῶνε
 δαμάλια σφάζοντας κι ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος
 καὶ πίνουν τὸ λαμπρὸ κρασί χωρὶς νὰ τὸ χορταίνουν, 540

κι ἔτσι ὅλα σβήνουν ἀπὸνα, γιατί δὲ βρίσκεται ἄντρας
 σὰν τὸ Δυσσέα τὴν ὀργὴ νὰ διώξῃ αὐτὴ ἀπ' τὸ σπίτι.
 Κι ἂν ἔρθῃ ἐκεῖνος μιὰ φορὰ στὴν πατρικὴ του χώρα,
 θὰ τοὺς πλερώσῃ τ' ἄδικα στὴν ὥρα μὲ τὸ γιό του ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος φτερνίστηκε μὲ κρότο 545
 ποὺ ὅλο τὸ σπίτι ἀντήχησε. Γέλασε ἡ Πηνελόπη,
 κι ἔτσι εἶπε εὐτύς στὸν Εὐμαῖο μὲ πεταχτά τῆς λόγια·
 « Τρέχα, τὸν ξένο φώναξε καὶ φέρ' τονε μπροστά μου.
 Δὲν εἶδες πῶς φτερνίστηκε στὰ λόγια ποὺ εἶπα ὁ γιός μου ;

Δηλοῖ πῶς χάρος ἀσφαλτος θὰ λάχῃ τοὺς μνηστῆρες, 550
 ὅλους σειρὰ κι ἀπ' τὸ γραφτὸ κανεῖς δὲ θὰ γλιτώσῃ.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ νὰ μοῦ τὸ θυμᾶσαι.

Ἄν καταλάβω πῶς αὐτὸς ὅλα τὰ λέει ἀλήθεια,
 θὰ τόνε ντύσω μ' ὁμορφὴ χλαμύδα καὶ χιτῶνα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔτρεξε εὐτύς καὶ πῆγε 555
 κι ἐκεῖ μπροστά του στάθηκε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε·
 « Ξένε πατέρα, ἡ φρόνιμη σὲ θέλει ἡ Πηνελόπη.

Μέσα ἡ καρδιά της τὴν καλεῖ, μ' ὅση κι ἂν ἔχῃ λύπη,
 νὰ μάθῃ γιὰ τὸν ἄντρα της. Κι ἂν δῇ πῶς εἶναι ἀλήθεια
 αὐτὰ ποὺ θὰ τῆς δηγηθῇς, χιτῶνα καὶ χλαμύδα 560

θὰ σοῦ φορέσῃ, ποὺ πολλὴ μεγάλη ἀνάγκη τὰ ἔχῃς,
 καὶ στὸ χωριὸ γυρεύοντας κομμάτια, τὴν κοιλιὰ σου
 θὰ τῇ γεμίσης κι ὁ καθεὶς θὰ δώσῃ ὅ,τι θελήσῃ ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ὁ θεῖκός πολύπαθος Δυσσέας·

«Θά 'τρεχα ἀμέσως, Εὐμαιε, νὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια 565
στὴν Πηνελόπη, φρόνιμη τοῦ 'Ικάριου θυγατέρα.

Γιατὶ μαζί του πέρασα τοὺς πόνους καὶ τοὺς ξέρω.

Ὅμως τὸ πλῆθος τῶν κακῶν φοβοῦμαι τῶν μνηστήρων,
ποὺ φτάνει ἡ ἀδικία τους στὰ σιδερένια οὐράνια.

Γιατὶ καὶ τώρα ὅταν αὐτός, στὸ σπίτι ἐνῷ γυρνοῦσα, 570
μὲ χτύπησε καὶ πόνεσα, χωρὶς κακὸ νὰ κάμω,

κανεῖς, μήτε ὁ Τηλέμαχος μὲ γλίτωσε μήτε ἄλλος.

Στὴν Πηνελόπη πήγαινε νὰ πῆς νὰ περιμένῃ,

στὸν πύργο της, κι ἄς βιάζεται, ὅσο νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος.

Κοντὰ ἄς μὲ κάτση στὴ φωτιά κι ἄς μὲ ρωτήσῃ τότε 575
πότε θὰ φτάσῃ ὁ ἄντρας της. Ροῦχα φορῶ κουρέλια

καθὼς τὸ ξέρεις. Πρώτῃ ἀρχὴ σὲ σένα ἱκέτης ἦρθα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ χοιροβοσκὸς κίνησε πίσω πάλε,
κι ὡς τὸ κατώφλι πέρασε τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη.

«Εὐμαιε, δὲν τὸν ἔφερες. Τί σκέφτηκε ὁ ζητιάνος ; 580

Κανένα μὴ φοβήθηκε ἡ ντρέπεται στὸ σπίτι

νὰ 'ρθῇ σ' ἐμένα ; Ὁ ντροπαλὸς ζητιάνος δὲν ἀξίζει ».

Τότε, Εὐμαιε χοιροβοσκέ, τῆς εἶπες μὲ δυὸ λόγια.

«Σωστά μιᾶ. Καθένας μας θὰ 'βαζε αὐτὸ στὸ νοῦ του, 585
μὴν ἔβρῃ ἀπ' τοὺς περήφανους μνηστῆρες τὸν μπελά του.

Μόν' κάμε, λέει, ὑπομονὴ ὅσο νὰ δύσῃ ὁ ἥλιος.

Αὐτὸ καὶ σένα πιὸ πολὺ, βασίλισσα, συμφέρει,

μόνη τὸν ξένον νὰ ρωτᾷς καὶ μόνη σου ν' ἀκούσῃς ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε.

«Δὲν ἔχει ὁ ξένος ἄδικο τὸ τί μπορεῖ νὰ γίνῃ. 590

Γιατὶ στὸ γένος τῶν θνητῶν δὲν ἔχει ἄλλους ἀνθρώπους

ἔτσι χωριάτες σάν κι αὐτοὺς ποὺ στὸ κακὸ εἶναι ὁ νοῦς των ».

Ἔτσι μιλοῦσαν κι ἔπειτα στὸν κύκλο τῶν μνηστήρων

πῆγε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς σάν τῆς τὰ ξήγησε ὅλα.

Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχον μὲ πεταχτά του λόγια, 595
σχύβοντας τὸ κεφάλι του νὰ μὴν ἀκούσουν ἄλλοι.

«Παιδί μου, θὰ πηγαίνω πιά τοὺς χοίρους νὰ φυλάξω
καὶ κεῖνα πόχω στὸ μαντρί, ζωὴ σου καὶ ζωὴ μου.

Φρόντισε σὺ γιὰ τ' ἄλλα ἐδῶ. Τὸν ἑαυτὸ σου πρῶτα
πῶς νὰ φυλάξῃς κοίταξε καὶ πρόσεξε μὴν πάθῃς, 600

γιατί πολλοὶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς ἔχουν κακὸ στὸ νοῦ τους, ποὺ ὁ Δίας ἄς τοὺς ἔπαιρνε προτοῦ κακὸ μᾶς λάχη».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
«Ἄς γίνη κι ἔτσι, γέρο μου. Πήγαινε σὰ βραδιάση
κι ἔρχεσαι· πάλε τὴν αὐγὴ καλὰ σφαχτὰ νὰ φέρης.
Γιὰ τ' ἄλλα ἐδῶ οἱ ἀθάνατοι κι ἐγὼ θὰ τὰ φροντίσω».

Εἶπε, καὶ σ' ὁμορφο σκαμνὶ κάθισε ἐκεῖνος πάλε.
Καὶ μὲ φαγὶ καὶ μὲ πιοτὸ σὰ χόρτασε ἡ καρδιά του
νὰ πάη στοὺς χοίρους κίνησε κι ἄφησε αὐλὲς καὶ σπίτια
γεμάτα ἀπ' τοὺς ὁμόδειπνους ποὺ τὸ χορὸ εἶχαν πιάσει
καὶ μὲ τοαγούδια χαίρουνταν. Γιατὶ εἶχε φτάσει ἡ νύχτα.

Σ

Τότε ἦρθε ἓνας πασίγνωστος ζητιάνος, ποὺ στὸ Θιάκι
ζητοῦσε, κι ἄλλος δεύτερος πιὸ λαίμαργος δὲν ἦταν,
ἀχόρταγα νὰ φάνη νὰ πιῇ. Κι οὔτε εἶχε ἀπάνω σάρκα
μήτε ζωή, κι ἄς ἔδειχνε τρανὴ ἡ κορμοστασιά του.
Τὸν εἶπε Ἀρναῖο ἡ μάνα του ἀπὸ γεννησιμιό του,
μὰ τὰ παιδιὰ μὲς τὸ χωριὸ τόνε φωνάζανε Ἴρο,
γιατὶ ἔτρεχε, ὅπου τοῦ ἔλεγαν, μηνύματα νὰ φέρη.
Σὰν ἦρθε ἐκεῖ, ἀπ' τὸ σπίτι του ἔδιωχνε τὸ Δυσσέα
κι ἔτσι ὅλο τὸν ἀπόπαιρνε μὲ θυμωμένα λόγια·
«Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, κνώδαλο, νὰ μὴ σὲ ποδοσύρω.
Δὲ βλέπεις πὼς μοῦ κάνουνε τὸ μάτι νὰ σὲ διώξω;
Ἐγὼ ὅμως τό 'χω σὲ ντροπή. Μόν' σήκω, μὴν πιαστοῦμε».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
«Καημένε, ἐγὼ δὲ σ' ἔβλαψα, κακὸ δὲ σοῦ 'πα λόγο,
μήτε ζηλεύω ἂν πιὸ πολλὰ κανεῖς σὲ σένα δώση.
Νά, τὸ κατώφλι καὶ τοὺς δυὸ μᾶς παίρνει, κι οὔτε πρέπει
στά ξένα νὰ βαρυγνωμᾶς, κι εἶσαι, θαρρῶ, ζητιάνος
καθὼς κι ἐγὼ, κι ἀπ' τοὺς θεοὺς τὸ πλοῦτος καρτεροῦμε.
Μὰ νὰ πιαστοῦμε μὴ ζητᾶς στά χέρια, μὴ μ' ἀνάψης
καὶ σοῦ τὰ βᾶψω μ' αἵματα τὸ στῆθος καὶ τὰ χεῖλια,
κι ἄς εἶμαι γέρος. Κι αὔριο πιά τὴν ἡσυχία μου θὰ 'βρω.
Γιατὶ θαρρῶ πὼς δεύτερη φορὰ δὲ θὰ τὸ κάμης,

ἐδῶ στο σπίτι τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα νὰ γυρίσης».

Τότε ἔτσι τοῦ 'πέ με θυμὸ κι ὁ 'Ιρος ὁ ζητιάνος·
 « Μωρέ, γιὰ ἰδῆτε ἡ γλῶσσα του τοῦ φωνακλᾶ πῶς τρέχει, 25
 σὰν τῆς γριᾶς τῆς καμινούσ· πού νιὰ νὰ φάη θὰ λιώση,
 κι ἀπ' τὶς μασέλες καταγῆς τὰ δόντια του θὰ πέσουν,
 σὰν τῆς γουρούνας πού χαλᾷ, σὰ βόσκη, τὰ σπαρμένα.
 'Ανασκουμπώσου τὸ λοιπὸν κι αὐτοὶ νὰ μᾶς γνωρίσουν
 στο ξύλο. Βρὲ παλιόγερε, με νιὸ πῶς θὰ τὰ βάλης ; » 30

Ἔτσι κι οἱ δυὸ τους μ' ἔλη τους μαλώνανε τὴ λύσσα
 μπροστά στὶς πόρτες τὶς ψηλές, στο σκαλιστὸ κατώφλι.
 Σὰν ἄκουσε πού μάλωναν ὁ λατρευτὸς 'Αντίνος
 μ' ὄρεξη χαμογέλασε κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
 « Μωρέ, ἓνα τέτοιο ἄλλη φορὰ δὲν ἔτυχε νὰ ἰδοῦμε. 35
 Τί γλέντι πόστειλε ὁ θεὸς μέσα σ' αὐτὸ τὸ σπίτι.
 Μαλώνουν καὶ φαγώθηκαν ὁ ξένος με τὸν 'Ιρο
 κι εἶναι στὰ χέρια νὰ πιαστοῦν. Μὰ ἐλᾶτε, ἄς μὴν ἀργήσουν ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ πετάχτηκαν σκασμένοι ὅλοι στὰ γέλια
 καὶ γύρω πῆγαν στοὺς φτωχοὺς τοὺς κακοφορεμένους. 40
 Τότε ἔτσι τοῦ Εὐπειθὴ ὁ γιὸς ὁ 'Αντίνος σ' ὅλους εἶπε·
 « Ἀκοῦστε κατιτὶ νὰ πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.
 'Απ' τὶς γιδοκοιλιές αὐτές, πού 'ναι στο τζάκι ἀπάνω,
 πόχουμε γιὰ τὸ δεῖπνο μας, γεμάτες πάχος κι αἷμα, 45
 ὅποιος νικήσῃ καὶ φανῇ πιὸ δυνατὸς πῶς εἶναι,
 ἄς σηκωθῇ μονάρχος του κι ἄς πάρῃ ὅποια διαλέξῃ.
 Καὶ πάντα στο τραπέζι μας ἄς τρώῃ, κι ἄλλο ζητιάνο
 κανένα δὲ θ' ἀφήσουμε νὰ μπῇ νὰ ζητιανέψῃ ».

Ἔτσι ὁ 'Αντίνος μίλησε κι ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Μὲ δόλο κι ὁ πολῦσοφος Δυσσέας μίλησε ἔτσι· 50
 « Ἀφέντες, γέρος ἔτσι ἐγώ, πολυβασανισμένος,
 δὲ γίνεται με πιὸ μικρὸ στὰ χρόνια νὰ παλέψω.
 Μὰ νά, ἡ κακούργα μου κοιλιὰ γιὰ νὰ τίς φάω με σπρώχνει.
 Μὰ ἐλᾶτε τώρα ἀμῶστε μου τὸν πιὸ τρανὸ σας ὄρκο,
 κανεῖς στὸν 'Ιρο νὰ μὴ βγῇ βοηθὸς καὶ με χτυπήσῃ 55
 βαριά ἀπὸ πίσω ἀστόχαστα καὶ κάτου αὐτὸς με στρώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὀρκίστηκαν καθὼς τοὺς τὸ ζητοῦσε.
 Κι ἔπειτα πιά σὰν ἄμωσαν καὶ τέλεψαν τὸν ὄρκο,

ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε:
 « Ξένε, ἂν τὸ λήη ἡ ἄφοβη καρδιά σου μὲς στὰ στήθια, 60
 συγύρνα αὐτόν, κι ἄλλο Ἀχαιοὺ μὴ φοβηθῆς κανένα.
 Θὰ ἔχη νὰ κάμῃ μὲ πολλοὺς ὅποιος χτυπήσῃ ἐσένα.
 Ξένος μου εἶσαι, οἱ πρόκριτοι τῇ γνώμῃ μου ἔχουν ὅλοι,
 κι ὁ Ἀντίνος κι ὁ Εὐρύμαχος, κι οἱ δυὸ μὲ νοῦ καὶ γνώση ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι پاينεσαν τὸ λόγο. Κι ὁ Δυσσέας 65
 ἔζωσε τὰ κουρέλια του τριγύρω στὰ κρυφὰ του,
 καὶ τὰ μηριά του φάνηκαν, ῥοντρά, καλοδεμένα,
 οἱ ὦμοι του οἱ τετράπλατοι, τὰ στήθια του, τὰ μπράτσα
 γερά. Τότε ἔτρεξε κοντὰ κι ἡ Ἀθηνᾶ Παλλὰδα
 κι ἔπιασε καὶ δυνάμωνε τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη. 70

Ὅλοι οἱ μνηστῆρες θάμαζαν κι εἶχε σαστίσει ὁ νοῦς τους
 κι ἔτσι ἓνας εἶπε σκύβοντας στὸν ἄλλο ποὺ ἦταν δίπλα:
 « Γλήγορα ἀπ' τὸ κεφάλι του πάει, θὰ τὴν πάθῃ ὁ Ἴρος.
 Για ἴδετε ὁ γέρος τί μηριά ποὺ δείχνει ἀπ' τὰ κουρέλια ». 75

Ἔτσι εἶπαν, κι ἔτρεμε ἡ καρδιά τοῦ Ἴρου μὲς στὰ στήθια.
 Μὰ κι ἔτσι οἱ δοῦλοι μὲ στανιὸ τὸν ζώνουν καὶ τὸν φέρνουν
 λιωμένον, κι ὅλα τοῦ ἔτρεμαν τὰ μέλη του ἀπ' τὸ φόβο.
 Τότε ἔτσι μὲ δυὸ λόγια του τὸν στόλισε ὁ Ἀντίνος:
 « Ἄ, νὰ χαθῆς, βοιδόκορμο, ποὺ εἶθε νὰ μὴ γεννιόσουν,
 ποὺ τρέμεις γέρον ἄνθρωπο, ποὺ οἱ συμφορὲς τὸν πνίγουν, 80
 καὶ σοῦ παράλυσε ἡ καρδιά στὰ στήθια σου ἀπ' τὸ φόβο.
 Μὰ κάτι τώρα θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη.

Ἄν ἔτσι αὐτὸς πιὸ δυνατὸς φανῇ καὶ σὲ νικήσῃ,
 θὰ σὲ πετάξω στὴ Στεριά μ' ἓνα καράβι μαῦρο
 στοὺ βασιλιά τὸν Ἐχετο, ποὺ ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται, 85
 αὐτιά καὶ μύτη μ' ἄπονο μαχαίρι νὰ σοῦ κόψῃ
 καὶ νὰ σοῦ βγάλῃ τ' ἄχραμνά νὰ σοῦ τὰ φᾶνε οἱ σκύλοι ».

Εἶπε, κι ὁ Ἴρος πιὸ πολὺ παράλυσε ἀπ' τὸν τρόμο.
 Στὴ μέση ὅπως τὸν ἔφεραν, τὰ χέρια οἱ δυὸ ξαμῶνουν.
 Τότε εἶπε μὲς στοὺ νοῦ ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας, 90
 νὰ τὸν χτυπήσῃ κι ἡ ψυχὴ μεμιᾶς νὰ τοῦ πετάξῃ,
 ἢ μ' ἓνα χτύπημα ἀπαλὰ στὴ γῆ νὰ τὸν ξαπλώσῃ.
 Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε,
 νὰ τὸν βαρέσῃ ἔτσι ἀλαφρά, νὰ μὴ τὸν καταλάβουν.

Ἦρθαν στὰ χέρια. Στὸ δεξι τοῦ δίνει ὁ Ἴρος ὦμο, 95
 μὰ στὸ ριζαῦτι τὸν βαρᾶ κι ἐκεῖνος, κι ὅλα μέσα
 τοῦ τσάκισε τὰ κόκαλα, κι εὐτὺς τὸ κόκκινο αἷμα
 ἀνάβρυσε ἀπ' τὸ στόμα του, καὶ στρώθηκε βογγώντας
 στὶς σκόνες καὶ τὰ δόντια του τὰ ὀφίγγε καὶ κλωτσοῦσε
 τὸ χῶμα μὲ τὰ πόδια του. Κι οἱ ἄχαροι μνηστῆρες 100
 σηκώνοντας τὰ χέρια τους ξεραίνονταν στὰ γέλια.
 Τότε ὁ Δυσσέας, πιάνοντας τὸν Ἴρο ἀπ' τὸ ἄνα πόδι,
 τὸν ἔσυρε ὅζω ἀπ' τὴ μπασιά καὶ στὴν αὐλὴ τὸν πῆγε
 μπροστὰ στὶς πόρτες καὶ γυρτὸν τὸν κάθισε στὸ φράχτη
 καὶ δίνοντάς του ἓνα ραβδί στὸ χέρι τοῦ ἔλεγε ἔτσι 105
 « Κάτσε ἐδῶ τώρα τὰ σκυλιὰ νὰ διώχνης καὶ τοὺς χοίρους,
 νὰ μάθης ξένων καὶ φτωχῶν δυνάστης νὰ μὴν εἴσαι,
 λέρα, μὴν τύχη καὶ σὲ βρῇ κακὸ σὰν πιδὲ μεγάλο ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ στὸν ὦμο του τὴν τρύπια τοῦ σάκουλα 110
 τοῦ κρέμασε, πού ἔχε σκιοινιά, νὰ τὴν κρεμνᾷ στὶς ἄκρες,
 καὶ στὸ κατώφλι γύρισε νὰ κάτση. Κι οἱ μνηστῆρες
 γελώντας μέσα μπαίνανε κι ἔτσι τὸν χαιρετοῦσαν
 « Ὁ Δίας, ξένε, κι οἱ λοιποὶ ἀθάνατοι ἄς σοῦ δώσουν 115
 ὅ,τι ποθεῖς καλύτερο κι ὅ,τι ζητᾷ ἡ καρδιά σου,
 πού ὅλο τὸν τόπο γλύτωσες ἀπ' τὸ φαγὰ τὸν Ἴρο ».
 Γιατὶ πιά τώρα στὴ Στεριά νὰ μείνη θὰ τὸν πᾶμε,
 στὸ βασιλιὰ τὸν Ἐχετο, πού ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται ».
 Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι.
 Τότε ὁ Ἀντίνοῦς μιά καλὴ κοιλιὰ τοῦ βάζει ἐμπρός του 120
 μὲ πάχος κι αἷμα γεμιστή. Πῆρε κι ἀπὸ πανέρι
 ὁ μαχητὴς Ἀμφίνομος καὶ δυὸ ψωμιὰ τοῦ δίνει,
 καὶ μὲ ποτήρι ὀλόχρυσο τὸν χαιρετοῦσε κι εἶπε
 « Ξένε πατέρα, γειὰ χαρά. Καλὰ στερνὰ ἄς σοῦ τύχουν, 125
 ἀφοῦ μεγάλες συμφορὲς σὲ βασανίζουν τώρα ».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ περὶ
 « Ἀμφίνομε, μοῦ φαίνεται μὲ γνώση προικισμένος. ὅτο 130
 ἔχω ἀκουστὰ καὶ τὸ καλὸ τ' ὄνομα τοῦ γονιοῦ σου,
 πλούσιος πῶς ἦταν κι ἀγαθός, ὁ Δουλιχιώτης Νίσος.
 Τέτοιου πατέρα εἶσαι παιδί κι ἀνθρώπου δίκιου μοιάζεις.
 Γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης. 130

Δὲν τρέφει ἡ γῆ ἀπ' τὸν ἄνθρωπο ἀδυνατότερο ἄλλο,
ἀπ' ὅσα ἀπάνω περπατοῦν στὴν πλάση κι ἀνασαίνουν.
Θαρρῶ πὼς στὴ ζωὴ κακὸ ποτὲ δὲ θά τὸν λάχῃ,
ὅσο πού νά 'χῇ ἀνάκαρα καὶ τοῦ βαστοῦν τὰ πόδια.
Μὰ σὰν τοῦ δώσουν οἱ θεοὶ κακὰ στερνὰ καὶ μαῦρα
ἄθελα τὰ βαστᾷ κι αὐτὰ μ' ὑπομονὴ ἡ καρδιά του.
Γιατὶ ταιριάζει τῶν θνητῶν ἡ σκέψη μὲ τὴ μέρα
καθὼς τὴ στέλνει τῶν θεῶν κι ἀνθρώπων ὁ πατέρας.
Γιατὶ κι ἐγὼ καλὸ τυχερός σ' αὐτὸ τὸν κόσμον θά 'μουν,
μόν' ἔκαμα ἄνομα πολλά, στὰ χέρια μου θαρρῶντας,
στ' ἀδέρφια, στὸν πατέρα μου καὶ στὴν παλικαριά μου.
Γι' αὐτὸ κανένας τ' ἄδικο ποτὲ νά μὴν τὸ θέλῃ,
κι ἔτσι ἡσυχὰ ἄς τὸ χαίρεται ὅ,τι οἱ θεοὶ τοῦ δώσουν.
Πόσα ἄνομα βλέπω κι ἐδῶ πού κάνουν οἱ μνηστῆρες,
νά βρίζουν τὴ γυναίκα του, νά καταλοῦν τὸ βίός του,
ἀνθρώπου, πού θαρρῶ πολὺ δὲ θά 'ναι ἀκόμα ἀλάργα
ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα του. Κοντὰ εἶναι. Τότε ἐσένα
θεὸς ἄς πάρῃ σπῆτι σου νά μὴ τὸν ἀντικρίσης,
τὴν ὥρα πού στὴν ποθητὴ πατρίδα του θά φτάσῃ.
Γιατὶ μὲς στὸ παλάτι του τὸ πόδι σὰν πατήσῃ,
δὲ θά χωρίσῃ ἀπλήγγωτα θαρρῶ μὲ τοὺς μνηστῆρες ».
"Ἔτσι εἶπε κι ἔσταζε ἔπειτα καὶ τὸ γλυκὸ κρασί ἦπιε
καὶ τὸ ποτήρι γύρισε στὸ χέρι τοῦ 'Αμφινόμου.
Κι αὐτὸς στὸ σπῆτι κίνησε μὲ σπλάχνα μαραμένα,
σκυφτός, γιατί προμάντευε κακὸ πὼς θά τοῦ τύχῃ.
Μὰ τὸ γραφτὸ δὲν ξέφυγε, γιατί ἡ θεὰ Παλλὰδα
ἀπ' τὸ κοντάρι τὰ 'φερε νά πάῃ τοῦ Τηλεμάχου.
Μὰ πάλι ἤρθε καὶ κάθισε στὸν τόπο πού εἶχε ἀφήσει.
Τότε ἔβαλε ἡ θεὰ 'Αθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης,
μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νά φανῇ, τὸν πόθο τους ν' ἀνάψῃ,
κι ἔτσι ἀπὸ πρὶν πιδ σεβαστὴ στὸν ἄντρα της νά γίνῃ
καὶ στὸ παιδί της. Γέλασε ἄκαιρα τότε κι εἶπε
« Θέλει ἡ ψυχὴ μου ὅ,τι ποτὲ δὲ θέλῃσῃ, Εὐρύνομῃ,
μπρὸς στοὺς μνηστῆρες νά φανῶ, κι ἄς τοὺς σιχαίνομαι ἔτσι,
κι ἓνα μου λόγο χρήσιμο νά πῶ τοῦ Τηλεμάχου,
κάθε φορὰ στοὺς ἄτροπους μνηστῆρες νά μὴν τρέχῃ,

πού εμπρός σου σοῦ γλυκομιλοῦν καὶ πίσω σου σέ θάβουν ».

Τότε ἔτσι κι ἡ κελάρισσα τῆς εἶπε ἡ Εὐρυνόμη·
« Ὅλα σωστά τὰ μίλησες, παιδί μου, κι ὅπως εἶναι.

Πάνε νὰ δώσης συμβουλὴ τοῦ γιοῦ σου, μὴν τὴν κρύβης,
πρῶτα ἀφοῦ λούσης τὸ κορμί, τὰ μάγουλά σου ἀλείψης,
κι ὄχι μ' αὐτὸ τὸ πρόσωπο στὰ δάκρυα βουτηγμένο.

Πάνε, γιατί εἶναι ἀταίριαστο αἰώνια νὰ λυπᾶσαι.
Ὁ γιός σου πιά μεγάλωσε πού στοὺς θεοὺς εὐχόσουν
ἀπὸ καρδιάς τὰ γένια του νὰ ἰδῇς νὰ τοῦ φυτρώσουν ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε·
« Ἀχ, Εὐρυνόμη, μὴν τὸ λές, κι ἄς μὲ πονῇ ἡ ψυχὴ σου,
γὰ λούσω ἐγὼ τὸ σῶμα μου καὶ ν' ἀλειφτῶ φτιασιδία.

Ὅλες τὶς χάρες μου οἱ θεοὶ τὶς ἔσβησαν, ἀφότου
τὶς ὁμορφίές μου μάραναν οἱ ἐπουράνιοι, ἀφότου
ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ βαθιὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία.

Μόν' πὲς ἡ Αὐτόνῃ ἐδῶ κι ἡ Ἱπποδάμεια νὰ ῥθουν,
μὲς στὸ παλάτι ὅταν θὰ μπῶ κοντά μου νὰ τὶς ἔχω,
γιατὶ μονάχη ντρέπομαι νὰ βγῶ μπροστὰ στοὺς ἄντρες ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε
νὰ κάμῃ τὴν παραγγελιά, τὶς δοῦλες νὰ φωνάξῃ.

Τότε ἄλλο ἡ λαμπερόφωτη θεὰ Παλλὰδα βρῆκε.

Ἵπνο γλυκὸ τῆς ἔστειλε τῆς κόρης τοῦ Ἰκαρίου,
καὶ πλάγιασε νὰ κοιμηθῇ, κι ἀπάνω στὸ κρεβάτι
ὅλοι οἱ ἄρμοί της λύθηκαν. Κι ἐκεῖ ἡ θεὰ Παλλὰδα

δῶρα τῆς χάριζε θεϊκὰ πού νὰ θαμάζῃ ὁ κόσμος.

Μ' οὐράνιο μύρο πάστρεψε τ' ὠραῖο πρόσωπό της,
πού μόνο ἡ καλοστέφανη ἀλείβεται Ἀφροδίτη,
ὅταν στὸν ποθητὸ χορὸ πηγαίνει μὲ τὶς Χάρες,

καὶ πιδ ψηλὴ τὴν ἔκαμε, πιδ λυγερὴ νὰ δείχνῃ,
κι ἀπ' τὸ σκισμένο φίλτισι πιδ ἄσπρη, πιδ χιονάτη·
Αὐτὰ σὰν ἔκαμε ἔφυγε πάλε ἡ θεὰ ἡ μεγάλη.

Τότε ἤρθαν οἱ λευκόχαρες ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δοῦλες,
κι ἀπ' τὶς φωνές τους κόπηκε κι ὁ ὕπνος ὁ γλυκός της,
κι ἔτριψε μὲ τὰ χέρια της τὸ πρόσωπό της κι εἶπε·

« Ἀχ, τί γλυκιὰ ἀποκάρωση τὴν ἄμοιρη μὲ βρῆκε.
Εἶθε ὅμοιο θάνατο γλυκὸ νὰ μοῦ δινε ἡ παρθένα,

—κι ἄς μὴν ἀργήσῃ—ἡ Ἄρτεμη, νὰ πάψω τὴ ζωὴ μου,
νὰ λιώνω πιά στὰ κλάματα καὶ νὰ ποθῶ τίς χάρες
τ' ἀντρός μου ποὺ στοὺς Ἀχαιοὺς ἀνάμεσα ἦταν πρῶτος». 205

Ἔτσι εἶπε καὶ κατέβαινε ἀπ' τὸ ψηλὸ τ' ἀνῶνι,
μόνη ὄχι, καὶ δυὸ δοῦλες τῆς μαζί τῆς ἀκολουθοῦσαν.
Κι ἐκεῖ σὰν ἤρθε ἡ θεϊκὴ γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,
στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κοντὰ τὸ στύλο,
σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ τῆς μπόλια,
κι εἶχε στὸ κάθε τῆς πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ τῆς δούλα.
Τὰ γόνατά τους λύθηκαν κι ἀπὸ καημὸ ἡ-ψυχὴ τους
πιάστηκε, κι ὅλοι εὐχῆθηκαν κοντὰ τῆς νὰ πλαγιάσουν. 210

Τότε εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸν ἀκριβό τῆς γιόκα·
« Σοῦ ἴφυγε πιά, Τηλέμαχε, ὁ νοῦς, μήτε ἔχεις γνώση.
Παιδί σὰν ἦσουν ἤξερες καλύτερα νὰ κρίνης,
καὶ τώρα ποὺ μεγάλωσες κι ἔγινες παλικάρι,
ὅποιος τ' ἀνάστημά σου ἰδῇ καὶ τὴν καλὴ θωριά σου
κι ἂν δέ σέ ξέρη, θὰ σέ πῇ μεγάλου ἀνθρώπου γέννα,
δὲν ἔχεις πιά στὸν τόπο του τὸ νοῦ σου καὶ τὴ γνώση. 220

Τί ἦτανε πάλε αὐτὴ ἡ δουλειὰ πόγινε μὲς στὸ σπίτι,
ποὺ ἐμπρὸς στὰ μάτια σου ἄφησες τὸν ξένο νὰ χτυπήσουν
Πῶς τώρα, ἂν ξένος σπίτι μας τύχη κανεῖς νὰ μείνῃ
κι ἀπ' ὅμοια κακοπέραση πικρὴ συμβῇ νὰ πάθῃ ;
Σὺ θὰ ἔχῃς τὴν κατάκριση καὶ τὴ ντροπὴ τοῦ κόσμου». 225

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
« Δὲ μὲ πειράζει, μάνα μου, ποὺ μοῦ θυμώνεις ἔτσι.
Ὅλα τὰ νιώθω μόνος μου καὶ τὰ καταλαβαίνω
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα.
Ὅμως καὶ σ' ὅλα δὲν μπορῶ ν' ἀποφασίσω ὡς πρέπει,
γιατὶ μὲ κάνουν τὸ μυαλὸ νὰ χάσω αὐτοὶ οἱ κακοῦργοι,
ποὺ βγῆκαν στὸ κεφάλι μου, κι ἐγὼ βοηθοὺς δὲν ἔχω.
Μὰ δὲν τοὺς βγῆκε ἡ μάχη αὐτὴ καθὼς ἐλαχταροῦσαν,
γιατὶ ἀπ' τὸν Ἴρο φάνηκε πιὸ δυνατὸς ὁ ξένος.
Δία πατέρα κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, ἄμποτε ἔτσι
νὰ ἰδῶ σέ λίγο σπίτι μας πεσμένους τοὺς μνηστῆρες,
μὲ τὰ κεφάλια τους σκυφτά, καὶ νὰ ψυχομχθοῦνε
ἄλλους στὸ γύρο τῆς αὐλῆς κι ἄλλους μὲς στὸ παλάτι, 235

ὥς τῶρα στὶς αὐλόπορτες κάθεται ἀπάνω ὁ Ἴρος
 μὲ τὸ κεφάλι του γυρτό, σὰ νὰ ἴναι μεθυσμένος,
 καὶ νὰ σταθῇ δὲ δύνεται ὀρθὸς στὰ δυό του πόδια,
 μήτε νὰ πάη στὸ σπίτι του, γιατί ἡ ψυχὴ του βγαίνει».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
 Τότε ἔτσι κι ὁ Εὐρύμαχος τῆς Πηνελόπης εἶπε·
 «ᾧ Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
 ἂν ὅσοι κάθονται Ἀχαιοὶ στ' Ἄργος σὲ βλέπανε ὅλοι,
 θὰ τρέχανε αὖριο πῖο πολλοὶ στὸ σπίτι σου μνηστῆρες
 νὰ τρῶνε ἐδῶ, γιατί περνᾷς κάθε ἄλλη ἐσὺ γυναίκα,
 στὴν ὁμορφιά, στ' ἀνάστημα καὶ στὴν περίσσια γνώση».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Εὐρύμαχε, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,
 μοῦ σβήσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ πού πῆγαν
 οἱ Ἀχαιοὶ κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους γιὰ τὴν Τροία.
 Naί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
 καὶ δόξα θὰ ἔχα πῖο πολλὴ κι ὁμορφα θὰ ἔτανε ὅλα.
 Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοὶ πόστειλε ἡ μοῖρα πᾶνθος».

Ὅιμέ, τὴν ὥρα πού ἄφηνε τὴν ποθητὴ πατρίδα,
 τὸ χέρι μοῦ ἴπιασε σφιχτὰ μὲ τὸ δεξί του κι εἶπε·
 «Φῶς μου, θαρρῶ πῶς ἄβλαβοι δὲ θὰ γυρίσουν ὅλοι
 οἱ πολεμῶχαροι Ἀχαιοὶ πού φεύγουν γιὰ τὴν Τροία.
 Γιατὶ τοὺς Τρῶες τοὺς παινοῦν πῶς εἶναι παλικάρια,
 κονταριστάδες ἄφταστοι, τεχνίτες στὸ δοξάρι,
 καὶ πρῶτοι καβαλάρηδες στὰ φτεροπόδαρα ἄτια,
 πού ἀποφασίζουν γλῆγορα τὴ νίκη τοῦ πολέμου».

Ποιὸς ξέρει ἂν πάλε ἐδῶ ὁ θεὸς θ' ἀφήσῃ νὰ γυρίσω,
 ἢ μὲς στὴν Τροία ἂν δὲ χαθῶ. Φρόντιζε ἐσὺ τὸ σπίτι,
 νὰ νοιάζεσαι τὴ μάνα μου, τὸ γέρο μου πατέρα,
 σὰν τῶρα καὶ καλύτερα, ἐνὼσω ἐγὼ θὰ λείπω.
 Καὶ τὸ παιδί μας ὅταν δῆς πῶς ἐβγαλε πιά γένια,
 ἄφησε πιά τὸ σπίτι σου, παντρέψου μ' ὅποιον θέλεις».

Αὐτὰ ὁ Δυσσέας μοῦ ἔλεγε καὶ ὅλα θὰ γίνουν τῶρα.
 Μιὰ νύχτα θὰ ῥθῃ ὁ ἄχαρος νὰ μὲ ζυγώσῃ ὁ γάμος,
 τὴν ἔρμη ἐμένα, πόσῃσιν κάθε χαρὰ μου ὁ Δίας.
 Μὰ κι ἄλλος τῶρα τὴν καρδιά φριχτὸς μοῦ σφάζει πόνος.

Δὲν ἦταν ἔτσι ὡς τῶρα αὐτὸς ὁ τρόπος τῶν μνηστήρων. 275

Σὰν ἤθελαν νὰ παντρευτοῦν ἀρχοντοθυγατέρα,
κόρη ἀπὸ σίτι, κι ἔβγαιναν πολλοὶ ποὺ τὴ ζητοῦσαν,
δικὰ τους βόδια φέρνανε κι ἀρνιά παχιά, νὰ κάμουν
τραπέζι σ' ὅλους τοὺς δικούς τῆς κόρης, κι ἄλλα δῶρα
φέρνανε κι ὄχι ἀπλέρωτο τὸ ξένο βιὸς νὰ τρῶνε ». 280

Εἶπε καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας
ποὺ πάσχιζε τὰ δῶρα τους νὰ πάρη καὶ μὲ λόγια
γλυκὰ τοὺς μάγειρε κι' ἄλλοῦ τῆς τριγυρνοῦσε ὁ νοῦς της.

Πάλε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τῆς μίλησε ὁ Ἀντίνοσ· 285
«Ὡ, Πηνελόπη φρόνιμη, τοῦ Ἰκάριου θυγατέρα,
ὅποιος ἐδῶ ἀπ' τοὺς Ἀχαιοὺς θέλει νὰ φέρῃ δῶρα,
δὲξου τα. Τὰ χαρίσματα νὰ τ' ἀρνηθῆς δὲν πρέπει.

Κι ἐμεῖς δὲν πιάνουμε δουλειὰ σὰν πρῶτα, μήτε πᾶμε
ἄλλοῦ, πρὶν πάρῃς ἄντρα σου τὸν πιὸ καλύτερό μας ».

Ἔτσι ὁ Ἀντίνοσ μίλησε κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους 290
κι ἔστειλε κράχτη του ὁ καθεὶς τὰ δῶρα του νὰ φέρῃ.

Τ' Ἀντίνου μπόλια τοῦ ἔφερε πεντάμορφη, μεγάλη
καὶ πλουμιστὴ ποὺ δώδεκα χρυσὲς εἶχε καρφίτσες,
ποὺ στὰ θηλύκια ταίριαζαν τὰ καλογυρισμένα.

Φέρνει καὶ στὸν Εὐρύμαχο καλότεχνη ἄλυσίδα, 295
χρυσή, πλεγμένη φίλισι, πόλαμπε σὰν τὸν ἥλιο.

Κι οἱ δοῦλοι τοῦ Εὐρυδάμαντα δυὸ σκουλαρίκια φέρνουν
τρίπετρα, φιλοδοῦλευτα, ποὺ ἀστράφτανε στὸ ἔχει.

Ἔφεραν καὶ στὸν Πείσανδρον, τὸ γιὸ τοῦ Πολυκτόρου,
καδένα ὠραία τοῦ λαιμοῦ, πολὺτιμο στολίδι. 300

Κι οἱ ἄλλοι ἄλλα πεντάμορφα τῆς κουβαλοῦσαν δῶρα.

Στ' ἀνωὶ ἀνέβηκε ἔπειτα ἡ θεϊκὴ γυναῖκα,
κι οἱ δοῦλες τὰ πεντάμορφα τῆς πήγανε τὰ δῶρα.

Κι ἐκεῖνοι ἀρχίζουν τὸ χορὸ καὶ τὸ γλυκὸ τραγούδι,
κι ἔτσι ὅλοι διασκέδαζαν ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ. 305

Κι ἐνῶ γλεντοῦσαν ἔφτασε τὸ σκοτεινὸ τὸ βράδυ.

Γρεῖς μασαλάδες ἔστησαν μὲς στὴν αὐλὴ νὰ φέγγουν
καὶ γύρω ξύλα σῶριασαν ξηρά, καιρὸ κομμένα,

φρυγμένα κι ἔβαζαν δαδί, καὶ τοῦ Δυσσέα οἱ δοῦλες
ἡ καθεμιὰ μὲ τῇ σειρᾷ τῇ φλόγα σudaυλοῦσε. 310

Τότε εἶπε ὁ θεογέννητος πολύπαθος Δυσσέας·
 «ὦ δοῦλες τοῦ Δυσσέα ἐσεῖς, ποῦ χρόνια εἶναι στὰ ξένα,
 στῆς σεβαστῆς βασιλίσσας πηγαίνετε τὸν πύργο,
 τ' ἀδράχτι σας νὰ στρίβετε κοντά της καθισμένες,
 ἢ τὰ μαλλιά νὰ νέθετε κι ἐκεῖνη νὰ ξεχάνη 315
 καὶ κάθομαι γιὰ σᾶς ἐδῶ νὰ φέγγω ὅσο νὰ θέλουν,
 κι ἂν εἶναι ὡς τὴν καλόθρονη Αὐγὴ νὰ περιμένουν
 δίχως νὰ νιώσω κούραση. Γιατὶ βαστῶ στὸν κόπο ».

Εἶπε κι ἐκεῖνες γέλασαν κι ἔβλεπε ἡ μιὰ τὴν ἄλλη.
 Κι ἡ Μελανθῶ ἡ πιδ ὁμορφη βαριά τὸν ἀποπῆρε. 320
 Κόρη ἦταν τοῦ Δολίου αὐτὴ πόφερε ἡ Πηνελόπη.
 Σὰν κόρη της τὴν ἔθρεψε, τῆς χάριζε στολίδια,
 μὰ δὲν πονοῦσε μ' ὅλα αὐτὰ τὴν Πηνελόπη ἐκεῖνη
 παρὰ μὲ τὸν Εὐρύμαχο κοιμόντανε στὸ στρῶμα.
 Αὐτὴ μὲ λόγια της πικρὰ ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 325
 «Εἶσαι ἕνας, ξένε, ἀδιάντροπος κι ἕνας ξεμουλισμένος.
 Δὲν τρέχεις σὲ χαλκωματᾶ νὰ κοιμηθῆς τὸ σπίτι
 ἢ σ' ἕνα χάνι, μόνε ἐδῶ μπροστὰ σὲ τόσο κόσμο,
 μᾶς πῆρες θάρρος νὰ μιλᾶς, μήτε σὲ πιάνει φόβος ;
 Ἦ τὸ κρασί σὲ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου 330
 θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾶς χαμένα λόγια.
 Ἦ κόρδωσες ποῦ νίκησες τὸν Ἴρο, τὸ ζητιάνο ;
 Κοίτα κανεῖς πιδ δυνατὸς μὴ σηκωθῇ ἀπ' τὸν Ἴρο
 καὶ σπάση τὸ κεφάλι σου μὲ τὰ γερά του χέρια
 κι ὅξω ἀπ' τὸ σπίτι, μ' αἵματα βαμμένον, σὲ πετάξῃ ». 335

Τότε λοξὰ τὴν κοίταξε· κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 «Ἐννοία σου, σκύλα, κι ὅλα αὐτὰ ποῦ λὲς θὰ τρέξω τώρα
 τοῦ Τηλεμάχου νὰ τὰ πῶ, σὰ γάτα νὰ σὲ σκίσῃ ».

Ἔτσι εἶπε καὶ φοβήθηκαν τὰ λόγια του οἱ γυναῖκες,
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν λιωμένες ἀπ' τὸ φόβο. 340
 Γιατὶ πολὺ φοβήθηκαν στ' ἀλήθεια μὴν τὸ κάμη.
 Στοὺς ἀναμμένους ἔμεινε κι αὐτὸς τοὺς μασαλάδες
 νὰ φέγγῃ, κι ὅλους κοίταζε στὰ μάτια, ὀρθὸς ὡς ἦταν,
 μὰ σ' ἄλλα ὁ νοῦς του γύριζε ποῦ βγήκανε ὡς τὸ τέλος.

Ὅμως δὲν ἄφηνε ἡ θεὰ Παλλάδα τοὺς μνηστῆρες 345
 νὰ πάθουν τίς πικρὲς βρισιές, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάβῃ ἀκόμα

τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα.
 Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου πρῶτος
 καὶ τὸ Δυσσέα πείραζε, γιὰ νὰ γελοῦν οἱ ἄλλοι.
 « Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστήρες, 350
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μου λέει μέσα στὰ στήθια.
 Αὐτὸς θὰ νὰ ῥθε ἀπ' τὸ θεὸ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα.
 Δῆτε, θαρρῶ ἀπ' τὴν κára του δαδιῶν πὼς βγαίνει λάμψη,
 γιὰτὶ δὲν ἔχει ἀπάνω της μιὰ τρίχα γιὰ σημάδι ».

Γύρισε πάλε ἔτσι νὰ πῇ στὸν πορθητὴ Δυσσέα· 355
 « Δέχεσαι, ξένε, ἂν σ' ἐπαιρνα, στὴ δούλεψή μου νὰ ῥθῃς,
 σ' ἓνα μου κτῆμα ἀπόμακρο καλὸ μισθὸ νὰ παίρνης,
 κλαδιὰ νὰ κόβῃς γιὰ φραγμὸ καὶ δέντρα νὰ φυτεύῃς ;
 Πλήθιο θὰ σοῦ ἴδω ψωμὶ καὶ ροῦχα νὰ φορέσῃς
 καὶ ἓνα ζευγάρι θὰ ἴδω βαζες στὰ πόδια σου τσαρούχια. 360
 Μὰ τώρα ποῦ κακόμαθες, ποῦ πιά δουλειὰ νὰ πιάσῃς.
 καὶ ἔτσι σ' ἄρσσει στὰ χωριὰ νὰ τρέχῃς ζαρωμένος
 νὰ βόσκῃς μὲ τὴ ζητιανιά τὴν ἀπατη κοιλιά σου ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ ἔτσι τοῦ ἔπε· 365
 « Ἄν τύχαινε ἔτσι στὴ δουλειὰ νὰ παραβγοῦμε οἱ δυὸ μας,
 Εὐρύμαχε, τὴν ἄνοιξη ποῦ ἔναι μεγάλη ἡ μέρα,
 γρασίδι νὰ θερίσουμε μὲ γυριστὰ δρεπάνια,
 καὶ ἀπὸ ἴνα νὰ κρατοῦμε οἱ δυὸ στὰ χέρια μας δρεπάνι,
 γιὰ νὰ φανοῦμε στὴ δουλειά, ὅσο νὰ ρθῇ τὸ βράδυ,
 δίχως νὰ φᾶμε μιὰ μπουκιά καὶ ὁ θέρος νὰ μὴ λείπῃ, 370
 ἢ βόδια νὰ μοῦ δίναν νὰ σαλαγῶ μεγάλα,
 ξανθὰ, τὰ πιὸ καλύτερα χορτάτα ἀπὸ γρασίδι,
 ὁμήλικα, ἰσοδύναμα, καὶ ἀδάμαστο ζευγάρι,
 καὶ ὁ σβῶλος μὲς στὶς αὐλακιές νὰ πέφτῃ ἐμπρὸς στ' ἄλετρι,
 θὰ μ' ἐβλεπες πὼς θὰ ἴσκιζα τ' αὐλάκια ἀπ' ἄκρῃ ὡς ἄκρῃ. 375
 Κι ἂν πόλεμο ξεσήκωνε σήμερα ὁ γιὸς τοῦ Κρόνου,
 καὶ εἶχα μιὰ ἀσπίδα νὰ κρατῶ, στὸ χέρι δυὸ κοντάρια,
 καὶ στὸ κεφάλι ταιριαστὸ ἓνα χαλκένιο κράνος,
 στὴν πρώτη ἐμένα τὴ γραμμὴ θὰ μ' ἐβλεπες νὰ τρέξω,
 καὶ τότε δὲ θὰ μ' ἐβρίζες νὰ λὲς φαγὰς πὼς εἶμαι. 380
 Μὰ σὺ προσβέλνεις εὐκόλα καὶ εἶναι ἄπονη ἡ καρδιά σου
 καὶ τό ῥχεις πάρει ἀπάνου σου πὼς εἶσαι παλικάρι,

γιατί συναναστρέφεσαι λίγα κορμιά χαμένα. Μὰ ἂν ἔρθῃ στήν πατρίδα του καμιά φορά ὁ Δυσσέας, αὐτὲς οἱ πόρτες οἱ πλατιεὲς μπροστά σου θὰ στενέψουν τὴν ὥρα πού ὄξω ἀπ' τὴν μπασιά θὰ πεταχτῇς στοῦ δρόμο.»

Ἔτσι εἶπε κι ὁ Εὐρύμαχος κιτρινίασε ἀπ' τὴ λύσσα καὶ εὐτὺς λοῖζά τὸν κοίταξε καὶ θυμωμένα τοῦ περὶ « Ἀ, σκύλε, τώρα σ' ἔφαγα μ' αὐτὰ πού ξεστομίζεις, καὶ πῆρες θάρρος ἄφοβα νὰ κρένης μπρὸς στὸν κόσμο. Ἡ τὸ κρασί σέ μώρανε ἢ τέτοιο τὸ μυαλό σου θὰ σοῦ εἶναι πάντα καὶ γι' αὐτὸ πετᾷς χαμένα λόγια ἢ κόρδωσες πού νίκησες τὸν Ἴρο τὸ ζητιάνο; »

Ἔτσι εἶπε κι ἄδραξε σκαμνί. Τρέχει ὁ Δυσσέας τότε καὶ κάθισε ἀπ' τὸ φόβο του στοῦ γόνα τοῦ Ἀμφινόμου. Τὸν κεραστή ὁ Εὐρύμαχος βαρᾷ στοῦ δεξι χέρι καὶ κρότησε, ὅπως ἔπεσε στὴ γῆ ἢ κρασοκανάτα, καὶ αὐτὸς βογγώντας στρώθηκε τ' ἀνάσκελα στὶς σκόνες. Τότε οἱ μνηστήρες ἔκαμαν βοή μες στοῦ παλάτι, καὶ ἔτσι ἕνας εἶπε σκύβοντας στοῦ ἄλλο πού ἦταν δίπλα « Καλύτερα ἂς μὴν τό 'σωνε κι αὐτὸς ὁ ξένος νὰ 'ρθῇ. Τί ταραχὴ μᾶς ἔφερε ! Καὶ τώρα γιὰ ζητιάνους καὶ γιὰ φτωχοὺς πιανόμαστε. Καὶ τὸ ξεφάντωμά μας γλύκα δὲν ἔχει πιά καμιά. Μᾶς πῆρε ἢ φαγωμάρα. »

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε « Κημένοι, τρελαθήκατε, καὶ τὸ μυαλό σας τώρα τὸ φαγοπότι νίκησε. Κάποιος θεὸς σᾶς σπρώχνει. Μὰ τώρα πού χορτάσατε, στοῦ σπίτι τοῦ ὁ καθένας ἂν θέλῃ ἂς πάῃ νὰ κοιμηθῇ. Δὲ διώχνω γὼ κανένα. »

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόρησαν καὶ δάγκασαν τὰ χεῖλη μὲ τὸν Τηλέμαχο, γι' αὐτὰ πού μίλησε μὲ θάρρος. Κι ἀπ' ὅλους ὁ Ἀμφινόμος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε, τοῦ Νίσου ὁ λεβέντης γιὸς τοῦ βασιλιᾶ τ' Ἀρήτου « Κανείς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς ποῦν τὸ δίκιο ἂς μὴ θυμῶνῃ, καὶ ἔτσι στοῦ ἄλλο ν' ἀπαντᾷ μὲ θυμωμένα λόγια. »

Μῆτε τὸν ξένο βρίζετε μῆτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους πού στοῦ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. Μόν' ἂς ἀρχίσῃ ὁ κεραστής νὰ βάζῃ στὰ ποτήρια

νὰ στάξουμε καὶ σπίτι μας νὰ πὰ νὰ κοιμηθούμε.
Τὸν ξένο ἄς τὸν ἀφήσουμε στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 420
Ἰκέτη του ὁ Τηλέμαχος τὸν ἔχει κι ἄς φροντίσῃ ».

Εἶπε κι ἐκεῖνοι πρόθυμα τ' ἀκούσανε τὸ λόγο.
Κι ὁ Μούλιος ὁ πολεμιστὴς τοὺς κέρασε κροντήρι,
τοῦ Ἀμφινόμου ὁ παραγιός, ἀπ' τὸ Δουλίχι ὁ κράχτης,
καὶ σ' ὅλους γύρω μοίρασε. Κι ἀφοῦ στοὺς ἀθανάτους 425
ἔσταξαν τὸ γλυκὸ κρασί, ἤπιαν στερνὰ κι ἐκεῖνοι.
Σὰν ἔσταξαν κι ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τους,
ξεκίνησε στὸ σπίτι του νὰ κοιμηθῇ ὁ καθένας.

Τ

Στὸ σπίτι του ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, καὶ στὸ νοῦ του
μὲ τὴν Παλλάδα ἀνάδευε τὸ φόνου τῶν μνηστήρων.
Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχτά του λόγια·
« Ἀνάγκη πᾶσα τ' ἄρματα νὰ βάλης ὅλα μέσα,
καὶ τοὺς μνηστήρες νὰ πλανᾷς μὲ μαλακά σου λόγια. 5
ἂν τύχῃ καὶ τ' ἀναζητοῦν καὶ σὲ συχοξετάζουν,
θὰ πῆς· Τὰ πῆρα ἀπ' τὸν καπνὸ, γιατί δὲν ἦταν ὅμοια,
ὡς τ' ἄφησε ὁ πατέρας μου σὰν ἔφυγε στὴν Τροία,
μόν' ἔχασαν τὴ λάμψη τους ἀπ' τοῦ καπνοῦ τὴν ἄχνα.
Κι ἓνα ἄλλο μοῦ 'βαλε ὁ θεὸς στὸ νοῦ μου πιδὲ μεγάλο, 10
μὴ χτυπηθῆτε, ἂν ἄξαφνα πιαστήτε ἀπὸ μεθύσι,
καὶ τὸ τραπέζι μολευτῇ κι ὁ γάμος ἀπ' τὸ αἷμα,
γιατὶ καθένα τὸν τραβᾷ μονάχο τὸ μαχαίρι ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο
κι ὄξω τῇ βάγια Εὐρύκλεια φωνάζοντας τῆς εἶπε· 15
« Κλεῖστε τίς ἄλλες, βάγια μου, γυναῖκες στὸ παλάτι,
ὅσο νὰ βάλω τ' ἄρματα στὴν ἀποθήκη μέσα,
γιατὶ τὰ μαύρισε ὁ καπνὸς ἀφρόντιστα στὴ σάλα,
σὰν ἔφυγε ὁ πατέρας μου, κι ἐγὼ μωρὸ ἤμουν τότε.
θὰ τὰ φυλάξω τώρα ἐκεῖ, καπνὸς νὰ μὴν τὰ φτάνῃ »· 20

Πάλε ἔτσι ἡ βάγια Εὐρύκλεια μὲ δυὸ τῆς εἶπε λόγια·
« Εἶθε, παιδί μου, ν' ἀρχίζες νὰ προνογᾷς πιά τώρα
καὶ νὰ φυλάς τὸ σπίτι σου, τὸ βίός σου νὰ προσέχῃς.

Μὰ πές μου, τότε ποιά θὰ ῥθῇ μαζί σου φῶς νὰ φέρῃ ;
Τὶς δοῦλες ποὺ θὰ σοῦ ῥεγγαν, νὰ βγοῦν δὲν τὶς ἀφήνεις ». 25

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Αὐτὸς ὁ ξένος. Ἄνεργος στὸ σπίτι μου δὲ θέλω
νὰ κάθεται ὅποιος θρέφεται, κι ἄς ἔρχεται ἀπ' τὰ ξένα ».

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν πέταξαν τὰ λόγια του χαμένα,
κι ἔκλεισε τ' ἀψηλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τὶς πόρτες. 30

Τότε πετάχτηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὸ γιό του
καὶ μέσα κράνη φέρνανε κι ἀφαλωτὲς ἀσπίδες
κι ἄλλα κοντάρια μυτερὰ. Κι ἐμπρὸς τοὺς ἡ Παλλάδα
μὲ φῶς λαμπρὸ τοὺς ἔφεγγε, λύχνο χρυσοῦ κρατώντας.
Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα· 35

« Μεγάλο θάμα εἶναι κι αὐτό, πατέρα μου, ποὺ βλέπω.
Οἱ τοῖχοι, τὰ μεσόστυλα τοῦ παλατιοῦ τὰ ὠραῖα,
τὰ λάτινα, τὰ πάτερα, μὲ τοὺς ψηλοὺς τούους στύλους,
ὅλα μιὰ λάμψη λαμπερὴ μοῦ φαίνονται πῶς χύνουν.
Κάποιοι θεοὶ ἀπ' τὰ ψηλὰ οὐράνια μέσα θὰ ἔναι ». 40

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ ἔπε·
« Σῶπα καὶ μὴ ρωτᾷς γι' αὐτά, τῇ σκέψῃ σου μὴ δείχνῃς.
Τέτοια ἡ συνήθεια τῶν θεῶν ποὺ μένουν στὰ οὐράνια.
Μόν' πήγαινε νὰ κοιμηθῇς κι ἐδῶ θὰ μείνω μόνος,
τὶς δοῦλες καὶ τὴ μάνα σου νὰ τὶς πειράξω ἀκόμα. 45
Τό ἔναι καὶ τ' ἄλλο θὰ ρωτᾷ μὲ κλάματα νὰ μάθῃ ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος βγῆκε ὅζω ἀπ' τὸ παλάτι
καὶ στὸ γατιάκι πήγαινε μὲ φῶτα, μὲ λαμπάδες,
ὅπου καὶ πρὶν κοιμόντανε, σὰν τοῦ ῥχόνταν ὁ ὕπνος.
Ἐκεῖ καὶ τότε πλάγιασε προσμένοντας νὰ φέξῃ. 50
Στὸ σπίτι του ἔμεινε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ στὸ νοῦ του
μὲ τὴν Παλλάδα ἀνάδευε τὸ φόνο τῶν μνηστήρων.

Ἀπ' τὸν κοιτῶνα ἡ φρόνιμη τότε ἦρθε ἡ Πηνελόπη,
παρόμοια μὲ τὴν Ἀρτεμη καὶ τὴ χρυσοῦ Ἀφροδίτη.
Τῆς βάζουν στὴ φωτιά κοντὰ τὸ τορνευτὸ θρονί της,
μ' ἀσῆμι καὶ μὲ φίλντισι ἀπάνω στολισμένο, 55
ποὺ τό ἔκαμε ὁ Ἰκμάλιος, κι εἶχε σκαμνὶ ἐνωμένο,
γιὰ ν' ἀκουμπᾷ τὰ πόδια της καὶ μὲ προβιά τὸ στρώνουν.
Σὲ κεῖνο ἀπάνου ἡ φρόνιμη καθόνταν Πηνελόπη.

Ἀπ' τὸ παλάτι τρέζανε κι οἱ λευκοχέρες δοῦλες, 60
 κι ἀπ' τὰ τραπέζια σήκωναν προσφάγια καὶ ποτήρια,
 πού πίνανε οἱ παράτολμοι μνηστήρες, κι ἄλλες πάλι
 τ' ἀποκαΐδια ρίζανε στὴ γῇ τῶν μασαλάδων,
 κι ἄκαυτα ξύλα σώριασαν, νὰ κάμουν φῶς καὶ ζέστη.
 Κι ἡ Μελανθὼ δευτέρωσε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα: 65
 « Ἐδῶ ὅλη νύχτα θά 'χουμε κι ἀπόψε τὸν μπελά σου,
 στὸ σπίτι νὰ στριφογυρνᾷς, νὰ λαχταρᾷς τὶς δοῦλες ;
 Φεύγα ἀπ' τὴν πόρτα, ἀδιάντροπε κι ὅ,τι ἔφαγες σοῦ φτάνει
 νὰ μὴν τὶς φᾶς μὲ τὸ δαυλί, κι ὅζω τὸ δρόμο πιάσης ».
 Τότε λοζὰ τὴν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας εἶπε: 70
 « Γιατί, καημένη, μ' ἀπονη καρδιά μαζί μου τὰ 'χεις ;
 Μήπως γιατί εἶμαι ἀδύνατος καὶ κακοφορεμένος
 καὶ ζητιανεύω στὸ χωριό ; Ἔτσι μὲ σπρώχνει ἡ ἀνάγκη.
 Τέτοιοι εἶναι οἱ ἄμοιροι οἱ φτωχοὶ κι οἱ παραπεταμένοι.
 Ἦμουν κι ἐγὼ καμιὰ φορὰ στὸν κόσμον εὐτυχισμένος, 75
 μὲ πλούσιο σπίτι, καὶ συχιά στοὺς καταφρονεμένους,
 ὅποιοι κι ἂν ἦταν, ἔδιναν, κι ὅποια κι ἂν εἶχε ἀνάγκη.
 Χιλιάδες εἶχα παραγιούς κι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα πλῆθος,
 πού χαίρονται οἱ καλόζωοι καὶ τοὺς καλοῦν ἀφέντες.
 Μὰ ὁ Δίας μοῦ τὰ σκόρπισε. Τὸ θέλημά του ἄς γίνη. 80
 Γι' αὐτὸ καὶ σύ, κορίτσι μου, φυλάξου μὴν τὶς χάσης
 τὶς ὁμορφιές πού ἀνάμεσα στὶς ἄλλες δοῦλες ἔχεις
 ἢ μὴ θυμώση ἡ φρόνιμη κυρά σου καὶ σέ δείρη,
 ἢ κι ὁ Δυσσέας ξαναρθῇ. Γιατὶ εἶναι ἀκόμα ἐλπίδα.
 Κι ἂν πάλι ἐκεῖνος χάθηκε καὶ δὲν ξαναγυρίζη, 85
 μὲ τοῦ θεοῦ τὴ δύναμη ἔκαμε γιὸ λεβέντη,
 τὸ θεϊκὸ Τηλέμαχο, πού ἂν σφάλῃ καμιὰ δούλα
 δὲν τοῦ γελᾷ τὸ μάτι του, γιατί εἶναι πιά μεγάλος ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια ἡ Πηνελόπη,
 τὴν παρακέρη μάλωσε, τῆς λέει πικρὰ δυὸ λόγια: 90
 « Ἐννοια σου, σκύλα ἀδιάντροπη, ζετσίπωτη, σέ βλέπω
 νὰ κάνης ἄσβεστη δουλειά, πού θά σοῦ βγῇ ἀπ' τὴ μύτη.
 Γιατὶ καλὰ τὸ γνῶρίζεις καὶ τ' ἄκουσες πού τό 'πα,
 πῶς ἤθελα στὸ σπίτι μου τὸν ξένο νὰ ρωτήσω,
 νὰ μάθω γιὰ τὸν ἄντρα μου, πού λιώνω ἀπ' τὸν καημό του ». 95

Στὴν ἐπιστάτρα γύρισε τὴν Εὐρυνόμη κι εἶπε·
 « Φέρε, Εὐρυνόμη, ἓνα σκαμνὶ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο,
 νὰ κάτση ὁ ξένος νὰ μοῦ πῇ γι' αὐτὰ ποῦ θὰ ρωτήσω ».

Εἶπε, κι ἐκεῖνη γλήγορα σηκώνει καὶ τοῦ φέρνει
 ἓνα καλόφτιαστο σκαμνὶ καὶ μιὰ προβιά τοῦ στρώνει.

Κάθισε τότε ἐκεῖ ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη πρωτάρχισε ἔτσι κι εἶπε·
 « Ξένε, γιὰ τοῦτο πρῶτα ἐγὼ νὰ σέ ρωτήσω θέλω.
 Ποιὸς εἶσαι, ποιὸς ὁ τόπος σου, πόθε γονοκρατιέσαι ; »

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσαφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Κανείς, κυρά, σ' ὅλη τῇ γῇ δὲ θὰ σοῦ βρῇ ψεγάδι.

Ἄλθθεια φτάνει ἡ δόξα σου ὡς τὰ πλατιά τὰ οὐράνια,
 σὰν τ' ἄψεγου τοῦ βασιλιᾶ πόχει λαοὺς κι ὀρίζει
 ἀντρειωμένους καὶ πολλοὺς μὲ τοῦ θεοῦ τὸ φόβο,

κι ὅλο τὸ δίκιο σέβεται κι ἡ πλούσια γῇ τοῦ φέρνει
 στάρια, κριθάρια καὶ λυγοῦν ἀπὸ καρποὺς τὰ δέντρα,

γεννοῦν τ' ἄρνια κι ἡ θάλασσα βγάζει ἄφθονα τὰ ψάρια,
 ἀπ' τὴν καλὴν κυβέρνηση κι ὅλοι εὐτυχοῦν κοντά του.

Τώρα γιὰ τ' ἄλλα ρῶτα με στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 μὰ μὴ ρωτᾷς τὸ γένος μου κι ὁ τόπος μου ποιὸς εἶναι,

μὴ μοῦ γεμίση τὴν καρδιά καημοὺς ἢ θύμησή τους·
 Γιατὶ εἶμαι πολυστέναχτος. Καὶ τό 'χω σὲ ντροπὴ μου

στὸ ξένο σπίτι νὰ ῥχουμαι καὶ νὰ μοιρολογιέμαι.

Μήτε καὶ βγάζει ὄφελος ἂν κλαίῃ κανεὶς αἰῶνια,
 μήπως κι ἀτὴ σου, ἡ δούλα σου θυμώση καὶ νομίση

πὼς τὸ κρασί μὲ χτύπησε καὶ πνίγομαι ἀπ' τὸ κλάμα ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι ἀμέσως·
 « Ἄχ, ξένε μου, τίς χάρες μου, τὰ κάλλη, τὸ κορμί μου,

μοῦ σβῆσανε οἱ ἀθάνατοι ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ πῆγαν
 οἱ Ἀχαιοί, κι ὁ ἄντρας μου μαζί τους, γιὰ τὴν Τροία.

Ναί, ἐκεῖνος ἂν ἐρχόντανε θὰ γιάτρευε ἡ καρδιά μου,
 καὶ δόξα θὰ 'χα πιδὲ πολλή, κι ὁμορφα θὰ 'τανε ὅλα.

Τώρα μὲ σφάζουν οἱ καημοί, πόστειλε ἡ μοίρα πλῆθος·
 Γιατὶ ὅσοι ὀρίζουν στὰ νησιά, κι ἀπ' ὅλους εἶναι οἱ πρῶτοι,

στὴν δασωμένη Ζάκυνθο, στὴ Σάμη, στὸ Δουλίχι,
 κι ὅσοι ἄλλοι ἀκόμα κατοικοῦν στὸ ξέφαντο τὸ Θιάκι,

ὅλοι ἄθελά μου μέ ζητοῦν καὶ καταλοῦν τὸ βιός μου.
 Γι' αὐτὸ τοὺς ξένους δὲν ψηφῶ, μήτε ὅσους μοῦ προσπέφτουν,
 μήτε τοὺς κράχτες, τοῦ χωριοῦ κάθε δουλειὰ πού κάνουν.
 Μὰ τοῦ Δυσσέα ὁ στερεμὸς μοῦ καίει τὰ φυλλοκάρδια. 135
 Κι αὐτοὶ γιὰ γάμους νοιάζονται κι ἐγὼ τοὺς πλέκω δόλους.
 Πρῶτα μέ φώτισε ὁ θεὸς στὸν πύργο μου νὰ στήσω
 ἓνα ἀργαλειὸ κι ἐκεῖ πανί νὰ πιάσω καὶ νὰ φάνω
 μεγάλο καὶ φιλόδιαστο. Κι ἄξαφνα σ' ὅλους εἶπα·
 « Ἀφοῦ πιά πέθανε, παιδιά, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 140
 σταθῆτε, ἂν καὶ βιαζόσαστε, νὰ κάμετε τὸ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ φάνω τοῦ Λαέρτη,
 ἢ μαῦρη μοίρα ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀξύπνητου θανάτου,
 μὴ μέ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοποῦλες 145
 πὼς πῆγε δίχως σάβανο κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες ».
 Ἔτσι εἶπα καὶ κατάπεισα τὴν ἀφοβὴ καρδιά τους.
 Κι ἔφαινα τότε τὸ πανί τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα,
 καὶ μέ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνα τῇ νύχτα.
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισα νὰ τοὺς γελῶ μ' ἀπάτη. 150
 Κι ὁ τέταρτος, σὰν ἔφτασε μέ τῶν καιρῶν τὸ διάβα,
 (οἱ μῆνες ὅταν πέρασαν κι ἦρθαν καιροὶ καὶ χρόνοι),
 οἱ δοῦλες, σκύλες ἀπιστες, μέ πρόδωσαν πού μ' εἶδαν,
 κι ἦρθαν αὐτοὶ καὶ μ' ἐπίασαν καὶ μ' ἔβρισαν μέ λόγια.
 Τότε, ἤθελα δὲν ἤθελα, τὸ τέλεψα ἀπ' ἀνάγκη. 155
 Τώρα τὸ γάμο δὲν μπορῶ νὰ τὸν ξεφύγω, ξένε,
 μήτε ἄλλη βρίσκω πρόφασιν. Μὲ βιάζουν οἱ γονοὶ μου
 νὰ παντρευτῶ, κι ὁ γιόκας μου θυμῶναι, πού τὸ βιός του
 τὸ τρῶν. Γιατὶ μεγάλωσε. Τὸ σπίτι του σὰν ἄντρας,
 μέ τοῦ θεοῦ τῇ δύναμει μπορεῖ νὰ διαφεντέψῃ. 160
 Πές μου καὶ σὺ τὸ γένος σου κι ὁ τόπος σου ποίος εἶναι.
 Μήτε ἀπὸ δρὺ γεννήθηκες παλιά, μήτε ἀπὸ πέτρα ».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 δὲν παύεις πιά νὰ μέ ρωτᾷς τὸ γένος μου νὰ μάθης ; 165
 Θὰ σοῦ τὰ πῶ, μέ πιὸ πολλοὺς καημοὺς κι ἄς μέ ποτίσης.
 Γιατὶ εἶναι αὐτὸ τὸ ριζικὸ τοῦ καθενὸς πού λείπει,

ὅπως ἐγώ, τόσον καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα,
 καὶ τρέχει μὲς στὶς ξενιτιῆς κι ὅλο φαρμάκια πίνει.
 Μὰ κι ἔτσι αὐτὰ θά σοῦ τὰ πῶ ποῦ με συχνοζετᾶζει.
 Στὴ μέση τοῦ θαμποῦ γιालοῦ ἓνα νησι εἶναι ἡ Κρήτη,
 ὁμορφη καὶ πολὺκαρπη καὶ θαλασσοκλεισμένη,
 πόχει κατοίκους ἀπειρους κι ἔχει χωριά ἐνενήντα.
 Κάθε λαὸς κι ἡ γλώσσα του. Τῶν Ἀχαιῶν τὰ γένη
 κι οἱ Κρητικοὶ οἱ λιοντόκαρδοι κι οἱ ἄξιοι Κυδωνιάτες,
 τῶν Δωριέων τρεῖς φυλές, κι οἱ Πελασγοὶ οἱ λεβέντες.
 Πόλη μεγάλη εἶναι ἡ Κνωσὸ τῆς Κρήτης, ὅπου ὁ Μίνως
 τοῦ Δία συνομιλητῆς βασίλευε ἐννιά χρόνια.
 Πατέρας τοῦ πατέρα μου τοῦ Δευκαλίωνα ἦταν,
 ποῦ ἐμένα καὶ τὸν ἀρχηγὸ γέννησε Ἰδομενέα,
 ποῦ με τοὺς δυὸ τ' Ἀτρέα γιούς πῆγε κι αὐτὸς στὴν Τροία
 με τὰ κυρτὰ καράβια του, κι Αἴθωνα λένε ἐμένα.
 Ἐγὼ μικρότερος, κι αὐτὸς πρῶτος καὶ πιὸ λεβέντης.
 Ἐκεῖ εἶδα καὶ τὸν φίλεψα, με δῶρα τὸ Δυσσέα.
 Κακὸς τὸν ἔσπρωξε καιρὸς, σὰν πῆγαινε στὴν Τροία,
 κι ἀπ' τὸ Μαλιά πὸν ξόριασε, τὸν ἔβγαλε στὴν Κρήτη.
 Στὴν Ἀμνισὸ σταμάτησε με τὴν ψυχὴ στοὺς στόμα,
 μὲς στῆς Εἰλείθυιας τῇ σπηλιά, σὲ δύσκολο λιμάνι.
 Καὶ τὸν Ἰδομενέα εὐτὺς στὴν πόλη ζήτηε νὰ βρῇ,
 ποῦ φίλο του, ὅπως ἔλεγε, τὸν εἶχε καὶ προστάτη.
 Μὰ δέκα μέρες ἔντεκα θὰ ἔχαν περάσει, ἀφότου
 ἔφυγε αὐτὸς με τὰ γοργὰ καράβια γιὰ τὴν Τροία,
 κι ἐγὼ τὸν πῆρα σπίτι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα
 κι ἀρχοντικά τὸν φίλεψα, ποῦ τὰ ἔχα πλούσια ὅλα.
 Μάζωξα ἀκόμα ἀπ' τὸ χωριὸ μαῦρο κρασί κι ἀλεύρι
 καὶ στοὺς συντρόφους του ἔδωσα ποῦ πῆγαιναν μαζί του,
 καὶ βόδια μου τοὺς ἔσφαξα γιὰ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά τους.
 Δώδεκα μέρες ἔμειναν οἱ Ἀχαιοὶ κοντὰ μου,
 γιὰτὶ σφοδρὸς τοὺς ἔκλεισε βοριάς, κι οὔτε νὰ στέκουν
 τοὺς ἄφηνε ὄξω στὴ στεριά. Στὶς δεκατρεῖς τὶς μέρες
 κάνουν πανιὰ καὶ φύγανε, σὰν ἔκοψε ὁ ἀγέρας ».
 Ἐπλαθε χίλια ψέματα, ποῦ σὰν ἀλήθειες ἦταν,
 κι ἐκλαιγε ἐκεῖνη ἀκούγοντας κι ἡ ὄψη τῆς χαλοῦσε.

Κι ὅπως τὰ χιόνια στὰ ψηλά τὰ κορφοβούνια λιώνουν,
 πού σάν τὰ στρώση ὁ Ζέφυρος, μετὰ ἡ Νοτιά τὰ λιώνει, 205
 κι ὅταν τὰ χιόνια λιώσουν πιά, φουσκώνουν τὰ ποτάμια,
 ἔτσι ἔλιωνε ἀπ' τὰ κλάματα τ' ὠραῖο τὸ πρόσωπό της,
 ὡς ἔκλαιγε τὸν ἄντρα της πού κάθονταν κοντὰ της.

Κι ἐκεῖνος τῇ γυναῖκα του πού θρήναε συμπονοῦσε
 κι ἀσάλευτα τὰ μάτια του στὶς κόχες τὰ κρατοῦσε, 210
 σὰ νὰ 'τανε ἀπὸ κέρατο καὶ σίδερο πλασμένα,
 καὶ τὰ 'κρυβε μὲ προσοχὴ τὰ δάκρυα πού κυλοῦσαν.

Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρήνο,
 πάλε ἔπειτα τοῦ μίλησε μὲ δυό της λόγια κι εἶπε:
 « Τώρα πιά, ξένε, ἐγὼ θαρρῶ πὼς θὰ σὲ πιάσω ἀλήθεια, 215
 ἀνίσως φιλοξένησες στ' ἀρχοντικό σου σπίτι,
 καθὼς μοῦ λές, τὸν ἄντρα μου καὶ τοὺς δικούς του ἀνθρώπους.
 Πές μου τί ροῦχα στὸ κορμί φοροῦσε καὶ πὼς ἦταν
 κι ἐκεῖνος κι οἱ συντρόφοι του πού πῆγαιναν μαζί του ; »

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε: 220
 « Σὰ δύσκολο, βασιλίσσα, νὰ σοῦ τὸν παραστήσω,
 γιὰτὶ ἀπὸ τότε πέρασαν εἴκοσι τόσα χρόνια,
 ἀφότου ἀπ' τὴν πατρίδα μου ξεκίνησε νὰ φύγῃ.

Μὰ πάλε κι ἔτσι θὰ σοῦ πῶ καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου· 225
 Χλαῖνα φοροῦσε κόκκινη, διπλὴ, σγουρὴ ὁ Δυσσέας,

πού 'χε καρφίτσα ὀλόχρυση μὲ δυὸ θηλυκωτήρια,
 ἀπάνω μὲ σκαλίσματα. Στὰ μπροστινά του πόδια
 σφιχτὰ κρατοῦσε ἓνα σκυλί, ζαρκάδι, πού 'χε βοῦλες
 καὶ τὸ 'βλεπε νὰ σπαρταρᾷ. Κι αὐτὸ θαμάζανε ὅλοι,
 χρυσὰ κι ἄν ἦταν, τὸ σκυλὶ νὰ πνίγῃ τὸ ζαρκάδι, 230
 κι αὐτὸ τὰ πόδια τίναζε ζητώντας νὰ γλιτώσῃ.

Τὸν εἶδα ἀκόμα νὰ φορῇ χιτῶνα κεντημένο,
 σάν κρεμμυδότσουφλο ξερὸ παρόμοιο στὴ γυαλάδα.
 Ἔτσι ἦταν μαλακὸς κι αὐτὸς κι ἔλαμπε σάν τὸν ἥλιο.

Γυναῖκες πού τὸν εἶδανε τότε θαμάζανε ὅλες. 235

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ. Δὲν ξέρω ἂν ὁ Δυσσέας
 τὰ πῆρε αὐτὰ ἀπ' τὸ σπίτι του τὰ ροῦχα πού φοροῦσε,
 ἢ σύντροφος τοῦ τὰ 'δωσε σάν μπῆκε στὸ καράβι,
 ἢ κάποιος ξένος, πού πολλοὺς εἶχε ὁ Δυσσέας φίλους.

Γιατί ήταν λίγοι οἱ Ἀχαιοὶ ποῦ ἔκεινον ὅμοιοι.
 Κι ἐγὼ ἓνα χάλκινο σπαθὶ τοῦ χάρισα καὶ κάπα
 ὁμορφη, κόκκινη, διπλὴ καὶ κροσωτὸ χιτῶνα
 καὶ μὲ τιμὲς τὸν ἔστειλα στὸ ὀρθόπλωρο καράβι.

Κράχτης μαζί του πήγαινε, λίγο σὰν πιδὶ μεγάλος
 στὰ χρόνια. Καὶ πῶς ἦτανε νὰ σοῦ τὸν παραστήσω.

Καμπούρης, μελαψός, σγουρός, Βρυβάδης τ' ὄνομά του,
 κι ἀπ' ὅλους πιδὶ καλύτερα τὸν εἶχε τοὺς συντρόφους,
 γιατί εἶχανε μαζί κι οἱ δυὸ τὴν ἴδια πάντα γνώμη ».

Εἶπε, καὶ πόθο πιδὶ πολὺ τῆς ἔφερε νὰ κλάψη,
 σὰ γνώρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια ποῦ τῆς εἶπε.

Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρῆνο
 πάλε τ' ἀπάντησε ἔπειτα μὲ δυὸ γλυκὰ της λόγια
 « Ξένε, ἀπὸ τώρα πιά κι ἐμπρός — καὶ πρῶτα ἄς σέ πονοῦσα —
 σὰ φίλος θὰ ἴσαι σπίτι μου καὶ θὰ σέ προστατεύω.

Τὰ ρούχα αὐτὰ μονάχη μου, καθὼς τὰ περιγράφεις,
 τοῦ τὰ ἴδωσα στὸ σπίτι μου, τὰ δίπλωσα, κι ἀπάνω
 ἔραψα τὴν ὀλόχρυση καρφίτσα γιὰ στολίδι.

Μὰ ἄχ! δὲ θὰ τὸν δεχτῶ ξανά στὸ σπίτι νὰ γυρίσῃ.
 Μοῖρα κακὴ τὸν ἔστειλε μὲ τὸ βαθὺ καράβι,
 νὰ πάῃ στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο-Τροία ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 μὴν τὸ χαλᾶς πιά τ' ὁμορφο τ' ἀφράτο πρόσωπό σου
 καὶ μὲ τοὺς θρήνους τὴν καρδιά στὰ στήθια σου μὴ λιώνης.
 Δὲ σέ κατηγορῶ γι' αὐτό. Θρηνεῖ κάθε γυναίκα
 ποὺ χάσῃ ταίρι ποθητό, πόχει παιδιὰ μαζί του.

Πῶς τὸ Δυσσέα νὰ μὴν κλαῖς, ποῦ σὰ θεὸς λὲς κι ἦταν;
 Μὰ πάψε πιά τὰ κλάματα, τὰ λόγια μου ν' ἀκούσης.
 Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ καὶ τίποτε δὲν κρύβω

τὸ ξέρω, πῶς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας θὰ γυρίσῃ
 καὶ ζῇ κοντὰ στὴν καρπερὴ τῶν Θεσπρωτῶν τῇ χώρα
 καὶ φέρνει πλῆθος θησαυροὺς πολύτιμους μαζί του,
 συνάζοντας ἀπ' τὰ χωριά. Μὰ τοὺς πιστοὺς συντρόφους
 τοὺς ἔχασε μὲ τὸ βαθὺ καράβι, στ' ἀφρισμένο
 τὸ πέλαγο, ὅπως ἔφευγε μακριὰ ἀπ' τὴ Θρινακία.

Γιατί μαζί του θύμωσε τοῦ Κρόνου ὁ γιὸς κι ὁ Ἥλιος,
 ποὺ φάγανε τὰ βόδια του οἱ ναῦτες τοῦ Δυσσέα,
 κι ὅλοι στὸ πολυτάραχο τὸ πέλαγος χαθῆκαν.
 Μονάχα ἐκεῖνον στὴ στεριά τὸν ἔβγαλε τὸ κύμα,
 σὲ μιὰ καρίνα карабиού, στὴ χώρα τῶν Φαιάκων,
 ποὺ σὰ θεὸ τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι, 280
 κι ἄπειρα δῶρα τοῦ ἔδωσαν, κι ἤθελαν νὰ τὸν στείλουν
 ἄβλαβο στὴν πατρίδα του. Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Δυσσέας
 θὰ ἔτανε ἐδῶ, μὰ πιὸ ὄφελος τὸ βρῆκε αὐτὸ πῶς ἦταν,
 στίς ξενιτιές γυρίζοντας πολλὰ νὰ θησαυρίζη. 285
 Τόσο πολλὰ τεχνάσματα ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους
 ἤξερε τοῦ Λαέρτη ὁ γιός, ποὺ δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος.
 Ἔτσι μοῦ τὰ πε ὁ Φεῖδωνας, τῶν Θεσπρωτῶν ὁ ἀφέντης,
 καὶ στάζοντας στὸ σπίτι μου ὀρκίζονταν μπροστά μου
 πῶς τὸ καράβι ρίξανε στὴ θάλασσα οἱ συντρόφοι 290
 κι ὅλοι ἐτοιμοὶ ἦταν στὴ γλυκιὰ πατρίδα νὰ τὸν πᾶνε.
 Μὰ ἐμένα μ' ἔστειλε πιὸ πρὶν, γιατί ἔτυχε καράβι
 τῶν Θεσπρωτῶν στὸ καρπερὸ Δουλίχι· νὰ πηγαίνει.
 Μοῦ ἔδειξε καὶ τοὺς θησαυροὺς ποὺ σύναξε ὁ Δυσσέας,
 ποὺ ἀκόμα καὶ τὴ δέκατη θὰ θρέφανε γενιά του. 295
 Τόσο πολὺ ἦτανε τὸ βιὸς ποὺ πῆγε στὸ παλάτι.
 Γιὰ τὴ Δωδώνη μοῦ ἔλεγε πῶς ἔφυγε ὁ Δυσσέας,
 ἀπ' τὸν ψηλόκορμο τὸ δρῦ, τὸ θέλημα τοῦ Δία
 ν' ἀκούσῃ, πῶς θὰ πῆγαινε στὴν πατρικὴ του χώρα,
 πόλειπε χρόνια, ἂν φανερά εἶτε κρυφὰ θὰ φτάσῃ. 300
 Ἔτσι ὁ Δυσσέας σώθηκε καὶ θὰ ῥθῃ ἐδῶ σὲ λίγο
 μήτε θὰ μείνῃ πιά καιρὸ ἀλάργα ἀπ' τοὺς δικούς του
 κι ἀπ' τὴ γλυκιὰ πατρίδα του. Κι ὥστόσο παίρνω κι ὄρκο.
 Ἄς εἶναι ὁ πρῶτος τῶν θεῶν ὁ Δίας μάρτυράς μου,
 κι ἡ στιά ποὺ μὲ φιλοξενεῖ τοῦ ἀψέγαδου Δυσσέα, 305
 ἔτσι ὅπως σοῦ τὰ λέγω αὐτὰ καὶ θὰ τελέψουν ὅλα.
 Θὰ ῥθῃ ὁ Δυσσέας σπίτι του σ' αὐτὸ τὸ χρόνο ἀπάνω,
 ὅταν ὁ μήνας κλείσῃ αὐτὸς κι ὅταν ἀρχίσῃ ὁ ἄλλος».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «Ἄμποτε, ξένε, ὁ λόγος σου αὐτὸς καὶ ν' ἀληθέψῃ. 310
 Τότε θὰ ἰδῇς τὴ γνώμη μου, τί δῶρα θὰ σοῦ δώσω,

πολλά, πού θά τά βλέπουνε καί θά σέ μακαρίζουν.
 Μά νά, ἡ ψυχὴ μου προνογᾷ, θαρρῶ ὅπως καί θά γίνουν.
 Μήτε ὁ Δυσσέας θά ῥθῃ πιά μήτε καί σὺ νά φύγῃς
 θά τ' ἀξιοθῇς, γιατί ὁδηγούς δὲν ἔχουμε πιά τέτοιους, 315
 σὰν τὸ Δυσσέα, σπίτι μας, ἀνίσως ζοῦσε ἐκεῖνος,
 τοὺς ξένους νά φιλοξενᾷ καί νά καταβοδῶνῃ.
 Μά ἐλᾶτε, δοῦλες, λοῦστε τον καί στῶστε του κρεβάτι
 μὲ στῶμα καί σκεπάσματα καί καθαρὴ ἀντρομίδα,
 νά ζεσταθῇ προσμένοντας ὅσο νά φέξῃ ἡ Αὐγούλα. 320
 Καί λοῦστε τον πρῶι πρῶι καί τρίψτε τον μὲ λάδι,
 κοντὰ μὲ τὸν Τηλέμαχο νά κάτῃ στὸ τραπέζι.
 Κι ἂν τοῦ χαλάσῃ τὴν καρδιά κανεὶς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
 κακὸ δικό τους, μήτε πιά θά κάνουν ὅ,τι θέλουν,
 κι ἄς πάῃ νά βράζῃ ἀπ' τὸ θυμὸ στὰ σωθικά ἡ καρδιά τους. 325
 Γιατί, πῶς, ξένε, θά πειστής πῶς ξεπερνῶ τίς ἄλλες
 γυναῖκες στὰ φερσίματα καί στὴν καλὴ τὴ γνώμη,
 ἂν τρῶς στὸ σπίτι μου ἄλυστος καί κακοφορεμένος ;
 "Ὅλοι λιγόχρονοι οἱ θνητοὶ γεννήθηκαν στὸν κόσμον.
 "Ὅποιος ἔχει ἄπονη καρδιά κι ἀνήμερη τὴ γνώμη 330
 τὸν καταριοῦνται συμφορὲς ἐνὸσω ζῇ νά πάθῃ,
 καί πεθαμένον ἔπειτα τὸν κατακρίνουν ὅλοι.
 Κι ὅποιος σταθῇ πονετικὸς καί μὲ καλὴ τὴ γνώμη,
 οἱ ξένοι ἐκεῖνου διαλαλοῦν στὸν κόσμον τ' ὄνομά του,
 καί μ' ἕνα στόμα οἱ ἄνθρωποι καλὸν τὸν ὀνομάζουν ». 335
 Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 « Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,
 σιχάθηκα τὰ στῶματα καί τὰ λευκὰ σεντόνια,
 ἀφότου μὲ μακρόκουπο καράβι ξεκινώντας
 τὰ χιονοσκεπέαστα βουνὰ πρωτάφησα τῆς Κρήτης. 340
 Σὰν πρῶτα ἐγὼ θά κοιμηθῶ, νύχτα ἄγρυπνη περνώντας.
 Νύχτες πολλὰς κοιμήθηκα σὲ φτωχικὸ κρεβάτι,
 τὴ ροδودάχτυλῃ Αὐγῇ νά φέξῃ καρτερώντας.
 Μήτε ποδονίψιματα πιά λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου,
 μήτε καμιά ἀπ' τίς δοῦλες σου τὸ πόδι μου θ' ἀγγίξῃ, 345
 ἀπ' ὅσες στὸ παλάτι σου κι ἂν ἔχῃς παρακώρες,
 ἐκτός ἂν τύχῃ μιὰ γριὰ παλιὰ καλὴ γυναίκα,

πού τόσα πέρασε κι αὐτὴ ὅσα κι ἐγὼ ἔχω πάθει.
Μιά τέτοια δὲ θὰ τ' ἀρνηθῶ τὸ πόδι μου ν' ἀγγίξῃ ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 350

« Καλέ μου ξένε, ἄλλος κανεῖς στὸ σπίτι μου δὲν ἦρθε
ἔτσι καλὸς καὶ γνωστικὸς ἀκόμα ἀπ' ἄλλους τόπους
ὥς εἶσαι σύ, πού γνωστικά κι ὅλα τὰ λὲς μὲ κρίση.

Ἔχω μιὰ τέτοια ἐγὼ γριά, καλὴ καὶ στοχασμένη,
πόθρεψε καὶ μεγάλωσε τὸν ἄμοιρο Δυσσέα, 355

κι ὅταν τὸν γέννα ἡ μάνα του, στὰ χέρια τῆς τὸν πῆρε.

Αὐτὴ, κι ἃς εἶναι ἄδυναμη, τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνῃ.

Σήκω, καλὴ μου Εὐρύκλεια, τοῦ ἀφέντη σου νὰ πλύνῃς

τώρα τὸ συνομήλικο. Τέτοιος πιά κι ὁ Δυσσέας

θὰ 'ναι στὰ πόδια σὰν κι αὐτόν, τέτοιος στὰ χέρια θὰ 'ναι. 360

Γιατὶ γερνοῦν οἱ συμφορὲς τὸν ἄνθρωπο ἄψε σβῆσε ».

Εἶπε, καὶ σκέπασε ἡ γριά τὴν ὄψη μὲ τὰ χέρια

κι ἔχυνε δάκρυα φλογερά καὶ μὲ παράπονο εἶπε·

« Ὀχου, παιδί μου, ἡ δύστυχη γιὰ σένα ἐγὼ, πού ὁ Δίας

ἀπ' ὅλους σέ κατάρτεξε, θεόφοβος κι ἃς ἦσουν. 365

Γιατὶ κανεῖς ἄλλος θνητὸς στὸ βροντολάλο Δία

τόσα δὲν ἔκαψε μηριά καὶ διαλεχτὲς θυσίες

δὲν πρόσφερε, ὅσες τοῦ 'κανες, θερμὰ παρακαλώντας

νὰ ἰδῇς καλὰ γεράματα καὶ νὰ χαρῇς τὸ γιό σου.

Τώρα μονάχου σὺ 'σβῆσε τοῦ γυρισμοῦ τῇ μέρα. 370

Ἔτσι κι ἐκείνον θὰ γελοῦν στίς ξενιτιὲς οἱ δοῦλες,

ἂν πάῃ σὲ σπίτι ἀρχοντικό, καθὼς αὐτὲς οἱ σκύλες

σὲ περιπαίζουν, καὶ γι' αὐτὸ δὲ θέλεις νὰ σὲ πλύνουν,

κι ἀπ' τίς ντροπὲς τοὺς δὲν μπορεῖς στὰ μάτια νὰ τίς βλέπῃς,

κι ἐμένα πού 'μαι πρόθυμη προστάζει ἡ Πηνελόπη. 375

Κι ἐγὼ γιὰ σένα καὶ γι' αὐτὴ τὰ πόδια θὰ σοῦ πλύνω,

γιατὶ ἡ καρδιά μου σὲ πονεῖ μ' αὐτὰ πόχεις περάσει.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.

Ξένοι πολλοὶ ταλαίπωροι ἐδῶ ἦρθαν, μὰ δὲν εἶδα

ἄλλον νὰ μοιάζῃ στῇ φωνή, στ' ἀνάστημα, στὰ πόδια, 380

ὥς τώρα ἀκόμα, καθὼς σύ μὲ τὸ Δυσσέα μοιάζεις ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·

« Ὅλοι τὸ λένε αὐτό, κυρά, ὅσοι μᾶς εἶδαν κι ἄλλοι,

πὼς ἔτσι μοιάζουμε πολὺ ἓνας στὸν ἄλλο οἱ δύο μας, καθὼς καὶ σὺ μὲ τὴ σοφὴ τὴ γνώμη σου τὸ βρήκες ». 385

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφερε ἡ γριά ἓνα λαμπρὸ λεβέτι πού 'χε γιὰ τὸ ποδόλουτρο, κι ἔχυσε πρῶτα κρύο νερὸ κι ἀμέσως τὸ ζεστό. Τότε ἔκατσε ὁ Δυσσέας μακριὰ ἀπ' τὸ τζάκι κι ἔστρεψε τὸ σῶμα στὸ σκοτάδι, γιὰτὶ φοβήθηκε ἄχαφνα μὴν πιάσῃ τὴν πληγὴ του καὶ τὸν γνωρίσῃ κι οἱ δουλειές βγοῦν ὅλες πιά στὴ μέση. 390

Κοντά του πῆγε κι ἄρχισε τὰ πόδια του νὰ πλύνῃ, καὶ τὴν πληγὴ του γνώρισε πού τοῦ 'καμε μιὰ μέρα ὁ κάπρος μὲ τὸ δόντι του, στὸν Παρνασσό ὅταν πῆγε καὶ βρῆκε τὸν Αὐτόλυκα μὲ τοὺς λεβέντες γιούς του, τὸν πάππο του ἀπ' τὴν μάνα του, πού δὲν τὸν ἔφτανε ἄλλος το σποὺς ὄρκους καὶ στὶς πονηριές, ὅσα χαρίσματα εἶχε ἀπ' τὸν Ἑρμῆ, γιὰτὶ μηριά τοῦ 'καίγε ἀρνιῶν καὶ τράγων 395

καὶ τὸν συνόδευε παντοῦ, βοηθός του καὶ προστάτης. Σὰν ἔφτασε ὁ Αὐτόλυκος στὸ καρπερὸ τὸ Θιακί,

ἓνα παιδί νιογέννητο τῆς θυγατρὸς του βρῆκε κι ἡ Εὐρύκλεια τοῦ τό 'βαλε στὰ γόνατά του ἀπάνω, ὅταν ἀπόφαγε κι εὐτὺς ἔτσι δύο λόγια τοῦ 'πε « Ὁ ἴδιος τώρα, Αὐτόλυκε, πὲς τ' ὄνομα πού θέλεις, γιὰ τὸ παιδί τῆς κόρης σου, πού λαχταροῦσες νὰ 'χῃς ». 405

Κι ἀπάντησε ὁ Αὐτόλυκος κι ἔτσι εἶπε μὲ χαρὰ του « Τ' ὄνομα βγάλτε πού θὰ πῶ, κόρη μου καὶ γαμπρέ μου.

Ἐγὼ πού ἐμπρός σας βλέπετε, καὶ σ' ἄντρες καὶ γυναῖκες πολλὲς ὠδίνες ἔφερα, στὴ γῆ τὴν πολυθρόφα.

Δυσσέα λέτε τὸ παιδί, κι ὅταν πιά μεγαλώσῃ κι ἔρθῃ κατὰ τὸν Παρνασσό, στὸ μητρικό του σπίτι, πόχω τοὺς θησαυροὺς μου ἐκεῖ, πολλὰ θὰ τοῦ χαρίσω ἀπ' ὅλα, καὶ χαρούμενο θὰ τὸν ξεπροβοδίω ». 410

Αὐτὰ τὰ δῶρα τὰ λαμπρὰ πῆγε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ πάρῃ, κι ὁ Αὐτόλυκος κι οἱ γιοί του μὲ χαρὰ τοὺς τὸν δέχτηκαν καὶ μὲ γλυκὰ τὸν χαιρετοῦσαν λόγια. Κι ἡ Ἀμφιθέα, ἡ σεβαστὴ τῆς μάνας του ἡ μητέρα, τὸν πῆρε, τὸν ἀγκάλιασε, τὰ μάτια του φιλοῦσε. Πρόσταξε κι ὁ Αὐτόλυκος τοὺς γιούς του νὰ ἐτοιμάσουν 415

τραπέζι, κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Φέρανε βόδι ἀρσενικὸ πεντάχρονο κι ἀμέσως 420
 τὸ ἔγδαραν, τὸ συγύρισαν καὶ τὸ ἔκαμαν κομμάτια
 καὶ τεχνικὰ τὸ λιάνισαν καὶ τὸ περνοῦν στὶς σοῦβλες.
 Τὸ ψήνουν ὁμορφα ὁμορφα καὶ μερδικὰ μοιράζουν.
 Τότε ὅλη μέρα τρώγανε ὅσο νὰ πέσῃ ὁ ἥλιος,
 καὶ τίποτε δὲν ἔλειπε ποὺ νὰ ποθῇ ἡ καρδιά τους. 425
 Κι ὁ ἥλιος σὰ βασίλειψε καὶ πῆρε τὸ σκοτάδι,
 τότε ὅλοι κοιμηθήκανε καὶ χάρηκαν τὸν ὕπνο.
 Σὰν ἦρθε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα,
 γιὰ τὸ κυνήγι κίνησαν οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου,
 μὲ τὰ σκυλιά τους καὶ μ' αὐτοὺς κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας. 430
 Στὸ δασοφούντωνο βουνὸ τὸν Παρνασσὸ ἀνεβαίνουν
 κι ἀπάνω βγῆκαν στὶς κορφές τὶς ἀνεμοδαρμένες.
 Κι ἀπέ, σὰν πρωτοchrύσωνε ὁ ἥλιος τὰ χωράφια,
 βαθιά ἀπ' τὸ σιγαλότρεχο τὸν Ὀκεανὸ ὅπως βγῆκε, 435
 στὸ λόγγο μπῆκαν οἱ ὁδηγοί, καὶ ψάχνοντας τ' ἀχνάρια
 τρέχανε ἐμπρὸς τοὺς τὰ σκυλιά. Κι οἱ γιοὶ τοῦ Αὐτολύκου
 πήγαιναν πίσω καὶ μ' αὐτοὺς ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 κοντὰ στοὺς σκύλους, τὸ μακρὺ κοντάρι του κουνώντας.
 Κάπρος μεγάλος λάγιαζε μὲς στὸ πυκνὸ λαγκαδί,
 ποὺ δὲν τὸ πείραζε ἡ ὁρμὴ τοῦ νοτισμένου ἀνέμου, 440
 μήτε κι ὁ ἥλιος τὸ ἔφυγε μὲ τὶς λαμπρές του ἀχτίδες,
 κι οὔτε τὸ πέρναε ἡ βροχή. Τόσο ἦταν λογγωμένο,
 κι εἶχε χυμένα καταγῆς πυκνὸ σωρὸ τὰ φύλλα.
 Κι ὥς ἄκουσε ποδοβολή σκυλιῶν κι ἀντρῶν νὰ φτάνουν,
 ἀπ' τὸ λαγκαδί χύμηξε καὶ στάθηκε μπροστά τους 445
 μ' ὀλόρθες τρίχες, καὶ φωτιᾶς τὰ μάτια του πετοῦσαν.
 Πρῶτος ἀπάνω του ὄρμησε ὁ τολμηρὸς Δυσσέας
 νὰ τὸν χτυπήσῃ, σηκωτὸ κρατώντας τὸ κοντάρι,
 μὰ πρὶν ὁ κάπρος πρόλαβε κι ἴσα στὸ γόνα ἀπάνω
 τὸν πλήγωσε, ὅπως χύθηκε ξυστά, κι ἓνα κομμάτι 450
 σάρκα τοῦ πῆρε κάμποση. Τὸ κόκαλο δὲ βρῆκε.
 Δεξιὰ στὸν ὦμο βάρεσε τὸν κάπρο κι ὁ Δυσσέας,
 καὶ τοῦ γεροῦ του κονταριοῦ πέρασε ἡ μύτη πέρα,
 καὶ στρώθηκε μουγγρίζοντας καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ του.

Κοίταξαν τ' Αὐτολύκου οἱ γιοὶ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα, 455
 καὶ τὴν πληγὴ τοῦ δέσανε καὶ τοῦ 'πιασαν τὸ αἷμα
 με ξόρκια, κι ἦρθαν ἔπειτα στὸ πατρικὸ τους σπίτι.
 Τότε ὁ θεῖκός Αὐτόλυκος με τοὺς λεβέντες γιούς του
 τὸν γιάτρεψαν καὶ τοῦ 'δωσαν δῶρα λαμπρά, καὶ πίσω 460
 χαρούμενο τὸν ἔστειλαν χαρούμενοι στὸ Θιάκι.
 Τὸ γυρισμὸ του χάρηκαν οἱ σεβαστοὶ γονιοὶ του,
 καὶ τὸν ρωτοῦσαν τὴν πληγὴ νὰ μάθουν πῶς τὴν πῆρε.
 Κι αὐτὸς τοὺς ἐξιστόρησε πῶς στὸ κυνήγι ὁ κάπρος
 τὸν πλήγωσε με τ' ἄσπρο του τὸ δόντι, ὅταν ἀνέβη 465
 με τοῦ Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στοῦ Παρνασσοῦ τὶς ράχες.
 Αὐτὴ ἦταν πόπιασε ἡ γριά, μ' ὀρθάνοιχτες τὶς χουφτές
 νὰ πλύνῃ, καὶ τὴ γνῶρισε κι ἀπόλυσε τὸ πόδι,
 κι ὡς ἔπεσε στὸ χάλκινο λεβέτι μέσα ἡ κνήμη,
 ἄχρησε ἐκεῖνο κι ἔγειρε, καὶ τὸ νερὸ ὅξω ἐχύθη. 470
 Χαρὰ μαζὶ τὴν ἔπιασε καὶ πόνος τὴν καρδιά της,
 καὶ δάκρυσαν τὰ μάτια της καὶ πιάστηκε ἡ φωνὴ της,
 καὶ τὸ πηγούνι τοῦ 'πιασε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·
 « Ἄχ, ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, παιδί μου ἀγαπημένο,
 κι ἡ ἔρμη δὲ σὲ γνῶρισα πρὶν στὴν πληγὴ σου ἀπλώσω ». 475
 "Ετσι εἶπε καὶ τὰ μάτια της στὴν Πηνελόπη στρέφει
 με γνέψιμό της γὰ τῆς πῆ τὸ ταίρι της πῶς ἦρθε.
 Μὰ δὲν μπορούσε αὐτὴ νὰ ἰδῇ, μήτε νὰ καταλάβῃ,
 γιατί ἡ Παλλάδα ἀλλοῦ τὸ νοῦ τῆς εἶχε γυρισμένο.
 Τὴν πιάνει τότε ἀπ' τὸ λαιμὸ με τὸ δεξιὸ ὁ Δυσσέας,
 κι εὐτὺς κοντὰ του τὴν τραβᾷ με τ' ἄλλο καὶ τῆς εἶπε· 480
 « Θεός, καλομένα, νὰ χαθῶ ; Ἡ ἴδια ἀπ' τὸ βυζί σου
 τὸ γάλα σου με πότισες. Κι ἔφτασα στὴν πατρίδα,
 στερνὰ ἀπὸ χίλια βάσανα, στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον.
 Μὰ τώρα, ἀφοῦ με γνῶρισες, θεὸς λὲς καὶ σοῦ τό 'πε,
 σῶπα, μὴν τύχη ἄλλος κανεῖς στὸ σπίτι καὶ τὸ μάθη. 485
 Κι ἓνα μου λόγο θὰ σοῦ πῶ, καὶ νὰ τὸ ἰδῆς, θὰ γίνη.
 "Αν τοὺς μνηστῆρες ὁ θεὸς μ' ἀφήσῃ νὰ ξεκάμω,
 δὲ θὰ γλιτώσῃς μήτε σύ, βυζάστρα μου κι ἂν εἶσαι,
 ὅταν σκοτώνω σπίτι μου τὶς ἄλλες παρακόρες ». 490
 Μίλησε πάλε ἡ γνωστικιά Εὐρύκλεια κι ἔτσι τοῦ 'πε.

« Τί λόγια εἶναι, παιδάκι μου, πού βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα ;
 Ξέρεις πῶς εἶναι ἀλύγιστη κι ἀδάμαστη ἡ καρδιά μου,
 καὶ θά 'μαι σάν τὸ σίδερο καὶ τὴ σκληρὴ τὴν πέτρα.
 Κι ἓνα ἄλλο τώρα θά σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.
 Ἄν μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσῃς τοὺς μνηστῆρες, 495
 ὅλες πιά τότε θά σοῦ πῶ τίς δοῦλες τοῦ σπιτιοῦ σου
 κι αὐτὲς πού σ' ἀτιμάσανε κι ὅσες δὲν ἔχουν κρίμα ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Δὲν εἶναι ἀνάγκη, βάγια μου, νὰ μοῦ τίς ὀνομάσῃς.
 Καλὰ κι ἐγὼ τὴν καθεμιὰ θά τὴ γνωρίσω ὁ ἴδιος. 500
 Μὰ σῶπα τώρα, κι οἱ θεοὶ ὥς θέλουν θά τὰ φέρουν ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἡ γερόντισσα βγῆκε ὅξω ἀπ' τὸ παλάτι,
 νὰ πάη νὰ φέρῃ ἄλλο νερό, σὰ χύθηκε τὸ πρῶτο.
 Κι ἔπειτα σάν τὸν ἔλουσε κι ἔτριψε μὲ τὸ λάδι,
 πάλε ὁ Δυσσέας στὴ φωτιά σίμωσε τὸ σκαμνὶ του 505
 νὰ ζεσταθῇ καὶ τὴν πληγὴ τύλιξε μὲ κουρέλια.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη ἄρχισε τότε κι εἶπε·
 « Ἀκόμα, ξένε, κάτι τι νὰ σέ ρωτήσω θέλω.
 Κοντεύει τώρα τῆς γλυκιᾶς ἀνάπαψης ἡ ὥρα,
 καθεὶς τὸν ὕπνο νὰ χαρῇ, μ' ὅσους καημοὺς κι ἂν ἔχῃ. 510

Μὰ ἐμένα ἡ μοῖρα ἀμέτρητες μοῦ χάρισε τίς πίκρες.
 Γιατὶ τίς μέρες μου περνῶ μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,
 καὶ τίς δουλειές μου σπíti μου κοιτάζω καὶ τίς δοῦλες.
 Κι ὅταν ἡ νύχτα πιά ἀπλωθῇ κι ὅλοι γλυκὰ κοιμοῦνται,
 πλαγιαζῶ στὸ κρεβάτι μου καὶ τὴν καρδιά μου βόσκουν 515
 χιλιάδες λογισμοὶ πικροὶ πού δάκρυα μὲ ποτίζουν.

Κι ὅπως τ' ἀηδόνι τὸ χλωμό, ἡ κόρη τοῦ Πανδάρου,
 ὅταν προβάλλῃ ἡ ἀνοιξη, θρήνου τραγοῦδια ἀρχίζει
 μὲς στὰ πυκνὰ φυλλώματα πού κάθεται τῶν δέντρων,
 καὶ χύνει, ἀλλάζοντας σκοποὺς, πολύφωνα τραγοῦδια, 520

τ' ἀγαπημένο της παιδί τὸν Ἴτυλο θρηνώντας,
 πού ἀπρόσεκτα τὸ σκότωσε, τὸ γιὸ τοῦ ἀφέντη Ζήθου,
 ἔτσι κι ἐμένα ἐδῶ κι ἐκεῖ στριφογυρίζει ὁ νοῦς μου,
 πότε μὲ τὸ παιδί μου ἐδῶ νὰ μείνω, νὰ προσέχω
 τὸ βίός μου καὶ τίς δοῦλες μου καὶ τὸ ψηλό μου σπíti, 525
 γεβούμενη τὸν ἄντρα μου καὶ τοῦ λαοῦ τὴ γνώμη,

καὶ πότε ἓνα ἄλλον Ἀχαιοὶ, τὸν πιὸ καλὸ, νὰ πάρω
 ποὺ θέλει νὰ μὲ παντρευτῇ καὶ πλούσια δῶρα δίνει.
 Κι ἐνόσω ἀκόμα ἦταν μικρὸς κι ἀνῆξερὸς ὁ γιός μου,
 δὲ μ' ἄφηνε νὰ παντρευτῶ, τὸν ἄντρα μου ν' ἀφήσω. 530
 Μὰ τώρα ποὺ μεγάλωσε καὶ τὸν στολίζει ἡ νιότη,
 στὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου παρακαλεῖ νὰ φύγω,
 γιατί λυπᾶται ποὺ τοῦ τρῶν τὸ βιός του ἐδῶ οἱ μνηστῆρες.
 Μόν' ἄκου αὐτό μου τ' ὄνειρο νὰ μοῦ τὸ ξεδιαλύνῃς.
 Εἵκοσι χῆνες σπίτι μου ἀπ' τὸ νερὸ ὄξω βγῆκαν 535
 κι ἔτρωγαν στάρι κι ἡ καρδιά νὰ βλέπω μοῦ χαιρόνταν.
 Κι ἓνας αἰτὸς περήφανος, αἰτὸς καμπουρομύτης,
 χύμηξε ἀπὸ ψηλὴ κορφή κι ἔκοψε τὸ λαιμό τους,
 κι ὅλες σωρὸς τεντώθηκαν, καὶ στὸ γαλάζιο αἰθέρα
 πέταξε πάλε κι ἔφυγε. Κι ἐγὼ μὲς στ' ὄνειρό μου 540
 θρηνοῦσα καὶ ξεφώνιζα. Κι ὀλόγυρά μου τότε
 τρέζανε οἱ καλοπλέξουσες Ἀχαιοποῦλες κι ἦρθαν,
 ἐνῶ θρηνοῦσα πόχασα ἀπ' τὸν αἰτὸ τίς χῆνες.
 Γύρισε πάλε κι ἔκατσε στοῦ παλατιοῦ τῇ στέγῃ
 κι ἔτσι μ' ἀνθρώπινη φωνή μ' ἐμπόδιζε καὶ μοῦ 'πε· 545
 «ὦ Πηνελόπη, μὴ χολιᾷς κι ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἦταν,
 μόν' ἦταν ὄραμα καλὸ ποὺ θ' ἀληθέψῃ. Οἱ χῆνες
 εἶναι οἱ μνηστῆρες κι ὁ αἰτὸς ὁ ἄντρας σου εἶμαι ὁ ἴδιος,
 πόφτασα θάνατο σκληρὸ νὰ φέρω στοὺς μνηστῆρες ».
 Εἶπε κι ἀμέσως ξύπνησα ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο. 550
 Κι ὅπως τὰ μάτια μου ἔτριψα, στὸ σπίτι εἶδα τίς χῆνες,
 στάρι νὰ τρῶνε ὀλόγυρα, σάν πρῶτα στὸ σκαφίδι ».
 Κι ἀπάντησε ὁ πολὺπειρος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε
 « Ἀλλιῶς κανένας δὲν μπορεῖ, κυρά, νὰ τὸ γυρίσῃ
 καὶ νὰ ξηγῇ τ' ὄνειρο, ποὺ ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας 555
 τὸ ξήγησε, πῶς θάνατος προσμένει τοὺς μνηστῆρες
 κι ἀπ' τὸ γραφτὸ τῆς μοίρας του κανεὶς δὲ θὰ γλιτώσῃ ».
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Ἀχ, ξένε, ὑπάρχουν ὄνειρα τρελά. Ξεθωριασμένα,
 κι ὅσα ὀνειρεύονται οἱ θνητοὶ δὲν ἀληθεύουν ὅλα. 560
 Γιάτ' εἶναι τῶν ἀπατηλῶν ὀνείρων δυὸ κι οἱ πόρτες.
 Ἢ μιὰ εἶναι ἀπὸ κέρατο κι ἡ ἄλλη φιλιτσένια.

Κι ὅσα ἀπ' τὸ φίλτισι περνοῦν τὸ καλοτροχισμένο,
ὅλα γελοῦν τὸν ἄνθρωπο, χαμένα φέρουν λόγια.

Καὶ πάλε ὅσα ἀπ' τὸ κέρατο τὸ σκαλιστὸ περάσουν, 565
βγαίνουν ἀλήθεια στοὺς θνητοὺς ἐκείνους πού τὰ βλέπουν.

Μὰ ἐμένα τὸ πικρὸ ὄνειρο αὐτὸ δὲν ἤρθε ἐκεῖθε,
πού, ἄχ, πόση θὰ 'φερνε χαρὰ σέ μένα καὶ στὸ γιό μου.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσης.
Φτάνει ἡ καταραμένη αὐγὴ πού μέλλω ἀπ' τοῦ Δυσσέα 570

τὸ σπίτι ν' ἀποχωριστῶ. Κι ἐδῶ ἓνα ἀγώνα τώρα
θὰ βάλω, αὐτὰ τὰ δώδεκα τσεκούρια πού κι ἐκεῖνος

στὸ σπίτι τὰ 'σταινε σειρά, σὰν καραβιοῦ φαλάγγια,
κι ὅλα, ἀπ' ἀλάργα ρίχνοντας σαῖτα, τὰ περνοῦσε.

Τέτοιον ἀγώνα μελετῶ νὰ βάλω στοὺς μνηστῆρες. 575
Κι ἐκεῖνον πού εὐκολώτερα τεντώση τὸ δοξάρι,

καὶ τὴ σαῖτα ἀνάμεσα περάση ἀπ' τὰ τσεκούρια,
θ' ἀκολουθήσω, ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,

τὸ σπίτι τὸ πεντάμορφο μὲ θησαυροὺς γεμάτο,
πού καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμῶμαι ». 580

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Γυναίκα πολυσέβαστη τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα,

μὴν τ' ἀναβάλης πιὸ πολὺ νὰ βάλης τέτοιο ἀγώνα.
Γιατὶ πρωτίτερα ὁ σοφὸς Δυσσέας ἐδῶ θὰ 'ρθῃ,

πρὶν πιάσουν τὸ καλόξυστο δοξάρι αὐτοὶ στὰ χέρια, 585
καὶ τὴ σαῖτα ἀνάμεσα περάσουν στὰ τσεκούρια ».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ συνετὴ τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
« Ἄν ἤθελες νὰ κάθῃσαι μὲς στὸ παλάτι, ξένε,

καὶ νὰ μιλᾷς, δὲ θὰ 'κλεινε τὰ βλέφαρά μου ὁ ὕπνος.
Μὰ δὲν μποροῦν οἱ ἄνθρωποι πάντα ἄγρυπνοι νὰ μένουν, 590

γιατὶ οἱ ἀθάνατοι θεοὶ στὸ καθετὶ ἓνα μέρος
γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ὄρισαν στὴ γῇ τὴ σιτοδότρα.

Τώρα στ' ἀνῶί μου θ' ἀνεβῶ νὰ γεῖρῶ στὸ κρεβάτι,
πού τὸ γεμίζω στεναγμούς καὶ δάκρυα τὸ ποτίζω

αἰώνια, ἀφότου μίσηψε κι ὁ ἄντρας μου ὁ Δυσσέας 595
νὰ πάῃ στὴν τρισκατάρατη κι αὐτὸς τὴν κακο-Τροία.

Ἐκεῖ θὰ γεῖρῶ. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σπίτι ἐσὺ κοιμήσου,
ἢ κάτω στρώσε, ἢ θέλησε νὰ σοῦ ἐτοιμάσουν στρώμα ».

-, κι ανέβηκε έπειτα στ' άνωί ή Πηνελόπη,
 νάχη, πήγαιναν μαζί της κι άλλες δούλες.
 όταν στ' άνωί ανέβηκε τὸ μαρμαροχτισμένο,
 ὀρηνοῦσε τὸ Δυσσέα έκει, ὥσόντου γλυκὸν ὕπνο
 τῆς έχυσε στὰ μάτια της ή λιόφωτη Παλλάδα.

600

Υ

Πλάγιασε μὲς στὸ πρόσωπο κι ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 ἀπάνω σὲ ἄρραστο βοδιοῦ τομάρι πού 'χε στρώσει
 κι ἔριξε ἀρνιῶν πολλὲς προβιὲς πού σφάζανε οἱ μνηστῆρες,
 κι ή Εὐρυνόμη μὲ βαριά τὸν σκέπασε ἀντρομιδα.
 Ἐκεῖ ὁ Δυσσέας τῇ σφαγῇ μελέταε τῶν μνηστήρων,
 ξυπνὸς στὸ στρώμα. Κι ἔβγαιναν ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δούλες,
 ὅσες πλαγιάζανε ἀπὸ πρὶν μαζί μὲ τοὺς μνηστήρες,
 ὅλες μὲ γέλια, μὲ χαρές. Κι ἄναβε τοῦ Δυσσέα
 μέσα ή καρδιά στὰ στήθια του κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του
 νὰ σηκωθῇ καὶ τῇ ζωῇ τῆς καθεμιᾶς νὰ πάρῃ
 ή γιὰ στερνὴ τοὺς πιά φορὰ ν' ἀφήσῃ νὰ πλαγιάσουν
 μὲ τοὺς μνηστήρες· κι ή καρδιά στὰ στήθια του ἀλυχτοῦσε.
 Κι ὡς τρέχει ή σκύλα ὀλόγυρα στὰ τρυφερά κουτάβια,
 σὰ νιώσῃ ξένο, κι ἀλυχτᾷ καὶ ὀρμᾷ νὰ τὸν δαγκάσῃ,
 ἔτσι ἀλυχτοῦσε κι ή καρδιά στὰ στήθια τοῦ Δυσσέα
 κι ἔβραζε, τίς παράνομες δουλειὲς αὐτὲς νὰ βλέπῃ.
 Καὶ τὴν καρδιά του μάλωνε τὰ στήθια του χτυπώντας·
 «Βάστα, καρδιά μου. Πιὸ σκληρὸ βάσταξες πόνο ἀκόμα,
 όταν ὁ ἄγριος Κύκλωπας σοῦ 'τρωγε τοὺς συντρόφους.
 Ἐκαμες τότε ὑπομονή, ὥσόντου πιά ή βουλή σου
 σ' ἔβγαλε μέσα ἀπ' τῇ σπηλιά, πού εἶδες τὸ χάρο ἐμπρός σου ».

5

10

15

20

Ἔτσι ὁ Δυσσέας τὰ 'ψελνε τῆς τρυφερῆς καρδιάς του
 κι ἔμεινε τέλος ἡσυχῇ μ' ὑπομονὴ στὰ στήθια,
 κι αὐτὸς στὸ στρώμα ἐδῶ κι ἔκει στριφογυρνοῦσε ἀπάνω.
 Πῶς όταν ἓνας τὴν κοιλιά, γεμάτῃ πάχος κι αἶμα,
 στριφογυρίζῃ ἐδῶ κι ἔκει στὴν ἀναμμένη θράκα
 καὶ θέλει τὸ ταχύτερο γιὰ νὰ τῇ δῇ ψημένη,
 ἔτσι κι αὐτὸς ἐδῶ κι ἔκει μὲ συλλογὲς γυρνοῦσε

25

νά 'βρη πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νά χτυπήσῃ
 μόνος αὐτὸς τοὺς πιθ' πολλοὺς. Τότε ἡ θεὰ Παλλὰδα 30
 κατέβηκε ἀπ' τὸν οὐρανό, παρόμοια μὲ γυναίκα,
 κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι του πάει στέκει καὶ τοῦ κάνει·
 « Πῶς πάλε κάθεσαι ἄγρυπνος, πιθ' δύστυχε στὸν κόσμον ;
 Νά το, τὸ σπίτι σου εἶναι αὐτὸ καὶ μέσα ἡ Πηνελόπη »
 κι ὁ γιὸς σου, ποὺ ὅμοιον λαχταρᾷ κάθε πατέρας νά 'χῃ ». 35

Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺσοφος ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 « Ναί, τά 'πες ὅλα αὐτὰ σωστά, θεά μου, κι ὅπως εἶναι.
 Μὰ ἐγὼ ὅλο συλλογίζομαι στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου,
 νά βρῶ πῶς τοὺς ἀδιάντροπους μνηστῆρες νά χτυπήσω,
 μόνος, ἐνῶ ὅλοι κάθονται στὸ σπίτι μαζωμένοι. 40
 Κι ἓνα ἄλλο μεγαλύτερο στὸ νοῦ μου ἀκόμα βάζω.
 Μὲ τὴ δική σου δύναμη, θεά μου, ἂν τοὺς σκοτώσω,
 ποῦ θά 'βρω ἐγὼ καταφυγή ; Νά τί νά λογαριάσῃς ».

Τότε ἔτσι ἡ λαμπερόφωτη τ' ἀπάντησε ἡ Παλλὰδα·
 «Καημένε, καὶ χειρότερο κανεῖς πιστεύει φίλο, 45
 ποὺ 'ναι θνητὸς καὶ μέσα του τότες βουλὲς δὲν ξέρει.
 Μὰ ἐγὼ εἶμαι ἀθάνατη θεὰ ποὺ πάντα σὲ προσέχω
 σὲ κάθε ἀγώνα σου. Μὰ νά, τί φανερά κηρύχνω.
 Πενήντα λόχοι καὶ τοὺς δυὸ ἂν τύχῃ καὶ μᾶς ζώσουν
 καὶ στοῦ πολέμου τὴν ὁρμὴ ζητοῦν νά μᾶς σκοτώσουν, 50
 κι αὐτῶν τὰ βόδια θά 'παιρνες καὶ τὰ παχιά τ' ἄρνιά τους.
 Κοιμήσου τώρα. Εἶναι βαρὺ νά κάθεσαι ὅλη νύχτα
 πάντα ἄγρυπνος, καὶ γρήγορα θά πάψουν τὰ δεινά σου ».

Ἔτσι εἶπε κι ὕπνο τοῦ 'χυσε γλυκὸ στὰ βλέφαρά του
 καὶ πίσω ἀμέσως γύρισε στὸ Ὀλυμπο ἡ Παλλὰδα. 55

Ἵπνος γλυκὸς τὸν πῆρε ἐκεῖ, ποὺ ὅλες τὶς ἐγνοίεις σβήνει,
 κι αὐτὴ τὴν ὥρα ἡ φρόνιμη γυναίκα του ξυπνοῦσε
 κι ἔκλαιγε ἀπάνω καθιστὴ στὸ μαλακὸ τῆς στρώμα.
 Σὰν ἔκλαψε καὶ χόρτασε τὰ δάκρυα ἡ καρδιά της
 στὴν Ἄρτεμη ἔτσι εὐχόντανε ἡ θεϊκὴ γυναίκα 60
 « Ἄρτεμη, σεβαστὴ θεά, τοῦ Δία θυγατέρα,
 δῶσ' μου στὰ στήθια σαῖτιά νά σβήσῃ πιά ἡ ζωὴ μου
 σὲ μιὰ στιγμὸν ἢ κι ἄξαφνα οἱ μπόρες ἄς μ' ἀρπάξουν,
 στίς στράτες τὶς ἀνήλιαγες ἀλάργα νά μὲ πᾶνε.

μὲς στὸ πλατὺ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ στόμα νὰ μὲ ρίξουν.
Κι ὅπως οἱ μπόρες σήκωσαν τὶς κόρες τοῦ Πανδάρου—

65

ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀρφάνεψαν κι ἀπόμειναν στὸ σπίτι
ἔρμες καὶ τὶς μεγάλωσε ἡ θείσσα Ἀφροδίτη
καὶ μὲ τυρὶ τὶς ἔθρεφε, γλυκὸ κρασί καὶ μέλι.

Κι ἡ Ἥρα, γνώση κι ὁμορφιὰ τοὺς χάρισε, ὅπως ἄλλες
δὲν εἶχανε, κι ἀνάστημα ἡ Ἄρτεμη ἡ παρθένα.

70

Κι ὅσο νὰ πάη στὸν Ὀλυμπο ἡ θείσσα Ἀφροδίτη
γιὰ νὰ ζητήσῃ τὴ χαρὰ τοῦ γάμου γιὰ τὶς κόρες,
ἀπ' τὸ μεγαλοδύναμο τὸν παντογνώστη Δία,
ποὺ τὰ καλὰ τὰ ριζικά καὶ τὰ κακὰ γνωρίζει,

75

τότε τὶς κόρες ἄρπαξαν οἱ μπόρες καὶ τὶς πῆγαν
στὶς Καταδιῶχτρες τὶς φριχτὲς νὰ τὶς ξενοδουλεύουν.

Ἔτσι κι ἐμέσα ἄς ἄρπαχναν οἱ κάτοικοι τοῦ Ὀλύμπου,

ἡ νὰ μὲ χτύπαιε ἡ Ἄρτεμη, κι ἔτσι ὅλο τὸ Δυσσέα
θωρώντας μὲ τὴ σκέψη μου νὰ κατεβῶ στὸν Ἄδη,

80

νὰ μὴ γλυκάνω τὴν καρδιά πιδ χειροτέρου ἀνθρώπου.
Μὰ κι ὁ θλιμμένος δύνεται τὴ λύπη νὰ βαστάξῃ,

ἂν ὅλη μέρα δέρνεται, κι ὅταν ἡ νύχτα φτάσῃ
τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος. Γιατὶ αὐτὸς στὰ βλέφαρα ἅμα πέσῃ
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ στὴν λησμονιά βυθίζει.

85

Ὅμως σὲ μένα κι ὄνειρα κακὰ μοῦ στέλνει ἡ μοίρα
Αὐτὴ τὴ νύχτα πάλε ἐγὼ τὸν εἶχα στὸ πλευρό μου,
ὥς ἦταν ὅταν ἔφυγε μὲ τὸ στρατό, καὶ τόσο
χαιρόμουν, ποὺ εἶπα ἀληθινὸ κι ὄχι ὄνειρο πὼς ἦταν ».

Ἔτσι εἶπε κι ἡ χρυσόβρονη πρόβαλε εὐτὺς ἡ Αὐγούλα.

90

Κι ὥς ἄκουσε τοῦ θρήνου τῆς τ' ἀπόφωνο ὁ Δυσσέας,
συλλογισμένος στάθηκε καὶ φάνηκε στὸ νοῦ του

κι ἐκείνη πὼς τὸν γνώρισε κι ἀπάνω του πὼς στέκει.

Κι ἄρπαξε εὐτὺς τὴν κάπα του καὶ τὶς προβιὲς ποὺ ἀπάνω
πλάγιαζε, κι ὅλα τὰ ἔβαλε σ' ἓνα θρονὶ κι ἀμέσως

95

ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα πέταξε τὸ βόδινο τομάρι,
κι ἔτσι στὸ Δία εὐχόντανε σηκώνοντας τὰ χέρια·

« Δία πατέρα, ἂν μ' ἔφερε στὴν ποθητὴ πατρίδα
ἡ χάρη σου ἀπὸ θάλασσες κι ἀπὸ στεριὲς μὲ πόνους
ἀνθρώπου δεῖξέ μου φωνὴ ποὺ ξύπνησε ἀπὸ μέσα,

100

ἢ κι ἄλλο, Δία μου, ἄς φανῇ στὸν οὐρανὸ σημάδι ».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τοῦ ξάκουσε τὴν προσευχὴ τοῦ ὁ Δίας,
κι ἄξαφνα ἀπάνω βρόντησε στ' ἀστρόφωτα οὐράνια,
ψηλὰ μέσα στὰ σύγνεφα καὶ χάρηκε ὁ Δυσσέας.

Κι ἀπ' τὸ παλάτι ἀκούστηκε φωνὴ κοντὰ τοῦ ἀλέστρας, 105
στο μέρος ποὺ οἱ χερόμυλοι βρισκόνταν τοῦ Δυσσέα,
καὶ δώδεκα δουλεύανε γυναῖκες νὰ ἐτοιμάσουν
ἀλεύρι καὶ κριθάλευρο, ποὺ ἔναι ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Κι οἱ ἄλλες, σὰν ἀπάλεσαν τὸ σάρι, κοιμηθῆκαν. 110
Καὶ μόνη μιά δὲν ἔπαυε, ποὺ ἡ πιὸ ἀδύναμη ἦταν.
Σταμάτησε τὸ μύλο τῆς κι ἔτσι εἶπε γιὰ σημάδι·

« Δία πατέρα, ποὺ θεῶν κι ἀνθρώπων εἶσαι ἀφέντης,
ἔκαμες δυνατὴ βροντὴ μὲς στ' ἀστερένια οὐράνια,
δίχως κὰν νὰ ἔχη σύγνεφο. Κάποιο σημάδι δείχνεις. 115
Ἄκου κι ἐμένα τῆς φτωχῆς, τὸ λόγο μου νὰ κάμης.

Στερνὴ τους σήμερα φορὰ στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα
ἄς φᾶνε τὸ λαχταριστὸ φαί τους οἱ μνηστῆρες,
ποὺ μοῦ ἔλυσαν τὰ γόνατα ἀπ' τὸν πολὺ τὸν κόπο
ν' ἀλέθω σάρι. Κάμε το νὰ φᾶνε τὸ στερνὸ τους ».

Εἶπε, καὶ χάρηκε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τὸ σημάδι 120
καὶ τῇ βροντῇ, κι εἶπε στὸ νοῦ : « Θὰ ἐκδικηθῶ τοὺς κλέφτες ».

Κι οἱ ἄλλες δοῦλες στὸ ψηλὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
συνάχτηκαν, τὴν ἄσβηστη φωτιά στὴ σιὰ ν' ἀνάψουν.
Κι ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος σηκώθηκε ἀπ' τὸ στρῶμα
καὶ φόρεσε τὸ ροῦχο του καὶ κρέμασε στοὺς ὤμους 125
γύρω τὸ κοφτερὸ σπαθί καὶ στὰ παχιά του πόδια
ἔδεσε τὰ πεντάμορφα σαντάλια του καὶ πῆρε
κατόπι τὸ χαλκόμυτο πολεμικὸ κοντάρι
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε καὶ στὴν Εὐρύκλεια εἶπε·

« Βάγια καλή, τιμῆσατε τὸν ξένο μὲς στὸ σπίτι 130
μὲ στρῶμα καὶ μὲ φαγητό ; Ἦ τὸν ἀφήσατε ἔτσι ;
Γιατὶ εἶναι τέτοια ἡ μάνα μου, μ' ὅλη τὴ γνώση πόχει.
Στὴν τύχη, τὸ χειρότερο ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους
τιμᾶει, καὶ τὸν καλύτερο καταφρονεῖ καὶ διώχνει ».

Κι ἡ γνωστικιά Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε· 135
« Γιέ μου, μὴν τὴν κατηγοροῦς ποὺ φταίξιμο δὲν ἔχει.

- Κάθισε ὁ ξένος κι ἔπινε ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά του
 κι ἔλεγε πιά πῶς δὲν πεινᾷ, γι' αὐτὸ σὰν τὸν ρωτοῦσε.
 Κι ὅταν θυμήθηκε ἔπειτα καὶ τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο
 πρόσταξε εὐτὺς τις δοῦλες της κρεβάτι νὰ τοῦ στρώσουν. 140
 Κι αὐτὸς σὰν ἔρμος κι ἄμοιρος δὲν ἤθελε σὲ στρώμα
 νὰ κοιμηθῇ ἢ καθαρὰ καλόφαντα σεντόνια,
 μόν' πλάγιασε στὸ πρόσπιτο σ' ἓνα βοδιοῦ τομάρι
 ἄργαστο καὶ σὲ ἄρνιῶν προβιές, πού τὰ 'στρωσε ἀπὸ κάτω,
 κι ὕστερα τὸν σκεπάσαμε κι ἐμεῖς μὲ μιὰ ἀντρομίδα». 145
 "Εἶτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος βγῆκε ὅζω μὲ κοντάρι,
 καὶ δυὸ σκυλιά ἀσπροπόδαρα τὸν ἀκλουθοῦσαν πίσω.
 Καὶ κίνησε στὴ σύνοδο τῶν Ἀχαιῶν νὰ φτάσῃ.
 Τότε ἡ Εὐρύκλεια πρόσταξε τις ἄλλες παρακόρες,
 ἢ σεβαστὴ γερόντισσα τοῦ "Ωπου ἢ θυγατέρα· 150
 « Πιάστε, σαρώστε μὲ σπουδὴ καὶ ράνετε στὸ σπίτι
 καὶ ρίξτε τ' ἄλικα χαλιά στὰ κολοκαμωμένα
 θronιά, κι ἄλλες ὀλόγυρα σφουγγίστε τὰ τραπέζια
 καὶ τὰ κροντήρια πλύνετε, τὰ δίχερα ποτήρια.
 Κι ἄλλες ἅς πᾶνε γιὰ νερὸ νὰ φέρουν ἀπ' τὴ βρύση 155
 κι ἅς μὴν ἀργήσουν. Τὸ πρῶι θὰ φτάσουν οἱ μνηστῆρες
 στὸ σπίτι. Γιατὶ σήμερα γιορτάζει ὅλος ὁ κόσμος ».
 "Εἶτσι εἶπε κι ὅλες ἄκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν.
 Εἵκοσι πῆγαν γιὰ νερὸ στὴ μαρμαρένια βρύση
 κι οἱ ἄλλες ὅλες δούλευαν μὲ προκοπὴ στὸ σπίτι. 160
 "Εφτασαν πρῶτοι οἱ παραγιοὶ τῶν ἄτροπων μνηστήρων,
 κι ἔκοψαν ξύλα τεχνικά. Κι οἱ κόρες ἀπ' τὴ βρύση
 γύρισαν, κι ὁ χοιροβοσκὸς ἦρθε κι αὐτὸς σὲ λίγο
 κι ἔφερε τρία διαλεχτὰ θρεφτάρια ἀπ' τὸ κοπάδι.
 Τ' ἄφησε στὸν ψηλόχτιστο τὸ φράχτη ὅζω νὰ βόσκουν, 165
 κι αὐτὸς μὲ λόγια του γλυκὰ μιλοῦσε στὸ Δυσσέα·
 « Ξένε, κάπως καλύτερα σὲ νοιάζονται οἱ μνηστῆρες,
 ἢ μήπως σὲ καταφρονοῦν στὸ σπίτι σὰν καὶ πρῶτα ; »
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἄμποτες, Εὐμαίε, οἱ θεοὶ τ' ἄδικα νὰ πλερώσουν 170
 αὐτὰ πού κάνουν ὅλοι αὐτοί, χωριάτες, διαστρεμμένοι,
 στὸ ξένο σπίτι, καὶ ντροπὴ σταλαματιὰ δὲν ἔχουν ».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.

Τότε ἤρθε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ ξοπίσω
τὸν ἀκολουθοῦσαν δυὸ βοσκοί, τὶς γίδες σαλαγώντας 175
τὶς πιὸ καλὲς τοῦ κοπαδιοῦ πόφερναν στοὺς μνηστῆρες.
Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδесе τὶς γίδες
κι ἔτσι μὲ λόγια του πικρὰ μιλοῦσε τοῦ Δυσσέα.

« Ἀκόμα, ξένε, θὰ ἔχουμε στὸ σπίτι τὸν μπελά σου
νὰ ζητιανεύης ; Τὴ γωνιά δὲ θὰ μᾶς τὴν ἀδειάσης ; 180
Θαρρῶ ὅμως τούτῃ τὴ φορὰ πὼς δὲ θὰ χωριστοῦμε
προτοῦ πιαστοῦμε στὶς γροθιές. Γιατὶ εἶσαι ἓνας ζητιάνος
ἀδιάντροπος. Ἔχει κι ἄλλοῦ τραπέζια νὰ τὸ στρώνῃς ».

Ἔτσι εἶπε, μὰ ὁ πολύσοφος Δυσσέας δὲ μιλοῦσε,
μὸν' κούναε τὸ κεφάλι του καὶ κακομελετοῦσε. 185

Ἦρθε ὁ Φιλοίτιος ἔπειτα, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
στέρφα δαμάλια φέρνοντας καὶ γίδες στοὺς μνηστῆρες.
Βαρκάρηδες τοὺς πέρασαν ἀπ' τὴ Στεριά, πὺν κι ἄλλους
περνοῦν ἀνθρώπους, ἂν κανεὶς αὐτὸ τοὺς τὸ ζητήσῃ.
Κάτω ἀπ' τ' ἀχόλαλο λιακὸ πάει κι ἔδесе τὰ ζῶα 190
κι ἔτρεξε στὸ χοιροβοσκὸ κοντὰ καὶ τὸν ρωτοῦσε.

« Ποιὸς εἶναι αὐτός, χοιροβοσκέ, ὁ ξένος πού 'ρθε τώρα
στὸ σπίτι μας ; Καὶ ποιῶν παιδὶ παινεύεται πὼς εἶναι ;
Πὼς λένε τὴν πατρίδα του, ποιά νὰ 'ναι ἡ γενεά του ;
'Ο δύστυχος ! Σὰ βασιλιᾷ τὸ πρόσωπό του δείχνει. 195
Μὰ τοὺς ρημάζουν οἱ θεοὶ στὰ ξένα ὅσους γυρίζουν,
ὅταν τοὺς κλώσουν συμφορές, κι ἅς εἶναι βασιλιάδες ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔτρεξε κοντὰ κι ἀπ' τὸ δεξιὸ τὸ χέρι
τὸν ἔπιασε καὶ τοῦ ἔλεγε μὲ φιλικὰ του λόγια.
« Πατέρα, καλῶς ὄρισες. Καλὰ στερνὰ ἅς σοῦ τύχουν, 200
ἀφοῦ μεγάλες συμφορές σὲ βασανίζουν τώρα.

Δία, ἀπὸ σένα ἄλλο θεὸ δὲν ἔχει πιὸ χαμένο.
Δὲν τὸν πονεῖς τὸν ἄνθρωπο στερνὰ πιά ἀφοῦ τὸν πλάσῃς,
μόνο τὸν ρίχνεις σὲ δεινὰ καὶ συφορές μεγάλες.
Ἴδρος, ὡς σ' εἶδα, μ' ἔκοψε, μοῦ δάκρυσαν τὰ μάτια, 205
ποῦ τὸ Δυσσέα θυμήθηκα, γιατί θαρρῶ κι ἐκεῖνος
τέτοια κουρέλια θὰ φορῇ καὶ τρέχει μὲς στὰ ξένα,
ἂν εἶναι ἀκόμα στὴ ζωῇ, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἂν βλέπῃ.

- Μὰ ἄν πέθανε καὶ βρίσκεται στὸν ἄχαρο τὸν Ἄδη,
 ἄχ ὁ Δυσσέας μου ὁ καλὸς—πού μ' ἔβαλε παιδάκι 210
 νὰ ἐπιστατῶ τὰ βόδια του στὴ γῇ τῶν Κεφαλλήνων.
 Τώρα οἱ γελάδες πλήθυναν, πού ἄλλου δὲν εἶδα ἀνθρώπου
 σὰ στάχνα οἱ πλατυμέτωπες γελάδες νὰ πληθαίνουν.
 Μὰ ἄλλοι προστάζουν τώρα ἐδῶ νὰ φέρνω νὰ τίς τρῶνε,
 κι οὔτε τὸ γιό του σέβονται μήτε ἔχουν θεοῦ φόβο 215
 καὶ θέλουν ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ βασιλιᾶ, πού λείπει
 στὰ ξένα, νὰ τὰ μοιραστοῦν. Κι ὁ νοῦς μου συχνὰ κάνει
 μιὰ σκέψη μέσα μου κακὴ, νὰ πάρω τὰ γελάδια,
 ἂν κι εἶναι ὁ γιός του στὴ ζωὴ, κι ἄλλοῦ νὰ πάω στὰ ξένα, 220
 καὶ μιὰ ἄλλη πὶὸ χειρότερη, νὰ μείνω ἐδῶ γιὰ πάντα,
 τὰ ξένα βόδια νὰ φυλῶ μὲ σπλάχνα μαραμμένα.
 Σ' ἓνα μεγάλο βασιλιά θὰ ἔχα ἀπὸ χρόνια φύγει,
 γιὰτὶ δὲν εἶναι αὐτὲς δουλειὲς κανεὶς νὰ τίς βαστάξῃ.
 Μὰ σκέπτομαι τὸν ἄμοιρο, ἴσως φανῇ ἀπὸ κάπου
 νὰ φτάσῃ, κι ἀπ' τὸ σπῖτι του νὰ διώξῃ τοὺς μνηστῆρες». 225
- Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
 «Βοσκέ, δὲ μοιάζεις μὲ κακὸ μήτε ἀσυλλόγιστο ἄντρα.
 Τὸ βλέπω αὐτὸ καὶ μόνος μου πῶς σέ φωτίζει ἡ γνῶση,
 γι' αὐτὸ ἓνα λόγο θὰ σοῦ πῶ, κι ὅρκο μαζί θὰ κάμω.
 Ἄς εἶναι πρῶτα ἀπ' τοὺς θεοὺς ὁ Δίας μάρτυράς μου 230
 καὶ τ' ἄψεγου Δυσσέα ἡ σιὰ καὶ τὸ ψωμί πού τρώγω,
 ἀκόμα ἐδῶ θὰ βρίσκεσαι σὰ θὰ ῥθῃ πιά ὁ Δυσσέας
 καὶ μὲ τὰ μάτια σου θὰ ἰδῇς, ἂν θέλῃς, τοὺς μνηστῆρες,
 πού δυναστεύουν τώρα ἐδῶ, νὰ πέφτουν σκοτωμένοι».
- Κί ἔτσι ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν, τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ ἔπε· 235
 «Ἄμποτε, ξένε, αὐτὸ πού λές, νὰ κάμῃ ὁ γιός τοῦ Κρόνου.
 Τότε θὰ ἰδῇς τὰ νιάτα μου κι ἂν μοῦ τὸ λήῃ ἡ καρδιά μου».
- Τέτοια παράκληση ἔκαμε κι ὁ Εὐμαιος στοὺς οὐράνιους,
 νὰ φτάσῃ πιά ὁ βαθύσοφος Δυσσέας στὴν πατρίδα.
- Σὰν τέτοια ἐνῶ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους, 240
 τοῦ Τηλεμάχου πλέκανε τὸ θάνατο οἱ μνηστῆρες.
 Μὰ νά, ἓνα ὄρνιο φάνηκε ζερβά τους πού πετοῦσε,
 ἀψηλοπέταχτος αἰτὸς κρατώντας περιστέρι.
 Ἀμέσως ὁ Ἀμφίνομος πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·

« Ἀδέλφια, αὐτὴ μας ἡ βουλὴ δὲ θὰ τελεσφορήσῃ, 245
τοῦ Τηλεμάχου ὁ σκοτωμός. Μὰ ἐλᾶτε ἄς φᾶμε τώρα ».

Ἔτσι τοὺς εἶπε ὁ Ἀμφίνομος κι ἄρесе ὁ λόγος σ' ὅλους.
Σὰν ἤρθανε στ' ἀρχοντικὸ παλάτι τοῦ Δυσσέα
ρίζανε ἀπάνω στὰ σκαμνιά καὶ στὰ θρονιά τὶς κάπες 250
καὶ σφάζανε μεγάλα ἀρνιά καὶ γίδες ὅλο πάχος,
κι ἓνα μοσχάρι κοπαδιοῦ κι ὀλόπαχα γουρούνια.

Κι ὅταν τὰ σπλάχνα ψήθηκαν τὰ μοίρασαν, κι οἱ κράχτες
κερνοῦσαν κι ὁ χοιροβοσκὸς ἔβαζε στὰ ποτήρια.
Ψωμιὰ ὁ Φιλοίτιος μοίραζε, τῶν κοπελιῶν ὁ ἀφέντης,
ἀπὸ πανέρια ὀλόμορφα κι ὁ Μελανθέας κερνοῦσε· 255

Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος νὰ κάτση τὸ Δυσσέα,
γιά τὸ σκοπὸ του, στοῦ σπιτιοῦ τὸ πέτρινο κατώφλι
κοντὰ καὶ τοῦ ἴβαλε σκαμνὶ κι ἓνα μικρὸ τραπέζι.
Μπρὸς τοῦ ἀπὸ σπλάχνα μερδικὸ τοῦ βάζει καὶ ποτήρι.
κρασί γεμάτο, ὀλόχρυσο, κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ ἔπε· 260

« Μὲ τοὺς μνηστῆρες κάτσε ἐδῶ καὶ τὸ κρασί σου πίνε·
κι ἀπὸ βρισιές κι ἀπὸ ξυλιές ἐγὼ θὰ σὲ φυλάξω.
Γιατὶ δὲν εἶναι τοῦ χωριοῦ τὸ σπίτι αὐτὸ ἐδῶ μέσα,
μόν' εἶναι τοῦ πατέρα μου ποὺ τὸ ἔχτισε γιὰ μένα.

Καὶ σεῖς, μνηστῆρες, μέσα σας κρατῆστε τὶς βρισιές σας, 265
καὶ χέρι μὴν ξαμώσετε, νὰ μὴν ἀνάψῃ μάχη ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι δάγκασαν τὰ χεῖλη κι ἀποροῦσαν
μὲ τὸν Τηλέμαχο γι' αὐτὰ ποὺ τὰ ἔλεγε μὲ θάρρος.
Τότε ἄρχισε τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς ὁ Ἀντίνος καὶ τοὺς εἶπε·
« Ἄν καὶ πικρὸς εἶναι, Ἀχαιοί, τοῦ Τηλεμάχου ὁ λόγος, 270
ἄς τὸν δεχτοῦμε. Μίλησε, νὰ μᾶς κατατρομάξῃ.

Μὰ ἂν ἄφηνε τοῦ Κρόνου ὁ γιός, τὸ στόμα θὰ ἔχε κλείσει
στὸ σπίτι του, καὶ ρήτορας ἄς εἶναι χρυσολάλος ».

Ἔτσι ὁ Ἀντίνος μίλησε, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος.
Φέρανε οἱ κράχτες τῶν θεῶν τὴν ἱερὴ θυσία 275
στὴ χώρα, καὶ συνάχτηκαν τῶν Ἀχαιῶν τὰ πλήθη,
κάτω ἀπ' τὸ δάσος τὸ ἱσχυρὸ τοῦ προφυλάχτη Ἀπόλλου.

Καὶ τὰ ψαχνὰ σὰν ἐβγάλαν ψημένα πιά ἀπ' τὶς σοῦβλες,
σὲ μερδικὰ τὰ χώρισαν καὶ κάθισαν νὰ φᾶνε.
Καὶ στὸ Δυσσέα μερδικὸ βάλανε ἐμπρὸς τοῦ οἱ δοῦλοι, 280

ὅσο κι οἱ ἴδιοι παίρνανε, γιατί τοὺς πρόσταζε ἔτσι
ὁ ἰσόθεος Τηλέμαχος, γιὸς τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα.

Τοὺς ἄτσαλους δὲν ἄφησε μνηστῆρες ἡ Παλλὰδα
νὰ πάψουν τὰ πικρόλογα, γιὰ νὰ τοῦ ἀνάψῃ ἀκόμα
τὸν πόνο μέσα στὴν καρδιά τοῦ τολμηροῦ Δυσσέα. 285

Μὲ τοὺς μνηστῆρες βρίσκονταν κι ἓνας πιὸ διαστρεμμένος,
πού Κτήσιππο τὸν ἔλεγαν καὶ κάθονταν στὴ Σάμη.

Αὐτὸς θαρρώντας στὰ πολλὰ κι ἀρχοντικά του πλούτη,
ἤθελε τὴ γυναῖκα του νὰ πάρῃ, τοῦ Δυσσέα, 290

πού οἱ ξενιτιῆς τὸν ἔτρωγαν, κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
« Ἀκοῦστε με τί θὰ σᾶς πῶ, περήφανοι μνηστῆρες.

Ἵσιο κι ὁ ξένος μερδικό, καθὼς ταιριάζει, πῆρε,
γιατί εἶναι κρίμα κι ἄδικο τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι
ὅσοι ἔρχονται στὸ σπίτι του νὰ μείνουν στερημένοι. 295

Μόν' ἄς τοῦ δώσω χάρισμα κι ἐγὼ νὰ τὸ προσφέρῃ
κι ἀτός του ἢ στὴ λουτράρισσα ἢ σὲ καμιὰ ἄλλη δούλα,
πού στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα ».

Εἶπε καὶ πόδι βοδινὸ ἄρπαξε ἀπ' τὸ πανέρι
καὶ τὸ ῥιξε, μὰ χτύπησε τὸ στερεωμένο τοῖχο, 300

γιατί ὁ Δυσσέας ἔγειρε τὴν κεφαλὴ του λίγο
νὰ τὸ ξεφύγῃ καὶ πικρὰ χαμογελοῦσε ἐντὸς του.

Κατάκρινε ὁ Τηλέμαχος τὸν Κτήσιππο καὶ τοῦ ἔπε·
« Αὐτὸ ὅπως ἦρθε, Κτήσιππε, καλὸ δικό σου βγῆκε.

Τὸν ξένο δὲν τὸν πέτυχε, γιατί ἔσκυψε μονάχος,
εἶδὲ μὲ λάζο μυτερὸ θὰ σοῦ ἄνοιγα τὰ σπλάχνα. 305

Τότε ὁ πατέρας σου ταφὴ θὰ ἐτοίμαζε ἀντὶ γάμο
ἐδῶ. Γι' αὐτὸ μὴν κάνετε στὸ σπίτι μου ἀηδίες.

Γιατὶ καταλαβαίνω πιά καὶ ξέρω νὰ τὰ κρίνω
καὶ τὰ καλὰ καὶ τὰ κακὰ. Μωρὸ δὲν εἶμαι τώρα. 310

Βαστοῦμε ὥστόσο βλέποντας νὰ σφάζονται τ' ἄρνιά μας
καὶ νὰ μᾶς πίνουν τὸ κρασί, νὰ σώνεται τ' ἀλεύρι.

Γιατὶ εἶναι κάπως δύσκολο πολλοὺς νὰ διώξῃ ὁ ἓνας.
Μὰ ἐλᾶτε πιά ἀπὸ πάθος σας σκληρὰ μὴ μ' ἀδικῆτε.

Κι ἂν θέλετε μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι τὴ ζωὴ μου
νὰ πάρτε, αὐτὸ τὸ προτιμῶ, νὰ πέσω νὰ πεθάνω,

παρὰ τίς ἄνομες δουλειὲς αὐτὲς νὰ βλέπω πάντα,

νά βασανίζετε ἄπονα τοὺς ξένους, καὶ τίς δοῦλες
ἀδιάντροπα νά σέρνετε μὲς στ' ὁμορφο παλάτι ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπόμειναν χωρὶς μιλιὰ νά βγάλουν. 320

Καὶ μὲ καιρὸ ὁ Ἀγέλαος, γιὸς τοῦ Δαμάστορα, εἶπε·

« Κανεῖς, ἀδέρφια, ὅταν μᾶς ποῦν τὸ δίκιο ἄς μὴ θυμῶνῃ,
κι ἔτσι στὸν ἄλλο ν' ἀπαντᾷ μὲ θυμωμένα λόγια.

Μήτε τὸν ξένο-βρίζετε μήτ' ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους,
ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα. 325

Ἐγὼ ὅμως στὸν Τηλέμαχο καὶ στὴ γλυκιὰ του· μάνα
μιὰ συμβουλή μου θὰ τοὺς πῶ, κι ἂν θέλουν ἄς ἀκούσουν.

Ἐνόσω ἀκόμα στῆς καρδιᾶς τὰ βάθη εἶχατε ἐλπίδα
πὼς θὰ γυρίσῃ μιὰ φορὰ στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας, 330

δίκιο νά τὸν προσμένετε καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
μὲς στὸ παλάτι νά ᾔχετε, γιατί σᾶς ὠφελοῦσε,

ἂν πίσω πάλι ἐρχόντανε στὸ σπίτι του ὁ Δυσσέας.

Μὰ τώρα πιά φῶς φανερὸ πὼς δὲν ξαναγυρίζει.

Πάνε λοιπὸν στὴ μάνα σου καὶ παρακίνησέ την
νά παντρευτῇ τὸν πιὸ τρανὸ ποὺ πιὸ πολλὰ θὰ δώσῃ, 335

κι ἔτσι ἥσυχος νά χαίρεσαι τὰ πατρικὰ ἀγαθὰ σου
καὶ γιὰ τὸ σπίτι ἢ μάνα σου τοῦ ἄλλου νά νοιάζεται ἄντρα ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Νά, μὰ τὸν Δία, Ἀγέλαε, μὰ τοῦ πατέρα μου ὅλα
τὰ πάθια, ποὺ στὴν ξενιτιὰ χάθηκε ἢ παραδέρνει, 340

δὲ φέρνω ἐγὼ τῆς μάνας μου στὸ γάμο της ἐμπόδια,
μόν' πάντα τὴν παρακινῶ νά πάρῃ ὅποιον θελήσῃ

καὶ δῶρα δίνω ἀμέτρητα. Μὰ τό 'χω σὲ ντροπὴ μου
νά τὴν προστάξω μόνος μου νά φύγῃ ἀπ' τὸ παλάτι,

ἂν δὲν τὸ θέλῃ ἢ γνῶμῃ της. Θεὸς νά μὴν τὸ δώσῃ ».

Ἔτσι εἶπε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ ἔκαμε τοὺς μνηστῆρες
ἀπ' τὴν καρδιά τους νά γελοῦν καὶ σκόρπισε τὸ νοῦ τους. 345

Τὰ χεῖλῃ δὲ συμμαζῶναν κι ὅλο χασκογελοῦσαν
καὶ ματωμένα κρέατα τρώγανε, κι ἀπ' τὰ μάτια

τρέχανε δάκρυα καὶ κακὸ προμάντευε ἡ ψυχὴ τους.
Τότε εἶπε ὁ Θεοκλύμενος, θεόμορφος στὴν ὄψῃ· 350

« Ἄ, δύστυχοι, τί συμφορὰ σᾶς καρτερεῖ. Σκοτάδι
κυκλώνει τὰ κεφάλια σας, τὰ πρόσωπα, τὰ πόδια.

Ἄναψε ὁ θρῆνος, δάκρυα, νά, στὰ μάγουλά σας τρέχουν
καὶ τὰ ὠραῖα μεσόστυλα κι οἱ τοῖχοι στάζουν αἷμα.
Γεμάτο εἶναι τὸ πρόσπιτο κι ὅλη ἡ αὐλὴ ἀπὸ ἴσκιους 355
νεκρῶν, ποὺ μὲς στ' ἀνήλιαγο σκοτάδι ὄλο καὶ τρέχουν.
Χάθηκε ὁ ἥλιος, πλάκωσε παντοῦ πηχτὴ θολοῦρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιὰ γελάσανε οἱ μνηστῆρες.
Τότε ἄρχισε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε
« Ὁ ξένος πάει, τρελάθηκε ποὺ τώρα ἦρθε ἀπ' ἀλάργα. 360
Μὰ ἐλᾶτε, κράχτες, βγάλτε τον στὴν πόρτα ὅξω ἀπ' τὸ σπίτι
νὰ πάη στὸ δρόμο, ἀφοῦ θαρρεῖ σκοτάδι ἐδῶ πὼς βλέπει ».

Πάλε ἔτσι ὁ Θεοκλύμενος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε
« Δὲ σοῦ γυρεύω, Εὐρύμαχε, ἐγὼ ὁδηγούς δικούς σου.
Ἔχω τὰ μάτια μου τὰ δυό, τ' αὐτιά μου καὶ τὰ πόδια, 365
κι ὁ νοῦς μου στὸ κεφάλι μου καλοφτιασμένος εἶναι.
Μὲ αὐτὰ θὰ φύγω, γιατί ἐδῶ βλέπω κακὸ νὰ φτάνη,
ποὺ δὲ θὰ τὸ ξεφύγετε κανεῖς ἀπ' τοὺς μνηστῆρες,
ποὺ ὄλο τὸν κόσμο βρίζετε μὲς στοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
τὸ σπίτι καὶ τοῦ κάνετε αὐτὲς τίς ἀτιμίες ». 370

Εἶπε κι ἀπ' τὸ καλόφτιαστο βγῆκε ὅξω τὸ παλάτι
κχι γιὰ τὸν Πείραιο πῆγαινε ποὺ τὸν φιλοξενοῦσε.
Τότε οἱ μνηστῆρες κοίταζαν ἕνας τὸν ἄλλο, κι ὅλοι
κεντοῦσαν τὸν Τηλέμαχο γελώντας γιὰ τοὺς ξένους.
Κι ἔτσι ἕνας νιὸς ἀπότομος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε 375
« Τηλέμαχε, ὁ πιὸ ἄτυχος στοὺς ξένους εἶσαι ἀπ' ὅλους.
Ἔνας, μὰ ποῦ τὸν διάλεξες αὐτὸν τὸ γυρολόγο,
ποὺ τρώει καὶ πίνει ἀχόρταγα κι ἀπὸ δουλειὰ δὲν ξέρει,
μῆτ' εἶναι ἄξιος γιὰ πόλεμο, ἔτσι τῆς γῆς γομάρι.
Κι ὁ ἄλλος ποὺ σηκώθηκε νὰ κάμῃ τὸν προφήτη. 380
Μόν' ἄκου ἐμένα νὰ σοῦ πῶ καὶ πιὸ ὀφελός σου θὰ ἴναι.

Τοὺς ξένους σὲ πολὺσκαρμο καράβι νὰ τοὺς βάλης
καὶ στείλῃ τους στοὺς Σικελούς, τὴν τύχη σου νὰ κάμῃς ».
Ἔτσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν, μὰ ἀδιαφοροῦσε ἐκεῖνος,
κι ἄφρωνος τὸν πατέρα του κοίταζε, καρτερώντας 385
πότε τοὺς κακοστόχαστους μνηστῆρες θὰ χτυπήσῃ.

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τοῦ Ἰκαρίου ἡ κόρη,
πού 'χε βαλμένο ἀντίκρυ τους τὸ σκαλιστὸ θρονὶ τῆς,

ἄκουγε τίς κουβέντες τους πού κάνανε οἱ μνηστῆρες.

Μὲ γέλια πῆγαν καὶ χαρὲς τὸ δεῖπνο τους νὰ φᾶνε,
ἀρχοντικό καὶ πρόσχαρο, πού 'χαν πολλὰ σφαγμένα.

Μὰ ἄλλο τραπέζι πὶὸ ἄχαρο δὲ βρέθηκε ἀπὸ κεῖνο,
πού ἐτοίμαζε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ κι ὁ ἄντρας ὁ γενναῖος
νὰ τοὺς προσφέρουν. Γιατὶ αὐτοὶ τὸν ἀδικοῦσαν πρῶτοι.

390

Φ

Τότε ἔφερε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ νοῦ τῆς Πηνελόπης

νὰ βάλῃ σίδερο ψαρι κι ἓνα δοξάρι, ἀγώνα

κι ἀρχὴ τοῦ φόνου, στὸ ψηλὸ παλάτι, στοὺς μνηστῆρες.

Τοῦ πύργου τῆς ἀνέβηκε τὴ μαρμαρένια σκάλα,

καὶ πῆρε τὸ γυρτὸ κλειδὶ στὸ παχουλὸ τῆς χέρι,

ὁμορφο χάλκινο κλειδὶ μὲ φιλιτσένια χούφτα.

Στὸν ἀκρινὸ τῆς πῆγε ὄντὰ μὲ παρακόρες ἄλλες,

πού ἐκεῖ ἦταν ὅλοι οἱ θησαυροὶ τοῦ βασιλιᾶ κλεισμένοι,

χαλκός, χρυσάφι, σίδερο δυσκολοδουλεμένο,

κι ἓνα δοξάρι λυγιστὸ καὶ μιὰ σαῖτοθήκη,

γεμάτη πολυστέναχτες σαῖτες, πού ἓνας ξένος

δῶρα στῇ Λακεδαίμονα τὰ 'δωσε τοῦ Δυσσέα,

ὁ Ἴφιτος τοῦ Εὐρύτη ὁ γιός, τῶν ἀθανάτων ὅμοιος,

πού στὴ Μεσσήνη σμίζανε στὸ σπίτι τοῦ Ὀρτιλόχου.

Πῆγε ἓνα χρέος ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ συνάξῃ,

πού ὅλο τοῦ χρώστας τὸ χωριό. Γιατὶ Μεσσήνιοι κλέφτες

μὲ τρεχαντήρια ἀνάφρυδα σηκώσανε ἀπ' τὸ Θιάκι

τρακόσια ἀρνιά μὲ τοὺς βοσκούς. Γι' αὐτὸ ὁ Δυσσέας πῆγε

παιδάκι, ἀπ' τὸν πατέρα του καὶ τοὺς δημογερόντους

σταλμένος, τὸ ταξίδι αὐτὸ τὸ μακρινὸ νὰ κάμῃ.

Δώδεκα πάλε ὁ Ἴφιτος φοράδες τοῦ ζητοῦσε

κλεμμένες, πού ὅλες βύζαναν καματερά μουλάρια,

τοῦ χάρος τοῦ κατάντησαν στερνὰ καὶ μαύρῃ μοίρα.

σὰν πῆγε στὸ λιοντόψυχο γιὸ τοῦ μεγάλου Δία

τὸν Ἡρακλῆ, ἀρχιμάστορα τρανῶν κατορθωμάτων,

πού ὁ ἄσεβος, στὸ σπίτι του πού τὸν φιλοξενοῦσε

τὸν σκότωσε, κι οὔτε θεῶν φοβήθηκε τὸ μάτι

5

10

15

20

25

καὶ τὸ ψωμί πού τοῦ ἔδωσε, μόν' τῇ ζωῇ τοῦ πῆρε
καὶ κράτησε στὸ σπίτι του τίς γλήγορες φοράδες.
Αὐτὲς ζητώντας πήγαινε καὶ βρῆκε τὸ Δυσσέα, 30
καὶ τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε, πού πρῶτα τὸ κρατοῦσε
ὁ θεριομάχος Εὐρυτος κι ὕστερα στὸ παιδί του
τοῦ τ' ἄφησε, ὅταν πέθανε, μὲς στὸ ψηλὸ του σπίτι.
Κοντάρι τοῦ ἔδωσε γερὸ κι ἓνα σπαθὶ ὁ Δυσσέας,
ἀρχὴ φιλίας τρυφερῆς, μὰ μήτε στὸ τραπέζι 35
δὲ γνωριστῆκαν, γιατί πρὶν σκότωσε ὁ γιὸς τοῦ Δία
τὸν Ἴφιτο τοῦ Εὐρύτου γιό, τῶν ἀθανάτων ὅμοιο,
πού τὸ δοξάρι τοῦ ἔδωσε. Κι αὐτὸ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
σὰν πήγαινε στὸν πόλεμο μὲ τὰ γοργὰ καράβια,
τ' ἄφηνε σπίτι, ἐνθύμημα τοῦ ἀγαπημένου ξένου, 40
καὶ μόνο στὴν πατρίδα του σὰν ἦταν τὸ κρατοῦσε.

Καὶ στὸν ὄντ' αὐτὸν σὰν ἔφτασε ἡ θεϊκὴ γυναῖκα,
καὶ τὸ δρυένιο πάτησε κατῶφλι, πού τεχνίτης
μὲ προσοχὴ τὸ σκάλισε, στὴ στάφνη ἰσώνοντάς το,
καὶ παραστάτες ἔβαλε κι ἀχτιδοβόλες πόρτες, 45
ἔλυσε ἀμέσως τὸ λουρί ἀπ' τὸ κοράκι ἀπάνω
κι ἔβαλε μέσα τὸ κλειδὶ κι ἀντίκρυ ἤβρε τοὺς σύρτες
κι ἔσπρωξε. Καὶ καθὼς βογγᾷ μὲς στὸ λιβάδι ὁ ταῦρος
πού βόσκει, ἔτσι ὅμοια βόγγησαν κι οἱ ἄλλοι πόρτες,
ὅταν τίς βρῆκε τὸ κλειδὶ κι ἀνοίξανε στὴν ὥρα. 50
Σ' ἓνα σανίδι ἀνέβηκε ψηλὸ, πού ἔ'ταν ἀπάνω
σεντούκια μὲ φορέματα γεμάτα μυρισμένα,
κι ἀπ' τὸ καρφὶ ξεκρέμασε καὶ πῆρε τὸ δοξάρι,
μὲ τὸ θηκάρι τ' ὁμοιο, πού ὅλο τὸ κλειοῦσε μέσα. 55
Κάθισε καὶ στὰ γόνατα τὸ πῆρε καὶ θρηνοῦσε
κι ὤξω μὲ δάκρυα τὸ βγάλε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.
Κι ὅταν τὸν πολυδάκρυτο χόρτασε πιά τὸ θρῆνο,
γιὰ τὸ παλάτι κίνησε στοὺς ἄνθρωπους μνηστῆρες
μὲ τὸ δοξάρι τὸ κυρτὸ καὶ τὴ σαῖτοθήκη
γεμάτη πολυστέναχτες ἓνα σωρὸ σαῖτες. 60
Κι οἱ παρακώρες σήκωναν γεμάτο ἓνα καλάθι
μὲ σίδερο καὶ μὲ χαλκὸ, τὰ ὅπλα τοῦ Δυσσέα.
Κι ὡς ἔφτασε ἡ ἀσύγκριτη γυναῖκα στοὺς μνηστῆρες,

στάθηκε στῆς καλόφτιαστης σκεπῆς κατὰ τὸ στύλο,
 σκεπάζοντας τὰ μάγουλα μὲ τὴ λαμπρὴ της μπόλια, 65
 καὶ εἶχε στὸ κάθε της πλευρὸ καὶ μιὰ πιστὴ της δούλα
 καὶ στοὺς μνηστῆρες γύρισε καὶ εἶπεν αὐτὰ τὰ λόγια·
 « Ἀκοῦστε με, περήφανοι μνηστῆρες, πού μὲ πείσμα
 νὰ τρῶτε καὶ νὰ πίνετε τὸ ρίξατε στὸ σπίτι

ἀνθρώπου πού στίς ξενιτιῆς καιροὺς καὶ χρόνια λείπει 70
 καὶ ἄλλη δὲ βρήκατε ἀφορμὴ νὰ πῆτε, παρὰ μόνο
 πὼς θέλετε νὰ πάρετε γυναῖκα σας ἐμένα.

Μὰ ἐλάτε στὸν ἀγώνα αὐτὸ νὰ βγῆτε, πού θὰ βάλω
 βραβεῖο τὸ μεγάλο του δοξάρι τοῦ Δυσσέα.

Κι ἐκεῖνον πού εὐκολώτερα τὴν κόρδα του τεντώση 75
 καὶ θὰ περάση δώδεκα πελέκια μὲ σαῖτα,
 θ' ἀκολουθήσω ἀφήνοντας τὸ νυφικὸ μου σπίτι,
 τ' ἀσύγκριτο στὴν ὁμορφιά μὲ θησαυροὺς γεμάτο,
 πού καὶ μὲς στ' ὄνειρο συχνὰ θὰ τὸ γλυκοθυμοῦμαι ».

Εἶπε καὶ εὐτὺς τὸν Εὐμαῖο προστάζει, στοὺς μνηστῆρες 80
 μὲ τὸ ψαρι τὸ σίδερο νὰ βάλῃ τὸ δοξάρι,
 καὶ αὐτὸς μὲ δάκρυα τό 'βαλε καὶ ἄλλοῦ ὁ βοῖδοφυλάχτης
 θρηνοῦσε, ὅταν τ' ἀντίκρισε τ' ἀφέντη τὸ δοξάρι.

Τότε ὁ Ἀντίνος μὲ πικρὰ τοὺς ἀποπῆρε λόγια· 85
 « Χωριάτες, πού ἀπ' τὴ μύτη σας δὲν πάει πιὸ πέρα ὁ νοὺς σας,
 τίς μύξες τί τραβάτε ἐδῶ, χαμένοι, καὶ τὰ σπλάχνα
 ταράζετε τῆς γυναικός, πού μὲς στὰ στήθια ὁ πόνος
 καὶ ἄλλιῶς τὴ σφάζει, πόχασε τὸ λατρευτὸ της ταίρι ;

Καθίστε ἐδῶ δίχως μιλιὰ νὰ τρῶτε, εἰδὲ στὸ δρόμο
 βγῆτε νὰ κλαῖτε καὶ στὴ γῆς ἀφῆστε τὸ δοξάρι, 90
 μεγάλο ἀγώνα πού μαθὲ κανεῖς δὲ θὰ μπορέση
 εὐκολὰ τὸ καλόξυστο δοξάρι νὰ τεντώση,
 γιατί δὲν εἶναι ἐδῶ κανεῖς σὰν τὸ Δυσσέα ἀντρεῖος.

Τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ τὸν θυμοῦμαι ἀκόμα,
 σὰν ἤμουναι μικρὸ παιδὶ καὶ πήγαινε στὴν Τροία ». 95

Εἶπε, καὶ τοῦ ἔπιξε ἡ καρδιά τὴν κόρδα νὰ τεντώση
 καὶ νὰ περάση ἀνάμεσα στὸ σίδερο ἢ σαῖτα.

Μὰ τὴ σαῖτα τοῦ 'τανε γραφτὸ νὰ δοκιμάση
 ποῶτος ἀπ' τὸν ἀσέγαδο Δυσσέα, πού στρωμένος

στό σπίτι του τ' ἀτίμαζε κι ἄλλους παρακινούσε.

100

Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
« Ἄχ, ὁ θεὸς μὲ τύφλωσε. Ἡ σεβαστὴ μου μάνα
μοῦ λέει, μ' ὅλη τὴ γνώση της, τὸ σπίτι αὐτὸ ν' ἀφήση
σὰν ξένη κι ἄντρα δεύτερο πῶς θέλει ν' ἀκλουθήση,
κι ἐγὼ γελοῦ καὶ χαίρομαι μ' ἀστόχαστο κεφάλι.

105

Μὰ ἐλᾶτε, ἀφοῦ σᾶς βάλθηκε τέτοιο βραβεῖο, μνηστῆρες,
γυναῖκα, ποὺ ἄλλη δεύτερη δὲν εἶναι στὴν Ἑλλάδα,
στὴν Πύλο, στὴν πολύχρυση Μυκῆνα, καὶ μὲς στ' Ἄργος,
[μῆτε στὴ μαύρη τῇ Στεριά μῆτε κι ἐδῶ στὸ Θιάκι.]

Τὰ ξέρετε. Τὴ μάνα μου ποιά νὰ παϊνέψω ἀνάγκη ;

110

Μὰ ἐλᾶτε καὶ μὴ βρίσκετε ἀναβολῆς αἰτίες
καὶ τὸ δοξάρι ἀτέντωτο πολὺ καιρὸ ἄς μὴ μείνη,
νὰ ἰδοῦμε. Θὰ καταπιαστῶ κι ἐγὼ· κι ἂν τὸ τεντώσω
κι ἀνάμεσα ἀπ' τὸ σῖδερὸ περάσω τὴ σαῖτα,
δὲ θὰ χολιῶ ἂν ἡ μάνα μου τὸ σπίτι της ἀφήση
κι ἄλλον ἂν πάρη. Τότε ἐγὼ ξοπίσω ἐδῶ θὰ μείνω,
ἄξιος πιά τοῦ πατέρα μου τὰ ὅπλα ἐγὼ νὰ πάρω ».

115

Εἶπε, κι ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ πέταξε ἀπ' τὸν ὦμο
τὴν κόκκινη χλαμῦδα του κι ἔβγαλε τὸ σπαθὶ του.

Ἔσκαψε πρῶτα ἓνα μακρὺ αὐλάκι, μὲ τὴ στάφνη
ἰσώνοντάς το, κι ἔστησε ἀράδα τὰ πελέκια,
καὶ γύρω πάτησε τὴ γῆς καὶ τὸν θαμάζανε ὅλοι
πῶς τὰ ἔστησε ἔτσι ταχτικά ποὺ ἄλλη φορὰ δὲν εἶδε.

120

Στάθηκε στὸ κατώφλι ὀρθὸς καὶ πῆρε τὸ δοξάρι
νὰ δοκιμάση. Τρεῖς φορές μὲ πείσμα προσπαθοῦσε
νὰ τὸ τεντώση. Τρεῖς φορές λύθηκε ἡ δύναμή του,
κι ἄς εἶχε ἐλπίδα μέσα του τὴν κόρδα νὰ τεντώση
καὶ νὰ περάση ἀνάμεσα στὸ σῖδερὸ ἢ σαῖτα.

125

Τὴν τέταρτη τὸ τέντωσε, μὲ δύναμη ὡς τραβοῦσε,
μὰ τὴν ὀρμὴ τοῦ κράτησε μὲ γνέματα ὁ Δυσσέας.
Κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος μίλησε πάλε κι εἶπε·

130

« Ἄχ, ἄναντρος κι ἀδύναμος θὰ μείνω ἐγὼ γιὰ πάντα,
ἢ θὰ ἔμεινα ἐγὼ μικρὸς καὶ δὲ βαστῶ στὰ χέρια
ν' ἀντισταθῶ σ' ὅποιον βρεθῇ καὶ μὲ προσβάλλῃ πρῶτος.
Μὰ ἐλᾶτε δοκιμάστε σεῖς οἱ ἄλλοι τὸ δοξάρι,

135

πού 'στε στὰ χέρια πιὸ τρανοί, γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ».

Ἔτσι εἶπε κι ἄφησε στὴ γῆς γυρμένο τὸ δοξάρι,
στὰ κολλητὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοδοουλευμένα,
κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαῖτα στὸ κοράκι,
κι ἔκατσε πάλε στὸ θρονὶ πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει. 140
Τότε ὁ Ἀντίνοσ μίλησε ὁ γιὸς τοῦ Εὐπείθῃ κι εἶπε ·
« Σηκώνεστε μὲ τὴ σειρά, ἀπ' τὰ δεξιά ἕνας ἕνας
στὸ μέρος πού 'ναι ὁ κεραστής, ἀρχὴ νὰ γίνη ἐκεῖθε ».

Πρῶτος ὁ γιὸς τοῦ Οἶνοπα σηκώθηκε ὁ Λειώδης.
Τῶν σπλάχνων ἦταν ξηγητὴς καὶ σ' ὁμορφο κροντήρι 145
κοντά, ἄκρη ἄκρη κάθονταν, καὶ μόνος τοὺς μνηστῆρες
μισοῦσε καὶ δὲ χώνευε τὰ κακουργήματά τους.
Καὶ πρῶτος τὸ δοξάρι αὐτὸς καὶ τὴ σαῖτα πῆρε
κι ὀλόρθος τὸ δοκίμαζε ἀπάνω στὸ κατώφλι,
μὰ δὲν τὸ τάναιε. Τ' ἀπαλά, τ' ἀδύναμά του χέρια 150
ἐνῶ τραβοῦσε λίγωσαν κι ἔτσι εἶπε στοὺς μνηστῆρες·
« Δὲν τὸ τεντώνω, ἀδέρφια, ἐγώ, μόν' ἄς τὸ πιάσῃ κι ἄλλος,
γιατὶ ζωὴ καὶ δύναμη πολλῶν ἀντρειωμένων
θὰ κόψῃ τὸ δοξάρι αὐτό, καὶ πιὸ ὀφελὸς μας θὰ 'ταν
ὁ θάνατος, ἢ ζωντανοὶ νὰ χάσουμε ἀπ' τὰ χέρια 155
αὐτὸ πού ἐδῶ ὅλοι μαζωχτοὶ τὸ καρτεροῦμε αἰώνια.
Τώρα στὰ βάθῃ τῆς καρδιάς καθέννας ἔχει ἐλπίδα
τὴν Πηνελόπῃ ταίρι του τὴ συνετὴ νὰ κάμῃ.
Μὰ τὸ δοξάρι τὴ στιγμὴ πού θὰ τὸ δοκιμάσῃ,
ἄς τρέξῃ ἀπ' τίς καλόζωστες Ἀχαιοποῦλες ἄλλῃ 160
μὲ δῶρα ν' ἀρραβωνιαστῇ. Κι ἡ Πηνελόπῃ ἄς πάρῃ
ὅποιον τῆς δώσῃ πιὸ πολλὰ καὶ πού τῆς γράφει ἡ μοίρα ».

Ἔτσι εἶπε κι ἀπ' τὰ χέρια του ἄφησε τὸ δοξάρι
γυρμένο στὰ πορτόφυλλα τὰ τεχνοδοκαλισμένα, 165
κι ἀκούμπησε τὴ φτερωτὴ σαῖτα στὸ κοράκι,
κι ἔκατσε πάλε στὸ θρονὶ πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει.
Τότε ὁ Ἀντίνοσ ἄρχισε κι ἔτσι δυὸ λόγια τοῦ 'πε·
« Τί εἶναι, Λειώδη, αὐτὰ πού λὲς καὶ βγάζεις ἀπ' τὸ στόμα
λόγια βαριά, προσβλητικά, πού σὰν τ' ἀκούω θυμώνω,
πὼς τὸ δοξάρι τὴν ψυχὴ πολλῶν θὰ βγάλῃ ἀντρείων, 170
γιατὶ δὲν ἔχεις δύναμη καὶ σὺ νὰ τὸ τεντώσῃς ;

Μὰ ἐσένα δὲ σὲ γέννησε ἡ λατρευτὴ σου ἡ μάνα
 ἄξιον δοξάρια νὰ τραβᾷς, στὶς σαϊτιῖες τεχνίτη.
 Μὰ ἄλλοι μνηστῆρες στὴ στιγμή θὰ ἰδῆς νὰ τὸ τεντώσουν ».

Εἶπε, καὶ τὸ γιδοβοσκὸ Μελάνθιο πρόσταξε ἔτσι· 175
 « Κουνήσου κι ἄναψε φωτιά, Μελάνθιε, στὸ παλάτι
 καὶ βάλε ἕνα σκαμνὶ κοντὰ καὶ μιὰ προβιά ἀπὸ πάνω.
 Φέρε ἀπὸ μέσα ἕνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα τυπάρι
 νὰ τὸ ζεστάνουν στὴ φωτιά, ν' ἀλείψουν τὸ δοξάρι
 οἱ νιοί, νὰ δοκιμάσουμε γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἄσβηστη φωτιά ἀνάβει ὁ Μελανθέας.
 Φέρνει ἀπὸ μέσα ἕνα χοντρὸ ἀπ' ἄλειμμα τυπάρι
 κι ἀφοῦ τὸ ζέσταναν οἱ νιοί, δοκίμαζαν τοῦ κάκου.
 Ἀκόμα δύναμη ἤθελαν πολλή, ποὺ δὲν τὴν εἶχαν.
 Μὰ ἀκόμα ὁ θεοπρόσωπος Εὐρύμαχος κι ὁ Ἀντίνοσ 185
 δὲν ἔπιαναν, οἱ πιὸ τρανοὶ κι οἱ πρῶτοι ἀπ' τοὺς μνηστῆρες.

Τότε ὁ θεϊκὸς χοιροβοσκὸς μὲ τὸ βοῖδοφυλάχτη
 ἀπ' τὸ παλάτι βγήκανε τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 καὶ πίσω τους ἐρχόντανε κι ὁ ἴδιος ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅζω ἀπ' τὴν πόρτα τῆς αὐλῆς μονάχοι οἱ τρεῖς σάν ἦταν, 190
 μὲ λόγια τότε φιλικὰ τοὺς μίλησε ὁ Δυσσέας·
 « Βουκόλε καὶ χοιροβοσκέ, νὰ σᾶς μιλήσω κάτω
 ἢ νὰ τὸ κρύψω ; Μὰ ἡ καρδιά νὰ σᾶς τὸ πῶ μὲ σπρώχνει.
 Σάν τί βοήθεια θέλατε νὰ δώστε στὸ Δυσσέα
 ἂν ἔτσι ἐρχόντανε ἄξαφνα κι ἂν ὁ θεὸς τὸν φέρῃ ; 195
 Βοηθοὶ σ' αὐτὸν θὰ γίνετε ἢ μήπως στοὺς μνηστῆρες ;
 Ἔτσι μιλήστε ἐλεύτερα, καθὼς σᾶς λέει ἡ καρδιά σας ».

Τότε ὁ φυλάχτης τῶν βοδιῶν τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δία πατέρα, ξάκουσ 'τον τώρα μου αὐτὸ τὸν πόθο,
 ὅς ἐρθῇ ἐκεῖνος σπῖτι του, θεὸς πιά κι ἄς τὸν φέρῃ. 200
 Τότε θὰ ἰδῆς τὸ θάρρος μου κι ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια ».

Ὅμοια κι ὁ Εὐμαιὸς τοὺς θεοὺς θερμοπαρακαλοῦσε,
 στὸ σπῖτι του ὁ πολύσοφος Δυσσέας νὰ γυρίσῃ.
 Κι ἀλάθευτα σάν ἔμαθε τὴν ἄδολή τους γνώμη, 205
 τοὺς μίλησε μὲ φιλικὰ δυὸ λόγια του κι ἔτσι εἶπε·
 « Νὰ με ἐδῶ μέσα πάλε ἐγώ. Στερνὰ ἀπὸ μύρια πάθια
 ἔφτασα στὴν πατρίδα μου τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνον.

Καὶ ξέρω πολυπόθητος ἀπ' ὅλους μου τοὺς δούλους
σὲ σᾶς τοὺς δυὸ πῶς ἔρχομαι. Μήτε ἄκουσα ἀπ' τοὺς ἄλλους
ἔτσι κανένα νὰ εὐχθῇ νὰ φτάσω στὴ πατρίδα. 210

Καὶ τί θὰ κάμω ἐγὼ γιὰ σᾶς θὰ πῶ τὴν πᾶσα ἀλήθεια.

Ἄν μὲ τὴ χάρη τοῦ θεοῦ σκοτώσω τοὺς μνηστῆρες,
ταίρι θὰ δώσω καὶ στοὺς δυὸ καὶ καρπερὰ χωράφια,
κι ἀπὸ 'να σπίτι ἐκεῖ κοντὰ στὸ σπίτι μου χτισμένο, 215
καὶ φίλοι θὰ 'στε ἀχώριστοι κι ἀδέρφια μὲ τὸ γιό μου.

Κι ἔβαλε ἓνα θρονί, κοντὰ μὲ μιὰ προβιά στρωμένο.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα ἀλάθευτο σημάδι θὰ σᾶς δείξω,
νὰ μὲ γνωρίσετε καλὰ καὶ νὰ βεβαιωθῆτε,
νά, τὴν πληγὴ πού μοῦ 'καμε μὲ τ' ἄσπρο δόντι ὁ κάπρος,
μὲ τ' Αὐτολύκου τὰ παιδιὰ στὸν Παρνασσό. ὅταν πῆγα ». 220

Εἶπε, καὶ λύνει ἀπ' τὴν τρανὴ πληγὴ τοῦ τὰ κουρέλια
κι ὅπως τὴ γνώρισαν, εὐτύς τὰ κλάματα τοὺς πῆραν,
καὶ τὸ Δυσσέα ἀγκάλιαζαν, τὸν διπλοχαιρετοῦσαν
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι. 225

Ἔτσι κι αὐτὸς τὰ χέρια τους καὶ κεφαλὴ φιλοῦσε.
Κι ὁ ἥλιος θὰ βασίλευε κι ἀκόμα θὰ θρηνοῦσαν,
μὰ τοὺς σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε:

« Πάψτε τοὺς θρήνους, νὰ μὴ βγῇ κανεὶς ἀπ' τὸ παλάτι
καὶ τρέξῃ μέσα καὶ τὸ πῆ στοὺς ἄλλους, ἂν σᾶς νιώσῃ.
Μόν' μπῆτε μέσα ὄχι μαζί, μὰ πίσω ἓνας στὸν ἄλλο, 230
πρῶτος ἐγὼ κι ἔπειτα σεῖς, κι αὐτὸ σημάδι ἄς εἶναι.

Σὲ μένα αὐτοὶ οἱ περὶφανοὶ μνηστῆρες δὲ θ' ἀφήνουν
νὰ δώσουν τὸ δοξάρι μου καὶ τὴ σαῖτοθήκη.
Τότε, Εὐμαιε, τρέχα, πάρ' το ἐσὺ καὶ βάλ' το μου στὰ χέρια
καὶ πὲς στὶς δοῦλες, τοῦ σπιτιοῦ τίς πόρτες νὰ σφαλίσουν. 235

Κι ἂν ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀντρῶν ἀκούσῃ
καμιὰ ἀπ' τίς δοῦλες στὶς αὐλές, νὰ μὴ φανῇ στὴν πόρτα,
μόν' ἤσυχες νὰ κάθονται νὰ κάνουν τὴ δουλειά τους.
Καὶ σύ, Φιλοίτιε, τῆς αὐλῆς τίς πόρτες νὰ κλειδώσῃς
καὶ γλῆγορα μ' ἓνα σκοινὶ γερά νὰ τίς σφαλίσῃς ». 240

Εἶπε, καὶ στὸ καλόχτιστο παλάτι μέσα μπῆκε,
κι ἔκατσε ἀπάνω στὸ θρονί πού κάθονταν καὶ πρῶτα.
Τότε κι οἱ δοῦλοι φτάσανε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα.

Στὰ χέρια του ὁ Εὐρύμαχος κουνούσε τὸ δοξάρι
 καὶ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ ζέσταινε στὴ φλόγα, μὰ μήτε ἔτσι 245
 νὰ τὸ τεντώσῃ μπόρεσε καὶ φούσκωνε ἡ καρδιά του,
 καὶ ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε βαριά ἀγαναχτισμένος·
 «Ἄχ, πόσος μέσα μου ὁ καημὸς γιὰ μένα καὶ τοὺς ἄλλους
 Μὰ τόσο γιὰ τὸ γάμο ἐγώ—καὶ ἄς μὲ πονῇ—δὲ σκάζω.
 Κι ἄλλες στὸ Θιάκι βρίσκονται πολλὲς Ἀχαιοποῦλες, 250
 καθὼς καὶ στ' ἄλλα τὰ νησιά. Μὰ σκάζω πού 'μαστε ἔτσι
 κατώτεροι στὴ δύναμη ἀπ' τὸ θεϊκὸ Δυσσέα
 πού μήτε νὰ τεντώσουμε μποροῦμε τὸ δοξάρι
 καὶ ἔτσι καὶ οἱ ἄλλες γενεὲς θὰ μάθουν τὴ ντροπὴ μας».

Τότε ἔτσι καὶ τοῦ Εὐπείθῃ ὁ γιὸς τ' ἀπάντησε ὁ Ἀντίνος· 255
 «Μὴν τὸ φοβᾶσαι, Εὐρύμαχε. Τὸ νιώθεις δὰ καὶ ὁ ἴδιος.
 Δοξάρια θὰ τεντώνουμε ἐνῶ γιορτὴ μεγάλη
 εἶναι στὴ χώρα σήμερα; Πετάξετε το στὴν ἄκρη,
 καὶ τὰ πελέκια ἀφῆστε τα στὸ μέρος τοὺς νὰ στέκουν.
 Γιατὶ δὲ θὰ ῥθῃ ἐδῶ, θαρρῶ, κανένας νὰ τὰ πάρῃ. 260
 Μόν' ἄς ἀρχίσῃ ὁ κεραστής νὰ χύνῃ στὰ ποτήρια,
 σὰ στάζουμε, νὰ κρύψουμε τὸ λυγιστὸ δοξάρι.
 Καὶ τὸ Μελάνθιο τὴν αὐγὴ φωνάζτε ἐδῶ νὰ φέρῃ
 γίδες τίς πιὸ καλύτερες πού θὰ ᾿χῃ στὸ κοπάδι,
 πρῶτα ἀφοῦ σφάζουμε μηριά τοῦ Ἀπόλλου, τὸ δοξάρι 265
 νὰ δοκιμάσουμε ἔπειτα γιὰ νὰ τελέψῃ ὁ ἀγώνας».

Ἔτσι ὁ Ἀντίνος μίλησε καὶ ἄρεσε ὁ λόγος σ' ὅλους.
 Κι οἱ κράχτες ἔχυναν νερὸ τὰ χέρια τοὺς νὰ νίψουν
 καὶ οἱ νιοὶ ὡς τὰ χεῖλια μὲ πιστὸ γέμισαν τὰ κροντήρια
 καὶ σ' ὅλους μοίρασαν σειρὰ γιὰ δέσση στὰ ποτήρια. 270
 Σὰν ἔσταξαν καὶ ἤπιαν κρασί ὅσο ἤθελε ἡ καρδιά τοὺς,
 τοὺς εἶπε ὁ πολυμήχανος μὲ γελασιὰ ὁ Δυσσέας·
 «Ἀκοῦστε με, τῆς ξακουστῆς βασιλίσσας μνηστῆρες,
 γιὰ νὰ σᾶς πῶ ὅσα μου ἡ καρδιά μου λέει στὰ στήθια μέσα.
 Κι ἀπ' ὅλους τὸν Εὐρύμαχο καὶ τὸν ἀφέντῃ Ἀντίνω 275
 παρακαλῶ, πού φρόνιμο καὶ αὐτὸ τὸ λόγο του εἶπε,
 νὰ ᾿χουν ἐλπίδα στὸ θεὸ καὶ τὸ δοξάρι ἄς πάψουν.
 Αὔριο τὴ νίκη καὶ ὁ θεὸς θὰ δώσῃ σ' ὅποιον θέλει.
 Μὰ δῶστε τὸ καλόξυστο δοξάρι καὶ σὲ μένα

νά δοκιμάσω, ἂν μοῦ βαστοῦν τὰ χέρια μου κι ἂν ἔχω
 σάν πρῶτα ἀκόμα δύναμη στὰ λυγερά μου μέλη,
 ἢ μοῦ τὴν πῆρε ἡ θάλασσα κι ἡ κακοπέρασή μου ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι θύμωσαν μαζί του κι εἶχαν φόβο
 μήπως τεντώσῃ τὸ γερό καλόξυστο δοξάρι.

Κι ἔτσι ὁ Ἀντίνοσ ἀρχισε μὲ δυό του λόγια κι εἶπε·
 « Καημένε ξένε, νοῦ σταλιά δὲν ἔχεις στὸ κεφάλι.

Δὲ φτάνει ἐδῶ πού κάθεσαι μὲ μᾶς τ' ἀρχοντοπαῖδια
 κι ἥσυχα τρῶς καὶ μερδικὸ περίσσιο ἀπ' ὅλα παίρνεις
 καὶ τίς κουβέντες μας ἀκοῦς κι ὅλα τὰ μυστικά μας,
 πού ξένος ἄλλος καὶ φτωχὸς δὲ μᾶς ἀκούει τί λέμε.

Σὲ βλάπτει τὸ γλυκὸ κρασί πού κι ἄλλους τοὺς ζαλίζει,
 πού τὸ ρουφοῦν ἀχόρταγα καὶ ταχτικά δὲν πίνουν.

Ἐκεῖνο καὶ τὸν Κένταυρο τὸν ξακουστὸ Εὐρυτίο
 τὸν τύφλωσε στ' ἀρχοντικὸ τὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου
 σάν πῆγε μὲς στοὺς Λάπηθες. Κι ἀπ' τὸ μεθύσι τύφλα
 ἄνομες ἔκαμε δουλειὲς στὸ σπίτι τοῦ Πειρίθου.

Θύμωσαν τότε οἱ ἥρωες κι εὐτὺς ὄξω ἀπ' τὴν πόρτα
 τὸν πέταξαν καὶ τοῦ 'κοψαν τὴ μύτη καὶ τ' αὐτιά του.
 Κι αὐτὸς μὲ σαλεμένο νοῦ πῆρε τὰ δυό του μάτια
 κι ἔσερνε μὲ τυφλὴ ψυχὴ τὴ μαύρη συμφορὰ του.

Μάχη ἀπὸ τότε ἔτσι ἀρχισε ἀνθρώπων καὶ Κενταύρων,
 πού πρῶτα ἐκεῖνος τὸ κακὸ τ' ἀρχισε ἀπ' τὸ μεθύσι.

Ἰδια σοῦ τάζω συμφορὰ νὰ σ' ἔβρη ἂν τὸ δοξάρι
 τεντώσῃ καὶ στὸν τόπο μας μὴν καρτερῆς προστάτη,

κι ἀμέσως θὰ σὲ στείλουμε μ' ἓνα καράβι μαῦρο
 στὸ βασιλιὰ τὸν ἔχετο, πού ἀνθρώπους δὲ λυπᾶται.

Δὲν ἔχει τότε νὰ σωθῇς. Μόν' κάτσε ἐδῶ νὰ πίνῃς
 ἥσυχος κι ἔτσι μὲ πιὸ νιούς μὴ θέλῃς νὰ τὰ βάζῃς ».

Κι ἡ Πηνελόπῃ ἡ φρόνιμη τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Ἀντίνο, κάνετε ἄδικο, τοῦ Τηλεμάχου οἱ ξένοι,

πού τοῦ προσπέφτουν σπίτι του, νὰ μείνουν στερημένοι.
 Μήπως φοβᾶσαι, ἂν τὸ τρανὸ δοξάρι τοῦ Δυσσέα

τεντώσῃ ὁ ξένος, στὴν πολλὴ θαρρώντας δύναμή του,
 πὼς θὰ μὲ πάρῃ σπίτι του ταίρι του νὰ μὲ κάμῃ;

Μὰ μήτε αὐτὸς στὰ στήθια του δὲν ἔχει τέτοια ἐλπὶδα.

Αὐτὸ ἄς μὴ γίνεταί ἀφορμὴ γιὰ νὰ χαλᾷ ἡ καρδιά σας ἀπάνω στὸ τραπέζι σας. Δὲν πρέπει, δὲν ταιριάζει ».

Κι ἀπάντησε ὁ Εὐρύμαχος, γιὸς τοῦ Πολύβου, κι εἶπε :

« ὦ Πηνελόπῃ φρόνιμη, τοῦ Ἰκάρου θυγατέρα,
δὲν τὸ φοβούμαστε, οὔτε δὲ ταιριάζει νὰ σὲ πάρῃ 320
ὁ ξένος, μὰ ντρεπόμαστε τὰ λόγια τοῦ ἄλλου κόσμου,
μὴν πῇ κανένας Ἀχαιός, ὁ πιὸ κακὸς ἀπ' ὅλους·
« Τὸ ταῖρι ἀνθρώπου ἀψέγαδου, ἄντρες κατώτεροί του,
ζητοῦν, μὰ τὸ καλόξυστο δοξάρι δὲν τεντώνουν.
Κι ἦρθε ἓνας πολυπλόκτος ζητιάνος ἀπ' τὰ ξένα, 325
κι εὐκόλα αὐτὸς τὸ τέντωσε, πέρασε τὰ πελέκια.
Ἔτσι θὰ ποῦνε καὶ ντροπὴ θὰ ἔναι γιὰ μᾶς τὰ λόγια ».

Κι ἡ Πηνελόπῃ ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε :

« Εὐρύμαχε, δὲ γίνεται νὰ ἔχουν στὴ χώρα δόξα 330
ὅσοι ἀτιμάζουν καὶ τοῦ τρῶν τὸ σπίτι ἀντὺς μεγάλου.
Γιατὶ τὰ βρίσκετε ντροπὴ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ κόσμου ;
Αὐτὸς ὁ ξένος φαίνεται ψηλός, καλοδεμένος,
καὶ τὸ παινιέται ἀρχοντικοῦ πατέρα γιὸς πὼς εἶναι.
Δώστε του τὸ καλόξυστο δοξάρι, γιὰ νὰ ἰδοῦμε.
Κι ἓνα ἄλλο τώρα ἐγὼ θὰ πῶ κι ὁ λόγος μου θὰ γίνη. 335
Ἄν τὸ τεντώσῃ καὶ χαρὰ τοῦ δώσῃ τέτοια ὁ Φοῖβος,
θὰ τοῦ χαρίσω ὁλόμορφο χιτῶνα καὶ χλαμύδα,
κι ἓνα κοντάρι μυτερό, διώχτη σκυλιῶν κι ἀνθρώπων.
Θὰ τοῦ χαρίσω δίστομο σπαθὶ καὶ δυὸ σαντάλια,
καὶ θὰ τὸν στείλω ὅπου ποθεῖ καὶ τοῦ ζητᾷ ἡ καρδιά του ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τῆς μίλησε ἔτσι κι εἶπε :

« Ἄλλος δὲν ἔχει, μάνα μου, τὴ δύναμη ἀπὸ μένα,
νὰ δώσω τὸ δοξάρι ἐγὼ, ἢ ν' ἀρνηθῶ ὅπως θέλω,
κι ἀπ' ὅσους στὸ βραχόσπαρτο τὸ Θιάκι ἀφέντες εἶναι
κι ἀπ' ὅσους στ' ἄλλα τὰ νησιά, στῆς Ἥλιδας τὸ μέρος. 345
Κανένας δὲν μπορεῖ ἀπ' αὐτοὺς νὰ μ' ἐμποδίσῃ ἂν θέλω
καὶ τὸ δοξάρι μιὰ φορὰ στὸν ξένο νὰ χαρίσω.
Μόν' σπίτι τώρα πῆγαινε νὰ κάτσης στὶς δουλειές σου,
στὴ ρόκα καὶ στὸν ἀργαλειό, καὶ βάλε καὶ τίς σκλάβες.
Κι ὅσο γιὰ τὸ δοξάρι αὐτό, οἱ ἄντρες θὰ φροντίσουν 350
ὅλοι κι ἀπ' ὅλους πρῶτα ἐγὼ πού ὀρίζω μὲς στὸ σπίτι ».

Σάστισε αὐτὴ καὶ γύρισε στὸν πύργου της ξοπίσω,
γιατὶ τῆς μπῆκαν στὴν καρδιά τὰ λόγια τοῦ παιδιοῦ της.

Κι ὅταν στ' ἀνῶι ἀνέβηκε μὲ τὶς πιστές της σκλάβες,
θρηνοῦσε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, ὥσπου γλυκὸν ὕπνο
τῆς ἔχυσε στὰ βλέφαρα ἡ λαμπερὴ Παλλὰδα. 355

Τότε ἔφερνε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
κι ὅλοι οἱ μνηστῆρες ἔκαμαν βουὴ μὲς στὸ παλάτι.
Κι ἔτσι ἓνας φαντασμένος νιὸς τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε· 360

«Ποῦ πᾶς, μωρὲ χοιροβοσκέ, τὸ λυγιστὸ δοξάρι,
χαμένε; Γρήγορα, θαρρῶ, στὴ χοιρομάντρα ἀλάργα,
πὼς θὰ σέ φᾶνε τὰ σκυλιά, ποὺ ἀνάθρεφες, μονάχο,
ἂν οἱ ἀθάνατοι θεοὶ κι ὁ Φοῖβος μᾶς βοηθήσουν».

Ἔτσι εἶπε, κι ἀπ' τὸ φόβου τοῦ τ' ἄφησε ἐκεῖνος κάτω,
γιατὶ πολλοὶ τοῦ βάλανε φωνές μὲς στὸ παλάτι. 365

Μὰ μὲ θυμὸ ὁ Τηλέμαχος τοῦ 'σκῶζε ἀπ' τ' ἄλλο μέρος·
«Φέρ' τὸ δοξάρι, γέρο, ἐμπρὸς καὶ μὴν ἀκοῦς κανένα,
μήπως, ἂν κι εἶμαι πιὸ μικρὸς, σέ διώξω στὸ χωράφι
μὲ πέτρες, κι εἶμαι πιὸ γερὸς στὴ δύναμη ἀπὸ σένα.

Ἔτσι εἶθε νὰ 'μουν πιὸ γερὸς κι ἀπ' ὅλους τοῦ μνηστῆρες,
ὅσοι εἶναι μὲς στὸ σπίτι μου, στὴ δύναμη, στὰ χέρια·
τότε ὅλους θὰ τοὺς ἔδιωχνα νὰ φύγουν ἀπ' τὸ σπίτι
κακὴν κακῶς, ποὺ τὸ κακὸ στὸ νοῦ τους ἔχουν πάντα».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ἀπ' τὴν καρδιά γελάσανε οἱ μνηστῆρες
καὶ τὸ θυμὸ ξεχάσανε ποῦ 'χαν τοῦ Τηλεμάχου. 375

Τότε ἔφερε ὁ χοιροβοσκὸς τὸ γυριστὸ δοξάρι
κι ἦρθε κοντὰ καὶ τὸ 'βαλε στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα.

Πῆγε ἔπειτα καὶ φώναζε τῇ βάγια Εὐρύκλεια κι εἶπε·
«Σὲ προσκαλεῖ, ὁ Τηλέμαχος, φρόνιμη Εὐρύκλεια, ἀμέσως,
ὅλες καλὰ τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες νὰ σφαλίσῃς. 380

Κι ἂν ἀπὸ μέσα βογγητὸ καὶ χτύπο ἀνδρῶν ἀκοῦσῃ
καμιὰ ἀπὸ σᾶς μὲς στίς αὐλές νὰ μὴ φανῇ στὴν πόρτα,
μόν' ἥσυχῃ νὰ κάθεται νὰ κάνῃ τὴ δουλειά της».

Ἔτσι εἶπε, καὶ τὰ λόγια του δὲν πέταξαν χαμένα,
κι ἔκλεισε τοῦ καλόχτιστου τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες. 385

Σιγὰ ὁ Φιλοίτιος πῆδηξε στὴν πόρτα ὅζω ἀπ' τὸ σπίτι
κι ἔκλεισε τῆς καλόφραχτης αὐλῆς καλὰ τίς πόρτες.

Εἶχε ἓνα καραβόσκοινο στὴ σάλα ἀπὸ κανάβι.
 Τὸ πῆρε κι ἔδεσε μ' αὐτὸ τὶς πόρτες κι ἤρθε πίσω
 καὶ στὸ θρονί του κάθισε ποὺ κάθονταν καὶ πρῶτα 390
 καὶ τὸ Δυσσέα κοίταζε. Κι ἐκεῖνος τὸ δοξάρι
 τὸ στριφογύριζε παντοῦ νὰ ἰδῇ μήπως σαράκι
 τὸ τρύπησε, ὅταν ἔλειπε ὁ βασιλιάς στὰ ξένα.
 Κι ἔτσι ἓνας εἶπε βλέποντας τὸν ἄλλο ποὺ ἦταν δίπλα·
 «Θά 'ναι κανένας κυνηγὸς καὶ δοξαριῶν τεχνίτης, 395
 ἢ θά 'χη τέτοια σπίτι του δοξάρια φυλαγμένα,
 ἢ καὶ νὰ φτιάσῃ ἔχει σκοπὸ κανένα ἄλλο παρόμοιο
 καὶ τὸ γυρίζει ἐδῶ κι ἐκεῖ ὁ πονηρὸς ζητιάνος».
 Κι ἔτσι ἀπ' τοὺς φαντασμένους νιούς πάλε ἓνας ἄλλος εἶπε·
 «Ἔτσι εἶθε καὶ καλὸ νὰ ἰδῇ ὅσο δὲ θὰ μπορέσῃ 400
 νὰ τὸ τεντώσῃ αὐτὸς ποτὲ τὸ λυγιστὸ δοξάρι».

Ἔτσι οἱ μνηστῆρες ἔλεγαν. Τότε ὁ σοφὸς Δυσσέας
 ἔπιασε τὸ βασταγερὸ δοξάρι κι εἶδε γύρω·
 σὰν τὸν καλὸ τραγουδιστὴ ποὺ ξέρεي ἀπὸ κιθάρα
 καὶ στὸ καινούριο τῆς κλειδί τεντώνει δίχως κόπο 405
 τὴν κόρδα τὴν καλὸστριφτη, στὴν ἄκρῃ σὰν τὴ δέση,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας εὐκόλα τέντωσε τὸ δοξάρι,
 καὶ μὲ τὸ χέρι τὸ δεξι δοκίμασε τὴν κόρδα,
 κι αὐτὴ γλυκὰ κελήδησε σὰν νὰ 'ταν χελιδόνι.
 Τότε οἱ μνηστῆρες τρόμαξαν κι ἀλλάζανε ὅλοι χρῶμα. 410
 Κι ὁ Δίας βρόντησε βαριά σημάδι νὰ τοῦ δείξῃ,
 καὶ χάρηκε γι' αὐτὸ ὁ θεϊκὸς πολύπαθος Δυσσέας,
 γιὰ τὸ σημάδι πῶδεψε ὁ παντογνώστης Δίας,
 κι ἀπ' τὸ τραπέζι φτερωτὴ ξεθῆκωτη σαῖτα
 πῆρε, κι οἱ ἄλλες ἔμειναν μὲς στὴ σαῖτοθήκη, 415
 αὐτὲς ποὺ θὰ δοκίμαζαν σὲ λίγο οἱ μνηστῆρες.
 Κι ἔπιασε κόρδα καὶ λαβὲς ἀντάμα, καὶ τραβοῦσε
 ἀπ' τὸ σκαμνὶ ποὺ κάθονταν κι ἔριξε τὴ σαῖτα,
 ἀφοῦ σημάδεψε καλὰ, καὶ τὰ πελέκια ἀμέσως
 τὰ πέρασε ὅλα στὴ σειρὰ μέσα ἀπ' τὴν πρώτη τρύπη, 420
 καὶ βγῆκε πέρα ἡ χάλκινη σαῖτα ἀπ' τ' ἄλλο μέρος.
 Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο γυρίζει καὶ τοῦ κάνει·
 «Τηλέμαχε στὸ σπίτι σου δὲ σ' ἀτιμάζει ὁ ξένος

ἐδῶ πού κάθεται. Εὐκόλα τέντωσα τὸ δοξάρι
καὶ στὸ σημάδι πέτυχα. Κάπως ἀξίζω ἀκόμα 425
κι ἄδικα μὲ καταφρονοῦν αὐτοὶ καὶ δὲ μὲ πιάνουν.

Μὰ εἶναι καιρὸς οἱ Ἀχαιοὶ τὸ δεῦπνο νὰ ἐτοιμάσουν
ὅσο πού φέγγει, κι ἔπειτα κι ἄλλιῶς θὰ διασκεδάσουν
καὶ μὲ τραγούδια καὶ χορό, τοῦ τραπεζιοῦ τὰ δῶρα ».

Εἶπε καὶ τοῦ ἔγενε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας μὲ τὰ μάτια. 430
Τότε ἔβαλε ὁ Τηλέμαχος τὸ μυτερὸ σπαθί του
καὶ πῆρε τὸ κοντάρι του στὸ χέρι, καὶ κοντά του
στάθηκε, τὰ λαμπρόφαντα φορώντας τ' ἄρματα του.

X

Πέταξε τότε ὁ ξακουστὸς Δυσσέας τὰ κουρέλια
καὶ στὸ κατώφλι πήδηξε, κρατώντας τὸ δοξάρι
καὶ τὴ σαίτοθηκη του γεμάτη μὲ σαῖτες,
κι ἔτσι εἶπε, ἀφοῦ τίς σώριασε μπροστά του, στοὺς μνηστῆρες:

« Τέλειψε αὐτὸς ὁ δύσκολος ἀγώνας πιά, καὶ τώρα 5
σ' ἄλλο σημάδι, πού κανεῖς δὲ χτύπησε, θὰ ρίξω,
ἂν τὸ πετύχω καὶ χαρὰ μοῦ δώση τέτοια ὁ Φοῖβος ».

Εἶπε καὶ στέλνει τὴν πικρὴ σαῖτα στὸν Ἀντίνο.
Τὴν ὥρα ἐκείνη δίχερο χρυσοῦ ὁμορφο ποτήρι
νὰ πάρη ἐτοιμαζόντανε, καὶ νά, στὸ χέρι τὸ ἔχε 10
νὰ πιῇ κρασί, μῆτε ἔβαζε τὸ θάνατο στὸ νοῦ του.

Ποιὸς θὰ τὸ φανταζότανε, πὼς ἓνας ἄντρας μόνος
σὲ τόσους ὁμοτράπεζους, καὶ παλικάρι ἃς ἦταν,
χάρο θὰ τοῦ ἔδινε πικρὸ καὶ μαυρισμένη μοῖρα;
Τὸν σημαδεύει στὸ λαιμὸ καὶ τὴ σαῖτα ρίχνει 15
κι ἀντίκρου ἡ μύτη πέρασε ἀπ' τ' ἀπαλὸ του ζινίχι.

Ἐγειρε δίπλα, τοῦ ἔπεσε καὶ τὸ ποτήρι κάτω
κι ἀπ' τὰ ρουθούνια ἀνάβρυσε μὲ μιᾶς πηχτὸ τὸ αἷμα,
καὶ μὲ τὰ πόδια του, συχνὰ κλωτσώντας τὸ τραπέζι,
ἔριξε κάτω τὰ φαγιά στὴ γῆς καὶ λερωθῆκαν, 20
κι ἀνακατώθηκαν ψωμιὰ καὶ κρέατα ψημένα.

Τότε οἱ μνηστῆρες, βλέποντας πὼς ἔπεσε ἄντρας κάτω,
βάλανε ἀμέσως τίς φωνές κι ἀπάνου ἀπ' τὰ θρονιά τους

πετάχτηκαν και σκόρπισαν στὸ σπίτι, καὶ τοὺς τοίχους
 παντοῦ τριγύρω κοίταζαν τοὺς ὁμορφοχτισμένους, 25
 μὰ μήτε ἀσπίδα βλέπανε μήτε γερὸ κοντάρι.
 Καὶ τὸ Δυσσέα βρίζανε μὲ λυσσασμένα λόγια·
 « Μωρέ, ἄσκημα τὸ σκέφτηκες νὰ ρίχνης στοὺς ἀνθρώπους.
 Μὰ ἄλλον ἀγώνα δὲ θὰ ἰδῆς, τώρα τὸ τέλος σου ἦρθε.
 Μωρέ, τὸ πρῶτο σκότωσες στὸ Θιάκι ἀρχοντοπαίδι. 30
 Γι' αὐτὸ καὶ σένα τώρα ἐδῶ τὰ ὄρνια θὰ σὲ φᾶνε ».
 Ἔτσι εἶπαν, γιατί νόμιζαν πῶς ἄντρα νὰ σκοτώσῃ
 δὲν ἤθελε. Μὰ αὐτὸ οἱ τυφλοὶ δὲν ἔβαλαν στὸ νοῦ τους,
 πῶς ἡ παγίδα τοῦ χαμοῦ στημένη ἦταν γιὰ ὅλους.
 Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ πε· 35
 « Σκυλιά, πού στοχαστήκατε πῶς πίσω στὴν πατρίδα
 δὲ θὰ γυρίσω, κι ἄπωνα μοῦ τρώγατε τὸ σπίτι
 καὶ στανικῶς πλαγιάζατε τίς δουῖλες, κι ἐνῶ ζοῦσα
 θέλατε τὴ γυναῖκα μου νὰ κάμετε δική σας,
 δίχως θεούς, πού κατοικοῦν τὰ οὐράνια, νὰ φοβᾶστε, 40
 μήτε πῶς θὰ ῥθῇ ἡ ἐκδίκηση καμιὰ φορὰ ἀπὸ κάποιον.
 Μὰ νά, τὰ δίχτυα ἀπλώθηκαν ἀπάνω σας τοῦ χάρου ».
 Ἔτσι εἶπε, κι ὅλων κόπηκαν τὰ ἥπατα ἀπ' τὸν τρόπο,
 καὶ ζάρωνε ὁ καθένας τους γιὰ νὰ σωθῇ ἀπ' τὸ χάρο.
 Κι ἀπ' ὅλους ὁ Εὐρύμχχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε· 45
 « Ἄν εἶσαι ἀλήθεια ἐσὺ ὁ Θιακὸς Δυσσέας πού ἦρθες πίσω,
 ὅλα σωστὰ τοὺς τὰ ἴψαλες γι' αὐτὰ πού σοῦ ἔχουν κάμει,
 πλῆθος στὸ σπίτι σου ἄνομα, πλῆθος καὶ στ' ἀγαθὰ σου.
 Μὰ νά, ὁ Ἀντίνος κείτεται νεκρός, ὁ πρῶτος φταίχτης.
 Γιατὶ ὅλες τίς δουλειές αὐτὲς τίς ἔβγαλε μονάχος, 50
 ὄχι γιατί τὸν ἔσπρωχνε τοῦ γάμου ἀνάγκη ἢ πόθος,
 μόν' ἔτρεφε ἄλλα στὴν καρδιά, πού σὲ καλὸ δὲ βγῆκαν,
 αὐτὸς μὲς στὸ κοσμάκουστο νὰ βασιλέψῃ Θιάκι
 καὶ νὰ σκοτώσῃ, σταίνοντας καρτέρι, τὸ παιδί σου.
 Μὰ τώρα αὐτὸς σὰν ἔπεσε, καθὼς τοῦ ταίριαζε ἔτσι, 55
 λυπήσου τὸ λαό σου ἐσὺ κι ἐμεῖς στερνὰ ἀπ' τὴ χώρα
 συνάζουμε ὅσα πιώθηκαν κι ὅσα σοῦ φαγωθῆκαν.
 Εἴκοσι βόδια πρόστιμο καθένας θὰ πλερώσῃ
 κι ὅσο χρυσάφι καὶ χαλκὸ θὰ γιάνουν τὴν καρδιά σου.

Μὰ πρὶν τὰ πάρης, ἄδικο μαζί μας νὰ θυμώνης». 60

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ 'πε·
 « Εὐρύμαχε, κι ἂν ὅλα μου τὰ πατρικὰ γυρίστε,
 κι ὅσα εἶναι ὅλο σας τὸ βίος καὶ βάλτε κι ἄλλα τόσα,
 μήτε ἔτσι δὲν τὰ σταματῶ τὰ χέρια ἀπ' τὴ σφαγὴ σας,
 πρὶν ἓνα κι ἓνα τ' ἄδικα πλερώσουν οἱ μνηστῆρες. 65

Διαλέξτε τώρα ἂν θὰ σταθῇ κανεὶς νὰ πολεμήσῃ,
 εἴτε θὰ φύγῃ, ἀπὸ σφαγὴ καὶ χάρο νὰ γλιτώσῃ.
 "Ομως, θαρρῶ, ἀπ' τὰ νύχια μου κανεὶς δὲ θὰ ξεφύγῃ ».

"Ετσι εἶπε κι ὅλων κόπηκαν τὰ ἥπατα ἀπ' τὸν τρόμο
 κι ἀπ' ὅλους ὁ Εὐρύμαχος δευτέρωσε ἔτσι πάλε· 70

« Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιὰ, δὲ θὰ τὰ σταματήσῃ,
 μόν' τὸ δοξάρι ὅσο βαστᾷ καὶ τὴ σαῖτοθήκῃ,
 θὰ ρίχνῃ ἀπ' τὸ πελεκητὸ κατώφλι, ὥς ὅτου τέλος
 νὰ μᾶς ξεκάμῃ. Μόν' ἐμπρός, κανεὶς ἄς μὴ δειλιάσῃ !
 Τραβῆξτε τὰ μαχαίρια σας. Προβάλτε τὰ τραπέζια 75

μπροστὰ στὶς γοργοθάνατες σαῖτες κι ὅλοι ἀπάνω
 ἄς τοῦ ριχτοῦμε μαζωχοί, ν' ἀναγκαστῇ τὴν πόρτα
 ν' ἀφήσῃ καὶ τὸ πέτρινο κατώφλι κι ὅξω ἀμέσως
 νὰ πεταχτοῦμε, ἀλαλαγμὸς νὰ σηκωθῇ στὴ χώρα,
 νὰ μάθῃ τότε τὴ στερνὴ πὼς ἔριξε σαῖτα ». 80

Εἶπε κι εὐτὺς τὸ δίστομο χαλκόμυτο μαχαίρι
 τραβάει κι ἀπάνω του ὤρμησε, σκούζοντας μ' ἄγρια λύσσα.
 Μὰ στὴ στιγμή μιὰ σαῖτιὰ τοῦ τίναξε ὁ Δυσσέας
 στὰ στήθια, κάτω ἀπ' τὸ βυζί, κι ἡ φτερωτὴ σαῖτα
 μπήχτηκε στὸ συκώτι του, καὶ τὸ μαχαίρι κάτω 85

τοῦ 'πесе καὶ σωριάστηκε τριγύρω στὸ τραπέζι
 τρικλίζοντας καὶ σκόρπισε τὰ δίχερα ποτήρια
 καὶ τὰ φαγιά στὸ πάτωμα, καὶ καταγῆς χτυποῦσε
 τὸ μέτωπο, καὶ στὸ θρονὶ κλωτσοῦσε μὲ τὰ πόδια,
 κι εὐτὺς τὰ μάτια του θολὸ τὰ σκέπασε σκοτάδι. 90

Τότε ὤρμησε ὁ Ἀμφίνομος στὸν ξακουστὸ Δυσσέα.
 μ' ἓνα μαχαίρι μυτερό, ἴσως χυθῇ ἀπ' τὴν πόρτα,
 μὰ πρόφτασε ὁ Τηλέμαχος μὲ χάλκινο κοντάρι,
 καὶ πίσω τοῦ τὸ φύτεψε ἀνάμεσα στοὺς ὤμους
 καὶ πέρασε στὰ στήθια του μπροστὰ τὸ χάλκινο ὅπλο. 95

Ἔπεσε κάτω καὶ στὴ γῆς χτύπησε ἡ κεφαλὴ του.
 Τότε ἄφησε ὁ Τηλέμαχος στὸ σῶμα τοῦ Ἀμφινόμου
 μπηγμένο τὸ μακρόλαιμο κοντάρι καὶ τραβήχτη,
 γιὰτὶ φοβόταν, τὸ βαρὺ κοντάρι ἂν θὰ τραβοῦσε,
 μὴ τὸν βαρέσῃ ἄλλος κανεὶς χυμώντας μὲ μαχαίρι 100
 ἢ τὸν τρυπήσῃ πίσω του σὰν ἦτανε σκυμμένος.
 Ἔτρεξε μ' ἓνα πήδημα καὶ στὸν πατέρα του ἦρθε,
 κι ὅπως κοντά του στάθηκε τοῦ λέει μὲ δύο του λόγια·
 « Ἀσπίδα καὶ κοντάρια δύο, πατέρα, θὰ σοῦ φέρω
 καὶ κράνος χάλκινο, καλὰ νὰ στέκῃ στὰ μηλίγγια, 105
 κι ἔτσι θ' ἄρματωθῶ κι ἐγὼ κι ὁ Εὐμαιος κι ὁ βουκόλος.
 Γιατί, θαρρῶ, καλύτερα νὰ πάρουμε ἄρματα ὅλοι ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Τρέχα καὶ φέρ' τα ὅσο βαστοῦν νὰ πολεμῶ οἱ σαῖτες,
 μήπως, ἂν μείνω μόνος μου, μὲ σπρώξουν ἀπ' τὴν πόρτα ». 110

Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτὺς τὸ λόγο
 κι ἔτρεξε μέσα στὸν ὄντα ποὺ τὰ λαμπρὰ ἦταν ὅπλα.
 Κοντάρια πῆρε ἐκεῖθε ὀχτῶ καὶ τέσσερες ἀσπίδες,
 τέσσερα κράνα χάλκινα μὲ φούντα ἀλόγου ἀπάνω,
 κι ἀμέσως πίσω γύρισε καὶ στὸ Δυσσέα πῆγε. 115

Κι ὡς ἦρθε, πρῶτος φόρεσε τὰ χάλκινα ἄρματά του,
 καθὼς κι οἱ δύο του παραγιοί, καὶ στὸν πολυτεχνίτη
 θεῖχὸ Δυσσέα τρέξανε καὶ στάθηκαν κοντά του.

Κι ἐνόσω ἀκόμα τοῦ 'μεναν νὰ πολεμᾷ σαῖτες
 ὅλο κι ἀπὸ 'να σκότανε μνηστήρα στὸ παλάτι, 120
 χτυπώντας πάντα, κι ἔπεφταν σωρὸς ἐκεῖνοι ἐμπρός του.

Κι ὅταν πιά τέλος σώθηκαν τοῦ βασιλιᾶ οἱ σαῖτες,
 ἔστησε τὸ δοξάρι του γυρτὸ στὸν παραστάτη
 τοῦ μαρμαρένιου παλατιοῦ, στοὺς γυαλισμένους τοίχους,
 κι ἀσπίδα ἀμέσως φόρεσε τετράδιπλη στοὺς ὤμους 125
 καὶ στ' ὄμορφο κεφάλι του καλοφτιασμένο κράνος
 μ' ἀλόγου οὐρὰ καὶ σειούντανε φριχτὴ ἀπὸ πάνω ἢ φούντα,
 καὶ πῆρε δύο χαλκόμετα βασταγερά κοντάρια.

Στὸν τοῖχο τὸν καλόχτιστο εἶχε ἓνα πανωπόρτι
 κι ἀπ' τὸ κατῶφλι τ' ἀκρινὸ τοῦ παλατιοῦ εἶχε δρόμο 130
 στενὸ, κλεισμένο ἀπὸ πυκνά, καλόμετα σανίδια.

Μόνο ἀπ' ἐκεῖ μπορούσανε νὰμποῦν, κι ἐκεῖ ὁ Δυσσέας
πρόσταξε τὸ χοιροβοσκό, κοντὰ νὰ πάη νὰ στέκη.

Τότε ὁ Ἀγέλαος φώναξε σ' ὅλους τοὺς ἄλλους κι εἶπε·

« Παιδιά, δὲν θ' ἀνεβῇ κανεὶς στὸ πανωπόρτι ἀπάνω 135
γιὰ νὰ φωνάξῃ τὸ λαό, γοργὰ ἢ φωνὴ νὰ φτάσῃ ;

Κι αὐτός, πιά τότε τὴ στερνὴ σαῖτα του νὰ ρίξῃ ».

Κι ἀπάντησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος καὶ τοῦ λέει·

« Θεοθρεμμένε Ἀγέλαε, δὲν εἶναι αὐτό, κοντὰ εἶναι 140
μὲς στὴν αὐλὴ πόρτες γερεὲς καὶ δύσκολη ἡ μπασιά της,
κι ἓνας μπορεῖ νὰ τοὺς κρατῇ ἂν εἶναι παλικάρι.

Μὰ ἐλάτε τώρα ἀπ' τὸν ὄντ' ἄρματα θὰ σᾶς φέρω,
γιατὶ θαρρῶ πὼς μέσα ἐκεῖ, κι ὄχι ἄλλοῦ πὼς τὰ ἔχει
φυλάξει ὁ Δυσσέας μαζὶ μὲ τὸ λαμπρὸ τὸ γιό του ».

Ἔτσι εἶπε κι ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος ἀπ' τὴ σκάλα 145

ἀνέβηκε μὲς στὸν ὄντ'α τρεχάτος τοῦ Δυσσέα.

Κοντάρια πῆρε δώδεκα κι ἀσπίδες ἄλλες τόσες,

δώδεκα κράνα χάλκινα μ' ἀλόγου φούντα ἀπάνω

κι ἀφοῦ τὰ πῆρε, τρέχοντας τὰ πῆγε στοὺς μνηστῆρες.

Γόνата τότε καὶ καρδιά λυθῆκαν τοῦ Δυσσέα, 150

ὥς εἶδε ν' ἄρματῶνουνται, καὶ τὰ μακριὰ κοντάρια

νὰ σειοῦν, καὶ ζόρικη ἡ δουλειὰ τοῦ φάνηκε πὼς ἦταν.

Κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο μὲ πεταχιά του λόγια·

« Καμιὰ γυναίκα πόλεμο, Τηλέμαχε, ἐδῶ μέσα, 155
μας ἀνοιξε ἔτσι τρομερό. Μπορεῖ κι ὁ Μελανθέας ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·

« Δικό μου εἶναι τὸ φταίξιμο, πατέρα μου, κι ὄχι ἄλλου,

ποὺ πῆγα κι ἀνοιξα τοῦ ὄντ'α τὴ σφαλισμένη πόρτα

κι ὕστερα δὲν τὴν ἐκλείσα καὶ μὲ στοχάστηκε ἄλλος.

Μόν', Εὐμαιε, τρέχα γρήγορα τὴν πόρτα νὰ σφαιλίσαις, 160

καὶ μάθε αὐτὰ ἂν μᾶς τὰ ἔκαμε καμιὰ ἀπ' τὶς παρακόρες,

ἢ μήπως ὁ Μελάνθιος, καθὼς τὸν βάζει ὁ νοῦς μου ».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,

ξανάτρεξε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος, κι ἄλλα ἀκόμα

ὅπλα νὰ φέρῃ ἀπ' τὸν ὄντ'. Τὸν πῆρε ὅμως τὸ μάτι 165

τοῦ Εὐμαιοῦ τοῦ χοιροβοσκοῦ κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσέα·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ πολύτεχνε Δυσσέα,

τὸ διαστρεμμένο αὐτὸ κορμί, ποῦ βάλαμε στὸ νοῦ μας,
 πάει στὸν ὄντ' ἀ γιά τ' ἄρματα. Μόν' φώτισέ με τώρα,
 τὸ αἶμα, ἂν θέλῃς, νὰ τοῦ πῶ, ἀνίσως τὸν νικήσω, 170
 ἢ νὰ στὸν κουβαλήσω ἐδῶ νὰ τοῦ πλερώσης ὅλα
 τ' ἄδικα ποῦ στὸ σπίτι σου σοῦ κάνει τόσα χρόνια ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἐγὼ μὲ τὸν Τηλέμαχο τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες
 μέσα θὰ τοὺς κρατήσουμε, μ' ὅσῃν ὁρμῇ κι ἂν δείξουν. 175
 Σεῖς τώρα αὐτὸν πιστάγκωνα δέστε τοῦ χέρια πόδια,
 κι ἀφοῦ τὸν μπάστε στὸν ὄντ', δέστε καλὰ τὴν πόρτα,
 καὶ μιὰ θηλιά ἀπὸ πάνω του πλεχτὴ σὰν τοῦ περάστε,
 σύρτε τὸν πάνω στὴν κορφή τοῦ στύλου, ὅσο νὰ φτάσῃ
 τὰ πάτερα, κι ὥρες ἐκεῖ νὰ σβήσῃ μὲς στοὺς πόνους ». 180

Εἶπε, κι αὐτοὶ τὸν ἄκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν,
 καὶ τρέξανε ὅλοι στὸν ὄντ' ἀ δίχως αὐτὸς νὰ νιώσῃ.
 Στὸ βάθος ἦταν κι ἔψαχνε ζητώντας ὅπλα νὰ 'βρῇ,
 κι αὐτοὶ στὰ πλάγια στάθηκαν τῆς πόρτας καρτερώντας.
 Κι ὥς πάτησε ὁ γιδοβοσκὸς Μελάνθιος τὸ κατώφλι, 185
 κρατώντας στὸ 'να χέρι του πεντάμορφο ἓνα κράνος
 καὶ στ' ἄλλο ἀσπίδα εὐρύχωρη, παλιὰ καὶ μουχλιασμένη,
 ποῦ τὴ φοροῦσε ὁ ξακουστὸς Λαέρτης νιὸς σὰν ἦταν,
 μὰ ἄχρηστη τώρα κείτονταν κι εἶχαν λυθῇ οἱ ραφές της,
 χύμηξαν τότε ἀπάνω του κι ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν σέρνουν 190
 μὲς στὸν ὄντ' ἀ κατὰ γῆς στὸ πάτωμα τὸν ρίχνουν
 σβημένο καὶ τοῦ δέσανε σφιχτὰ χέρια καὶ πόδια
 πιστάγκωνα, ὅπως πρόσταξε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

Κι ἀφοῦ σκοινὶ τοῦ πέρασαν πλεγμένο ἀπ' τὸ κορμί του
 στὸ στύλο τὸν κρεμάσανε, τὰ πάτερα νὰ φτάσῃ. 195
 Τότε, Εὐμαίε χοιροβοσκέ, περιγελώντας τοῦ 'πες·
 « Τώρα, Μελάνθιε, σ' ἀπαλὸ κρεβάτι πλαγιασμένος
 ὅπως σοῦ πρέπει ἀκοίμητος τὴ νύχτα θὰ περάσῃς.
 Καὶ μήτε ἡ ροδοδάχτυλη νυχτοθρεμμένη Αὐγούλα
 δὲ θὰ σὲ σκιαῇ ἀπ' τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα σὰν προβάλῃ, 200
 τὴν ὥρα πόρχεσαι τ' ἀρνιά καὶ φέρνεις στοὺς μνηστῆρες ».

Ἔτσι δεμένο στὰ σφιχτὰ δεσμά του τὸν ἀφῆκαν,
 κι ἀφοῦ ζωστῆχαν τ' ἄρματα καὶ κλείσανε τὴν πόρτα,

τρέξανε στο βαθύσοφο πολύτεχνο Δυσσέα.
 Στάθηκαν τότε οι τέσσερεις άπάνω στο κατώφλι, 205
 φωτιά γεμάτοι, κι οι πολλοί μνηστήρες από μέσα.
 Τότε ήρθε κι ή θεά 'Αθηνᾶ, τοῦ Δία ή θυγατέρα,
 στ' άνάστημα καί στη φωνή τοῦ Μέντορα συνόμοια.
 Κι όπως την είδε χάρηκε κι έτσι ο Δυσσέας εἶπε.
 « Βόθηα μας, Μέντορα, σ' αυτή τη σφίξη καί θυμήςου 210
 τὸ φίλο κι εὐεργέτη σου καί συνομήλικό σου ».

Εἶπε κι ο νοῦς του στη θεά την πολεμάρχα πῆγε
 Μά κι οι μνηστήρες άπ' άλλου τῆς φώναζαν καί πρώτος
 τῆς ἔσκουζε ο 'Αγέλαος ο γιὸς τοῦ Δαμαστόρου :
 « Μέντορα, μὴν καταπειστῆς στά λόγια τοῦ Δυσσέα 215
 καί πᾶς μαζί του, πόλεμο ν' άνοίξης στους μνηστήρες.
 Γιατί κι ἐμᾶς ή γνώμη μας αὐτή εἶναι καί θά γίνη.
 "Όταν αὐτοὺς ξεκάμουμε, μαζί γιὸ καί πατέρα,
 με τὸ κεφάλι σου καί σὺ στερνά θά τὰ πλερώσως,
 ὅσα στὸ νοῦ σου μελετᾷς νά κάμης ἐδῶ μέσα. 220
 Κι ὅταν με τὸ γερό σπαθί σᾶς βγάλουμε άπ' τη μέση,
 ὅσα σοῦ βρίσκονται άγαθὰ στὸ σπίτι σου κι άπόξω,
 ἔλα με τοῦ Δυσσέα τὸ βιὸς θά γίνουν ἕνα, κι οὔτε
 τοὺς γιούς σου καί τίς κόρες σου καί τὸ γλυκό σου ταίρι
 θ' άφήσουμε έτσι ζωντανούς νά τριγυρνοῦν στὸ Θιάκι ». 225

"Ετσι εἶπε κι άναψε ο θυμὸς άκόμα τῆς Παλλάδας,
 καί τὸ Δυσσέα με πικρά τὸν άποπῆρε λόγια·
 « Δὲν ἔχεις πιά στά στήθια σου καρδιά, Δυσσέα, καί θάρρος,
 ὡς ὅταν γιὰ την ὁμορφή άρχοντοκόρη 'Ελένη
 χρόνους ἐννιά άκατάπαυτα τοὺς Τρῶες πολεμοῦσες, 230
 κι άπειρους σκότῳνες ὀχτροὺς μὲς στη φωτιά τῆς μάχης,
 κι άπ' τη βουλή σου πάρθηκε τὸ κάστρο τοῦ Πριάμου.
 Πῶς τώρα, ἐνῶ στὸ σπίτι σου καί στ' άγαθὰ σου φτάνεις,
 μπρὸς τοὺς μνηστήρες δὲν τολμᾷς τὸ θάρρος σου νά δείξης ;
 Μόν' ἔλα, στάσου δίπλα μου, καημένε μου, νά μάθης 235
 πῶς πολεμᾷ ο Μέντορας μὲς στῶν ὀχτρῶν τὸ πλῆθος,
 καί πῶς στὸν εὐεργέτη του καλὸ τοῦ ανταποδίνει ».

Εἶπε, μὰ άκόμα κατ' αὐτοὺς δὲν ἔκλινε τη νίκη,
 μόν' ἤθελε τοῦ ξακουστοῦ Δυσσέα καί τοῦ γιου του

- νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀντρεία καὶ τῆς καρδιάς τὸ θάρρος. 240
 Καὶ πέταξε τοῦ παλατιοῦ τὴν μαυροκαπνισμένη
 σκεπὴ καὶ ἀπάνω κάθισε σὰ χελιδόνι ἀγνάντια.
 Καὶ τοὺς μνηστῆρες ψύχωνε ὁ γιὸς τοῦ Δαμαστόρου,
 Ἀγέλαος καὶ ὁ Εὐρύνομος μαζί καὶ ὁ Ἀμφιμέδος, 245
 τοῦ Πολυχτόρου ὁ Πείσανδρος, ὁ συνετὸς Πολύβος
 καὶ ὁ Δημοπτόλεμος. Αὐτοὶ μὲς στοὺς μνηστῆρες ἦταν
 οἱ πρῶτοι στὴν παλικαριά καὶ μόνοι ἀκόμα ζοῦσαν,
 καὶ προσπαθοῦσαν τὴ ζωὴ νὰ σώσουν πολεμώντας.
 Τοὺς ἄλλους πιά τοὺς ξέκαμαν οἱ φτερωτὲς σαῖτες. 250
 Τότε ἄρχισε ὁ Ἀγέλαος καὶ σ' ὅλους μίλησε ἔτσι·
 « Τ' ἄπιαστα χέρια αὐτός, παιδιά, σὲ λίγο θὰ κρατήσῃ.
 Τοῦ 'φυγε πιά καὶ ὁ Μέντορας μὲ τὰ παχιά τὰ λόγια,
 καὶ αὐτοὶ μονάχοι ἀπόμειναν στὰ πρωτοπόρτια ἀπάνω.
 Καὶ τώρα τὰ κοντάρια σας μαζί μὴ ρίχνετε ὅλοι,
 μόν' ἔξι ἄς κάμουν τὴν ἀρχή, ἴσως μᾶς δώσῃ ὁ Δίας 255
 τὴ δόξα νὰ χτυπήσουμε στὰ στήθια τὸ Δυσσέα.
 Αὐτὸς νὰ πέσῃ, καὶ ἔπειτα τοὺς ἄλλους ποιὸς τοὺς πιάνει ».
 Ἔτσι εἶπε, καὶ ὅπως πρόσταξε μὲ λύσσα ρίξανε ὅλοι,
 μὰ τὰ 'φερε ἡ θεὰ Ἀθηναῖα νὰ πᾶνε ὅλα χαμένα.
 Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε τοῦ παλατιοῦ τὸ στύλο, 260
 ἄλλος στὴν πόρτα τὴν κλειστή καὶ ἄλλος τὸν τοῖχο βρῆκε.
 Κι ἀπ' τὰ γερά σὰ γλίτωσαν κοντάρια τῶν μνηστήρων,
 τότε ἄρχισε ὁ πολύπαθος θεῖκός Δυσσέας καὶ εἶπε·
 « Κι ἐγώ, παιδιά, μὲς στὸ σωρὸ θὰ 'λεγα τῶν μνηστήρων
 νὰ ρίξουμε, ποὺ λαχταροῦν νὰ μᾶς ξεκάνουν κιόλας 265
 κοντὰ στὶς ἄλλες συμφορὲς ποὺ ἀπὸ καιρὸ μᾶς κάνουν ».
 Ἔτσι εἶπε καὶ ὅλοι στὸ πετσεὶ σημάδεψαν καὶ ρίχνουν
 τὰ χάλκινα κοντάρια τους. Καὶ σκότωσε ὁ Δυσσέας
 πρῶτος τὸ Δημοπτόλεμο, τὸν Εὐρυάδῃ ὁ γιὸς του,
 τὸν Ἐλατο ὁ χοιροβοσκός, τὸν Πείσανδρο ὁ βουκόλος. 270
 Κι αὐτοὶ ὅπως ἔπεσαν στὴ γῆς δαγκάσανε τίς πέτρες,
 καὶ ὅλοι οἱ λοιποὶ σκορπίσανε τοῦ παλατιοῦ τὸ βάθος.
 Τρέχουν καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἐβγαλαν ἀπ' τοὺς νεκροὺς τίς λόγχες.
 Πάλε οἱ μνηστῆρες ἔριξαν μὲ λύσσα τὰ κοντάρια,
 μὰ τὰ 'φερε ἡ θεὰ Ἀθηναῖα καὶ πῆγανε χαμένα. 275

Κι ἄλλος ἀπάνω χτύπησε στοῦ παλατιοῦ τὸ στύλο
 κι ἄλλος στὴν πύρτα τὴν κλειστή κι ἄλλος κατὰ τὸν τοῖχο.
 Ἐώδερμα τὸν Τηλέμαχο βάρεσε ὁ Ἀμφιμέδος
 στὸ χέρι, καὶ τοῦ ξέγδαρε στὴν ἄκρη τὸ πετσί του.
 Καὶ τοῦ Εὐμαίου ὁ Κτήσιππος πὶὸ πάνω ἀπ' τὴν ἀσπίδα 280
 τοῦ χάραξε τὸν ὦμο του μὲ τὸ μακρὺ κοντάρι,
 κι ἔτσι ὅπως πέρασε ψηλά, ἔπεσε πίσω κάτω.
 Πάλε κι αὐτοὶ μὲ τὸ θεῖκὸ πολύπαθον Δυσσέα
 μὲς στῶν μνηστήρων τὸ σωρὸ πετοῦσαν τὰ κοντάρια.
 Τὸν Εὐρυδάμα χτύπησε ὁ πορθητὴς Δυσσέας 285
 κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸν Ἀμφιμέδο βρῆκε,
 τὸν Πόλυβο ὁ χοιροβοσκός. Τὸν Κτήσιππο ὁ βουκόλος
 κατὰστηθα τὸν χτύπησε κι ἔτσι περήφανα εἶπε·
 «Νά, Κτήσιππε, περίγελο, ἄλλη φορὰ νὰ μάθης
 νὰ μὴν παρινέσαι ἀστόχαστα, μόν' τοὺς θεοὺς ν' ἀφήνης, 290
 πού 'ναι ἀπὸ σένα ἀνώτεροι, αὐτοὶ ν' ἀποφασίζουν.
 Σὲ πλέρωσα γιὰ τὴν κλωτσιαὶ πού τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα
 τοῦ 'δωσες μὲς στὸ σπῖτι του σὰν ἦρθε σὰ ζητιάνος».
 Ἔτσι εἶπε τῶν στριφτόποδων βοδιῶν ὁ ἐπιστάτης.
 Καὶ τὸν Ἀγέλαο χτύπησε ἀπὸ κοντὰ ὁ Δυσσέας, 295
 τὸ Λειώκριτο ὁ Τηλέμαχος βάρεσε στὰ λαγγόνια
 κι ἀπ' τ' ἄλλο μέρος πέρασε καὶ βγῆκε τὸ κοντάρι.
 Ἔπεσε μπρούμπα καὶ στὴ γῆς βρόντησε ἡ κεφαλὴ του.
 Τότε ἔδειξε ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ τὴν ἀντροφάγα ἀσπίδα
 ψηλά ἀπ' τὴ σκέπη τοῦ σπιτιοῦ καὶ τρόμαξε ἡ καρδιά τους, 300
 καὶ στὸ παλάτι σκόρπισαν εὐτὺς σὰν τίς γελάδες,
 ὅταν ἡ μύγα τίς σκορπᾷ μὲ τὰ κεντήματά της
 μὲς στὸν καιρὸ τῆς ἀνοιξῆς πού 'ναι μεγάλη ἡ μέρα.
 Κι ὅπως χυμοῦν γαντζόνοχοι αἰτοὶ καμαρομύτες
 ἀπ' τ' ἀκροβούνια στὰ πουλιά, κι ἐκεῖνα φοβισμένα 305
 τὰ νέφη ἀφήνουν, κι ὡς πετοῦν στὸν κάμπο, τ' ἀφανίζουν
 καὶ δὲν μποροῦν ἀντίσταση νὰ κάμουν ἢ νὰ φύγουν
 καὶ τὸ κυνήγι βλέποντας διασκεδάζει ὁ κόσμος,
 ἔτσι κι ἐκεῖνοι χύθηκαν ἀπάνω στοὺς μνηστῆρες,
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τοὺς θέριζαν, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας 310
 ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τους τὸ χῶμα.

Τότε ὁ Λειώδης ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ Δυσσέα
 κι ἔτσι μὲ δάκρυα τοῦ ἔλεγε καὶ τὸν παρακαλοῦσε·
 « Σπλαχνίσου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.
 Γιατὶ ποτὲ δὲν πείραξα στὸ σπίτι σου γυναίκα 315
 μὲ λόγο εἶτε μ' αἰατρίαστο φέρσιμο καὶ τοὺς ἄλλους
 μνηστῆρες, ὅσοι τὰ ἔκαναν, τοὺς ἔλεγα νὰ πάψουν.
 "Ομως αὐτοὶ δὲν πείθονταν ἀπ' τὸ κακὸ ν' ἀπέχουν,
 γι' αὐτὸ μὲ θάνατο σκληρὸ τὶς ἀδικίες πλερώνουν.
 Τῶν σπλάχνων μὲ εἶχαν ξηγητὴ κι ἀθῶος θὰ πεθάνω, 320
 ὥστε κι οἱ πράξεις οἱ καλὲς στερνὰ δὲ βρίσκουν χάρη ».

Τότε λοξὰ τὸν κοίταξε κι ἔτσι ὁ Δυσσέας τοῦ ἔπε·
 « Σπλάχνων κι ἂν ἦσουν ξηγητῆς στοὺς ἄλλους τοὺς μνηστῆρες,
 πολλὲς φορὲς στὸ σπίτι μου θὰ τὸ παρακαλοῦσες 325
 τοῦ ποθητοῦ μου γυρισμοῦ νὰ μὴ χαράξῃ ἡ μέρα,
 κι ἀπ' τὸ γλυκὸ τὸ ταίρι μου καὶ σὺ παιδιὰ νὰ κάμῃς.
 Μὰ ἀπ' τὸ σκληρὸ τὸ θάνατο δὲ θὰ γλιτώσῃς τώρα ».

Εἶπε καὶ πῆρε τὸ σπαθὶ στὸ παχουλὸ του χέρι,
 ποῦ τ' ἄφησε ὁ Ἀγέλαος, σὰν τοῦ βγαίνει ἡ ψυχὴ του,
 στὴ γῇ. Μ' ἐκεῖνο τοῦ ἔκοψε τὸ ζνίχι του στὴ μέση, 330
 κι ἐνῶ μιλοῦσε, κύλησε στὸ χῶμα ἡ κεφαλὴ του.

Ὁ Φήμιος ὁ τραγουδιστὴς τὴ μαυρισμένη μοῖρα
 γλίτωσε ἐκεῖ, ποῦ στανικῶς τραγοῦδαε στοὺς μνηστῆρες.
 Στὸ παραπόρτι στάθηκε κοντὰ καὶ τὴν κιθάρα
 κρατοῦσε τὴ γλυκόφωνη κι ἀνάδευε στὸ νοῦ του, 335
 ἀπ' τὸ παλάτι ὅζω νὰ βγῇ καὶ στοῦ προστάτη Δία
 σιμὰ νὰ κάτῃ τὸ βωμὸ τὸν ὁμορφοχτισμένο,
 ὅπου ὁ Λαέρτης ἔκαψε μὲ τὸ θεῖκὸ Δυσσέα
 βοδιῶν μνηρὰ ἀλογάριαστα, ἢ στοῦ Δυσσέα νὰ πέσῃ
 τὰ γόνατα. Καὶ πιὸ ὄφελος στὸ λογισμό του βρῆκε, 340
 νὰ τρέξῃ καὶ στὰ γόνατα νὰ πέσῃ τοῦ Δυσσέα.
 "Αφῆσε ἀμέσως καταγῆς τὴ βαθουλὴ κιθάρα,
 κοντὰ στ' ἀργυροκάρφωτο θρόνι καὶ στὸ κροντήρι,
 καὶ χύθηκε τὰ γόνατα νὰ πιάσῃ τοῦ Δυσσέα
 κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ θερμοπαρακαλοῦσε· 345
 « Σπλαχνίσου με καὶ σῶσε με, Δυσσέα, σὲ ξορκίζω.
 Ἄνισως τὸν τραγουδιστὴ σκοτώσῃς, θά ῥθῃ μέρα

νά λυπηθῆς, πού τραγουδῶ καί σέ θεοὺς κι ἀνθρώπους.
Εἶμαι αὐτοδίδαχτος ἐγὼ κι ἄπειρα μὲς στὸ νοῦ μου
τραγουδία μου 'βαλε ὁ θεός. Καί πρέπει ἐγὼ κοντά σου 350
σά σέ θεὸ νά τραγουδῶ. Γι' αὐτὸ μὴ μὲ χαλάσης.

Θά σοῦ τὸ πῆ κι ὁ λατρευτὸς Τηλέμαχος ὁ γιός σου,
πὼς ἄθελα στὸ σπίτι σου, χωρὶς κανένα πόθο,
ἐρχόμουνα νά τραγουδῶ σὰ δεῖπνα τῶν μνηστήρων.
Αὐτοὶ πολλοὶ καὶ πιὸ τρανοὶ μ' ἔφερναν μὲ τὸ ζόρι ». 355

Ἔτσι εἶπε κι ἄκουσε ὁ θεῖκός Τηλέμαχος κι ἀμέσως
μίλησε στὸν πατέρα του, πού 'ταν κοντά καὶ τοῦ 'πε·
« Στάσου, καὶ τὸν ἀθῶο αὐτόν, μὲ τὸ σπαθὶ μὴ βλάβης.
'Ακόμα καὶ τὸ Μέδοντα θά σώσουμε τὸν κράχτη,
πού πάντα ἐμένα ἀπὸ παιδί στὸ σπίτι μ' ἀγαποῦσε, 360
ἴξω ἂν τὸν σκότωσε κι αὐτόν ὁ Εὐμαιος κι ὁ βουκόλος,
εἴτε μπροστά σου ἂν ἔτυχε τὴν ὥρα πού χυμοῦσες ».

Ἄκουσε ὁ κράχτης Μέδοντας τὸ λόγο του, ὅπως ἦταν
κρυμμένος κάτω ἀπ' τὸ θρονὶ κι ἀπάνω του εἶχε ρίξει
βοδιοῦ τομάρι νιόγδαρτο τὸ χάρο νά ξεφύγη, 365
κι εὐτὺς πετιέται ἀπ' τὸ θρονί, πετάει καὶ τὸ τομάρι,
καὶ τρέχοντας τὰ γόνατα τοῦ Τηλεμάχου πιάνει
κι ἔτσι μὲ λόγια φτερωτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
« Νά με, παιδί μου. Στάσου ἐσύ, καὶ μίλα στὸ γονιό σου,
τ' ἀκονισμένο του σπαθὶ νά μὴ μὲ κόψη ἐμένα 370
μὲς στὸ θυμό του, πού βαστᾷ γιὰ τοὺς μνηστῆρες ὅλους,
πού σ' ἀψήφουσαν οἱ τρελοὶ καὶ τοῦ 'τρωγαν τὸ βίός του ».

Τότε τοῦ χαμογέλασε κι εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
« Μὴ φοβηθῆς καὶ τὴ ζωὴ νά τὴ χρωστᾷς στὸ γιό μου,
γιὰ νά τὸ ἰδῆς καὶ μόνος σου καὶ νά τὸ πῆς στοὺς ἄλλους, 375
πὼς τὸ καλὸ εἶναι ἀνώτερο ἀπ' τὴν κακὴ τὴν πράξη.
Σὺ τώρα κι ὁ πολύτεχνος τραγουδιστὴς καθίστε
ἴξω στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, μακριὰ ἀπ' τοὺς σκοτωμένους,
ὅσο στὸ σπίτι ἀκόμα ἐγὼ νά κάμω ὅ,τι ἔχω ἀνάγκη ».

Ἔτσι εἶπε κι ἴξω βγήκανε ἀπ' τὸ παλάτι οἱ δύο τους 380
καὶ στὸ βωμὸ καθίσανε τοῦ Δία τοῦ μεγάλου,
κι ἐδῶ κι ἐκεῖ κοιτάζανε τὸ χάρο καρτερώντας.
Τότε ὁ Δυσσέας ἔψαχνε στὸ σπίτι του, ἂν κανέναν

ἦταν κρυμμένος ζωντανὸς τὸ χάρο νὰ ξεφύγῃ.
 "Ολους τοὺς εἶδε ἓνα σωρὸ στὴ σκόνῃ καὶ στὸ αἶμα 385
 νὰ κείτονται κάτω στὴ γῆς, σὰν ψάρια ποὺ οἱ ψαράδες
 τὰ σέρνουν ὅξω ἀπ' τὸ γιαλὸ μὲ δίχτυα στ' ἀκρογιαλὶ,
 κι αὐτὰ στὸν ἄμμο σπαρταροῦν τῇ θάλασσᾳ ποθώντας,
 καὶ σβῆνει τὴν ἀνάσα τους ὁ λαμπερὸς ὁ ἥλιος.
 "Ἔτσι οἱ μνηστῆρες κείτονταν ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω. 390
 Τότε ἔτσι στὸν Τηλέμαχο εἶπε ὁ σοφὸς Δυσσέας·
 « Φώναξε τὴν Εὐρύκλεια, Τηλέμαχε, τὴ βάγια,
 ποὺ θέλω κάτι νὰ τῆς πῶ, ποὺ τό 'χω μὲς στὸ νοῦ μου ».
 "Ἔτσι εἶπε, κι ὁ Τηλέμαχος τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο,
 κι ἀφοῦ τὴν πόρτα χτύπησε τῆς βάγιας φώναξε ἔτσι· 395
 « Βάγια μου, σῆκω κι ἔλα ἐδῶ, ποὺ σ' ὅλες μας τίς δοῦλες,
 ποὺ στὸ παλάτι βρίσκονται, παλιὰ ἐπιστάτριά ἐσὺ εἶσαι.
 Λέει νὰ 'ρθῇς ὁ πατέρας μου νὰ σοῦ μιλήσῃ κάτι ».
 Εἶπε κι αὐτὸς ὁ λόγος του δὲν πέταξε χαμένος.
 Καὶ τοῦ ψηλοῦ σὰν ἀνοιξε τοῦ παλατιοῦ τὴν πόρτα 400
 ἐρχόνταν, κι ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ τὴν ὁδηγοῦσε.
 Βρῆκανε τὸ Δυσσέα ἐκεῖ μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια
 στὶς λέρες καὶ στὰ αἵματα χωμένον σὰ λιοντάρι,
 ποὺ πάει, λαγκαδοκοίμητο σὰν χόρτασε μὲ βόδι,
 καὶ στάζουν τὰ σαγόνια του κι ὅλο τὸ στῆθος του αἶμα, 405
 καὶ φαίνεται τρομαχτικὸ στὴν ὄψῃ νὰ τὸ βλέπῃς,
 ἔτσι ὁ Δυσσέας φαίνονταν χέρια καὶ πόδια μαῦρος.
 Κι ὡς εἶδε ἡ βάγια τοὺς νεκροὺς, τὸ αἶμα σὰν ποτάμι,
 πῆγε νὰ βάλῃ τίς φωνές, τέτοια χαρὰ σὰν εἶδε.
 Μὰ τὴ σταμάτησε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας νὰ φωνάξῃ, 410
 κι ἔτσι στὴ βάγια μίλησε μὲ φτερωμένα λόγια·
 « Μέσα σου κράτα τὴ χαρὰ καὶ μὴ φωνάξῃς, βάγια,
 γιατί εἶναι κρίμα τοὺς νεκροὺς νὰ χαίρεσαι ὅταν βλέπῃς.
 'Ἡ μοίρα αὐτοὺς τοὺς χάλασε καὶ τὰ κακὰ τοὺς ἔργα,
 γιατί κανένα ἀπ' τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους δὲν ψηφοῦσαν, 415
 μήτε καλὸ μήτε κακὸ ποὺ τύχαινε μπροστὰ τοὺς.
 Γι' αὐτὸ κι ἀπ' τὸ κεφάλι τοὺς χάρος πικρὸς τοὺς βρῆκε.
 Μόν' ἔλα τώρα νὰ μοῦ πῆς, ἀπ' ταῦ σπιτιοῦ τίς δοῦλες
 ποιές τὸ ψωμί μου ἀτίμασαν καὶ ποιές δὲν ἔχουν κρίμα ».

Τότε ἔτσι ἡ βάγια Εὐρύκλεια τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε· 420
« Τὴν πᾶσα ἀλήθεια θὰ σοῦ πῶ μετὰ χαρᾶς, παιδί μου.

Πενήντα στὸ παλάτι σου ἔχεις γυναῖκες δοῦλες,
κι ὅλες τίς μάθαμε δουλειές, καὶ τὰ μαλλιά νὰ ξαίνουν
καὶ κάθε κόπο δουλικὸ μ' ὑπομονὴ νὰ στέργουν.
Δώδεκα ἀπ' ὅλες ἔπесαν σὲ ἀδιαντροπιὰ μεγάλη,» 425
καὶ μήτε ἐμένα σέβονταν μηδὲ τὴν Πηνελόπη.

Μόλις πιά τώρα τ' ἀκριβὸ μέγλωσε παιδί σου,
κι ἡ μάνα του δὲν ἄφηνε τίς δοῦλες νὰ προστάζῃ.
Μόν' ἄφησέ με ν' ἀνεβῶ στ' ἀνώι, αὐτὰ νὰ μάθῃ
κι ἡ Πηνελόπη πού ὁ θεὸς τὴ βύθισε στὸν ὕπνο » 430

Κι ἀπάντησε ὁ πολῦσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
« Ἀκόμα αὐτὴ μὴν τὴν ξυπνᾶς, μόν' πὲς στίς δοῦλες νὰ ῥθουν,
σ' αὐτὲς πού κάνανε ἄπρεπες δουλειές ἐδῶ ἀπὸ πρῶτα ».

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφυγε ἡ γριά κι ἀπ' τὸ παλάτι βγῆκε,
νὰ παραγγεῖλῃ γλήγορα στίς δοῦλες ἐκεῖ νὰ ῥθουν. 435

Κι ἐκεῖνος τὸν Τηλέμαχο καὶ τὸ χοιροβοσκὸ του
μὲ τὸ βουκόλο κάλεσε κοντά του καὶ τοὺς εἶπε·

« Προστάξτε τώρα τοὺς νεκροὺς νὰ πάρουν οἱ γυναῖκες,
κι ἔπειτα τὰ πεντάμορφα θρονιά καὶ τὰ τραπέζια
νὰ καθαρίσουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια. 440

Κι ὅταν στὴν τάξῃ κάθε τι μὲς στὸ παλάτι βάλουν,
ὅξω ἀπ' τὸ σπίτι βγάλτε τις ἀνάμεσα στὸ μέρος
πού τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι
κι ἐκεῖ νὰ τίς χτυπήσετε μὲ τὸ μακρὸ σπαθί σας
ὅσο ἡ ζωὴ τους νὰ σβηστῇ καὶ τίς κρυφές ἀγάπες, 445
πού ἔχανε μὲ τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες, νὰ ξεχάσουν ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλες ἔφτασαν οἱ δοῦλες μαζωμένες
καὶ δάκρυα χύνανε βροχή, πικρὰ θρηνηλογοῦσαν.

Τῶν σκοτωμένων τὰ κορμιὰ σηκώσανε καὶ κάτω
στῆς καλοτείσχιστης αὐλῆς τὰ πῆγαν τὸ κελάρι, 450

τό 'να μὲ τ' ἄλλο σωριαστά. Τὶς πρόσταζε ὁ Δυσσέας
κι ἐκεῖνες θέλοντας καὶ μὴ τοὺς σκοτωμένους πῆραν.

Ἐπειτα τὰ πεντάμορφα θρονιά καὶ τὰ τραπέζια
τὰ καθαρίζουν μὲ νερὸ καὶ τρυπητὰ σφουγγάρια.

Τότε ὁ θεϊκὸς Τηλέμαχος κι ὁ Εὐμαιος κι ὁ βουκόλος, 455

τοῦ παλατιοῦ τὸ πάτωμα μὲ ξύστρες τρίψανε ὅλο
 κι ὅζω ἀπ' τὴν πόρτα τὰ ῥιχναν οἱ δοῦλες τὰ σκουπίδια.
 Κι ὅταν στὴν τάξῃ κάθε τι βάλανε στὸ παλάτι,
 ὅζω τὶς δοῦλες ἔσυραν, ἀνάμεσα στὸ μέρος
 ποὺ τὸ στρωμένο αὐλόγυρο χωρίζει ἀπ' τὸ κελάρι, 460
 κι ὅλες ἐκεῖ τὶς ἔκλεισαν, ποὺ γλιτωμὸ δὲν εἶχαν.
 Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·

« Δὲ θέλω αὐτὲς μὲ θάνατο νὰ πᾶνε τιμημένο,
 ποὺ καταράστηκαν συχνὰ τῇ μάνα μου κι ἐμένα
 καὶ ποὺ μ' ἀγάπες σμίγανε κρυφὰ μὲ τοὺς μνηστῆρες ». 465

Ἔτσι εἶπε κι ἔδесе σκοινί, τριγύρω στὸ κελάρι,
 τρεχαντηριοῦ μαυρόπλωρου, ἀπ' τὸ μεγάλο στύλο
 κι ἀπὸ ψηλὰ τὸ τέντωσε στὴ γῆς νὰ μὴν ἀγγίζουν
 τὰ πόδια. Κι ὅπως στὴ θηλιά, ποὺ μὲς στὰ χαμοκλάδια 470
 ἔχουν στημένη, πέφτουνε κίχλες καὶ περιστέρια
 κι ἐκεῖ ποὺ στὴ φωλιά πετοῦν χάρο κακὸ ἀπαντέχουν,
 ἔτσι εἶχαν τὰ κεφάλια τους κι οἱ δοῦλες στὴν ἀράδα,
 καὶ στὸ λαιμὸ τους τὶς θηλιὲς νὰ κακοθανάτισουν.
 Λίγο τα πόδια τίναξαν καὶ πέταξε ἡ ψυχὴ τους.

Καὶ τὸ Μελάνθιο στῆς αὐλῆς τὸ πρωτοπόρτι φέρνουν, 475
 κι αὐτιά καὶ μύτη τοῦ ῥοψαν μὲ τ' ἄπονο μαχαίρι,
 καὶ μ' ἄγρια λύσσα τοῦ ὀσπαζαν τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια.
 Νίψανε ἀμέσως ἔπειτα τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια
 καὶ στὸ Δυσσέα γύρισαν, σὰν τέλεψε ἡ δουλειά τους,
 Τότε ἔτσι ἐκεῖνος μίλησε στὴ βάρια Εὐρύκλεια κι εἶπε· 480
 « Φέρε μου θειάφι καὶ φωτιά, γερόντισσα, ποὺ διώχνει
 κάθε κακὸ, μονάχος μου τὸ σπίτι νὰ θειαφίσω,
 κι ἔπειτα πῆγαινε νὰ πῆς στὴν Πηνελόπη νὰ ῥθῃ.
 Κάλεσε ἐδῶ καὶ τοῦ σπιτιοῦ τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν ὅλες ».

Καὶ στὸ Δυσσέα ἀπάντησε ἡ βάρια Εὐρύκλεια κι εἶπε 485
 « Ὅλα, παιδί μου, αὐτὰ σωστὰ τὰ μίλησες μὲ τάξῃ.
 Μόν' ἄσε νὰ σοῦ φέρω ἐδῶ χιτῶνα καὶ χλαμίδα.
 Αὐτὰ τὰ παλιοκούρελα στίς πλάτες σου δὲν πρέπει
 νὰ τὰ φορῆς στὸ σπίτι σου, μὴ σὲ κατηγορήσουν ». 490
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 « Πρῶτα στὸ σπίτι τῇ φωτιά ν' ἀνάψουν εἶναι ἀνάγκη ».

Εἶπε, κι ἡ βάγια Εὐρύκλεια τοῦ κάνει εὐτύς τὸ λόγο
κι ἔφερε θειάφι καὶ φωτιά, κι ἀμέσως ὁ Δυσσέας
ὅλο τὸ σπίτι θειάφισε, αὐλὲς μαζί καὶ σάλες.

Καὶ πῆγε στ' ὁμορφο ἡ γριά παλάτι τοῦ Δυσσέα 495
νὰ παραγγεῖλῃ γλήγορα σ' ὅλες τὶς δοῦλες νὰ ῥθουν.
Βγῆκαν ἀπ' τὸ παλάτι αὐτὲς στὰ χέρια φῶς κρατώντας
καὶ στὸ Δυσσέα χύθηκαν, τὸν γλυκοχαιρετοῦσαν
καὶ τοῦ φιλοῦσαν μὲ χαρὲς τοὺς ὤμους, τὸ κεφάλι,
καὶ τοῦ ὀφιγγαν τὰ χέρια του. Τότε ἔνιωσε ὁ Δυσσέας, 500
πού τὴν καρδιά τους γνῶριζε, γλυκὸ νὰ κλάψῃ πόθου.

Ψ

Στ' ἀνῶι ἀνέβηκε ἡ γριά χαρούμενη, νὰ φέρῃ
τὰ συχαρίκια στὴν κυρά, πῶς ἔφτασε ὁ καλὸς της.
Τὰ πόδια της δυνάμωσαν κι οἱ φτέρνες της χτυποῦσαν
κι ἀπάνω ἀπ' τὸ κεφάλι της πάει στέκει καὶ τῆς εἶπε·
«Ξύπνα, παιδί μου, γλήγορα, καλὴ μου Πηνελόπη, 5
νὰ ἰδῆς ἐκεῖνα πόλπιζες καὶ χρόνια λαχταροῦσες.
Ἦρθε ὁ Δυσσέας μὲ καιρὸ καὶ βρίσκεται στὸ σπίτι,
καὶ τοὺς χαμένους σκότωσε μνηστῆρες, πού τὸ γιό του
τυράγνησαν καὶ ρήμαξαν τὸ βίος του καὶ τὸ σπίτι».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τῆς μίλησε ἔτσι πάλε· 10
« Καλὴ μου βάγια, ἄχ, οἱ θεοὶ σοῦ σάλεψαν τὰ φρένα,
πού καὶ τὸν πιὸ γερὸ στὸ νοῦ μποροῦν νὰ τὸν τρελάνουν,
καὶ νὰ τοῦ γιάνουν τὸ μυαλὸ τοῦ παραστρατισμένου.

Αὐτοὶ καὶ σένα σ' ἐβλάψαν, πού πρὶν τὰ φρένα σου εἶχες. 15
Τί μὲ γελαῖς, πού τὴν καρδιά πολὺπικρὴ τὴν ἔχω,
κι αὐτὰ μοῦ λὲς τ' ἀσύστατα, κι ἀπ' τὸ βαθὺ τὸν ὕπνο
μὲ ξύπνησες, πού μοῦ κλεινε γλυκὰ τὰ βλέφαρά μου ;
Ἄχ, ἔτσι δὲν κοιμήθηκα ποτέ μου, ἀφότου πῆγε
στὴν κακο - Τροία ὁ ἄντρας μου τὴν τρισκαταραμένῃ.
Μόν' πίσω γύρνα γλήγορα, κατέβα στὸ παλάτι. 20

Κι ἂν ἄλλῃ σκλάβα ἐρχόντανε, ἀπ' ὅσες μὲ δουλεύουν,
τέτοια μαντάτα νὰ μοῦ πῇ, τὸν ὕπνο νὰ μοῦ κόψῃ,

θά 'φευγε εὐτὺς μὲ κλάματα νὰ σύρη στὴ δουλειά της.
 Μὰ σὺ τῇ χάρῃ νὰ χρωστᾷς γι' αὐτὸ στὰ γηρατειά σου ».

Πάλε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τῆς εἶπε μὲ λαχτάρᾳ · 25

« Δὲ σὲ γελῶ, παιδάκι μου, μόν' ἔφτασε ὁ Δυσσέας,
 ἀλήθεια, κι εἶναι σπίτι του, καθὼς μ' ἀκοῦς, ὁ ξένος
 ποὺ δὲν τὸν ψήφησε κανεὶς σὰν ἦρθε στὸ παλάτι.
 Κι ἀπὸ καιρὸ ὁ Τηλέμαχος τό 'ξερε ἐδῶ πὼς ἦταν,
 μόν' ἔκρυβε ἀπὸ φρόνηση τὴ γνώμη τοῦ γονιοῦ του, 30
 γιὰ νὰ πλερώσῃ τ' ἄδικα στοὺς φαντασμένους ἄντρες ».

Εἶπε κι ἐκεῖνη χάρηκε καὶ πήδηξε ἀπ' τὴν κλίνη
 καὶ τῇ γριούλᾳ ἀγκάλιασε, στὰ δάκρυα βουτημένη,
 κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τῆς εἶπε κρᾶζοντάς την· 35

« Ἐλα νὰ ζήσης, βάρια μου, τὴν πᾶσα ἀλήθεια πὲς μου,
 ἂν ἦρθε, ἀλήθεια, σπίτι του, καθὼς μοῦ παρασταίνεις,
 πὼς μόνος του κατὰφερε τοὺς ἄτσαλους μνηστῆρες,
 ἐνῶ ὅλοι πάντα μαζῶχοι καθόντανε ἐδῶ μέσα ; »

Τότε ἔτσι ἡ βάρια Εὐρύκλεια τῆς Πηνελόπης εἶπε·

« Δὲν εἶδα, μήτε τὰ 'μαθα, μόν' ἄκουσα τὸ βόγγο 40
 ποὺ σκοτωνόνταν. Κι ὅλες μας στῶν γιατακιῶν τὸ βάθος
 ὁλότρεμες ζαρῶναμε κλειδομανταλωμένες.
 ὡσότου πιά μὲ φώναζε ἀπ' τὸ παλάτι ὁ γιός σου,
 ποὺ πρόσταξε ὁ πατέρας του νὰ 'ρθῇ νὰ μὲ φωνάξῃ.
 Τότε ἤβρα τὸ Δυσσέα ἐκεῖ, μὲς στ' ἄψυχα κουφάρια 45
 νὰ στέκῃ ὀρθός, καὶ γύρω του, στὸ πάτωμα στρωμένοι,
 ἦταν ἐκεῖνοι καταγῆς, ἓνας στὸν ἄλλο ἀπάνω.
 Θὰ σοῦ ἀναγᾶλλιαζε ἡ καρδιὰ στὰ στήθια, ἂν τὸν θεωροῦσες
 στὶς λέρες καὶ στὰ αἵματα χωμένο σὰ λιοντάρι.
 Τώρα στὶς πόρτες τῆς αὐλῆς αὐτοὶ σωρὸς εἶναι ὅλοι, 50
 κι ἐκεῖνος ἀναψε φωτιά μεγάλη νὰ θειαφίσῃ
 τὴ σάλα, κι ἐδῶ μ' ἔστειλε νὰ ρθῶ νὰ σὲ φωνάξω.
 Μόν' τρέχα, στὴν καρδούλα σας νὰ νιώστε πιά κι οἱ δύο σας
 χαρᾶς μιὰ στάλα, ποὺ 'πιατε τοῦ κόσμου τὰ φαρμάκια.
 Βρῆκε ὁ παλιὸς ὁ πόθος σας τὴν ἄκρη του πιά τώρα. 55
 Ξανάρθε ἐκεῖνος ζωντανὸς στὸ σπίτι του, καὶ βρῆκε
 καὶ σένα καὶ τὸ γιόκα του, καὶ τοὺς μνηστῆρες ὅλους
 τοὺς πλέρωσε στὸ σπίτι του γιὰτὶ τὸν ἀδικοῦσαν ».

Τότε ἔτσι πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
 « Ἀκόμα, βάρια μου καλή, μὴν καμαρώνης τόσο. 60

Ξέρεις μὲ πόση μας χαρὰ θὰ τότε βλέπαμε ὅλοι,
 καὶ πρῶτα ἐγὼ κι ὁ γιόκας μας, στὸ σπίτι νὰ γυρίση.
 "Ομως δὲν εἶναι ὁ λόγος σου σωστός ὅπως τὸν εἶπες,
 μὰ κάποιος σκότωσε θεὸς τοὺς ἄτροπους μνηστῆρες,
 ποὺ θύμωσε γιὰ τ' ἄπονα καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα. 65

Γιατὶ κανένα αὐτοὶ θνητὸ στὸν κόσμον δὲν ψηφοῦσαν,
 εἴτε μεγάλο εἴτε μικρό, ποὺ τύχαινε μπροστά τους.
 Γι' αὐτὸ τὴν πάθανε ἄσκημα μ' αὐτὲς των τὶς περφάνεις.
 Μά, ἄχ, κι ὁ Δυσσέας χάθηκε ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα ».

Τότε ἔτσι εὐτὺς τῆς ἀπαντᾷ κι ἡ βάρια Εὐρύκλεια, κι εἶπε· 70
 « Παιδί μου, πῶς σοῦ ξέφυγαν τὰ λόγια αὐτὰ ἀπ' τὸ στόμα ;
 Τὴν ὥρα πού 'ναι ὁ ἄντρας σου στὸ σπίτι του φτασμένος,
 λὲς πῶς δὲ θὰ γυρίση πιά ; Πάντα ἄπιστη ἡ καρδιά σου.

Μὰ κι ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ φῶς φανερό σημάδι,
 γιὰ τὴν πληγὴ ποὺ τοῦ 'καμε μὲ τ' ἄσπρο του τὸ δόντι 75
 μιὰ μέρα ὁ ἀγριόχοιρος. Τὴ γνῶρισα τὴν ὥρα
 ποὺ τοῦ τὴν ἐπλυνα, κι εὐτὺς νὰ σοῦ τὸ πῶ ζητοῦσα,
 μὰ ἐκεῖνος μὲ τὴν χούφτα του μοῦ βούλωσε τὸ στόμα
 καὶ μοῦ 'λεγε, ἀπὸ φρόνηση τοῦ νοῦ του, νὰ σωπάσω.

Μόν' τρέχα. Βάζω στοίχημα στὴν ἰδιά τὴ ζωὴ μου, 80
 ἂν σὲ γελῶ, μὲ θάνατο σκληρὸ νὰ μὲ χαλάσης ».

"Επειτα πάλε ἡ φρόνιμη τῆς εἶπε ἡ Πηνελόπη·
 « Καλή μου βάρια, δύσκολο πολὺ νὰ καταλάβης
 τῶν ἀθανάτων τὶς βουλές, ὅσο σοφὴ κι ἂν εἶσαι.
 Μὰ ἂς πᾶμε στὸν Τηλέμαχον νὰ ἰδῶ τοὺς σκοτωμένους 85
 μνηστῆρες, καὶ νὰ μάθω ἐκεῖ ποιὸς τὴ ζωὴ τοὺς πῆρε ».

"Ετσι εἶπε κι ἀπ' τὸν πύργον της κατέβαινε, κι ὁ νοῦς της
 λογάριάζε ἂν στὸν ἄντρα της θὰ μίλαε ἀπ' ἀλάργα,
 ἢ χέρια καὶ κεφάλι του νὰ πάη νὰ τοῦ φιλήσῃ.

Σὰ μπῆκε καὶ δρασκέλισε τὸ πέτρινο κατώφλι, 90
 πῆγε καὶ κάθισε ἀντικρὺ τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα,
 κοντὰ στὴ λάμψη τῆς φωτιᾶς, κατὰ τὸν ἄλλο τοῖχο.
 Σιμὰ στὸ στυλο τὸν ψηλὸ καθόντανε κι ἐκεῖνος
 κι εἶχε τὰ μάτια του στὴ γῆς रिγμένα, λαχταρώντας

πότε ἓνα λόγο θά τοῦ πῇ τὸ τρυφερό του ταίρι, 95
 ἀφοῦ τὸν εἶδε ἀγνάντια της. Κι ἄλλα ἡ Πηνελόπη
 ὥρα πολλή καθόντανε κι ὁ νοῦς της ἀποροῦσε,
 κι ἄλλοτε ἐκεῖ ἀπὸ πάνω του δὲ σήκωνε τὰ μάτια
 κι ἄλλοτε δὲν τὸν γινώριζε, στὰ φτωχικὰ ντυμένο.

Τότε ἔτσι κι ὁ Τηλέμαχος τῆς εἶπε θυμωμένα· 100

« Μάνα· μου, κακομάνα μου, πόχεις καρδιά ἀπὸ πέτρα,
 πῶς ἔτσι ἀπ' τὸν πατέρα μου σὰν ξένη ἀλάργα στέκεις,
 μήτε κοντά του κάθесαι, νὰ πᾶς νὰ τὸν ρωτήσης ;
 Καμιά μὲ τόση ὑπομονή δὲ θά στεκόντανε ἄλλη,
 ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της, ποὺ πίκρες σὰν περάση 105
 γυρίση στὴν πατρίδα του στὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.

Μὰ κι ἀπ' τὴν πέτρα πιὸ σκληρὴ ἔχεις καρδιά ἐσὺ πάντα».

Τότε ἔτσι πάλε ἡ φρόνιμη τοῦ λέει ἡ Πηνελόπη·
 « Παιδί μου, ὁ νοῦς μου σάστισε κι οὔτε μπορῶ ἀπ' τὸ στόμα 110
 νὰ βγάλω λέξη νὰ τοῦ πῶ, μήτε νὰ τὸν ρωτήσω
 μήτε μπορῶ στὸ πρόσωπο νὰ τὸν κοιτάξω ἀγνάντια.

Κι ἂν ὁ Δυσσέας εἶναι αὐτός, ἀλήθεια, κι ἦρθε σίτι,
 μονάχοι ἐμεῖς καλύτερα θά γνωριστοῦμε οἱ δύο μας.
 Γιατὶ ἔχουμε κάποια κρυφὰ σημάδια μεταξύ μας, 115
 ποὺ τὰ κρατοῦμε μυστικὰ καὶ δὲν τὰ ξέρουν ἄλλοι ».

Εἶπε καὶ χαμογέλασε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας,
 κι ἔτσι δυὸ λόγια πεταχτὰ λαλεῖ τοῦ Τηλεμάχου·
 « Ἄσ' τη, λοιπόν, Τηλέμαχε, τὴ μάνα σου μονάχη
 νὰ μ' ἐξετάση. Γλήγορα θά μὲ γνωρίση τότε. 120

Τώρα μὲ βλέπει ἔτσι λερό καὶ κακοφορεμένο,
 γι' αὐτὸ καὶ μὲ καταφρονεῖ, ποῦ μ' εἶδε, ποῦ μὲ ξέρει.
 Κι ἔλα, ἄς σκεφτοῦμε τώρα ἐμεῖς τὸ πιὸ καλὸ νὰ γίνη.
 Ἄν ντόπιον ἄνθρωπο κανεῖς σκοτώσῃ, κι ἓνα μόνο,
 ποὺ δὲν ἀφήνει πίσω του πολλοὺς νὰ τὸν ζητήσουν,
 φεύγει στὰ ξένα, ἀφήνοντας πατρίδα καὶ δικούς του. 125
 Μὰ ἐμεῖς τοῦ τόπου τῇ ζωῇ, τὰ πρῶτα ἀρχοντοπαῖδια
 στὸ Θιάκι ξεπαστρέψαμε. Νά τί νὰ λογαριάσῃς ».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 « Μόνος σου φρόντισε γι' αὐτά, πατέρα ἀγαπημένε.
 Γιατὶ στὸν κόσμον ἀσύγκριτη τὴ λένε τὴ βουλή σου, 130

κι οὔτε μπορεῖ κανεὶς θνητὸς νὰ συγκριθῇ μαζί σου.
Κι ἐμεῖς θὰ σ' ἀκολουθήσουμε φωτιά γεμάτοι οἱ ἄλλοι
καὶ θὰ βοηθήσουμε, θαρρῶ, κατὰ τὴ δύναμή μας ».

Τότε ἔτσι κι ὁ πολὺσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·
« Μετὰ χαρᾶς θὰ σοῦ τὸ πῶ καλύτερο ποιοῦ βρίσκω. 135

Λουστῆτε πρῶτα κι ὕστερα φορέστε τοὺς χιτῶνες,
καὶ βάλτε εὐτὺς νὰ στολιστοῦν κι οἱ δοῦλες στὸ παλάτι.

Κι ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς μὲ τὴ γλυκιὰ κιθάρα
τὸν παιγνιδιάρικο χορὸ ἄς πιάσῃ νὰ μᾶς παίξῃ,
ἴξω ἂν ἀκοῦνε νὰ θαρροῦν πῶς γίνεται ἐδῶ γάμος, 140
εἴτε οἱ διαβάτες ποὺ περνοῦν, εἴτε οἱ γειτόνοι γύρω.

Μήπως στὴν πόλῃ ἀρχίτερα τρέξῃ τοῦ φόνου ἡ φήμη
πρὶν ἴξω στὸ πολὺδεντρο νὰ φτάσουμε μετόχι.
Κι ἐκεῖ θὰ ἰδοῦμε τότε πῶς θὰ μᾶς φωτίσῃ ὁ Δίας ».

Ἔτσι εἶπε, κι ὅλοι ὑπάκουσαν κι ὅπως τοὺς εἶπε κάνουν. 145
Λούστηκαν πρῶτα κι ἔβαλαν χιτῶνες κι οἱ γυναῖκες

στολίστηκαν, καὶ τὴ βαθιὰ κιθάρα του σὰν πῆρε
ὁ θεϊκὸς τραγουδιστὴς τοὺς ξύπνησε τὸν πόθο
στὸ διπλοτσάκιστο χορὸ καὶ στὸ γλυκὸ τραγοῦδι.

Κι ὅλο ἀπ' τοὺς χτύπους τῶν ποδιῶν ἀχοῦσε τὸ παλάτι, 150
καθὼς οἱ ἄντρες χόρευαν κι οἱ λυγερὲς γυναῖκες.

Κι ἔτσι ἓνας εἶπε ἀκούγοντας ἀπόξω ἀπ' τὸ παλάτι·
« Κάποιος τὴν πολυγύρευτῃ βασίλισσα θὰ πῆρε.

Ἡ ἔρμη, δὲν τὸ βάσταξε, στ' ἀρχοντικὸ τοῦ ἀντρός της
νὰ μένῃ πάντα ἀνύπαντρη κι ὅσο νὰ φτάσῃ ἐκεῖνος ». 155

Ἔτσι εἶπε, μὰ δὲν τὰ ἔξεραν αὐτὰ πῶς εἶχαν γίνεῖ.
Τότε ἔλουσε ἡ κελάρισσα Βρυνόμη τὸ Δυσσέα

μὲς στὸ παλάτι κι ἄλειψε μὲ λάδι τὸ κορμί του,
κι ὁμορφα ροῦχα τοῦ ἔβαλε χλαμύδα καὶ χιτῶνα.

Κι ἀπ' τὸ κεφάλι τοῦ ἔχυνε μιὰ ὁμορφιά ἡ Παλλάδα, 160
σὰν πιδὸ ψηλὸς νὰ φαίνεται καὶ πιδὸ παχύς. Καὶ πέφταν

ἀπ' τὴν κορφή του τὰ σῖγουρά μαλλιὰ του σὰν τὰ γιοῦλια.
Κι ὅπως τεχνίτης ξακουστός, ποὺ τοῦ ἔμαθαν τὴν τέχνη

ὁ Ἡφαίστος κι ἡ Ἀθηνᾶ, μὲ μάλαμα χρυσώνει
τ' ἀσήμε, καὶ περίτεχνα χρυσαφικὰ τελεῖ, 165
ἔτσι μιὰ χάρη τοῦ ἔχυνε στοὺς ὤμους, στὸ κεφάλι.

Κι ὅμοιος μ' ἀθάνατο θεὸ ἀπ' τὸ λουτρό ὄζω βγῆκε.
 Κάθισε πάλε στὸ θρονί, πού τό 'χε πρὶν ἀφήσει,
 ἀγνάντια στὴ γυναῖκα του καὶ μὲ καημὸ τῆς εἶπε·
 «Καημένη, ἀπ' ὅλες πιὸ πολὺ τὶς ἄλλες τὶς γυναῖκες, 170
 σκληρὴ καρδιὰ σοῦ βάλανε στὰ στήθια σου οἱ Οὐράνιοι.
 Καμιά μὲ τόση ὑπομονὴ δὲ θὰ στεκόντανε ἄλλη
 ἔτσι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄντρα της, πού πίκρες σὰν περάση
 τῆς ἔρθη στὴν πατρίδα τοῦ τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μόν' ἔλα, βάρια, στρῶσε μου κρεβάτι νὰ πλαγιάσω, 175
 κι αὐτὴ στὰ στήθια τὴν καρδιὰ τὴν ἔχει σιδερένια».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 «Καημένε, δὲν ξιπάζομαι, μήτε περήφανη εἰμαι,
 μήτε σαστίζω. Μόν' καλὰ πῶς ἔχουν σὲ θυμοῦμαι
 τὸ Θιάκι μὲ μακρόκουπο σὰν ἄφησες καράβι. 180
 Μόν' ἔλα, βάρια Εὐρύκλεια, κι ἀπ' τὸ ψηλὸ παλάτι
 στρῶσε ὄζω τὸ κρεβάτι τοῦ, πού τό 'καμε μονάχος.
 Κι ὄζω ὅταν στρώσης ἔπειτα πιάσε καὶ βάλε ἀπάνω
 στρῶμα, ἀντρομίδα καὶ προβιά καὶ κεντητὸ σεντόνι».

Ἔτσι εἶπε δοκιμάζοντας τὸν ἄντρα της, κι ἐκεῖνος 185
 γύρισε κι εἶπε μὲ θυμὸ στὸ λατρευτὸ τοῦ ταίρι·
 «Γυναίκα, αὐτὸς ὁ λόγος σου μοῦ πλήγωσε τὰ σπλάχνα.
 Ποιὸς πῆγε τὸ κρεβάτι μου νὰ τὸ παραμερίσῃ;
 Δύσκολα αὐτὸ θὰ τό 'κανε κι ὁ πιὸ καλὸς τεχνίτης,
 ἐκτὸς ἂν ἤθελε ὁ θεὸς ὁ ἴδιος νὰ κατέβῃ 190
 καὶ σ' ἄλλο μέρος εὐκολὰ θὰ τὸ τοποθετοῦσε.
 Ὅμως κανεὶς θνητὸς στὴ γῇ, κι ἄς ἦταν νιὸς λεβέντης,
 δὲ θὰ τὸ σάλευε εὐκολὰ, γιατί ἔχει ἓνα σημάδι
 τρανό, δικό μου τέχνασμα, στὸ σκαλιστὸ κρεβάτι.
 Φιντάνι ἐλιάς στενόφυλλης μὲς στὴν αὐλὴ μου ἀνθοῦσε, 195
 χλωρόφλουδο, ὀλοφούντωτο, χοντρὸ ὅπως ἓνας στύλος.
 Κι ὀλόγυρά της ἔχτισα μιά κάμαρα, φτιασμένη
 μὲ μάρμαρα πελεκητὰ καὶ μὲ σκεπὴ ἀπὸ πάνω
 κι ἔβαλα πόρτες ταιριαστὲς κι ὁμοφοκαμωμένες.
 Ἐκοφα τῆς πυκνόφυλλης ἐλιάς τὴ φύοντα τότες 200
 καὶ τὸν κορμὸ κλαδεύοντας τὸν πελεκῶ ἀπ' τὴ ρίζα
 μ' ἓνα σκεπάρνι τεχνικά, στὴ στάφην ἰσώνοντάς τον,

κι ἔφτιασα τὰ κλινόποδα, τρυπώντας με τρυπάνι.
 Κι ἐκεῖθε τότες ἄρχισα νὰ φτιάνω τὸ κρεβάτι
 πλουμίζοντάς το μάλαμα καὶ φίλτισι κι ἀσήμε 205
 καὶ μέσα κόκκινο λουρί βοδιοῦ λαμπρὸ τεντώνω.
 Νά τώρα τὰ σημάδια τοῦ σοῦ τὰ 'πα, μήτε ξέρω
 ἂν μένη ἀκόμα ἀσάλευτο, γυναῖκα, τὸ κρεβάτι
 ἦ πιὰ ἀπ' τῇ ρίζα τὸ 'κοψε κανεὶς κι ἄλλοῦ τὸ πῆγε».

Εἶπε κι ἐκείνης κόπηκαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά της 210
 σὰν ἄκουσε τ' ἀλάθευτα σημάδια ποῦ τῆς εἶπε
 κι ἔτρεξε εὐτὺς ἀπάνω του στὰ δάκρυα βουτηγμένη
 καὶ τὸ λαιμὸ του ἀγκάλιασε με τὰ λευκά της χέρια
 καὶ φίλαε τὸ κεφάλι του κι ἀγαπημένα τοῦ 'πε·
 « Μὴ μοῦ θυμῶνης, ἄντρα μου, ποῦ σ' ἔλα στοχασμένως 215
 κι ἀπ' ὅλους εἶσαι πιὸ πολὺ. Ἄχ, οἱ θεοὶ τίς πίκρες
 μᾶς ἔστειλαν ποῦ ζήλεψαν πάντα μαζί νὰ ζοῦμε,
 τὰ νιάτα νὰ χαιρόμαστε, κι οἱ δυὸ μαζί στὸ τέλος
 τῶν γηρατειῶν νὰ φτάσουμε. Μὴ μοῦ κακιώσης τώρα
 ποῦ δέ σέ χάρηκα ἀπ' ἀρχῆς τὴν ὥρα καθὼς σ' εἶδα. 220

Γιατὶ ἔτρεμε ἡ καρδούλα μου στὰ τρυφερά μου στήθια
 μὴν ἔρθη ἐδῶ με ψέματα κανεὶς καὶ με γελάση.
 Γιατὶ πολλοὶ ποῦ τὸ κακὸ σοφίζονται στὸ νοῦ τους.
 Μήτε ἡ Ἑλένη ἢ Ἀργίτισσα τοῦ Δία ἢ θυγατέρα
 με ξένον ἄντρα ἐρωτικά δὲ θά 'πεφτε στὸ στρῶμα 225
 ἂν ἤξερε πῶς στὴ γλυκιὰ πατρίδα της μιὰ μέρα
 οἱ πολεμόχαροι Ἀχαιοὶ θά τὴ γυρίσουν πίσω.
 Μὰ στ' ἄπρεπὸ της φέρσιμο τὴν ἔσπρωξε ἔτσι ἡ μοίρα
 καὶ πρὶν στὸ νοῦ δὲν πρόβλεψε τὸ φοβερὸ της κρίμα
 ποῦ πρῶτα ἐμᾶς τὰ πιὸ πικρὰ μᾶς πότισε φαρμάκια. 230

Μὰ τώρα ἀφοῦ τ' ἀλάθευτα τοῦ κρεβατιοῦ σημάδια
 μοῦ τὰ 'πες, ποῦ δὲν τὰ 'ξερε κανεὶς θνητὸς στὸν κόσμον
 παρὰ μονάχα ἐγὼ καὶ σύ κι ἡ σκιάβα μου Ἀκτορίδα,
 ποῦ μοῦ 'δωσε ὁ πατέρας μου γιὰ ἐδῶ ὅταν ξεκινουῖσα,
 καὶ μᾶς φυλοῦσε τίς κλειστὲς τοῦ παλατιοῦ τίς πόρτες, 235
 τώρα μοῦ πείθεις τὴν καρδιά, τόσο σκληρὴ κι ἄς εἶναι ».

Εἶπε καὶ τότε πιὸ πολὺ τοῦ ζύπνησε τὸν πόθο
 τοῦ θρήνου κι ἔκλαιε τὴν πιστὴ γυναῖκα του κρατώντας.

Κι ὅπως κοιτάζουν τὴ στεριά μὲ πόθο καὶ λαχτάρα
 στὸ πέλαγο ὅσοι κολυμποῦν ποὺ τὸ γερὸ καράβι 240
 τοὺς σπάσῃ μεσοπέλαγα ὁ Σείστης Ποσειδῶνας
 χτυπώντας μὲ τὸν ἄνεμο καὶ τ' ἀφρισμένο κύμα,
 καὶ λίγοι ἀπ' τ' ἄγριο πέλαγο γλιτώνουν κολυμπώντας
 κι ἀπ' τὸ κορμὶ τους χύνεται τῆς θάλασσας ἡ ἄρμη
 καὶ μὲ χαρὰ πατοῦν στεριά σὰν ξέφυγαν τὸ χάρο, 245
 ἔτσι κι ἐκεῖνη χαίρονταν τὸν ἄντρα τῆς νὰ βλέπῃ
 κι οὐτ' ἔβγαζε τ' ἀφράτα τῆς τὰ χέρια ἀπ' τὸ λαιμὸ του.
 Κι ἡ ροδοδάχτυλη Αὐγὴ θὰ ἔβρισκε αὐτοὺς νὰ κλαῖνε,
 ἂν ἄλλο δὲ σοφίζονταν ἡ Ἀθηναῖ Παλλάδα.
 Τὴ Νύχτα ἀλάργα κράτησε στὰ πέρατα τοῦ κόσμου 250
 καὶ τὴ χρυσόθρονη Αὐγὴ στοῦ Ὠκεανοῦ τὴν ἄκρη,
 μηδ' ἄφησε τὰ γλήγορα νὰ ζέψῃ τ' ἄλογά τῆς
 τὸ Λάμπρο καὶ τὸ Φωτεινὸ, τὰ δυὸ τῆς τὰ πουλάρια,
 ποὺ τῆς τραβοῦν τ' ἀμάξι τῆς καὶ φῶς στὸν κόσμον φέρνουν.
 Τότε εἶπε στὴ γυναίκα του πάλε ὁ σοφὸς Δυσσέας 255
 «Ἄχ, ὅλα μας τὰ βάσανα δὲν πῆραν, φῶς μου, τέλος
 καὶ πίσω ἀκόμα ἀμέτρητοι μᾶς περιμένουν πόνοι
 σκληροί, ποὺ γράφει ὀλόκληρους νὰ τοὺς περάσω ἢ μοῖρα.
 Ἔτσι προφήτεψε ἡ ψυχὴ τοῦ μάντη Τειρεσία
 τὴ μέρα ποὺ κατέβηκα στὸ σκοτεινὸ τὸν Ἄδην 260
 ζητώντας μὲ τοὺς ναῦτες μου νὰ φτάσω στὴν πατρίδα.
 Μόν' ἔλα τώρα, ἀγάπη μου, νὰ πᾶμε στὸ κρεβάτι
 νὰ κοιμηθοῦμε, τὸ γλυκὸ τὸν ὕπνο νὰ χαροῦμε».
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι πάλε·
 «Ἔτοιμη θὰ ἴναι ἡ κλίνη σου τὴν ὥρα ποὺ θελήσῃς, 265
 ἀφοῦ σ' ἀξιώσανε οἱ θεοὶ μὲ τὸ καλὸ νὰ φτάσῃς
 στὴν ποθητὴ πατρίδα σου, στ' ἀρχοντικὸ σου σπίτι.
 Μόν' ἔλα ἀφοῦ θυμήθηκες τὰ βάσανά σου τώρα,
 πές τα κι ἐμένα, ἂν καὶ θαρρῶ στερνὰ πὼς θὰ τὰ μάθω.
 Ὅμως κι ἀμέσως ἄσκημο δὲν εἶναι νὰ τὰ ξέρω». 270
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας καὶ τῆς εἶπε·
 «Καημένη, αὐτὰ τί τὰ ζητᾷς, τί θέλεις νὰ τὰ μάθῃς;
 Μόν' ἔλα, δίχως τίποτε νὰ κρύψω νὰ τ' ἀκούσῃς,
 Ὅμως γι' αὐτὸ δὲ θὰ χαρῆς, καθὼς κι ἐγὼ δὲ χαίρω

πού μου 'πε ὁ μάντης σὲ πολλές θνητῶν νὰ τρέξω χῶρες, 275
 κρατώντας καλοσήκωτο κουπί στὰ δυό μου χέρια,
 ὅσο νὰ φτάσω σὲ λαούς πού θάλασσα δὲν ξέρουν
 καὶ τρῶνε ἀνάλατο φαγὶ καὶ μήτε ἀπὸ καράβια
 γνωρίζουν κοκκινόπλωρα, μήτε εἶδανε ποτέ τους
 τὰ καλοτράβηχτα κουπιά πού 'ναι φτερά τῶν πλοίων. 280
 Κι ἄκου, καθὼς μου τό 'λεγε τ' ἀλάθευτο σημάδι·

"Ὅταν στὸ δρόμο πού τραβῶ ξένος μὲ βρῇ διαβάτης
 καὶ λιχιστήρι αὐτὸ μου πῇ στὸν ὄμο πού σηκώνω,
 πρόσταξε τότε τὸ κουπί στὸ χῶμα νὰ τὸ μπήξω
 κι ὅμορφα νὰ προσφέρω ἐκεῖ σφαχτὰ στὸν Ποσειδῶνα, 285
 ἀρνί, δαμάλι καὶ καπρί τῶν χοίρων ἀναβάτη,
 νὰ φτάσω στὴν πατρίδα μου κι ἀρχοντικές θυσίες
 πολλές νὰ κάμω στοὺς θεούς, πού κατοικοῦν στὰ οὐράνια,
 μὲ τὴ σειρά τοῦ καθενός. Κι ὁ θάνατος πιά τότε
 γλυκὸς μακριὰ ἀπ' τὰ πέλαγα θὰ 'ρθῇ νὰ μ' ἀνταμώσῃ 290
 στ' ἀρχοντικά μου γηρατειά. Καὶ γύρω μου ὁ λαὸς μού
 πάντα θὰ ζῇ καλὸτυχος. "Ἔτσι εἶπε πῶς θὰ γίνουν».

Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη τ' ἀπάντησε ἔτσι κι εἶπε·
 «'Αφοῦ καλύτερα οἱ θεοὶ τὰ γηρατειά σοῦ γράφουν,
 ἔχεις ἐλπίδα στὰ στερνὰ νὰ πάψουν τὰ δεινὰ σου». 295

Ἐνόσω αὐτὰ κουβέντιαζαν μιλώντας μεταξύ τους
 ἡ Εὐρυνόμη ἐτοίμαζε κι ἡ βάγια τὸ κρεβάτι
 βάζοντας στρώματα ἀπαλὰ στὴ λάμψη τῶν λαμπάδων.
 Κι ἀφοῦ μὲ βιάση στρώσανε τὸ μαλακὸ κρεβάτι
 γύρισε στὸ γιατάκι της νὰ κοιμηθῇ ἡ γριούλα. 300
 κι ἡ Εὐρυνόμη μ' ἓνα φῶς στὸ χέρι προχωροῦσε,
 καθὼς οἱ δυό τους πῆγαιναν νὰ πέσουν στὸ κρεβάτι.
 Κι ἅμα τοὺς πῆγε γύρισε κι αὐτὴ στὴν κάμαρή της.
 Κι ἐκεῖνοι τότε στὸ παλιὸ κρεβάτι μὲ λαχτára
 τῆς παντρεῖας θυμῆθηκαν τὴν ὠρισμένη τάξη. 305
 Τότε ὁ θεῖκος Τηλέμαχος, ὁ Εὐμαιοις κι ὁ βουκόλος
 πάψανε ἀμέσως τὸ χορὸ, πάψανε κι οἱ γυναῖκες
 κι ὅλοι ἔπειτα κοιμήθηκαν στὸ ἱσκιερὸ παλάτι.

Κι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ χαρήκανε τὴ ζαχαρένια ἀγάπη,
 γλυκιὰ κουβέντα ἀρχίσανε μιλώντας μεταξύ τους. 310

Μιά τοῦ ἔλεγε ὅσα πέρασε μὲς στὸ παλάτι ἐκείνη
τῇ σιχαμένη συντροφιά νὰ βλέπη τῶν μνηστήρων,
ποὺ σφάζανε ἐξ αἰτίας τῆς πληθὸς ἀρνιά καὶ βόδια
κι ἅπ' τὰ πιθάρια ἀμέτρητο γλυκὸ κρασί τραβοῦσαν,
μιά πάλε ὁ θεογέννητος τῆς ἔλεγε ὁ Δυσσέας
ὅσα στοὺς ἄλλους ἔκαμε δεινὰ κι ὅσα κι ὁ ἴδιος
κακόπαθε. Καὶ χαίρουνταν ν' ἀκούη ἡ Πηνελόπη
κι οὐτ' ὕπνος τῆς ἐρχότανε πρὶν ὅλα νὰ τὰ μάθῃ.

Κι ἄρχισε πῶς τοὺς Κίκονες ὑπόταξε. Κατόπι
πῶς ἔφτασε στὴν καρπερὴ τῶν Λωτοφάγων χώρα.
Ὁ Κύκλωπας τί τοῦ ἔκαμε καὶ πῶς τὰ πλέρωσε ὅλα,
ποὺ τοῦ ἔφαγε δίχως σπλαχνιὰ τοὺς ποθητοὺς συντρόφους.
Πῶς ἔφτασε στὸν Αἰόλο καὶ τὸν φιλοξενοῦσε,
ὅπως δὲν τοῦ ἔανε γραφτό, κι ἄς τὸν ξεπροβοδοῦσε
ἀκόμα νὰ ῥθῃ στὴ γλυκιὰ πατρίδα, κι ἡ φουρτούνα
στὴν ψαροτρόφα θάλασσα τὸν γύρισε θρηνηώντας.
Πῶς πῆγε στὴν Τηλέπυλο, τῶν Λαιστρυγόνων χώρα,
ποὺ τὰ καράβια χάλασαν, καὶ τοὺς γοργοὺς συντρόφους
(ὅλους, καὶ μόνος γλίτωσε μὲ τὸ καράβι ἐκεῖνος).
Τῆς Κίρκης τὰ καμώματα τῆς εἶπε καὶ τοὺς δόλους,
στὸν Ἄδη πῶς κατέβηκε τὸν καταραχνιασμένο,
τοῦ Τειρεσία τὴν ψυχὴ τοῦ μάντη νὰ ρωτήσῃ,
μὲ πλοῖο του πολὺσκαρμο, κι εἶδε ὅλους τοὺς συντρόφους
κι ἐκείνη ποὺ τὸν ἔκαμε κι ἔθρεψε ἀπὸ μικράκι.
Πῶς τ' ἄκουσε τὸ λυγερὸ τραγοῦδι τῶν Σειρήνων,
πῶς ἔφτασε καὶ στὶς Κρουστὲς τίς πέτρες καὶ στὴν ἔρμη
τῇ Σκύλλᾳ καὶ τῇ Χάρυδῃ, ποὺ δίχως νὰ τὴν πάθῃ
κανεὶς θνητὸς δὲν πέρασε καμιά φορὰ κοντὰ τους.
Πῶς φάγανε οἱ συντρόφοι του τοῦ Ἥλιου τὰ γελάδια,
πῶς ἔκαψε τὸ γλήγορο καράβι ὁ βροντορίχτης,
τοῦ Κρόνου ὁ γιός, μὲ φλογερὸ ἀστροπελέκι τότε
κι ὅλοι οἱ λεβέντες χάθηκαν συντρόφοι του, κι ἐκεῖνος
τῇ μαύρῃ μοίρᾳ ξέφυγε μονάχος, καὶ πῶς πῆγε
στῆς Ὠρυγίας τὸ νησί, στὴν Καλυψὼ τῇ νύφῃ,
ποὺ τὸν κρατοῦσε κι ἄντρα τῆς ποθοῦσε νὰ τὸν ἔχῃ,
καὶ στὴ βαθιὰ τὸν ἔθαψε σπηλιά της, τάζοντάς του

νὰ τότε κάμη ἀθάνατο κι ἀγέραστον ἀκόμα,
ὅμως ποτὲ δὲν τοῦ 'πιθεῖ στὰ στήθια τὴν καρδιά του.

Πῶς ἔφτασε στοὺς Φαίακες μὲ βάσανα καὶ πίκρες,

πού σὰ θεοὶ τὸν τίμησαν ἀπ' τὴν καρδιά τους ὅλοι 350

καὶ μὲ καράβι στὴ γλυκιὰ τὸν ἔστειλαν πατρίδα,
χαλκὸ καὶ μάλαμα σωρὸ καὶ ροῦχα δίνοντάς του.

Αὐτὸ τὸ λόγο εἶπε στερνὸ κι ὕπνος γλυκὸς τὸν πῆρε,
πού ὅλα τὰ μέλη παραλεῖ καὶ τῆς ψυχῆς τὶς ἔννοιες.

Κι ἓνα ἄλλο ἢ λιόθωρη θεὰ σοφίστηκε ἡ Παλλὰδα. 355

Τὴν ὥρα πού κατάλαβε πῶς χόρτασε ὁ Δυσσέας
τὸν ὕπνο καὶ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς γλυκοποιητῆς του,

σῆκωσε τὴ χρυσόθρονη τὴ νυχτογεννημένη
ἀμέσως ἀπ' τὸν Ὠκεανό, νὰ φέρῃ φῶς στὸν κόσμο.

Σηκώθηκε ἀπ' τὸ μαλακὸ κρεβάτι κι ὁ Δυσσέας 360

κι ἔτσι δυὸ λόγια μίλησε στὸ λατρευτὸ του ταίρι·

« Καλὴ μου, πιά ἀπὸ βάσανα χορτάσαμε κι οἱ δυὸ μας

ἀτὴ σου τὸν πολὺπαθο νὰ κλαῖς τὸ γυρισμό μου,

κι ὁ Δίας κι οἱ λοιποὶ θεοὶ νὰ μὲ κρατοῦν μὲ πίκρες

ἀλάργα ἀπ' τὴν πατρίδα μου, πού τόσο τὴν ποθοῦσα. 365

Τώρα τὸ πολυπόθητο σὰ βρήκαμε κρεβάτι,

τὸ βίός μας θὰ κοιτάξουμε στὸ σπίτι ἐδῶ, ὅσο μένει,

κι ὅσα μοῦ κόψανε οἱ γαμπροὶ σφαχτά μου οἱ ξιπασμένοι,

πολλὰ θὰ πάρω μόνος μου, κι ἄλλα οἱ Θιακοὶ θὰ δώσουν,

ὥσότου μέσα τὶς αὐλὲς νὰ τὶς γεμίσουν ὅλες. 370

Μὰ τώρα στὸ πολὺδεντρο τὸ ξοχικὸ θὰ σύρω,

νὰ ἰδῶ τὸ γέρο μου γονιό, πού κλαίει πικρὰ γιὰ μένα.

Καὶ κάμε, φῶς μου, ὅπως σοῦ πῶ, στοχαστικὴ κι ἄς εἶσαι.

Θὰ τρέξῃ ἡ φήμη τῶν γαμπρῶν, πού ξέβγαλα στὸ σπίτι,

ὁ ἥλιος ἅμα πρωτοβγῇ. Στ' ἀνῶι ἀνέβα τότες 375

καὶ κάτσε μὲ τὶς δοῦλες σου χωρὶς νὰ ἰδῆς κανένα.

Εἶπε κι ἀμέσως φόρεσε τὰ ξακουστὰ ἄρματα του,

κι ἔπειτα τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὐμαίο, τὸν τσοπάνη

σηκώνει κι εἶπε τ' ἄρματα νὰ βάλουν τοῦ πολέμου.

Κι ἐκεῖνοι τὸν ὑπάκουσαν καὶ πήρανε τὰ ὅπλα. 380

Τὴν πόρτα ἀνοίγουν κι ἐβγαίνουν, κι ὁ δόλιος ὁ Δυσσέας.

ἔξω ἀπ' τὴν πόλιν τοὺς περνᾷ, σκοτάδι σκεπασμένους.

Ω

Κάλεσε τις ψυχὲς ὁ Ἑρμῆς κοντά του τῶν μνηστήρων,
κρατώντας τὸ χρυσὸ ραβδί, ποὺ ἀνθρώπων, ὅσους θέλει,
μαγεύει μάτια ἢ καὶ ξυπνᾷ πάλε ἄλλους κοιμισμένους.
Μὲ κεῖνο τις ξεκίνησε κι αὐτὲς τὸν ἀκλουθοῦσαν
μὲ τσιριχτά· κι ὅπως πετοῦν μὲς στῆς σπηλιάς τὸ βάθος 5
οἱ νυχτερίδες τρίζοντας, ὅταν καμιά ἀπ' τὸ βράχο
πέση κι ἀπ' τὴν ἀρμάθα της, ποὺ δένει ἢ μιὰ τὴν ἄλλη,
τὸ ἴδιο τρίζανε οἱ ψυχὲς καθὼς τις ὁδηγοῦσε
νὰ πᾶνε ὁ ἄκακος Ἑρμῆς στὸ μουχλιασμένο δρόμο.
Πέρασαν τῇ Λευκόπετρα καὶ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ ρέμα, 10
περνοῦν τοῦ "Ἡλίου τὴν μπασιά, τῇ χώρᾳ τῶν ὄνειρων,
κι εὐτὺς σὲ λίγο φτάσανε στ' ἀσφοδελὸ λιβάδι,
ποὺ μένουν ὅλες οἱ ψυχές, τῶν πεθαμένων ἴσκιοι.
Καὶ τ' Ἀχιλλέα τὴν ψυχὴ καὶ τοῦ Πατρόκλου βρῆκαν
καὶ τοῦ Ἀντιλόχου καὶ μαζί τοῦ πολεμόχαρου Αἴα, 15
ποὺ ἦταν ὁ πρῶτος στὸ κορμὶ καὶ στὴ λεβέντικη ὄψη
μέσα στοὺς ἄλλους Δαναοὺς μετὰ ἀπ' τὸν Ἀχιλλέα.
Ἔτσι συνόδευαν αὐτοὶ τὸν ξακουστὸ Ἀχιλλέα,
κι ἦρθε περίλυπη ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνου
καὶ γύρω του συνάχτηκαν οἱ ἄλλες, ποὺ μαζί του 20
πῆγαν μὲ θάνατο σκληρὸ στὴν κατοικιά τοῦ Αἰγίστου.
Πρώτῃ τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀχιλλέα·
«Τ' Ἀτρέα γιέ, σὲ λέγαμε τὸν πιὸ ἀγαπημένο
πάντα ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀρχηγούς, στὸ βροντορίχτη Δία,
γιατὶ ὀρίζεις πολὺ στρατό, τὰ πρῶτα παλικάρια, 25
στὴν Τροία, ποὺ μᾶς πότισε τοὺς Ἀχαιοὺς φαρμάκια.
Μὰ πρὶν τῆς ὥρας ἐμελλες νὰ πᾶς καὶ σὺ ἀπ' τὴ μοίρα,
ποὺ ὅποιος στὸν κόσμῳ γεννηθῇ θνητὸς δὲν τὴν ξεφεύγει.
Ἄμποτε, μέσα στὶς τιμὲς τῆς βασιλείας ποὺ εἶχες,
ὁ θάνατος νὰ σ' ἔβρισκε κι ἡ μοίρα σου στὴν Τροία. 30
Τότε οἱ Παναχαιοὶ ψηλὸ θὰ σοῦ ἴσταιναν μνημοῦρι
καὶ πίσω δόξα θ' ἄφηνες μεγάλη στὸ παιδί σου.

Τώρα μέ θάνατο πικρό νά πᾶς ἦταν γραφτό σου ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε:

« Γιέ τοῦ Πηλέα καλότηχε, θεόμορφε Ἀχιλλέα,
πού ἀλάργα ἀπ' τ' Ἄργος χάθηκες στήν Τροία καί γιά σένα

οἱ πρῶτοι πέσανε Ἀχαιοὶ τριγύρω σου καί Τρῶες
σάν πολεμοῦσαν κύκλο σου καί σὺ ἦσουν ξαπλωμένος
μακρὺς πλατὺς στὸν κουρνιαχτό, δίχως πιά νοῦ γιὰ ἀμάξια.

Καί πολεμούσαμε ὅλοι ἐκεῖ ὅσο βαστοῦσε ἡ μέρα,
κι ὁ Δίας ἂν δὲν ἔβρεχε, δὲ θά 'παυε κι ἡ μάχη.

Κι ἀπ' τίς ριζιές σάν πήραμε τὸ λείψανο στὰ πλοῖα,
σέ στρῶμα σέ ξαπλώσαμε, καί τ' ὁμορφο κορμί σου
παστρέψαμε μὲ χλιὸ νερὸ καί λάδι, κι ὅλοι γύρω
χύνανε δάκρυα οἱ Δαναοὶ κι ἔκοβαν τὰ μαλλιά τους.

Κι ἡ μάνα σου ἦρθε ἀπ' τὸ γιαλὸ μ' ἀθάνατες Νεραίδες
σάν ἄκουσε τὴν εἶδηση καί μιὰ βουὴ μεγάλη
σηκώθηκε στὴ θάλασσα, πού ὅλους τρεμούλα πῆρε.

Θά 'μπαιναν τότε οἱ Δαναοὶ στὰ βαθουλὰ καράβια,
ἂν δὲν τοὺς κράταγε ἄνθρωπος, πολλῶν κι ἀρχαίων γνώστης,
ὁ Νέστορας, πού κι ἀπὸ πρὶν σοφὴ ἦταν ἡ βουλή του.

Αὐτὸς μέ λόγια γνωστικὰ τοὺς μίλησε ἔτσι κι εἶπε:

« Ἀργίτες, Ἀχαιοῦλα, μὴ φεύγετε, σταθῆτε,
νά 'ρθῇ ἀπ' τὸ κύμα ἡ μάνα του μ' ἀθάνατες Νεραίδες
τὸ πεθαμένο της παιδί νά τὸ μοιρολογήσῃ ».

Κι οἱ μεγάλοψυχοι Ἀχαιοὶ τὴν ἄκουσαν καί μένουν.

Γύρω σου οἱ κόρες στάθηκαν τοῦ πελαγίστου γέρου,
κι ἄλιωτα ροῦχα σοῦ 'βαλαν καί τὸ χαμό σου κλαῖγαν.

Κι οἱ Μοῦσες ὅλες, κι οἱ ἐννιά, μέ τὴ γλυκιὰ φωνή τους,
μοιρολογοῦσαν, πού Ἀχαιοῦ δὲν ἔμεινε ἓνα μάτι

ἀδάκρυτο. Τέτοιοι καημὸ τὸ μοιρολόι σκορποῦσε.

Μέρες καί νύχτες δεκαφτά, χωρὶς νά πάψῃ ὁ θρήνος,
σέ κλαίγαμε, οἱ ἀθάνατοι μέ τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.

Στίς δεκοχτὼ σέ δώσαμε στίς φλόγες καί τριγύρω
ἄρνια παχιά σοῦ σφάζαμε καί τραχηλάτα βόδια.

Καί σὺ στὰ ροῦχα τῶν θεῶν, στὸ λάδι καί στὸ μέλι
καιγόσουν, κι ἄπειροι Ἀχαιοὶ, πεζούρα κι ἀμαξάδες,
τ' ἄρματα ρίχναν στὴ φωτὰ νά δυναμώσῃ ἡ φλόγα

καὶ μιὰ βουὴ σηκώθηκε κι ἀλαλαγμός μεγάλος.
 Κι ὅταν πιά σ' ἔκαψε ἡ φωτιά, τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα 70
 συνάξαμε τὴ χαραυγὴ καὶ βάλαμε, Ἀχιλλέα,
 σὲ λάδι κι ἄδολο κρασί. Κι ἓνα χρυσὸ ἀμφορέα
 ἔφερε ἡ μάνα σου, δουλειὰ τοῦ ξακουσμένου Ἡφαίστου,
 κι ἔλεγε ἀπ' τὸ Διόνυσο πὼς χάρισμα τὸν εἶχε 75
 Ἐκεῖ, Ἀχιλλέα, βάλαμε τὰ κόκαλά σου τ' ἄσπρα.
 μὲ τοῦ Πατρόκλου ἀνάμιχτα, ποὺ 'χε ἀπὸ πρὶν πεθάνει,
 καὶ τοῦ Ἀντιλόχου χωριστά, ποὺ ἀπ' ὅλους τοὺς συντρόφους
 — ὁ Πάτροκλος σὰν πέθανε — ξεχωριστὰ ἀγαποῦσες.
 Κι ὁλόγυρά τους ἔπειτα ψηλὸ μεγάλο τάφο 80
 σηκώσαμε ὅλος ὁ στρατὸς τῶν μαχητῶν Ἑλλήνων
 στὸν ἀπλωτὸν Ἑλλήσποντο, σὲ μιᾶς κορφῆς τὴν ἄκρη,
 νὰ φαίνεται ἀπ' τὸ πέλαγο καὶ νὰ τὸν βλέπουν ὅλοι,
 ὅσοι στὸν κόσμο τώρα ζοῦν κι ὅσοι ξοπίσω θά 'ρθουν.
 Κι ἀπ' τοὺς θεοὺς ἡ μάνα σου πεντάμορφα βραβεῖα 85
 ζήτησε καὶ μᾶς ἔβαλε στῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους.
 Πολλὲς φορὲς θὰ σοῦ 'τυχε νὰ ἰδῆς ταφὲς ἡρώων,
 ὅταν μεγάλος βασιλιάς καμιά βολὰ πεθάνη,
 ποὺ βγαίνουν στὸν ἀγῶνα οἱ υἱοὶ νὰ πάρουν τὰ βραβεῖα.
 Μὰ ἐκεῖνα ἀνίσως τὰ 'βλεπες, θὰ σάστιζε ἔτσι ὁ νοῦς σου, 90
 πόβαλε ἡ ἀργυρόποδη θεὰ γιὰ σένα ἡ Θέτη,
 γιὰτὶ ἦσουν στοὺς μακαριστοὺς θεοὺς ἀγαπημένος.
 Κι ἂν πέθανες, δὲ χάθηκε στὸν κόσμον τ' ὄνομά σου,
 μὰ θὰ 'ναι αἰώνια ἡ δόξα σου σ' ὅλη τὴ γῇ, Ἀχιλλέα.
 Ἐγὼ ὅμως ἀπ' τὸν πόλεμον ποιό τ' ὄφελος ποὺ βρῆκα ;
 Θάνατο μοῦ 'γραψε πικρὸ στὸ γυρισμό μου ὁ Δίας, 95
 νὰ σκοτωθῶ ἀπ' τὸν Αἰγιστο κι ἀπ' τὴν κακὴ γυναῖκα ».

Κι ἐκεῖ ποὺ τέτοια λέγανε μιλώντας μεταξύ τους,
 ἔφτασε κι ὁ Ἀργοφονιάς φέρνοντας τῶν μνηστήρων
 στὸν Κάτω Κόσμον τίς ψυχές, ποὺ σκότωσε ὁ Δυσσέας.
 Κι ὅπως τοὺς εἶδαν σάστισαν κι εὐτὺς κοντὰ τοὺς πῆγαν. 100
 Γνώρισε ἀμέσως ἡ ψυχὴ τοῦ βασιλιᾶ Ἀγαμέμνονο
 τοῦ Μελανέα τὸ παιδί, τὸν ξακουστὸ Ἀμφιμέδο,
 γιὰτὶ τὸν φιλοξένησε στὸ σπίτι του στὸ Θιάκι.
 Πρώτῃ τοῦ μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·

καὶ πίσω δόξα θ' ἔφηνες μεγάλη στὸ παιδί σου.

« Ποιά συμφορὰ σᾶς ἔφερε στὴ μαύρη γῇ, Ἀμφιμέδο, 105
 ἔτσι ὅλους συνομήλικους καὶ διαλεχτοὺς λεβέντες ;
 Στὴν πόλῃ ἄλλο δὲ θὰ ἔβρισκες τέτοιο λογάδι ἡρώων.
 Μὴ στὰ καράβια ὁ Σαλευτὴς σᾶς χάλασε τοῦ κόσμου,
 κακὸ βοριά σγκώνοντας καὶ κύματα ἀφρισμένα ;
 Μὴ στὴ στεριά σᾶς χάλασαν ὄχτροι ποὺ ἀρνιά καὶ βόδια 110
 τοὺς πήρατε ; Μὴν πέσατε τὴν ὥρα ποὺ τὸ κάστρο
 καὶ τὶς γυναῖκες ἀπὸ σᾶς νὰ σώσουν πολεμοῦσαν ;
 Πές μου γι' αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ. Γιὰ φίλος σου παρινιέμαι.
 Ἦ δὲ θυμᾶσαι μιὰ φορὰ στὸ σπίτι σου πὼς ἦρθα
 νὰ πάρω μὲ τ' ἀνάφρυδα καράβια τὸ Δυσσέα 115
 μαζὶ μὲ τὸν ὀπλρχηγὸ Μενέλαο γιὰ τὴν Τροία ;
 Σκίσαμε τ' ἀφροπέλαγο σ' ὀλόκληρο ἓνα μῆνα,
 ἀφοῦ μὲ κόπο ἀλλάξαμε τὴ γνώμη τοῦ Δυσσέα ».
 Πάλε ἔτσι ἀπάντησε ἡ ψυχὴ τοῦ ξακουστοῦ Ἀμφιμέδου.
 « Τ' Ἀτρέα ξακουσμένε γιέ, πρωτάρχοντα Ἀγαμέμνο, 120
 κι ἐγὼ ὅλα τὰ θυμοῦμαι αὐτά, θεόθρεφτε, ὅπως τὰ ἔπε.
 Τώρα νὰ μάθης θὰ σοῦ πῶ, χωρὶς νὰ τὰ σκεπάσω,
 τὸ θλιβερὸ τὸ τέλος μας πὼς ἦταν. Τοῦ Δυσσέα,
 πόλειπε ἀλάργα, θέλαμε νὰ πάρουμε τὸ ταίρι,
 καὶ κείνη μῆτε ἀρνιόντανε, μῆτ' ἔκανε τὸ γάμο 125
 κι ἓνα μονάχα κοίταζε πὼς νὰ ἔβρῃ τὸ χαμό μας.
 Κι ἀκόμα αὐτὸ τὸ τέχνασμα σοφίστηκε μὲς στ' ἄλλο.
 Τὸν ἀργαλειὸ τῆς ἔστησε στὸν πύργο τῆς νὰ φάνῃ
 διπλό, ψιλὸδιαστο πανὶ κι ἔτσι ἄξαφνα μᾶς εἶπε·
 « Ἀφοῦ πιὰ πέθανε, παιδιὰ, ὁ θεϊκὸς Δυσσέας, 130
 ἔχετε λίγη ὑπομονὴ κι ἄς βιάζεσθε γιὰ γάμο,
 ὅσο νὰ φάνω τὸ πανί, νὰ μὴ μοῦ πᾶν χαμένα
 τὰ νήματα, ἓνα σάβανο νὰ κάμω τοῦ Λαέρτη,
 ὅταν τὸν βρῇ τοῦ ἀξῦπνητου θανάτου ἡ μαύρη μοίρα,
 μὴ μὲ κατηγορήσουνε μιὰ μέρα οἱ Θιακοπούλες 135
 πὼς πῆγε δίχως σάβανα, κι ἄς εἶχε βιὸς χιλιάδες ».
 Ἔτσι εἶπε κι ἀποκοίμισε τὴν ἀφοβὴ καρδιά μας.
 Κι ἔφαινε τότε τὸ πανὶ τ' ἀτέλειωτο ὅλη μέρα
 καὶ μὲ τὸ φῶς δουλεύοντας τὸ ξήλωνε τὴ νύχτα.
 Τρεῖς χρόνους ἔτσι κέρδισε νὰ μᾶς γελᾷ μὲ ἀπάτη. 140

Κι ὁ τέταρτος σὺν ἔφτασε μὲ τῶν καιρῶν τὸ διάβα
 (κι οἱ μῆνες ὅλο πέρναγαν καὶ πλήθαιναν οἱ μέρες)
 μιὰ δούλα τὸ μαρτύρησε, ποῦ μόνη τὰ ἔφερε ὅλα,
 καὶ τὸ πανὶ τὴν πιάσαμε τ' ὁμορφο νὰ ξηλώνη.
 Τότε, ἤθελε δὲν ἤθελε, τ' ἀπόσωσε ἐξ ἀνάγκης. 145
 Στὸν ἀργαλειὸ σὺν τό 'φανε καὶ τό 'βγαλε πλυμένο
 στὸ φῶς τῆς μέρας, πόλαμπε σὺν ἥλιος, σὰ φεγγάρι,
 τότε ἀπὸ κάπου τὸ θεϊκὸ Δυσσέα κακὴ μοῖρα
 φέρνει σὲ μιὰ ἄκρη ξοχικὴ πόμενε ὁ χοιροτρόφος.
 Ἔφτασε ἀπ' τὴν ἀμμουδερὴ τὴν Πύλο ἐκεῖ κι ὁ γιὸς του 150
 ὁ συνετὸς Τηλέμαχος μ' ἓνα καράβι μαῦρο,
 κι ἀφοῦ τὸ χάρο πλέξανε κι οἱ δύο τοὺς τῶν μνηστήρων,
 ἦρθε ὁ Τηλέμαχος μπροστὰ καὶ πίσω του ὁ Δυσσέας
 στὴν πόλη, κι ὁ χοιροβοσκὸς τὸν ἔφερνε παρόμοιο
 μὲ γέρο δύστυχο φτωχὸ ντυμένο μὲ κουρέλια. 155
 (Ροῦχα λερά στὸ σῶμα του, καὶ στὸ ραβδί ἀκουμποῦσε).
 Κανεῖς μας δὲν τὸν γνώρισε πῶς ἦταν ὁ Δυσσέας,
 ἔτσι ἄξαφνα ὅπως φάνηκε, μήτε κι οἱ γέροι ἀκόμα,
 μόν' τοῦ πετούσαμε βρισιές, τοῦ δώσαμε καὶ ξύλο,
 κι αὐτὸς μ' ὑπόμονη καρδιὰ βαστοῦσε νὰ ὑποφέρνῃ 160
 τοὺς χτύπους καὶ τίς προσβολὰς μὲς στὸ δικό του σπίτι.
 Κι ὁ νοῦς ἀφοῦ τὸν φώτισε τοῦ ἀσπιδοφόρου Δία
 πῆρε μὲ τὸν Τηλέμαχο τ' ἄρματα τοῦ πολέμου
 καὶ στὸ κελάρι τὰ 'βαλε καὶ κλείδωσε τίς πόρτες.
 Τότε ἔσπραξε μὲ πονηριὰ τὸ λατρευτὸ τοῦ ταίρι 165
 νὰ βάλῃ σίδερο ψαρι κι ἀλύγιστο δοξάρι
 βραβεῖο καὶ τοῦ φόνου ἀρχὴ στοὺς ἄμοιρους μνηστῆρες.
 Τότε κανεῖς δὲν μπόρεσε τὴν κόρδα νὰ τεντώσῃ
 ποῦ δοξαριοῦ, γιατί ἤθελε δύναμη κι ἄλλη ἀκόμα.
 Σὺν ἔπεσε μὲ τῇ σειρὰ στὰ χέρια τοῦ Δυσσέα, 170
 φωνάζαμε ὅλη μὲ βουὴ σ' αὐτὸν νὰ μὴν τὸ δώσουν,
 μ' ὅσα πολλὰ κι ἂν ἔλεγε. Κι ἀπ' ὅλους μόνο ὁ γιὸς του
 πρόσταζε στὸν πατέρα του νὰ δώσουν τὸ δοξάρι.
 Καὶ σὺν τὸ πῆρε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 τὴν κόρδα τέντωσε εὐκόλα καὶ πέρασε ἡ σαῖτα 175
 τὰ σίδερα. Καὶ τότε ὀρθὸς ἀπάνου στὸ κατώφλι

πετοῦσε τις σαῖτες του, ἄγρια τηρώντας γύρω,
 καὶ τὸν Ἄντινο χτύπησε. Ἐπειτα σ' ὅλους πάλε
 ἔριχνε κι ἔπεφταν σωρὸς μπροστά του οἱ σκοτωμένοι.
 Γιατὶ τὸ ξέραμε βοηθὸ κάποιο θεὸ πὼς εἶχε. 180
 Στὰ δώματα ὅλοι τρέχανε ἀπὸ κακὴ τοὺς γνώμη
 κι ἐδῶ κι ἐκεῖ τοὺς θέριζε, κι αὐτοὶ βαριά βογγώντας
 ἔπεφταν κάτω κι ἔβαφε τὸ αἷμα τοὺς τὸ χῶμα.
 Ἔτσι, Ἀγαμέμνο, πέσαμε. Κι ἄθαπτα ἀκόμα ὡς τώρα
 τὰ λείψανά μας κείτονται στὸ σπίτι τοῦ Δυσσέα. 185
 Γιατὶ δὲν πῆγε ἡ εἰδηση στὸ σπίτι, στοὺς δικούς μας,
 τὸ μαῦρο αἷμα ἀπ' τὶς πληγές νὰ πλύνουν καὶ στὸ στρῶμα
 νὰ μᾶς θρηνήσουν, πού 'ναι αὐτὸ στοὺς πεθαμένους χρέος ».

Τότε ἔτσι μίλησε ἡ ψυχὴ τοῦ γιοῦ τ' Ἀτρέα κι εἶπε·
 «Γιὰ τοῦ Λαέρτη, θεϊκὲ, πολύτεχνε Δυσσέα, 190
 γυναίκα ἀλήθεια ἀπόχτησες μ' ἀσύγκριτες τις χάρες.
 Πόσο ἡ καρδιὰ στὰ στήθια της πιστὴ τῆς Πηνελόπης,
 καὶ πόσο πάντα ἀξέχαστο τὸν ἄντρα της κρατοῦσε.
 Ἀθάνατο ἀπ' τὶς χάρες της θὰ μείνη τ' ὄνομά της,
 καὶ θὰ τὴν κάμουν οἱ θεοὶ τραγοῦδι ἀγαπημένο 195
 στὸν κόσμο, γιὰ τὴ φρόνιμη νὰ λήη τὴν Πηνελόπη.
 Ἐκεῖνη, ἄχ, δὲν κακούργησε, ὡς τοῦ Τυνδάρου ἡ κόρη,
 πού σκότωσε τὸν ἄντρα της καὶ μισητὸ τραγοῦδι
 θὰ τῆς ταιριάσουν, κι ἄφησε στῶν θηλυκῶν τὸ γένος
 φήμη κακὴ, πού νὰ μισοῦν καὶ τις καλὲς ἀκόμα ». 200

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους
 στὸν Ἄδη, ὅπως στεκόντανε κάτω στῆς γῆς τὰ βάθη.
 Κι ἐκεῖνοι, ἀφοῦ κατέβηκαν ὄξω ἀπ' τὴν πόλη, πῆγαν
 σὲ λίγο στὸ πολύκαρπο χωράφι τοῦ Λαέρτη,
 πού μόνος του τ' ἀπόχτησε μ' ἔδρο πολὺ καὶ κόπο. 205
 Ἐκεῖ εἶχε καὶ τὸ σπίτι του κι ὀλόγυρα καλύβες
 πού κάθονταν οἱ δοῦλοι του κι ἔτρωγαν καὶ κοιμοῦνταν,
 δοῦλοι πιστοί, πού τοῦ 'καναν τὴ γνώμη στίς δουλειές του.
 Κι εἶχε μιὰ Σικελιώτισσα γριά στὸ ξοχικὸ του,
 ἐκεῖ πού ζοῦσε ἀπόμερος, καὶ τὸν γεροκομοῦσε. 210
 Τότε ὁ Δυσσέας πρόσταξε τοὺς δούλους καὶ τὸ γιό του·
 « Σεῖς τώρα στὸ καλόχτιστο καλύβι μπῆτε μέσα,

καὶ σφάχτε εὐτὺς ἓνα θρεφτό, τὸ πιὸ καλό, νὰ φᾶμε.
 Ἐγὼ ὅμως τὸν πατέρα μου θὰ δοκιμάσω πρῶτα,
 ἂν θὰ γνωρίση, ὅταν μὲ ἰδοῦν τὰ μάτια του, τὸ γιό του, 215
 ἦ, χρόνια ἀφοῦ μᾶς χώρισαν, δὲ θὰ μ' ἀναγνωρίση ».

Ἔτσι εἶπε κι ἔδωσε ἔπειτα στοὺς δούλους τ' ἄρματα του
 κι ἐκεῖνοι ἀμέσως μπήκανε στὸ σπίτι, κι ὁ Δυσσέας
 γιὰ τὸ σκοπὸ του σίμωσε στὸν καρπερὸ τὸν κῆπο.

Κι ὅπως κατέβη στὶς φυτειὲς δὲ βρῆκε τὸ Δολίο, 220
 μήτε ἄλλον ἀπ' τοὺς δούλους του, μήτε κανένα γιό του,
 γιατί εἶχαν φύγει ἀπὸ νωρὶς χαλίκια σὰ συνάξουν,
 νὰ χτίσουν φράχτες στὶς φυτειὲς μαζί μὲ τὸ Δολίο.

Μὰ βρῆκε τὸν πατέρα του μονάχο νὰ σκαλίζει
 ἓνα δεντράκι στῇ φυτειᾷ τὴν ὁμορφοστρωμένη 225
 Ροῦχα φοροῦσε φτωχικά, λερά, κακοραμμένα,
 καὶ στὰ καλάμια ἀπὸ πετσί βεδιοῦ ραφτὰ τουσλούκια,
 νὰ μὴν τὸν βλάπτουν τὰ κλαδιά, καὶ γιὰ τὰ βάτια χέρες.

Κι ἀπάνου στὸ κεφάλι του γιδίσιο κράνος εἶχε,
 νὰ μεγαλῶνῃ ἡ λύπη του. Κι ὅπως τὸν εἶδε ἐμπρὸς του 230
 νὰ σβήνῃ ἀπ' τὰ γεράματα, νὰ τὸν μαραίνῃ ἡ λύπη,
 στάθηκε, δάκρυα χύνοντας, σὲ μιὰ ἀπιδιὰ ἀπὸ κάτω.

Κι ἐκεῖ στὸ νοῦ του ἀνάδευε καὶ στῆς καρδιάς τὰ βάθη
 νὰ τρέξῃ στὸν πατέρα του νὰ τὸν γλυκοφιλήσῃ
 καὶ νὰ τοῦ πῇ πὼς ἔφτασε στὴν ποθητὴ πατρίδα, 235
 ἦ νὰ τοῦ κάμῃ ρώτημα γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσῃ.

Κι ἐκεῖ ποὺ συλλογίζονταν καλύτερό του βρῆκε
 πρῶτα μὲ λόγια ἀγγιχτικὰ νὰ πάῃ νὰ τὸν πειράξῃ.
 Μὲ αὐτὴ τῇ σκέψῃ σίμωσε κοντὰ ὁ θεϊκὸς Δυσσέας.

Ἔνα δεντράκι σκαλίζε σκυμμένος ὁ Λαέρτης 240
 κι ἀφοῦ κοντὰ του σίμωσε τοῦ 'πε ὁ λεβέντης γιὸς του·
 «Ἐ, γέρο, βλέπω τῇ φυτειᾷ πὼς ξέρεις νὰ φροντίζῃς
 κι ὅλα καλὰ τὰ νοιάζεσαι, μήτε ἔχει ἓνα δεντράκι,
 μήτε συκιά, μήτε ἀχλαδιά, πρασιά κι ἐλιά καὶ κλῆμα,
 ποὺ νὰ 'ναι ἀπεριποίητο σ' ὅλο τὸν κῆπο μέσα. 245

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ, νὰ μὴ θυμώσης ὅμως.
 Μονάχα ἐσὺ εἶσαι ἀκοίταχτος καὶ στὰ γεράματά σου
 τέτοια φορεῖς παλιόρουχα κι εἶσαι λερὸς ὁ ἴδιος.

Δὲ σ' ἀμελᾶ ὁ ἀφέντης σου, γιατί καλὰ δουλεύεις,
μῆτε ἔχεις, ἂν σέ ἰδῇ κανεὶς στ' ἀνάστημα, στὴν ὕψη, 250
ἀπάνω σου τὸ δουλικό. Γιὰ βασιλιάς λὲς μοιάζεις,
ὅταν λουστῇ καὶ φάῃ ψωμί καὶ σὲ ἀπαλὸ κρεβάτι
πάῃ νὰ πλαγιάσῃ, ποὺ ὅλα αὐτὰ ταιριάζουν γιὰ τοὺς γέρους.

Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλα. 255
Ποιῶν εἶσαι δοῦλος καὶ σὲ ποιοῦ τὰ χτήματα δουλεύεις ;

Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω,
ἐδῶ τὸ Θιάκι ἂν εἶναι αὐτὸ ποὺ φτάσαμε, ὅπως μοῦ 'πε
κάποιος ποὺ σὰν ἐρχόμουνα μ' ἀπάντησε στὸ δρόμο,
ὄχι ἐξυπνος τόσο πολὺ, ἀφοῦ δὲν εἶχε θάρρος
νὰ πῇ ἢ ν' ἀκούσῃ κάθε τι γι' αὐτὰ ποὺ τὸν ρωτοῦσα, 260
ὁ φίλος μου τί γίνεται, ἂν στὴ ζωὴ εἶναι ἀκόμα,
ἢ πέθανε καὶ βρίσκεται μὲς στ' Ἀδὴ τὰ λημέρια.

Κι ἓνα ἄλλο τώρα θὰ σοῦ πῶ καὶ πρόσεξε ν' ἀκούσῃς.
Ἀνθρωπο φιλοξένησα μιὰ μέρα στὴν πατρίδα,
στὸ σπίτι μας, ποὺ ἄλλος κανεὶς ἀπ' ὅσους ξένους εἶδα 265
δὲν ἤρθε τόσο ἀγαπητὸς στὸ πατρικὸ μου σπίτι.

Παινεύονταν τὸ γένος του πὼς ἦταν ἀπ' τὸ Θιάκι
καὶ τὸ Λαέρτη μοῦ 'λεγε πατέρα του πὼς εἶχε.
Τὸν πῆρα ἐγὼ στὸ σπίτι μου καὶ τὸν φιλοξενοῦσα
κι ἦταν ἀπ' ὅλα τὰ καλὰ τὸ σπίτι μου γεμάτο, 270
καὶ ταιριασμένα τοῦ 'δωσα φιλοξενίας δῶρα.

Ἐφτά κομμάτια μάλαμα τοῦ 'δωσα δουλεμένο
κι ἓνα κροντήρι ὀλάργυρο μὲ τέχνη σκαλισμένο.
Χλαμύδες δώδεκα μονές καὶ δώδεκα ἀντρομίδες,
τόσες φλοκάτες ὁμορφες, χιτῶνες ἄλλους τόσους, 275
χώρια γυναικὲς τέσσερεις στὸν ἀργαλειὸ τεχνίτρες,
πεντάμορφες ποὺ μόνος του τίς διάλεξε καὶ πῆρε ».

Κι ἀπάντησε ὁ πατέρας του μὲ δάκρυα κι ἔτσι τοῦ 'πε·
«Ὁ τόπος εἶναι, ξένε, αὐτὸς ποὺ ρώτησες νὰ μάθῃς
καὶ τὸν κατέχουν ἄνθρωποι κακοὶ καὶ διαστρεμμένοι. 280

Τὰ δῶρα ποὺ τοῦ χάρισες ὅλα χαμένα πῆγαν,
κι ἐδῶ ἂν ἐκεῖνον ζωντανὸ τὸν ἐβρίσκες στὸ Θιάκι,
δῶρα θὰ σοῦ 'δινε κι αὐτὸς καὶ θὰ σὲ προβοδοῦσε
μ' ἀγάπη, ὥς εἶναι τὸ σωστὸ σ' ὅποιον ἀρχίσῃ πρῶτος.

Μόν' ἔλα πές μου τώρα αὐτὸ καὶ τὴν ἀλήθεια μίλαι. 285
 Σὰν πόσα χρόνια πέρασαν ἀφότου πλανεμένο
 κοντά σου φιλοξένησες τὸ δύστυχο παιδί μου,
 ἂν ἦταν τότε στὴ ζωή, ποὺ ἀλάργα ἀπὸ πατρίδα
 κι ἀπὸ δικούς, στὴ θάλασσα τὸν ἔφαγαν τὰ ψάρια,
 ἢ στὴ στεριά τὸν ἔσκισαν θερῖα μὲ τὰ κοράκια. 290
 Κι ἡ μάνα ποὺ τὸν γέννησε κι ὁ ἔρμος του ὁ πατέρας
 δὲ στόλισαν τὸ στρῶμα του νὰ τὸν μοιρολογήσουν.
 Κι ἡ Πηνελόπη ἡ φρόνιμη, τὸ λατρευτὸ του ταίρι,
 ὡς τοῦ 'πρεπε δὲν ἔκλαψε τὸν ἄντρα της στὸ στρῶμα,
 μήτε τὰ μάτια τοῦ 'κλεισε ποὺ στοὺς νεκροὺς ταιριάζει. 295
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω.
 Ποιὸς εἶσαι ; Ποιὸς ὁ τόπος σου ; Πῶς λέγονται οἱ γονιοί σου ;
 Ποῦ τὸ καράβι στάθηκε ποὺ σ' ἔφερε μὲ ναῦτες ;
 Ἦ μήπως ἔρχεσαι ἔμπορος μὲ ξένο ἐδῶ καράβι
 κι οἱ ναῦτες ἀφοῦ σ' ἔβγαλαν γύρισαν πίσω πάλε ; » 300
 Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Ἐγὼ εἶμαι ἀπ' τὸν Ἀλύβαντα κι ἀπὸ μεγάλο σπίτι,
 τοῦ ἄρχοντα Ἀφειδαντα παιδί κι Ἐπήριτο μὲ λένε.
 Ἄθελα ἡ μοίρα μ' ἔφερε ἐδῶ ἀπ' τὴ Σικανία.
 Μακριὰ ἀπ' τὴν πόλη τὸ γοργὸ καράβι σύραμε ὅζω. 305
 Ὁ πέμπτος χρόνος ἔκλεισε ἀφότου κι ὁ Δυσσέας
 πέρασε ἀπ' τὴν πατρίδα μου. Καλότυχ καὶ τὸν ἔρμος
 δεξιὰ φανῆκαν τὰ πουλιὰ σὰν ἦτανε νὰ φύγῃ
 κι ἔφυγε ἐκεῖνος μὲ χαρά. Κι εἴχαμε ἐλπίδα πάλε
 νὰ σμίξουμε καὶ μὲ λαμπρὰ νὰ φιλευτοῦμε δῶρα ». 310
 Εἶπε, κι ἐκεῖνον καταχνιὰ σκεπάζει μαύρη λύπη,
 καὶ χῶμα ἀρπάζει μὲ τίς δυὸ τίς χουφτες καὶ τὸ ρίχνει,
 ἀναστενάζοντας βαριά, στὴν ἄσπρη κεφαλὴ του.
 Καὶ τοῦ Δυσσέα φούσκωνε τὸ στῆθος κι ἀπ' τὴ μήτη
 πόνος πικρὸς τοῦ ξέσπαζε σὰν εἶδε τὸ γονιό του. 315
 Χυμᾶει καὶ τὸν ἀγκάλιασε, τὸν φίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Ὁ ἴδιος εἶμαι ὁ γιός σου ἐγώ, ποὺ λαχταρᾷς, πατέρα,
 κι ἔφτασα στὴν πατρίδα μας τὸν εἰκοστὸ πιά χρόνο.
 Μόν' κράτα πιά τὰ κλάματα καὶ τὸν πικρὸ τὸ θρῆνον,
 ν' ἀκούσης κάτι ποὺ θὰ πῶ, γιατί μᾶς βιάζει ἡ ἀνάγκη. 320

Σκότωσα στὸ παλάτι μας τοὺς ἄναντρος μνηστῆρες
καὶ τίς ζημιὲς ξεράσανε καὶ τ' ἄνομά τους ἔργα ».

Τότε ἔτσι πάλε ἀπάντησε κι εἶπε ὁ γέρο Λαέρτης·

« Ἄν ὁ Δυσσέας εἶσαι σύ, ἀλήθεια, τὸ παιδί μου,
πές μου σημάδια φανερά κι ἐγὼ νὰ τὸ πιστέψω ». 325

Τότε ἔτσι κι ὁ πολύσοφος τ' ἀπάντησε ὁ Δυσσέας·

« Κοίταξε πρῶτα τὴν πληγὴ ποὺ μέ τὸ δόντι τ' ἄσπρο
μοῦ 'καμε ὁ κάπρος μιὰ φορά στὸν Παρνασσὸ ὅταν πῆγα.

Ὁ ἴδιος τότε μ' ἔστειλες κι ἡ σεβαστὴ μου ἡ μάνα
νὰ τρέξω στὸν πατέρα τῆς Αὐτόλυκο, νὰ πάρω 330

τὰ δῶρα του, ὅσα μοῦ 'ταῖζε στὸ σπίτι μας σὰν ἦρθε.
Κι ἀκόμα στάσου νὰ σοῦ πῶ τοῦ περβολιοῦ τὰ δέντρα,

ποὺ μιὰ φορά μοῦ χάρισες κι ἐγὼ σοῦ τὰ ζητοῦσα
μικρὸ παιδάκι πίσω σου στὸν κῆπο ἀκολουθώντας.

Ἀνάμεσα περνούσαμε καὶ σὺ μοῦ τὰ μετροῦσες. 335

Μοῦ 'δωσες δώδεκα ἀχλαδιές, συκιές μαζί σαράντα,
δέκα μηλιές καὶ μοῦ 'λεγες κλήματα νὰ μοῦ δώσης

ὄργους πενήντα μὲ λογῆς σταφύλια φορτωμένους,
ὅταν ἐρχόντανε ὁ καιρὸς ποὺ θὰ καρποφοροῦσαν ». 340

Εἶπε, κι ἐκείνου λύθηκαν τὰ πόδια κι ἡ καρδιά του,
ποὺ γνώρισε τ' ἀλάθευτα σημάδια ὅπως τοῦ τὰ 'πε

καὶ τὸ παιδί του ἀγκάλιασε, καὶ λιγοθυμισμένον
τὸν ἔσφιγγε ὁ πολύπαθος στὰ στήθια του ὁ Δυσσέας.

Σὰν πῆρε ἀνάσα κι ἡ καρδιά συνῆρθε τοῦ Λαέρτη
πάλε ἄνοιξε τὸ στόμα του κι ἔτσι εἶπε μὲ δυὸ λόγια· 345

« Ἄχ, ἔχει ἀκόμα, Δία μου, θεοὺς μὲς στὰ οὐράνια,
ἂν οἱ μνηστῆρες πλέρωσαν τὰ κακουργήματά τους.

Τώρα ἓνας φόβος μὲ κρατεῖ ἐδῶ νὰ μὴν πλακώσουν
ὅλο τὸ πλῆθος τῶν Θιακῶν κι εἵδηση νὰ μὴ στείλουν 350

στῶν Κεφαλλήνων τὰ χωριά βοήθεια νὰ ζητήσουν ».

Κι ἀπάντησε ὁ πολύσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·

« Θάρρος, κι αὐτὰ ποὺ σκέπτεσαι στὸ νοῦ σου μὴν τὰ βάζης.
Στὸ σπίτι τώρα ἄς τρέξουμε ποὺ 'ναι κοντὰ στὸν κῆπο.

Ἐκεῖ εἶπα στὸν Τηλέμαχο τραπέζι νὰ ἐτοιμάση
μαζί μὲ τὸ χοιροβοσκό καὶ τὸ βοῖδοφυλάχτη ». 355

Ἔτσι εἶπε καὶ ξεκίνησαν γιὰ τ' ὄμορφο τὸ σπίτι.

Καὶ σὶ' ὁμορφοκατοίκητο σάν ἦρθαν τὸ σπίτι
βρήκανε τὸν Τηλέμαχο, τὸν Εὐμαιο, τὸ βουκόλο,
ψητὸ νὰ κόβουν καὶ κρασί νὰ βάζουν στὰ ποτήρια.

Κι ἡ Σικελιώτισσα ἡ γριά τὸν ξακουστὸ Λαέρτη 360

ἔλουσεν τότε στὸ λουτρό, τὸν ἔτριψε μὲ λάδι
κι ὁμορφη ἀπάνου τοῦ ἔβαλε χλαμύδα. Κι ἡ Παλλάδα
ἦρθε καὶ τοῦ ξανάνιωσε τοῦ βασιλιᾶ τὰ μέλη,
καὶ πιὸ ψηλὸ τὸν ἔκαμε καὶ πιὸ παχὺς νὰ δείχνῃ·
Ἔπειτα βγῆκε ἀπ' τὸ λουτρὸ καὶ θάμαζε ὁ Δυσσέας 365

νὰ βλέπῃ τὸν πατέρα του μ' ἀθάνατο παρόμοιο,
κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτὰ τοῦ μίλησε καὶ τοῦ ἔπε·
« Κάποιος, πατέρα, ἀπ' τοὺς θεοὺς ἀπάνω τοὺς οὐράνιους
σ' ἔκαμε πιὸ ὁμορφότερο σὶ' ἀνάστημα, στήν ὄψῃ ».

Τότε ἔτσι ἀπάντησε σ' αὐτὸν ὁ συνετὸς Λαέρτης 370
« Δία πατέρα, κι Ἀθηνᾶ κι Ἀπόλλο μου, εἴθε νὰ ἔμουν
σάν τὸν καιρὸ ποὺ πάτησα τὸ Νήριτο τὸ κάστρο,
τῶν Κεφαλλήνων ἀρχηγός, σ' ἄκρῃ γιालοῦ χτισμένο.

Τέτοιος ψὲς νὰ ἔμουν σπίτι μας, φορώντας τ' ἄρματά μου
νὰ στέκω ὀρθὸς νὰ πολεμῶ τοὺς ἀνάντρους μνηστῆρες, 375
πολλοὺς θὰ ξάπλωνα στὴ γῆς ποὺ νὰ χαρῇ ἡ καρδιά σου ».

Τέτοιες κουβέντες ἔκαναν μιλώντας μεταξύ τους.
Καὶ τίς δουλειές σάν τέλεψαν κι ἐτοίμασαν τραπέζι,
ἀράδα πῆγαν στὰ θρονιά καὶ στὰ σκαμνιά νὰ κάτσουν.

Καὶ στὸ φαγὶ σάν ἄπλωναν, ἦρθε ὁ γέρο Δολίος 380
μαζὶ κι οἱ γιοί του, ἀπὸ δουλειὰ καὶ κόπο κουρασμένοι,

ποὺ πῆγε ἡ Σικελιώτισσα γριά νὰ τοὺς φωνάξῃ,
ἡ μάνα ποὺ τοὺς ἔτρεφε καὶ ποὺ γεροκομοῦσε,
σάν ἦρθαν τὰ γεράματα, τὸ γέρο τοὺς πατέρα.

Μέσα τοὺς σάστισε ἡ καρδιά σάν εἶδαν τὸ Δυσσέα 385
καὶ ξιπασμένοι στάθηκαν στὸ σπίτι. Κι ὁ Δυσσέας
μὲ δύο τοὺς λόγια μαλακὰ γυρίζει καὶ τοὺς κάνει·

« Καθίστε, γέρο, στὸ φαγὶ, κι ἀφήστε τὴ ντροπὴ σας.
Ἄπ' ὥρα θέλαμε ψωμί ν' ἀρχίσουμε νὰ τρώμε,
μὰ πάντα καρτερούσαμε καὶ σᾶς ἐδῶ νὰ ῥθῆτε ».

Εἶπε καὶ τρέχει ἀνοίγοντας τὴν ἀγκαλιά ὁ Δολίος
κι ἔπιασε καὶ τοῦ φίλησε τὸ χέρι τοῦ Δυσσέα 390

κι ἔτσι μὲ λόγια πεταχτά τοῦ μίλησε καὶ τοῦ 'πε·
 « Μᾶς ἦρθες, πολυπόθητε καὶ χιλιαγαπημένε,
 ἀνέλπιστά μας, κι οἱ θεοὶ σὲ φέρανε οἱ οὐράνιοι. » 395

Γεῖά σου χαρά σου κι οἱ θεοὶ κάθε καλὸ ἄς σοῦ δώσουν.
 Καὶ τοῦτο ξήγα μου σωστά, καλὰ νὰ καταλάβω,
 ἢ Πηνελόπη, ἂν ἔμαθε τὴν εἰδηση πῶς ἦρθες,
 ἢ κάποιον νὰ τῆς στείλω εὐτὺς νὰ τῆς τὸ παραγγεῖλω ». 400

Κι ἀπάντησε ὁ πολὺσοφος Δυσσέας κι ἔτσι τοῦ 'πε·
 « Τό 'μαθε τώρα, γέρο μου. Γι' αὐτὸ πιά μὴ φροντίσης ». 405

Εἶπε, κι ἐκεῖνος κάθισε στὸ κάθισμά του πάλε.
 Καὶ τοῦ Δολίου τὰ παιδιὰ, τὸν ξακουστὸ Δυσσέα
 πῆγαν, τὸν καλωσόρισαν καὶ τοῦ 'σφιγγαν τὰ χέρια
 καὶ στὸν πατέρα τους κοντὰ καθίσανε ὅλοι ἀράδα. 405

Κι ἐνόσω αὐτοὶ καθόντανε στὸ σπίτι καὶ δειπνοῦσαν,
 στὴν πόλῃ ἀμέσως ἔτρεξε γοργὴ μηνύτρα ἢ Φῆμη,
 τὴν εἰδηση γιὰ τὴ σφαγὴ νὰ φέρῃ τῶν μνηστήρων.
 Κι ἔτρεχαν ἄλλος ἀπ' ἄλλου μὲ κλάματα, μὲ θρήνους,
 σὰν ἄκουσαν τὴν εἰδηση, μπρὸς στοῦ Δυσσέα τὸ σπίτι. 410

Παίρνουν νὰ θάψουν τοὺς νεκροὺς, καθένας τὸ δικό του,
 καὶ κείνους ποὺ ἦταν ἀπ' ἄλλου τοὺς ἔβαλαν στὰ πλοῖα
 κι οἱ ναῦτες στὴν πατρίδα τους τοὺς πῆγαν νὰ τοὺς θάψουν.
 Πῆγαν κι αὐτοὶ στὴ σύνοδο μὲ σπλάχνα ματωμένα. 415

Κι ὅταν συνάχτηκε ὁ λαὸς καὶ μαζωχτήκανε ὅλοι,
 ἀπάνου ὀρθὸς σηκώθηκε καὶ μίλησε ὁ Εὐπειθης,
 πόκλαιγε μ' ἄσβηστο καημὸ τὸ γιό του τὸν 'Αντίνο,
 ποὺ πρῶτο τοῦ τὸν σκότωσε ὁ ξακουστὸς Δυσσέας. 420

Γιὰ κεῖνον δάκρυα χύνοντας πῆρε τὸ λόγο κι εἶπε·
 « Ἀδέρφια, αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος κατὰστρεψε τὸν τόπο. » 420

« Ὅλο ποὺ πῆρε τὸ στρατό, χιλιάδες παλικάρια,
 τὸν ἔχασε, καὶ τὰ γοργὰ καράβια πᾶν κι ἐκεῖνα,
 κι ἐδῶ ὅταν ἦρθε σκότωσε τῶν Ἀχαιῶν τοὺς πρώτους. » 425

Μὰ ἐλάτε, πρὶν νὰ φύγῃ αὐτὸς τρεχάτος γιὰ τὴν Πύλο
 ἢ γιὰ τὴν πλοῦσια Ἥλιδα, ποὺ οἱ Ἑπειγοὶ ὀρίζουν,
 νὰ τοῦ ριχτοῦμε. Ἔτσι, ἄτιμοι θὰ μένουμε γιὰ πάντα. » 425

Γιατὶ στὸν κόσμῳ μιὰ ντροπὴ θὰ 'ναι, ὅσοι κι ἂν τ' ἀκούσουν,
 ποὺ τοὺς φονιάδες ἀδερφειῶν, φονιάδες τῶν παιδιῶν μας. » 430

ἀπλέρωτους ἀφήσαμε. Καλύτερα ἄς μὴ ζήσω,
 κι αὐτὴ τὴν ὥρα ὁ θάνατος ἄς ἔρθῃ νὰ μὲ πάρῃ. 430

Μὰ ἐλάτε ἐμπρός, μήπως αὐτοὶ προκείμενοι νὰ περάσουν ».

Ἔτσι εἶπε, δάκρυα χύνοντας, καὶ συμπονέσανε ὅλοι.
 Τότε ἦρθε κι ὁ τραγουδιστὴς κι ὁ Μέδοντας μαζί του,
 σὰν ξύπνησαν, ἀπ' τοῦ θεϊκοῦ Δυσσέα τὸ παλάτι,
 κι ὅπως στὴ μέση στάθηκαν τους εἶδαν κι ἀποροῦσαν. 435

Κι ἐκεῖ τοὺς εἶπε ὁ Μέδοντας μὲ τὴ σοφὴ του γνώμη·
 « Ἀκοῦστε νὰ σᾶς πῶ, Θιακοί. Χωρὶς τῶν ἀθανάτων
 τὴ θέληση δὲν τὰ 'χαμε τὰ ἔργα αὐτὰ ὁ Δυσσέας.

Ὁ ἴδιος εἶδα τὸ θεὸ κοντά του τὸν οὐράνιο
 νὰ στέκη, μὲ τὸ Μέντορα στὸ κάθε τι παρόμοιο. 440

Καὶ πότε θάρρος ἐβγαίνει νὰ δώσῃ τοῦ Δυσσέα,
 πότε ἔτρεχε καὶ σάστιζε στὸ σπίτι τοὺς μνηστῆρες,
 καὶ κάτου πέφτανε σωρὸς ἕνας στὸν ἄλλο ἀπάνου ».

Ἔτσι εἶπε κι ὅλοι πράσινοι γενήκανε ἀπ' τὸν τρόμο.
 Τότε εἶπε ὁ γιὸς τοῦ Μάστορα ὁ γερο - Ἀλιθέρης,
 ποὺ ἀπ' ὅλους μόνος ἄξιζε νὰ βλέπῃ ἐμπρός καὶ πίσω. 445

Αὐτὸς μὲ λόγια γνωστικά τὸ λόγο πῆρε κι εἶπε·
 « Δῶστε, Θιακοί, μιὰ προσοχὴ σ' ὅ,τι ἔχω νὰ μιλήσω.
 Αὐτὲς γενήκανε οἱ δουλειές ἀπὸ δικό σας σφάλμα.

Τοῦ κάκου ἐγὼ κι ὁ Μέντορας, μὲ γνώση προικισμένους,
 φωνάζαμε ἀπ' τίς τρέλες τους νὰ πάψτε πιά τοὺς γιούς σας,
 ποὺ κάνανε ἄνομες δουλειές, νὰ τρῶν μεγάλου ἀνθρώπου
 τὸ βιὸς καὶ τὴ γυναῖκα του νὰ θέλουν ν' ἀτιμάσουν,
 γιὰτὶ ὅλοι στὴν πατρίδα του θαρροῦσαν πὼς δὲ θά 'ρθῃ. 450

Καὶ τώρα πὼς νὰ κάμετε τὴ συμβουλὴ μου ἀκοῦστε. 455
 Μὴν πᾶτε, γιὰτὶ μόνονι μας τὸ χάρο μας θὰ βροῦμε ».

Εἶπε, κι αὐτοὶ πετάχτηκαν μ' ἀλαλαγμὸ μεγάλο
 ἀπ' τοὺς μισοὺς οἱ πιὸ πολλοί—οἱ ἄλλοι μείνανε ὅλοι—
 ποὺ ὁ λόγος του δὲν ἄρесе κι ἄκουγαν τὸν Εὐπείθη.

Καὶ τρέχουν τότε στὴ στιγμὴ καὶ βάζουν τ' ἄρματά τους. 460

Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους,
 ὅλοι συνάχτηκαν μπροστὰ στὴν ἀπλωτὴ τὴν πόλιν
 κι ἀπ' τὴ λωλάδα του ἀρχηγὸς μπῆκε ὁ Εὐπείθης σ' ὅλους,
 ποὺ νόμιζε πὼς τὴ σφαγὴ θὰ ἐκδικηθῇ τοῦ γιοῦ του,

ὅμως δὲν τοῦ ἴκανε γραφτὸ πίσω πιά νὰ γυρίσῃ. 465

Τότε εἶπε κι ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ στὸ γιό τοῦ Κρόνου Δία·
« Πατέρα μας, τοῦ Κρόνου γιέ, τῶν ἀθανάτων πρώτε,
πές μου γι' αὐτὸ ποὺ σὲ ρωτῶ. Τί κρύβεις μὲς στὸ νοῦ σου :
Θ' ἀνάψῃς ἄγριο πόλεμο καὶ μάχες ξανὰ πάλε,
ἢ νὰ τοὺς βάλλῃς μελετᾶς ἀγάπη ἀνάμεσό τους ; » 470

Κι ὁ Δίας τῆς ἀπάντησε ὁ συγνεφοσυνάχτης
« Γι' αὐτά, παιδί μου, τί ρωτᾶς καὶ μὲ συχνοξετάζεις ;
μονάχη δὲν τὴν ἔκαμες τῇ σκέψῃ αὐτὴ στὸ νοῦ σου,·
πὼς ὁ Δυσσέας σὰν ἐρβῇ νὰ τοὺς πλερώσῃ ἐκείνους ;
Κάμε ὅπως θέλεις. Θὰ σοῦ πῶ κι ἐγὼ τὸ τί ταιριάζει. 475
Ἀφοῦ πιά σκότωσε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας τοὺς μνηστῆρες,
ἃς ὀρκιστοῦν οἱ ἄλλοι τοὺς ὀρκους πιστοὺς ἀγάπης
πάντα νὰ βασιλεύῃ αὐτὸς κι ἐμεῖς ἀπ' τὴν καρδιά τους
νὰ σβήσουμε τὸ θάνατο παιδιῶν τους κι ἀδερφιῶν τους.

Καὶ μεταξύ τους σὰν καὶ πρὶν ἃς ἀγαπήσουν πάλε 480
καὶ πλούτῃ ἃς ἔχουν ἀφθονα κι εἰρήνῃ ὅσο νὰ ζήσουν ».

Εἶπε καὶ θάρρος ἔβαλε στὴν πρόθυμη Παλλὰδα,
κι ἀπ' τοῦ Ὀλύμπου τίς κορφές πέταξε κάτω κι ἦρθε.

Κι ἀφοῦ χορτάσανε ψωμί καρδιόγλυκο νὰ τρῶνε,
τὸ λόγο πῆρε ὁ θεϊκὸς Δυσσέας καὶ τοὺς εἶπε · 485
« Ἕνας ἃς τρέξῃ ὅξω νὰ ἰδῇ μήπως κοντὰ ζυγώνουν ».
Ἔτσι εἶπε, κι ἔτρεξε ἕνας γιὸς ἀμέσως τοῦ Δολίου,
καὶ στὸ κατώφλι στάθηκε κι ὅλους κοντὰ τοὺς εἶδε,
καὶ στὸ Δυσσέα φώναξε μὲ πεταχτά του λόγια·
« Πλάκωσαν, νὰ τους, γλήγορα ν' ἀρπάξουμε τὰ ὅπλα ». 490

Εἶπε κι αὐτοὶ σηκώθηκαν καὶ τ' ἄρματα φοροῦσαν,
μὲ τὸ Δυσσέα τέσσερεις κι ἔξ τὰ παιδιά τοῦ γέρου
Δολίου. Πῆραν τ' ἄρματα κι αὐτὸς μὲ τὸ Λαέρτη,
ἂν κι ἦταν γέροι, θέλοντας καὶ μὴ, νὰ πολεμήσουν.
Κι ἔπειτα σὰν ὀπλίστηκαν τὸ θαμπωτὸ χαλκὸ τους. 495
βγῆκαν τὴν πόρτα ἀνοίγοντας, κι ἀρχήγευε ὁ Δυσσέας.

Τότε ἔφτασε κι ἡ Ἀθηνᾶ, τοῦ Δία ἡ θυγατέρα,
παρόμοια σὰν τὸν Μέντορα στ' ἀνάστημα, στὴν ὄψῃ
καὶ χάρηκε ὁ πολῦπαθος Δυσσέας σὰν τὴν εἶδε,
κι ἔτσι εἶπε στὸν Τηλέμαχο, τὸ ζηλεμένο γιό του · 500

«Τώρα καὶ σύ, Τηλέμαχε, μὲς στή φωτιά τῆς μάχης
 χυμώντας, ὅπου δείχνονται τὰ πρῶτα παλικάρια,
 νὰ μὴν ντροπιάσης, κοίταξε, τὸ πατρικὸ σου γένος,
 ποὺ πάντα πρὶν νικούσαμε σὲ δύναμη κι ἀντρεία».

Κι ὁ συνετὸς Τηλέμαχος τ' ἀπάντησε καὶ τοῦ 'πε· 505
 «Θὰ ἰδῆς, πατέρα, ἂν ἡ καρδιά ποὺ κρύβω μὲς στὰ στήθια
 μέλλει ντροπὴ στὸ γένος σου νὰ φέρῃ, καθὼς εἶπες».

Εἶπε, κι ὁ γέρος χάρηκε Λαέρτης κι' ἔτσι κράζει· 510
 «Τί μέρα εἶδα χαρούμενη θεέ μου, νὰ ξημερώσῃ,
 ὁ γιός μου μὲ τ' ἀγγόνι μου ἀγώνα ἀντρείας ἔχουν».

Κοντὰ του πῆγε ἡ λιόκαλη θεὰ Ἀθηναῖα καὶ τοῦ 'πε· 515
 «Γιὲ τ' Ἀρκεσία, φίλε μου καὶ πολυαγαπημένε,
 εὐχῆσου στὴ θεὰ Ἀθηναῖα καὶ στὸ μεγάλο Δία,
 καὶ τὸ μακρὺ κοντάρι σου τίναξε νὰ τὸ ρίξης».

Εἶπε καὶ τ' ἄναψε ἡ θεὰ Παλλάδα τὸ θυμὸ του. 515

Κι ἀφοῦ στὴν κόρη εὐχήθηκε τ' ἀσπιδοφόρου Δία
 τίναξε τὸ κοντάρι του μεμιᾶς καὶ τὸν Εὐπειθῆ
 μέσα ἀπ' τὸ χαλκομάγουλο τὸν ἀκοντίζει κράνος

καὶ δὲν ἐμπόδισε ὁ χαλκός, μόν' βγῆκε πέρα ὁ στόκος,
 καὶ πέφτοντας βρονταίει, ἀχοῦν καὶ τ' ἄρματα ἀπὸ πάνου. 520

Τότε ὁ Δυσσέας χύμηξε μὲ τὸ λεβέντη γιὸ του
 μπροστὰ καὶ μὲ σπαθιά χτυποῦν καὶ δίστομα μαχαίρια

Τότε ὅλους θὰ τοὺς σκότωνε, κανεὶς δὲ θὰ γυρνοῦσε,
 ἀνίσως ἡ θεὰ Ἀθηναῖα, τ' ἀσπιδοφόρου Δία
 ἡ κόρη, δὲν τοὺς φώναζε τὸ πλῆθος νὰ κρατήσῃ· 525

«Πάψτε, Θιακοί, τὸν πόλεμο, ποὺ ἀρχίσατε μὲ λύσσα,
 καὶ χωριστῇτε γλῆγορα δίχως νὰ τρέξῃ αἷμα».

Ἔτσι ἡ Παλλάδα φώναζε κι ὅλους τοὺς πῆρε τρόμος.

Πετοῦσαν ἀπ' τὰ χέρια τους τὰ ὅπλα ἀπ' τὴν τρομάρα,
 ἔτσι ὅπως φώναζε ἡ θεὰ, κι ἔπεφταν ὅλα κάτω, 530
 καὶ πρὸς τὴν πόλιν τρέξανε νὰ σώσουν τὴ ζωὴ τους.

Χούγιαξε τότε ὁ θεϊκὸς πολὺπαθος Δυσσέας,
 κι ἀφοῦ μαζεύτηκε χυμαίει σὰν κυνηγάρικο ὄρνιο.

Τὸν καφετρὸ του κεραυνὸ ἔριξε ὁ Δίας τότε
 κι ἔπεσε ἐμπρὸς στὴν Ἀθηναῖα, τοῦ ἀνίκητου πατέρα 535
 τὴν κόρη, κι ἔτσι φώναζε στὸν πορθητὴ Δυσσέα·

« Γιὲ τοῦ Λαέρτη θεϊκέ, πολύτεχνε Δυσσέα,
στάσου καὶ πάψε τῇ σφαγῇ καὶ τῇ λυσσάρα μάχῃ,
μὴ σοῦ θυμῶσῃ ὁ βροντερὸς τοῦ Κρόνου ὁ γιὼς ὁ Δίας ».

Εἶπε, κ' αὐτὸς τὴν ἄκουσε καὶ χάρηκε ἡ καρδιά του, 540
Κι ἀνάμεσό τους ἔβαλε πιστοὺς ἀγάπης ὅρκους,
ἡ κόρη ἡ λιοπερίχυτη τ' ἀσπιδοφόρου Δία,
μοιάζοντας μὲ τὸ Μέντορα σ' ἔλλα, φωνῇ καὶ σῶμα.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ*

ἀκράνι, τό : καρπός τῆς κρανιάς.

ἀλάργᾱ : μακριά.

ἄλικος : βαθυκόκκινος.

ἄλυχτῶ : γαβγίζω, (ὕλακτῶ).

ἁμάλαγος : ἄθικτος, ἀνέπαφος, ἀγνός, καθαρός.

ἄμποτες : εἶθε.

ἀνάκαρα, ἡ : σωματική δύναμη, ἀντοχή.

ἀνάσβολος : σκοτεινός, ζοφερός.

ἀντένα, ἡ : κεραία τοῦ καταρτιοῦ γιὰ τὸ κρέμασμα τῶν πανιῶν τοῦ πλοίου.

ἀντρομιδα, ἡ : εἶδος μάλλινου χοντροῦ ὑφάσματος, ποὺ χρησιμοποιεῖται σάν τάπητος ἢ σάν κλινοσκέπασμα.

ἀποκάρωση ἡ : νάρκη, ζάλη.

ἄραξοβόλι, τό : μικρὸ λιμάνι, ὁρμίσκος, κατάλυμα.

ἄργαστος : ὁ ἀκατέργαστος.

ἀρίφνητος : ἀναρίθμητος, ἀμέτρητος.

ἀσφοδελός, ὁ : εἶδος φυτοῦ ποὺ οἱ βολβοὶ τῆς ρίζας του χρησίμευαν γιὰ τροφή.

« Ἐσφοδελὸς λειμών » ἦταν, κατὰ τὴ μυθολογία, τόπος στὸν Ἄδη, ποὺ πηγαιναν σ' αὐτὸν οἱ ψυχὲς τῶν ἡρώων.

ἄτροπος : χωρὶς τρόπο, ἀγενής.

ἄτσαλος : ἄκοσμος, ἄσωτος, κακός.

ἄχναρος : χωρὶς ἔχνη, χωρὶς ἀπονόητους.

ἀχόλαλος : βουερός, ἡχηρός.

βάγια, ἡ : ὑπερέτρια, παραμάνα, θηλάστρια.

βαρδολούπα, ἡ : εἶδος πουλιοῦ.

* Στὸ λεξιλόγιο αὐτὸ περιλαμβάνονται κυρίως πραγματολογικοὶ ὅροι καὶ μερικές ἄλλες λέξεις τῆς νεοελληνικῆς ποὺ χρησιμοποιήθηκαν στὴ μετάφραση γιὰ τὴν καλύπτει ἀπόδοση τοῦ Ὀμηρικοῦ κειμένου.

βαρηματιά, ἡ : χτύπημα.

βίκρος, ὁ : εἶδος φυτοῦ.

βιτούλα, ἡ : καὶ βετούλα, ἡ : ἀρνὶ ἢ ἐρίφι ἐνὸς ἢ δύο χρόνων.

βολά, ἡ : φορά.

γεράνιος : γαλάζιος, ἀσπρογάλαζος.

γιατάκι, τό : δωμάτιο.

γιορντάνι, τό : περιδέραιο, κόσμημα στήθους.

γιούλι, τό : εἶδος λουλουδιοῦ· μενεξές, βιολέτα.

γλυκάδι, τό : μικρὸ εὐγενστο κομμάτι ἀπὸ ψητὸ κορέας, κυρίως ἀπὸ τὸ λιμὸ.

γομάρι, τό : ζῶο, ὑποζύγιον.

θαβίδι, τό, καὶ νταβίδι, τό : εἶδος ξυλουργικοῦ εργαλείου.

δοιάκι, τό : μοχλὸς τοῦ πηδάλιου, πηδάλιο.

δρασκελιὰ, ἡ : ἀνοιγμα τῶν σκελῶν, διασκελισμός.

ἐλατάρης, ὁ : ὁδηγός.

ἐλίτικος : κατασκευασμένος ἀπὸ ξύλο ἐλιάς.

ζαβός : διανοητικῶς ἐλλιπής, ἀνόητος.

ζάρι, τό : μικρὸς κύβος· εἶδος παιχιδιοῦ.

ζνίχι, τό : σβέρκος, τράχηλος.

θηλίκι, τό : κουμπί, μικρὴ πόρπη.

θούγια, ἡ : δένδρο εὐώδες.

καμακιάζω : χτυπῶ μὲ τὸ καμάκι, μὲ ἀλιευτικὸ εργαλεῖο ἀπὸ ἐπιμήκη κοντό, ποὺ ἔχει στὴν ἄκρη μυτερὸ σίδερο.

κανάβι, τό : κλωστικὴ ὕλη ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο φυτό.

καπρί, τό : κάπρος.

καρδάρα, ἡ : ξύλινο ἄγγειο γιὰ τὸ ἄμμεγμα τοῦ γάλατος.

καρίνα, ἡ : ἡ τρόπιδα, τὸ κάτω μέρος τοῦ πλοίου.

καρσί : ἀπέναντι.

καρτάλι, τό : αὐτός, γυπαετός, ὄρσιο.

κατεχάρης : κάτοχος.

καυκί, τό : πλατύστομο δοχεῖο, κύπελλο, ποτήρι ξέλινο.

καψαλλίζω : καίω τὴν ἐπιφάνεια ἐλαφρά.

κερώνω : γίνομαι κίτρινος σὰν κερί.

κίγλα, ἡ : καὶ τσίγλα, ἡ : εἶδος ὠδικοῦ πτηνοῦ.

κολατσό, τό : πρόγευμα.

κούρσουρο, τό : κούτσουρο.

κρικέλι, τό : μικρός κρίκος.

κροντήρι, τό : πήλινο δοχείο νερού, κανάτι, ξύλινο δοχείο κρασιού.

λαγγόνι, τό : τὸ μέρος τοῦ σώματος μεταξὺ τῆς ὀσφύος καὶ τῶν πλευρῶν.

λάζος, ὁ : εἶδος μαχαιριοῦ.

λαμνοκόπος, ὁ : κωπηλάτης.

λάτινος, ὁ : κατασκευασμένος ἀπὸ ἔλατο.

λεβέτι, τό : ὑποκορ. τοῦ λέβης· καζάνι.

λιάστρα, ἡ : συσκευή, πλαίσιο γιὰ τὴν ἀποξήρανση καρπῶν.

λογγωμένος : πυκνός· ἐδῶ : δασύτριχος.

μαδέρι, τό : χοντρὸ σανίδι, πὺν χρησιμοποιεῖται σὰν βάθρο ἢ ὑποστήριγμα.

μαλάζω : μαλακώνω· ἐδῶ : καταπραῖνω, ἡσυχάζω, ἀνακουφίζω.

μασαλάς, ὁ : κοντάρι, στύλος μὲ διαδὶ στὴν κορυφή, πυρσός.

ματσούκι, τό : ρόπαλο, χοντρὸ ραβδί.

μεδουλάτος : γεμάτος μὲ μεδούλι.

μερμίδι, τό : λεπτὸ σχοινί.

μεσοδόκι, τό : ξύλινο δοκάρι τῆς στέγης, διάζωμα.

μπασιά, ἡ : στενὴ διόδος, εἴσοδος.

μπόλια, ἡ : μαντίλι κεφαλῆς.

μπρογκῶ : κατευθύνω, διώχνω μὲ θόρυβο.

νέμα, τό : γνέμα, νῆμα.

Ξάργου : ἐπίτηδες.

Ξάρτια, τά : τὰ κατάρτια, τὰ πανιά καὶ τὰ σχοινιά τοῦ πλοίου.

ὄντας, ὁ : δωμάτιο, θάλαμος.

ὄργος, ὁ : σκαμμένη γραμμὴ τοῦ ἄγρου, ἀντάκι.

ὀρνιά, ἡ : ἄροσσυδιά.

πάκια, τά : μέρος τοῦ σώματος τοῦ ζώου γύρω ἀπὸ τὰ πλευρά.

παλαμάρι, τό : χοντρὸ σχοινί, πὺν χρησιμεύει γιὰ τὸ δέσιμο τῶν πλοίων στὴν ἀκτὴ.

πάλος, ὁ : πᾶσσαλος, παλούκι.

πασπαλίζω : ρίχνω λεπτότατο ἀλεύρι ἢ ὅποιαδήποτε ἄλλη οὐσία τριμμένη σὲ σκόνῃ.

πάτερο, τό : ξύλινο δοκάρι, πὺν ὑποβαστάζει τὴ στέγη ἢ τὸ πάτωμα.

παχνί, τό : φάτνη.

πελέκι, τό : μικρή ἀξίνη.

πέτομαι : ὑπερφανεύομαι, καμαρώνω.

ποδοκόπι, τό : φιλοδώρημα γιά ὑπηρεσία.

πόλυσκαρμός : μέ πολλοὺς σκαρμούς, ἐπομένως μέ πολλὰ κουπιά.

πραμινώτικος : γλυκὸς (ἢ λ. ἰδίως γιά τὸ κρασί).

προσθηλιάζω : ἀφήνω τὸ ἀρνὶ κάτω ἀπὸ τὴ μιάνα γιά θήλασμα.

πρυμάτσα, ἡ : σχοινί, μέ τὸ ὁποῖο δένεται τὸ πλοῖο στὴν ἀκτὴ.

ρόγα, ἡ : μισθός.

ροῦ, τό : δοχεῖο λαδιοῦ.

σάλαγος, ὁ : βοή, θόρυβος· κραυγὴ τοῦ βοσκοῦ γιά ν' ἀλλάξη κατεῖθνηση τὸ κοπάδι.

σαρώνω : σκουπίζω.

σερπετός : ζωηρός, εὐκίνητος, ἔξυπνος.

σκαρί, τό : πλοῖο, ὁ σκελετὸς τοῦ πλοίου.

σκαρμός, ὁ : ξύλινος ἢ μετάλλινος πάσσαλος, ὅπου στηρίζεται τὸ κουπὶ μέ θηλιά.

σκαρτάδος : ἄχρηστος, ἀνισόροπος, πολυλογάς.

σκίζα, ἡ : μικρὸ κομμάτι σχισμένου ξύλου, πελεκουδί.

σκληῖθο, τὸ καὶ σκλήθορ, ἡ : εἶδος δένδρου πού φύεται κοντὰ σὲ νερό.

σκλίδα, ἡ : μικρὸ κομμάτι, κυρίως κρέατος.

σκότσα, ἡ : σχοινὶ πού τεντώνει τὰ πανιά τοῦ πλοίου.

σοφράς, ὁ : ξύλινος τετράγωνος δίσκος, πού στηρίζεται σὲ χαμηλὸ πόδι καὶ χρησιμεύει
σὰν τραπέζι.

σπαργωμένος : φουσκωμένος, γεμάτος γάλα.

σταλίζω : ἀναπαύομαι (ἢ λ. χρησιμοποιεῖται γιά τὰ ζῶα).

στάντζος, ὁ : σχοινὶ ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ καταρτιοῦ πρὸς τὴν πρόρα.

στάφνη, ἡ : ἀρχ. στάθμη· ὄργανο μέ τὸ ὁποῖο σημειώνεται στὸ ξύλο ἢ εὐθεῖα γραμμὴ,
στὴν ὁποία θὰ κοπῇ ἡ θὰ πελεκηθῇ.

στιά, ἡ : ἐστία.

συγυρνῶ : τακτοποιῶ.

σφλόμος, ὁ : καὶ φλόμος : φυτὸ μέ μαύρη ρίζα καὶ ἄσπρο ἄνθος, ἀγριοπήγανο.

τάσι, τό : πλατύστομο δοχεῖο· ἐδῶ : ρηχὸ δοχεῖο γιά τὸ πλύνσιμο τῶν χειρῶν.

τουσλούκι, τό : εἶδος περικνημίδας.

τρεχαντήρι, τό : μικρὸ γρήγορο ἱστιοφόρο.

τροπωτήρας, ὁ : σχοινὶ πού συνδέει τὸ κουπὶ μέ τὸν σκαρμό.

τσιμπούρι, τό : ἔντομο, παρασιτο τοῦ ζώου.

τσόττρα, ἥ : ξύλινο δοχεῖο νεροῦ ἢ κρασιοῦ.

τυπάρι, τό : τεμάχιο κεριοῦ, πού ἔχει πάρει τό σχῆμα τοῦ ἀγγείου στο ὁποῖο ἔλιωσε.

φαλάγγι, τό : στρογγυλό ξύλο πού τοποθετοῦν κάτω ἀπὸ τὸ πλοῖο γιὰ νὰ ἰὸ μετακινήσουν στὴν ξηρά.

φάρα, ἥ : σόι, γένος, συντροφιά.

φηκάρι, τό, καὶ θηκάρι, τό : θήκη ξίφους, σπαθιοῦ, μαχαριοῦ.

φλοκάτη, ἥ : μάλλινη κουβέρτα.

φιντάνι, τό : νεαρὸ φυτό, βλαστός.

ψηφίζω καὶ ψηφῶ : ἐδῶ λογαριάζω, ὑπολογίζω.

Ἐξώφυλλον ΙΩ. ΜΗΛΙΩΝΗ

τοῖσδε, ἃ ἔδωκε θεοῖσιν κερὶ ἢ χρόνῳ
 τούτῳ, τὸ τελέειν κερὶ δὲ, καὶ ἔχει πᾶσι τοῖς στήθεσσι τοῖς ἀνθρώποις
 ἔμμεναι.

φασὶ γὰρ, τὸ ἐστραγγιζόμενον καὶ καταβύθιστον καὶ ἀπὸ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις
 μετακινεῖσθαι στήθεσσι.

φασὶ δὲ καὶ πάλιν, σπινθηροῖσι
 φέρεται, καὶ καὶ θεοὶ καὶ τὰ θεῶν ἔχουσιν ἀσπιδὸς μαχημάτων.
 ἔλαττον δὲ μάλιστα καὶ βίαιον
 φασὶν, τὸ κατὰ χρόνον, βίαιον.

φασὶν καὶ φασὶν ἑὸν ἀσπιδόεντα, ἀσπιδόεντα.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ' 1978 (IV) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 150.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2700/14.4.78
ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : ΚΟΥΤΣΙΝΙΤΣ - ΠΡΟΪΕΤΗΣ - ΔΑΒΕΡΩΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΟΚΤΩΒΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ

024000029886

ΕΚΔΟΣΙΣ ΣΤ', 1976 (VI) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 155.000 - ΣΥΜΒΑΣΙΣ 2700/14.4.76

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ : ΚΟΥΣΕΝΤΟΣ - ΠΡΙΦΤΗΣ - ΔΑΒΕΡΩΝΑΣ

ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ - ΚΟΥΚΙΑΣ

